

impropriază. De aceea nu se poate ști cu exactitate când se slăbește citatul scripturistic și când vorbește tâlcuitorul, când strigă profetul și când comentatorul psalmului. Augustin prelungeste cuvântul Duhului Sfânt din experiența profetului în propria experiență de convertire pe care ne-o pune înaintea ca model.

Ierom. Dr. Arsenie Obreja

Université de Sorbonne,

Institut d'Études Augustiniennes

Paris, decembrie 2010

Comentariu la Psalmul al XXI-lea Patimile Domnului

1. Nu trebuie să păstrez sub tăcere¹, și voi trebuie să ascultați ceea ce Domnul nu a voit să tacă în Sfintele Sale Scripturi. Patima Domnului Nostri s-a întâmplat o dată, o știm; o singură dată Hristos a murit, Cel nevinovat pentru cei vinovați.² Știm, avem siguranța, credem cu o credință de neclătinat³, „că Iisus Hristos o dată înviat din morți nu mai

¹ Tonul acestui comentariu este îndreptat împotriva donatiștilor. Această sectă creștină apare în Africa la începutul anilor 300, fiind întemeiată de Donat, și atinge apogeul chiar în timpul episcopatului lui Augustin, dispărând definitiv în secolul al VII-lea. Iată câteva trăsături: între Biserică și lume există o opoziție insurmontabilă, orice contact cu puterea politică distruge și pătează Biserica; apoi Biserica nu poate accepta în sânul ei slujitori inoieniei moral. nevrednici, deoarece validitatea Tainelor depinde de statutul moral al săvârșitorului. Pentru că Tainele Bisericii Universale erau săvârșite de slujitori imorali, deci nerecunoscute ca valide, toți credincioșii acestei Bisericii trebuiau rebotezați pentru a se putea mântui.

² I Pt 3, 18. Augustin folosește versetul acesta în toată opera sa numai de patru ori: aici este citat în același fel ca și în Predica *Guelferbytanus* 4.

³ *Fide immobilis*: cf. I Cor 15, 58. Aceeași idee se află în *Confesiuni* XII, 20, 29; *Comentariul la Psalmul* 92, I precum și în *Prima Cateheză* 25, 47, unde scrie: «Fugi, așadar, prin credință neclintită și bune obiceiuri, fugi frate, de acele chinuri unde nici schingiuitorii nu obosec, nici schingiuiții nu mor.»

moare, și moartea nu va mai avea stăpânire asupra Lui” (Rom 6, 9). Așa a zis Sfântul Pavel: și de teamă ca noi să nu ajungem să uităm ceea ce s-a făcut o dată, îi sărbătorim în fiecare an aducerea aminte. Înseamnă oare că Iisus Hristos moare de fiecare dată când sărbătorim noi Paștele?

Totuși această amintire anuală ne pune oarecum sub ochi ceea ce s-a făcut o dată⁴, și noi ne emoționăm la fel de viu ca și cum vedem pe Hristos suspendat pe cruce⁵, nu pentru a-L batjocori, ci pentru a crede în El. Căci pe cruce El a fost batjocorit, iar astăzi adorăm pe Cel ce este în ceruri⁶. Astăzi nu mai este batjocorit, și trebuie oare să ne mâniem împotriva iudeilor care L-au luat în răs pe cruce, iar nu întru Împărăția Sa cea cerească? Și cine râde astăzi de Hristos? A plăcut lui Dumnezeu să nu fie decât unul, doi, pe care putem chiar să-i numărăm! Orice pai care este în aria Sa râde de El, iar grăunțele

---

⁴ În predicile rostite cu ocazia marilor sărbători liturgice, și mai ales în cele cu caracter pascal, Augustin revine asupra contradicției dintre singularitatea evenimentului sărbătorit și existența unci celebrări anuale a acestuia. Iată exemple: *Predica 220, Predica Guelferhytanus 2, 1 și 4, 1*. Sărbătoarea Patimilor Domnului, spune Augustin, nu repetă evenimentul ci îl reactualizează: «Când sărbătorim Paștile, nu răstignim iarăși pe Domnul...» (*Predica 252, 12*). *Predica Guelferhytanus 2*, pronunțată nu la mare distanță de comentariul de față, ne spune că, mulțumită acestei sărbători, ceea ce a fost văzut numai de ochii iudeilor, «acum este contemplat de ochii credinței în lumea întreagă ca și cum s-ar fi întâmplat astăzi». Aceste texte insistă asupra valorii pedagogice a sărbătorii, pentru a o reține în memoria credincioșilor, pentru a aminti evenimentul pe care îl celebrăm în Euharistie (*Scrisoarea 98, 9*).

⁵ Cf. Mt 27, 39-42

⁶ Antiteză întâlnită în mai multe predici contra donatiștilor care arc menirea de a-i face să înțeleagă că ei sunt mai răi decât iudeii: *Predica 129, 7; Scrisoarea 23, 5; Predica Guelferhytanus 2, 2*.

cel bun⁷ suspină să vadă pe Domnul batjocorit.

Vreau să suspin împreună cu voi; căci iată vremea lacrimilor. Sărbătorim Patimile Domnului; este vremea să suspinăm, e timpul să plângem, e timpul să ne mărturisim păcatele noastre și să cerem iertare. Și cine dintre noi ar putea vărsa atâtea lacrimi să se învrednicească incomparabilelor Sale chinuri? Să ascultăm pe profetul: „Cine va dăruî, spune el, apă capului meu și ochilor mei izvor de lacrimi?” (Ier 9, 1)⁸ Nu, să fie într-adevăr izvor de lacrimi în ochii mei, și nu ar fi îndeajuns atunci când Îl vedem pe Hristos batjocorit, când adevărul este atât de clar și când nimeni nu poate spune: Eu nu știam. Că Celui ce are întreg universul îndrăznim să-i oferim o parte; Celui ce șade de-a dreapta Tatălui Său Îi spunem: Ce este al Tău aici? Și în loc de întreg pământul, nu-i arătăm decât Africa⁹.

2. Ce devin, fraților, cuvintele pe care tocmai le-ați ascultat? Nu le putem scrie cu lacrimi? Care este femeia ce vine cu miruri?¹⁰ Al cui simbol era ea? Oare nu al Bisericii? Ce prefigura mireasma pe care o ducea? Oare nu mireasma cea bună despre care a spus Apostolul: Suntem în tot locul bună-mireasmă a lui Iisus Hristos?¹¹ Și Sfântul Pavel ne arată

⁷ Cf. Mt 3, 12

⁸ După Septuaginta evreiască acest citat se află la capitolul 8, 23. Probabil acest verset a făcut parte din lectura zilei. Augustin citează încă de trei ori acest text, de două ori tot împotriva donatiștilor: *Contra Parmilianum* II, 7, 13 și în *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan* 13, 11.

⁹ Anunță tema pe care o va dezvolta în paragraful 28.

¹⁰ Mt 26, 7

¹¹ II Cor 2, 14. Despre interpretarea acestui verset des citat de Augustin, putem alege câteva rânduri din *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan* 50, 7-8: Apostolul este «bună mireasmă căci nu spune unora: Sunt bună mireasmă spre viață; și altora: un miros greu spre moarte; el spune că este bună-mireasmă și nu rea, și chiar această mireasmă

și el Biserica; căci zicând: „noi suntem”, se adresează credincioșilor. Și ce le spune? Suntem în tot locul bună-mireasmă lui Iisus Hristos. Iată deci pe Sfântul Pavel care ne spune că credincioșii sunt bună-mireasmă lui Hristos, și noi îndrăznim să-l contrazicem? Susținem că numai Africa este o bună-mireasmă, că restul lumii nu are decât un miros împruțit¹²? Cine afirmă deci că noi suntem în tot locul bună-mireasmă lui Hristos? Biserica. Această bună-mireasmă o simboliza vasul de mir vărsat asupra Domnului. Să vedem dacă nu cumva Hristos însuși o atestă.

Când oamenii avizi de interesele lor, avari și răpitori, adică atunci când Iuda spunea despre mirul acesta: „De ce să-l pierdem așa? Am fi putut să-l vindem scump și să facem bine săracilor” (Mt 26, 8). Când el voia să vândă astfel buna-mireasmă a lui Iisus Hristos, ce îi răspunde Mântuitorul? „De ce, spune El, întristezi pe această femeie? Ce a făcut ea pentru Mine, este o faptă bună” (Ib. 10). Ce am să spun mai mult, când Mântuitorul adaugă: „Oriunde va fi propovăduită Evanghelia aceasta”. Spune Iisus Hristos. Și ea și cum l-am întreba: Unde va fi propovăduită? „În toată lumea”, răspunde El.

Să ascultăm Psalmul nostru, să vedem de vorbește în același sens. Să ascultăm această cântare de jale, și cu atât mai vrednică de lacrimile noastre cu cât îl cântăm pentru niște

---

bună, după el, dă viață unora și moarte altora. Fericiți cei pe care mireasma cea bună îi face să trăiască; este oare ceva mai nefericit decât să afli în buna mireasă motivul morții? Iubești pe cel ce face binele? Buna-mireasmă te face să trăiești; porți invidie celui ce face binele? Buna-mireasmă te face să mori. Dar pentru că tu ai vrut să mori, oare ai făcut rea mireasma aceasta? Nu invidia pe nimeni și mireasma cea bună nu te va face să mori».

¹² literal: puturos

surzi¹³. Aș fi mirat, fraților, să cântăm astăzi psalmul acesta la Donatiști. Iertați-mă fraților, dacă vă mărturisesc uimirea mea, însă Îl recunosc pe Hristos cel milostiv, privesc pe oamenii aceștia ca pe niște pietre, dacă ei nu înțeleg aceste lucruri. Cum să vorbesc mai clar, chiar și unor surzi? Putem citi în psalmul acesta Patimile lui Hristos la fel de clar ca și în Evanghelic, și totuși a fost alcătuit cu nu știu câți ani înainte ca Mântuitorul să se fi născut din Fecioara Maria: era crainicul ce vestea pe Judecătorul ce va veni¹⁴. Să-l citim deci, atât cât ne va permite puținul timp ce ne rămâne, nu atât cât ar vrea durerea noastră, ci, așa cum am spus, atât cât ne va permite ceasul înaintat.

3. „Dumnezeule, Dumnezeul Meu privește la Mine: pentru ce să Mă părăsești?” Sunt aceleași cuvinte pe care le-ați auzit pe cruce, atunci când Domnul a strigat: „Eli, Eli” adică, Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu. „Lama sabachtani?”, de ce M-ai părăsit? Evanghelistul a tradus cuvintele acestea, și spune că Domnul striga în evreiește: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?”. Ce voia să spună Domnul?¹⁵ Căci Dumnezeu nu L-a părăsit, de vreme ce El însuși este Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu este Dumnezeu,

¹³ Augustin reproșează adesea donatiștilor surditatea, așa cum vedem în *Comentariul la Psalmul 95*, 11; *Predica Guelferhytanus* 2, 1; *Scrisoarea* 76, 1.

¹⁴ Câteodată profeții sunt numiți vestiitori ai lui Dumnezeu, cum ne arată *Comentariul la Psalmul 94*, 12. Însă imaginea aceasta aplicată chiar unui text scripturistic, este foarte rară. Totuși iată un exemplu: «Titlul unui psalm este ca un crainic ce ne strigă: Va veni, despre El vorbesc, despre Hristos voi cânta» (*Comentariul la Psalmul 139*, 3).

¹⁵ Modul în care citează Augustin aici versetul psalmului 21 arată indiferența față de litera textului, mai ales când cuvintele nu modifică înțelesul. Din cele 20 de citări ale acestui verset pe care le găsim în opera sa, 10 spun *Dumnezeul Meu* iar celelalte 10, *Dumnezeule*. Dar

Cuvântul lui Dumnezeu este Dumnezeu. Să ascultăm în cel dintâi capitol al său, pe acest Evanghelist care revărsa în afară bogăția pe care a luat-o din inima Domnului¹⁶; să vedem dacă Hristos este Dumnezeu. „La început era Cuvântul, și Cuvântul era în Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul” (In 1, 1). Cuvântul acesta deci, care era Dumnezeu, „S-a făcut trup pentru a locui printre noi”. Cuvântul acesta, care era Dumnezeu, și care, făcându-se trup, zicea când era pironit pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, privește asupra Mea, pentru ce M-ai părăsit?” Pentru ce să vorbească așa, dacă

oare Dumnezeu abandonează pe Fiul Său? Comentariul de față este prima încercare de a lămuri problema pe care i-o pune Honoratus mai târziu în Scrisoarea 140. Cum Dumnezeu, care vine în ajutorul tuturor credincioșilor, ar putea să-și abandoneze Fiul? (*Comentariul la Psalmul 37, 27*) «Dumnezeu abandonează» este mai degrabă o antropomorfizare proprie stilului biblic care arată experiența omului, iar nu acțiunea lui Dumnezeu. Episcopul Hiponei afirmă de mai multe ori că Tatăl nu și-a putut abandona Fiul, deoarece Acesta nu S-a depărtat niciodată de El (*Comentariul la Psalmul 34, 2, 5; 43, 2; 49, 5*) spre deosebire de Adam care a întors spatele Creatorului (*Com. La Ps. 58, 1-2*). Dumnezeu nu a ascultat rugăciunea cererii unui bine pământesc, anume scăparea de la moarte, ci pe aceea a bunătaților cerești: «În ochii oamenilor El este mort, în ochii fiilor oamenilor El a înviat» (*Epistola 25*). Scopul acestui abandon este didactic, de a ne învăța că trebuie să căutăm ceea ce este veșnic (*Ep. 59 și 82*); Hristos a rostit aceste cuvinte «pentru că noi eram în El» (*Com. la Ps. 34, 2, 5; 40, 6; 70, 1, 11*), pentru că Biserica este Trupul Lui. Glasul Lui este glasul nostru (*Com. la Ps. 41, 17*), este glasul Bisericii (*Com. Ps. 30, 2, 1; 58, 1*), al vechiului om (*Com. Ps. 37, 27; 40, 6*) și al slăbiciunii omenești a păcatului (*Com. Ps. 49, 5 și Epistola 140, 18*). Asumându-și firea omenească, Fiul a cunoscut slăbiciunea trupului: «Cel ce a luat asemănarea trupului păcatului, de ce nu ar fi luat și asemănarea cuvântului păcatului?» (*Com. Ps. 49, 5*)

¹⁶ In 23, 23. Evanghelistul Ioan, rezemându-se pe pieptul Domnului la Cina cea de Taină.

nu pentru că noi înșine eram acolo și că Biserica este Trupul lui Iisus Hristos?¹⁷ Pentru ce să zică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, privește spre Mine, oare Mă vei părăsi?”, dacă nu pentru a trezi atenția noastră, și pentru a ne zice oarecum: „Despre Mine s-a vorbit în psalmul acesta. Strigătele păcatelor mele depărtează de la mine mântuirea.” Ce păcate avea Cel despre care s-a zis: „El nu a săvârșit nici un păcat, și minciuna nu s-a aflat în gura Lui?” (I Pt 2, 23). Cum poate spune „păcatele Mele”, dacă nu deoarece El cere iertarea păcatelor noastre, și că a voit ca ele să devină păcatele Lui, ca dreptatea Lui să devină dreptatea noastră?

4. „Dumnezeul Meu, ziua voi striga către Tine și nu Mă vei auzi; noaptea, și nu-Mi va fi Mie de nebunie” (Ps 21, 2). Vorbește astfel despre El Însuși, despre voi, despre mine: căci vorbea în numele trupului Său tainic care este Biserica. Poate afară de cazul în care, fraților, voi nu credeți că Domnul se temea să moară atunci când zicea: „Tată, dacă este cu putință, să se depărteze de la Mine paharul acesta” (Mt 26, 39). Niciodată soldatul nu este mai de valoare decât generalul. „Este slujitorului de ajuns să se asemene stăpânului” (In 10, 25). Totuși Sfântul Pavel, luptător al Împăratului Iisus, scria: „Mă simt strâns din amândouă părțile, am dorința vie să fiu dezlegat de legăturile trupului pentru a fi împreună cu Iisus Hristos” (Fil 1, 23). Să-și dorească el moartea pentru a fi cu Hristos, dacă chiar Hristos se temea să nu moară?¹⁸ Ce înseamnă aceasta oare, dacă nu că purta în El neputința noastră,

---

¹⁷ Efes 1, 23

¹⁸ Augustin neagă că Hristos S-a temut de moarte. Niciodată nu citează prima parte a versetului de la Mt 26, 39 fără a o adăuga imediat pe a doua: «...dar nu cum voiese Eu». Comentează zicând că aceste cuvinte ale Mântuitorului învață pe oameni să nu se teamă de moarte

Cuvântul lui Dumnezeu este Dumnezeu. Să ascultăm în cel dintâi capitol al său, pe acest Evanghelist care revărsa în afară bogăția pe care a luat-o din inima Domnului¹⁶; să vedem dacă Hristos este Dumnezeu. „La început era Cuvântul, și Cuvântul era în Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul” (In 1, 1). Cuvântul acesta deci, care era Dumnezeu. „S-a făcut trup pentru a locui printre noi”. Cuvântul acesta, care era Dumnezeu, și care, făcându-se trup, zicea când era pironit pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeu Meu, privește asupra Mea, pentru ce M-ai părăsit?” Pentru ce să vorbească așa, dacă

oare Dumnezeu abandonează pe Fiul Său? Comentariul de față este prima încercare de a lămuri problema pe care i-o pune Honoratus mai târziu în Serisoarea 140. Cum Dumnezeu, care vine în ajutorul tuturor credincioșilor, ar putea să-și abandoneze Fiul? (*Comentariul la Psalmul 37, 27*) «Dumnezeu abandonează» este mai degrabă o antropomorfizare proprie stilului biblic care arată experiența omului, iar nu acțiunea lui Dumnezeu. Episcopul Hipponi afirmă de mai multe ori că Tatăl nu și-a putut abandona Fiul, deoarece Acesta nu S-a depărtat niciodată de El (*Comentariul la Psalmul 34, 2, 5; 43, 2; 49, 5*) spre deosebire de Adam care a întors spatele Creatorului (*Com. La Ps. 58, 1-2*). Dumnezeu nu a ascultat rugăciunea cererii unui bine pământesc, anume scăparea de la moarte, ci pe aceea a bunătăților cerești: «În ochii oamenilor El este mort, în ochii fiilor oamenilor El a înviat» (*Epistola 25*). Scopul acestui abandon este didactic, de a ne învăța că trebuie să căutăm ceea ce este veșnic (*Ep. 59 și 82*); Hristos a rostit aceste cuvinte «pentru că noi eram în El» (*Com. la Ps. 34, 2, 5; 40, 6; 70, 1, 11*), pentru că Biserica este Trupul Lui. Glasul Lui este glasul nostru (*Com. la Ps. 41, 17*), este glasul Bisericii (*Com. Ps. 30, 2, 1; 58, 1*), al vechiului om (*Com. Ps. 37, 27; 40, 6*) și al slăbiciunii omenești a păcatului (*Com. Ps. 49, 5 și Epistola 140, 18*). Asumându-și firea omenească, Fiul a cunoscut slăbiciunea trupului: «Cel ce a luat asemănarea trupului păcatului, de ce nu ar fi luat și asemănarea cuvântului păcatului?» (*Com. Ps. 49, 5*)

¹⁶ In 23, 23. Evanghelistul Ioan, rezemându-se pe pieptul Domnului la Cina cea de Taină.

nu pentru că noi înșine eram acolo și că Biserica este Trupul lui Iisus Hristos?¹⁷ Pentru ce să zică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, privește spre Mine, oare Mă vei părăsi?”, dacă nu pentru a trezi atenția noastră, și pentru a ne zice oarecum: „Despre Mine s-a vorbit în psalmul acesta. Strigătele păcatelor mele depărtează de la mine mântuirea.” Ce păcate avea Cel despre care s-a zis: „El nu a săvârșit nici un păcat, și minciuna nu s-a aflat în gura Lui?” (I Pt 2, 23). Cum poate spune „păcatele Mele”, dacă nu deoarece El cere iertarea păcatelor noastre, și că a voit ca ele să devină păcatele Lui, ca dreptatea Lui să devină dreptatea noastră?

4. „Dumnezeul Meu, ziua voi striga către Tine și nu Mă vei auzi; noaptea, și nu-Mi va fi Mie de nebunic” (Ps 21, 2). Vorbește astfel despre El Însuși, despre voi, despre mine: căci vorbea în numele trupului Său tainic care este Biserica. Poate afară de cazul în care, fraților, voi nu credeți că Domnul se temea să moară atunci când zicea: „Tată, dacă este cu putință, să se depărteze de la Mine paharul acesta” (Mt 26, 39). Niciodată soldatul nu este mai de valoare decât generalul. „Este slujitorului de ajuns să se asemene stăpânului” (In 10, 25). Totuși Sfântul Pavel, luptător al Împăratului Iisus, scria: „Mă simt strâns din amândouă părțile, am dorința vie să fiu dezlegat de legăturile trupului pentru a fi împreună cu Iisus Hristos” (Fil 1, 23). Să-și dorească el moartea pentru a fi cu Hristos, dacă chiar Hristos se temea să nu moară?¹⁸ Ce înseamnă aceasta oare, dacă nu că purta în El neputința noastră,

---

¹⁷ Efes 1, 23

¹⁸ Augustin neagă că Hristos S-a temut de moarte. Niciodată nu citează prima parte a versetului de la Mt 26, 39 fără a o adăuga imediat pe a doua: „...dar nu cum voiesc Eu”. Comentează zicând că aceste cuvinte ale Mântuitorului învață pe oameni să nu se teamă de moarte.

și că vorbea așa în numele credincioșilor statorniciți deja în trupul Său mistic, și care ar putea și ei să se teamă de moarte? De aici vine că rugăciunea aceasta era rugăciunea mădularelor, iar nu a Capului.

La fel și cu cuvintele acestea: „Ziua am strigat către Tine și noaptea, și Tu nu mă vei auzi”. Mulți strigă la Dumnezeu în dureri și nu sunt ascultați, dar este spre mântuirea lor, iar nu pentru că sunt nebuni. Pavel cerea să fie izbăvit de boldul trupului și nu a obținut aceasta; a auzit răspunsul: „Îți ajunge harul Meu, căci virtutea se desăvârșește în cei slabi” (II Cor 12, 9). Nu-l asculta Dumnezeu, și refuzul acesta, departe de a-L acuza de nebunie, trebuia să-l învețe înțelepciunea; pentru că **omul trebuie să înțeleagă că Dumnezeu este tămăduitor și că durerea este un remediu pentru a ne vindeca, și nu o pedeapsă care duce la osândire**. Pentru a vă vindeca pe voi, vă arde, vă taie, iar voi țipați; doctorul este surd la dorințele voastre, el caută numai să vă tămăduiască¹⁹.

5. „Iar Tu, o, slava lui Israel, întru cele sfinte locuiești” (v. 3). Locuiești în cei pe care îi sfințești și pe care îi faci să înțeleagă că, dacă lepezi cererile lor, este spre binele celor care Te roagă și că ascuți pe alții spre propria lor pierzare. Spre câștigul Sfântului Pavel Dumnezeu a respins rugăciunea lui, și spre rușinarea lui Satan a primit-o pe a sa. El a cerut să-l ispitească pe Iov, ceea ce i-a fost dat²⁰. Demonii au cerut să intre în

¹⁹ Tema încercării mântuitoare de către Dumnezeu-Tămăduitorul o putem vedea în *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan* 6, 6-8 și *Predica* 354, 7. Exemplul lui Pavel Apostolul este grăitor: «Tu ai cerut, ai strigat, chiar de trei ori ai strigat, Eu am auzit de prima dată ce ai strigat, nu Mi-am întors urechile de la Tine, știu ce faci: tu vrei să îți se ia tocmăi leacul din pricina căruia simți că arzi» (*Comentariul la Prima Epistolă a lui Ioan* 6, 7).

²⁰ Iov 1, 11

porci, și Iisus le-a permis²¹. Astfel diavolii sunt ascultați, Apostolul nu: însă sunt ascultați spre pierzarea lor; și pentru mântuirea lui, Apostolul nu a fost²². „Aceasta nu pentru a mă convinge de nebunie. Tu ești slava lui Israel și locuiești în cei sfinți ai Tăi.” De ce nu ascuți chiar pe cei ce sunt ai Tăi? Dar de ce să vorbim așa?

Amintiți-vă să spuneți mereu: Slavă lui Dumnezeu, înaintea acestei mulțimi de oameni, și au venit mulți care nu vin de obicei. Pentru toți spun deci că durerea nu este pentru creștin decât o încercare, dacă nu-L părăsește pe Dumnezeu²³. Atunci când omul este fericit întru cele din afară, creștinul este într-o nepăsare sufletească. Focul este pus în cuptor, și cuptorul argintarului este simbolul unei mari taine. Se află acolo aur, se află paie, este și foc care arde în loc închis²⁴. Focul este același, efectul este foarte diferit, transformă paietele în cenușă și scoate aurului impuritățile lui²⁵. Cei în care locuiește Domnul devin astfel mai buni prin suferințe, sunt încercați precum aurul. Dacă deci diavolul, vrăjmașul nostru, cere pe careva și îl obține de la Dumnezeu, atunci, fie prin boli trupești, fie prin pierderea bunurilor, fie prin moartea celor apropiați ai lui, creștinul își ține inima în mâinile Celui care nu îl lasă și care nu pare să-și plece urechea la durerea lui decât pentru a asculta apoi cu milostivire rugăciunea lui. Artistul care ne-a făcut știe ce trebuie să facă, știe și cum să ne întărească. Este un Arhitect abil

²¹ Mt 8, 31

²² Aceeași opoziție între Pavel care nu a fost ascultat și demoni se poate afla și în *Comentariul la Ps. 85, 9* și *Predica 354, 7*

²³ Putem înțelege: «în ne cazuri ne dam seama dacă nu-L abandonăm pe Dumnezeu.»

²⁴ Joc de cuvinte intraductibil: *angustus* (strâmt) / *angustiae* (necaz, durere)

²⁵ literal: zgura

care a zidit construcția, știe să repare ceea ce s-a putut prăbuși.

6. Ascultați ce mai zice Profetul: „Întru Tine au nădăjduit părinții noștri, întru Tine au nădăjduit, și Tu i-ai izbăvit pe ei” (v. 4). Noi știm, căci am citit în Scripturi, pe câți dintre părinții noștri i-a izbăvit Dumnezeu, pentru că nădăjuiu întru El. El a eliberat din Egipt pe tot poporul lui Israel²⁶. A izbăvit pe cei trei tineri din flăcările cuptorului; a izbăvit pe Daniel din groapa leilor²⁷, și pe Suzana, de o acuzație mincinoasă²⁸; toți L-au chemat, toți au fost izbăviți²⁹. A lipsit oare de aceasta pe Fiul Său, neascultându-L pe cruce? De ce nu L-a mântuit într-o clipită Cel ce a zis: „Părinți noștri întru Tine au nădăjduit, și Tu i-ai izbăvit pe ei?”

7. „Iar Eu sunt vierme și nu om” (v. 6). Un vierme și nu om³⁰. Omul este și el un vierme, dar Acesta este vierme și nu

²⁶ Ex 12, 51

²⁷ Dan III

²⁸ In XIV

²⁹ In XIII. Acestor patru exemple de izbăvire arătate aici, Epistola 140, 20 și 28 mai menționează pe Isaac, Iov, Noe, Lot, Iosif, Moise și Rahab. Formule ca: «Mântuiește-mă Doamne, precum ai mântuit pe Daniel din gura leilor» sunt destul de dese în Liturghia Africană.

³⁰ Acest verset este pus în gura Mântuitorului. De ce? Pentru Augustin imaginea viermelui desemnează trei lucruri: nașterea lui Hristos în trup, zămislirea *sine semine* și umilința Fiului lui Dumnezeu. Viermele care se naște din carnea în descompunere (*Epist.* 102, 36), evocă corupția și stricăciunea omului; aici tema este prezentată fără a fi dezvoltată. O altă imagine este aceasta: «Omul este putreziciune, iar fiul omului vierme» (*Epistola* 104, 21). Apoi, viermele, pentru cei de demult care credeau în nașterea spontană, era simbolul nașterii virginală a lui Hristos. Origen este cel dintâi care dezvoltă această temă: «Eu sunt născut, face pe Domnul să zică, ca un vierme care nu își află originea lui în vreo sămânță străină, ci în însăși carnea în care se dezvoltă» (*Omilia la Luca* 14, 8). În al treilea rând, expresia aceasta arată smerirea voită a Fiului lui Dumnezeu, fiind mai înainte folosită de Tertulian, Ciprian, Ambrozie, Ieronim.

om. De ce nu om? Pentru că este Dumnezeu. De ce S-a pogorât până la a-și spune *vierme*? Oare pentru că un vierme se naște din carne spontan cum Hristos S-a născut din Fecioara Maria? Este El un vierme? Și totuși nu este om. De ce un vierme? Pentru că este muritor, pentru că este născut din trup, pentru că este născut dintr-o Fecioară și fără ajutorul vreunui om. De ce nu este om? Fiindcă Cuvântul era dintru început, și Cuvântul era în Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul³¹.

8. „Sunt ocară oamenilor și lepădătura poporului” (v. 6).
Vedeți cât a suferit El; și înaintea istorisirii patimilor Lui, pentru a-L asculta cu și mai sincere suspinuri, vedeți mai întâi chinurile pe care le-a îndurat și vedeți apoi de ce. Care este rodul patimilor Lui? Părinții noștri au nădăjduit și au fost eliberați din Egipt. Și, așa cum am spus, atâția alții L-au chemat și fără de nici o întârziere au fost izbăviți din viața aceasta, fără a aștepta viața cea veșnică. Însuși Iov, dat lui Satan care l-a cerut, pradă bubelor și viermilor³², și-a regăsit totuși sănătatea în această viață, și bogății îndoite celor pe care le-a pierdut³³. Iar Mântuitorul este biciuit, și nici un ajutor; este acoperit de necinste³⁴, și nici un ajutor; este ridicat pe cruce, și nici o izbăvire; strigă: „Dumnezeul meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Mt 28), și nici un ajutor. Pentru ce fraților? Pentru ce toate acestea? Care e răsplătirea atâtor chinuri? Tot ceea ce El îndură este preț de răscumpărare. Ce poate răscumpăra cu prețul atâtor suferințe?

Să rostim psalmul și să vedem ce cuprinde. Să căutăm mai întâi ce a suferit și apoi de ce: și să înțelegem câți sunt

³¹ In 1, 1

³² Iov 1, 11

³³ Id 42, 11

³⁴ literal: scuipături

dușmani ai lui Hristos cei ce mărturisesc chinurile pe care El le-a îndurat și care îi răpesc prețul. Ascultăm deci toate acestea în psalm și vedem ce a suferit El și pentru care motiv. Să reținem aceste două puncte: ce a suferit și pentru ce? Lămurește acum ce a suferit, fără a mă opri prea mult asupra acestui lucru: cuvintele psalmului vă vor lămuri mai bine decât mine. Vedeti, creștinilor, ce a îndurat Domnul; El este „ocara oamenilor și lepădătura poporului”.

9. „Toți care Mă vedeau Mă batjocoreau, grăiau cu buzele și clătinau capul. A nădăduit în Dumnezeu, Dumnezeu să-L izbăvească, Dumnezeu să-L mântuiască fiindcă L-a plăcut pe El” (v. 7-8). De ce vorbeau așa iudeii? Pentru că Hristos s-a făcut om, iar ei îl tratau ca om.

10. „Că Tu M-ai scos din pântec” (v. 9). Oare vorbeau așa împotriva Cuvântului care era dintru început? Dar Cuvântul, prin care toate au fost făcute³⁵, nu a fost scos din pântec decât prin aceea că Cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi³⁶. „Deoarece M-ai scos din pantecele Maicii Mele, Tu ești Dumnezeul Meu imediat ce am supt la sân” (v. 10). Tu ești Tatăl Meu înainte de toți vecii, însă ești Dumnezeul Meu de când am supt la sân³⁷.

11. „De la sânul Maicii Mele, am fost primit în brațele Tale”, pentru ca Tu să fii singura Mea nădejde; acesta este

³⁵ In 1, 1-3

³⁶ In 1, 14

³⁷ Mama lui Iisus nu este aici Fecioara, ci Sinagoga, trecerea prin sânul ei este o viață întunecată: a bea laptele ei înseamnă a adopta ritualurile carnale ale sabbatului, circumciziunii... Vorbind despre Sf. Pavel pe care Dumnezeu l-a despărțit de sânurile maicii lui, Augustin spune: «Este despărțit, să spunem așa, de pantecele matern, oricine se separă de oarba obișnuință a părinților trupești.» (*Comentariul la Epistola către Galateni* 8).

omul, și omul într-o slăbiciune a lui. Cuvântul făcut trup, vorbește în acest fel: „Din pântecul Maicii Mele Tu ești Dumnezeuul Meu” (v. 10). Nu Dumnezeuul Meu prin Tine Însăși; prin Tine Însăși Tu ești Tatăl Meu; iar Dumnezeuul Meu numai de când am trecut prin pântecul Maicii Mele.

12. „Nu Te depărta de la Mine; că necazul Meu este aproape, și nu este nimeni care să Mă ajute” (v. 11). Vedeți cum este părăsit și ce nefericire pentru noi, dacă El ne părăsea. „Nu este nimeni care să ne ajute”.

13. „Viței fără de număr, tauri puternici M-au înconjurat” (v. 12). Iată poporul și stăpânul, poporul sau vițelii cei tineri fără număr, stăpânul sau taurul cel puternic.

14. „Își deschid asupra Mea gura lor precum leul ce răpește și răcește” (v. 13). Ascultați răcnețele din Evanghelie: „Răstignește-L! Răstignește-L!” (In 19, 6).

15. „M-am vărsat ca apa și oasele Mele s-au risipit” (v. 14). Numește oase pe ucenicii cei mai puternici, căci oasele sunt soliditatea trupului. Când au fost risipite aceste oase? Atunci când le zice: „Iată, vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor” (Mt 11, 16). Și-a risipit deci ucenicii cei mai puternici, iar El S-a vărsat ca și apa. Apa vărsată spală sau udă; Hristos S-a vărsat precum apa pentru a spăla spurcăciunile noastre și pentru a uda sufletele noastre.

„S-a topit inima Mea precum ceara în mijlocul pântecului Meu” (v. 15). Biserica este cea pe care El o numește pântec al Său. Cum inima Lui a ajuns ca ceara? Inima Lui, Scriptura, sau mai degrabă Înțelepciunea cuprinsă în Sfintele Scripturi. Scriptura era o carte închisă pe care nu o înțelegea nimeni; Domnul a fost pironit pe cruce, și atunci ea a devenit clară³⁸ precum ceara lichidă, și cele mai slabe suflete au putut-o

³⁸ transparentă

înțelege. De aici s-a rupt catapeteasma templului¹⁶ iar ceea ce era ascuns, se descoperă¹⁷.

16. „S-a uscat puterea Mea ca și argila” (v. 16). Admirabilă expresie pentru a spune: numele Meu s-a întărit prin chinuri. Așa cum argila este moale înainte de a trece prin foc, și solidă atunci când iese; la fel numele Domnului, disprețuit înaintea pătimilor, a ieșit glorios. „S-a lipit limba Mea de cerul gurii Mele” (v. 16). Cum mădularul acesta nu folosește decât pentru a vorbi, Mântuitorul numește limbă a Sa pe predicatorii Săi, iar ei s-au lipit cerului gurii pentru a scoate înțelepciunea din adâncurile ei tainice. „Și în țărâna morții M-ai pogorât.”

17. „Hartă de câini Mă inconjoară, sfatul celor nelegiuți Mă impresoră” (v. 17). Vedeți și Evanghelia. „Străpuns-au mâinile și picioarele Mele” (v. 18). S-au deschis atunci rănilor, ale căror cicatrice le-a atins ucenicul cel necredincios. El a spus: „Dacă nu pun mâinile mele în rana cuielor, nu voi crede”. Iisus i-a spus atunci: „Vino, pune mâna ta, o, necredinciosule”. Iar el și-a pus mâna lui și a strigat: „Domnul meu și Dumnezeu meu”. Iar Iisus: Pentru că M-ai văzut ai crezut; fericiți cei ce cred fără să vadă¹⁸. „Au străpuns mâinile și picioarele Mele.”

18. „Au numărat toate oasele Mele” (v. 19), atunci când era întins pe cruce. Nu putem exprima mai bine întinderea trupului pe cruce decât zicând: „au numărat toate oasele Mele”.

19. „Au privit la Mine, M-au examinat cu atenție” (v. 19). Au examinat, dar fără să înțeleagă; s-au uitat, dar fără să vadă. Ochii lor vedeau trupul, însă inima lor nu se ridica la Cuvântul¹⁹.

¹⁶ Mt 27, 51

¹⁷ Ca și vălul lui Moise (II Cor 3, 13-16), catapeteasma Templului simbolizează obscuritatea Scripturilor, descoperirea tainelor Legii. Această interpretare o găsim pentru prima dată la Origen.

¹⁸ In 20, 25-28

¹⁹ Aceeași idee în *Predica Guelferhytanus* 21, 3

„Și-au împărțit hainele Mele” (v. 20). Hainele Lui sunt tainele. Băgați de seamă fraților, că hainele Lui sau tainele au putut fi împărțite de erezii: dar se afla acolo cămașa pe care nimeni nu a putut-o împărți. „Au tras cămașa Mea la sorți.” „Era acolo”, spune Evanghelistul. „cămașa Lui țesută de sus” (In 19. 23). Țesută deci în cer, țesută de Tatăl, țesută de Duhul Sfânt. Care este cămașa aceasta, de nu dragostea care nu se poate împărți? Care este cămașa, dacă nu unitatea? Se trage la sorți fiindcă nu se poate împărți. Ereticii au putut împărți tainele, dar nu dragostea. Neputincioși în a o împărți, s-au retras, însă ea rămâne în integritatea ei⁴¹. Sorții au dăruit-o unora: acela care o are este în siguranță; căci nimeni nu o poate arunca în afara Bisericii universale; și dacă omul de dinafară începe să o aibă, se bagă înăuntrul ei, precum ramura de măslin adusă de porumbel⁴².

20. „Iar Tu, Doamne, nu depărta de la Mine ajutorul Tău” (v. 21). Așa a fost, iar Dumnezeu L-a înviat pe El a treia zi. „la aminte la sprijinul Meu.”

21. „Scoate sufletul Meu de la sabie” (v. 22); adică din moarte. Prin sabie El a vrut să se înțelcagă moartea⁴³. „Și pe

⁴¹ Cămașa țesută de sus până jos este simbol al unității Bisericii inspirat ca imagine de la Sf. Ciprian: «Hristos purta pe El unitatea care vine de sus, adică din cer de la Tatăl» (*De Unitate* 7).

⁴² Gen 8. 11. Area lui Noe este în mod tradițional recunoscută ca simbol al Bisericii. Asemenea, Augustin ține la simbolistica inițială prin care ramura de măslin arată pacea. Găsim însă în *Contra Faustum* 12, 20 o altă imagine: aceea a schismaticilor revenind în Biserică. Cel ce se separă de Biserică este ca o ramură ruptă de marle trup al Bisericii. Spre anul 407 ramura adusă de porumbel desemnează pe cei botezați afară de Biserică, pe donatiști.

⁴³ În unele locuri ea mai semnifică limba celor răi (*Com. Ps.* 56, 12). Epistola 140, 41 leagă atât interpretarea dată mai sus cât și pe aceea din textul comentariului nostru.

cea singură a Mea din gheara câinilor.” Adică sufletul. Și această singură sunt sufletul și trupul Lui; este Biserica pe care o numește cea singură. „Din gheara”, adică din puterea câinilor. Care sunt câinii? Cei care latră precum câinii, fără să știe de cine se iau. Nu li se face nimic și totuși ei latră. Ce face un trecător unui câine? Și totuși el latră. Să latri orbește, fără să știu nici împotriva cui, nici pentru cine, asta înseamnă a fi câine.

22. „Izbăvește-Mă de gura leului” (v. 23). Cunoașteți leul răcnind ce ne dă târcoale căutând pe cine să înghită⁴⁶. „Cruță smerenia Mea de comul taurilor.” Nu numește tauri decât pe cei mândri; și a adăugat: „Smerenia Mea”.

23. Ați auzit chinurile pe care le-a suferit Hristos, și rugămintele pe care El le-a făcut pentru a fi izbăvit: să băgăm de seamă acum, pentru ce a suferit. Vedeți mai întâi, fraților, la ce ne folosește să purtăm numele de creștin, când noi nu suntem în moștenirea pentru care a suferit Hristos? Am ascultat ce a suferit; I s-au numărat oasele, L-au batjocorit, I s-au împărțit hainele, I-au tras cămașa la sorți, I s-au risipit oasele; asta ne învață psalmul și asta citim în Evanghelic. Să vedem de ce.

O Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Tu nu ai suferi dacă nu ai vrea; arată-ne nouă dulce roada patimilor Tale. Ascultați, ne spune El, care este rodul: nu ascund; dar omul este surd la cuvintele Mele. Ascultați bine care este rodul cumpărat prin chinurile Mele. „Voi vesti numele Tău fraților Mei.” Să vedem dacă nu cumva predică numele Domnului fraților Săi decât într-o parte a lumii. „Voi vesti numele Tău fraților Mei, Te voi cânta în mijlocul Bisericii” (v. 24). Asta se împlinește acum. Dar să vedem care este Biserica: „Te voi cânta în mijlocul Bisericii”. Să vedem Biserica pentru care El a suferit.

⁴⁶ I Pt 5, 8

24. „Lăudați pe Domnul, voi cei ce vă temeți de El” (v. 25). Biserica lui Hristos este peste tot acolo unde ne temem și unde binecuvântăm pe Dumnezeu. Însă, vedeți fraților, dacă în aceste zile nu are sens cântarea *Amin* și *Aliluia* ce răsună în tot pământul⁴⁷. Oare nu este Dumnezeu temut? Nu este Domnul binecuvântat? Iată ce tocmăi ne-a spus Donat⁴⁸: «Nu mai este frică, și întreaga lume a pierit»; nu are dreptate când zice lumea întreagă; nu o să rămână deci decât o mică parte din Africa? Dar oare nu are Hristos cuvânt să închidă gura acestor predicatori? Nu are El cuvânt să taie limba lor? Să căutăm și poate vom găsi.

Când trebuie Hristos să binecuvinteze pe Dumnezeu în mijlocul Bisericii, despre Biserica noastră vorbește. „Binecuvântați pe Domnul voi cei ce vă temeți de Dumnezeu.” Să vedem dacă adversarii noștri laudă pe Domnul ca să înțelegem dacă despre ei se vorbește, dacă El este binecuvântat în Biserica lor. Cum binecuvintează pe Hristos cei ce vestesc că El a pierdut tot pământul, că diavolul a biruit asupra Lui, că nu-l rămâne decât o parte? Să mai vedem că și psalmul vorbește cu și mai multă claritate, se explică cu evidentă; că nu mai este nevoie de interpretări, că nu rămâne nici o îndoială. „Lăudați-L pe El toată seminția lui Iacov.” Poate vor mai spune: „Noi suntem din seminția

---

⁴⁷ La Hippona, și probabil în toată Africa, nu se cânta *Aliluia* decât între Paști și Cincizecime conform Epistolei 55, 32. „Ce vrea să însemne *Aliluia*? Este un cuvânt evreiesc, lăudați pe Dumnezeu. *Alelu*: lăudați, *ia*: Dumnezeu. A spune *Aliluia* înseamnă deci: lăudați pe Dumnezeu și noi ne îndemnăm unul pe celălalt să lăudăm pe Dumnezeu » (*Predica* 243, 8). Cântarea lui *Aliluia* și a lui *Amin* desemnează aici prin sinecdoacă cultul creștin în general, care de acum se întinde pe tot pământul.

⁴⁸ Întemeietorul sectei care îi poarta numele.

lui Iacob. Să vedem dacă într-adevăr sunt din această
semnificație.

25. „Să se teamă de El toți urmașii lui Israel” (v. 26). Să
mai spună că sunt din neamul lui Israel, le permitem să o spună.
„Că n-a disprețuit nici n-a lepădat ruga săracilor.” A căror
săraci? A celor ce nu se socotesc pe ei înșiși. Să judecăm prin
aceasta dacă sunt săraci cei ce spun: „Noi suntem drepti”⁴⁹,
când Însuși Hristos a spus: „Strigătele păcatelor Mele
depărtează de la Mine mântuirea” (v. 1). Să spună ei ce le va
place. „Nu și-a întors de la Mine privirea Lui, și când am
strigat către El, M-a auzit” (v. 28). Întru ce l-a ascultat, și
pentru ce?

26. „Tu ești ținta laudei mele” (v. 29). Își pune lauda în
Dumnezeu pentru a ne învăța pe noi să nu-l socotim pe om.
Să spună ce vor vrea. Încep să simtă deja efectul focului ce
se apropie: „Că nu se poate nimeni ascunde de căldura Lui”
(Ps 18, 7)⁵⁰. Să mai spună: nu ne mai încredem în noi, ci în
Dumnezeu ne lăudăm; să spună chiar: „În adunare mare voi
cânta laudele Tale”. Aici mi se pare că Hristos îi atinge la
inimă. Ce este aceasta fraților, dacă nu o mare Biserică? Vom
numi oare o mare Biserică un colț de pământ? O mare Biserică

---

⁴⁹ Aceste afirmații pretențioase sunt citate și în lucrarea *Împotriva lui Parmenian* III, 6, 29. *Scrisoarea* 93, 42 adresată lui Vincent, episcop donatist de Cartena în anul 408, spune: «Nu sunteți oare fii răi, voi care vă dați drepti, și care nu vă puteți spăla mâinile voastre de rușinea despărțirii?» Augustin a compus chiar și un Psalm alfabetic împotriva donatiștilor în care scrie: «Strigați că doar voi sunteți drepti».

⁵⁰ Versetul evocă judecata divină ca și în *Predica* 32, 23. O interpretare frumoasă a acestui verset o avem într-o altă predică: «Căldura dumnezeiască este acum în Cuvântul divin: să te încălzească mai degrabă, și nu te vei topi ca și ceara înaintea focului pe care El îl va aprinde.» (*Predica* 22, 3)

este întreg pământul. Ar vrea cineva să-L contrazică pe Hristos? Iată cuvintele Tale, Hristoase: „Cânta-voi laudele Tale într-o mare Biserică”⁵¹; spune-ne nouă care este această Biserică! Te-ai retras într-un colț al Africii⁵²; ai pierdut lumea întreagă, Ți-ai vărsat sângele pentru toți⁵³; însă vrăjmașul a invadat terenul Tău⁵⁴. Dacă vorbim așa fraților, este ca și cum L-am întreba pe El, căci noi știm ce ar avea să răspundă.

Să presupunem totuși că nu știm ce spune El. Răspunsul Lui nu este oare: așteptați, am să vă vorbesc în așa fel să ridic orice îndoială? Să ascultăm ce are să zică. Iar eu voi am să spun și să nu las oamenilor libertatea de a interpreta aceste cuvinte ale lui Hristos: „În Biserica cea mare”. Și tu vii să-mi spui că El s-a retras într-o margine? Vor îndrăzni încă să ne spună: adunarea noastră este mare, ce spuneți de Bagai și Tamugade⁵⁴? Dacă Hristos nu mai are cuvânt să-i înfrunte vor spune că numai Numidia singură este această mare Biserică.

27. Să vedem, să ascultăm pe Iisus Hristos: „Voi împlini juruințele mele înaintea celor ce se tem de El” (v. 29). Care este legământul lui Hristos? Jertfa pe care o oferă lui Dumnezeu. Știți care jertfă? Cei credincioși cunosc juruințele lui Hristos înaintea celor ce se tem de El⁵⁵. Căci iată ce urmează: „Vor mânca săracii și se vor sătura” (v. 30). Fericiți sunt deci săracii

⁵¹ Același persiflaj în *Com. la Psalmul 36*, 2, 20 și în *Scrisoarea 93*, 24.

⁵² Mt 26, 28

⁵³ Imaginea este lămurită pe larg în paragraful 31. A se vedea și *Tratatul la Evangelia Sf. Ioan 7*, 11.

⁵⁴ Bagai, cetate romană din secolul II, apare în anul 347 ca una dintre fortărețele donatismului. Tamugade sau Tingud, oraș important în secolul IV, poate fi numit capitală a donatiștilor; aici, episcopul lor, Optat de Mileve, a construit o mare catedrală.

⁵⁵ Cuvânt dezvoltat mai jos, în paragraful 28, este folosit de Augustin pentru a acoperi Taina Euharistiei, din pricina prezenței catchumenilor ce nu puteau înțelege acum pe deplin.

care mănâncă astfel pentru a fi săturați! Deci cei săraci mănâncă. Cât despre cei bogati, ei nu se satură, pentru că nu le este foame. Cei săraci vor mânca. Era un sărac, pescarul Petru, și Ioan, un alt pescar, și Iacob, fratele lui⁵⁶, chiar și bogatul Matei⁵⁷. Erau săraci, toți ceilalți care mâncau și se saturau, deoarece sufereau ca și victima pe care o mâncau. Căci Hristos și-a oferit chinurile Sale așa cum și-a oferit bogățiile: cel care suferă ca și El, acela este săturat. Cei săraci îl imită pentru că suferă pentru a urma pașii lui Iisus Hristos⁵⁸. „Vor mânca săracii.” Cum sunt săraci? „Îl laudă pe Domnul, cei ce-L caută pe El” (v. 30).

Bogații se laudă pe ei-înșiși, cei săraci laudă pe Domnul. Cum sunt săraci? Binecuvintează pe Domnul, caută pe Domnul, și Domnul este comoara celor săraci: de unde vine că le este în lipsă casa, pe când inima le este plină de bogății. Cel bogat se muncеște să-și umple lăzile lui, săracul caută să-și umple inima: și atunci când inima îi este îmbogățită, binecuvintează pe Domnul, cel ce-L caută pe El. *Vedeți fraților, în ce constă bogăția celor cu adevărat săraci; ea nu stă nici în lăzi, nici în hambare, nici în beciuri. „Inimile lor în veac vor fi vii.”*

28. Ascultați-mă fraților. Hristos a suferit, a îndurat tot ce ați auzit; am căutat scopul chinurilor Lui, iar El ne-a spus: „Voi vesti numele Tău fraților Mei, Te voi cânta în mijlocul Bisericii”. Iar ei răspund: noi suntem Biserica. „Să se teamă de el urmașii lui Israel.” Și ei să zică: Noi suntem urmașii lui Israel. „Nu a lepădat nici nu a disprețuit ruga celor săraci.” Ei zic: noi suntem cei săraci. „Nu și-a întors de la mine fața Lui.” Iisus Hristos Domnul nostru, nu și-a întors fața Sa de la El Însuși, sau de la

⁵⁶ Mt 4, 18

⁵⁷ Id 9, 9

⁵⁸ I Pt 2, 21

trupul Lui care este Biserica. „Iar Tu ești lauda Mea.” Și voi vreți să vă lăudați pe voi înșivă. Dar, ne vor răspunde ei, și noi Îl cântăm pe El. „Voi împlini făgăduințele Mele înaintea celor ce se tem de El.” Credincioșii știu că aceasta este jertfa păcii, jertfa dragostei, jertfa propriului trup: nu ne putem întinde astăzi asupra acestui subiect. „Voi împlini făgăduințele mele înaintea celor ce se tem de El.” Mâncăți bogățiilor, mâncăți pescarilor, mâncăți, urnați pe Domnul, suferiți, și veți fi săturați. Însuși Domnul a murit; și cei săraci au murit la rândul lor, și moartea ucenicilor vine să se adauge morții Învățătorului. De ce? Arătați-mi folosul. „Își vor aminti de Domnul marginile pământului, și se vor întoarce către El” (v. 31).

Ei! fraților, de ce să ne întrebăm noi ce vom răspunde partizanilor lui Donat? Psalmul pe care îl citim astăzi aici se citește și la ei astăzi. Să-l însemnăm pe frunțile noastre, să mergem cu el, să nu dăm nici o odihnă limbii noastre și să repetăm fără încetare: *Hristos a suferit, iată că ne arată dumnezeiescul neguțător ce trebuie să răscumpere, sângele pe care El-l-a vărsat este prețul*. Ducea prețul acesta într-o pungă divină; iar punga s-a vărsat sub lovitura sulitei necredincioase și a ieșit de aici răscumpărarea întregii lumi.

Ce-mi spui tu, ereticule? Nu este oare prețul întregii lumi? Numai Africa ar fi răscumpărată!, ai îndrăzni să zici. Toată lumea a fost răscumpărată, vei spune, dar a scăpat lui Hristos. Ce răpitor a făcut pe Hristos să piardă ceea ce era a Lui? „Iată că toate marginile pământului își vor aminti de Domnul și se vor întoarce către El.” Să vă fie suficiente aceste cuvinte. Deci se spunea: Marginile pământului, iar nu „toate marginile pământului”, ei ar putea să ne răspundă: În Mauritania avem marginile pământului. Dar, o, ereticule, s-a spus: „Toate marginile pământului”, da, toate; unde vei putea fugi să eviți răspunsul? Nici un

fel de sculptare, nu ți rămâne decât ușa să intri.

29. Toți frații, nu vreau să întăresc o dispută, de teamă să nu dau vreo valoare discursului meu. Ascultăți psalmul și cântați. Hristos a suferit, s-a vărsat sângele Lui, atât de o parte pe Răscumpărătorul, și pe de cealaltă răscumpărarea. Să-mi spună cel răscumpărat. Dar de ce să-l întrebăm? Că ar putea să-mi răspundă, nebunul la ce folosește întrebările? Aici carte, și în această carte este prețul răscumpărării, și obiectul răscumpărării. Doți citi: „Toate marginile pământului își vor aminti de Domnul și se vor întoarce spre El.” Dar, își vor aminti marginile pământului, iar ereticii L-au uitat, așa se citește în fixare an. Credeți voi că sunt atenți atunci când lectorul repetă: „Își vor aminti de Domnul toate marginile pământului și către El se vor întoarce?” Dar nu este decât un verset, iar tu erai distrat sau vorbeai cu vecinul atunci când se citea acest paragraf, vedeți totuși cum îl repetă și forțează pe cei surzi să asculte: „Toate neamurile pământului se vor închina să-L cinstescă pe El.” Încă este surd, și nu înțelege, să batem din nou: „A Domnului este împărăția și El va stăpâni peste neamuri” (v. 33).

Retineti bine frații, aceste trei versete. Le cântăm astăzi la ei, măcar ei să nu le fi șters, iar eu frații sunt atât de tinit, afară de mine însumi, de o asemenea surditate, o asemenea duritate a inimii mă încrețeneste, și mă îndoiesc câteodată dacă ei au aceste pasaje în cărțile lor. Astăzi toți credincioși alergă la Biserică, astăzi toți sunt atenți la citirea acestui psalm, toți rămân uimiți la această citire. Dar oare nu au fost atenți, nu este decât acest singur verset: „Toate marginile pământului își vor aduce aminte de Domnul și se vor întoarce spre El?” Vă treziți, vă treziți la ochi: „Și neamurile pământului se vor închina înaintea Lui” Treziți-vă iarăși, apoi apoi, ascultați: „A

Domnului este împărăția. El va stăpîni peste neamuri”.

30. Ce-ar putea răspunde? Nu știu: să se ia după Sfintele Scripturi iar nu după noi. Iată cartea pe care ei o combat. La ce ne folosește să zicem: Noi am salvat Scripturile, care ar fi ars? Au fost salvate ea să te ardă pe tine ereticule. Pentru ce să le salvăm? Deschide-le să le citești. Tu le-ai salvat și le combați.²⁹ De ce să salvezi din făcări ceea ce tu ștergi de pe limba ta? Nu cred nimic, nu pot să cred că le-ai salvat; nu, nu le-ai salvat, nu cred nimic. Ai noștri, dimpotrivă, au dreptate să zică că tu le-ai aruncat.

Își arată trădarea acela care refuză să împlinească un testament pe care nu-l urmează. Eu îl citeșe și îl urmez, tu îl contești. Ce mână l-a aruncat în foc? Oare mâna celui ce îl acceptă și îl urmează, sau mâna celui ce este supărat că încă mai există și pe care nu-l mai putem citi? Dar nu mai vreau să-l cunosc pe salvatorul acestei cărți, puțin contează în ce fel sau în ce cavernă s-a găsit, este Testamentul părinților noștri. Nu-i cunosc nici pe răpitorul care voia să-l ia, nici pe prigonitorul care voia să-l ardă, de oriunde ne vine, el trebuie să fie citit. Pentru ce să ne certăm? Suntem frați, de ce să ne judecăm? Părintele nostru nu a murit fără Testament. A făcut unul și a murit; după moartea Lui, a înviat. Ne certăm pe moștenirea unui mort, în timp ce testamentul nu a devenit public: imediat ce testamentul se produce în public, toți păstrează tăcerea, ca să se deschidă și să se citească. Judecătorul îl ascultă cu atenție, avocații tac, ușteri fac liniște, tot poporul rămâne în suspans.

²⁹ Prin anul 348, în timpul episcopului donatist Macarie, s-a întâmplat o disensiune între credincioșii Bisericii Universale și secta donatistă; acum donatiștii reproșează în mod calomnios că Scripturile au fost arse de adevărații creștini. Arhivele orașului însă, demonstrează că donatiștii au furat Sfintele Văse și au ars Cărțile Sfinte, așa cum scrie și Augustin în Sermonurile 76, 2 și 105, 2.

pentru a lăsa să se citească cuvintele unui mort, care sta fără de mișcare în mormânt. Acest om este deci fără viață sub piatră, însă cuvintele lui au o valoare: iar când Iisus Hristos este așezat în ceruri, îi contestăm Testamentul? Deschideți deci și citiți.

Suntem frați, pentru ce aceste dispute? Să fim mai pașnici, Părintele nostru nu ne-a lăsat fără Testament. Și Cel care a făcut acest Testament trăiește în veac, aude glasurile noastre, cunoaște ceea ce este al Lui. Să citim deci, la ce ne folosește să ne certăm? Să ne luăm moștenirea atunci când vom fi găsit-o. Deschideți Testamentul și citiți unul dintre primii psalmi „Cere de la Mine”. Dar cine vorbește așa? Poate nu este Iisus Hristos. Mai aveți un alt loc: „Domnul a zis către Mine: Tu ești Fiul Meu, Eu astăzi Te-am născut” (Ps 2, 7). Este deci Fiul lui Dumnezeu cel ce vorbește sau Tatăl care vorbește Fiului Său? Și ce zice Fiului? „Cere de la Mine și-ți voi da neamurile de moștenire, și stăpânirea Ta va îmbrățișa toate marginile pământului” (Ps 2, 8). Adescori, fraților, când se contestă asupra unui teren, se caută posesorii care îl învecinează, și între cutare sau cutare vecin, căutăm pe moștenitorul căruia i-a revenit sau pe cel care este cumpărător. La care vecini să ne informăm? La cei care au proprietățile înconjurătoare. Însă cel ce nu are nici un hotar al moștenirii lui nu are nici un vecin. Și, în orice parte v-ați întoarce, Hristos este posesorul.

Ai de moștenire marginile pământului, vino, ia împreună cu mine întreg pământul. De ce să mă chemi în judecată ca să-mi ceri parte? Vino aici, este un motiv în plus să pierzi procesul, căci vei avea tot. Ce motiv să te cerți? Am citit Testamentul și tu încă te mai cerți? Vei veni oare să obiectezi că s-a spus: „Marginile pământului” și nu *toate marginile*?

Să citim împreună atunci. Ce am citit? „Toate neamurile pământului se vor închina înaintea Lui. A Domnului este împărăția, și El va stăpâni peste neamuri.” A Lui deci este stăpânirea. Recunoaște-ți deci pe Domnul Stăpân al vostru și moștenirea Domnului.

31. Însă voi care vreți să aveți o posesiune aparte, și nu împreună cu noi la unitatea lui Hristos, pentru că vreți să stăpâniți pe pământ, iar nu să împărățiți împreună cu El în ceruri, aveți casele voastre. Câteodată am mers să le găsim, fraților, să le spunem: să căutăm adevărul, să găsim adevărul. Iar ei să ne răspundă: păziți ceea ce aveți; tu ai oile tale, eu pe ale mele; lăsați în pace oile mele cum le las și eu pe ale voastre. Slavă lui Dumnezeu, eu am oile mele, și el le are pe ale lui, deci ce a răscumpărat Hristos? Ah! oile astea nu sunt nici ale tale, nici ale mele, ci ale Celui care le-a răscumpărat, ale Celui care le-a peccatuit cu numele Lui! „Nici cel care plantează nu este nimic, nici cel care udă, ci Dumnezeu care dăruiește creșterea” (I Cor 3, 7).

Pentru ce deci să avem tu oile tale și eu pe ale mele? Dacă este Hristos cu tine, și oile mele să meargă, că nu sunt ale mele; și dacă Hristos este cu noi, oile tale să vină și ele, pentru că nu sunt ale tale. Să intre întru moștenirea lor sărutându-ne fruntea și mâinile, iar fii străini să dispară. Ele nu sunt ale mele, spune el. Adică? Să vedem dacă nu sunt ale voastre, să vedem dacă voi nu v-ați revendicat posesiunea. Eu lucrez în numele lui Hristos, tu în numele lui Donat; căci dacă pentru Hristos lucrezi, Hristos este peste tot. Tu zici: „Hristos este aici” (Mt 24, 23), iar eu spun că El este peste tot. „Lăudați tineri pe Domnul, binecuvântați numele Domnului.” De unde va veni lauda aceasta? Și până unde va merge? „De la Răsărit la Apus, binecuvântați numele Domnului”

(Ps 102, 1). Eu vă arăt Biserica, pe ea a răscumpărat-o Hristos pentru ea și-a dat sângele Lui. Iar tu, ce zici? Iar eu pentru El strâng. „Cel ce nu adună împreună cu Mine, îți răspunde El, acela risipește (Mt 22, 30). Or, tu împarți unitatea, vrei o proprietate aparte. De ce să porți numele lui Hristos? Pentru că tu ai pretins ca numele să-ți fie ca un titlu care să garanteze posesiunea.

Oare nu asta fac mulți cu privire la casa lor? Pentru a o garanta împotriva avidității unui răpitor puternic, stăpânul ei pune numele unui alt om puternic, titlu mincinos. Vrea să fie stăpânul casei lui, și pentru a și-o asigura pune în față un nume de împrumut, ca, citind numele unui om puternic al lumii, răpitorul să fie cuprins de frică și să se abțină de la orice violență. Asta au făcut ereticii noștri când i-au condamnat pe maximianiști⁶⁰. Au plecat să găsească pe judecători, și pentru a arăta niște nume care să fie priviți ca episcopi, au recitat canoanele sinodului lor⁶¹. Atunci judecătorul a întrebat: mai este aici un alt episcop din partida lui Donat? Adunarea a răspuns: noi nu cunoaștem decât pe Aureliu⁶², care este ortodox. De frica legilor, nu au vorbit decât despre un singur episcop. Dar pentru a fi ascultați de judecător, au împrumutat numele lui Hristos și și-au acoperit numele posesiunii lor. Să-i ierte Domnul întru bunătatea Lui și să-și revendice moștenirea peste tot acolo unde găsește numele Lui; mila Lui este îndejuns

⁶⁰ Canonul 69 de la Sinodul din Cartagina vorbește despre maximianiști ca fiind o sectă desprinsă din crezta donatistă. Aceștia din urmă, deși s-au purtat foarte rău cu ei atunci când s-au desprins de crezta lor, i-au primit totuși înapoi, le-au recunoscut botezul, și i-au repus în funcțiile deținute înainte.

⁶¹ Ținut la Bagai în 394.

⁶² Episcopul ortodox al Cartaginei, primate al Africii, contemporan al lui Augustin.

de mare să le facă acest dar, și să-i aducă în Biserica Sa pe toți cei pe care îi va întâlni sub numele lui Hristos.

Voi, vedeți, fraților, când un stăpân găsește numele lui pe vreun domeniu, oare nu are grijă să îl revendice zicând: dacă nu era domeniul meu, nu ar fi purtat numele meu! Găsească numele meu pe el, domeniul este al meu, îmi aparține orice domeniu atunci când poartă numele meu. Oare își schimbă vreodată numele? Numele de altădată este numele de astăzi, moștenirea își poate schimba stăpânul, iar nu titlul. La fel, atunci când cei care au primit botezul lui Hristos revin la unitate, nu le schimbăm numele, nu le ștergem; ei recunoaștem numele Împăratului nostru, numele Stăpânului nostru. Ce să spunem? Nefericită moștenire, tu fii stăpânirea Celui Căruia îi porți numele; porți numele lui Hristos, să nu fii moștenirea lui Donat.

32. Ne întindem mult fraților; dar păziți-vă să nu uitați ceea ce am citit. Vă repet, și trebuie să vă spun adesea: în numele acestei zile sfinte, sau mai degrabă a tainelor pe care le sărbătorim, vă rog, nu uitați cuvintele: „Toate neamurile pământului își vor aduce aminte de Domnul și se vor întoarce spre El. Toate popoarele pământului se vor închina înaintea Lui. A Domnului este împărăția și El va stăpâni popoarele”. În fața unui atât de limpede nume, unei atât de autentice stăpâniri a lui Hristos, închideți-vă urechile la cuvintele unui impostor. Orice contradicție este cuvântul unui om, acesta este cuvântul lui Dumnezeu.

Comentariu la Psalmul al XXII-lea Pășunile Domnului

1. Biserica vorbește lui Hristos „Domnul mă paște¹ și nimic nu-mi va lipsi” (v. 1). Domnul Iisus este păstorul meu, și de nimic nu voi duce lipsă.

2. „În loc de pășune m-a așezat” (v. 2). M-a așezat, să mă hrănească, în acest loc de pășune, care începe prin a mă conduce la credință. „M-a hrănit cu apele mântuirii.” M-a

---

¹ *Pascit* folosit pentru *regit* în Psaltirea Romană și în Vulgata, corespunde altor variante ale Septuagintei. Augustin găsește expresia în Latina Veche africană, căci și donatistul Petilian folosește același text ca și el, așa cum vedem în *Contra Petilianum* II, 47, 109-110.

² Pășunile la care ne duce Hristos în acest verset evocă câteodată la Părinți Raiul eshatologic, sau mai adesea Scripturile și învățăturile catehetice. Imaginea mesei și a potirului ce înlocuiesc în versetul 5 pășunile de la început, ne cheamă să opunem hrana animală celei omenești și să vedem în text o progresie a omului de la una la cealaltă; folosirea verbului *educare* (v. 2) precum și a cuvântului *virga* (v. 4), care amintește de învățătorul școlii, ne împinge și ea la o astfel de lectură. În comentariul lui Augustin, începătorul (*incipiens*, ca în Comentariul la Psalmul 14, 4), numit apoi oaie (*De Genesi contra Manichaeum* I, 23, 40), se distinge de creștinii mai avansați (*grandiores, maior, crescentes*), ce au fost deja botezați. În timp ce primii încă mai mănâncă iarbă sau lapte, simboluri de hrană spirituală elementară, ceilalți sunt primiți la masa euharistică (*Confessiuni* VII,

crescut cu apele botezului, cele ce dau putere și sănătate celor ce au slăbit³.

3. „El dă putere sufletului meu, și mă face să merg în căile dreptății, pentru slava numelui Său” (v. 3). M-a condus întru căile cele strâmte ale dreptății Lui, unde puțini știu să meargă (Mt 7, 14); nu pentru vredniciile mele, ci pentru slava numelui Său⁴.

4. „Chiar atunci când mergeam în mijlocul umbrelor morții” (v. 4). Chiar atunci când mergeam în mijlocul acestei vieți care este umbră a morții⁵. „Nu mă voi teme de nici un rău, căci Tu cu mine ești.” Nu mă voi teme de rău că Tu locuiești în inima mea, prin credință⁶, iar acum ești împreună cu mine, ca, după umbrele morții, să fiu și eu împreună cu Tine⁷.

„Toiagul Tău și varga Ta, iată ce m-a mângâiat” (v. 5). Rânduiala Ta este pentru mine ca o vargă ce duce oile în staul, ca toiagul care se face simțit copiilor mai mari, ce trec

---

10, 16: «Eu sunt hrana celor mari: crești, și Mă vei mânca»). Este de crezut că Augustin a cunoscut această interpretare ce venea de la Origen prin predicăția lui Ambrozie.

³ literal: lăncezit. Despre *integritas* pierdut de omul căzut a se vedea *De Libero arbitrio* III, 14, 41 și *Scrisoarea* 186, 37 Care spun că atunci liberul arbitru și-a pierdut din putere.

⁴ A se vedea *Predica* 177, 2, scrisă în 397.

⁵ Aceeași idee apare și în *Predica* 216, 4, iar spre 394, și în *Adnotationes in Iob* 12. A fost inspirată lui Augustin de către Ambrozie care în *De paradiso* 5, 29 opune vieții în *umbra mortis* pe care o cunoaște omul după cădere, vieții în *umbra vitae*, a omului paradisiac. Asemenea, țara îndepărtată în care se duce fiul risipitor este numită *umbra mortis*.

⁶ Ef 3, 17

⁷ Dumnezeu este mereu prezent omului, însă omul nu ajunge cu totul prezent lui Dumnezeu decât după moarte.

de la viața animală la cea spirituală⁸; departe de a mă necăji, ele m-au mângâiat, pentru că Tu porți grijă de mine⁹.

5. „Ai pregătit, sub ochii mei, masă, împotriva celor ce mă prigonesc” (v. 6). După varga ce a păzit, în staul și la pășune, copilăria și viața mea animală, după varga aceasta a venit toiagul¹⁰, și atunci ai pregătit masă ochilor mei, ca să nu-mi mai fie ca aliment laptele copilăriei¹¹, ci, devenit mai mare, să iau hrana care să mă întărească împotriva celor ce mă prigonesc¹². „Ai vărsat pe capul meu untdelemn sfințit.” Ai dăruit inimii mele bucurie duhovnicească¹³. „Ce fericită beție în potirul¹⁴ pe care

⁸ *Vita animalis*, simbolizată de oi, este aceea a omului fizic, trupese sau lăsat propriilor sale puteri omenești, spre deosebire de cel ce trăiește prin Duhul lui Dumnezeu, după I Cor 2, 14. Aceasta este condiția omului după păcatul originar, cum spune Augustin în *De genesi contra Manichaeos* II, 8, 10 și *Comentariul la Psalmul 49*, 27.

⁹ Aluzie la Ps 8, 5 care exprimă în mod poetic uimirea faptului că, deși omul este o infimă creatură în univers, contează în ochii lui Dumnezeu.

¹⁰ Ciobanul din Palestina avea două bastoane, unul pentru a se apăra, altul pentru a merge. Și unul și celălalt, *virga* și *baculus*, reprezintă pentru Augustin disciplina lui Dumnezeu, îndreptările pe care El le dă oamenilor în scop educativ. Confesiunile evocă adesea loviturile de vargă sau baston, metaforic date oamenilor de propriile lor patimi, dar folosite de Dumnezeu pentru a-i aduce la El. «Cu toiagul învățături Tale, Tu mi-ai lovit oasele» (*Conf.* VI, 6, 9), Augustin consideră, ca și Origen, corecțiile divine diferite pentru păcătoșii nebotezați, încă și pentru creștini. Toiagul pare a fi în textul nostru echivalent termenului de lege a lui Hristos. Ambele etape menționate, a vârgii și a toiagului, corespund la ceea ce găsim în *Comentariul la Ps 24*, 8-9 și 12: vremea de dinaintea convertirii în care omul nu se supune decât lui însuși, și timpul de după convertire, când este ascultător legii lui Dumnezeu.

¹¹ I Cor 3, 2

¹² I Cor 3, 2. A se vedea *Coment. la Ps.* 8, 5 și 10, 3.

¹³ Uleiul simbolizează veselia ca și în Ps 44, 8, dar mai ales bucuria Duhului, cum arată Augustin în *Contra Petilianum* II, 47, 110 (în legătură cu ungerea baptismală) și în *Coment. la Ps 67*, 26.

¹⁴ Este cu siguranță vorba despre potirul euharistic pe care pentru

Tu mi l-ai dăruit.” Cât de dulce este băutura Ta¹⁵ care ne face să uităm deșartele plăceri!

6. „Iar mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele” (v. 7); adică, atât vreme cât sunt în viața aceasta muritoare, ce nu este a Ta, ci a mea¹⁶. „Ca să locuiesc casa Domnului, întru zile veșnice”. Ea mă va urma, nu doar aici pe pământ, ci îmi va dăruia casa Domnului, spre viață veșnică.

---

prima dată, îl primim după botez. Augustin vorbește de mai multe ori despre potirul lui Hristos ce aduce omului o atât de puternică veselie, că îl face să înfrunte chiar și martiriul.

¹⁵ Aici, băutura lui Hristos îl face pe cel nou botezat să uite viața trecută. Pasajul acesta este probabil inspirat din Sf. Ciprian, *Serisoarea* 63, 11. O interpretare analogă a beției se află în *De Musica* VI, 16, 52.

¹⁶ Viața muritoare, consecință a păcatului lui Adam, se deosebește de viața cea adevărată, la care cheamă Dumnezeu pe om.

de la viața animală la cea spirituală⁸; departe de a mă necăji, ele m-au mângâiat, pentru că Tu porți grijă de mine⁹.

5. „Ai pregătit, sub ochii mei, masă, împotriva celor ce mă prigonesc” (v. 6). După varga ce a păzit, în staul și la pășune copilăria și viața mea animală, după varga aceasta a venit toiagul¹⁰, și atunci ai pregătit masă ochilor mei, ca să nu-mi mai fie ca aliment laptele copilăriei¹¹, ci, devenit mai mare, să iau hrana care să mă întărească împotriva celor ce mă prigonesc¹². „Ai vărsat pe capul meu untdelemn sfințit.” Ai dăruit inimii mele bucurie duhovnicească¹³. „Ce fericită beție în potirul¹⁴ pe care

⁸ *Vita animalis*, simbolizată de oi, este aceea a omului fizic, trupesc sau lăsat propriilor sale puteri omenești, spre deosebire de cel ce trăiește prin Duhul lui Dumnezeu, după I Cor 2, 14. Aceasta este condiția omului după păcatul originar, cum spune Augustin în *De genesi contra Manichaeos* II, 8, 10 și *Comentariul la Psalmul 49*, 27.

⁹ Aluzie la Ps 8, 5 care exprimă în mod poetic uimirea faptului că, deși omul este o infimă creatură în univers, contează în ochii lui Dumnezeu.

¹⁰ Ciobanul din Palestina avea două bastoane, unul pentru a se apăra, altul pentru a merge. Și unul și celălalt, *virga* și *haculus*, reprezintă pentru Augustin disciplina lui Dumnezeu, îndreptările pe care El le dă oamenilor în scop educativ. Confesiunile evocă adesea loviturile de vargă sau baston, metaforic date oamenilor de propriile lor patimi, dar folosite de Dumnezeu pentru a-i aduce la El. «Cu toiagul învățării Tale, Tu mi-ai lovit oasele» (*Conf. VI*, 6, 9), Augustin consideră, ca și Origen, corecțiile divine diferite pentru păcătoșii nebotezați, încă și pentru creștini. Toiagul pare a fi în textul nostru echivalent termenului de lege a lui Hristos. Ambele etape menționate, a vârgii și a toiagului, corespund la ceea ce găsim în *Comentariul la Ps 24*, 8-9 și 12: vremea de dinaintea convertirii în care omul nu se supune decât lui însuși, și timpul de după convertire, când este ascultător legii lui Dumnezeu.

¹¹ I Cor 3, 2

¹² I Cor 3, 2. A se vedea *Coment. la Ps. 8*, 5 și 10, 3.

¹³ Uleiul simbolizează veselia ca și în Ps 44, 8, dar mai ales bucuria Duhului, cum arată Augustin în *Contra Petilianum* II, 47, 110 (în legătură cu ungerea baptismală) și în *Coment. la Ps 67*, 26.

¹⁴ Este cu siguranță vorba despre potirul euharistic pe care pentru

Tu mi l-ai dăruit.” Cât de dulce este băutura Ta¹⁵ care ne face să uităm deșartele plăceri!

6. „Iar mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele” (v. 7); adică, atâta vreme cât sunt în viața aceasta muritoare, ce nu este a Ta, ci a mea¹⁶. „Ca să locuiesc casa Domnului, întru zile veșnice”. Ea mă va urma, nu doar aici pe pământ, ci îmi va dăruia casa Domnului, spre viață veșnică.

---

prima dată, îl primim după botez. Augustin vorbește de mai multe ori despre potirul lui Hristos ce aduce omului o atât de puternică veselie, că îl face să înfrunte chiar și martiriul.

¹⁵ Aici, băutura lui Hristos îl face pe cel nou botezat să uite viața trecută. Pasajul acesta este probabil inspirat din Sf. Ciprian, *Scrisoarea* 63, 11. O interpretare analogă a beției se află în *De Musica* VI, 16, 52.

¹⁶ Viața muritoare, consecință a păcatului lui Adam, se deosebește de viața cea adevărată, la care cheamă Dumnezeu pe om.

Comentariu la Psalmul al XXIII-lea Înălțarea Domnului

1. Psalmul lui David pentru slăvita înviere¹, ce s-a întâmplat în dimineața primei zile după Sabat², zi pe care noi de atunci o numim Duminică sau Ziua Domnului³.

2. „Al Domnului este universul și tot ce cuprinde el, pământul și toate popoarele care-l locuiesc” (v. 1); fiindcă slava Lui este oferită peste tot de credința neamurilor, și Biserica Lui îmbrățișează întreg universul⁴. „El l-a întemeiat pe mări” (v. 2). El a așezat cu tărie Biserica peste valurile

¹ Mențiunea din titlul psalmului despre Ziua Domnului duce pe Augustin să interpreteze întregul psalm ca un cântec de slavă adus lui Hristos. El însă nu menționează nici o circumstanță liturgică în acest comentariu. Psalmul e compus din două părți distincte. Augustin atribuie primele versete Bisericii și concentrează exegeza primei părți (v. 1-6) în jurul celui de-al treilea verset: «Cine se va înălța pe muntele Domnului?» În cea de-a doua parte (v. 7-10), dublarea versetelor 7-8 și 9-10 nu este considerată ca o repetiție. Pentru Augustin, prima dată problema este pusă de oamenii care slujesc demonului, iar a doua oară de Satana și ingerii lui.

² Mt 28, 1

³ Se mai poate vedea asupra lui *dies dominicus* Coment. la Ps 93, 3.

⁴ Pământul reprezintă Biserica; asupra acestei universalități a Bisericii la Augustin să se citească *Predica de pe munte a Domnului* II, 10, 36 și *Confesiuni* XIII, 12, 13. Versetele 2-6 se referă la Biserica; într-însa neamurile au primit credința și profeția psalmistului: «a Domnului este pământul», în ea s-au împlinit.

acestui veac, care trebuie să-l fie Lui supuse, și să nu-i facă niciodată rău. „Și a înălțat-o pe ea deasupra râurilor.” Cum râurile merg spre mare⁵, tot așa omul nesățios se revarsă în această lume⁶: însă Biserica stăpânește și, înnăbușind, prin har, poftele pământești, se pregătește prin dragoste slavei celei nemuritoare.

3. „Cine se va înălța la muntele Domnului?” (v. 3). Cine ar putea atinge culmile dreptății dumnezeiești? „sau cine va locui în locașul Său cel sfânt”? Și după ce se va fi înălțat în acest locaș sfânt întărit peste mări, ridicat deasupra râurilor, cine se va putea menține așa?

4. „Cel ce are mâini nevinovate și inimă curată” (v. 4). Cine va putea să se ridice la înălțimile acestea și să se mențină, de nu omul cu fapte nevinovate și cu inima curată? „Care nu și-a luat sufletul său în deșert.” Care nu și-a lăsat sufletul să se alipească la tot ce este stricăcios, ci care, mândru de nemurirea lui, l-a făcut să răvnească veșnicia care este netrecătoare și imuabilă. „Și care nu s-a jurat niciodată.” Și care lucrează spre frații lui fără de fățarnicie, ci cu simplitatea și adevărul a tot ceea ce este veșnic⁸.

5. „Acesta va primi binecuvântarea Domnului și milostivire de la Dumnezeu, Mântuitorul său.” (v. 5)

---

⁵ În întreaga tradiție clasică, marea este simbolul lumii, după cum reiese din cuvintele «Priviți peștii mării», adică pe cei pe care îi mistuie curiozitatea: străbat în toate direcțiile cărările mării, anume caută bunuri vremelnice în abisurile acestei lumi; dar aceste bunuri se șterg și dispar cu aceeași rapiditate ca și o cărare trasată pe mare... (Coment. la Ps 8, 13)

⁶ Se poate vedea *Coment la Ps 88*, I, 26.

⁷ «Nimeni să nu se încreadă în sine, căci nu este decât al lui Dumnezeu a ne mântui din moartea păcatului» (Coment la Ps 3, 8).

⁸ «Unii au adevărul pe buze și nu în inimă» (Coment. la Ps 14, 3).

6. „Acesta este neamul celor ce-L caută pe Domnul” (v. 6). Așa se nasc toți cei ce-L caută pe El⁹, „care caută fața Dumnezeului lui Iacob. Diapsalma.”¹⁰ Ei caută fața aceluiași Dumnezeu ce a dăruit înțaietate celui mai tânăr dintre frați¹¹.

7. „Deschideți căpetenii, porțile” (v. 7)¹². Voi, care căutați stăpânire peste oameni, ridicați porțile lăcomiei și ale fricii, pe care le-ați întărit de teamă să nu vă fie rău. „Ridicați porțile cele veșnice.” Porțile vieții celei veșnice, porțile lepădării de lume și a întoarcerii către Dumnezeu. „Și va intra Împăratul slavei.” Va intra atunci Împăratul întru care ne putem slăvi fără mândrie, care a sfărâmat porțile morții, și a deschis porțile cerului, împlinindu-se astfel ceea ce El a spus: „Bucurați-vă, că am biruit lumea.”¹³

8. „Cine este Acesta Împăratul slavei?” (v. 8) Firea omenească cu frică întreabă: „Cine este Acesta Împăratul slavei? Este Domnul tare și puternic”, pe care voi L-ați crezut slab și învins. „Domnul cel puternic în război.” Atingeți rănile Lui¹⁴, le veți afla închise, și neputința omenească transformată

⁹ În *Predica 216*. ⁸ Augustin explică acest verset catchumenilor în raport cu nașterea din nou din apa botezului.

¹⁰ Asupra sensului lui *diapsalma* (pauză în cântarea psaltică) aici necomentat, a se vedea *Coment. la Ps 4*, 4.

¹¹ Gen 25, 23-34

¹² Versetele 7-10, constituite dintr-un triplet în care se succed un ordin, o interogație și un răspuns, pun problema unui interlocutor și a motivului dublării. Vechea tradiție creștină vede aproape unanim în aceste versete un dialog între puterile îngeresti, așa cum ne îndeamnă expresia «Împăratul slavei». Întrebarea: «Cine este Acesta Împăratul slavei?» este pusă în gura îngerilor care, văzând pe Fiul lui Dumnezeu urcând la cer, se uimesc și se cutremură. Pentru unii autori patristici, mirarea îngerilor este datorată înălțării trupului, căci pentru prima dată un Om se urcă la cer cu trup.

¹³ In 16, 33

¹⁴ In 20, 24-28. Rănile Lui au devenit cicatrice după înviere conform

întu nemurire. Ea a desăvârșit această slăvire a Domnului care trebuia să lumineze pe pământ, unde a luptat împotriva morții.

9. „Deschideți voi, căpetenii, porțile voastre” (v. 9). Ca de aici să putem merge la cer. Să răsune iarăși trâmbița profetului. „Ridicați, căpetenii ale cerului, porțile prin care intrați în sufletul celor ce cinstesc oștirile cerești” (IV Regi 18, 10); ridicați-vă porțile cele veșnice. Porțile dreptății veșnice, ale iubirii, ale curăției prin care sufletele noastre se unesc singurului adevărat Dumnezeu, fără să ofere atâtor alți așa-ziși dumnezei o jertfă desfrănată. „Și va intra Împăratul slavei.” Va intra Împăratul slavei, ce trebuie să șadă de-a dreapta Tatălui să mijlocească pentru noi.

10. „Cine este Acesta Împăratul slavei?” (v. 10) De unde vine mirarea¹⁵, o, căpetenii ale puterilor cerești, și pentru ce întrebarea: „Cine este Acesta Împăratul slavei? Este Domnul Puterilor, Împăratul slavei”. A înviat Cel pe care tu L-ai ispitit odinioară, și merge pe capul tău, se înalță deasupra îngerilor, Cel pe care îl ispitesc îngerul cel nelegiuit¹⁶. Nici unul dintre voi, de acum înainte, să nu se mai năpustească și să ne închidă trecerea¹⁷, să se facă cinstit de noi ca Dumnezeu¹⁸: nici stăpânie, nici înger, nici putere să nu ne despartă de acum de dragostea lui Iisus Hristos¹⁹; mai bine este pentru noi să

Epistolei 102, 7 către Deogratias, în 409.

¹⁵ Ef 2, 2

¹⁶ Mt 4, 1-11

¹⁷ După Origen, dubla poruncă de a se deschide porțile nu face de fapt o dublă folosință sub aceeași semnificație: prima se adresează păzitorilor porților iadului, iar cea de-a doua păzitorilor porților cerești. Augustin nu se interesează despre identitatea celui ce dă porunca, nici de aceea a celui ce răspunde întrebării; pentru el se pare că este profetul.

¹⁸ despre falsul mijlocitor a se vedea *Predica F. Dolbeau* 26, 38-62.

¹⁹ Rom 8, 39

nădăjduim în Domnul decât în căpetenii²⁰; cel ce se slăvește să nu se slăvească decât în Domnul²¹. Este adevărat că în rândurile acestei lumi duhurile din aer sunt puternice, însă „Domnul puterilor este împăratul slavei”.

---

²⁰ Ps 118, 9

²¹ I Cor 1, 31

Comentariu la Psalmul al XXIV-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Iisus Hristos vorbește aici, însă în numele Bisericii Sale.¹ Căci tot ce cuprinde psalmul se referă mai mult la poporul creștin întors către Dumnezeu.²

2. „Spre Tine Doamne ridic sufletul meu” (v. 1), prin dorințe duhovnicești, pe cel care se târa pe pământ prin poște trupești.³ „Întru Tine mi-am pus nădejdea, Dumnezeule, și nu mă voi rușina” (v. 2). Doamne, nădejdea în mine m-a redus la neputințele trupului, L-am abandonat pe Dumnezeu ca să fiu eu însumi ca un dumnezeu⁴, și uite că cel mai mic dintre animale⁵ m-a făcut să mă tem de moarte și a trebuit să mă rușinez de mândria mea; acum că nădăjduiesc doar în Tine, nu mă mai rușinez.

3. „Să nu mai rădă vrăjmașii mei de mine” (v. 2). Să nu

¹ «Christus in ecclesiae persona» este o expresie neobișnuită la Augustin care are bucuria de a spune mai mult: Cap și Trup.

² De trei ori psalmistul imploră tertarea păcatelor: în versetele 7, 11 și 18. Poporul creștin care aici se exprimă prin gura lui David, evocă succesiv convertirea (v. 2-7), drumul vieții celei noi de după botez (v. 8-15), precum și necazurile Bisericii (v. 16-22).

³ Metafora aceasta își are originea în Psalmul 7, 6.

⁴ Gen 3, 5

⁵ A se vedea *De vera religione* 45, 84.

mă mai batjocorească cei ale căror sugestii ascunse și otrăvitoare mă împiedică; și care, strigându-mi: curaj, curaj⁶, m-au înjosit în acest fel. „Că nu mai este rușinare pentru cei ce nădăjduiesc în Tine.”

4. „Să fie acoperiți de rușine cei ce fac cu mine lucruri deșarte” (v. 3). Rușine celor ce fac răul pentru a primi bunurile care trec. „Dar Tu, Doamne, arată-mi căile Tale, deschide-mi cărările Tale” (v. 4); ele nu sunt largi, și nu duc mulțimea la pierzare⁷; învață-mă căile Tale cele înguste, pe care puțini le cunosc.⁸

5. „Fă-mă să merg intru adevărul Tău” (v. 5), și să fug de greșală. «Învață-mă Tu», fiindcă prin mine nu cunosc decât minciuna. „Pe Tine Dumnezeu, Cel ce ești Mântuitorul meu, pe Tine Te-am așteptat toată ziua” (v. 5). Alungat de către Tine din Rai⁹, rătăcind în locuri îndepărtate¹⁰, nu mă pot întoarce la Tine dacă nu vii Tu înaintea mea¹¹; și întru această viață pământească, mila Ta a așteptat întoarcerea mea¹².

6. „Adu-ți aminte Doamne, de milele Tale” (v. 6). Amintește-Ti Doamne de faptele milostivirii Tale, că oamenii Te acuză de uitare. „Amintește-Ti de bunătățile Tale cele veșnice.” Mai ales nu uita că milele Tale au început împreună cu lumea. Că ele sunt nedespărțite de Tine, fiindcă ai supus

⁶ euge. euge este reluat în psalmul 69, 3

⁷ smerit

⁸ Mt 7, 13

⁹ Mt 7, 13-14

¹⁰ Gen 3, 13

¹¹ Lc 15, 17

¹² Aceeași idee a întoarcerii către Dumnezeu numai cu ajutorul lui Hristos: omul «nu a putut să se întoarcă decât eliberat de Cel care nu s-a abătut în adunarea necredincioșilor» (Coment la Ps 1, 1).

¹³ Cf. *De Genesi contra Manichaeum* II, 22, 34.

pe omul păcătos deșertăciunii, dar întru nădejde¹⁴, și ai dat făpturii Tale atât de multe și mari motive de nădejde.

7. „Să nu păstrezi amintirea păcatelor tinereții mele și ale neștiinței mele” (v. 7). Nu pune deoparte pedepsă pentru păcatele pe care le-am săvârșit din îndrăzneală și neștiință¹⁵, să fie șterse ele în ochii Tăi. „Pomenește-mă Dumnezeu, după mila Ta” (v. 8). Pomenește-mă nu după mânia de care sunt vrednic, ci după mila cea vrednică de Tine. „Pentru bună-tatea Ta”, iar nu pentru meritele mele.

8. „Plin este Domnul de blândețe și dreptate” (v. 9)¹⁶. De blândețe pentru că i se face milă de păcătoși și necredincioși, până la a le ierta păcatele trecute, dar și de dreptate, că, după darul chemării¹⁷ și al iertării, dar pe care noi nu l-am meritat¹⁸, El va cere în ziua Judecării de Apoi merite egale acestui dar. „Și va face cunoscută legea Lui celor ce se rătăcesc pe cale”, căci pentru a-i duce pe cale, El s-a milostivit de ei.

9. „El îndreptează pe cei smeriți la judecată” (v. 10). El va conduce pe cei blânzi, și, în ziua Judecării, nu va arunca întru groază pe cei ce urmează voința Lui, care nu stau împotriva Lui pentru a prefera voința lor. „Va învăța pe cei blânzi¹⁹ căile Sale.” Va învăța căile Sale, nu pe cei ce vor să

¹⁴ Rom 8, 20

¹⁵ I Tim 1, 1-20. Neștiința este privită ca o consecință a căderii în păcat spune Augustin în *De libero arbitrio* III, 18, 51 în anul 391.

¹⁶ Blândețea lui Dumnezeu este pusă în legătură cu harul și iertarea la Origen și Ambrozie.

¹⁷ Nu poate exista convertire fără chemarea lui Dumnezeu: «Pentru a deveni drepti, trebuie să fie mai întâi chemați» (Coment la Ps 5, 17).

¹⁸ *Gratia sine meritis*: singurul exemplu al acestei expresii înainte de eriza pelagiană.

¹⁹ S-ar potrivi mai mult cuvântul *docil*, deoarece, atunci când Augustin vrea să lămurească acest verset are în minte, așa cum este cazul și aici, imaginea măgarului sau a calului dressat pe care trebuie să-l urmeze omul ce vrea să «poarte» pe Dumnezeu.

le deplăsescă, ca și cum ar fi ei înșiși mai în stare să se conducă, ci pe cei care nu știu nici să-și ridice capul, nici să se împotrivescă atunci când li se pune un jug dulce și o sarcină ușoară²⁰.

10. „Tote căile Domnului nu sunt decât milă și adevăr” (v. 11)²¹. Ce căi poate Domnul învăța, de nu mila care se lasă îndușoară și adevărul care îl face de neinduplecat?²² O arată pe cea dintâi iertându-ne păcatele, și pe cea de-a doua judecând meritele noastre. De aici că orice cale a Domnului se reduce la cele două veniri ale Fiului lui Dumnezeu, una pentru a-și arăta mila și cealaltă judecata. Acela ajunge la Dumnezeu pe drumul trasat, care recunoaște că fără de nici un merit el este izbăvit de păcatele lui, care renunță la mândrie și se teme de examenul exigent al unui Judecător a Cărui ajutor milostiv²³ el l-a încercat. „Pentru cei ce caută unirea și legea Lui”. Căci recunoșc milostivirea Domnului în cea dintâi venire a Sa, dreptatea Lui în cea de-a doua, cei ce caută cu smerenie și blândețe Testamentul prin care El ne-a răscumpărat pentru viața cea veșnică. „Pentru numele Tău, vei fi milostiv păcatelor mele ce sunt atât de multe” (v. 12). Nu numai că ai acoperit cu iertare păcatele pe care le-am săvârșit înainte de a veni la

---

²⁰ Mt 11, 30

²¹ Mila este mereu pusă în legătură cu iertarea păcatelor și cu harul cum se arată în *Questiones in Heptateuch* 1, 161. *Veritas* este considerat ca echivalent al dreptății divine, aceste două cuvinte formând un cuplu de contrast. Despre faptul că în Dumnezeu mila și adevărul fac pereche, dar și că omul cu greu le poate practica pe amândouă odată, vorbește Augustin în Comentariul la Ps 32, 2, 1 din anul 403 și în acela al psalmului 100, 1-3, datat 394-395.

²² Este vorba despre integritatea morală a judecătorului, iar nu despre incoruptibilitate ca atribut dumnezeiesc, cum se vede adesea la Părinți.

²³ literal: îndurător

credință; ci primești jertfa unei inimi înfrântă²⁴. Te va îmblânzi pentru păcatele mele cele multe, căci adevărata cale nu este fără de piedică.

12. „Care este omul care se teme de Domnul” (v. 13) și care se îndreaptă astfel spre înțelepciune?²⁵ „Domnul îi va pune lege în calea pe care a ales-o”. Domnul îi va pune legile Sale în calea pe care cu bucurie a ales-o și nu va mai păcătui nepedepsit.²⁶

13. „Se va odihni sufletul lui întru bogăția bunătăților, și seminția lui va moșteni pământul” (v. 14). Faptele lui vor avea posesia trainică a unui trup reinnoit prin înviere.

14. „Domnul este puterea celor ce se tem de El” (v. 15). Frica nu pare să se potrivească decât celor slabi, însă Domnul este întărirea celor ce se tem de El. Și numele Domnului, în toată lumea slăvit, întărește pe aceia ce au frică de El. „Iar El le descoperă lor așezământul Lui.”²⁷ Îi face să cunoască așezământul Lui, că neamurile și marginile pământului sunt moștenirea lui Hristos.²⁷

15. „Totdeauna ochii mei s-au întors spre Domnul, că El va scoate din cursă picioarele mele” (v. 16). N-am să mă tem de primejdiile de pe pământ atunci când nu-l privesc, căci Cel pe care Îl contemp lu eu va scoate din cursă picioarele mele²⁸.

²⁴ literal: pocăite, Ps 50, 19

²⁵ Cf. Ps 110, 10

²⁶ Cf. Rom 3, 20. Legea a fost dată, spune Augustin în comentariul Epistolei către Galateni 24, ca să se arate păcatul.

²⁷ Cf. Ps 2, 8. Aici moștenire se traduce prin alianță, legătură de comuniune.

²⁸ Paradoxul faptului că omul nu cade dacă nu privește la picioarele sale se află și aici: «De ce să te temi că ridicându-ți ochii, să nu vezi în fața ta, iar piciorul tău să nu cadă în vreo cursă? Fii fără frică, s-au oprit și acolo privirile lui Dumnezeu pe care le avea asupra ta ațintite» (Coment. la Ps 31, 2, 21).

16. „Privește la mine și mă miluiește, că sărac și singur sunt” (v. 17). Eu sunt poporul cel unic, păzind duhul umilinței în Biserica Ta, ce este unică și nu suferă schismă nici erezie.

17. „S-au înmulțit durerile inimii mele”. (v. 18) Tare s-a măhnit inima mea când am văzut crescând nelegiuirea și dragostea răcindu-se²⁹. „Izbăvește-mă de nevoile mele”. Cum imi este necesar să sufăr pentru a cuceri mântuirea prin răbdarea finală³⁰, izbăvește-mă de nevoile acestea ale mele³¹.

18. „Vezi smerenia și osteneala mea” (v. 19). Vezi că mă umilesc³² și că mândria dreptății mele nu mă aruncă în afara unității; vezi-mi osteneala de a suferi pe oamenii nedrepti ce mă înconjoară. „Și iartă păcatele mele”. Socotind dureroasele jertfe, iartă-mi păcatele mele, nu doar cele ale tinereții și neștiinței mele de dinainte de a crede în Tine, ci și pe acelea pe care slăbiciunea și întunericul acestei vieți m-au făcut să le săvârșesc de când merg întru credință.³³

19. „Bagă de seamă cât s-a înmulțit numărul vrăjmașilor mei” (v. 20). Îi întâlnesc nu numai în afară, ci și în comuniunea Bisericii. „M-au chinuit cu o ură nedreaptă”. M-au urât când eu îi iubeam.

20. „Fii păzitorul sufletului meu și mă izbăvește (v. 21)”. Păzește sufletul meu de teama să nu ajung să urnez pe cei răi, și izbăvește-mă de chinul pe care îl îndur de a fi împreună³⁴ cu

²⁹ Versetul de la Mt 24, 12 este foarte des folosit de Augustin în lupta contra donatiștilor.

³⁰ Mt 10, 22

³¹ Aceste afirmații au legătură cu lupta antipelagiană în care *nevoile mele* arată natura umană rănită de păcatul originar.

³² Aici, ca și în *Confesiuni VII, 9, 14, humilitas* înseamnă smerenie, pe când în operele de mai târziu, arată mai mult mizeria spirituală.

³³ Rom I, 17

³⁴ literal: amestecat

ei. „Nu voi fi rușinat că am nădăjduit în Tine”. Să nu se înalțe spre rușinare împotriva mea, că întru Tine iar nu în mine mi-am pus nădejdea.

21. „Cei nevinovați și drepti s-au alipit de mine, că pe Tine Te-am așteptat, Dumnezeule” (v. 22). Inimile curate și drepte nu-mi sunt alipite precum cei răi doar prin prezența trupească, ci prin aplecarea lor spre nevinovăție și dreptate, că nu Te-am lăsat pe Tine ca să urnez pe cei păcătoși; ci Te-am așteptat și încă Te aștept, până ce vei vântura ultima recoltă.

22. „Izbăvește, Dumnezeule, pe Israel de toate necazurile lui” (v. 23)³⁵. Răscumpără, Doamne, pe poporul pe care L-ai pregătit să vadă lumina Ta³⁶, izbăvește-l, nu numai de toate necazurile dinafară, ci și de acelea pe care le îndură înăuntru.

---

³⁵ Se pare că dintre toți Părinții Latini, Augustin este singurul care nu spune *redime me*, izbăvește-mă, ci redă corect acest verset, probabil din Latina Veche.

³⁶ Sens etimologic al numelui de Israel, prezent și în Primul Comentariu la Psalmul 21, 4.

voi spăla mâinile care vor cuprinde înălțimile Tale sublime⁸
„Și altarul Tau voi înconjura, Dumnezeule.”

7. „Ca să ascult galsul laudei Tale” (v. 7). Să învăț să Te binecuvintez. „Și să spun toate minunile Tale.” Când voi ști să Te laud, voi vesti toate minunile Tale.

8. „Am iubit Doamne, frumusețea casei Tale”, sau a Bisericii, „și locașul slavei Tale”; locașul în care este o măreție să locuiești⁹.

9. „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși” (v. 9)¹⁰. Să nu pierzi, împreună cu cei care Te urăsc pe Tine, sufletul meu căruia îi place frumusețea locașului Tău. „Și viața mea cu oamenii vărsători de sânge.” Cu cei ce urăsc pe aproapele. Că două porunci înfrumusețează locașul Tău.¹²

10. „Sunt spurcate mâinile lor cu fărădelegi” (v. 10). Să nu mă pierzi pe mine împreună cu cei necredincioși și cu vărsătorii de sânge ale căror fapte sunt rele. „Este plină de daruri dreapta lor.” Și ceea ce le-a fost dăruit să primească drept mântuire veșnică, ei au folosit pentru a-și procura bunătățile acestei lumi și au privit milostivirea ca pe un mijloc de câștig¹³.

11. „Iar pe mine, care am umblat întru nevinovăție, răscumpără-mă întru mila Ta” (v. 11). Prețul cel de neprețuit¹⁴

⁸ Aluzie la Taina Euharistiei, după cum vedem și în al doilea comentariu al acestui psalm, paragraful 10.

⁹ Tot în acest sens este citat versetul de față și în *Confesiuni XI, 2, 3*.

¹⁰ A se vedea și Predica 50, 11.

¹¹ Perechea oameni necredincioși, oameni vărsători de sânge corespunde negativ poruncii iubirii de Dumnezeu și de aproapele, așa cum se vede în acest pasaj precum și în al 12-lea.

¹² Dragostea de Dumnezeu și de aproapele este frumusețea sufletului.

¹³ I Tim 6, 5. Mâna cea dreaptă simbolizează bunătățile veșnice și dumnezeiești (Cf. Coment. Ps 120, 8).

¹⁴ inestimabil

al sângelui Dumnezeului meu să mă izbăvească cu totul și mila
Ta să nu mă lase niciodată.

12. „Piciorul meu a stătut în calca cea dreaptă” (v. 12).
Nu s-a depărtat dragostea mea de dreptate. „Întru adunare
Te voi binecuvânta pe Tine Doamne.” Nu voi lăsa Doamne,
pe cei ce Te cheamă pe Tine, să nu cunoască bunătățile Tale;
căci iubirii pentru Tine, eu voi alătura dragostea de aproapele.

Al doilea Comentariu la Psalmul al XXV-lea Nevinovăția

1. Sfințiile voastre ați ascultat¹, ca și noi, citindu-se acest pasaj al Sfântului Pavel: „Trebuie, spune el, după adevărul pe care ni-l propovăduiește învăța Iisus Hristos, să vă dezbrăcați de omul cel vechi după care ați trăit altădată și care se strică urmând amăgirea poftelor sale. Înnoiți-vă în lăuntrul sufletului vostru și îmbrăcați-vă cu omul cel nou care este creat după asemănarea lui Dumnezeu, întru dreptate și sfințenie adevărată” (Ef 4, 21-24). Și, de teamă să nu ne imaginăm că trebuie să ne dezbrăcăm de un obiect sensibil ca de un veșmânt și să ne îmbrăcăm pe dinafară așa cum ne luăm o haină, ca și cum ar trebui să lăsăm o haină pentru a lua o alta, și ca un gând atât de pământesc să nu împiedice pe oameni să împlinescă în lăuntru și într-un mod duhovnicesc ceea ce ne recomandă Apostolul, ne lămurește imediat ce înseamnă a se dezbrăca de vechiul om și a se îmbrăca în cel nou. Căci urmarea a ceea ce am citit nu tinde decât să ne facă să înțelegem.

---

¹ În timpul conferinței de la Cartagina din iunie 411, donatiștii luau literal versetele 4 și 5 ale acestui psalm, refuzând să stea împreună cu ortodocșii. Acest lucru ne face să credem că acest comentariu a fost rostit puțin după această conferință, în 411 sau 412.

El pare să răspundă la întrebarea: cum să mă dezbrac de omul cel vechi și să mă îmbrac în cel nou? Voi fi oare ca un al treilea om⁷ ce renunță la cel vechi ce eram, pentru a lua unul nou ce nu eram? Așa încât ar exista trei oameni, și cel din mijloc l-ar lăsa pe cel vechi pentru a se alipi celui nou? De frică deci ca o asemenea idee să nu ne incomodeze și ca, neîmplinind porunca, să nu ne găsim o scuză în obscuritatea pasajului, Sfântul Pavel adaugă: „De aceea renunțați la minciună și spuneți adevărul.” Aceasta înseamnă a se dezbrăca de vechiul om și a se îmbrăca în cel nou. «De aceea deci, lăsați minciuna, și fiecare să spună adevărul către aproapele său, căci suntem mădulare unii altora” (Ef 4, 25).

2. Să nu ne imaginăm, fraților, că nu trebuie să spunem adevărul decât creștinilor, și că putem spune minciuna păgânilor. Vorbiți aproapelui vostru după adevăr; *iar aproapele vostru este acela care este ca și voi născut din Adam și din Eva*. Noi suntem toți părinți din punctul de vedere al nașterii omenești; însă suntem frați într-un alt mod, și prin nădejdea moștenirii cerești. Trebuie deci să tratați ca pe aproapele vostru pe tot omul, înainte chiar de a fi în Hristos. Pentru că voi nu știți ce este el înaintea lui Dumnezeu, nu cunoașteți planurile lui Dumnezeu cu el.

Cutare adoră pietrele, iar voi râdeți de el; el se întoarce într-o zi, îl eînstește pe Dumnezeu și devine mai evlavios decât voi, care odinioară îl găseați ridicol. Avem deci frați ascunși în oamenii aceștia care nu sunt încă fii ai Bisericii, așa cum sunt fii ai Bisericii ce se ascund departe de noi. Iată de ce, în necunoașterea noastră a viitorului, vedem în tot omul pe aproapele

⁷ Expresia aceasta este cu totul neobișnuită pentru Augustin; nu o mai găsim altundeva în opera sa.

nostru¹, nu numai în virtutea acestei naturi omenești, care ne face să împărțim împreună cu el aceeași soartă aici pe pământ, ci și în virtutea moștenirii cerești, pentru că noi nu știm ce va ajunge cel ce acum nu este nimic.

3. Ascultați deci ceea ce mai numește Sfântul Pavel a se dezbrăca de vechiul om și a se îmbrăca în cel nou. „Să alungăm de la noi orice minciună, și fiecare să spună adevărul aproapelui său, pentru că noi suntem mădulare unii altora. Măniați-vă, dar nu păcătuiți.” Dacă vă mâniați împotriva slujitorului vostru care a făcut o greșeală, supărați-vă pe voi înșivă ca să nu păcătuiți. „Să nu apună soarele peste mânia voastră” (Ef 4, 26). Aceasta se înțelege fraților despre timpul cât trebuie ea să dureze. Că, dacă în slăbiciunea omenească, în neputința acestui trup muritor pe care îl purtăm, se strecoară la un creștin mânia, ea nu trebuie să fie de lungă durată, nici să meargă până la ziua de mâine. Izgonește-o din inima ta, înainte de a se lăsa lumina aceasta văzută, de teamă ca lumina cea nevăzută să nu se lase.

Totuși, putem da acestui pasaj un alt sens și să-l înțelegem despre Hristos Cel ce este pentru noi Adevărul. Soarele

---

¹ Cel dintâi fundament al acestei afirmații este natura comună a oamenilor, condiția omenească muritoare. Un al doilea motiv de a vedea în tot omul pe aproapele nostru, îl reprezintă nădejdea aceleiași moștenirii cerești care face din noi frați. În Predica 359, paragraful 9, rostită tot după aceeași conferință, Augustin își îndeamnă auditorul să nu-și limiteze dragostea numai la frații creștini: «Ce să faci, dacă nu este încă fratele tău în Hristos? Fiindcă el este om, este aproapele tău; iubește-l ca să-l câștigi și pe el. De trăiești în deplină armonie cu fratele tău creștin, iubește-l și pe aproapele tău, chiar atunci când nu poți trăi în perfect acord cu el, deoarece nu este încă fratele tău în Hristos, nu este încă renăscut în Hristos, nu cunoaște încă tainele lui Hristos; este păgân, este iudeu; totuși este aproapele tău, fiindcă este om... »

dreptății, nu soarele pe care îl adoră păgânii și manihei și care strălucește ochilor noștri păcătoși; ci un alt soare care este lumina firii omenești și bucuria îngerilor. Cât îi privește pe oameni, dacă ochii inimii lor sunt prea slabi pentru a-i suporta strălucirea, să se curățească prin respectarea poruncilor, în așa fel încât să o poată admira. Atunci când Soarele acesta va locui în om prin credință, păziți-vă atunci să nu lăsați să biruiască mânia ce se ridică întru voi, ca Hristos să apună peste mânia voastră, sau mai degrabă să abandoneze sufletul vostru, căci nu îi place să stea împreună cu mânia. Aș spune de fapt că se stinge pentru voi, atunci când voi vă stingeți pentru El: că mânia învechită devine ură; și când este ură, este ucidere. Că Sfântul Ioan a zis: „Oricine urăște pe fratele său este ucigaș” (I In 3, 15). El a mai zis: „Oricine urăște pe fratele său rămâne în întuneric” (In 2, 9). Nu este de mirare că un om este în întuneric atunci când soarele a apus pentru el.

4. Poate acesta mai este sensul a ceea ce ați auzit în Evanghelie: „Corabia era în pericol pe lac” (Lc 8, 23). Căci noi plutim pe un lac unde nu ne lipsesc vânturile, nici furtunile; în fiecare zi ispitele acestui veac sunt pe punctul de a scufunda vasul nostru. De unde vine asta, dacă nu din aceea că Iisus a adormit? Dacă nu dormea Iisus în tine, tu n-ai îndura aceste vijelii, ci te-ai bucura de liniște interioară pentru că Iisus ar veghea împreună cu tine. Ce înseamnă a zice că Iisus doarme? Credința ta în Iisus Hristos a ațipit. Atunci se ridică furtunile pe lacul acestei vieți, vezi prosperând pe cel necredincios, pe cel drept întru neazuri, aceasta este încercarea, valurile ce se ridică. Și sufletul tău strigă: aceasta este oare, Doamne, dreptatea Ta, ca cei răi să se veselască, cel drept să fie în neaz? Te iei de Dumnezeu. Asta este deci dreptatea Ta? Iar Domnul îți răspunde: asta este credința Ta? Asta ți-am făgăduit

Eu ție? Pentru a te veseli⁴ în această viață ești tu creștin? Te chinui să vezi întru bucurie pe cei răi, care trebuie să fie chinuiți împreună cu diavolul. Pentru ce șoaptele astea? De ce să te tulbure urletul valurilor și a furtunilor acestei vieți? Asta pentru că Iisus doarme, sau mai degrabă credința ta în Iisus Hristos a apăsă în inima ta. Ce faci tu să ieși din pericol? Trezește-L pe Hristos și zi-I Lui: „Învățătorule, pierim” (In 8, 24). Lacul nu este sigur, ne înspăimântă: noi pierim.

Se va trezi Iisus, sau mai curând va reveni în inima ta credința în Iisus Hristos; și la lumina credinței vei vedea în sufletul tău că bunătățile dăruite astăzi celor răi, nu trebuie să le rămână pentru totdeauna. Căci trebuie, sau să le scape din această viață, sau cel puțin să le scape la moarte. Iară ție, ceea ce-ți este promis, trebuie să-ți rămână veșnic. Fericirea nu are pentru ei decât un timp, va dispărea curând. „Se usucă precum floarea câmpului; or, orice trup este o iarbă, și iarba s-a uscat iar floarea a căzut, pe când cuvântul lui Dumnezeu rămâne în veci” (Is 40, 8). Întoarce deci spatele tău la tot ceea ce trece, și fața spre tot ce rămâne. Când se va trezi Hristos, inima ta nu va mai fi bătută de furtună, nici barca scufundată de valuri: deoarece credința ta va porunci vânturilor și furtunilor, și pericolul se va risipi⁵. La acestea, fraților, se referă sfaturile pe care ni le dă nouă Apostolul de a ne dezbrăca de omul cel vechi.

„Mâniați-vă, dar nu păcătuiți; să nu apună soarele peste mânia voastră, și nu dați loc diavolului” (Ef 4, 27). Omul cel

---

⁴ literal: deschide, lumina

⁵ Aceeași temă, a somnului lui Hristos în cel ce uită de porunca Lui, este dezvoltată în Predica 63 unde Augustin scrie: «Ce vrea să zică: Hristos doarme în inima ta? Adică tu îl uiți. Trezește-te deci, amintește-ți de El, pentru ca Hristos să se trezească în tine.»

vechi îi dădea loc; nu așa este și cu cel nou. „Cel ce fura să nu mai fure” (In 4, 28). Omul cel vechi deci fură, cel nou să nu mai fure. Și acela este un om, este același om; era Adam, să devină Iisus Hristos; era vechiul om, să fie cel nou; și restul ce unncează apoi.

5. Dar să vedem mai cu atenție în psalm, că orice creștin ce crește în desăvârșire în Biserică, trebuie să-i suporte în Biserică pe cei răi⁶. Totuși, cel care se aseamănă lor nu îi cunoaște, *pentru că cel mai adesea cei care se plâng pentru cei răi sunt la rândul lor răi*; și un om sănătos va supurta mai ușor doi bolnavi, decât doi bolnavi să se suporte reciproc.

Iată deci, fraților, ce vă spunem noi: aici pe pământ Biserica este o arie în care se bate grâul. Am repetat-o adesea, o spunem iarăși. În această arie sunt paiele și grâul cel bun. Să ne păzim să căutăm să despărțim paiele, înainte să vină Dumnezeu, vânturându-le la mână. Nimeni, înaintea acestui timp, să nu iasă din arie, ca și cum n-ar putea suporta pe păcătoși: de teamă ca pasărea să nu-l găsească în afara ariei și să nu-l adune înainte să fi intrat în hambarele cerești. Ascultați fraților ce înseamnă asta. Atunci când începe să se bată,

⁶ Donatiștii voiau o Biserică pură, alcătuită numai din oameni ireproșabili, și aceasta încă de pe pământ; nu puteau fi amestecați cu cei răi. Problema este cu mult tact dezvoltată în magnifica lucrare *De Civitate Dei*: dragostea este principiul apartenenței noastre de o parte sau de cealaltă, a celor răi sau a celor buni. La începutul acestei lucrări Augustin îndeamnă «cetatea cea străină de pe pământ a Împăratului Hristos să-și amintească că, chiar printre vrăjmașii ei, se ascund mulți dintre viitorii ei cetățeni. Se va păzi astfel să creadă că nu are nici un rost să nădăjduiască pentru ei suportându-i ca vrăjmași, până în ziua în care va ajunge să-i primească ca și credincioși. Asemenea, în timpul peregrinării ei în lume, Cetatea lui Dumnezeu adună în sânul ei oameni uniți ei prin participarea la tainele care nu vor împărți cu ea destinația veșnică a sfinților» (*De Civ. Dei* I. 35).

boabele, nu se ating înăuntrul paielor, ele sunt să zicem așa, străine din cauza paielor care le separă. Oricine nu privește hambarul decât de departe, nu zărește decât paiele; se chinuie să discearnă grâul cel bun, dacă nu se apropie mai mult, dacă nu întinde mâna, dacă nu suflă cu gura sa, ca suflul acesta să facă o separație. Se întâmplă deci câteodată, că boabele sunt atât de separate una de cealaltă, atât de străine, că creștinul ce înaintează în cvlavie se crede singur.

Gândul acesta, fraților, a fost o ispită pentru Ilie⁷, și acest mare profet, așa cum ne-a amintit Apostolul, striga: „Doamne, au ucis pe profeții Tăi, au răsturnat altarele Tale și n-am rămas decât eu singur, iar ei vor să mă omoare.” Dar ce îi răspunde Dumnezeu? „Mi-am păstrat șapte mii de oameni care nu și-au plecat genunchiul înaintea lui Baal” (III Regi 19, 10). Nu a zis Dumnezeu: sunt doi sau trei care îți seamănă, ci: să nu te crezi singur sunt șapte mii împreună cu tine, iar tu te crezi singur?

Iată pe scurt recomandarea pe care am început să v-o fac vouă. Sfințiiile voastre să mă ascultați cu atenție, și eu rog pe Dumnezeu să atingă întru milostivirea Sa inimile voastre, ca voi să înțelegeți modul în care el lucrează și rodește în voi. Ascultați deci într-un cuvânt: cel ce încă mai este rău să nu creadă că nimeni altcineva nu este bun, și cel ce este bun să nu-și imagineze că este singurul. Înțelegeți oare bine? Vă repet, fiți atenți. Cel ce este rău, care-și întrebă propria conștiință, și nu primește decât o mărturie rea, să nu-și imagineze că nimeni altcineva nu este bun; acela care este bun să nu se creadă singurul și să nu-i fie frică, în ciuda dreptății lui, să fie amestecat celor răi; va veni vremea în care va fi despărțit de ei. Asemenea, noi astăzi am cântat: „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși, și viața mea cu cea a vărsătorilor de

⁷ I Regi 19, 10

sânge” (v. 9). Ce vrea să zică: „Să nu pierzi viața mea cu cei necredincioși”? Nu mă pierde, să nu fiu confundat cu ei. De ce se teme de o asemenea prăbușire? Eu cred că el spune lui Dumnezeu: Tu ne suporti pe noi acum că suntem confundați, dar să nu numeri în aceeași cădere pe cei pe care îi lași confundați. Acesta este sensul psalmului, pe care eu vreau să-l lămuresc grabci tale, că el este scurt.

6. „Judecă-mă, Doamne” (v. 1). Această dorință, de a fi judecat, este o dorință neplăcută și poate fi periculoasă pentru el. Care este judecata pe care el o cheamă? Despărțirea de cei răi. Această judecată de separație o arată cu claritate într-un alt psalm: „Judecă-mă Doamne și desparte cauza mea de cea a unui popor necuvios” (Ps 42, 1). Aici vedem sensul acestui cuvânt: „Judecă-mă.” Cei buni și cei răi să nu meargă în focul cel veșnic, așa cum vedem astăzi pe cei buni și pe cei răi intrând în Biserică, ca să zicem așa, fără nici un discernământ. „Judecă-mă, Doamne.” Și pentru ce? „Pentru că eu am umblat întru nevinovăția mea, și nădejdea mea în Dumnezeu nu va fi elătinată” (v. 1). Care este această „nădejde în Dumnezeu”? Acela șovăie printre păcătoși, care nu și-a pus nădejdea lui în Dumnezeu. De aici au venit uneltoni schismelor. Au tremurat văzându-se printre păcătoși, ei care erau mai răi², s-au rușinat să fie buni în mijlocul necredincioșilor³.

Ah!, dacă ar fi fost grăuntele cel bun, ar fi tolerat paiele în hambar, până în ziua Vânturătorului. Însă cum nu erau decât paie, iată că un suflu s-a ridicat, a luat-o înaintea vânturării Domnului și a furat din hambar paiele pe care le-a aruncat între spini. A fost luat un pai, dar ceea ce a rămas nu este oare

² Decât cei păcătoși

³ Așa cum am mai spus, această predică este contra donatiștilor, iar atitudinea redată de autorul ei mai sus le aparține acestora.

decît numai grâu? Numai paiele se ridică înainte de separație și totuși rămîn și paie și grâu; și la vremea despărțirii paiele acestea nu vor mai fi vînturate. Iată ce zice profetul: „Am umblat întru nevinovăția mea, și nu va fi clătinită nădejdea mea în Domnul”. Dacă nu nădăjduiam decît într-un om, l-aș vedea poate pe omul acesta căzând în dezordine și neurmând căile dreptății pe care le va face cunoscute sau chiar le învăța în Biserică, ci rătăcindu-se în cele pe care i le-a arătat satan. Dacă deci era nădejdea mea într-un om, s-ar fi clătinit și ar fi căzut împreună cu omul ce se clatină și cade; dar cum ea este în Domnul, este de neclătinit¹⁰.

7. „Încearcă-mă, Doamne, și cercetează sufletul meu, spune apoi profetul, fă rărunchii și inima mea să treacă prin foc” (v. 2). Ce înseamnă: „Treci prin foc rărunchii și inima mea”? Treci prin foc poftele și gândurile mele. *Rărunchi* se zice aici *poftelor*, și *inimă*, *gândurilor*; ca nici un gând să nu se oprească la rău, și nici un rău să nu trezească dorințele mele. Prin ce foc să treci rărunchii mei? Prin focul cuvântului Tău. Prin ce foc să treci inima mea? Prin focul Duhului Tău. Despre focul acesta s-a spus într-o altă parte: „Nimeni nu poate să se ascundă de căldura lui” (Ps 18, 7) și despre care Domnul a zis la rândul Său: „Foc am venit să aduc pe pământ” (Lc 12, 49).

8. Continuă profetul: „Mila Ta este înaintea ochilor mei, și mi-a plăcut adevărul Tău” (v. 3). Adică nu am căutat să plac oamenilor, ci Ție am voit să-Ti plac înlăuntru unde intră ochii Tăi, neingrijindu-mă să plac oamenilor ce văd în afară, cum a spus Apostolul: „Fiecare să-și cerceteze faptele lui, și atunci

¹⁰ Ca răspuns la criza donatistă, Augustin își îndeamnă credincioșii să-și pună nădejdea lor nu în el, ci în Domnul: nu vor fi astfel ispitiți să părăsască Biserica (Cf. *Contra Petilianum* III, 2, 3).

se va putea lăuda întru sine și întru altul” (Gal 6, 4).

9. „În adunarea deșertăciunii n-am șezut” (v. 4). Care este sensul acestei expresii: „Nu m-am așezat”? Ascultați, fraților. Zicând: „Nu m-am așezat”, el cheamă pe Dumnezeu care vede totul. Poți fi absent de la o adunare, și totuși să șezi întru ea. De exemplu, nu ești la teatru, dar gândurile teatrului preocupă sufletul tău, contrar cuvântului: „Treci prin foc rărunchii mei”, atunci șezi la teatru, în ciuda absenței tale trupești. Dar se poate întâmpla ca un prieten să te facă să intri și să te rețină, sau ca o datorie de dragoste să te forțeze să stai. Cum este posibil acest lucru? Se poate întâmpla ca un creștin să aibă de săvârșit o faptă bună care îl forțează să stea în amfiteatru: a vrut să elibereze nu știu ce gladiator, atunci s-a putut așeza și a putut aștepta până a apărut cel pe care voia să-l elibereze. Omul acesta, în ciuda prezenței lui trupești, nu a șezut în adunarea deșertăciunii. Ce înseamnă a șede? Înseamnă a fi într-o inimă cu cei ce asistă. Dacă inima ta nu este împreună cu ei, în ciuda prezenței tale, tu nu șezi cu ei; dacă este inima ta, tu șezi cu ei în ciuda prezenței tale. „Nu mă voi alipi lucrătorilor nedreptății; pentru că urăsc adunarea celor răi” (v. 4-5). Vedeți deci că „a șede împreună cu cei necredincioși” se spune despre cele interioare.

10. „Între cei drepti voi spăla mâinile mele” (v. 6). Nu cu apa cea văzută. A-ți spăla mâinile înseamnă a avea drept fapte gânduri curate și nevinovate înaintea lui Dumnezeu. Tot sub ochiul lui Dumnezeu este și altarul de care s-a apropiat preotul ce s-a jertfit cel dintâi pentru noi. Altarul este sfânt și nimeni nu poate să-l îmbrățișeze dacă nu și-a spălat mâinile lui împreună cu sufletele sfinte. Este adevărat, mulți se apropie cu nevrednicie, iar Dumnezeu acceptă pentru o vreme să-l fie necinstite Țainele. Totuși, fraților, oare așa va fi și în Ierusalimul

ceresc, ca și cu zidurile care ne înconjoară? Deloc, și dacă intrați împreună cu cei răi între zidurile acestei Biserici, nu veți intra împreună cu cei răi în sânul lui Avraam. Deci să nu vă fie frică să vă curățiți mâinile voastre. „Voi îmbrățișa altarul Domnului”, altarul la care oferi darurile tale lui Dumnezeu, la care îți aduci¹¹ rugăciunile tale, unde încrederea ta este curată, unde spui lui Dumnezeu ce ești tu; și dacă ai ceva în tine ce nu place lui Dumnezeu, Cel care primește mărturisirea ta te va tămădui. Spală-ți deci mâinile tale între cei drepti, îmbrățișează altarul Domnului ca să ascuți glasul laudelor Lui.

11. Asta urmează de fapt: „Ca să asculte glasul laudelor Tale și să facă cunoscute minunile Tale” (v. 7). Ce înseamnă: „Să ascult glasul laudelor Tale”? Adică să înțeleg. A înțelege, de fapt, înaintea lui Dumnezeu, nu înseamnă a auzi sunete pe care mulți le ascultă, și pe care mulți alții nu le înțeleg. Câți ne ascultă pe noi și sunt surzi în fața lui Dumnezeu! Câți au urechi, dar nu urechile despre care vorbea Iisus atunci când striga: „Cel ce are urechi de auzit să audă.” (Mt 13, 9). Ce înseamnă deci a auzi glasul laudei? O voi spune, dacă-mi este posibil, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile voastre. A asculta glasul laudei înseamnă a înțelege interior că tot ce este în tine stricat de păcat, vine de la tine; că tot ceea ce este bun și drept, vine de la Dumnezeu.

Tu ascultă deci glasul laudei astfel încât să nu te lauzi pe tine însuși, oricare ar fi dreptatea ta. A-ți lăuda propria bunătate înseamnă a deveni rău. *Smerenia* te-a făcut bun, *mândria* te arată rău. Întru întoarcerea ta ai căutat lumina, și uite că întoarcerea aceasta te-a făcut luminos, ai devenit strălucitor. Dar la cine te-ai întors? La tine însuși? De puteai fi iluminat întorcându-te la tine însuși, nu ai fi niciodată în întuneric, pentru

¹¹ literal: reverși

că ai fi mereu cu tine. De unde vine lumina ta? De la întoarcerea spre ceea ce nu erai? Și ce nu erai tu? Dumnezeu este lumina. Tu nu erai lumină din cauza păcatelor tale. Vrând Apostolul să facă auzit credincioșilor glasul laudelor, le zice: „Altădată erați întuneric, iar acum sunteți lumină” (Ef 5, 8). Ce înscamnă: „Altădată erați întuneric”, dacă nu că era întru voi vechiul om? Acum sunteți lumină, și nu degeaba, după ce ați fost întuneric, sunteți lumină, pentru că ați fost luminați. Păzește-te să nu te crezi lumină prin tine însăși: lumina este aceea care „luminează pe tot omul ce vine în lume” (In 1, 9).

În ceea ce privește, natura ta, voința perversă, îndepărtarea ta de Dumnezeu te-au făcut întuneric, iar acum ești lumină. Însă de teama de a nu se mândri cei pe care el îi felicită zicând: „Sunteți lumină”, Apostolul adaugă: „întru Domnul”. Că zice: „Erați altădată întuneric, iar acum sunteți lumină întru Domnul”. Dacă deci nu există lumină în afară de Domnul, și dacă voi sunteți lumină, cu siguranță pentru că întru El sunteți; „ce aveți voi, să nu fi primit? Și dacă ați primit, de ce să vă lăudați ca și cum n-ați fi primit?” (I Cor 4, 7). Acesta este, într-un alt loc, cuvântul Apostolului către cei mândri și care vor să-și atribuie darurile lui Dumnezeu, să se laude cu bunurile pe care le au, ca și cum vin de la ei înșiși. Ce aveți, le spune el, pe care să nu-l fi primit? Dacă aveți, de ce să vă lăudați ca și cum nu l-ați fi primit? Cel ce dăruiește celor smeriți, ia celor mândri; căci Acela care poate să dea, poate să și ia înapoi.

Acesta este sensul, fraților, dacă v-am făcut să-l înțelegeți, atât cât voiam; dar nu atât cât aș fi vrut, măcar cât am putut; acesta este sensul cuvintelor: „Cu cei dreți voi spăla mâinile mele și altarul Tău voi îmbrățișa, Dumnezeule, ca să aud glasul laudei Tale”; anume, ca binele ce este întru mine să nu-mi dea o încredere semeață în mine, ci nădejdea întru Tine, care mi l-ai

dăruit, și să nu caut lauda mea în mine însumi, ci pe a Ta întru
Tine. Și profetula adăugat: „Să ascult glasul laudei Tale și să
mărturisesc minunile Tale”. Da, minunile Tale, iar nu pe ale
mele.

12. Iar acum, fraților, să vedeți pe omul care îl iubește pe
Dumnezeu, care și-a pus nădejdea lui în Dumnezeu, iată-l în
mijlocul celor răi, și cere lui Dumnezeu să nu fie pierdut
împreună cu cei răi, deoarece Dumnezeu este desăvârșit întru
judecățile Lui. Iar tu, dacă vezi oameni adunați în același loc,
ii crezi egali în vrednicie; dar să nu te temi, nu se poate Domnul
înșela. Ai nevoie de un suflu bun să desparți paie de grâu;
vrei să sufle vântul, și cum nu tu ești suflu puternic, vrei să-ți
vină vântul în ajutor, și când vânturând scuturi paie și grâu,
vântul ia ce este ușor și lasă ce este greu. Ai cerut deci ajutorul
vântului ca să desparți ce este în hambar. Dar oare Dumnezeu
are trebuință de ajutor să judece, să nu piardă pe cei buni
împreună cu cei răi? Nu-ți fie frică și stai liniștit, chiar cu cei
răi; și zi împreună cu profetul: „Doamne, am iubit frumusețea
casei Tale” (v. 8). Casa lui Dumnezeu este Biserica, care
cuprinde fără îndoială mulți necredincioși; dar frumusețea casei
lui Dumnezeu este în cei dreți și sfinți; și aceasta este
frumusețea pe care eu o iubesc în ea, „Iubit-a locașul slavei Tale.”
Care este sensul acestor cuvinte? Cuvintele acestea, o mărturisesc,
mai au încă un sens, puțin mai ascuns, pe care l-am expus mai
sus. Să-mi vină Domnul în ajutor și să facă atente inimile
voastre. Ce numește profetul: „Locașul slavei Tale”? Tocmai
a spus: „Frumusețea casei Tale”; și pentru a lămurii frumusețea
aceasta, adaugă: „Locul locașului slavei Tale”. Nu-i ajunge să
spună: „Locașul Domnului”, ci „locul locașului slavei lui
Dumnezeu”. Care este slava lui Dumnezeu? Despre ea am
vorbit mai devreme, că, cel care devine bun, nu se laudă în el

însuși, ci în Dumnezeu¹². „Că toți au păcătuit, și toți au nevoie de slava lui Dumnezeu” (Rom 1, 23). Aceia alcătuiesc frumusețea casei lui Dumnezeu, întru care locuiește Domnul, pentru a se slăvi El însuși în darurile Sale, care nu vor să-și însușească și să-și revendice ca bun al lor ceea ce au primit de la Dumnezeu. Scriptura nu îi deosebește atât de special, dacă nu erau alții care au într-adevăr darurile lui Dumnezeu, și care, departe de a se lăuda în Dumnezeu, se laudă în ei-înșiși¹³: ei au darurile lui Dumnezeu, dar nu contribuie la frumusețea casei Lui. Căci cei ce contribuie la frumusețea acestei case, și întru care stă slava Lui, sunt locașul slavei Lui. Dar în cine stă slava lui Dumnezeu, dacă nu în cei ce se laudă, nu în propria lor slavă, ci în aceea a Domnului?

Deci, pentru că îndrăgesc slava casei Tale, adică a tuturor celor ce sunt ai Tăi și care caută slava Ta, pentru că nu mi-am pus nădejdea mea în om, că nu mi-am dat acordul celor necredincioși, că nu am vrut nici să intru și să șed în adunările lor; pentru că aceasta a fost purtarea mea în Biserica lui Dumnezeu, care va fi oare răsplata mea? Ne dă răspunsul versetul următor: „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși, și cu vărsătorii de sânge viața mea” (v. 9).

13. „Măinile lor sunt pline de nedreptăți, dreapta lor spurcată de daruri” (v. 10). Darurile nu sunt doar bogăție, aur, argint, obiecte prețioase; și toți cei care le primesc, nu le primesc ca daruri pentru aceasta. Biserica primește uneori, chiar și Petru a primit, Domnul a primit, a avut o răsplată, și argintul pe care l-a aruncat, Iuda l-a furat¹⁴. Ce înseamnă să primești daruri? Cel care judecă nedrept, nu doar din dragoste

¹² I Cor 1, 31

¹³ Augustin face aici aluzie la acciași donatiști afirmând că tainele nu țin de omul care le săvârșește.

¹⁴ In 12, 6

de aur sau argint, sau de alte bogății, ei din slavă deșartă, primește un dar, și unul din cele mai deșarte. Și-a deschis mâna să primească mărturia unui cuvânt străin și a pierdut mărturia conștiinței lui. Deci, „măinile lor sunt pline de nedreptăți, și dreapta lor pătată de daruri”. Vedeți, fraților, că sunt sub privirile lui Dumnezeu, cei a căror mâini nu sunt pline de fărâdelegi și a căror dreaptă nu este spurecată de daruri, sunt sub ochii lui Dumnezeu, și nu-l pot spune decât Lui: Tu ști Doamne, doar Lui îi pot spune: „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși, și viața mea cu vărsătorii de sânge”; numai El poate vedea că nu primesc nici un dar. Așa fraților, doi oameni au de terminat¹⁵ o neînțelegere înaintea unui slujitor al lui Dumnezeu; fiecare nu vede decât dreptatea cauzei sale. Dacă-și credea nedreaptă cauza, n-ar fi recurs la judecător. Unul se crede drept, asemenea și celălalt. Se duc în fața judecătorului. Înaintea sentinței, fiecare zice: acceptăm arbitrajul¹⁶ tău, nu-l place lui Dumnezeu să respingem hotărârea ta! Iar tu, ce zici? Spune după vederile tale, numai spune. Să fiu blestemat de caut să te contrazic. Amândoi îl iubesc pe judecător înainte de hotărâre. Această sentință totuși, va condamna pe unul dintre cei doi, și nimeni nu știe care va fi cel condamnat.

Dacă judecătorul vrea să fie pe placul amândurora, primește în dar laudele omenești. Și darul acesta pe care îl acceptă, să vedeți ce dar îl va face să piardă. Primește un cuvânt ce face zgomot și trece, pierde pe *cuvântul* pe care îl repetăm, care nu trece; căci cuvântul lui Dumnezeu se rostește mereu fără a trece vreodată; și cuvântul omului dispare în măsura în care se rostește. Pierde ceea ce este netrecător, ca să aibă ce este lipsit de valoare. Dar dacă nu îl are în vedere

¹⁵ golit

¹⁶ judecata

decât pe Dumnezeu, va rosti o sentință împotriva unuia dintre ei, privind spre Dumnezeu, care ascultă judecând astfel. Însă acela împotriva căruia va fi fost dată această sentință, dacă nu poate să o anuleze, deoarece este legat, dacă nu poate prin dreptul ecleziastic, cel puțin prin legea mai marilor acestei lumi, care, din respect pentru Biserică¹⁷ au mers până la a stabili că aceste judecăți, oricare ar fi fost ele, nu ar fi putut fi infirmate, dacă, spun eu, nu o poate anula, măcar refuză, din această clipă, să se cunoască pe sine însuși; își întoarce împotriva judecătorului sau ochii rătăciți de patimă și îl ocărăște cât poate. A voit să placă, spune el, adversarului meu, l-a favorizat pe cel bogat, a primit daruri, i-a fost frică să-l supere. Îl acuză deci pe judecător că a primit daruri. Un sărac are judecată împotriva bogatului, și se pronunță hotărârea în favoarea săracului; cel bogat are același limbaj. A primit daruri. Ce daruri poate un sărac face? A văzut, spune el, sărăcia lui, i-a fost frică de blestem dacă judeca în dezavantajul săracului și uite că a înnebunit dreptatea și a dat o sentință împotriva adevărului. Dacă deci sunt inevitabile aceste reproșuri, să înțelegeți că numai Dumnezeu vede pe cei ce primesc darurile și pe cei care le resping, și că doar înaintea Lui, cei care le refuză pot spune: „Iar eu, întru nevinovăție am umblat, izbăvește-mă, miluiește-mă, piciorul meu a stat în calca cea dreaptă” (v. 11-12). Fără îndoială am putut fi clătinat de necazurile și eforturile celor ce protestau cu îndrăzneală împotriva judecății

¹⁷ Cu privire la acest subiect Codul Teodosian în cartea a XVI-a, sub titlul *Despre judecățile episcopilor*, o lege a lui Constantiu, dată lui Ablavius, prefect al pretoriului, prin care Împăratul ordonă ca sentințele pronunțate de episcopi, de orice natură ar fi, să fie inviolabile și irevocabile, iar toate cazurile, chiar și cele care aparțin dreptului civil sau pretorian, atunci când se sfârșese printr-o judecată episcopală, să fie pentru totdeauna valabile și irevocabil judecate.

mele, dar „picionul meu a stat în căile cele drepte”. De ce în căile cele drepte? Pentru că s-a spus mai sus: „În Domnul nădăjduiesc, și nu voi fi clătinat” (v. 1).

14. Care este deci concluzia lui? „Te voi binecuvânta, Doamne, în adunările cele mari” (v. 12). Adică, nu pe mine mă voi binecuvânta în Biserici, așa cum eram asigurat de oameni, ci pe Tine te voi binecuvânta prin faptele mele; și a binecuvânta pe Dumnezeu, fraților, înseamnă a trăi în așa fel încât faptele fiecăruia să fie o laudă pentru Domnul. Să binecuvintezi pe Domnul cu limba și să-L blestemi prin fapte, aceasta nu mai înseamnă să-L binecuvintezi în adunări; *aproape toți Îl binecuvintează cu limba; dar nu toți prin fapte*. Unii Îl binecuvintează prin cuvinte, iar alții prin fapte. Însă cei ale căror fapte sunt în dezacord cu cuvintele Îl blestemă pe Domnul. Și cei care nu intră în Biserică, deși adevăratul motiv care îi împiedică să fie creștini este atașamentul de dezordinile lor, iau drept scuză pe creștinii cei răi și se aprobă pe sine, se înșeală ei înșiși zicând: pentru ce să mă entuziasmez să devin creștin? Un creștin m-a înșelat, iar eu niciodată; un creștin și-a călcat jurământul către mine, iar eu niciodată. Limbajul acesta îl întoarce de la mântuire și degeaba, nu numai că au câteva calități, ci că sunt pe jumătate răi; așa cum un om care se află în întuneric își va deschide ochii degeaba, tot așa degeaba este în fața luminii, dacă vrea să-i închidă. Aceasta este imaginea unui păgân, și vorbese bucuros din cauza vicțiilor lor cinstite în aparență; el își deschide ochii, dar este în întuneric, pentru că nu cunoaște pe Domnul care este lumina lui; cât despre creștinul care trăiește în dezordine, el este, o mărturisesc, în lumina lui Dumnezeu, dar ochii lui sunt închși. În căderea lui, el refuză să vadă pe

Acela în numele Cărui este, în plină zi, un orb, pe care nu-
l face viu nici o rază a adevăratei lumini.

Primul comentariu la Psalmul al XXVI-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Cuvântul acesta este al ostaşului lui Hristos ce vine la credinţă „Dumnezeu este lumina mea şi mântuirea mea, de ce să mă tem?” (v. 1). Dumnezeu îmi dăruieşte harul de a-L cunoaşte şi de a mă izbăvi, cine va putea oare să mă smulgă de la El? „El este apărătorul vieţii mele, cine mă va face să tremur?” (v. 2). Dumnezeu care trebuie să respingă asaltul şi cursele vrăjmaşilor mei, de nimeni nu mă voi înfricoşa.

2. „Cei răi se apropie de mine să mă mănânce trupul meu” (v. 3). Cei răi se apropie de mine să mă cunoască, să mă necinstească şi să se ridice asupra mea, când eu vreau să mă schimb în bine: dinţii lor cel rău va mânca, nu pe mine, ci dorinţele mele cele trupesti. „Vrăjmaşii mei mă prigonesc.” Nu doar cei ce vin în numele prieteniei să mă blesteme şi să mă întoarcă de la planurile mele, ci şi vrăjmaşii mei. „S-au clătinat şi au căzut.” Lucrând astfel să aperse gândurile lor, au ajuns slabi ca să îmbrăţişeze o mai bună credinţă şi au urât cuvântul care mă face să lucrez împotriva voinţei lor.

3. „Să mă înconjoare ostire, nu se va înfricoşa inima mea” (v. 5). Mulţimea duşmanilor mei să conspire şi să se ridice împotriva mea, nu se va teme inima mea să şada împreună cu ei. „Să se ridice împotriva mea, îmi voi îndoi credinţa” (v. 6). Să curgă peste mine prigoanele lumii, îmi voi întări nădejdea

în rugăciunea pe care o gândește inima mea.

4. „Una am cerut de la Domnul. Și voi mai cere” (v. 7).
Ce am cerut Domnului, voi mai cere. „Să locuiesc în casa lui Dumnezeu în toate zilele vieții mele.” Ca în vremea călătoriei mele de pe pământ, nici un necaz să nu mă despartă de cei ce păzesc unitatea credinței în lumea întreagă. „Să văd într-o zi frumusețea Domnului” (v. 8). Perseverența în credință să-mi descopere nespusa frumusețe a Domnului și să o pot vedea față către față. „Să fiu apărat precum locașul lui”, moartea, înghițită de biruință, să mă înveșmânteze în nemurire și să facă din mine un locaș al Domnului.

5. „Că m-a ascuns sub acoperământul Lui, în ziua chinurilor mele” (v. 9). Căci cu ajutorul acestui trup muritor, cu care Cuvântul S-a îmbrăcat, mi-a pregătit acoperământ împotriva ispitelor la care este supusă viața mea muritoare. „M-a primit în acoperământul locașului Său.” M-a apărat, atunci când credința ce îndreptează se afla în inima mea¹.

6. „Pe piatră m-a întărit” (v. 10). Și pentru a mă aduce la mântuire, prin arătarea credinței mele, mi-a dat puterea să o mărturisesc în ziua cea mare. „M-a înălțat deasupra vrăjmașilor mei.” Ce îmi pregătește pentru viitor, căci de astăzi, trupul meu a murit păcatului, iar sufletul, îl simt, este supus legii lui Dumnezeu, fără a se lăsa robit dezordinii legii păcatului?² „Am privit în toate părțile și am jertfit lui Dumnezeu, în templul Său ce sfânt, jertfă de laudă” (v. 11). Am văzut că lumea întreagă crede acum în Hristos, și pentru că El S-a smerit pentru noi, L-am binecuvântat întru veselia mea: asta este jertfa pe care i-am oferit-o. „Voi cânta, voi lauda pe Domnul.” Inima și faptele mele vor mărturisi Lui bucuria mea.

¹ Rom 10, 10

² Rom 8, 10

7. „Ascultă Doamne glasul pe care către Tine îl înalț” (v. 12). Ascultă, Dumnezeu, glasul inimii, pe care dorințele mele mele vii le ridică în urechile Tale. „Miluiește-mă, ascultă-mă. Miluiește-mă, ascultă rugăciunea mea.

8. „Ție a zis inima mea: fața Ta am căutat” (v. 13). Nu înaintea oamenilor m-am rugat; ci în taină, unde doar Tu asculti, inima mea a zis Ție: caut răsplătire, nu în afara Ta, ci întru privirea Ta binevoitoare. „Această privire, Doamne, vreau să o caut.” Această privire o voi căuta neincetat; nimic josnic nu mi-ar putea place; fără margini va fi dragostea mea pentru Tine, că nimic nu-mi este mai scump.

9. „Nu întoarce fața Ta de la mine” (v. 14), ca eu să găsesc ceea ce caut. „Nu Te depărta, întru mânia Ta, de slujitorul Țău”; de teamă să nu mă alipesc altor lucruri, căutându-Te pe Tine. Ce pedeapsă mai dureroasă pentru cel ce Te iubește pe Tine, și care caută în privirea Ta strălucirea adevărului? „Vino în ajutorul meu!” (v. 15). Când Te-aș putea găsi, fără ajutorul Țău? „Nu mă lăsa, nu mă disprețui, Dumnezeuule, Mântuitorul meu.” Nu lepăda un muritor ce îndrăznește să caute pe Dumnezeul cel veșnic: Tu, Dumnezeul meu, tămăduiești rănile păcatului meu.

10. „Iată, tatăl meu și maica mea m-au părăsit” (v. 16). Iată că împărăția lumii acesteia, cetatea pământească, care mi-au dăruit pentru o vreme această viață muritoare, m-au lăsat că am nădăjduit să Te am pe Tine, iar eu am disprețuit ceea ce-mi puteau ele oferi; că ele nu-mi pot da ce caut eu cu insistență. „Dar Domnul m-a primit.” M-a primit Dumnezeul care poate să se dăruiască mie.

11. „Arată-mi Doamne, căile pe care trebuie să le urmez” (v. 17). Mă silesc să merg spre Tine, încep prin frică, cea mai înaltă faptă, să ajung la înțelepciune; învață-mă Doamne, calea

pe care trebuie să o urmez, de teamă să nu mă rătăcesc și credința Ta să nu mă părăsească. „Binevoiește să mă duci în calea cea dreaptă, ca să rușinez pe vrăjmașii mei.” În cărările Tale înguste. fă-mă pe mine să iau calea cea dreaptă. Căci nu ajunge să merg, fiindcă vrăjmașul nu va înceta să mă necăjească până la sosirea mea.

12. „Să nu mă dai pe mine furiei prigonitorilor mei” (v. 18). Nu suferi ca cei ce mă necăjesc să se îndestuleze de chinurile mele. „Martori nedrepti se ridică împotriva mea”. S-au ridicat oameni să mă acuze pe nedrept, ca să mă despartă și să mă depărteze de Tine, ca și cum aș căuta slava mea printre oameni. „Și nedreptatea a mințit împotriva ei însăși.” Nedreptatea însă nu s-a putut cinsti decât de falsitatea ei; că nu m-a clătinat, și pentru aceasta o și mai frumoasă răsplată mi-a fost promisă în ceruri.

13. „Sunt sigur să văd bunătățile Domnului în pământul celor vii” (v. 19). Și fiindcă Domnul a suferit prigonirile acestea înaintea mea, dacă eu, la rândul meu, disprețuiesc cuvintele oamenilor pradă morții, „căci gura care minte, omoară sufletul” (Înț 1, 11), sunt sigur să văd bunătățile Domnului, în pământul celor vii, unde nu mai este minciună.

14. „Așteaptă pe Domnul, lucrează cu putere; întărește sufletul tău și așteaptă pe Domnul” (v. 20). Când se va împlini făgăduința aceasta? Celui muritor să acuze greutatea, iubirii să acuze încetineala; ascultă totuși graiul de nepovestit care spune: „Așteaptă pe Domnul”. Suferă cu curaj focul ce arde rărunchii tăi și cu vitejie pe acela ce arde inima ta, nu privi ca refuzat ceea ce nu ai primit. Împotriva deznădejzii și a slăbiciunii, ascultă cuvântul: „Așteaptă pe Domnul.”

Al doilea comentariu la Psalmul al-XXVI-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Domnul Dumnezeu nostru, voind să ne adreseze cuvinte mângâietoare, văzându-ne rușinați de soartă la a mânca pâinea noastră în sudoarea frunții¹, binevoiește să împrumute limbajul nostru pentru a ne vorbi, pentru a ne arăta, nu doar că El ne-a creat, ci și că locuiește împreună cu noi. Am ascultat și în parte am cântat cuvintele psalmului. Dacă spunem că aceste cuvinte nu sunt ale noastre, să ne temem ca nu cumva să nu fim într-adevăr, căci ele aparțin mai mult Duhului Sfânt decât nouă. Totuși ar fi fost o minciună evidentă să spunem că acestea sunt cuvintele noastre, de vreme ce nu sunt decât suspine ale sufletelor în chinuri sau mai degrabă strigăte pline de durere și lacrimi, ce răsună de la un capăt la celălalt al psalmului, ar fi ele oare ale Celui ce nu poate fi trist?

Dumnezeu este milostiv, fraților, iar noi mizerabili. Cel ce este destul de compătimitor ca să binevoiască să ne adreseze cuvânt nouă celor nefericiți, a binevoit să ia și limbajul nefericirii. Este deci adevărat de spus că aceste cuvinte sunt ale noastre și că nu ne aparțin nouă; că este glasul Duhului sfânt și că, totuși, nu este al Său. Este cuvântul Duhului Sfânt, deoarece nu este în gura noastră decât prin inspirația Lui; dar nu este

¹ Gen 3, 9

cuvântul Lui, în sensul că nu răsună nici mizerie nici osteneală, iar cuvintele sunt strigătele durerii și ale osteneții. Ele sunt cuvintele noastre, căci mărturisese mizeria noastră; dar nu vin de la noi, fiindcă este darul Lui. Căruia îi datorăm puterea de a suspina.

2. „Psalmul lui David, înainte de a primi ungerea.” Acesta este titlul psalmului: „Psalmul lui David, înainte de a primi ungerea”. Adică înainte să fie uns, căci el a primit ungerea împărătească.² Atunci nu exista ungere decât pentru rege și pentru preot, și acești doi oameni care primeau untelemnul sfânt erau simbolul lui Hristos, unicul împărat și unicul preot, și numit Hristos, de la ungerea pe care El a primit-o. Și nu doar Capul nostru a primit ungerea, ci și noi, cei ce suntem Trupul Lui. El este deci Împăratul nostru, fiindcă ne conduce și ne pastorește; este preot, căci mijlocește pentru noi³. Mai este unicul care este în același timp jertfă. Căci jertfa de sacrificiu, pe care El a oferit-o lui Dumnezeu, nu este altul decât El Însuși: nu a putut găsi în afara Lui o jertfă rațională, precurată, în stare să ne răscumpere prin vărsarea sângelui Său, ca și mielul fără prihană, și să ne încorporeze Luiși ca mădulare și să ne facă împreună cu El un singur și același Hristos.

De aceea toți creștinii iau parte la ungerea, care, în Vechiul Testament, era temelia exclusivă a celor două persoane. De unde urmează că noi suntem trupul lui Hristos, fiindcă am primit cu toții ungerea; și că toți suntem întru El hristoși și un singur Hristos, deoarece capul și mădularele îl alcătuiesc pe Hristos în totalitatea Lui. Ungerea aceasta trebuie să desăvârșească în noi viața cea duhovnicească ce ne este făgăduită. Acest

² 1 Regi 16, 13

³ Rom 8, 31

Al doilea comentariu la Psalmul al-XXVI-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Domnul Dumnezeu nostru, voind să ne adreseze cuvinte mângâietoare, văzându-ne rușinați de soartă la a mânca pâinea noastră în sudoarea frunții¹, binevoiește să împrumute limbajul nostru pentru a ne vorbi, pentru a ne arăta, nu doar că El ne-a creat, ci și că locuiește împreună cu noi. Am ascultat și în parte am cântat cuvintele psalmului. Dacă spunem că aceste cuvinte nu sunt ale noastre, să ne temem ca nu cumva să nu fim într-adevăr, căci ele aparțin mai mult Duhului Sfânt decât nouă. Totuși ar fi fost o minciună evidentă să spunem că acestea sunt cuvintele noastre, de vreme ce nu sunt decât suspine ale sufletelor în chinuri sau mai degrabă strigăte pline de durere și lacrimi, ce răsună de la un capăt la celălalt al psalmului, ar fi ele oare ale Celui ce nu poate fi trist?

Dumnezeu este milostiv, fraților, iar noi miserabili. Cel ce este destul de compătimitor ca să binevoiască să ne adreseze cuvânt nouă celor nefericiți, a binevoit să ia și limbajul nefericirii. Este deci adevărat de spus că aceste cuvinte sunt ale noastre și că nu ne aparțin nouă; că este glasul Duhului sfânt și că, totuși, nu este al Său. Este cuvântul Duhului Sfânt, deoarece nu este în gura noastră decât prin inspirația Lui; dar nu este

¹ Gen 3, 9

cuvântul Lui, în sensul că nu răsună nici mizerie nici osteneală, iar cuvintele sunt strigătele durerii și ale osteneții. Ele sunt cuvintele noastre, căci mărturisesc mizeria noastră; dar nu vin de la noi, fiindcă este darul Lui, Căruia îi datorăm puterea de a suspina.

2. „Psalmul lui David, înainte de a primi ungerca.” Acesta este titlul psalmului: „Psalmul lui David, înainte de a primi ungerca”. Adică înainte să fie uns, căci el a primit ungerca împărătească.² Atunci nu exista ungerca decât pentru rege și pentru preot, și acești doi oameni care primeau untdelemnul sfânt erau simbolul lui Hristos, unicul împărat și unicul preot, și numit Hristos, de la ungerca pe care El a primit-o. Și nu doar Capul nostru a primit ungerca, ci și noi, cei ce suntem Trupul Lui. El este deci Împăratul nostru, fiindcă ne conduce și ne pastorește; este preot, căci mijlocește pentru noi³. Mai este unicul care este în același timp jertfă. Căci jertfa de sacrificiu, pe care El a oferit-o lui Dumnezeu, nu este altul decât El Însuși: nu a putut găsi în afara Lui o jertfă rațională, preacurată, în stare să ne răscumpere prin vărsarea sângelui Său, ca și mielul fără prihană, și să ne încorporeze Luiși ca mădulare și să ne facă împreună cu El un singur și același Hristos.

De aceea toți creștinii iau parte la ungerca, care, în Vechiul Testament, era temelia exclusivă a celor două persoane. De unde urmează că noi suntem trupul lui Hristos, fiindcă am primit cu toții ungerca; și că toți suntem întru El hristoși și un singur Hristos, deoarece capul și mădularele îl alcătuiesc pe Hristos în totalitatea Lui. Ungerea aceasta trebuie să desăvârșească în noi viața cea duhovnicească ce ne este făgăduită. Acest

² I Regi 16, 13

³ Rom 8, 31

psalm este deci rugăciunea unui suflet după viața duhovnicească, cerând cu insistență harul care va fi desăvârșit întru noi, în cea din urmă zi a noastră. Și are drept titlu: Înaintea ungerii. Căci noi primim aici, pe pământ, ungera prin taină, și taina este simbolul a ceea ce trebuie să fim într-o zi. Și viitorul acesta necunoscut și de negrăit, pe acesta trebuie să-l dorim, să ne facă să suspinăm atunci când primim taina, pentru ca într-o zi să ne bucurăm de realitatea căreia taina îi este un simbol.

3. Iată psalmul: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de ce m-aș putea teme?” (v. 1). El mă luminează; înapoi întuneric! El este mântuirea mea, înapoi neputință! Umblând cu putere și întru lumină, de ce să mă tem? Mântuirea care vine de la Domnul nu este o mântuire pe care să o putem smulge; nici lumina Lui, o flacără ce se poate stinge. Dumnezeu este Cel care ne luminează, și noi suntem luminați; Dumnezeu ne mântuiește, iar noi suntem mântuiți. Dacă deci Dumnezeu este lumină, noi suntem luminați; El este Mântuitorul, noi, cei mântuiți, fără de El nu am fi decât întuneric și neputință. Având deci o nădejde de neclintit în El, întărită, fermă, de cine ne-am putea oare teme?

Domnul este lumina ta, Domnul este Mântuitorul tău. Teme-te, de găsești o putere mai mare. Eu sunt al lui Dumnezeu. Cel mai puternic decât toți, căci El este Cel Atotputernic; El mă luminează. El mă mântuiește; mă tem de El, nu am altă frică. „Domnul apără viața mea, cine m-ar putea înfricoșa?”

4. „Cei răi s-au apropiat de mine să mănânce trupul meu, vrăjmașii mei, prigonitorii mei s-au clătinat și au căzut” (v. 3). De ce să mă tem? Pentru ce să-mi fie frică? Cine să mă înfricoșeze, și pentru ce să tremur? Iată că prigonitorii mei se clatină și cad. Și pentru ce să mă prigonască? „Să mănânce

trupul meu.” Ce este trupul meu? Dorințele mele cele trupești. Să mă pedepsească deci cu mânăie prigonindu-mă, nimic din mine nu poate muri, decât ceea ce este muritor. Este ceva în mine ce prigonirea nu ar putea atinge, este templul pe care-L locuiește Dumnezeuul meu. Să mănânce trupul meu vrăjmașii mei; odată nimicit trupul meu, voi fi cu totul duh, om duhovnicesc. Și chiar Domnul mi-a făgăduit mântuire desăvârșită, că trupul acesta muritor, ce pare a fi pentru o vreme pradă prigonitorilor mei, nu va pieri veșnic, iar mădularcele trebuie să nădăjduiască pentru ele însele învieră pe care au văzut-o la Capul lor.

De ce se poate teme sufletul meu, când Domnul locuiește întru el? De ce se va putea teme carnea mea, când trupul acesta stricăcios se va îmbrăca întru nestricăciune? Vreți să vedeți cum prigonitori, care mănâncă trupul nostru, nu sunt totuși de temut? „S-a semănat trup animal, va învia trup spiritual.” Care nu trebuie să fie oare nădejdea celui ce înțelege că: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de cine să mă tem? El apără viața mea, cine mă va înfricoșa?” Un stăpân este înconjurat de garda lui și nu se teme; un muritor păzit de alți muritori este plin de siguranță, și atunci când acest muritor va fi păzit de Dumnezeu cel nemuritor, se va mai teme oare și va mai tremura?

5. Să ascultați acum care trebuie să fie încrederea celui ce vorbește astfel: „Să mă înconjoare oștire, nu se va înfricoșa inima mea” (v. 5). Un câmp de luptă este fortificat, dar ce are mai puternic ca Dumnezeu? „Să mă asalte.” Ce-mi va face un asalt? Îmi poate lua speranța? Îmi poate smulge darul Celui Atotputernic? Cel ce dăruiește este de neînving, iar darul pe care El îl face nu poate fi răpit. A răpi un dar înseamnă a învinge pe dăruitor. Deci, fraților, însăși bunătățile vremelnice,

nu ni le poate răpi decât numai Acela care ni le-a dăruit. Bunătățile dăruite pe care El ți le dă, El nu ți le ia înapoi decât dacă tu le pierzi; însă bunătățile vremelnice, bunul slăvități, Dumnezeu ți le ia, căci nimeni altul nu poate dacă nu a primit puterea de la El.

Știm, pentru că le-am citit în Iov, că însuși diavolul⁴, ce pare a fi primit cea mai mare putere în viața aceasta, nu poate nimic fără permisiunea lui Dumnezeu. A primit o oarecare putere asupra bunurilor de jos, el care le-a pierdut pe cele mari mari și arătate. Puterea lui nu este nici măcar efectul mâniei, ci chinul osândirii lui. Nu are deci putere asupra noastră decât prin permisiunea lui Dumnezeu. Vedem acest lucru în cartea citată, iar Domnul spune în Evanghelie: „În noaptea asta, diavolul a cerut să treci prin sită ca și grâul, dar Eu m-am rugat pentru tine, Petre, să nu slăbească credința ta” (Lc 22, 30-31). Dumnezeu îi dă această putere să ne pedepsească sau să ne încerce. Dacă deci nimeni nu ne poate răpi darul lui Dumnezeu, să nu ne temem decât de Dumnezeu. Oricare ar fi groaza împotriva noastră, oricare ar fi obrăznicia vrăjmașului nostru, să ne întărim inimile.

6. „Să lupte împotriva mea, eu în ea vreau să nădăjduiesc” (v. 6). Cine ea? „Una am cerut de la Domnul” (v. 7). Pune la feminin binefacerea pe care o cere, ca și cum ar zice: o singură cere am făcut. În conversație, de exemplu, noi latinii punem adesea doi la feminin iar nu la masculin; în același fel a zis Scriptura: „Una am cerut de la Domnul, și o voi cere”. Să vedem ce a cerut cel ce nu are nici o teamă. Ce siguranță de suflet! Vreți și voi să nu vă temeți de nimic? Cereți acest singur har pe care îl cere doar acela care nu se teme de nimic; dar ce a cerut ca să nu se teamă de nimic? „Una am cerut de la

⁴ Iov capitolul 1

Domnul și o voi mai cere.” Aceasta este ocupația celor ce umblă în calea cea dreaptă.

Care este această cerere, acest unic dar? „Să locuiesc templul Domnului în toate zilele vieții mele.” Una singură este, fiindcă numim templu lăcașul în care trebuie să fim veșnic. Numim case locuințele pământești, să le numim mai degrabă corturi, căci corturile sunt pentru călători, care sunt în oaste și care luptă împotriva dușmanului. Dacă sunt deci corturi, evident sunt și dușmani. Căci a locui aceleași corturi, înseamnă a fi tovarăși de cort, ceea ce se spune despre soldați, o știți. Aici jos este cortul, în ceruri este templul. Dar abuzăm de asemănare ca să numim cort ceea ce este casă, și mai ades încă, același abuz face să numim casă ceea ce este un cort. Totuși, cerul este, la drept vorbind, templul; aici pe pământ suntem în corturi.

7. Într-un alt psalm, profetul ne arată cu precizie ceea ce ne va ocupa în lăcașul acesta: „Feriți-vă, Dumnezeule, cei ce locuiesc lăcașul Tău, Te vor binecuvânta în vecii vecilor” (Ps 83, 5). Aceasta este dorință puternică, să spunem așa, este dragostea ce arde ca o flacără pe cel ce râvnește să-și petreacă toate zilele vieții sale în casa lui Dumnezeu, și, prin petrecerea acestor zile în casa lui Dumnezeu, el înțelege nu zile care se vor sfârși, ci zile veșnice. Cu aceste zile este ca și cu anii despre care s-a spus: „și anii Tăi Doamne, nu se vor sfârși” (Ps 101, 28). Că zilele vieții veșnice nu sunt decât o singură zi, fără de sfârșit. Spune deci Domnului: „Aceasta este dorința mea, aceasta este ruga mea; pe aceasta o voi repeta”.

Ca și cum i-am zice: ce vei face în casa lui Dumnezeu? Ce plăcere vei gusta aici? Ce bucurie îți va umple inima? Ce plăceri vor întreține veselia ta? Căci nu vei rămâne acolo dacă nu ești fericit. De unde-ți va veni fericirea cea netrecătoare?

Aici, pe pământ, plăcerile omului sunt diverse, și îl numim nefericit pe acela care este lipsit de ceea ce iubește. Totuși, este cu adevărat fericit nu cel care are ceea ce iubește, ci care iubește ceea ce este de iubit. Câteodată este mai nefericit să ai ce iubești decât să fii lipsit de el. Este nefericit să iubești ceea ce te poate vătăma, mai nefericit încă să îl și ai.

Atunci când este stricată dragostea noastră, Dumnezeu își folosește bunătatea Sa să ne refuze ceea ce noi iubim; și întru mânia Lui ne dăruiește ceea ce iubim pe nedrept. Ne învață acest lucru Sfântul Pavel, atunci când spune despre strămoși că „Dumnezeu le-a dat dorințelor inimilor lor” (Rom. 1. 24). Le-a dat deci ceea ce doreau, însă spre osândirea lor. Și ne mai spune că Dumnezeu repinge cererile noastre. „De trei ori, spune el, am rugat pe Domnul să mă izbăvească de boldul trupului, iar El mi-a răspuns: Îți ajunge harul Meu, căci virtutea se întărește întru slăbiciune” (II Cor 12, 8-9). Dumnezeu a lăsat deci a filozofa dorințelor inimilor lor, și a lepădat rugăciunea lui Pavel. Ascultă pe unii spre osândirea lor, refuză pe alții spre binele lor spiritual. Însă atunci când ținta dorințelor noastre este în acord cu voința lui Dumnezeu, fără de nici o îndoială, El ne va dărui. Și ceea ce noi trebuie să dorim cu siguranță este să locuim în casa lui Dumnezeu în toate zielele vieții noastre.

8. Există, pentru oameni, în locuințele noastre pământești, plăceri și bucurii destul de diverse; și fiecare vrea să-și aleagă să locuiască locul în care nimic nu-i va necăji sufletul și unde va găsi numeroase plăceri; aceste plăceri să dispară, omul caută aiurea. Să avem curiozitatea de a-l întreba pe psalmist, iar el să binevoiască să ne spună ce trebuie să facă, ce vom face noi împreună cu el, în acest locaș plăcut la care râvneste, unde dorește atât de viu, în care cere ca și unic har al Domnului

să locuiască în toate zilele vieții lui. Ce faci tu acolo, spune-mi? Care este ținta doririlor tale? Ascultați răspunsul său: „Admirăm frumusețea Domnului”. Asta doresc, și iată de ce vreau să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele. Nesfârșită priveliște, să admiri frumusețea Domnului însuși! Când se va fi seurs noaptea aceasta pământească, el voiește să se odihnească în lumina lui Dumnezeu. Atunci va fi trecut noaptea noastră și se va ridica pentru noi dimineața.

Este la fel spus într-un alt psalm: „Dimineața mă voi scula și Te voi vedea” (Ps 5, 3). Acum, că am căzut, nu Te pot vedea; dar atunci mă voi îndrepta și Te voi vedea. Omul vorbește așa, pentru că omul a căzut, iar dacă noi nu cădeam, Mesia nu ar fi venit pentru a ne ridica. Am căzut deci, și El S-a pogorât. El a urcat, iar noi ne-am ridicat: „Că nu poate nimeni urca, dacă nu a coborât mai întâi” (In 3, 13). Cel ce a căzut, S-a ridicat, Cel care S-a pogorât, a urcat. Dacă numai El a urcat, să nu ne descurajăm. Căci nu S-a pogorât decât pentru a ne ridica pe noi; și atunci vom sta drept și vom contempla și vom fi plini de veselie.

Iată tot ce am zis, iar voi veți striga sub greutatea dorinii acestei frumuseți pe care nu o vedeți încă. Înălțați inimile voastre deasupra a tot ce este obișnuit, ridicați-vă înțelegerea peste toate aceste gânduri trupești, care vin la voi din poftele trupului, și care vă prezintă nu știu ce fantome. Goniți totul din mintea voastră, renunțați la tot ceea ce vi se va arăta și, mărturisindu-vă slăbiciunea inimii voastre, spuneți tuturor acestor gânduri care vă vor veni în minte: nu este așa; dacă asta mi se fâgăduia, nu mi-ar veni în gând. În felul acesta nădăjduiți la bunătăți. Ce bunătăți? Bunătatea tuturor bunătăților, de unde curge tot binele, și căreia nu-i mai putem adăuga nimic bun. Oriunde în altă parte, vei spune un om bun.

un pământ bun, o clădire bună, un animal bun, un copac bun, o sănătate bună, un bun prin natură, adaugi calității binelui: aici însă, este Binele pur și simplu, Binele de unde vine tot restul bunătăților, Binele din care decurge, toate celelalte bunătăți: aceasta este bunătatea Domnului pe care noi o vom contempla.

Vedeți, fraților, dacă tot ce numim aici bunătăți, au pentru noi vreun farmec; dacă suntem îndrăgostiți de un bine care nu este bine prin el însuși; căci tot ceea ce este trecător nu este un bine prin el însuși; judecați voi care va fi farmecul frumuseților celor netrecătoare, veșnice și care vor rămâne mereu aceleași. Că, ceea ce numim pe pământ bunătăți, nu vor avea pentru noi nici o atracție, dacă nu au avut cu adevărat ceva bun; și nu vor fi acolo bunătăți, dacă nu au izvorât din Acela care este Binele simplu.

9. Iată pentru ce, spune profetul, vreau să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele. V-am spus motivul: „Ca să admir frumusețea Domnului”. Iar ca fără odihnă să contemplu, ca nici o ispită să nu mă întoarcă, nici o putere să nu mă smulgă, să nu fiu expus geloziei și să gust în pace desfătările Domnului, Dumnezeule, ce trebuie oare să mi se întâmple? Ocrotirea Domnului. Vreau nu doar să admir frumusețea Domnului, spune profetul, ci vreau să fiu „apărat ca locaș al Lui”. Ca El să mă protejeze ca și templu al Său, voi deveni într-adevăr templu al Său și voi fi sub ocrotirea Lui. Este oare cu un templu al adevăratului Dumnezeu așa cum este cu templele idolilor? Idolii sunt la adăpost în templele lor, însă Domnul Dumnezeu nostru, El însuși, își apără templul Său, și eu voi fi în siguranță.

A-L contempla pe El, va fi fericirea mea, ocrotirea Lui va fi siguranța mea. Cât de desăvârșită va fi contemplarea mea, atât va fi și ocrotirea Lui; și cu atât mai desăvârșită va fi fericirea

contemplării, cu cât sfințenia mea nu va putea fi coruptă. La aceste două cuvinte: „Voi contempla și voi fi ocrotit”, le putem reduce pe cele ce încep psalmul: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de cine mă voi teme?” Domnul este lumina mea, căci voi contempla frumusețea Lui. Este mântuirea mea, pentru că El mă va ocroti ca pe un templu al Său.

10. Dar de ce Dumnezeu ne va dărui acest har pentru veșnicie? „Fiindcă m-a ascuns sub acoperământul Lui în ziua necazului meu” (v. 9). Voi locui în casa Lui în toate zilele vieții mele, pentru a contempla frumusețea Domnului și a fi ocrotit ca templu al Său. De unde îmi vine totuși nădejdea de a ajunge aici vreodată? „M-a primit sub acoperământul Său în ziua necazurilor mele.” Nu vor mai fi atunci pentru mine zile nefericite, ci, în zilele cele grele ale acestei vieți, Domnul a privit la mine. Dacă El deci mă privește cu bunătate atunci când eu sunt atât de departe de El, cum va fi atunci când mă voi bucura de El?

Nu mă purtam oare cu îndrăzneală, când îi făceam Lui această singură rugăciune, și când inima mea nu îmi spunea: ce cerere, și cui o faci tu? Îndrăznești tu să te adresezi lui Dumnezeu, păcătos mizerabil? Cutezi să nădăjduiești să contempli pe Dumnezeu, făptură slabă cu inima spurcată? Da, cutez să sper, nu în mine, ci în negrăita Lui bunătate: nădejdea aceasta nu e la mine o îngâmfare, ci un gaj al iubirii Lui. Acela care îmi arată atâta bunătate în cursul călătoriei mele, mă va lăsa oare la sfârșit, „El care m-a primit sub acoperământul Său în zilele rele”? Zilele acestei vieți sunt zilele noastre rele. Altele sunt zilele rele pentru cei necredincioși, și altele pentru cei credincioși. De nu existau zile rele pentru cei ce au credință, dar care sunt încă departe de Domnul, căci – după Apostolul, „cât locuim în trup, suntem departe de Domnul” (II Cor 5, 6) –

ce ar însemna oare acest cuvânt al Rugăciunii Domnești: „Izbăvește-ne de rău?” (Mt 6, 13), dacă nu suntem în ziua nefericirii? Iar zilele rele sunt diferite pentru cei care nu au credință: Dumnezeu totuși nu îi leapădă, deoarece a murit pentru ei Iisus Hristos.⁵

Să prindă curaj sufletul nostru și să ceară de la Domnul singurul bine: îl va câștiga și îl va avea cu siguranță. Dacă întru urâțenia lui este atât de iubit, cum va fi oare când se va curăți! „M-a primit sub acoperământul Său, în ziua necazurilor mele, m-a ocrotit în taina templului Său.” Care este taina templului Său? Ce să înțelegem prin aceasta? Cortul sfânt avea, se pare, mai multe părți în exterior, însă era, în lăuntru templului, un loc tainic numit Sfânta Sfințelor. Ce era acesta? Numai marele preot intra aici⁶. Și poate chiar Marele Preot este cortul cel tainic al Domnului. Căci și-a alcătuit trup din cortul trupului nostru și a devenit pentru noi tainic adăpost; și în același fel, măduarele ce cred în El alcătuiesc templul, iar El însuși va fi locul tainic. „Voi sunteți morți, iar viața voastră s-a ascuns în Dumnezeu cu Hristos” (Col 3, 3), a zis Apostolul.

II. Vrei să înțelegi că acesta este sensul Apostolului? Piatra este Hristos⁷. Ascultă ce urmează: „M-a primit în cortul Lui în ziua necazurilor mele, m-a ascuns la umbra templului Său”. Voi ai să cunoști taina acestui templu; ascultă urmarea: „Pe piatră m-a înălțat”. M-a înălțat deci pe Hristos. Tu în țărână te-ai smerit, iar Dumnezeu te-a înălțat pe piatră. Dar Hristos este în cer, iar tu pe pământ. Ascultă urmarea: „A înălțat de acuma capul meu deasupra capului vrăjmașilor mei”. De acuma, înainte să fi ajuns la templul pe care vreau să-l locuiesc

⁵ Rom 5, 6

⁶ Evr 11, 3

⁷ I Cor 10, 4

în toate zilele vieții mele, înainte să fi ajuns să contemp lu pe Domnul, „de azi, El a ridicat capul meu deasupra vrăjmașilor mei”. Sunt prigoni t, este adevărat, de către vrăjmașii trupului lui Hristos, este adevărat că nu sunt cu totul deasupra vrăjmașilor mei, totuși „Domnul a înălțat capul meu deasupra tuturor vrăjmașilor mei”. Capul nostru, care este Hristos, este deja în cer; și totuși vrăjmașii noștri pot încă birui împotriva noastră, pentru că noi nu ne-am ridicat deasupra lor; însă Capul nostru este în cer de unde a zis: „Saul, Saul, de ce mă prigonești?” (Fapte 9, 4). A arătat astfel că El este într u noi aici pe pământ; noi suntem deci într u El în cer, căci, „de astăzi, El a înălțat capul meu deasupra vrăjmașilor mei”. Acesta este gajul pe care noi îl avem, al unirii noastre veșnice prin credință, nădejde și dragoste cu Capul nostru care este în cer; El însuși locuiește împreună cu noi pe pământ până la sfârșitul veacurilor⁸, prin dumnezeirea Sa, prin bunătatea și unitatea Sa.

12. „Am privit în toate părțile, și în templul Lui am jertfit jertfă de laudă” (v. 11). Noi jertfim jertfă de sărbătoare, jertfă de bucurie, jertfă de fericire, jertfă de mulțumire, ce rămâne deasupra tuturor cuvintelor. Unde o jertfim? În templul Său, în Sfânta Biserică. Care este jertfa aceasta? O veselie nesfârșită pe care nici un cuvânt nu o poate exprima. Aceasta este jertfa de bucurie. Unde să o căutăm și unde să o aflăm? Căutând în toate părțile. „Am privit peste tot”. zpun e profetul, și „am jertfit în cortul Lui jertfă de laudă”.

Să vorbească sufletul tău tuturor făpturilor, și toată făptura îți va răspunde: Dumnezeu m-a creat. Orice frumusețe a unei opere de artă face lauda creatorului ei, și admirația ta pentru Ziditorul cel mare va crește, în măsura în care vei aprecia

⁸ Mt 28, 20

faptele Lui. Vezi cerul, este cea mai mare lucrare a lui Dumnezeu. Vezi pământul, Dumnezeu l-a acoperit cu plante fără de număr, cu semințe variate la nesfârșit, El e cel Care l-a populat cu animale. Treci a doua oară cerul și pământul, nimic să nu-ți scape; vei auzi răspândindu-se în toate părțile lauda Creatorului; și aceste frumuseți de creaturi atât de diferite formează un concert armonios în cinstea Celui care le-a făcut. Cine ne va putea lămuri nouă toată creația? Cine va spune minunile Lui? Cine va putea cânta cu vrednicie cerul, pământul, mările și tot ceea ce ele cuprind? Acestea nu sunt totuși decât creaturi văzute. Cine va cânta cu vrednicie pe Îngeri, Tronuri, Stăpânii, Domnii, Puteri? Cine va putea lăuda cu vrednicie ceea ce este viu în noi, ce însuflețește trupul, care face mădularele noastre să se miște, care lucrează asupra simțurilor noastre, care cuprinde atâtea lucruri în memorie, care ne face să deosebim prin înțelegere? Dacă limbajul omenesc ajunge atât de sărac atunci când este vorba de fapăturile lui Dumnezeu, cum să laude pe Creatorul, afară de cazul când, din lipsă de cuvinte, nu am recurs la strigăte de laudă? „Peste tot am căutat și am jertfit Domnului, în templul Său, jertfă de laudă.”

13. Putem da acestor cuvinte un alt sens care îmi pare mai în armonie cu continuarea psalmului. Spune interlocutorul că a fost înălțat pe piatra care este Hristos; că al său Cap, care iarăși este Hristos, a fost ridicat deasupra vrăjmașilor lui; vrea deci să ne facă să înțelegem că el însuși, înălțat pe piatră, a fost și ridicat, prin Capul său cel cinstit, înălțat deasupra vrăjmașilor lui, făcând aluzie la slava Bisericii căreia prigonitori săi au trebuit să-i lase biruința. Și cum această biruință este convertirea întregului univers la credința în Iisus Hristos: „Am privit peste tot”, spune profetul, „și am jertfit lui Dumnezeu, în templul Său, jertfă de binecuvântare”; adică, am lăudat credința

lumii întregi, credința care înalță capul meu deasupra prigonitorilor mei, și în templul Domnului, sau mai curând în Biserica ce cuprinde lumea, L-am binecuvântat, cu o bucurie de nedescris.

14. „Voi binecuvânta pe Domnul, în cinstea Lui cântări voi cânta” (v. 11). În liniște atunci, vom cânta Domnului fără de frică, și fără de frică Îl vom binecuvânta, atunci când vom contempla frumusețea Lui, când El ne va ocroti ca pe templul Său, și când moartea, înghițită întru biruința Lui, ne va izbăvi de stricăciune. Ce să spunem acum că am arătat bucuria pe care trebuie să o gustăm, când singura noastră rugăciune va fi ascultată? Ce să spunem acum? „Doamne, auzi glasul meu” (v. 12). Să suspinăm acum, acum să ne rugăm: pentru cel nenorocit nu există decât suspinul, pentru cel nevoiaș, decât rugăciunea. Rugăciunea va trece și va face loc sărbătorii; suspinele vor trece și vor face loc bucuriei. Acum deci, cât suntem în zilele cele rele, să nu încetăm a chema pe Domnul, a-l adresa singura rugăciune; să nu fie niciodată întreruptă rugăciunea aceasta, până la sfârșit; prin harul și sub coordonarea ei, vom ajunge să-L contemplăm. „Ascultă, Doamne, glasul meu care spre Tine strigă; miluiește-mă, ascultă-mă” (v. 12). Este singura cerere, atât cât pot ține chemarea ei, suspinele și lacrimile ei, ca nu face decât o singură cerere. A pus capăt tuturor dorințelor, nu-i rămâne decât aceea de a fi ascultat.

15. Vedeți rugăciunea cu adevărat făcută de el: „Ție a zis inima mea: Fața Ta am căutat” (v. 13). Este același sens pe care l-a arătat mai devreme: „Vreau să contemplu frumusețea Domnului, inima mea a zis Ție: Fața Ta am căutat.” Dacă ne punem bucuria noastră în a admira soarele acesta pământesc, inima noastră nu va spune: „Fața Ta am căutat”. Ci mai degrabă

ochii trupului nostru. Dar cui va putea inima noastră să spună „Fața Ta am căutat” dacă nu Acela care nu este văzut decât ochilor inimii? „Lămina sensibilă este pentru ochii trupului nostru, însă lumina dură și recească pentru cei ai inimii. Or, cum nu să vedea lumina care este făcută pentru ochii inimii? (Că lumina Dumnezeu este, așa cum Sfântul Ioan a zis: „Dumnezeu este lumină, și nu este întuneric” (In 1, 5). Cum deci să vedea Lămina Acorată? Curățezi-vă ochiul care vede. „Începi cei cu inima curată, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Mt 5, 8).

14. „Te a răz inima mea: Fața Ta am căutat; fața Te, Dumnezeule, voi căuta” (v. 13). Nu am făcut Domnului decât o singură cerere, și mereu o voi face, să văd fața Ta. „Nu întorc de la mine fața Ta”. Vedeți cum se oprește la această singură cerere. Vreți și voi să o obțineți? Nici o alta să nu faceți. Rămâneți numai la aceasta, căci vă va fi de ajuns. „Inima mea a răz Te: Fața Ta am căutat, și pe aceasta, Dumnezeule, o voi căuta. Nu întorc de la mine fața Ta: nu Te întorc, întru inima Ta, de la slujitorul Tău” (v. 14). Nu se putea spune nimic mai înalt și mai dumnezeiesc. Înțeleg cei care Îl iubesc cu adevărat.

Top ochilor își vor pune fereastra lor în a se veseli la nestăruirea de aceste bunătăți pământești pe care le iubesc mai mult decât orice: nu vor dăruia lui Dumnezeu laudele și rugăciunile lor decât pentru a căștiga să trăiască vreme îndelungată în aceste plăceri, să nu piardă nimic din cele pământești pe care le iubesc, nici aurul, nici argintul, puținele domenii a căror vedere le poate dăruia o oarecare bucurie, de a nu-și vedea murind nici prietenii, nici copiii, nici soția, nici clienții, ar vrea mereu să trăiască în posesia bunătăților lui. Dar fiindcă nu poate mereu, și pentru că știe că va muri, în cinstirea pe care i-o dăruiește lui

Dumnezeu, în rugăciunile lui, mulțimea de suspinuri, el se va mulțumi poate să-l ceară aceste bunătăți pentru bătrânețe. Să-i spună Dumnezeu: te fac nemuritor împreună cu aceste bunătăți; va accepta nemurirea ca pe o mare binefacere, și nu s-ar putea slăși veselia lui.

Nu aceasta este dorința celui ce nu a făcut Domnului decât o singură cerere: Ce își poate dori? Să contemple frumusețea Domnului în toate zilele vieții lui. La fel este și eu cel care, în slujba lui Dumnezeu, nu și-ar propune un alt scop și nu s-ar teme, în mânia lui Dumnezeu, decât să piardă vreuna din bunătățile vremelnice pe care le-ar putea avea. Nu de asta se teme cel ce vorbește aici, căci permite vrăjmașilor lui „să-i mănânce trupul” (v. 3). Pentru ce se teme deci de mânia lui Dumnezeu? Să nu fie lipsit de țința tubinii lui. Ce a iubit el? Fața Ta, Dumnezeule. Ar privi-o ca pe un efect al mâinei divine, ca Domnul să-și întoarcă de la el fața Sa: „Nu întoarce, întru mânia Ta, fața Ta de la robul Tău”. Îi putem răspunde: De ce să te temi că El se va întoarce de la tine întru mânia Sa? Dacă s-ar întorce întru mânia Sa de la tine, te-ai teme mai puțin de răzburarea Lui: iar de cazii în mâinile furiei Lui, El o va lăsa⁴ asupra ta. Trebuie deci să-ți dorești ca El să se întoarcă de la tine întru mânia Sa. Nu, răspunde el, căci știe ce își dorește. Mânia lui Dumnezeu înseamnă pentru el a-i ascunde fața.

Dar dacă Dumnezeu te făcea nemuritor în mijlocul acestor plăceri și bucurii voluptuoase? Nu asta vreau, ne răspunde curatul prieten al lui Dumnezeu; tot ce nu este El, nu are nici o dulceață pentru mine. Departe de mine orice alt dar pe care Dumnezeu ar vrea să mi-l facă pentru ca El însuși să se dăruiască mie. „Nu întoarce fața Ta de la robul Tău, întru mânia Ta.” Câteodată Domnul se întoarce de la noi, însă fără

⁴ literal: descărca

mânie, mulți îi zic: „Întoarce fața Ta de către păcatele mele” (Ps 70, 11). A-și întoarce fața Lui de la păcatele tale nu înseamnă a se întoarce de la tine întru mânia Lui. Să-și întoarcă deci fața Lui de la păcatele voastre, iar nu de la voi.

17. „Ajutorul meu fii, nu mă lăsa pe mine” (v. 15), căci sunt pe cale; Ți-am cerut doar să locuiesc în casa Ta în toate zilele vieții mele, să admir frumusețile Tale și să fiu ocrotit ca și templul Tău. Asta este singura bunătate pe care o cer, iar eu sunt pe calea care duce la ea. Poate îmi vei spune: silește-te, mergi, Ți-am dat liberul arbitru, ai voința ta; du-te pe cale, iubeste pacea, caut-o; păzește-te să nu te rătăcești pe drum¹⁰, să nu te oprești pe cale, să nu privești înapoi; mergi cu îndrăzneală, că „acela se va mântui, care va răbda până la sfârșit” (Mt 19, 22). Tu crezi că poți merge cu liberul arbitru, nu-ți face o părere prea bună despre tine; să te părăsească ajutorul Lui, și nu va mai fi pentru tine decât slăbiciune pe drum, cădere, rătăcire, nemișcare. Spune-l Lui: adevărat Doamne că Tu mi-ai dăruit voință liberă și că fără de Tine eforturile mele nu înseamnă nimic. „Ajutorul meu fii, nu mă lăsa; nu mă părăsi, Dumnezeule, mântuirea mea” (v. 15). Tu mă vei ajuta căci sunt lucrul mâinilor Tale; nu vei părăsi faptele Tale.

18. „Iată că maica mea și tatăl meu m-au părăsit” (v. 16). Se face înaintea lui Dumnezeu mic copil și îl alege pe El ca Tată, îl socotește drept mamă. Dumnezeu este tată fiindcă l-a creat, fiindcă îl cheamă la slujirea Lui, îl rânduieste, îl conduce; este mamă, pentru că îl încălzește, îl hrănește, îl alăptează, îl poartă la sânul ei; „Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, dar Domnul m-a luat” să mă ducă și să mă hrănească. Niște părinți ce trebuie să moară l-au născut; fii muritori au urmat acestor

¹⁰ Ps 31, 9

părinți muritori; s-au născut pentru a le urma, după moartea părinților, însă Acela ce m-a făcut pe mine, nu va mai muri; iar eu, niciodată nu mă voi despărți de El. „Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, dar Domnul m-a primit.”

Afară de acești doi părinți, bărbatul și femeia care au fost pentru noi Adam și Eva și care ne-au dat o viață trupească, avem, sau mai degrabă am avut un alt Tată și o altă Mamă. Diavolul, care este părintele acestui veac, era tatăl nostru atunci când eram în necredință; că spune Domnul celor necredincioși: „Pe diavolul aveți ca tată” (In 8, 44). Dacă el este tatăl tuturor necredincioșilor care lucrează asupra fiilor rătăciți¹¹, el va fi oare și mamă?

Exista un oraș oarecare care se numește Babilon; el este cetatea fiilor pierzării, de la Răsărit la Apus; el stăpânește pământul. Ea este capitala a ceea ce voi numiți Republică, pe care o vedeți îmbătrânind zi de zi și micșorându-se. Ea a fost mai întâi mama noastră, întru ea ne-am luat nașterea. Am cunoscut apoi un alt Tată și am renunțat la diavol. Oare cum ar îndrăzni el să se apropie de cei pe care i-a primit un Dumnezeu Atotputernic? Cunoaștem o altă mamă, Ierusalimul cel ceresc sau Sfânta Biserică a cărei parte este încă în exil pe pământ; iar noi am părăsit Babilonul. „Tatăl meu și maica mea m-au părăsit”: nu-mi mai fac nici un bine; iar când se părea că-mi făceau vreunul, Tu, Dumnezeul meu, îmi făceai, iar eu îl atribuiam lor.

19. Cine poate oare, dacă nu doar Dumnezeu, să facă în lumea aceasta de jos omului vreun bine? Nimeni nu-i poate lua nimic fără ordinul sau permisiunea lui Dumnezeu, care ni le-a dăruit pe toate. Însă oamenii, în nebunia lor, să țină bogățiile diavolului pe care îl adoră și adesea își spun în ei înșiși că le

¹¹ Ef2, 2

este necesar Dumnezeu pentru viața veșnică, viață cu tot
spirituală, dar că, pentru bunătățile acestei vieți, trebuie să
cinstim celelalte puteri demonice. Oameni nebuni! De
înținerate acestor bunătăți care vă fac să cinstiți pe demoni
căci, sau preferați cultul demonilor, sau dacă nu-l iubiți ma
mult, cel puțin la fel. Totuși Dumnezeu nu poate suferi să-
înțărăm jertfa între altarul Său și cel al demonilor. Lui îi datorăm
cea mai înaltă cinstire. Cum? îmi vei spune tu, nu sunt
trebuincioase pentru bunătățile de pe pământ? Nicidecum.
Nu trebuie să ne fie frică nici măcar că ei ne fac rău? Nu ne
pot vătăma decât dacă Dumnezeu permite. Ei sunt mereu
pregătiți să ne facă rău, și rugăciunile voastre nu vor înduioșa
dorința lor de nestrămutat de a ne face rău. Acesta este
caracterul distinctiv al răutății lor.

Jertfa pe care voi le-o veți aduce nu poate atinge decât
pe Dumnezeu, care în dreptă lui răzbunare vă va da puteri
lor; neputincioși în a vă face rău, dacă Dumnezeu nu le-ar fi
fost favorabil, vor face din voi jucăria răutății lor, pentru că
L-ați supărat pe El. Pentru a vă arăta, vouă, celor ce aveți
aceste gânduri, că jertfa voastră către demoni este inutilă, chiar
și pentru bunurile vremelnice, nu a existat oare niciodată un
naufregiu al unui adorator al lui Neptun? Și niciunul dintre cei
care îl necinstesc nu a ajuns în port? Toate mamele care o
invocă pe lunona câștigă o naștere fericită? Înțelegeți prin
acestea, frații mei preaiubiți, cât de mare este nebulia oamenilor
ce voiesc să cinstească pe demoni pentru a obține bunuri
vremelnice. Dacă trebuie să-i adorăm pe ei să obținem aceste
bunătăți, numai adoratorii lor ar trebui să posede marile averi.
Și chiar când ar fi așa, ar trebui să lăsăm deoparte asemenea
daruri, pentru a face lui Dumnezeu singura rugăciune. Ci, mai
mult, numai Dumnezeu poate dărui aceste bunătăți, și a-i adora

pe demoni, înseamnă a-L supăra pe El.

Înapoi deci tată și mamă a noastră; înapoi satană; înapoi cetate a Babilonului! Trăiască Domnul care ne primește să ne mângâie prin bunătățile vremelnice și să ne facă fereți prin cele ale veșniciei! „Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, dar Domnul m-a primit.”

20. Iată-ne deci primiți de Domnul, după ce am fugit din Babilon și de demonul care îl conduce; căci diavolul este acela care conduce pe cei necredincioși, care este căpetenia lumii, prinț al întunericului. Al cărui întuneric, spuneți voi? Al păcătoșilor, al necredincioșilor. Iar Apostolul zice celor care au îmbrățișat credința: „Altădată erați întuneric, acum sunteți lumină în Iisus Hristos” (Ef 5, 8). Acum, că Dumnezeu ne-a primit, ce trebuie să zicem? „Doamne, pune-mi mie lege pe care să o împlinesc în calea Ta.” Cutezi să ceri lege lui Dumnezeu? Și dacă Dumnezeu îți răspundea: vei implini Tu legea aceasta? O vei respecta dacă Ți-o dau? Nu ar mai îndrăzni să o ceară, dacă nu îi spunea mai întâi: Domnul te-a primit. Nu ar mai fi cerut-o dacă nu îi spunea mai întâi: vino în ajutorul meu.

De ești Tu sprijinitorul meu, dacă Tu mă primești, „dă-mi mie lege Doamne, să o împlinesc în calea Ta”. Pune-mi mie lege în Hristosul Tău. Căci însăși calea ne-a vorbit nouă și ne-a spus: „Eu sunt calea, adevărul și viața” (In 14, 6). Legea în Hristos este o lege a milostivirii. El este înțelepciunea despre care s-a scris: „Are pe limba ei legea îndurării” (Prov 31, 26). De sunteți vinovați de încălcarea acestei legi, mărturisiți-vă, și veți câștiga iertarea de la Cel ce și-a vărsat pentru voi sângele Său. Numai aveți grijă să nu abandonați drumul, și spuneți Lui: „Ocrotitorul meu fii, și du-mă în calea dreptății Tale, din pricina vrăjmașilor mei” (v. 17). Lege pune mie, dar nu mă

lipsi de mila Ta. Într-un alt psalm profetul a zis: „Cel ce v-a dat legea, vă va dărui și milostivirea” (Ps 83, 8). Deci, cuvintele: „Pune mie lege, Doamne, să o împlinesc în calea Ta”, privește porunca. Ce ne arată milostivirea Lui? „Îndreptează-mă, spune profetul, în calea cea bună, din pricina vrăjmașilor mei.”

21. „Nu mă da pe mine voinței prigonitorilor mei” (v. 18); adică, nu lăsa să consimt voinței lor. Că, dacă ești unit suflet și voință celui ce te prigonește, nu trupul tău îl mănâncă, într-un oarecare fel, ci sufletul tău, prin perversitatea pe care ți-o însuflă. „Nu mă lăsa voinței prigonitorilor mei.” Lasă-mă în mâinile lor dacă vrei. Aceasta era rugăciunea pe care o făceau mucenicii, iar El i-a lăsat în mâinile prigonitorilor lor. Însă ce le-a lăsat lor? Trupul numai. Și aceasta este scris în cartea lui Iov: „Pământul a fost dat în mâinile necredincioșilor” (Iov 9, 24), adică trupul e în mâinile prigonitorilor. „Nu mă da”, nu trupul meu, ci pe mine. Eu, sufletul, îți vorbesc; eu, duhul. Nu îți zic: nu da trupul meu în mâinile prigonitorilor; ci: „Nu mă da voinței prigonitorilor mei”. Cum s-au lăsat oare oamenii voinței celor care îi prigonesc? „Martori mincinoși s-au ridicat împotriva mea.” Mai întâi prin aceea că sunt martori mincinoși, că îngrămădesc acuzații contra mea și mă sfășie prin mulțime de ocari; dacă Tu mă lași voinței lor, voi minți și eu la rândul meu, voi ajunge complicele lor și, fără să iau parte la adevărul Tău, mă voi alătura minciunilor lor împotriva Ta. „Martori mincinoși s-au ridicat împotriva mea, și nedreptatea a mințit sieși” (v. 18). Ei înșiși, iar nu mie. Ea să fie victima propriei minciuni, nu eu. De mă dai voinței prigonitorilor mei, adică, de mă alătur planului lor, fărădelegea nu va mai minți doar pentru ea însăși, ci și pentru mine; să-și declanșeze împotriva toată mânia lor și să se străduiască să-mi împiedice drumul, numai Tu să nu mă lași voinței lor, iar eu să nu îmbrățışez

planurile lor perverse, voi sta atunci tare, voi rămâne întru adevăr, iar minciunile nedreptății se vor întoarce împotriva ei, și nu a mea.

22. După atâtea pericole, atâtea osteneți, atâtea capcane, copleșit de ocările prigonitorilor, găfăind, extenuat, însă mereu tare și plin de nădejde în Acela care l-a primit, care-l sprijină, care îl însoțește, care îl ocârmuiește, profetul revine la singura lui cerere; a parcurs cu ochii toate făpturile tresărind de bucurie, a suspinat sub greutatea osteneților, la sfârșit o flează și strigă: „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii” (v. 19).

O, bunătăți ale Dumnezeului meu, cât sunteți de dulci! Bunătăți nestricăcioase, fără pereche, veșnice, bunătăți netrecătoare! Când voi vedea oare bunătățile lui Dumnezeu? Cred că vă voi vedea, dar nu pe pământ unde murim. „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii.” Acesta îi este cuvântul când suspină, când este împovărat, cuvântul lui în mijlocul curselor fără de număr; și nădăduiește totul de la bunătatea Aceluiași Dumnezeu căruia i-a zis: „Pune-mi mie, Doamne, lege”.

23. Și ce îi spune Cel care i-a dat legea? Să ascultăm glasul Domnului, glas de încurajare și mângâiere care ne vine de sus. Să auzim glasul Celui ce ne ține loc de tată și de mamă, care ne-au părăsit. Să ascultăm, căci El însuși a ascultat suspinele noastre, a înțeles plânsul nostru, a luat în seamă dorințele noastre, și singura răgăciune pe care i-o facem, a bine primit singura noastră cerere, prin mijlocirea lui Iisus Hristos, Apărătorul nostru; și, atâta vreme cât va dura petrecerea noastră în această viață, ce depărtează de la noi făgăduințele Sale, fără a ne lipsi totuși de ele, ne repetă: „Așteaptă pe Domnul”. Întru El nu vei aștepta un Dumnezeu

inimicos, un Dumnezeu ce greșește, un Dumnezeu care să nu poată plăti ce să vă dăruiască. Cel Atotputernic v-a făgăduit. Care este prin excelență credincios, care este Însuși Adevărul. „Așteaptă pe Domnul și întărește-te.” Nu te lăsa abătut să nu fi cu cei cărora le este spus: „Nenorocire celor care și-au pierdut statornicia” (Ecc 2, 16). Așteaptă pe Domnul, asta o spune tuturor oamenilor, deși nu vorbește decât unuia singur.

De fapt, nu suntem decât unul singur în Iisus Hristos, suntem Trupul lui Hristos, cei ce nu avem decât o singură voință, nu alcătuim decât o singură dorință, care suspinăm în zilele acestea ale tristeții, care credem să vedem bunătățile Domnului în pământul celor vii. Nouă tuturor celor ce suntem una în Iisus Hristos ne-a zis: „Așteaptă pe Domnul, muncește cu curaj, întărește sufletul tău și așteaptă pe Domnul.” Ce poate însemna asta, dacă nu repetarea a ceea ce ați auzit? „Așteaptă pe Domnul, întărește inima ta.” Aceluia care i-a lipsit nădejdea, este slab, un om fără vigoare. Bărbații să asculte acest cuvânt, femeile să-l înțeleagă și ele, că bărbatul și femeia una sunt în Iisus Hristos, care este un singur om. Dar nu mai este nici bărbat nici femeie, acela care trăiește în Iisus Hristos¹². „Așteaptă pe Domnul, întărește inima ta și așteaptă pe Domnul.” Numai prin nădejde vei avea pe Domnul, vei avea pe Acela pe care îl vei fi așteptat. Ești liber să-ți formezi alte dorințe, dacă tu găsești o țintă mai mare, mai vrednică, mai plăcută.

---

¹² Gal 3, 28

Comentariu la Psalmul al XXVII-lea Învierea lui Hristos

1. Interlocutorul acestui psalm este Mijlocitorul, al cărui braț a fost puternic în lupta patimilor Lui. Nenorocirea pe care El pare a o chema peste vrăjmașii Săi nu sunt atât blestemele, cât prevestirea pedepsei lor: așa cum în Evanghelie, dacă El vorbește despre cetățile care au văzut minunile Lui fără a crede în El¹, prezice nenorocirea care îi amenință, cu mult mai mult decât îi lovește cu anatema.

2. „Spre Tine se ridică strigătele Mele Doamne, nu lua de la Mine cuvântul Tău, Dumnezeule” (v. 1). Spre Tine strig, Doamne Dumnezeule, nu despărți întru Mine Cuvântul Tău de omenitatea cu care sunt îmbrăcat. „De ieri vreodată de la Mine Cuvântul Tău, voi fi asemenea celor ce merg în mormânt.” Unirea Cuvântului Tău veșnic cu Mine face să nu Mă asemăn celorlalți oameni, care se nasc în adâncile mizerii ale acestui veac, unde nu se mai cunoaște Cuvântul Tău ca și cum ai păstra tăcerea. „Ascultă, Dumnezeule, glasul rugăciunilor Mele, când strig către Tine și ridic mâinile Mele la templul Tău cel sfânt” (v. 2): când sunt pironit pe cruce, pentru mântuirea celor ce vor deveni templul Tău cel sfânt crezând întru Tine.

---

¹ Mt 11, 20

3. „Nu înfrunta sufletul Meu cu cei păcătoși, nu mă pierde pe Mine împreună cu cei ce săvârșesc fărădelegea, cu cei ce au cuvinte de pace pentru aproapele lor” (v. 3-4); cu cei ce-Mi zic: „Noi știm învățătorule că de la Dumnezeu vii”, dar cele rele sunt în inimile lor”, iar inima lor nu este deschisă decât gândurilor perverse.

4. „Dă-le lor după faptele lor.” Este drept să le dai după faptele lor: „Pedepsește-i după vicleșugul scopurilor lor”. Căci căutând răul nu pot afla binele. „Dă-le după faptele mâinilor lor” (v. 6). Măcar că faptele lor slujesc mântuirii celorlalți, dă-le lor totuși ceea ce este vrednic faptelor pe care le gândesc. „Răsplătește-le ce merită.” Deoarece, în locul adevărului pe care îl ascultau, nu au vrut să spună decât minciuna, să fie înșelați de propriile lor minciuni.

5. „Și nu au înțeles lucrurile Domnului” (v. 7). Cum știm că s-au înșelat pe ei înșiși? „Că nu au înțeles lucrurile Domnului.” Este cea dintâi pedeapsă a lor. Mintețea lor perversă s-a alipit omului în Iisus Hristos și nu au cunoscut că El era Dumnezeu, nici în ce scop al Tatălui s-a îmbrăcat în trupul nostru. „Nici faptele mâinilor Lui.” Fapte atât de evidente, care se împlineau sub ochii lor, nu i-au putut clătina. „Îi vei numi Doamne și niciodată nu-i vei zidi.” Să nu-Mi poată face rău și să nu reușească în planurile lor împotriva Bisericii Mele.

6. „Binecuvântat fie Domnul, care a ascultat glasul rugăciunii Mele” (v. 8).

7. „Domnul este sprijinul și tăria Mea.” (v. 9). Domnul M-a întărit în chinurile Mele și Mă sprijină dăruindu-Mi nemurirea și învierea. „În El a nădărdit inima Mea, și și-a obținut ajutorul. „Și trupul Meu a înflorit.” A înviat. „Din tot sufletul Meu îl voi binecuvânta.” Și cei care cred în Mine vor binecuvânta pe

² In 3, 2

Domnul, nu prin teamă, ca sub lege, ci cu voință liberă conformându-se legii; și cum Eu sunt întru ei, Eu voi binecuvânta pe Domnul.

8. „Domnul este tăria poporului Său” (v. 11). Nu a poporului ce nu cunoaște dreptatea lui Dumnezeu și care se silește să o stabilească pe a sa¹, ci a poporului ce nu crede propriei sale puteri: că Domnul este sprijinul poporului Său în lupta cu diavolul, în greutățile acestei vieți. „El este apărător celor pe care Hristosul Său i-a mântuit.” Așa încât, după ce și-a mântuit poporul prin Hristosul Său și și-a păstrat curajul în lupte, va pune o pace fără de sfășit.

9. „Mântuiește Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta.” (v. 12). A înflorit trupul Meu, și Eu îți aduc rugăciunea Mca; căci Tu Mi-ai zis: „Cere de la Mine și îți voi da neamurile de moștenire” (Ps 2, 8). Mântuiește poporul Tău, binecuvintează moștenirea Ta, fiindcă tot ce este al Meu îți aparține Țic⁴. „Paște-i pe ei, înalță-i în slavă pentru veșnicie.” Paște-i în viața aceasta, și de aici de pe pământ, ridică-i la viața cea veșnică.

---

¹ Rom 10, 3

⁴ Dan 17, 10

Comentariu la psalmul al XXVIII-lea Biserica și vestirea Evangheliei

1. Psalm în cinstea Mijlocitorului, mâinii celei puternice, spre desăvârșirea Bisericii Sale în lumea aceasta pământescă, în care zilnic trebuie să poarte război diavolului.

2. Profetul vorbește: „Aduceți, fii ai lui Dumnezeu, aduceți Domnului miei oilor” (v. 1). Aduceți-vă pe voi înșivă Domnului, voi pe care Apostolii, aceste căpetenii ale turmei, v-au născut prin Evanghelie. „Dați Domnului cinste și slavă.” Faptele voastre sa fie pentru Dumnezeu slavă și laudă. „Dați slavă numelui Domnului.” Cântați în lumea întreagă slava Lui. „Cinstiți pe Domnul înaintea slavei locașului Său” (v. 2). Cinstiți pe Domnul în inimile voastre sfințite și mărite. Căci voi înșivă sunteți Împărăția și locașul Lui cel sfânt.

3. „Glasul Domnului peste ape” (v. 3). Glasul lui Hristos deasupra popoarelor. „Domnul a tunat întru măreția Lui.” Din mijlocul norului trupului Său, Domnul ne-a predicat pocăința cu glas înfricoșător și măreț. „Cel veșnic peste ape mari”. Domnul Iisus a făcut să se audă glasul Său peste popoare, pe care le-a înghețat de frică: le-a întors la legea Lui și a voit să locuiască întru ei.

4. „Glasul Domnului plin de putere.” (v. 4). Glasul Domnului este în ei deja și le-a dăruit putere. „Glasul Domnului plin de slavă.” Glasul Domnului lucrează în ei lucruri mari.

5. „Glasul Domnului ce sfărâmă cedri” (v. 5). Glasul Domnului sfărâmă inima celor mândri și îi smerește. „Domnul sfărâmă cedrii Libanului.” Domnul va sfărâma prin pocăință pe cei ce se socotesc de o cinste cu totul pământească, îi va înfrunta alegând pe cei pe care lumea îi disprețuiește¹, pentru a face să strălucească în ei puterea divină.

6. „Îi va sfărâma, ca pe vițelul Libanului” (v. 6). Va smeri mândria lor înaltă, îi va nimici să se smerească precum acela care, asemenea unui vițel, a fost dus la măcelărie de cei mari ai lumii. Căci „căpeteniile și cei mari ai lumii s-au ridicat și au conspirat împotriva Domnului și a Hristosului Său. Iar cel iubit ca puil de rinocer.” El, cel mult iubit, Fiul unic al Tatălui, s-a dezbrăcat de cinstea Sa; s-a făcut om asemenea fiilor iudeilor care nu au cunoscut dreptatea lui Dumnezeu² și care se lăudau cu mândrie pentru propria lor dreptate, ca și cum ar fi singura dreptate.

7. „Glasul Domnului ce împarte para focului” (v. 7). Glasul Domnului ce deschide trecerea celor ce îl prigonesc pe El cu cea mai cumplită ură și nu primește nici o atingere, sau care aruncă divizare printre cei mai înverșunați dușmani ai Săi; El spune unora: „Nu este oare Hristos?”; iar celorlalți: „Nu, ci anăgește poporul” (In 7, 12). Aruncă astfel diviziunea în mulțimea fără de minte, îi aduce pe unii să-L iubească, și lasă pe ceilalți propriei lor viclenii.

8. „Glasul Domnului ce cutremură pustiul” (v. 8). Glasul Domnului ce cutremură, să aducă la credință neamurile ce odinioară nu aveau nici speranță, nici Dumnezeu în viața aceasta³, și acolo unde nici un om nu locuia, adică nici un

¹ 1 Cor 1, 28

² Rom 10, 3

³ Ef 2, 12

profet, nici un vestitor al cuvântului lui Dumnezeu. „Și va cutremura pustiul Cadeșului” Atunci va pune în evidență cuvântul cel sfânt al Scripturilor Sale, lăsat iudeilor care nu îl înțelegeau.

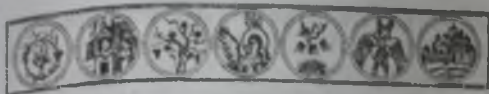
9. „Glasul Domnului ce desăvârșește cerbii” (v. 9). Glasul Domnului aduce la desăvârșire mai întâi pe cei ce știu să reziste și să biruiescă limbile înveninate. „Într-o zi îi va pune în pădure.” Le va descoperi profunzimile Cărilor Sfinte, umbrele tainelor, să pășcă în libertate. „Și fiecare îl va slăvi în templul Său.” Și, în Biserică Lui, oricine este născut din nou întru nădejdea cea veșnică, binecuvintează pe Domnul după darul primit de la Duhul Sfânt.

10. „Domnul locuiește potopul” (v. 10). Domnul locuiește mai întâi marile ape ale acestei lumi, în persoana sfinților, pe care îi păzește în Biserică Sa ca într-o arcă⁴. „Va ședea Domnul să împărătească în veci.” Apoi va ședea pentru a împărăți veșnic în cei aleși ai Săi.

11. „Domnul dăruiește tărie poporului Său” (v. 11). Pentru că Domnul trebuie să întărească pe poporul Său în lupta împotriva vijeliilor și furtunilor acestei lumi, căci nu i-a făgăduit pace aici pe pământ. „Va binecuvânta Domnul pe poporul Său în pace.” Același Dumnezeu, care își va binecuvânta poporul, îi va da în El însuși pacea; că a zis: „Pacea Mea o dau vouă, pacea Mea o las vouă” (In 14, 27).

---

⁴ Gen cap. 7

Primul Comentariu la Psalmul al XXIX-lea Biserica

1. Pentru sfârșit. Cântec de veselie al învierii, care a reînnoit nu doar Trupul lui Iisus Hristos, ci întreaga Biserică, și-a schimbat-o în trup nemuritor. În psalmul precedent, cortul pe care trebuie să-l locuim în timpul războiului s-a terminat; acum trebuie să facem sfințirea acestui templu, ce trebuie să-l locuim în pacea cea veșnică.

2. Aici vorbește Hristos în integritatea Sa: „Te voi înălța Doamne, că m-ai ridicat” (v. 1). Măreția Ta voi cânta pentru că m-ai ocrotit. „Și că nu ai veselit pe vrăjmașii mei de nimicirea mea.” Nu ai lăsat ca cei care, de atâtea ori în toată lumea, au căutat să mă strivească sub greutatea prigoanelor, să se bucure de mine.

3. „Doamne, Dumnezeu meu, către Tine am strigat și m-ai vinedat” (v. 2). Te-am chemat, Doamne Dumnezeu meu, și nu mai sunt îngreuiat de un trup țintă a morții sau a bolii.

4. „Ai scos, Doamne, sufletul meu din mormânt, m-ai despărțit de cei ce se coboară în groapa” (v. 3). M-ai izbăvit de adâncă orbire și de străfundurile unui trup stricacios.

5. „Sfinți ai Domnului, cântați laudele Lui” (v. 4). Aici profetul vede în viitor ceea ce vestește, și strigă cu bucurie: „Cântați laudele Lui, sfinți ai Domnului, și mărturisiți pomenirea

sfințeniei Lui". Și mărturișiți că nu a uitat sfințenia pe care v-a dăruit-o: cu toate că timpul ce desparte sfințirea răsplătirii pare lung dorințelor voastre.

6. „Mânia-Lui aduce răzbunarea” (v. 5). A răzbunat asupra voastră cel dintâi păcat pe care voi îl ispășiți prin moarte. „Dar viață dăruiește voința Lui.” Viața cea veșnică, la care nu puteați ajunge prin propriile voastre puteri, v-a dăruit-o El, printr-un act de bunăvoință. „În lacrimi se va scurge seara.” Seara a început atunci când lumina înțelepciunii s-a stins în omul cel păcătos, iar el a fost osândit la moarte; din seara aceasta fatală, trebuie să curgă lacrimi, atâta timp cât poporul lui Dumnezeu va aștepta, în osteneți și încercări, ziua Domnului. „Dimineața ne vom veseli.” Va aștepta până de dimineață, când va tresări de bucuria învierii viitoare, pe care ne-o vestește, ca o floare de dimineață, învierea lui Hristos.

7. „În zilele bogăției mele am zis: nu voi fi clătinat” (v. 6). Iar eu, poporul care vorbea la început, în zilele bogăției mele, și atunci când nu simțeam lipsa, zis-am: nu voi fi clătinat.

8. „Întru bunătatea Ta, Doamne, cu fericire m-ai întărit” (v. 7). Dar am înțeles, Doamne, că bogăția aceasta din bunătatea Ta îmi venea iar nu de la mine, atunci când „ai întors de la mine fața Ta, iar eu am căzut în necaz”, căci păcatele mele Te-au făcut să-Ți întorci de la mine fața Ta, iar eu am căzut în necaz, când s-a stins lumina Ta pentru ochii mei.

9. „Către Tine voi striga, Doamne, pe Tine Te voi ruga, Dumnezeule” (v. 8). Când îmi aduc aminte de zilele mele de necaz și de mizerie și mă cred încă cuprins de ele, aștept atunci glasul Celui dintâi născut al Tău, a Celui ce-mi este Cap și care trebuie să moară pentru mine, și care strigă: „Pe Tine Te chem Doamne; pe Tine Te voi ruga, Dumnezeule!”

10. „Mai este oare nevoie să vărs sângele meu, dacă

trebuie să merg într-o stricăciune? Putea-va oare țărâna să Te slăvească pe Tine?" (v. 9) Dacă nu înviez cât de curând, dacă trupul meu este pradă stricăciunii, „Vei scoate oare laudă din țărână”, sau din această ceată de necredincioși pe care trebuie înviera Mea să-i îndrepteze? „Sau va putea vesti adevărul Tău?” Adică, vor putea ei să vestească celorlalți adevărul mântuirii?

11. „M-a ascultat Domnul și m-a miluit; sprijinitorul meu El a fost” (v. 10.) Nu a lăsat pe cel cuvios al Său să devină pradă stricăciunii¹.

12. „Întristarea mea ai prefăcut-o în bucurie” (v. 11). Iar eu, Biserica Ta, care am primit pe Cel dintâi născut din morți, cânt sfințirea casei Tale: „Ai schimbat întristarea mea întru bucurie; ai rupt sacul² meu ca să mă îmbraci întru veselie”. Ai depărtat vâlul păcatelor mele și întristarea morții mele; iar slava mea să cânte laudele Tale, și nu umilința mea, că m-ai scos din înjosire, și conștiința păcatului meu, frica de moarte și de judecată să nu mai străpungă inima mea. „Doamne, Dumnezeuul meu, pe Tine în veci Te voi binecuvânta” (v. 12). Asta este lauda mea, Dumnezeule, de a mărturisii cu glas înalt lauda Ta, că nu este întru mine nimic de la mine însumi, și că tot binele de la Tine vine, Dumnezeule, care ești totul întru toate³.

¹ Ps 15, 10

² literal: haină aspră

³ 1 Cor 15, 28

Al doilea Comentariu la Psalmul al XXIX-lea Slava creștinilor după viața aceasta

1. Cu siguranță am cântat: „Te voi înălța Doamne, că m-ai ridicat, și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele” (v. 1). Dacă Sfintele Scripturi ne-au făcut să ne cunoaștem vrăjmașii, înțelegem adevărul acestei cântări, dar dacă prudența trupului ne-a aruncat în iluzie să nu mai știm împotriva cui trebuie să luptăm¹, vom afla, dintru începutul psalmului, o greutate de nerezolvat pentru noi. Ale cui credem noi că sunt aceste cântări de mulțumire, acest glas ce binecuvintează pe Dumnezeu întru bucuria sa și care strigă: „Te voi înălța Doamne, că m-ai ridicat, și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele?”

Să socotim mai întâi că Domnul Nostru care, în umanitatea cu care a binevoit să se îmbrace, a putut să-și însușească cuvintele profetului. A deveni om, înseamnă a lua neputințele noastre, și, ajuns neputincios, trebuia să se roage. Citind Evanghelia, tocmai am văzut că s-a despărțit de ucenicii Lui pentru a merge în pustie, unde ei mergeau, îl căutau și îl găseau. Stând deoparte, se ruga, iar ucenicii găsimdu-l îi spuneau: „Te caută oamenii. Să mergem să predicăm, a răspuns El, în alte

¹ Ef 6, 12

locuri, în alte cetăți: căci pentru aceasta am venit” (Mc 1, 35-38). Dacă nu luăm în seamă pe Domnul Nostru decât întru divinitatea Sa, cine este Cel care se roagă? Cui adresează El rugăciunea Sa? De ce se roagă? Se roagă oare Dumnezeu? Se roagă Celui ce îi este egal? Ce motiv pentru a se ruga poate avea Cel ce este mereu fericit, atotputernic, netrecător și veșnic, împreună veșnic Tatălui? Dacă ascultăm glasul tuncului, care a făcut pe Ioan, ca dintr-un nor, să spună: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul. Era dintru început cu Dumnezeu, toate prin El au fost făcute, și nimic din ce s-a făcut, nu s-a făcut fără El, în El era viața, și viața era lumina oamenilor, și lumina a strălucit în întuneric, iar întunericul nu a cuprins-o pe ea” (In 1, 1-5), până aici nu aflăm nici rugăciune, nici motiv de rugăciune, nici vreo ocazie, nici dorință de rugăciune; însă atunci când mai jos e spus: „Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit printre noi” (In 1, 14): aveți un Dumnezeu pe care trebuie să-L rugați, și un Om ce se va ruga pentru voi.

Căci Apostolul avea acest cuvânt după Învierea Domnului Nostru Iisus Hristos: „A șezut de-a dreapta lui Dumnezeu, spune el, și mijlocește pentru noi” (Rom 8, 34). De ce să mijlocească pentru noi? Că a binevoit să se facă Mijlocitorul nostru. Ce înseamnă a fi mijlocitor între Dumnezeu și oameni? Nu spun între Tatăl Său și oameni, ci între Dumnezeu și oameni². Ce este Dumnezeu? Este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ce sunt oamenii? Niște păcătoși, necredincioși, niște sârmani muritori. Între Sfânta Treime deci, și oamenii neputincioși și păcătoși, un Om s-a făcut mediator, Om nevinovat, este adevărat, și totuși neputincios: ca întru nevinovăța Lui, El să poată să vă apropie de Dumnezeu, și întru neputința Lui, să poată să vă apropie între voi.

² 1 Tim 2, 5

Așa Cuvântul s-a făcut trup, sau Cuvântul s-a făcut om, a devenit mijlocitor între Dumnezeu și oameni. Sub numele de trup înțelegem pe oameni. De aici cuvântul: „Tot trupul va vedea mântuirea lui Dumnezeu” (Lc 3, 6). Tot trupul, adică toți oamenii. Și mai spune Apostolul: „Nu avem de luptat împotriva trupului și a sângelui”, adică împotriva oamenilor, „ci împotriva Stăpânilor, Puterilor, Căpeteniilor acestei lumi și a întinericului” (Ef 6, 12), despre care, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom vorbi mai târziu. Căci distincția aceasta ne este necesară pentru înțelegerea psalmului pe care am început să vi-l lămuresc întru numele Domnului. Am citat totuși astăzi exemplele acestea, ca voi să știți că trupul desemnează pe toți oamenii, și că a spune: „Cuvântul s-a făcut trup”, înseamnă pentru voi: Cuvântul s-a făcut om.

2. Nu fără motiv am făcut aceste remarci. Voi trebuie să știți, fraților, că altădată erau oarecare cretici numiți apolinariști¹, și poate mai sunt și astăzi câte unii. Mulți dintre ei au greșit vorbind despre umanitatea cu care Înțelepciunea a lui Dumnezeu s-a îmbrăcat, pentru a locui întru ea personal, nu numai ca în ceilalți oameni, ci după cuvântul profetului:

---

¹ Apolinarie s-a născut către 310 în Laodiceea, la sud de Antiohia, unde tatăl său era profesor de gramatică. După ce a făcut studii strălucite, a învățat și el retorica, întrecând pe tatăl său în știință și prin spiritul său pătrunzător. Îndeplinind foarte curând funcția de lector. Către 360, partidul niceean din Laodiceea l-a ales episcop. Combătând diofizismul lui Diodor din Tars, spunea că Hristos este radical deosebit de noi, neavând un suflet omnesc. Cuvântul nu s-a făcut om, ci a fost încarnat în sensul literal al cuvântului. Trupul lui Iisus este acela care ne-a mântuit. Suspect de erezie din 373, a fost condamnat în 377 de Papa Damasius și apoi de Sinodul din Constantinopol în 381, precum și la diverse sinoade locale: Sinodul de la Alexandria din 362 și cele de la Roma din 374 și 380. A murit în 390. Multe dintre scrierile lui Apolinarie s-au pierdut.

Domnul Dumnezeu vostru, v-a pecetluit cu untdelemnul bucuriei, El vă ridică peste toți cei care trebuie să-l împartă cu voi” (Ps 44, 8), adică cu ungere mai mare decât a celorlalți oameni: de teamă să nu ajungem să credem că ungerea lui Hristos se ascămână celorlalți oameni, celorlalți drepti, patriarhi, profeți, apostoli, mucenici și a tot ce a dat mai mare neamul omenesc. Nici un alt om nu a fost mai mare ca Ioan Botezătorul, și dintre fii oamenilor niciunul nu l-a depășit.⁴ De căutați care a fost măreția lui, ajunge să spunem că el este Ioan Botezătorul. Dar cine era Acela căruia Ioan nu se găsea vrednic să-i dezlege încălțăminte⁵, dacă nu Cel mai mare dintre toți oamenii? Întru chiar umanitatea Lui, avea mai multă măreție decât toți ceilalți oameni. Ca Dumnezeu, în divinitatea Lui, ca și Cuvânt ce era dintru început, Cuvânt care era în Dumnezeu, care era Dumnezeu, este egal Tatălui, și mult deasupra tuturor fapturilor. Dar noi vorbim aici despre umanitatea Lui. Unii dintre voi, fraților, vor crede poate că Omul acesta, cu care Înțelepciunea divină a binevoit să se îmbrace, era egal restului oamenilor.

În trupul omenesc, e o mare deosebire între cap și celelalte mădulare, cu toate că membrele nu alcătuiesc cu adevărat decât un singur și același trup, totuși capul este mult superior restului membrelor. În toate celelalte nu aveți simț decât prin pipăit; ele simt atingând, dar prin cap auziți, vedeți, mirosiți, gustați, pipăiți. Dacă aceasta este superioritatea capului asupra celorlalte mădulare, care va fi oare superioritatea Celui ce este Capul Bisericii, sau a Omului pe care Dumnezeu a voit să-L pună Mijlocitor între Dumnezeu și oameni?

Acești cretici deci, au spus că Omul, căruia s-a îmbrăcat

⁴ Mt 11, 11

⁵ Mc 1, 7

Cuvântul, atunci când Cuvântul s-a făcut trup, nu avea suflet omenesc, și doar un suflet lipsit de inteligență omenească. Voi știți din ce este omul alcătuit: suflet și trup. Dar în sufletul omului este ceva mai mult decât în cel al animalelor. Căci și animalele au un suflet, de aici numele lor de animale; și nu s-ar numi animale dacă nu ar avea suflet; vedem și că ele au viață. Ce are deci omul în plus, care poartă imaginea lui Dumnezeu? El înțelege, raționează, discerne binele de rău; prin aceasta este făcut după chipul lui Dumnezeu. Este ceva în el ce nu au animalele. Și, atunci când își nesocotește superioritatea asupra animalelor, nimicește în el, șterge, și într-un oarecare fel degradează imaginea lui Dumnezeu; acestor oameni le este spus: „Să nu vă asemănați calului și catârului care sunt fără înțelegere” (Ps 31, 9). Ereticii aceștia au susținut că Domnul nostru Iisus Hristos nu avea suflet omenesc, nici ceea ce grecii numesc *logikon*, ceea ce noi numim rațiune, partea sufletului care gândește și pe care animalele nu o au.

Care este învățătura lor? Ei învață că Cuvântul lui Dumnezeu era, într-o omenitate Sa, ceea ce este în noi sufletul. Biserica i-a respins, credința universală i-a lepădat, iar ei au format o sectă eretică. Credința universală a declarat că Omul acesta, cu care a binevoit Înțelepciunea divină să se înveșmânteze, nu avea nimic altceva decât ceilalți oameni, în ceea ce privește integritatea naturii umane; ci că superioritatea Persoanei îl făcea superior celorlalți oameni. Fiindcă putem zice despre ceilalți că participă la Cuvântul lui Dumnezeu, de vreme ce Cuvântul lui Dumnezeu este în ei; însă nici unul dintre ei nu poate fi numit Cuvântul lui Dumnezeu, precum a fost Acesta din Evanghelie: „Cuvântul s-a făcut trup” (In 1, 14).

3. Alți eretici, născuți din aceștia din urmă, au respins

---

* Fc 1, 26

Omului lui Dumnezeu⁷, Iisus Hristos, mijlocitor între Dumnezeu și oameni, nu doar rațiunea, ci și sufletul omenească. Au susținut că El este Cuvânt și trup, dar că nu avea întru El nici rațiune omenească, nici suflet omenească. Iată ce învață ei, Cine era Iisus Hristos după ei? Cuvânt și trup. Biserica i-a respins și i-a despărțit de oile ei, de adevărata și simpla credință, și a declarat, așa cum tocmai am spus, că Omul mijlocitor a avut tot ce este al omului, cu excepția păcatului. Noi vedem în El atâtea fapte trupești, care ne arată că avea un trup adevărat, iar nu unul fictiv; cum vrem să pricepem că avea un trup?

Astfel, El merge, se așază, doarme, este prins, biciuit, palmuit, pironit pe cruce, moare. Depărtați trupul și nimic din toate acestea nu se vor întâmpla. Așa cum prin toate aceste indicii ale Evangheliei noi recunoaștem că Hristos avea un trup adevărat, tot așa El Însuși o atestă după învierea Sa atunci când zice: „Atingeți și vedeți, un duh nu are carne și oase, cum Mă vedeți pe Mine” (Lc 24, 39); cum credem acestor indicii și fapte, înțelegem, recunoaștem că Domnul Nostru Iisus Hristos avea un trup, și celelalte particularități ale firii ne fac să credem că avea un suflet. A-I fi sete și foame, sunt fapte ale sufletului; depărtați sufletul, și trupul neînsufletit nu va mai simți aceste trebuințe. Dacă ei susțin că aceste nevoi erau fictive, noi nu vom mai vedea decât ficțiune în ceea ce se spune despre trup; dar dacă adevărul faptelor trupești ne face să concluzionăm adevărul trupului, adevărul faptelor sufletești

⁷ În prima carte a *Retractărilor* sale, cap. XIX, 8, Augustin, făcând recenția operei *De sermone Domine in monte II*, 6, 20, spune: „Dar nu văd dacă este bine spus *om dumnezeiesc* despre Acela care este Mijlocitor între Dumnezeu și oameni, Omul Iisus Hristos, când El este, oricum, Domn... Dar oriunde am spus acest lucru, nu aș vrea să-l fi spus”. Astfel, vedem că autorul acestor pagini se blamează pe sine de a fi numit pe Hristos, *Omul lui Dumnezeu*.

ne va face să conchidem că și sufletul era adevărat.

4. Ce? O, omule care mă ascuți, fără îndoială Domnul S-a făcut neputincios ca și tine, tu însă nu merge să te compari cu El. Tu nu ești decât o făptură, iar El este Creatorul Cuvântul, Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om, nu este un motiv de a compara pe acest Om cu tine însuși, ci de a te ridica deasupra ta însăși, fiindcă El este Mijlocitorul tău, și deasupra a toată creatura, de vreme ce este Dumnezeu; și în sfârșit să înțelegi că Acela care s-a făcut om pentru tine, se poate pogori la a se ruga pentru tine; și, dacă rugăciunea nu este pentru tine o încălcare a demnității Sale, El poate, fără abatere, să și rostească pentru tine cuvintele: „Înălța-Te-voi Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”. Însă dacă nu înțelegem bine despre ce vrăjmaș este vorba, vom falsifica aceste cuvinte punându-le în gura lui Iisus Hristos. Cum Hristos va spune cu adevăr: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”? Cum ar fi acestea adevărate despre umanitatea Sa, despre slăbiciunea și trupul Său? Căci a fost biruință pentru vrăjmașii Săi, când L-au răstignit, L-au prins, biciuit, L-au batjocorit, zicându-I: „Profește-ne, Hristoase!” (Mt 26, 68) Bucuria pe care ei au avut-o, ne forțează oarecum să credem falsității cuvintelor: „Și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”. Apoi, atunci când era pe cruce, treceau sau se opreau, îl fixau clătinându-și capul și zicând: „Vedeți pe Fiul lui Dumnezeu, a mântuit pe ceilalți și nu se poate mântui pe Sine Însuși; să coboare de pe cruce și vom crede în El” (Mt 27, 42). Nu se bucurau ei oare aruncându-l aceste ocari? Ce devine deci cuvântul: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”?

5. Poate cuvântul acesta nu este despre Domnul Nostru

Iisus Hristos, ci despre om, despre Biserica întregă, despre poporul creștin, de vreme ce în Iisus Hristos toți oamenii nu fac decât un singur om, și toți creștinii uniți nu alcătuiesc decât un singur om. Poate omul însuși, unitatea creștină zice: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”. Dar cum poate fi adevărat despre ei? Apostolii oare, nu au fost prinși, loviți, bătuți cu vergi, dați morții, pironiți pe cruce, arși de viu, osândiți animalelor, oamenii aceștia a căror amintire noi o sărbătorim astăzi? Atunci când oamenii îi tratează așa, nu se bucură de nimicirea lor? Cum oare spune poporul creștin: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”?

6. Vom înțelege dacă ne oprim la titlul psalmului. Titlul este de fapt: „Pentru sfârșit, psalm pentru David, cântat la sfințirea casei lui”. În acest titlu nădăjduim să aflăm taina și să lămurim problema. Casa pe care astăzi o construim va fi într-o zi sfințită. Casa, care este Biserica, acum se clădește, mai târziu îi vom face sfințirea; or, la sfințirea aceasta va străluci frumusețea poporului creștin, frumusețe astăzi ascunsă. Să lăsăm pe vrăjmașii noștri să ne prigonească și să ne umilească, să ne facă nu ceea ce vor ei, ci ceea ce Dumnezeu le va îngădui. Noi nu trebuie să atribuim vrăjmașilor noștri tot răul pe care ei ne fac să-l îndurăm; câteodată el ne vine de la Domnul Dumnezeu nostru. Căci Mijlocitorul ne-a arătat prin exemplul Său că atunci când El permite ca oamenii să ne facă rău, El nu le dăruiește voința, ci numai puterea.

Orice om rău găsește în el însuși voința de a face rău; puterea însă nu este lăsată la discreția lui. Voința îl face vinovat; dar puterea răului îi vine din poruncile tainice ale Providenței divine, care îi permite să lucreze, pentru a pedepsi pe unul, pentru a încerca pe altul, pentru a incununa pe un al treilea. Să

pedepsească pe unii, așa cum a permis altădată străinilor⁸ să subjuge pe poporul Israel, care a păcătuit împotriva lui Dumnezeu.⁹ Să pună pe alții la încercare, cum a permis diavolului să ispitească pe Iov¹⁰. Biruință lui Iov, necinste diavolului. Să încununeze pe alții, așa cum a dat prigonitorilor pe martiri. Martiri au fost omorâți, iar călăii lor se credeau biruitori: aceștia în ochii lumii câștigă un fals triumf, accia, o cunună nevăzută, dar adevărată. Deci puterea celor răi intră în ochii Providenței divine; voința de a face rău însă este a omului, care nu omoară totdeauna, așa cum el ar vrea.

7. Iată-L pe Domnul însuși, Judecător al viilor și al morților, se arată la bara unui tribunal, înaintea unui om; nu este un învins, dar vrea să învețe de la orice soldat modul de luptă; și, atunci când judecătorul îi spune, cu un dispret plin de mândrie: „Nu știi Tu că putere am să Te eliberez sau să Te trimit la moarte?” El reprimă această nesocotință printr-un răspuns care trebuie să-i depărteze orice mândrie: „Nu ai avea nici o putere asupra Mea, îi spune, dacă nu-ți era ție dată de sus” (In 19, 10-11). Și Iov, căruia diavolul tocmai i-a ucis copiii și i-a nimicit toate bunurile, ce răspunde? „Dumnezeu a dat, Dumnezeu a luat; așa a plăcut Domnului, așa a făcut, fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21). Să nu se laude vrăjmașul cu fapta lui: iar eu, spune el, știu cine i-a dat puterea; a demonului e puterea de a face rău, a Domnului puterea de a încerca pe oameni. Când trupul îi este acoperit de răni, uite că vine femeia lui, care l-a lăsat, ca o altă Evă, în ajutorul demonului, iar nu pentru a-și mângâia soțul; ea încearcă să-l zdruncine, și îi zice, printre ocările ei: „Blestamă pe Dumnezeu și mori” (Iov 2, 9).

⁸ Ἀλλόφυλοι

⁹ Judec 10, 7 și 13, 1

¹⁰ Iov 1, 12

Și acest nou Adam a fost mai tare pe gunoiul lui, decât cel dintâi în paradis. Primul Adam a plecat urechea la femeia lui¹¹, în raiul în care a fost omorât. Cel de-al doilea Adam, pe bălegarul lui, a respins pe femeia sa, și s-a învrednicit să intre în rai. Iar acest nou Adam, șezând pe gunoi, care năștea înăuntru nemurierea, când în afară el era mâncare viermilor, ce spune femeii sale? „Ca o femeie ne bună ai vorbit: dacă am primit cele bune din mâinile lui Dumnezeu, de ce să nu primesc și pe cele rele?” (Iov 2, 10) Mai spune că mâna lui Dumnezeu este peste el, atunci când l-a lovit diavolul; pentru că atenția lui nu se oprea la cel care îl lovea, ci la Acela care permitea. La rândul lui diavolul numește mână a lui Dumnezeu puterea pe care el o cerea. Căci vrând să afle păcate în acest om drept căruia Dumnezeu îi dădea mărturie, Satana spune lui Dumnezeu: „Oare degeaba e înșteț pe Dumnezeu? Nu l-ai înconjurat Tu ca de un gard, pe el, casa lui, și toate bunurile lui? Ai binecuvântat lucrul mâinilor lui, au crescut pe pământ averile lui; l-ai umplut pe el de atâtea bunătați, pentru aceasta Te slujește. Dar întinde mâna Ta peste el, lovește tot ce este al lui, și vei vedea dacă Te va mai binecuvânta” (Iov 1, 9-11). Ce înseamnă: „Întinde mâna Ta”, când el însuși voia să-l lovească? Cum nu-l putea lovi el însuși, numește mână a lui Dumnezeu, puterea de a lovi pe care el o primește de la Domnul.

8. Ce vom spune, fraților, la vederea acestor mari răutăți pe care vrăjmașii noștri au făcut să le sufere creștinii, de nebunia, de bucuria lor? Când se va vedea că bucuria lor era mincinoasă? Atunci când unii vor fi acoperiți de rușine, iar ceilalți de veselie, la cea de-a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos, care va veni aducând în mâinile Sale răsplata

¹¹ Gen 3, 4

fiectruia; necredincioșilor, osândire; celor drepti. Împărăția
păcătoșilor, țovărășia diavolului; celor buni, însoțirea cu Iisus
Hristos. Când astfel se va arăta Domnul, și dreptii se vor scula
cu mare putere; vă citez din Scriptură, amintiți-vă cuvintele
cărții Înțelepciunii: „Se vor ridica cei drepti cu putere mare
împotriva celor ce-i vor fi chinuit; și vor zice aceștia în ei înșiși:
La ce ne-a folosit mândria, ce ne-a adus deșarta noastră
bogăție? Toate au trecut ca umbra” (Înț 5, 1-9). Și ce vor
spune despre cei drepti? „Cum locul lor este printre fiii lui
Dumnezeu, și partea lor cu sfinții?”

Atunci se va face sfințirea acestei case pe care azi o
construim cu chinuri; și atunci poporul lui Dumnezeu va cânta
întu bucurie: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat
vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele.” Acest cuvânt va fi drept
pentru poporul lui Dumnezeu, care astăzi este la strâmtorare,
care suspină astăzi sub greutatea atâtor încreări, chinuri, prigoniri,
tulburări. Oricine nu înaintează în virtute, nu cunoaște în Biserică
aceste dureri ale sufletului și își imaginează că totul este în pace;
dar să înainteze și se va afla în tulburare. Căci când a crescut
grăul și a rodit, s-a arătat și neghina.¹² „Și, oricine își înmulțește
știința, își înmulțește și durerea” (Ecc 1, 18). Să înainteze, și va
vedea: să aibă roade, și va apărea neghina. Este adevărat
cuvântul Sfântului Pavel, și de la începutul până la sfârșitul lumii,
nu se va șterge: „Toți cei care, spune el, vor să trăiască cu
evlavie în Iisus Hristos, vor suferi prigoniri; cât îi privește pe cei
răi și pe impostori, ei se vor întări din ce în ce mai mult în rău,
mergând în rătăcire și aruncându-i și pe alții” (II Tim 3, 12-13).
Nu acesta este oare semnul cuvintelor psalmului: „Așteaptă pe
Domnul, lucrează cu putere, întărește-ți sufletul tău și așteaptă
pe Domnul” (Ps 26, 20)?

¹² Mt 13, 26

Era puțin să fi zis o singură dată: „Așteaptă pe Domnul”, o repetă. Și, de teamă ca după o așteptare de două, trei, patru zile să nu mai fie încă tulburat și chinuit, adaugă: „Lucrează cu putere”; apoi: „Întărește inima ta”. Și cum așa trebuie să fie de la începutul până la sfârșitul lumii, repetă la final cuvântul începutului: „Așteaptă pe Domnul”. Relele care te chinuiesc vor trece, va veni Acela pe care îl aștepti; va șterge sudorile tale, va seca lacrimile tale, și nu vei mai avea de ce să plângi. Aici, pe pământ, să suspinăm în chinuri, după cuvântul lui Iov: „Oare nu este viața omului pe pământ decât o încercare?” (Iov 7, 1).

9. Totuși, fraților, așteptând ziua în care se va face sfințirea casei, să băgăm de seamă că sfințirea s-a făcut deja în Cel ce este Capul nostru; sfințirea casei s-a săvârșit deja în culmea ei și în piatra de temelie. Dar vârful ei, îmi veți spune, este în sus; piatra de temelie este jos; și poate am greșit eu, să spun că Hristos este temelie; este mai curând culmea, căci s-a înălțat la ceruri, pentru a ședea de-a dreapta Tatălui Său. Nu cred totuși să mă fi înșelat; pentru că Apostolul a zis: „Nimeni nu poate pune o altă temelie decât cea care a fost pusă, și aceasta este Iisus Hristos: dacă ridicăm pe această temelie o casă de aur, argint sau pietre prețioase...” (I Cor 3, 11) Aceia care duc o viață sfântă, care cinstesc și binecuvintează pe Dumnezeu, care sunt răbdători în chinuri, suspină după Patrie, aceia clădesc de aur, argint, pietre prețioase; cei ce încă mai iubesc lumea, care sunt amestecați în treburile pământești, legați de o iubire trupească de pământurile lor, soțiile, copiii lor, și care totuși rămân creștini, anume inima lor nu se desparte de Hristos, și nu pun nimic înaintea lui Hristos, și construind nu pun nimic înaintea temeliei, aceia într-adevăr zidesc, însă de lemn, fân, paie.

Or, ce spune Sfântul Apostol Pavel după aceasta? „Focul va încerca lucrul fiecăruia.” Focul încercării și al chinurilor sfăcăra ce a încercat aici pe pământ pe mai mulți mucenici și care va încerca neamul omenesc în ziua de apoi. S-au găsit martiri care aveau aceste legături ale lumii. Câți bogăți și senatori au suferit moartea! Unii dintre ei totuși zideau lemni, fân, paie, pentru grijile și afecțiunile trupului și ale lumii, dar cum aveau pe Hristos ca temelie, și construiau pe această piatră de temelie, fânul a ars, iar ei au rămas pe temelie. Asta ne zice Apostolul. „Dacă lucrul unuia rezistă, el va primi răsplata” (1 Cor 3, 13), și fără nici o pierdere; căci va găsi ce a iubit. Ce a făcut acestor oameni focul chinurilor? I-a încercat: „Dacă lucrul unuia rezistă, el va primi răsplata; acela însă a cărui lucru va fi ars de foc, va suferi stricăciune; va fi totuși mântuit, dar ca prin foc” (1 Cor 3, 14-15). Or, a nu fi atins de foc, este destul de diferent de a fi mântuit trecând prin foc. De unde această mântuire? Temelia construcției.

Temelia aceasta deci să nu se îndepărteze niciodată de inima noastră. Să nu pui niciodată temelia pe fân, adică să nu preferi fânul sau paiele acestei pietre de temelie, așa încât cel dintâi loc în inima ta să fie dat paielor, al doilea lui Hristos; și dacă vă este încă imposibil să depărtați paiele cu totul, primul loc să fie pentru Hristos, și numai al doilea pentru paie.

10. Pentru noi, Hristos este piatra de temelie. Și, așa cum zicem, a avut loc sfințirea culmii, și această culme este și piatra noastră de temelie; însă în mod obișnuit piatra este jos, în zidire, pe când vârful este în sus. Înțelegeți bine limbajul meu, fraților, poate mă va ajuta Dumnezeu să vorbesc cu claritate. Sunt două feluri de greutate, numim greutate rapiditatea cu care orice obiect tinde să-și câștige locul său: asta este greutatea. Luați o piatră în mână, imediat simțiți

greutatea ce apasă pe mână, deoarece ea își caută centrul. Vreți să vedeți ce caută? Luați-vă mâna, ea cade pe pământ și stă acolo: a ajuns la locul pe care îl căuta, și-a aflat centrul. Greutatea este ea o mișcare spontană, fără suflet sau simțire.

Există alte obiecte care au tendința de a se ridica. Aruncați apă în ulei, greutatea ei o duce imediat în jos. Își caută locul, vrea să fie la locul ei, și este contra firii apei să fie deasupra uleiului. Până ce nu este la locul ei firește, și nu își găsește centrul, încearcă o mișcare continuă. Dimpotrivă, aruncați ulei în apă: un vas de ulei, de exemplu, cade în apă, în mare, sau într-un lac, și dacă se sparge, uleiul nu poate sta dedesubt; și așa cum apa aruncată în ulei tinde să coboare la fundul vasului, așa uleiul, din contră, aruncat în apă, tinde prin greutatea lui să se ridice la sprăfață. Dacă deci, fraților, este așa, care este tendința reciprocă a focului și a apei? Focul se ridică și își caută locul lui întru cele de sus, apa își caută și ea locul ei care îi va fixa greutatea. O piatră coboară în jos, așa este și cu lemnul, coloanele, pământul, care servesc la construcția locuințelor. Toate acestea sunt din numărul obiectelor pe care greutatea lor le face să coboare. Este vădit deci prin aceasta că ele au jos temelia care le susține, apoi, că sunt antrenate de greutatea lor firească; și că fără această bază de susținere, totul se prăbușește, fiindcă totul tinde spre pământ. Jos deci trebuie să punem temelie corpurilor care au tendința de a coborî. Biserica lui Dumnezeu însă, construită pe pământ, tinde a se înălța spre cer. Acolo este piatra ei de temelie, care este Iisus Hristos Domnul Nostru, așezat de-a dreapta Tatălui Său. Dacă deci, fraților, ați înțeles că sfințirea pietrei noastre de temelie s-a făcut deja, să ascultăm și să parcurgem pe scurt întreg psalmul.

11. „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele” (v. 1). Căror vrăjmași?

Iudeilor. Prin sfințirea pietrei de temelie, trebuie să înțelegem sfințirea viitorului nostru palat. Ce se spune azi despre piatra de temelie, trebuie spus atunci despre întreg palatul. Care sunt deci vrăjmași despre care vorbim? Sunt oare iudeii sau mai degrabă diavolul și îngerii lui, care au trebuit să fugă acoperiți de rușine, la învierea lui Hristos? S-a chinuit căpetenia morții văzând biruită moartea. „Și nu ai suferit să se bucure de mine vrăjmașii mei”; că nu a putut iadul să Mă țină întru el.

12. „Doamne, Dumnezeu meu, către Tine am strigat și m-ai vindecat” (v. 2). Domnul, înaintea patimii Sale, L-a rugat pe Tatăl pe munte, și Tatăl Său L-a vindecat.¹³ Cum să vindeci pe Cel ce n-a bolit? Oare Dumnezeu Cuvântul, Cuvântul care este divinitatea, El a fost vindecat? Nu, însă avea un trup muritor, Cel ce trebuia să te vindece, purta rana ta. Trupul a fost deci vindecat. Când? La învierea lui Hristos. Ascultă pe Apostolul și constată adevărata tămăduire. „Moartea, spune el, a fost înghițită în biruința Lui. O, moarte! unde este boldul tău? O, moarte! unde este biruința ta?” (I Cor 15, 54) Noi va trebui să cântăm într-o zi biruința pe care astăzi o cântă Iisus Hristos.

13. „Ai scos, Doamne, sufletul meu din mormânt.” Nu este nevoie să lămuresc acest pasaj. „M-ai despărțit de cei ce se pogoară în groapă” (v. 3). Cine se pogoară în groapă? Toți păcătoșii care se aruncă în vârtej. Căci prăpastia este adâncimea acestui veac; și ce este adâncimea acestui veac? Este oceanul desfăului și a fărâdelegilor. Acela se pogoară atunci în abis, care se aruncă în desfrâu și în poftele pământești. Așa au fost prigonitorii lui Hristos. Dar El ce spune aici? „M-ai izbăvit de cei ce se pogoară în abis.”

14. „Sărbătoriți laudele Lui, cei cuvioși ai Domnului” (v. 4). Deoarece a înviat Capul vostru, voi, care sunteți mădularele

---

¹³ Mt 26, 39

Lui, să nădăjduiți pentru voi ce vedeți la El: nădăjduiți pentru mādulare ceea ce credeți pentru Cap. Este un proverb vechi și adevărat, că acolo unde este capul, acolo sunt și membrele. Iisus Hristos, Capul nostru, este în ceruri; acolo Îl vom urma noi. El nu a rămas în prăpastie, a înviat pentru a nu mai muri; nici pentru noi nu va mai fi moarte, când vom fi trecut prin înviere. Întru bucuria acestor făgăduințe, „cântați Domnului, cei sfinți ai Lui, și mărturisiți amintirea sfințeniei Lui”. Ce înseamnă: „Mărturisiți amintirea”? Voi L-ați uitat pe El, El însă și-a adus aminte de voi.

15. „Mânia Lui aduce pedepsirea, și viață este întru voința Lui” (v. 5). Pedepsirea este întru mânia Lui împotriva păcătosului: „În ziua când veți mânca, veți muri” (Fc 2, 17). Părinții noștri au avut o mână nesculțătoare și au fost izgoniți din Rai, pentru că mânia Lui aduce pedepsirea; dar pedepsirea Lui nu este fără nădejde, că „viață este întru voința Lui”. Ce înseamnă: „întru voința Lui”? Nu în puterile noastre, nici în vrednicile noastre; El însă ne-a izbăvit că ne-a voit, iar nu pentru că eram vrednici. De ce poate fi vrednic cel păcătos, dacă nu de pedeapsă? El ne-a dăruit viață, și dacă o păstrează păcătosului, ce nu păstrează oare celui drept?

16. „Întru plângere se va scurge seara” (v. 5). Nu vă înfricoșați dacă profetul ne vorbește despre suspine după ce ne-a zis: „Cântați întru veselie”; cântarea este expresia bucuriei, rugăciunea, cea a suspinelor. Suspinați acum, cântați viitorul; plângeți realitatea de acum, cântați-vă nădejdea. „Întru plângere se va scurge seara.” Care este „seara ce vede lacrimile”? Seara este clipa apunerii soarelui. Or, seara a apus soarele pentru om, adică lumina dreptății care este prezența lui Dumnezeu în noi. Ce ne spune Facerea despre izgonirea lui Adam? Dumnezeu se plimba prin rai; și se plimba spre

seară. Păcătosul se ascundea de mai dinainte la umbra copacilor, voia să evite fața lui Dumnezeu¹⁴, deoarece făcea poftele lui. Pentru el era deja apus soarele dreptății, iar prezența lui Dumnezeu îi era o povară. Atunci a început pentru el această viață muritoare. „Întru plângeri s-a scurs seara.”

Multă vreme vei fi în lacrimi, o, sărmană omenire; ai pe Adam ca părinte, și i-ai devenit asemenea: și noi venim din Adam; și toți copiii care se nasc de atunci, și care trebuie să se nască în viitor, sunt fiii ai lui Adam ca și părinții lor. „Scara se va surge în lacrimi, iar dimineața va străluci bucuria.” Se va ridica pentru credincioși lumina care a părăsit pe cei păcătoși. Căci Domnul Iisus a ieșit din mormânt de dimineață¹⁵, pentru a face întreg edificiul să nădăjduiască consacrarea făcută deja pietrei de temelie. Scara a fost pentru Domnul nostru Iisus Hristos clipa mormântului; iar dimineața a avut loc învierea, a treia zi. Și tu, care ai fost spre seară îngropat în paradis, și tu ai înviat a treia zi. Cum a treia zi? Dacă urmași cursul timpului, o zi este înaintea Legii, a doua zi va fi timpul Legii, a treia, vremea Harului. Ceea ce Capul vostru a arătat întru El. Însuși în aceste trei zile, se va arăta și întru voi în cele trei zile ale acestei vieți. În care vreme? Dimineața care trebuie să fie întru nădejde și veselie; acum este vremea durerii și a suspinelor.

17. „Zis-am în zilele îndestulării mele: niciodată nu voi fi clătinat” (v. 6). În ce îndestulare a putut omul zice: „Niciodată nu voi fi clătinat”? Aici îl ascultăm, fraților, pe omul cu adevărat smerit. Cine este aici pe pământ îndestulat? Nimeni. Care ar fi oare îndestularea omului? Mizeria și durerea. Pentru cei bogăți, veți spune, există o îndestulare. Cu cât au mai multe,

¹⁴ Fc 3, 8

¹⁵ Mt 28, 1

cu atât sunt mai săraci. Poftele îi sfășie, patimile îi agită, frica îi slăbesc, amărăciunea îi seacă: unde este îndestularea lor? În raiul pământesc omul avea îndestulare când nimic nu îi lipsea și se veselea de Dumnezeu; dar el a zis: „În veac nu voi fi clătinat”. Cum a putu zice: „În veac nu voi fi clătinat”? Atunci când el asculta cuvintele: „Gustați și veți fi ca dumnezeii”; la cuvântul Domnului: „În ziua în care veți mânca veți muri”, diavolul le punca împotriva pe acestea: „Nu veți mai muri” (Fc 3, 4-5). Omul atunci, prea credul, asculta sugestiile diavolului și își zicea: „Nu mă voi clătina în veac.”

18. Domnul însă a spus adevărul amenințând să ia celui mândru ceea ce i-a dat omului smerit, creându-l; iar profetul adaugă: „Întru bunătatea Ta, Doamne, ai însoțit în mine frumusețea și puterea” (v. 7). adică, de la mine însumi nu aveam nici putere nici frumusețe; toată frumusețea, toată puterea mea de la Tine vin: bunătatea care Te-a făcut să mă zidești, a unit întru mine bunătatea puterii. Și pentru a-mi arăta că voinței Tale datoram faptul de a fi așa, „întors-ai de la mine fața Ta, iar eu m-am tulburat”. Dumnezeu și-a întors fața Lui de la cel păcătos, pe care l-a izgonit din rai. Atunci, întru exilul său, să strige și să zică: „Spre Tine Doamne, voi striga, pe Tine te voi ruga, Dumnezeul meu”. În rai nu vei mai striga, ci vei cânta Domnului; nu vei mai suspina, ci vei juca: ești izgonit, trebuie să suspini, trebuie să strigi. Cel ce lasă pe cel mândru, vine la omul care își simte mizeria. „Căci Dumnezeu stă împotriva celor mândri, iar celor smeriți le dă har” (Iacov 4, 6). Spre Tine voi striga Dumnezeule; Doamne, „pe Tine Te voi ruga”.

19. Ceea ce urmează acum privește pe Domnul Nostru, care este piatra noastră de temelie: „Trebuie oare să-Mi vărs sângele, dacă trebuie să ajung într-o putreziciune?” (v. 9) Care este scopul rugăciunii Lui? Învierea. De Mă pogor în stricăciune,

zice El, iar trupul Meu să ajungă putreziciune ca cel al celorlalți oameni, pentru a învia în ziua cea de apoi, ce folos să-Mi vărs sângele Meu? Dacă nu se întâmplă acum învierea, nu o voi predica nimănui, nu voi câștiga nici un ucenic: dar ca să vestesc cuiva minunile Tale, laudele Tale, viața veșnică, trebuie să înviez în trupul Meu și să nu ajungă întru stricăciune. Dacă el trebuie să ajungă ca al celorlalți oameni, ce folos are să-Mi vărs sângele? „Oare Te va mărturisii pe Tine țărâna, sau va vesti adevărul Tău?” Există două mărturisiri, una a păcatelor, cealaltă a laudei. În necazuri, mărturisim lui Dumnezeu păcatele noastre cu pocăință: întru veselie, cântăm cu bucurie dreptatea lui Dumnezeu: să ne păzim totuși ca vreodată să fim fără vreo mărturisire.

20. „M-a ascultat Domnul și m-a miluit” (v. 10). Cum? Amintiți-vă despre sfințirea templului. A ascultat Domnul și a miluit. „S-a făcut sprijinitorul meu.”

21. Acum ascultați învierea Lui. „Ai schimbat întristarea mea întru bucurie: rupt-ai sacul meu, ca să-mi faci centură de veselie” (v. 11). Ce sac? Moartea Mea. Un sac e țesut din păr de capre și de țapi: iar caprele și țapii își au locul lor între păcătoși.¹⁶ Domnul deci nu a luat între noi decât sacul, iar nu meritul sacului; meritul sacului e păcatul, pe când sacul este moartea. El, care nu merita moartea, s-a îmbrăcat cu un trup muritor pentru tine. Păcătosul merită moartea; însă Cel ce nu a cunoscut greșeala, nu merită sacul. El este Cel ce strigă într-un alt loc: „Iar eu, când Mă supărau ei, cu sac mă acopeream” (Ps 34, 12). Ce înseamnă: „Cu sac mă îmbrăcam”? Puneam împotriva prigonitorilor Mei ceea ce am

¹⁶ Mt 25, 32

de la sac. Ca prigonitorii să-L ia drept un om, El se ascundea ochilor lor; pentru că erau nevrednici să vadă pe Acela ce s-a îmbrăcat cu sac. Ai rupt deci sacul „pe care-l aveam să-mi faci centură de veselie”.

22. „Ca slava mea să-Ți cânte Ție, și nici un bold să nu măucidă” (v. 12). Ceea ce s-a împlinit la Cap se va împlini și la mădulare. Ce înseamnă: „Să nu fiu îmboldit”? Să nu trec prin moarte. Că Iisus Hristos a fost ucis pe cruce când a primit împunsătură de sulită. Capul nostru strigă deci: „Să numai fiu îmboldit”, sau să nu mai mor. Dar care este cuvântul nostru cu privire la sfințirea templului? Să nu ne mai mustre conștiința cu boldul păcatului; totul să ne fie iertat, și atunci vom fi liberi. „Să-Ți cânt Ție întru veselia mea”, spune profetul, iar nu întru umilință. Dacă slava aceasta a noastră este, ea este și a lui Hristos, pentru că noi suntem trupul lui Hristos. De ce? Fiindcă Însuși Hristos, așezat de-a dreapta lui Dumnezeu, trebuie să spună unora: „Mi-a fost foame iar voi Mi-ați dat să mănânc”. El este în cer și este și pe pământ; în cer întru El Însuși, pe pământ în noi. Ce spune El? „Ca slava Mea să cânte Ție, și să nu Mă mai tem de nici un bold.” Eu sunt cel ce suspin aici întru umilința Mea: acolo sus, întru veselie Ți voi cânta. Și în sfârșit: „Doamne, Dumnezeul meu, veșnic Te voi mărturisi...” Ce înseamnă: „Veșnic Te voi mărturisi”? În veac Te voi lăuda, căci am zis că există o mărturisire a laudei și că mărturisire nu se zice numai a păcatelor. Mărturisește-ți deci astăzi ce ai făcut împotriva lui Dumnezeu, și apoi vei cânta bunătatea Domnului pentru tine. Ce ai făcut tu? Păcate. Ce a făcut Domnul? El iartă fărădelegile tale, numai tu să-ți mărturisești păcatele

tale, ca să cânti în veac laudele Lui și să nu mai fii îmboldit
de păcat.

Primul Comentariu la Psalmul al XXX-lea Prigonirea dreptului

1. Pentru sfârșit, psalm pentru David sau pentru Mijlocitorul nostru, care a arătat în prigoniri un braț puternic. Cuvântul de extaz adăugat titlului exprimă exaltarea sufletului care este efectul fricii sau al unci revelații. Psalmul care ne preocupă însă ne arată mai ales frica ce încarcă pe poporul lui Dumnezeu în fața prigoanei tuturor păgânilor și credința care slăbește pe pământ. Mijlocitorul vorbește mai întâi, iar apoi poporul pe care El l-a răscumpărat prin vărsarea sângelui Său îi aduce mulțumiri, la sfârșit poporul vorbește mult despre necazul lui, care este efect al extazului. De două ori vorbește profetul în numele lui propriu; puțin înainte de sfârșit, apoi la final.

2. „Întru Tine Doamne mi-am pus nădejdea, și în veac nu voi fi rușinat” (v. 1). Doamne, nădejdea Mea în Tine nu va fi rușinată, chiar dacă nu vor ocări în Mine decât un om asemenea celorlalți oameni. „Izbăvește-Mă întru dreptatea Ta și Mă mântuiește.” Întru dreptatea Ta, izbăvește-Mă de prăpastia morții, desparte-Mă de cei pe care ea îi înghite.

3. „Pleacă urechea Ta la strigătele Mele” (v. 2). Auzi-Mă întru smerenia Mea, apropie-Te de Mine. „Grăbește de Mă izbăvește.” Nu aștepta pentru Mine, ca și pentru cei ce cred

in Mine, sfârșitul vrăjmașilor pentru a Mă izbăvi de cei păcătoși.
„Fii Mie Dumnezeu binevoitor.” Ocroțește-Mă în Dumnezeu.
„Cetate de întărire fii Mie și Mă mântuiește”, ca o scăpare
și gară unde să-Mi aflu prin fugă mântuirea.

4. „Tu ești puterea și scăparea Mea” (v. 3). Că Tu îmi dai
curajul de a îndura prigonirile vrăjmașilor Mei, Tu ești adăpostul
în care le pot scăpa lor. „Pentru slava numelui Tău, povățuitorul
Meu vei fi și hrana mea.” Ca să fac numele Tău cunoscut
tuturor popoarelor, întru toate voi împlini voia Ta, și aducând
pe Sfinți, vei completa Trupul Meu tainic și îi vei da desăvârșita
lui statură.

5. „Scoate-Mă-vei din cursa pe care Mi-au ascuns-o”
(v. 4). Mă vei scoate din cursele pe care ei Mi le întind. „Că
Tu ești sprijinitorul Meu.”

6. „În mâinile Tale pun sufletul Meu” (v. 5), puterii Tale
incredințez sufletul pe care imediat îl voi primi. „M-ai izbăvit
Doamne, Dumnezeul adevărului.” Poporul răscumpărat de
suferințele Dumnezeului său, și care cântă slava Păstorului său,
să strige cu veselie: „Izbăvit-M-ai Doamne, Tu, Dumnezeul
adevărului”.

7. „Tu urăști pe cinstitorii deșertăciunii și ai zădărnicii”
(v. 6). Urăști pe cei ce se alipesc mincinoasei fericiri a acestei
lumi. „Iar eu, Doamne, întru Tine mi-am pus nădejdea.”

8. „Veseli-Mă-voi, voi birui întru mila Ta”, care niciodată
nu înșală. „Că ai privit la smerenia Mea”, prin care ai înrobit
vanități, dar întru nădejde. „Ai scos din nevoi sufletul Meu.”
Ai mântuit sufletul Meu de chinurile fricii, să Te poată sluji
liber întru iubire.

9. „Nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașilor Mei” (v. 8). Nu
m-ai constrâns, în felul de a-mi lua orice mijloc de a nădăjdui
după izbăvirea mea, de a mă lăsa pentru vecie sub puterea

demonului care ne încălcește în desfătările acestei vieți și ne înspăimântă prin moarte. „Întărit-ai pașii mei pe cale largă.” Învierea Mântuitorului, pe care o cunosc, a mea care îmi este făgăduită liberează dragostea mea de strânsorile fricii și îi deschide ei calea cea largă a libertății.

10. „Miluiește-mă, Dumnezeule, că mă necăjesc” (v. 9). De unde la prigonitori mei această cruzime care îmi insuflă groază? „Miluiește-mă, Dumnezeule.” Nu moartea mă înfricoșează, ci chinurile și durerile. „Ochiul meu s-a tulburat de mânie.” Temându-mă de a fi abandonat, cu privirea Te rugăm, și mânia a tulburat-o. „La fel cu sufletul și inima mea.” Aceeași mânie a tulburat sufletul și mintea mea, care îmi aminteau chinurile Dumnezeului meu și făgăduințele Lui.

11. „Întru suferințe a slăbit viața mea” (v. 10). Viața mea este să mărturisesc numele Tău, ca însă a slăbit întru durere, când a zis vrăjmașul: la chinuri creștinii până la lepădare. „Se scurg întru suspine anii mei.” Nu se scurtează prin moarte zilele pe care trebuie să le petrec pe pământ, ci mă lasă să trăiesc, și să trăiesc în suspinuri. „Sărăcia a slăbit puterea mea.” Trupul meu are nevoie de sănătate, și nu i se depărtează chinurile; trebuie să mor și mi se refuză; în această îndoită nevoie, a slăbit nădejdea mea. „Și oasele mele s-au tulburat.” Și tulburarea îmi clatină puterea.

12. „Mai mult decât toți vrăjmașii mei, am ajuns țintă de ocară” (v. 11). Toți vrăjmașii mei sunt niște necredincioși, și totuși ei nu îndură pedeapsa păcatelor lor decât la mărturisirea lor: confuzia mea însă este și mai mare, îmi mărturisesc păcatul, și în locul morții, aflu durerea. „Vecinii mei o găsesc prea multă.” Asta li se părea prea mult celor ce se apropiau de mine să mă cunoască și să îmbrățișeze credința mea. „Se uimesc cei ce mă cunosc.” Vederea suferințelor mele a lovit de groază și de

frică pe cei ce mă cunosc. „Cei ce mă vedeau afară fugeau de mine.” Cei ce nu înțelegeau nădejdea mea interioară și nevăzută, se dedau plăcerilor vizibile și superficiale.

13. „Uitat sunt ca un mort șters din inimă” (v. 12). M-am uitat ca și cum eram mort în inima lor. „Ca un vas spart sunt pentru ei.” M-am crezut fără de folos în slujba lui Dumnezeu, trăind aici pe pământ, fără a câștiga pe nimeni pentru El, căci fiecare se temea să se alipească mie.

14. „Am auzit ocara mulțimii care mă înconjura” (v. 13). În trecerea mea pământească, am primit ocările mulțimii ce mă înconjura, care urma curgerii acestui veac și care nu voia să se întoarcă împreună cu mine în Patria cea veșnică. „Și cum se adunau împotriva mea, căutau cum să ia sufletul meu.” Ca să ducă la sfaturile lor sufletul meu care le putea scăpa prin moarte, au făcut planul de a mă depărta de la moarte.

15. „Iar eu Doamne, mi-am pus nădejdea mea în Tine; zis-am: Tu ești Dumnezeul meu” (v. 14). Pentru că Tu nu Te-ai schimbat și nu pedepsești decât pentru a mântui.

16. „Soarta mea e în mâinile Tale” (v. 15). Soarta mea este întru puterea Ta. Căci nu văd în mine vreo vrednicie care să fi întărit alegerea Ta, ca să mă despartă de toți oamenii păcătoși. Dacă este întru Tine vreun scop drept și ascuns care să Te fi dus la alegerea mea, eu nu-l cunosc, ci soarta mi-a dăruit parte la cămașa Domnului.¹ „Scoate sufletul meu din mâinile vrăjmașilor și a prigonitorilor mei.”

17. „Revarsa peste robul tău lumina feței tale” (v. 16). Fă cunoscut tuturor oamenilor care cred că eu sunt al Tău, că fața Ta este mereu atentă spre mine, și că eu sunt robul Tău. „Izbăvește-mă întru mila Ta.”

18. „Să nu fiu rușinat Doamne, că pe Tine Te chem” (v.

¹ In 19, 24

17). O, Dumnezeuule, să nu mă rușinez înaintea celor ce mă necinstesc, că Te-am chemat pe Tine. „Să se rușineze necredincioșii și să fie duși în iad.” Să fie alungați în întuneric cei ce adoră pietrele.

19. „Tăcere buzelor înșelătoare” (v. 18). Făcând cunoscute popoarelor tainele Tale pentru mine, pune tăcere buzelor ce mă insultă, „care spun minciună împotriva dreptului, cu dispreț și îndrăzneală”. Care latră minciuna împotriva lui Hristos, și care, în mândria lor, nu văd în El decât un răstignit nesocotit.

20. „Cât de mare este, Dumnezeuule, dulceața Ta!” (v. 19), strigă Profetul, întru admirația lui, la vederea atâtor de mari minuni: „Cât de mare este Doamne dulceața pe care Tu o păstrezi celor ce se tem de Tine”. Tu iubești chiar pe cei pe care îi pedesești; de teamă însă ca o prea mare siguranță să nu-i ducă la lăncezeală, Tu le iei dulceața iubirii Tale, atunci când le este de folos să se teamă de Tine. „Dar lași să o simtă cei ce nădăjduiesc în Tine”. Lași să guste dulceața aceasta pe cei ce în Tine și-au pus nădejdea lor. Că nu-i vei lipsi pe ei de ceea ce au nădăjduit până la sfârșit cu atâta stăruință. Căci fiii oamenilor care nu mai trăiesc după vechiul Adam, ci după Fiul Omului, „pe care Îi vei ascunde în taina feței Tale” (v. 20), știi ce sălaș veșnic le păstrezi, în taina cunoștinței Tale, celor ce nădăjduiesc în Tine. «Departa oamenii tulburători.» Ca nici un om să nu-i mai tulbure.

21. „În locașul Tău îi vei pune la adăpost de împotrivirea limbilor” (v. 21). Dar, câtă vreme vor fi expuși pe pământ limbilor înșelătoare care le spun: *Cine știe cuvântul vostru? Cine a revenit de dincolo de mormânt ?*, Tu îi vei pune la adăpostul credinței faptelor omenești și chinurilor vremelnice ale lui Hristos din această viață.

22. „Binecuvântat fie Domnul care a făcut să lumineze

mila Lui în cetatea care mă înconjoară" (v. 22). Binecuvântat fie Domnul, că, după cruda chinuire a prigonitorilor, a făcut mila Lui să strălucească în lumea întreagă, și tuturor popoarelor pământului.

23. „Iar eu am zis întru uimirea mea" (v. 23). Poporul reia cuvântul și strigă: „Iar eu, întru uimirea mea, și sub neînduplecata sabie a păgânilor, „Iată că sunt aruncat departe de privirile Tale". Că de aveai asupra mea ochiul Tău, nu m-ai fi lăsat acestor chinuri. „Și ai auzit glasul rugăciunii mele când strigam către Tine" (v. 24). Atunci Tu, Doamne, ai făcut pace chinurilor, și, pentru a arăta că Tu porți grijă de mine, ai ascultat glasul rugăciunii mele, care cu strigăt mare se ridica sub povara durerilor mele.

24. „Jubiți pe Domnul, voi, sfinții Lui" (v. 25). În contemplarea a ceea ce vede, profetul cheamă iarăși pe oameni să laude pe Dumnezeu. „Jubiți pe Domnul, spune el, că Domnul adevărul caută." Și dacă dreptul abia este mântuit, unde se va ascunde cel păcătos și cel necredincios? „Mare va arăta disprețul celor mândri." Chinuri cumplite va avea pentru cei ce nu cedează convingerilor adevărului, reținuți fiind de un excesiv orgoliu.

25. „Îmbărbătați-vă, întăriți inimile voastre" (v. 26). Nu conțeniți să faceți binele, să recoltați la vremea secerișului. „Voi, cei ce nădăjduiți în Domnul." Adică: nădăjduiți în Domnul, voi care vă temeți de El și slujiți Lui cu vrednicie.

Al doilea Comentariu la Psalmul al XXX-lea Nădejdea în Hristos

1. Să pătrundem, atât cât ne va fi posibil, tainele psalmului pe care tocmai l-am cântat, pentru a extrage din el un discurs care să se prezinte urechilor voastre spre a se întipări în inimile voastre. Iată titlul: „Pentru sfârșit, psalm pentru David în extaz”. Știm ce înseamnă „pentru sfârșit”, dacă îl cunoaștem pe Hristos. Deoarece Apostolul a spus: „Hristos este sfârșitul Legii spre îndreptarea celor ce vor crede în El” (Rom 10, 4), nu e sfârșitul care nimicește, ci sfârșitul ce desăvârșește; căci se folosește cuvântul sfârșit în două sensuri: sau când este vorba să exprimăm nimicirea a ceea ce era, sau atunci când trebuie să precizăm sfârșitul a ceea ce era început. „Pentru sfârșit”, deci, înseamnă pentru Hristos.

2. „Psalm pentru David în extaz.” Cuvântul grecesc extaz, pe cât îl putem traduce în latină, se spune într-un singur cuvânt emoție [puternică]; iar emoția sufletului se numește în mod obișnuit extaz. Prin emoția sufletului însă, se pot înțelege două lucruri; sau o frică puternică, sau trăirea celor cerești care ne fac să uităm toate lucrurile pământești. Așa a fost cu sfinții cărora Dumnezeu le-a descoperit taine mult superioare lumii pământești. Așa a fost răpirca în duh, adică extazul, de care

ne spune Sfântul Pavel vorbind despre el însuși: „Dacă am ieșit din noi înșine este pentru Dumnezeu. Dacă devenim mai calmi, pentru noi; căci ne silește dragostea de Iisus Hristos” (2 Cor 5, 13). Adică: de voiam să ne oprim în admirație și să armonizăm faptele noastre numai cu cele ce ne sunt descoperite în răpirile noastre, nu am mai fi cu voi, ci întru cele cerești, pentru voi având un oarecare dispreț. Cum ați putea voi, cu pas încet, să ne urmați în locașurile cerești și duhovnicești, dacă pe de o parte dragostea lui Iisus Hristos nu vă obliga, „El care din fire fiind Dumnezeu, n-a socotit răpire a se face egal lui Dumnezeu, ci s-a deșertat pe Sine, chip de rob luând” (Filipeni 2, 6-7); dacă, pe de altă parte nu ne-am socoti a fi slujitorii voștri, și, pentru a nu fi nemulțumitori spre Acela care ne-a ridicat pe noi la cele mai înalte daruri, departe de a disprețui pe cei pe care El i-a dăruit mai puțin, noi trebuie, pentru mântuirea celor slabi, să ne pogorâm la nivelul celor ce nu pot contempla cele sublime împreună cu noi? „Dacă suntem deci răpiți în duh, spune Apostolul, este pentru Dumnezeu.” Pentru că El vede ceea ce noi vedem în extaz, numai El ne descoperă tainele Sale. Cel ce ne vorbește în acest fel, ne mai spune că a fost înălțat până la al treilea cer și a auzit cuvinte tainice, ce nu-i dat omului să le pronunțe. Atât de înaltă a fost răpirea sa în duh, că adaugă: „De a fost cu trup sau fără de trup, nu știu; Dumnezeu știe” (II Cor 12, 2). Dacă în acest fel e răpirea, dacă așa este extazul pe care ni-l redă titlul psalmului, trebuie să ne aștepăm la mari descoperiri de la acela care l-a cântat, a profetului adică, și a Duhului Sfânt prin mijlocirea profetului.

3. Dacă aici extazul trebuie luat drept înfricoșare, textul psalmului nu ne va sta împotrivă prin această semnificație. Căci se pare că profetul vrea să vorbească de suferința ce se alătură

fricii. Dar din partea cui această frică? A lui Iisus Hristos oare? Fiindcă psalmul spune „pentru sfârșit”, și prin sfârșit îl înțelegem pe Hristos. Frica aceasta ar fi ea oare frica noastră? O putem atribui lui Hristos în preajma patimilor, de vreme ce El a venit pentru a suferi; se putea oare teme de ea văzând venind moartea pe care a venit să o caute? De nu era întru El decât un om, și nicidecum un Dumnezeu, Învierea Sa nu i-ar fi motiv de bucurie mai mult decât moartea motiv de înfricoșare? Totuși, cum a binevoit să ia fire de rob, și prin aceasta să ne îmbrace pe noi întru El, iată că Cel ce nu a nesocotit a se îmbrăca cu noi ca să ne preschimbe în El însuși, va voi să ia și limbajul nostru, ca noi să ne putem însuși cuvintele Lui. Acesta este schimbul de nespus, minunata schimbare, dumnezeiasca transformare lucrată în lumea aceasta de către ceresul Neguțător. El vine să culeagă ocările, iar pe noi să ne umple de cinste; vine să se umple de chinuri, și nouă să ne dăruiască mântuirea; vine să treacă prin moarte, iar nouă să ne dea viață. În chiar clipa morții, prin ceea ce ținea de natura noastră, a fost cuprins de frică, nu în El însuși, ci în ceea ce este al nostru: căci zice într-o altă parte că sufletul Său era trist până la moarte¹, iar noi eram atunci cu toții întru El. Fără de El noi nu suntem nimic; întru El e Hristos și noi împreună cu El. De ce? Pentru că, în integritatea Sa, Hristos cuprinde capul și mădularele Sale. Capul este Mântuitorul, Cel ce a răscumpărat trupul și care a urcat la ceruri: trupul este Biserica ce suferă pe pământ.

Dar dacă trupul nu ținea de cap prin legăturile dragostei, așa încât capul și trupul să nu alcătuiască decât un singur om, nu ar fi putut face acest reproș cunoscutului persecutor: „Saule, Saule de ce Mă prigonești?” (Fapte 9, 4). Deoarece El ședea

¹ Mt 26, 38

atunci în ceruri, unde nici un om nu-L poate atinge: și cum îl puteau supăra persecuțiile lui Saul împotriva creștinilor? Nu spune: de ce prigonești pe sfinții Mei; ci: „De ce Mă prigonești?”; adică pe Mine întru mădularele Mele. Capul striga pentru mădulare, Stăpânul preschimba mădularele în El Însuși. Într-adevăr, limba vorbește în numele picioarelor. Când piciorul nostru e strivit în mulțime, limba imediat strigă: „calci pe mine”. Nu zice: „îmi strivești piciorul”, ci se plânge că o strivește când nimeni n-o atinge, căci nu este despărțită de piciorul care suferă. Putem deci într-un sens asemănător să numim frica un extaz.

Ce voi mai adăuga, fraților? Dacă nici o teamă nu trebuia să-i neliniștească pe cei care vor suferi, Domnul i-ar spune lui Petru, vestindu-i chinurile care îl așteaptă, cuvintele pe care noi tocmai le-am ascultat la sărbătoarea Apostolilor²: „Când erai mai tânăr, îți puneai tu singur centura și te duceai unde voiai, însă când vei fi bătrân, un altul te va încinge și te va duce unde nu vei vrea”. Or, vorbea așa, spune Evanghelistul, arătând în ce fel trebuia să moară³. Dacă Sfântul Apostol Petru deci, om atât de desăvârșit, mergea împotriva voinței lui acolo unde nu voia să meargă, a murit împotriva voinței lui, a primit însă cununa muceniciei, ce este uimitor, dacă chinurile dreptilor și chiar ale sfinților nu sunt scutite de orice frică? Frica ne vine din neputința omenească, însă nădejdea, din făgăduința dumnezeiască. Frica ta, o, omule, vine de la tine, nădejdea însă este un dar ce vine de la Dumnezeu. E bine ca frica să te facă să te cunoști pe tine însuși, pentru ca la mântuirea ta să dai slavă Ziditorului tău. Omul să tremure, deoarece e slab.

² Acest amănunt ne indică faptul că acest comentariu a fost predicat puțin după sărbătoarea Sfinților Apostoli, nu se știe însă și anul.

³ In 21, 18

frica însă nu înseamnă un abandon al milostivirii divine. Pentru frică începe profetul nostru psalmul strigând: „Întru Tine, Doamne, mi-am pus nădejdea mea, și nu voi fi rușinat” (v. 1). Vedeți, se teme și nădăjduiește; îi vedeți frica, nu este fără nădejde. Tulburarea pe care câteodată inima noastră o simte, nu depărtează de la noi orice mângâiere divină.

4. Hristos este deci Acela care vorbește aici prin Profetul Său; da, îndrăznesc să spun, Hristos este. El va spune pe parcursul psalmului lucruri ce par să se potrivească prea puțin lui Hristos, Stăpânului nostru prin excelență și mai ales Cuvântului ce dintru început era Dumnezeu și în Dumnezeu; încă și mai des vor fi cuvinte ce vor părea în dezacord cu Cel ce a luat fire de rob și care a luat-o în pântecul unei Fecioare: și totuși Hristos va vorbi, căci Hristos se află în mădulele Sale. Și e bine ca voi să înțelegeți că trupul și capul nu alcătuiesc decât un singur Hristos, El însuși ne spune vorbind despre căsătorie: „Vor fi doi într-un singur trup: nu vor mai fi doi, ci un singur trup”. Dar vorbește cumva de orice unire? Ascultați pe Sfântul Apostol Pavel: „Vor fi doi într-același trup”, s-a zis. „Taina aceasta mare este; eu spun: în Hristos și în Biserică” (Mt 19, 5-6). Precum capul și trupul, așa soțul și soția, vor fi doi și nu vor mai alcătui decât o singură persoană. Iarăși această unitate de persoane, unitate pe care ne-o arată profetul Isaia, căci, profețind Hristos prin gura lui, spunea: „Cu cunună m-a împodobit ca pe un tânăr mire, rochia miresei mi-a dăruit-o” (Is 61, 10). El este Acela ce se dă în același timp drept Mire și Mireasă; or, de ce să se numească mire și mireasă, dacă nu pentru că ei vor fi doi în același trup? Și dacă cei doi nu au decât același trup, de ce nu ar avea și un singur glas?

Iisus Hristos vorbește deci, deoarece Biserica vorbește în Iisus Hristos și Iisus Hristos în Biserică: deoarece trupul

tine de cap și capul de trup. Ascultați pe Apostolul care ne lămurește mai clar taina: „Așa cum trupul nostru, care este unul, are totuși mai multe mădulare, și cum toate aceste mădulare ale trupului, deși numeroase, nu sunt decât un singur trup, așa este și cu Hristos” (I Cor 12, 12). Vorbind despre mădularele lui Hristos, sau despre credincioși, el nu spune: în acest fel este cu mădularele lui Hristos, ci dă numele lui Hristos tuturor celor pe care le-a enumerat. Cum trupul este unul singur și are totuși mai multe mădulare, toate mădularele trupului însă, cu toate că sunt numeroase, nu alcătuiesc decât un singur și același trup: așa Hristos este multiplu întru mădularele Sale, unic în trupul Său. Suntem deci cu toți împreună în Iisus Hristos capul nostru, și fără de acest cap nu avem nici o valoare. De ce? Uniți capului nostru, noi suntem vița; dar despărțiți de cap, ceea ce lui Dumnezeu nu-l place, nu suntem decât niște mlădițe tăiate, fără de nici un folos vieriilor și destinate numai focului. Mai spune El în Evanghelie: „Eu sunt vița, iar voi sunteți mlădițele. Tatăl Meu e lucrătorul viei”; și iarăși: „Fără de Mine nu puteți face nimic” (In 15, 5). Doamne, de nu putem fără Tine face nimic, toate le putem cu Tine. Căci tot ceea ce El face prin noi, nouă ni se pare că le facem. El poate multe, toate le poate fără noi, iar noi, nimic fără El.

5. Deci, fraților, că luăm extazul ca frică sau ca răpire în duh, toate cuvintele psalmului se potrivesc lui Hristos. Să-l cântăm deci în Trupul lui Hristos, să-l cântăm cu toții ca nefiind decât un singur om, pentru că toți alcătuim în El unitatea, și să spunem: „Întru Tine, Doamne, eu mi-am pus nădejdea, și în veac nu mă voi rușina”. Mă tem mai curând de rușinea ce durează veșnic; există o rușine trecătoare ce e folositoare, atunci când sufletul se tulbură la vederea păcatelor lui, când acestea îl îngrozesc, când groaza îl face să roșească de rușine, iar rușinea

il duce spre îndreptare. De aceea a zis Sfântul Pavel: „Ce mărire vei avea atunci din neorânduieile ce astăzi te fac să roșești?” (Rom 6, 21). Anume: credincioșii se rușinează, nu de bunățile de acum, ci de păcatele trecute. Depart de noi, creștinilor, de a ne teme de rușinea aceasta; și chiar dacă nu o avem aici, o vom avea în veșnicie. Și această veșnică rușine atunci va veni când se va împlini profeția: „Împotriva lor se vor ridica fărâdelegile lor pentru a-i osândi” (Înt 4, 20). Și când îi vor acuza nedreptățile lor, turma celor lepădați va fi aruncată de-a stânga, ca și caprele separate de oi, și vor auzi: „Mergeți în focul cel veșnic pregătit diavolului și îngerilor lui”. Pentru ce, se vor întreba ei? „Că Mi-a fost foame și nu Mi-ai dat să mănânc” (Mt 25, 41). Disprețuiau, pe pământ, să dea o bucată de pâine lui Hristos Căruia îi era foame, să-l dea să bea când Îi era sete, să-L acopere când era gol; disprețuiau să primească pe cel străin, să cerceteze pe cel bolnav; ei lepădau acestea, iar atunci când vor auzi aceste reproșuri, vor fi acoperiți de rușine, iar rușinea le va fi veșnică. De acestea se teme cel ce vorbește aici cu frică sau întru răpirea duhului și care strigă: „Întru Tine mi-am pus nădejdea mea, Doamne, și în veac nu mă voi rușina”.

6. „Izbăvește-mă, întru dreptatea Ta, și mă mântuiește” (v. 1). De nu te uiți decât la dreptatea mea, mă vei osândi. „Dar izbăvește-mă întru dreptatea Ta.” Există o dreptate a lui Dumnezeu, ce devine și dreptatea noastră, prin darul pe care Dumnezeu ni-l face. Dar ea e numită dreptate a lui Dumnezeu, de teamă ca omul să nu ajungă să creadă că dreptatea aceasta o are prin el însuși. Căci, iată cuvintele Sfântului Pavel: „Credința e socotită dreptate, în cel ce crede în Acela care îndreptează pe păcătos” (Rom 4, 5). Ce înseamnă a îndrepta pe păcătos? A-l face drept din păcătos ce era. Or, iudeii au

crezută că pot împlini dreptatea prin propriile lor puteri și s-au izbăt de piatra de poticnire și scandal⁴, și nu au cunoscut darul lui Hristos. Au primit Legea care i-au făcut vinovați, dar nu i-a izbătuit de greșelile lor. Ce spune același Apostol referitor la aceasta? „Le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar nu după cunoștință” (Rom 10, 2). Ce înseamnă că zelul evreilor nu este după cunoștință? Ascultă, de ce nu este după cunoștință. „Căci nu cunosc dreptatea lui Dumnezeu ci, și se silesc să-și statornicească propria lor dreptate, nu s-au supus dreptății lui Dumnezeu” (Rom 10, 3). Dacă deci râvna lor nu este după știință, pentru că nesocotesc dreptatea ce vine de la Dumnezeu, și silindu-se să-și statornicească propria lor dreptate, ca și cum ar putea deveni drepti prin ei înșiși, de atunci n-au mai cunoscut darul lui Dumnezeu și n-au voit mântuirea în dar.

Cine este deci mântuit în dar? Acela în care Mântuitorul nu află nimic de încununat, ci doar de osândit, nimic care să merite darul, tot ceea ce este vrednic chinului. Dacă El lucrează intru rigoarea Legii pe care a pus-o, trebuie să osândească pe cel păcătos. Dar, după legea aceasta, cine l-ar izbătui? Pentru că află păcate în toți oamenii. Numai El e fără de păcat, care ne găsește pe toți păcătoși. Iată ce spune Apostolul: „Toți au păcătuit și toți au trebuință de slava lui Dumnezeu” (Rom 3, 23). Ce vrea să zică prin, „au trebuință de slava lui Dumnezeu”? Ai nevoie să fii izbătuit de Dumnezeu, iar nu de către tine. Neputincios în a te mântui tu însuți, ai nevoie de un izbătuitor. Pentru ce să te mai lauzi? La ce să te mândrești din Lege și dreptate? Nu vezi, în tine însuți, ce se slujește de tine pentru a te înfrunta? Nu auzi pe măritul atlet mărturisindu-și slăbiciunea și cerând ajutor în luptă? Nu ascultă pe atletul Domnului care, în lupta lui, cere sprijin de la Acela ce conduce

⁴ Rom 11, 32

în luptă? Căci, atunci când te lupți, Dumnezeu nu așteaptă
ieșirea ta din luptă precum acela care ar conduce jocurile,
dacă te lupți în amfiteatru. El îți va putea da premii, dacă ești
tu învingătorul, dar nu te poate sprijini în pericol. Nu așa te
privește Dumnezeu. Vezi deci cu atenție pe cel ce zice: „După
omul interior, mă bucur de legea lui Dumnezeu, dar în
mădularile mele simt o altă lege ce luptă împotriva legii duhului
și mă ține prizonier sub legea păcatului ce se află în mădularile
mele. Nefericit om ce sunt, cine mă va izbăvi pe mine de acest
trup al morții? Harul lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul
nostru” (Rom 7, 22-25). Pentru ce oare este dar? Pentru că
e dat gratuit. Cum este dat gratuit? Pentru că nu i-au precedat
meritele, iar bunătatea lui Dumnezeu te-a întâmpinat. A Lui
este deci mărirea mântuirii noastre! Toți au păcătuit, și toți au
trebuință de slava lui Dumnezeu. Întru Tine, Doamne, mi-am
pus nădejdea mea”, iar nu în mine însumi: „în veac nu mă voi
rușina”; că nădăjduiasc în Cel ce nu rușinează așteptarea
noastră. „Izbăvește-mă întru dreptatea ta și mă mântuiește.”
Deoarece în mine nu aflu nici o dreptate, izbăvește-mă prin
dreptatea Ta; anume, să fiu mântuit prin aceeași cauză care
mă îndreptează, care din păcătos mă aduce la credință, din
rău mă face drept, din orb mă aduce la lumină, mă ridică din
căderile mele și schimbă întru bucurie lacrimile mele. Iată ce
mă izbăvește, iar nu eu însumi. „Mântuiește-mă întru dreptatea
Ta, și mă izbăvește.”

7. „Plecă urechea Ta spre mine” (v. 2). Aceasta a făcut
Domnul când a trimis pe Hristosul Său. Ne-a trimis pe Acela
ce a aplecat capul să scrie cu degetul pe pământ, când i s-a
adus înainte femeia cea desfrânată să o osândească⁵. El dar
s-a pogorât pe pământ, sau mai curând Dumnezeu s-a coborât

⁵ In 8, 6

până la om, căruia i-a fost spus: „Pământ ești, și în pământ te vei întoarce” (Fc 3, 18). Nu în mod trupesc își pleacă Dumnezeu urechea Lui spre noi și nu este circumscris în membrele unui trup. Departe de cugetele noastre orice închipuire omenească. Dumnezeu este adevărul. Adevărul nu are formă colțuroasă, sau sferică, sau lunguiată. E prezent peste tot acolo unde ochii inimii se deschid pentru a-L privi. Or, Dumnezeu își înclină urechea Lui spre noi când coboară mla Sa asupra noastră. Dar există oare vreun act de milostivire mai mare ca acela de a-L dărui pe Fiul Său Cel Unic, nu pentru a trăi cu noi, ci ca să moară pentru noi? „Pleacă, Doamne, urechea Ta spre mine.”

8. „Grăbește de mă mântuiește” (v. 2). Dumnezeu deja l-a auzit când a zis: „Grăbește”. Cuvântul acesta trebuie să ne facă să înțelegem că tot ceea ce ni se pare lung în timp nu e decât o clipită. Nu este lungă o durată de timp, dacă trebuie să ia sfârșit. De la Adam până în zilele noastre, timpul s-a scurs; cu siguranță nu mult timp va mai rămâne. Dacă trăia încă Adam, ca să moară acum, la ce i-ar fi folosit să mai trăiască încă, și să fi trăit atât? Pentru ce deci această grabă? Pentru că timpul zboară, și ce vi se pare lung, este scurt înaintea lui Dumnezeu. Profetul a înțeles rapiditatea aceasta în extazul său, și a strigat: „Grăbește de mă ajută. Fii mie Dumnezeu apărător, fii scăparea mea și mă mântuiește” (v. 2). Fii mie casă de scăpare, Dumnezeu sprijinitor, loc de apărare. Adesea mă află în pericol, caut să fug; dar unde? În ce casă de scăpare voi fi sigur? În ce munte? Care peșteră? Ce curte întărită? Pe care meterez? Care cetate mă va adăposti pe mine? Ce ziduri mă vor putea înconjura? Oriunde merg, mă regăsesc.

O, omule! Te poate scăpa fuga de la tot ceea ce vei voi, numai de conștiința ta nu. Intră în casa ta să te odihnești pe

preotul tău, intră în inima ta, nici un adăpost nu vei afla împotriva
sătrujelor conștiinței tale, a remușcării lor păcatelor tale. Dar
profetul strigă: grăbește de mă ajută, izbăvește-mă întru
dreptatea Ta, ca să-mi ierți păcatele mele și să statornicești
dreptatea Ta întru mine. Scăpare îmi vei fi mie, întru Tine eu
vreau să mă adăpostesc. Căci unde oare mă pot duce să fug
de la Tine? Dumnezeu, întru mânia Lui, te urmează; unde să-ți
afli scăpare? Ascultă ce spune într-o altă parte profetul ce se
teme de mânie: „Unde mă voi duce dinaintea duhului Tău?
Încotro să fug dinaintea feței Tale? De mă urc în cer, Tu acolo
ești; de cobor în iad, de față ești” (Ps 38, 7-8). Mă pot duce
oriunde, Te întâlnesc pe Tine. De Te-ai mâniat pe mine, Te
voi găsi să mă pedepsești și să mă sprijinești, dacă ești partea
mea. Toată puterea mea este deci să fug la Tine, iar nu de parte
de Tine. Ca să scapi unui stăpân căruia îi ești sclav, cauți refugiu
acolo unde el nu mai e stăpân. Să scapi Domnului, caută în
Domnul adăpost, căci lui Dumnezeu nu-i poți scăpa. El este
pretutindenea prezent, toate sunt descoperite ochilor Celui
Atotputernic. Tu, Doamne, vei fi scăparea mea, spune profetul.

Dacă însă nu sunt tămăduit, cum să fug? Vindecă-mă,
deci, și voi alerga la Tine. Că, de nu mă vindeci Tu, eu nu pot
merge, cum dar să fug? Încotro se poate duce, unde ar putea
fugi omul acesta, lăsat pe jumătate mort în drumul mare,
acoperit de tâlhari cu răni și care nu poate merge? Omul
necăgat în seamă de preotul care trece pe lângă el, abandonat
de levitul ce îl ocolește și miluit de samariteanul ce tocmai
trecea⁶, sau mai curând de Domnul Cel ce are milă de neamul
omnesc. Samaritean înseamnă păzitor. Dar cine ne va păzi
pe noi, dacă Domnul ne lasă? Drept este că în cuvintele de
ocară ale iudeilor către Iisus Hristos: „Nu avem oare dreptate

⁶ Lc 10, 30

să zicem că ești samaritean și stăpânit de diavol?" (In 8, 48). Domnul respinge o insultă și o primește pe cealaltă: „Eu nu sunt, spune El, stăpânit de diavol”. Nu spune: nu sunt samaritean, voind să ne facă să înțelegem că El este păzitorul nostru. El l-a miluit deci pe nefericitul acesta, s-a apropiat, i-a legat rănile, l-a dus la o casă de oaspeți, săvârșind pentru el o datorie de milostenie; omul acesta poate deja să meargă și chiar să fugă. Dar unde să fugă, de nu la Domnul ce l-a ales în adăpostul Său.

9. „Tu ești puterea și scăparea mea, și pentru numele Tău, povățuitorul și hrana mea vei fi” (v. 3). Nu pentru vrednicia mea, „ci pentru numele Tău”; să strălucească slava Ta, iar nu vrednicia mea. „Povățuitorul meu vei fi”, să nu mă rătăcesc departe de Tine. „Și hrana mea” ca să ajung suficient de tare pentru a lua mâncarea îngerilor. Fiindcă Cel ce ne-a făgăduit mâncarea cea cerească, aici pe pământ, în blândețea Lui de mamă, ne dă lapte. Cum cea care hrănește copilul trece prin propriul ei trup mâncarea pe care copilul prea mic nu o poate lua încă, și i-o dă împreună cu laptele ei (căci copilul nu primește de la mama lui, și cu ajutorul trupului, decât mâncarea ce i-ar fi pusă pe masă), tot așa Domnul, ca să treacă în noi înțelepciunea Sa ca pe un lapte divin, ni se arată îmbrăcat în trup omenesc. Trupul lui Iisus Hristos, deci, zice aici: „Tu vei fi hrana mea”.

10. „De cursa care mi-au întins-o mie în ascuns, Tu mă vei izbăvi” (v. 4). Aici încep să se ivească Patimile. „Mă vei izbăvi de cursa ce mi-au întins-o în ascuns.” Nu numai Patimile pe care Domnul Iisus a trebuit să le sufere, ci și cursele demonului întinse până la sfârșitul lumii; și, nenorocire celui ce se lasă prins în aceste curse, și tot omul cade în ele, de nu își pune în Dumnezeu nădejdea lui, de nu zice: „Întru Tine

nădărduesc, Dumnezeu meu, și nu voi cădea în rușine veșnică: mântuiește-mă întru dreptatea Ta și mă izbăvește” (v. 1). E întinsă capcana vrăjmașului, este pregătită. A pus în ea păcatul și frica: păcatul să ne înlanțuiască, frica să ne zdrobească și să ne fure. Dar tu, închide păcatului ușa poftelor, fricii, ușa timidității, și vei scăpa curselor. Cel care este capul tău. Acela te-a învățat cum să lupți, El, care a voit, pentru a te învăța pe tine, să fie supus ispitelor. Prin poftă a fost ispitit mai întâi, căci diavolul încerca să-l deschidă poarta dorințelor, când îi zicea: „Poruncește acestor pietre să devină pâini. Închină-Te mie și îți voi da toate împărățiile. Aruncă-Te jos, căci scris este, a poruncit îngerilor Lui să te ia pe mâini, să nu-ti lovești de piatră piciorul Tău” (Mt 4, 3-9). Toate atracțiile acestea sunt momeli ale poftelor. Dar, când a văzut închizându-se ușile poftelor în Acela ce îndura pentru noi să fie ispitit, a încercat ușa fricii și a pus la cale Patimile. Acestea ne spune Evanghelistul: „După ce a terminat toate ispitele lui, diavolul s-a depărtat de El până la o vreme” (Lc 4, 13). Ce vrea să zică: până la o vreme? Că trebuia să vină din nou apoi și să-și pună puterile de partea fricii, de vreme ce a eșuat de partea poftelor. Trupul lui Hristos deci, va fi ispitit până la sfârșit.

Fraților, atunci când se dădea împotriva creștinilor nu știu care lege de prigoană, trupul lui Hristos, întreg trupul Lui era lovit; iată pentru ce cuvântul Psalmistului: „Ca pe o grămadă de nisip m-au împins să cad, dar Domnul m-a sprijinit” (Ps 117, 3). Dar când s-au sfârșit toate răutățile ce loveau întregul trup al Bisericii, ca să o împingă să cadă, ispitirea devine parțială. E încercat trupul lui Hristos; dacă nu suferă într-o Biserică, suferă în cealaltă. Nu mai are să-i mai fie frică de furia unui împărat, ci suferă ocările unui popor rău. Câte stricăciuni îi provoacă poporul acesta! Câte răutăți nu îndură

din partea acestor creștini, a celor prinși în plasa diavolului, și care se înmulțesc atâta, că scufundă corăbiile ca la pescuitul Mântuitorului de dinaintea patimilor Lui!⁷ Nu-i lipsesc de atunci încrecărite. Să nu spună nimeni: nu mai e vremea prigoanelor. Cel ce vorbește așa își promite pacea; și oricine își promite pacea, este surprins în siguranța lui.

Întreg trupul lui Iisus Hristos deci să strige: „Tu mă vei izbăvi de cursele pe care în ascuns mi le-au întins”; că Stăpânul nostru a fost izbăvit de cursa pe care în ascuns o întindeau cei pe care Evanghelia nu demult ni-i vestea că vor spune într-o zi: „Vedeți pe moștenitorul, veniți, să-l omorăm, iar noi să avem moștenirea”, și care au pronunțat osânda, când El i-a întrebat: „Cum va pedepsi stăpânul pe aceste slugi netrebnice? Pe cei răi cu rău îi va pierde, au răspuns, iar via o va da altor lucrători. Ce!, zice Mântuitorul, nu ați citit și voi la fel: piatra pe care au aruncat-o ziditorii a ajuns în capul unghiului?” (Mt 21, 38, 42) Ne lămurește în acest fel că „a arunca piatra, pentru cei ce zideau” însemna „a izgoni pe moștenitor din vie și a-l omorâ”. El, deci, a fost izbăvit. Este în cer Capul nostru; este liber. Să ne alipim Lui prin dragoste, să-I fim mai strâns uniți prin nemurire și să spunem cu toții: „Tu mă vei izbăvi de cursele ce mi-au întins în taină, că Tu ești apărătorul meu” (v. 4).

II. Să ascultăm dar cuvintele rostite de Domnul pe cruce: „În mâinile Tale îmi dau duhul Meu” (v. 5). Când vedem în Evanghelică că Iisus Hristos repetă cuvintele acestui psalm, nu ne mai îndoiim că El vorbește aici. Citești în Evanghelică că Hristos a spus: „În mâinile Tale îmi dau duhul Meu; și plecându-și capul, și-a dat duhul” (Lc 23, 46). Repetând aceste cuvinte, scopul Lui a fost să te învețe pe tine că El este Cel ce vorbește în psalmul acesta. Pe El deci trebuie să-L cauți; amintește-ți că

⁷Lc 5, 7

El a voit ca noi să-L căutăm și în celălalt psalm, pentru ajutorul de dimineată: „Au strâpuns mâinile și picioarele Mele: au numărat oasele Mele, M-au privit și s-au uitat la Mine, hainele Mele și-au împărțit, au tras la sorți cămașa Mea” (Ps 21, 18-20). Și, ca să te învețe că întru El toate acestea s-au împlinit, a rostit începutul psalmului: „Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Ps 21, 1) Și totuși, în numele mădularelor Sale El vorbea în acest fel, pentru că niciodată Tatăl nu și-a abandonat Fiul Cel Unic. „M-ai răscumpărat, Doamne, Dumnezeu adevărului.” Tu ești Dumnezeu adevărului, că Tu împlinești făgăduința ce ai făcut-o și nici o promisiune a Ta nu e deșartă.

12. „Urăști pe cei ce se alipesc deșertăciunii în zadar” (v. 6). Cine se alătură deșertăciunii? Cel ce moare prin frica de moarte. Frica de moarte îl face să mintă, și moare chiar înainte de a muri, el care nu mințea decât ca să trăiască. Tu minți pentru a nu muri, și ai atunci și minciuna și moartea: vrând să scapi de o moarte pe care o poți amâna pentru puțin, dar nu să o eviți, tu riști o îndoită moarte, a sufletului, iar apoi cea a trupului. De unde nenorocirea, dacă nu din atașamentul tău la aceste deșertăciuni? Că tu găsești desfătare în ziua care trece, în timpul ce zboară, din care nimic nu poți opri, care, dimpotrivă, te ia cu el. „Urăști pe cei ce se alipesc deșertăciunii în zadar.” Iar eu, care nu iubesc deșertăciunea, nădejdea mea o pun în Domnul. Tu nădăjduiești în banii tăi, înseamnă să te atașezi deșertăciunii; nădăjduiești în onoruri, în mărirea omenească, înseamnă să te alipești deșertăciunii; nădăjduiești într-un prieten puternic, înseamnă să te alipești deșertăciunii. Când tu ți-ai pus nădejdea ta în toate acestea: sau le lași prin moarte, sau, dacă trăiești, toate vor pieri, iar speranța ta este înșelată. Despre această vanitate spune Isaia profetul: „Tot

trupul nu este decât o iarbă, și toată slava lui nu-i decât o floare de câmp: floarea trece și iarba se usucă, dar cuvântul Domnului rămâne în veac" (Is 40, 6). Dar eu, departe de a urma celor ce pădăjduiesc în deșertăciuni, se alipesc vanității în Dumnezeu mi-am pus nădejdea mea, care nu-l deșert.

13. „În mila Ta mă voi bucura și voi birui”, nu întru dreptatea mea. „Că spre smerenia mea ai privit, din nevoi ai mântuit sufletul meu și nu m-ai dat în mâinile vrăjmașilor mei” (v. 7-8). Care sunt nevoile din care vrem să fim sufletul nostru izbăvit? Cine va putea să le enumere? Cine va spune cât de mari sunt? Mai ales cine ne va zice cât sunt de evitat, de temut? O primă durere, și chin crud printre oameni, să nu poți cunoaște inima aproapelui, să te îndoiești aproape mereu de sentimentele unui prieten credincios, și să ai permanent o bună părere despre un prieten infidel. O necesitate de plâns! Ce să faci să vezi inimile? Cu ce ochi le vei vedea, om slab și neputincios? Ce faci astăzi să vezi inima fratelui tău? N-ai nimic de făcut. Încă o și mai mare neputință: nu știi ce va fi mâine inima ta.

Ce voi mai zice de celelalte neputințe ale firii noastre? Noi trebuie să murim, și nimeni nu vrea să moară. Nimeni nu voiește ceea ce trebuie să i se întâmple cu forța sau de bunăvoie. O condiție deplorabilă, să respingi ceea ce nu ai putea evita. Că, de puteam, niciodată nu consimțeam să murim: am dori să devenim ca îngerii, dar printr-o oarecare schimbare, iar nu trecând prin moarte, cum zice Apostolul: „Oaltă casă ne va dăruia Dumnezeu. O casă ce nu va fi făcută de mână de om, o casă veșnică în Ceruri. De aceea suspinăm, dorind să fim îmbrăcați de slava acestei case cerești ca și de un al doilea veșmânt. Dacă totuși suntem aflați îmbrăcați, iar nu goi. Câtă vreme suntem în trupul acesta ca într-un cort, suspinăm sub greutatea lui, căci ne dorim, nu să fim despuiați,

și îmbrăcați pe deasupra; așa încât, ceea ce e muritor, să fie înghițit de viață” (II Cor 5, 1-4). Vrem să ajungem în Împărăția lui Dumnezeu, nu însă pe calea morții; și totuși necesitatea ne spune: vei veni acolo. Nu vrei să vii acolo, o, om slab, iar Dumnezeu pe acolo a venit la tine.

Ce dură necesitate, să biruim dorințele noastre cele vechi, obișnuințele noastre îmbătrânite! Să biruiești o obișnuință este o luptă dureroasă, tu o știi. Vezi bine că faptele tale sunt rele, dezgustătoare, nefericite, și totuși te-ncăpățânezi: ce-ai făcut ieri, vei face și mâine. De nu-ți plac cuvintele mele aici, cât trebuie să te apese propriul tău cuget! Și totuși vei mai cădea încă. De unde antrenamentul acesta? Cine-l poate reduce până într-atât? Se află în mădularele tale o lege împotriva legii minții tale? Atunci strigă: „Nenorocit om ce sunt! Cine mă va izbăvi pe mine de acest trup al morții? Harul lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos Domnul nostru” (Rom 7, 23). Și se va împlini atunci întru tine ceea ce nu demult spunea: „Iar eu mi-am pus nădejdea mea în Domnul; întru mila Ta mă voi bucura și voi birui, că ai privit la smerenia mea și ai izbăvit sufletul meu din robia vieții acesteia”. Cum a fost sufletul tău izbăvit de această robie, dacă nu deoarece Dumnezeu a privit întru umilință asupra ta? Dacă tu nu crai smerit, El nu te-ar fi auzit scoțând din robie viața ta. Se smerea pe sine cel ce zicea: „Nenorocit om ce sunt! Cine mă va slobozi pe mine de acest trup al morții?” Dar nu se umileau cei ce, „necunoscând dreptatea lui Dumnezeu și voind să-și statificească propria lor dreptate, nu s-au supus dreptății lui Dumnezeu” (Rom 10, 3).

14. „Nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașilor mei” (v. 8): nu a vecinului tău, nici a colegului tău, nici a tovarășului de armă pe care l-ai rănit, nici a vreunuia din orașul tău pe care poate tu l-ai jignit prin ocări. Suntem obligați să ne rugăm pentru toți aceștia.

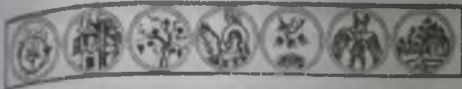
Dar avem un alt vrăjmaș care e diavolul, șarpele cel de demult. Vom scăpa cu toții puterii sale prin moarte, dacă moartea noastră este sfântă. Oricine moare în păcat e lepădat prin moartea aceasta în mâinile diavolului, ca să fie împreună cu el osândit chinului fără de sfârșit. Domnul Dumnezeu nostru deci ne scapă pe noi strămtorârilor vrăjmașului; și dușmanul acesta prin poftele noastre vrea să ne prindă. Or, poftele noastre, atunci când cresc să ne robească, se numesc trebuințe. O dată ce Domnul va fi izbăvit sufletul nostru de necesitățile acestea, ce puțință va mai avea demonul asupra noastră, ca să ne inrobească cu puterea lui?

15. „În cale largă ai întărit pașii mei” (v. 8). Sigur, calea este strâmtă; îngustă pentru sufletul robit, dar largă pentru dragoste: dragostea face larg ceea ce este prea strâmt. „Ai întărit pașii mei, spune el, în calea cea largă”, de teamă ca picioarele mele, prea strămtorate, să nu ajungă să se împiedice, și prin aceasta să-mi provoace căderea. Ce vrea să zică: „În loc larg ai pus picioarele mele”? Mi-ai arătat ușoare faptele dreptății, atât de dureroase altădată; acesta este sensul cuvintelor: „În loc larg ai pus picioarele mele”.

16. „Miluiește-mă, Dumnezeule, că necajit sunt; mânia Ta a tulburat ochii mei, sufletul și inima mea; a slăbit viața mea în suferință, și întru suspine anii mei.” (v. 9) Vă ajunge frăților voastre, iubitorilor: cu ajutorul lui Dumnezeu, într-o altă dată, voi stărși restul datoriei mele, ca să termin psalmul înainte de plecarea mea.

---

*Mt 7, 14

Al treilea Comentariu la Psalmul al XXX-lea Suspinele Bisericii

1. Să ne întoarcem atenția noastră, fraților, spre continuarea psalmului, și să luăm seama la persoana profetului. Căci, dacă înțelegem că ne aflăm în vremea necazului, vom avea bucurie în ziua răsplătirii. V-am făcut să băgați de seamă, fraților, expunându-vă primele versete ale psalmului nostru, că Iisus Hristos este Cel ce vorbește; nu v-am ascuns că Hristos trebuie aici să se spună despre Cap și despre mădular; și mi se pare că mărturiile Scripturii pe care le-am citat stabileau, cu o ultimă evidență și în modul de a nu lăsa îndoială, că Hristos se înțelege despre Cap și trup, despre Mire și Mireasă, despre Fiul lui Dumnezeu și Biserică, despre Fiul lui Dumnezeu ce s-a făcut om pentru noi, ca să ridice pe fiii oamenilor la calitatea de fii ai lui Dumnezeu; pentru ca, printr-o taină de nedescris, să fie doi într-un singur trup, așa cum doi sunt în același glas la profeți. Psalmistul a mulțumit deci lui Dumnezeu cu cuvintele: „Cu bunăvoință ai privit la smerenia mea; ai scos sufletul meu din robie, nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașului meu, și întru lărgime ai pus picioarele mele” (v. 7-8). Acestea sunt faptele de mulțumire ale omului izbăvit din necaz, ale tuturor mădularelor lui Hristos scăpate din chin și robie. „Miluiește-mă, Doamne,

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYS 433

423.5.01

7B

Lib. Te. Oradea
Inclusiv XXI-XXXIII
C.521

Fericitul Augustin

Comentariu la Psalmi XXI-XXXIII

Traducere din limba franceză, note și comentarii
Ierom. Dr. Arsenie Obreja

Prefață
Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin NECULA

Apare cu binecuvântarea
Î. P. S. Dr. Laurențiu Streza,
Mitropolitul Ardealului

Editura «OASTEADOMNULUI» Sibiu - 2011

INV: 65.906

EDITURA "LA MILDROVEI ȘI BUCOVINEI"
BIBLIOTECA "SĂNĂȚII ȘI ÎNVIETĂRII"
Scrie Teologilor

COTA: *Memoriei părinților mei*
II - 30.533

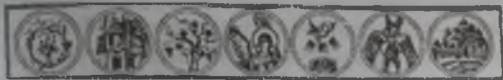
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AUGUSTIN, SFÂNT

Comentarii la Psalmi XXI-XXXIII / Fericitul Augustin ;
trad.: Ierom. Arsenie Obreja. - Sibiu : Oastea Domnului, 2011
ISBN 978-973-710-225-6

I. Obreja, Arsenie (trad.)

2

Toate drepturile rezervate
Editurii «Oastea Domnului» – Sibiu
ISBN 978-973-710-225-6

Psaltirea și pedagogia nemuririi

a vremuri lipsite de sens și umplute de ură, ca acestea de acum, credinciosul a făcut corp comun cu întregul Tezaur de rugăciune și viață liturgică al Ortodoxiei. A căutat să descopere în *pharmacia* Bisericii acele medicamente care să vindece sufletul pentru ca trupul să se slobozească din robia celui rău, să se întărească în Viața cea adevărată, viața în Hristos. Psaltirea, cu armoniile sale de dor de Împărăție, cu isonul său de pocăință și biruință împotriva păcatului, a fost una din coloanele de foc ce au brăzdat pustiul lumii pentru a o umple de roua lacrimii curate, împlinite în pocăință. Într-una dintre frumoasele cărți ale spiritualității athonite, ajunsă de curând la noi, a Monahului Moise Aghionitul, acesta consemnează: „În Cartea Psalmilor, a marelui prooroc inspirat de Dumnezeu și propovăduitorul pocăinței, David, avem cele mai frumoase rugăciuni care s-au scris vreodată. Cuvintele lui să fie pe buzele noastre, pe acestea vrea să le audă Dumnezeu, în această stare dorește să ne găsim. Acest Dumnezeu grăiește: *Aflat-am bărbat după inima mea*. El l-a luminat pe alesul său, David, să le scrie. Prin cei 150 de psalmi ni se descoperă minunile lui Dumnezeu, poruncile, profetiile, înțelepciunea Lui. Toate își au finalul în această topitoare de aur a psalmilor, de aceea Avva Filimon numește psalmii: *recapitularea întregii Sfinte Scripturi*. De aceea și Sfintii Părinți s-au ocupat cu aceștia. În psalmi este

redată încrederea deplină a omului lui Dumnezeu, Căruia I se roagă și Îi mulțumește. Psalmii hrănesc nădejdea și poartă cu ei prezentimentul acestui dar. Ei dăruiesc bucurie, desfătare, pace, pentru că te afli sub acoperământul lui Dumnezeu. Un *gheronda*, vecin de-al nostru, care are mai mult de 17 ani în Sfântul Munte, ne spunea când îl găseam deseori cu cartea Psalmilor în mână: *Aceasta este cea mai frumoasă carte din lume!* Înainte să se împărtășească, și la privegheri, și în duminici, o citea toată”¹.

Nu se cunosc perioade ale istoriei Bisericii în care Psalmii să nu fi însoțit viața duhovnicească a poporului binecredincios. Și e firesc, câtă vreme Mântuitorul Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul Cel Întrupat, a purtat pe buzele Sale cuvintele Psalmilor (Lc 24, 44), S-a apărut și S-a rugat cu Psalmii (Mt 14, 26; In 18, 1), S-a mângâiat în clipele cele mai grele ale Arestării și Crucii Golgotei, pe când murea moartea noastră (Mc 15, 34; Lc 23, 26; In 19, 1-16). E firesc, câtă vreme primele comunități creștine ierusalimitene se strângeau mai întâi în Pridvorul Templului pentru rugăciuni și psalmi, de acolo strângându-se în case pentru frângerea pâinii (Faptele Apostolilor 2, 42-46). Și oare nu cuvintele psalmilor reveneau pe buzele martirilor în clipele agoniei, oare nu cuvintele psalmilor ocroteau în somn copiii și întăreau în nesomn monahii, mângâiau singurătățile ori luminau însoțirile în numele lui Hristos (Ef 5, 19; Col 3, 16). Pentru că pentru Părinții Bisericii și pentru trăitorii ei Hristos Domnul este Soarele care luminează și dă sens Psaltirii². Ne-o spune, atât de minunat, chiar Comentariul acesta la Psalmi, al fericitului întru sfințenie Augustin, episcopul Hipponei.

¹ Monahul Moise Aghioritul, *Comuniunea pustiei și singurătatea orașelor*, Ed. Sophia / Cartea Ortodoxă, București, 2011, p. 39.

Vorbind despre om ca operă, instrument și slujitor al Cuvântului, un tânăr slujitor al Bisericii seria, deschidere de sens și bucurie: „Ca ființe raționale create de Dumnezeu prin Cuvântul Său am primit darul vorbirii, al exprimării prin cuvinte. Este darul ce îl particularizează pe om în raport cu celelalte făpturi create, pentru ca noi, oamenii, prin cuvintele noastre, să ne integrăm în mod armonios în sistemul rațiunilor divine ce se găsesc în creație și care tind spre Cuvântul lui Dumnezeu. Care Cuvânt este *summum-ul* rațiunilor creației. Pe de altă parte, cuvântând, noi nu ne mai simțim singuri în lume, ci, prin cuvintele noastre, aflate într-o permanentă legătură cu Cuvântul, Cuvântul Însuși este prezent în lume și în istorie, în multe chipuri (Evr. 1, 1), așa încât există o largă varietate de posibilități ca noi să-L întâlnim, cea mai sigură și mai proprie nouă fiind însă cea a limbajului verbal, a cuvintelor prin care noi comunicăm și ne comunicăm unii altora și lui Dumnezeu și prin care ne definim locul, actualizându-ne pe noi și Cuvântul în planul Creației. Cuvintele mângâie, alină și vindecă suferințe, învață muștrând și muștră învățând. Prin cuvinte, planurile Cuvântului ni se desoperă lămurit și ni se dă, totodată, posibilitatea de a le asimila și de a ne asimila lor ca viața noastră să capete sens, deoarece nu este de ajuns să trăiești, ci, mai mult decât atât, trebuie să știi pentru ce trăiești (...)”³. Cele exprimate aici despre cuvânt și Cuvântul sunt fundamentale în înțelegerea Psaltirii ca izvor de cunoaștere a lui Dumnezeu și cunoaștere de sine. Pentru că, după mărturisirea celor de

---

³ Este sensul pe care-l oferă în *Comentariul la Psalmul 1* Fericitul Augustin, text publicat de noi, *Glasul lui Hristos, glasul Bisericii, în Iisus Biruitorul*, nr. 6 / 2000, p. 6.

¹ Pr. Vasile Gafton, *Cuvântul din miezul cuvintelor*, Ed. Andreiana, 2011, pp. 15-16.

demult, a te cunoaște pe tine e mai mult decât a supune sau chiar mântui popoare. Descoperirea limitelor întru care te manifesti ca om este fundamentul pedagogic al Psaltirii, de aceea Părinți de aur ai Amvonului Ortodoxiei au încercat tâlcuiri și au frământat omilii pline de har. Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur și Sfântul Ambrozie⁴, alături de alții mai aproape de istoria noastră, Sf. Teofilact fiind un exemplu, ne-au stat până astăzi la îndemână. Efortul unui distins traducător ni-l aduce aproape pe Fericitul Augustin.

De ce tâlcuiau Părinții Psaltirea? Dintâi ne răspunde Sf. Ioan Gură de Aur când, tâlcuind *Psalmul 3*, dedicat, în viziunea lui, unui fugăr – căci David dedică psalmul fugii dinaintea lui Abesalom – făcând apel la aprofundarea momentului fugii davidice, el scrie: „Căci așa cum o casă fără temelie este nesigură, la fel și Scriptura nu are nici un folos fără scopul pe care ți-l propune”⁵. Lucrările Părinților caută la adânc, trec de suprafața și superficialitatea lecturii și propun căutarea izvorului meditativ, al cunoașterii prin părtășie în cuvânt cu Însuși Cuvântul Întrupat. Lumii moderne cel mai departe nu-i este lectura Scripturii, citirea și citarea din ea. Ci înțelegerea prin adâncă meditație și priceperea fundamentelor credinței, acelea care nu pot fi reținute și turnate în cuvinte. Nuanța apologetică a unora dintre meditații ori omilii este sigiliul mărturiei, descoperă omului modern că nimic din ceea ce constituia predica Părinților Bisericii nu era simplă aflare în

---

⁴ A se vedea și studiul nostrum, *Calea virtuții. Pedagogia Psaltirii în exegeza la Psalmi a Sfinților Vasile cel Mare și Ambrozie al Mediolanului și a Fericitului Augustin*, în *Revista Teologică*, nr. 3-4 / 2000, pp. 182-191.

⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Psalmi*, trad. Laura Enache, Ed. Doxologia, Iași, 2011, p. 16.

treabă ci școală a Duhului Sfânt, o *lectio divina* în cel mai adânc sens al cuvântului. Părintele Enzo Bianchi, cel care a reînnoit o întregă mentalitate pastoral catehumenală asupra acestui aspect de viață duhovnicească, consemna: „Dacă este adevărat că Scriptura este un mesaj al lui Dumnezeu pentru om, la fel de adevărat este că ea sau devine convorbire cu Dumnezeu sau rămâne neroditoare. Când citesc Scriptura, Dumnezeu este *El*; dar dacă o citesc în credință și mă rog, Dumnezeu devine *Tu*, adică Cineva care îmi stă înaintea. Care îmi vorbește și Căruia îi răspund. Acesta este rezultatul final al lui *lectio divina*. Ceea ce este vestit despre Dumnezeu, devine un mesaj pentru mine iar, în rugăciunea acestui mesaj, eu vorbesc cu El. Când ascultăm Cuvântul Îi ascultăm pe El, când ne rugăm, vorbim cu El”⁶. Tot el atrage însă și atenția asupra unui risc, asupra căruia Omiliile patristice la Psalmi se dovedesc a fi vindecătoare: „una dintre cele mai grave povățuiri întâlnite la Părinți este aceea de a nu profana Scriptura făcând din ea un obiect de speculație sau de cunoaștere de dragul cunoașterii, pentru că aceasta este o activitate care o poate face și un ateu, în timp ce credinciosul știe că, atunci când ia în mână Scriptura, poate ceea ce citește numai prin harul lui Dumnezeu. *Lectio divina* este deci modul cel mai autentic și cel mai potrivit de a citi Scriptura primind harul”⁷. Iată dar sensul profund al Omiliilor care depășesc cu mult simpla exegeză textuală. Lectură, meditație, rugăciune. Un întreit îndemn care, trebuie să o recunoaștem cu bucurie, alcătuiește esența demersului patristic și al comentariului duhovnicesc până astăzi. Citită cu Sfinții, Psaltirea se redescoperă sufletului

⁶ Enzo Bianchi, *Introducere în lectura duhovnicească a Scripturii. Cuvânt și rugăciune*, Ed. Deisis, Sibiu, 2009, p. 58

⁷ Idem, p. 59.

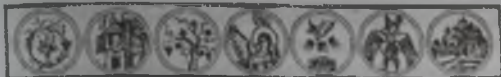
însetat de cunoaștere și părtășie cu Hristos, Domnul Cel Înviat. Are de toate și pentru toate, redevine nervura de lumină a vieții duhovnicești, racordată la ritmul liturgic intern și extern al vieții omului credincios. Stâlpul de foc care ne conduce spre taina Dumnezeieștii Liturghii. Prin lectura Psaltirii creștem ca fii ai lui Dumnezeu, ne împropriem duhovnicește și pedagogic deopotrivă modul de a respira prin rugăciunea Evangheliei, concentrată în Tatăl Nostru. Seva de har care crește astfel din dialogul liturgic cu Dumnezeu Cel viu se propune ca un exercițiu de Înviere, de Veșnicie în Hristos.

După ce, în 2010, Părintele Ieromonah Arsenie Obreja ne-a dăruit, într-o frumoasă ediție, *Predicile Fericitului Augustin*^{*}, iată, ne pune acum la îndemână o lectură a Psalmilor în viziunea aceluiași Părinte al Hipponei. Meditație atentă, rostire adâncă și rostuire a lecturii Psaltirii, icoană adăpării celei izbăvitoare de sete duhovnicească, lectura propusă Bisericii de Fericitul întru sfințenie Augustin completează în chip binecuvântat aura de har a textului psalmilor. Atenți la darul ce-l avem de-acum înainte, fie să se împlinească în noi împletirea rugăciunii cu meditația și lectura adevărurilor născătoare de pocăință și smerită cunoaștere a lui Dumnezeu.

Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin NECULA

---

^{*} Fericitul Augustin, *Predici*, ed. Oastea Domnului, Sibiu, 2010, 251 p.

Cuvânt introductiv

Pentru fiecare creștin Psaltirea alcătuiește canonul lui zilnic, face cântarea sufletului spre Dumnezeu, cântare insuflată de Duhul Sfânt, dar în care fiecare vorbește în modul cel mai personal și mai intim Creatorului. Nu există inimă întristată sau veselă care să nu recite versetele psalmilor cu dăruire și cu toată atenția. De aici lauda Părinților pentru Cartea aceasta a Psalmilor, pentru a ne insufla nouă o bună înțelegere a ei în duhul rugăciunii. Este și cazul unui Părinte de demult, uitat și, trist de spus, dar adevărat, neglijat de contemporaneitatea dezorientată în care ne zbatem să fim vii: *Augustin...*

Psalmii au pentru inima arzândă a episcopului Hipponei Regale o rezonanță cu totul deosebită și personală. Spune Marele Convertit: „Câte strigăte nu am înălțat către Tine, Dumnezeul meu, când am citit Psalmii lui David, aceste cântări de credință!... Cum mă înflăcăram prin ei de iubire pentru Tine...” (Confesiuni XI, 4, 8). Din care iubire a ieșit unica expunere completă asupra psalmilor din întreaga literatură patristică de limbă latină, care uimește toate veacurile postaugustinene prin profunzimea și lungimea ei. Într-adevăr, *Comentariile la Psalmi* cuprind cea mai fecundă perioadă creatoare a Fericitului Augustin, care se întinde între 392 și 422, în care transpare retorul și filosoful Antichității târzii cu cea mai autentică trăire creștină. *Enarrationes in Psalmos*

însumează nu mai puțin de 3000 de pagini de text...

Psalmii rămân mereu pentru Augustin „dumnezeieștile cântări ce fac bucuria sufletului nostru, întru care chiar și lacrimile nu sunt fără bucurie” (Com. la Ps 145, 1). Entuziasmul său pentru Psalmi a fost încuibat de episcopul care l-a botezat, Ambrozie al Milanului, pentru care această Carte reprezintă suma Vechiului Testament. Că Psalmii au însoțit viața lui Augustin pe tot parcursul ei ne spune Possidius, episcop de Callama, prieten și biograf al său: „Făcuse copii ale psalmilor de pocăință ai lui David, care sunt în număr mic, și, de pe patul în care gemea în timpul bolii sale, contempla, admira foile afișate pe perete, le citea și vărsa lacrimi abundente și continui; și, pentru a evita risipirea, în jur de zece zile înaintea morții sale, ne rugă pe noi, cei prezenți, să nu lăsăm pe nimeni să intre în camera sa dacă nu este ceasul vizitei medicului sau când îi aduceam de mâncare” (Viața lui Augustin, 31, 2-3). Moartea nu l-a despărțit de cântarea psalmilor căci serie comentând: „Cânta-voi Dumnezeului Meu cât voi trăi, căci în El, eu trăiesc fără de sfârșit. Să nu ne înmaginăm că după ce am psalmodiat în cetatea aceasta, vom avea altceva de făcut acolo sus. Toată viața noastră va fi să cântăm psalmi lui Dumnezeu” (Com. al patrulea la Ps. 103, 17).

Am văzut în cele de mai sus pătrunderea ființială a lui Augustin de psalmii biblici, ardoarea cu care îi comentează, cu care predică asupra lor, fie acasă în eparhia sa, fie în Cartagina, la invitația lui Aurelius, primatul Africii. Cântările liturgice din textele psalmilor dau prilej predicatorului la îndelungi meditații care se dezvoltă ades în adevărate tratate teologice, iarăși după modelul ambrozian. Pătrunzând *corpusul* acestor *Enarrationes*, aflăm de la autorul lor că „Domnul Dumnezeu nostru, voind să ne adreseze cuvinte mângâietoare,

văzându-ne rușinați de soartă la a mânca pâinea noastră în sudoarea frunții, binevoiește să împrumute limbajul nostru pentru a ne vorbi, pentru a ne arăta, nu doar că El ne-a creat, ci și că locuiește împreună cu noi. Am ascultat, și în parte am cântat cuvintele Psalmului. Dacă spunem că aceste cuvinte sunt ale noastre, să ne temem ca nu cumva să nu fim într-un adevăr, căci ele aparțin mai mult Duhului Sfânt decât nouă. Totuși ar fi fost o minciună evidentă să spunem că acestea nu sunt cuvintele noastre, de vreme ce nu sunt decât suspine ale sufletelor în chinuri, sau mai degrabă strigăte pline de durere și lacrimi ce răsună de la un capăt la celălalt al psalmului. Ele sunt cuvintele noastre, căci mărturisesc mizeria noastră; dar nu vin de la noi, fiindcă este darul Celui Căruia îi datorăm puterea de a suspiņa” (Al doilea Com. la Ps. 26, 1). Acest adevăr naște o soluție simplă, dar și genială: vorbitorul este mereu același, este *Christus totus*, Hristos total, Cap și Trup, după imaginea descrisă de Sf. Ap. Pavel la Coloseni 1, 18. Atât de mare este unirea pe care Dumnezeu a realizat-o cu umanitatea, că Hristos își asumă până și cuvintele omului păcătos, și că Biserica poate pronunța cuvintele Capului ei atunci când vorbește despre Înviere și împărtășirea de viața cea dumnezeiască.

Glasul psalmului este personal, fapt care, după cum am văzut, îi induce lui Augustin atitudinea interioară de *confessio* pe care o va arăta în principala sa operă, *Confesiuini*. Confesiunile nu sunt decât un ecou personal și personalizat al psalmului biblic care străbate istoria unei convertiri. Întoarcerea lui Augustin către lumină este un exemplu de peste 1500 ani pentru fiecare dintre noi, iar ea are ca bază poezia psalmului ce face bucuria Bisericii creștine. Pătruns adânc de versetele acestor cântări de laudă, autorul comentariilor de față și le

impropriază. De aceea nu se poate ști cu exactitate când se sfârșește citatul scripturistic și când vorbește tâlcuitorul, când strigă profetul și când comentatorul psalmului. Augustin prelungește cuvântul Duhului Sfânt din experiența profetului în propria experiență de convertire pe care ne-o pune înaintea ca model.

Ierom. Dr. Arsenie Obreja

Université de Sorbonne,

Institut d'Etudes Augustiniennes

Paris, decembrie 2010

Comentariu la Psalmul al XXI-lea Patimile Domnului

1. Nu trebuie să păstrez sub tăcere¹, și voi trebuie să ascultați ceea ce Domnul nu a voit să tacă în Sfintele Sale Scripturi. Patima Domnului Nostru s-a întâmplat o dată, o știm; o singură dată Hristos a murit, Cel nevinovat pentru cei vinovați.² Știm, avem siguranța, credem cu o credință de neclătinat³, „că Iisus Hristos o dată înviat din morți nu mai

¹ Tonul acestui comentariu este îndreptat împotriva donatiștilor. Această sectă creștină apare în Africa la începutul anilor 300, fiind întemeiată de Donat, și atinge apogeul chiar în timpul episcopatului lui Augustin, dispărând definitiv în secolul al VII-lea. Iată câteva trăsături: între Biserică și lume există o opoziție insurmontabilă, orice contact cu puterea politică distruge și pătează Biserica; apoi Biserica nu poate accepta în sânul ei slujitori îndoielnici moral, nevrednici, deoarece validitatea Tainelor depinde de statutul moral al săvârșitorului. Pentru că Tainele Bisericii Universale erau săvârșite de slujitori imorali, deci nerecunoscute ca valide, toți credincioșii acestei Bisericii trebuiau rebotezați pentru a se putea mântui.

² I Pt 3, 18. Augustin folosește versetul acesta în toată opera sa numai de patru ori; aici este citat în același fel ca și în Predica *Guelferhytanus* 4.

³ *Fide immobilis*: cf. I Cor 15, 58. Aceeași idee se află în *Confesiuni* XII, 20, 29; *Comentariul la Psalmul* 92, 1 precum și în *Prima Cateheză* 25, 47, unde scrie: «Fugi, așadar, prin credință neclintită și bune obiceiuri, fugi frate, de acele chinuri unde nici schingiuitorii nu oboresc, nici schingiuiții nu mor.»

moare, și moartea nu va mai avea stăpânire asupra Lui” (Rom 6, 9). Așa a zis Sfântul Pavel: și de teamă ca noi să nu ajungem să uităm ceea ce s-a făcut o dată, îi sărbătorim în fiecare an aducerea aminte. Înseamnă oare că Iisus Hristos moare de fiecare dată când sărbătorim noi Paștele?

Totuși această amintire anuală ne pune oarecum sub ochi ceea ce s-a făcut o dată⁴, și noi ne emoționăm la fel de viu ca și cum vedem pe Hristos suspendat pe cruce⁵, nu pentru a-L batjocori, ci pentru a crede în El. Căci pe cruce El a fost batjocorit, iar astăzi adorăm pe Cel ce este în ceruri⁶. Astăzi nu mai este batjocorit, și trebuie oare să ne mâniem împotriva iudeilor care L-au luat în răs pe cruce, iar nu întru Împărăția Sa cea cerească? Și cine râde astăzi de Hristos? A plăcut lui Dumnezeu să nu fie decât unul, doi, pe care putem chiar să-i numărăm! Orice pai care este în aria Sa râde de El, iar grăunțele

---

⁴ În predicile rostite cu ocazia marilor sărbători liturgice, și mai ales în cele cu caracter pascal. Augustin revine asupra contradicției dintre singularitatea evenimentului sărbătorit și existența unei celebrări anuale a acestuia. Iată exemple: *Predica 220, Predica Guelferhytanus 2, 1 și 4, 1*. Sărbătoarea Patimilor Domnului, spune Augustin, nu repetă evenimentul ci îl reactualizează: «Când sărbătorim Paștile, nu răstignim iarăși pe Domnul...» (*Predica 252, 12*). *Predica Guelferhytanus 2*, pronunțată nu la mare distanță de comentariul de față, ne spune că, mulțumită acestei sărbători, ceea ce a fost văzut numai de ochii iudeilor, «acum este contemplat de ochii credinței în lumea întreagă ca și cum s-ar fi întâmplat astăzi». Aceste texte insistă asupra valorii pedagogice a sărbătorii, pentru a o retrăi în memoria credincioșilor, pentru a aminti evenimentul pe care îl celebrăm în Euharistie (*Scrisoarea 98, 9*).

⁵ Cf. Mt 27, 39-42

⁶ Antiteză întâlnită în mai multe predici contra donatiștilor care are menirea de a-i face să înțeleagă că ei sunt mai răi decât iudeii: *Predica 129, 7; Scrisoarea 23, 5; Predica Guelferhytanus 2, 2*.

cel bun⁷ suspină să vadă pe Domnul batjocorit.

Vreau să suspin împreună cu voi; căci iată vremea lacrimilor. Sărbătorim Patimile Domnului; este vremea să suspinăm, e timpul să plângem, e timpul să ne mărturisim păcatele noastre și să cerem iertare. Și cine dintre noi ar putea vărsa atâtea lacrimi să se învrednicească incomparabilelor Sale chinuri? Să ascultăm pe profetul: „Cine va dărui, spune el, apă capului meu și ochilor mei izvor de lacrimi?” (Ier 9, 1)⁸ Nu, să fie într-adevăr izvor de lacrimi în ochii mei, și nu ar fi îndeajuns atunci când îl vedem pe Hristos batjocorit, când adevărul este atât de clar și când nimeni nu poate spune: Eu nu știu. Că Celui ce are întreg universul îndrăznim să-i oferim o parte; Celui ce șade de-a dreapta Tatălui Său Îi spunem: Ce este al Tău aici? Și în loc de întreg pământul, nu-i arătăm decât Africa⁹.

2. Ce devin, fraților, cuvintele pe care tocmai le-ați ascultat? Nu le putem scrie cu lacrimi? Care este femeia ce vine cu miruri?¹⁰ Al cui simbol era ea? Oare nu al Bisericii? Ce prefigura mireasma pe care o ducea? Oare nu mireasma cea bună despre care a spus Apostolul: Suntem în tot locul bună-mireasmă a lui Iisus Hristos?¹¹ Și Sfântul Pavel ne arată

⁷ Cf. Mt 3, 12

⁸ După Septuaginta evreiască acest citat se află la capitolul 8, 23. Probabil acest verset a făcut parte din lectura zilei. Augustin citează încă de trei ori acest text, de două ori tot împotriva donatiștilor: *Contra Parmilianum* II, 7, 13 și în *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan* 13, 11.

⁹ Anunță tema pe care o va dezvolta în paragraful 28.

¹⁰ Mt 26, 7

¹¹ II Cor 2, 14. Despre interpretarea acestui verset des citat de Augustin, putem alege câteva rânduri din *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan* 50, 7-8: Apostolul este «bună mireasmă căci nu spune unora: Sunt bună mireasmă spre viață; și altora: un miros greu spre moarte; el spune că este bună-mireasmă și nu rea, și chiar această mireasmă

și el Biserica; căci zicând: „noi suntem”, se adresează credincioșilor. Și ce le spune? Suntem în tot locul bună-mireasmă lui Iisus Hristos. Iată deci pe Sfântul Pavel care ne spune că credincioșii sunt bună-mireasmă lui Hristos, și noi îndrăznim să-l contrazicem? Susținem că numai Africa este o bună-mireasmă, că restul lumii nu are decât un miros împruțit¹²? Cine afirmă deci că noi suntem în tot locul bună-mireasmă lui Hristos? Biserica. Această bună-mireasmă o simboliza vasul de mir vărsat asupra Domnului. Să vedem dacă nu cumva Hristos însuși o atestă.

Când oamenii avizi de interesele lor, avari și răpitori, adică atunci când Iuda spunea despre mirul acesta: „De ce să-l pierdem așa? Am fi putut să-l vindem scump și să facem bine săracilor” (Mt 26, 8). Când el voia să vândă astfel buna-mireasmă a lui Iisus Hristos, ce îi răspunde Mântuitorul? „De ce, spune El, întristezi pe această femeie? Ce a făcut ea pentru Mine, este o faptă bună” (Ib, 10). Ce am să spun mai mult, când Mântuitorul adaugă: „Oriunde va fi propovăduită Evanghelia aceasta”. Spune Iisus Hristos. Și ca și cum l-am întreba: Unde va fi propovăduită? „În toată lumea”, răspunde El.

Să ascultăm Psalmul nostru, să vedem de vorbește în același sens. Să ascultăm această cântare de jale, și cu atât mai vrednică de lacrimile noastre cu cât îl cântăm pentru niște

---

bună, după el, dă viață unora și moarte altora. Fericți cei pe care mireasma cea bună îi face să trăiască; este oare ceva mai nefericit decât să afli în buna mireasmă motivul morții? Iubești pe cel ce face binele? Buna-mireasmă te face să trăiești; porți invidie celui ce face binele? Buna-mireasmă te face să mori. Dar pentru că tu ai vrut să mori, oare ai făcut rea mireasma aceasta? Nu invidia pe nimeni și mireasma cea bună nu te va face să mori».

¹² literal: puturos

surzi¹³. Aș fi mirat, fraților, să cântăm astăzi psalmul acesta la Donatiști. Iertați-mă fraților, dacă vă mărturisesc uimirea mea, însă Îl recunosc pe Hristos cel milostiv, privesc pe oamenii aceștia ca pe niște pietre, dacă ei nu înțeleg aceste lucruri. Cum să vorbesc mai clar, chiar și unor surzi? Putem citi în psalmul acesta Patimile lui Hristos la fel de clar ca și în Evanghelie, și totuși a fost alcătuit cu nu știu câți ani înainte ca Mântuitorul să se fi născut din Fecioara Maria: era crainicul ce vestea pe Judecătorul ce va veni¹⁴. Să-l citim deci, atât cât ne va permite puținul timp ce ne rămâne, nu atât cât ar vrea durerea noastră, ci, așa cum am spus, atât cât ne va permite ceasul înaintat.

3. „Dumnezeule, Dumnezeul Meu privește la Mine: pentru ce să Mă părăsești?” Sunt aceleași cuvinte pe care le-ați auzit pe cruce, atunci când Domnul a strigat: „Eli, Eli” adică, Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu. „Lama sabachtani?”, de ce M-ai părăsit? Evanghelistul a tradus cuvintele acestea, și spune că Domnul striga în evreiește: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?”. Ce voia să spună Domnul?¹⁵ Căci Dumnezeu nu L-a părăsit, de vreme ce El Însuși este Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu este Dumnezeu,

¹³ Augustin reproșează adesea donatiștilor surditatea, așa cum vedem în *Comentariul la Psalmul 95*, 11; *Predica Guelferhytanus 2*, 1; *Scrisoarea 76*, 1.

¹⁴ Câteodată profeții sunt numiți vestitori ai lui Dumnezeu, cum ne arată *Comentariul la Psalmul 94*, 12. Însă imaginea aceasta aplicată chiar unui text scripturistic, este foarte rară. Totuși iată un exemplu: «Titlul unui psalm este ca un crainic ce ne strigă: Va veni, despre El vorbesc, despre Hristos voi cânta» (*Comentariul la Psalmul 139*, 3).

¹⁵ Modul în care citează Augustin aici versetul psalmului 21 arată indiferența față de litera textului, mai ales când cuvintele nu modifică înțelesul. Din cele 20 de citări ale acestui verset pe care le găsim în opera sa, 10 spun *Dumnezeul Meu* iar celelalte 10, *Dumnezeule*. Dar

Cuvântul lui Dumnezeu este Dumnezeu. Să ascultăm în cel dintâi capitol al său, pe acest Evanghelist care revărsa în afară bogăția pe care a luat-o din inima Domnului¹⁶; să vedem dacă Hristos este Dumnezeu. „La început era Cuvântul, și Cuvântul era în Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul” (In 1, 1). Cuvântul acesta deci, care era Dumnezeu, „S-a făcut trup pentru a locui printre noi”. Cuvântul acesta, care era Dumnezeu, și care, făcându-se trup, zicea când era pironit pe cruce: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, privește asupra Mea, pentru ce M-ai părăsit?” Pentru ce să vorbească așa, dacă

oare Dumnezeu abandonează pe Fiul Său? Comentariul de față este prima încercare de a lămurii problema pe care i-o pune Honoratus mai târziu în *Scrisoarea 140*. Cum Dumnezeu, care vine în ajutorul tuturor credincioșilor, ar putea să-și abandoneze Fiul? (*Comentariul la Psalmul 37, 27*) «Dumnezeu abandonează» este mai degrabă o antropomorfizare proprie stilului biblic care arată experiența omului, iar nu acțiunea lui Dumnezeu. Episcopul Hipponei afirmă de mai multe ori că Tatăl nu și-a putut abandona Fiul, deoarece Acesta nu S-a depărtat niciodată de El (*Comentariul la Psalmul 34, 2, 5; 43, 2; 49, 5*) spre deosebire de Adam care a întors spatele Creatorului (*Com. La Ps. 58, 1-2*). Dumnezeu nu a ascultat rugăciunea cererii unui bine pământesc, anume scăparea de la moarte, ci pe aceea a bunătaților cerești: «În ochii oamenilor El este mort, în ochii fiilor oamenilor El a înviat» (*Epistola 25*). Scopul acestui abandon este didactic, de a ne învăța că trebuie să căutăm ceea ce este veșnic (*Ep. 59 și 82*); Hristos a rostit aceste cuvinte «pentru că noi eram în El» (*Com. la Ps. 34, 2, 5; 40, 6; 70, 1, 11*), pentru că Biserica este Trupul Lui. Glasul Lui este glasul nostru (*Com. la Ps. 41, 17*), este glasul Bisericii (*Com. Ps. 30, 2, 1; 58, 1*), al vechiului om (*Com. Ps. 37, 27; 40, 6*) și al slăbiciunii omenești a păcatului (*Com. Ps. 49, 5 și Epistola 140, 18*). Asumându-și firea omenească, Fiul a cunoscut slăbiciunea trupului: «Cel ce a luat asemănarea trupului păcatului, de ce nu ar fi luat și asemănarea cuvântului păcatului?» (*Com. Ps. 49, 5*)

¹⁶ In 23, 23. Evanghelistul Ioan, rezemându-se pe pieptul Domnului la Cîna cea de Taină.

nu pentru că noi înșine eram acolo și că Biserica este Trupul lui Iisus Hristos?¹⁷ Pentru ce să zică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, privește spre Mine, oare Mă vei părăsi?“, dacă nu pentru a trezi atenția noastră, și pentru a ne zice oarecum: „Despre Mine s-a vorbit în psalmul acesta. Strigătele păcatelor mele depărtează de la mine mântuirea.” Ce păcate avea Cel despre care s-a zis: „El nu a săvârșit nici un păcat, și minciuna nu s-a aflat în gura Lui?” (I Pt 2, 23). Cum poate spune „păcatele Mele”, dacă nu deoarece El cere iertarea păcatelor noastre, și că a voit ca ele să devină păcatele Lui, ca dreptatea Lui să devină dreptatea noastră?

4. „Dumnezeul Meu, ziua voi striga către Tine și nu Mă vei auzi; noaptea, și nu-Mi va fi Mic de nebunie” (Ps 21, 2). Vorbește astfel despre El Însuși, despre voi, despre mine; căci vorbea în numele trupului Său tainic care este Biserica. Poate afară de cazul în care, fraților, voi nu credeți că Domnul se temea să moară atunci când zicea: „Tată, dacă este cu putință, să se depărteze de la Mine paharul acesta” (Mt 26, 39). Niciodată soldatul nu este mai de valoare decât generalul. „Este slujitorului de ajuns să se asemene stăpânului” (In 10, 25). Totuși Sfântul Pavel, luptător al Împăratului Iisus, scria: „Mă simt strâns din amândouă părțile, am dorința vie să fiu dezlegat de legăturile trupului pentru a fi împreună cu Iisus Hristos” (Fil 1, 23). Să-și dorească el moartea pentru a fi cu Hristos, dacă chiar Hristos se temea să nu moară?¹⁸ Ce înseamnă aceasta oare, dacă nu că purta în El neputința noastră,

---

¹⁷ Efes 1, 23

¹⁸ Augustin neagă că Hristos S-a temut de moarte. Niciodată nu citează prima parte a versetului de la Mt 26, 39 fără a o adăuga imediat pe a doua: «...dar nu cum voiesc Eu». Comentează zicând că aceste cuvinte ale Mântuitorului învață pe oameni să nu se teamă de moarte.

și că vorbea așa în numele credincioșilor statorniciți deja în trupul Său mistic, și care ar putea și ei să se teamă de moarte? De aici vine că rugăciunea aceasta era rugăciunea mădularelor, iar nu a Capului.

La fel și cu cuvintele acestea: „Ziua am strigat către Tine și noaptea, și Tu nu mă vei auzi”. Mulți strigă la Dumnezeu în dureri și nu sunt ascultați, dar este spre mântuirea lor, iar nu pentru că sunt nebuni. Pavel cerea să fie izbăvit de boldul trupului și nu a obținut aceasta; a auzit răspunsul: „Îți ajunge harul Meu, căci virtutea se desăvârșește în cei slabi” (II Cor 12, 9). Nu-l asculta Dumnezeu, și refuzul acesta, departe de a-L acuza de nebulie, trebuia să-l învețe înțelepciunea; pentru că **omul trebuie să înțeleagă că Dumnezeu este tămăduitor și că durerea este un remediu pentru a ne vindeca, și nu o pedeapsă care duce la osândire**. Pentru a vă vindeca pe voi, vă arde, vă taie, iar voi țipați; doctorul este surd la dorințele voastre, el caută numai să vă tămăduiască¹⁹.

5. „Iar Tu, o, slava lui Israel, întru cele sfinte locuiești” (v. 3). Locuiești în cei pe care îi sfințești și pe care îi faci să înțeleagă că, dacă lepezi cererile lor, este spre binele celor care Te roagă și că ascuți pe alții spre propria lor pierzare. Spre câștigul Sfântului Pavel Dumnezeu a respins rugăciunea lui, și spre rușinarea lui Satan a primit-o pe a sa. El a cerut să-l ispitească pe Iov, ceea ce i-a fost dat²⁰. Demonii au cerut să intre în

¹⁹ Tema încercării mântuitoare de către Dumnezeu-Tămăduitorul o putem vedea în *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan* 6, 6-8 și *Predica* 354, 7. Exemplul lui Pavel Apostolul este grăitor: «Tu ai cerut, ai strigat, chiar de trei ori ai strigat, Eu am auzit de prima dată ce ai strigat, nu Mi-am întors urechile de la Tine, știi ce fac: tu vrei să îți se ia tocmai leacul din pricina căruia simți că arzi» (*Comentariul la Prima Epistolă a lui Ioan* 6, 7).

²⁰ Iov 1, 11

porci, și Iisus le-a permis²¹. Astfel diavolii sunt ascultați. Apostolul nu: însă sunt ascultați spre pierzarea lor; și pentru mântuirea lui, Apostolul nu a fost²². „Aceasta nu pentru a mă convinge de nebunie. Tu ești slava lui Israel și locuiești în cei sfinți ai Tăi.” De ce nu ascuți chiar pe cei ce sunt ai Tăi? Dar de ce să vorbim așa?

Amintiți-vă să spuneți mereu: Slavă lui Dumnezeu, înaintea acestei mulțimi de oameni, și au venit mulți care nu vin de obicei. Pentru toți spun deci că durerea nu este pentru creștin decât o încercare, dacă nu-L părăsește pe Dumnezeu²³. Atunci când omul este fericit întru cele din afară, creștinul este într-o nepăsare sufletească. Focul este pus în cuptor, și cuptorul argintarului este simbolul unei mari taine. Se află acolo aur, se află paie, este și foc care arde în loc închis²⁴. Focul este același, efectul este foarte diferit, transformă paiele în cenușă și scoate aurului impuritățile lui²⁵. Cei în care locuiește Domnul devin astfel mai buni prin suferințe, sunt încercați precum aurul. Dacă deci diavolul, vrăjmașul nostru, cere pe careva și îl obține de la Dumnezeu, atunci, fie prin boli trupești, fie prin pierderea bunurilor, fie prin moartea celor apropiați ai lui, creștinul își ține inima în mâinile Celui care nu îl lasă și care nu pare să-și plece urechea la durerea lui decât pentru a asculta apoi cu milostivire rugăciunea lui. Artistul care ne-a făcut știe ce trebuie să facă, știe și cum să ne întărească. Este un Arhitect abil

²¹ Mt 8, 31

²² Aceeași opoziție între Pavel care nu a fost ascultat și demoni se poate afla și în *Comentariul la Ps. 85, 9* și *Predica 354, 7*

²³ Putem înțelege: «în necazuri ne dam seama dacă nu-L abandonăm pe Dumnezeu.»

²⁴ Joc de cuvinte intraductibil: *angustus* (strâmt) / *angustiae* (necaz, durere)

²⁵ literal: zgura

care a zidit construcția, știe să repare ceea ce s-a putut prăbuși.

6. Ascultați ce mai zice Profetul: „Întru Tine au nădăjduit părinții noștri, întru Tine au nădăjduit, și Tu i-ai izbăvit pe ei” (v. 4). Noi știm, căci am citit în Scripturi, pe câți dintre părinții noștri i-a izbăvit Dumnezeu, pentru că nădăjuiu întru El, El a eliberat din Egipt pe tot poporul lui Israel²⁶. A izbăvit pe cei trei tineri din flăcările cuptorului; a izbăvit pe Daniel din groapa leilor²⁷, și pe Suzana, de o acuzație mincinoasă²⁸: toți L-au chemat, toți au fost izbăviți²⁹. A lipsit oare de aceasta pe Fiul Său, neascultându-L pe cruce? De ce nu L-a mântuit într-o clipită Cel ce a zis: „Părinți noștri întru Tine au nădăjduit, și Tu i-ai izbăvit pe ei?”

7. „Iar Eu sunt vierme și nu om” (v. 6). Un vierme și nu om³⁰. Omul este și el un vierme, dar Acesta este vierme și nu

²⁶ Ex 12, 51

²⁷ Dan III

²⁸ In XIV

²⁹ In XIII. Acestor patru exemple de izbăvire arătate aici, Epistola 140, 20 și 28 mai menționează pe Isaac, Iov, Noc, Lot, Iosif, Moise și Rahab. Formule ca: «Mântuiește-mă Doamne, precum ai mântuit pe Daniel din gura leilor» sunt destul de dese în Liturgia Africană.

³⁰ Acest verset este pus în gura Mântuitorului. De ce? Pentru Augustin imaginea viermelui desemnează trei lucruri: nașterea lui Hristos în trup, zămislirea *sine semine* și umiliința Fiului lui Dumnezeu. Viermele care se naște din carnea în descompunere (*Epist.* 102, 36), evocă corupția și stricăciunea omului; aici tema este prezentată fără a fi dezvoltată. O altă imagine este aceasta: «Omul este putreziciune, iar fiul omului vierme» (*Epistola* 104, 21). Apoi, viermele, pentru cei de demult care credeau în nașterea spontană, era simbolul nașterii virginale a lui Hristos. Origen este cel dintâi care dezvoltă această temă: «Eu sunt născut, face pe Domnul să zică, ca un vierme care nu își află originea lui în vreo sămânță străină, ci în însăși carnea în care se dezvoltă» (*Omulia la Luca* 14, 8). În al treilea rând, expresia aceasta arată smerirea voită a Fiului lui Dumnezeu, fiind mai înainte folosită de Tertulian, Ciprian, Ambrozic, Ieronim.

om. De ce nu om? Pentru că este Dumnezeu. De ce S-a pogorât până la a-și spune *vierme*? Oare pentru că un vierme se naște din carne spontan cum Hristos S-a născut din Fecioara Maria? Este El un vierme? Și totuși nu este om. De ce un vierme? Pentru că este muritor, pentru că este născut din trup, pentru că este născut dintr-o Fecioară și fără ajutorul vreunui om. De ce nu este om? Fiindcă Cuvântul era dintru început, și Cuvântul era în Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul³¹.

8. „Sunt ocară oamenilor și lepădătura poporului” (v. 6). Vedeti cât a suferit El; și înaintea istorisirii patimilor Lui, pentru a-L asculta cu și mai sincere suspinuri, vedeți mai întâi chinurile pe care le-a îndurat și vedeți apoi de ce. Care este rodul patimilor Lui? Părinții noștri au nădăjduit și au fost eliberați din Egipt. Și, așa cum am spus, atâtia alții L-au chemat și fără de nici o întârziere au fost izbăviți din viața aceasta, fără a aștepta viața cea veșnică. Însuși Iov, dat lui Satan care l-a cerut, pradă bubelor și viermilor³², și-a regăsit totuși sănătatea în această viață, și bogății îndoite celor pe care le-a pierdut³³. Iar Mântuitorul este biciuit, și nici un ajutor; este acoperit de necinste³⁴, și nici un ajutor; este ridicat pe cruce, și nici o izbăvire; strigă: „Dumnezeul meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Mt 28), și nici un ajutor. Pentru ce fraților? Pentru ce toate acestea? Care e răsplătirea atâtor chinuri? Tot ceea ce El îndură este preț de răscumpărare. Ce poate răscumpăra cu prețul atâtor suferințe?

Să rostim psalmul și să vedem ce cuprinde. Să căutăm mai întâi ce a suferit și apoi de ce: și să înțelegem câți sunt

³¹ In 1, 1

³² Iov 1, 11

³³ Id 42, 11

³⁴ literal: scuipături

dușmani ai lui Hristos cei ce mărturisesc chinurile pe care El le-a îndurat și care îi răpesc prețul. Ascultăm deci toate acestea în psalm și vedem ce a suferit El și pentru care motiv. Să rețineți aceste două puncte: ce a suferit și pentru ce? Lămuresc acum ce a suferit, fără a mă opri prea mult asupra acestui lucru: cuvintele psalmului vă vor lămuri mai bine decât mine. vedeți, creștinilor, ce a îndurat Domnul; El este „ocara oamenilor și lepădătura poporului”.

9. „Toți care Mă vedeau Mă batjocoreau, grăiau cu buzele și clătinau capul. A nădăjduit în Dumnezeu, Dumnezeu să-L izbăvească, Dumnezeu să-L mântuiască fiindcă L-a plăcut pe El” (v. 7-8). De ce vorbeau așa iudeii? Pentru că Hristos s-a făcut om, iar ei Îl tratau ca om.

10. „Că Tu M-ai scos din pântece” (v. 9). Oare vorbeau așa împotriva Cuvântului care era dintru început? Dar Cuvântul, prin care toate au fost făcute¹⁵, nu a fost scos din pântece decât prin aceea că Cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi¹⁶. „Deoarece M-ai scos din pântecel Maicii Mele, Tu ești Dumnezeul Meu imediat ce am supt la sân” (v. 10). Tu ești Tatăl Meu înainte de toți vecii, însă ești Dumnezeul Meu de când am supt la sân¹⁷.

11. „De la sânul Maicii Mele, am fost primit în brațele Tale”, pentru ca Tu să fii singura Mea nădejde; acesta este

---

¹⁵ In 1, 1-3

¹⁶ In 1, 14

¹⁷ Mama lui Iisus nu este aici Fecioara, ci Sinagoga, trecerea prin sânul ei este o viață întunecată; a bea laptele ei înseamnă a adopta ritualurile carnale ale sabbatului, circumceiziunii... Vorbind despre Sf. Pavel pe care Dumnezeu l-a despărțit de sânurile maicii lui, Augustin spune: «Este despărțit, să spunem așa, de pântecel matern, oricine se separă de oarba obișnuință a părinților trupești.» (*Comentariul la Epistola către Galateni* 8).

omul, și omul întru slăbiciunea lui. Cuvântul făcut trup, vorbește în acest fel. „Din pântecul Maicii Mele Tu ești Dumnezeu” (v. 10). Nu Dumnezeu prin Tine Însăși; prin Tine Însăși Tu ești Tatăl Meu; iar Dumnezeu numai de când am trecut prin pântecul Maicii Mele.

12. „Nu Te depărta de la Mine; că necazul Meu este aproape, și nu este nimeni care să Mă ajute” (v. 11). Vedeți cum este părăsit și ce nefericire pentru noi, dacă El ne părăsea. „Nu este nimeni care să ne ajute”.

13. „Vițeii fără de număr, tauri puternici M-au înconjurat” (v. 12). Iată poporul și stăpânul, poporul sau vițeii cei tineri fără număr, stăpânul sau taurul cel puternic.

14. „Își deschid asupra Mea gura lor precum leul ce răpește și răcnește” (v. 13). Ascultați răcnetele din Evanghelie: „Răstignește-L! Răstignește-L!” (In 19, 6).

15. „M-am vărsat ca apa și oasele Mele s-au risipit” (v. 14). Numește oase pe ucenicii cei mai puternici, căci oasele sunt soliditatea trupului. Când au fost risipite aceste oase? Atunci când le zice: „Iată, vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor” (Mt 11, 16). Și-a risipit deci ucenicii cei mai puternici, iar El S-a vărsat ca și apa. Apa vărsată spală sau udă; Hristos S-a vărsat precum apa pentru a spăla spurcăciunile noastre și pentru a uda sufletele noastre.

„S-a topit inima Mea precum ceara în mijlocul pântecului Meu” (v. 15). Biserica este cea pe care El o numește pântec al Său. Cum inima Lui a ajuns ca ceara? Inima Lui, Scriptura, sau mai degrabă Înțelepciunea cuprinsă în Sfintele Scripturi. Scriptura era o carte închisă pe care nu o înțelegea nimeni; Domnul a fost pironit pe cruce, și atunci ea a devenit clară³⁸ precum ceara lichidă, și cele mai slabe suflete au putut-o

³⁸ transparentă

înțelege. De aici s-a rupt catapeteasma templului³⁹ iar ceea ce era ascuns, se descoperă⁴⁰.

16. „S-a uscat puterea Mea ca și argila” (v. 16). Admirabilă expresie pentru a spune: numele Meu s-a întărit prin chinuri. Așa cum argila este moale înainte de a trece prin foc, și solidă atunci când iese; la fel numele Domnului, disprețuit înaintea patimilor, a ieșit glorios. „S-a lipit limba Mea de cerul gurii Mele” (v. 16). Cum mădularul acesta nu folosește decât pentru a vorbi, Mântuitorul numește limbă a Sa pe predicatorii Săi, iar ei s-au lipit cerului gurii pentru a scoate înțelepciunea din adâncurile ei tainice. „Și în țărâna morții M-ai pogorât.”

17. „Haită de câini Mă înconjoară, sfatul celor nelegiuiți Mă împresoară” (v. 17). Vedeti și Evanghelia. „Străpuns-au mâinile și picioarele Mele” (v. 18). S-au deschis atunci rănilor, ale căror cicatrice le-a atins ucenicul cel necredincios. El a spus: „Dacă nu pun mâinile mele în rana cuielor, nu voi crede”. Iisus i-a spus atunci: „Vino, pune mâna ta, o, necredinciosule”. Iar el și-a pus mâna lui și a strigat: „Domnul meu și Dumnezeuul meu”. Iar Iisus: Pentru că M-ai văzut ai crezut; fericiți cei ce cred fără să vadă⁴¹. „Au străpuns mâinile și picioarele Mele.”

18. „Au numărat toate oasele Mele” (v. 19), atunci când era întins pe cruce. Nu putem exprima mai bine întinderea trupului pe cruce decât zicând: „au numărat toate oasele Mele”.

19. „Au privit la Mine, M-au examinat cu atenție” (v. 19). Au examinat, dar fără să înțeleagă; s-au uitat, dar fără să vadă. Ochii lor vedeau trupul, însă inima lor nu se ridica la Cuvântul⁴².

³⁹ Mt 27, 51

⁴⁰ Ca și vălul lui Moise (II Cor 3, 13-16), catapeteasma Templului simbolizează obscuritatea Scripturilor, descoperirea tainelor Legii. Această interpretare o găsim pentru prima dată la Origen.

⁴¹ In 20, 25-28

⁴² Aceeași idee în *Predica Guelferhytanus* 21, 3

„Și-au împărțit hainele Mele” (v. 20). Hainele Lui sunt tainele. Băgați de seamă fraților, că hainele Lui sau tainele au putut fi împărțite de erezii; dar se afla acolo cămașa pe care nimeni nu a putut-o împărți. „Au tras cămașa Mea la sorți.” „Era acolo”, spune Evanghelistul, „cămașa Lui țesută de sus” (In 19, 23). Țesută deci în cer, țesută de Tatăl, țesută de Duhul Sfânt. Care este cămașa aceasta, de nu dragostea care nu se poate împărți? Care este cămașa, dacă nu unitatea? Se trage la sorți fiindcă nu se poate împărți. Ereticii au putut împărți tainele, dar nu dragostea. Neputincioși în a o împărți, s-au retras, însă ea rămâne în integritatea ei⁴³. Sorții au dăruit-o unora: acela care o are este în siguranță; căci nimeni nu o poate arunca în afara Bisericii universale; și dacă omul de dinafară începe să o aibă, se bagă înăuntrul ei, precum ramura de măslin adusă de porumbel⁴⁴.

20. „Iar Tu, Doamne, nu depărta de la Mine ajutorul Tău” (v. 21). Așa a fost, iar Dumnezeu L-a înviat pe El a treia zi. „Ia aminte la sprijinul Meu.”

21. „Scoate sufletul Meu de la sabia” (v. 22); adică din moarte. Prin sabia El a vrut să se înțeleagă moartea⁴⁵. „Și pe

---

⁴³ Cămașa țesută de sus până jos este simbol al unității Bisericii inspirat ca imagine de la Sf. Ciprian: «Hristos purta pe El unitatea care vine de sus, adică din cer de la Tatăl» (*De Unitate* 7).

⁴⁴ Gen 8, 11. Arca lui Noe este în mod tradițional recunoscută ca simbol al Bisericii. Ascemenea, Augustin ține la simbolistica inițială prin care ramura de măslin arată pacea. Găsim însă în *Contra Faustum* 12, 20 o altă imagine: aceea a schismaticilor revenind în Biserică. Cel ce se separă de Biserică este ca o ramură ruptă de marele trup al Bisericii. Spre anul 407 ramura adusă de porumbel desemnează pe cei botezați afară de Biserică, pe donatiști.

⁴⁵ În unele locuri ca mai semnifică limba celor răi (*Com. Ps.* 56, 12). Epistola 140, 41 leagă atât interpretarea dată mai sus cât și pe aceea din textul comentariului nostru.

cea singură a Mea din gheara câinilor.” Adică sufletul. Și această *singură* sunt sufletul și trupul Lui; este Biserica pe care o numește cea singură. „Din gheara”, adică din puterea câinilor. Care sunt câinii? Cei care latră precum câinii, fără să știe de cine se iau. Nu li se face nimic și totuși ei latră. Ce face un trecător unui câine? Și totuși el latră. Să latri orbește, fără să știi nici împotriva cui, nici pentru cine, asta înseamnă a fi câine.

22. „Izbăvește-Mă de gura leului” (v. 23). Cunoașteți leul răcnind ce ne dă târcoale căutând pe cine să înghită¹⁶. „Cruță smerenia Mea de comul taurilor.” Nu numește tauri decât pe cei mândri; și a adăugat: „Smerenia Mea”.

23. Ați auzit chinurile pe care le-a suferit Hristos, și rugămințile pe care El le-a făcut pentru a fi izbăvit: să băgăm de seamă acum, pentru ce a suferit. Vedeți mai întâi, fraților: la ce ne folosește să purtăm numele de creștin, când noi nu suntem în moștenirea pentru care a suferit Hristos? Am ascultat ce a suferit; l s-au numărat oasele, l-au batjocorit, l s-au împărțit hainele, l-au tras cămașa la sorți, l s-au risipit oasele; asta ne învață psalmul și asta citim în Evanghelie. Să vedem de ce.

O Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Tu nu ai suferi dacă nu ai vrea; arată-ne nouă dulce roada patimilor Tale. Ascultați, ne spune El, care este rodul: nu ascund; dar omul este surd la cuvintele Mele. Ascultați bine care este rodul cumpărat prin chinurile Mele. „Voi vesti numele Tău fraților Mei.” Să vedem dacă nu cumva predică numele Domnului fraților Săi decât într-o parte a lumii. „Voi vesti numele Tău fraților Mei, Te voi cânta în mijlocul Bisericii” (v. 24). Asta se împlinește acum. Dar să vedem care este Biserica: „Te voi cânta în mijlocul Bisericii”. Să vedem Biserica pentru care El a suferit.

24. „Lăudați pe Domnul, voi cei ce vă temeți de El” (v. 25). Biserica lui Hristos este peste tot acolo unde ne temem și unde binecuvântăm pe Dumnezeu. Însă, vedeți fraților, dacă în aceste zile nu are sens cântarea *Amin* și *Aliluia* ce răsună în tot pământul⁴⁷. Oare nu este Dumnezeu temut? Nu este Domnul binecuvântat? Iată ce tocmai ne-a spus Donat⁴⁸: «Nu mai este frică, și întreaga lume a pierit»; nu are dreptate când zice lumea întregă; nu o să rămână deci decât o mică parte din Africa? Dar oare nu are Hristos cuvânt să închidă gura acestor predicatori? Nu are El cuvânt să taie limba lor? Să căutăm și poate vom găsi.

Când trebuie Hristos să binecuvinteze pe Dumnezeu în mijlocul Bisericii, despre Biserica noastră vorbește. „Binecuvântați pe Domnul voi cei ce vă temeți de Dumnezeu.” Să vedem dacă adversarii noștri laudă pe Domnul ca să înțelegem dacă despre ei se vorbește, dacă El este binecuvântat în Biserica lor. Cum binecuvintează pe Hristos cei ce vestesc că El a pierdut tot pământul, că diavolul a biruit asupra Lui, că nu-I rămâne decât o parte? Să mai vedem că și psalmul vorbește cu și mai multă claritate, se explică cu evidență; că nu mai este nevoie de interpretări, că nu rămâne nici o îndoială. „Lăudați-L pe El toată seminția lui Iacov.” Poate vor mai spune: „Noi suntem din seminția

---

⁴⁷ La Hippona, și probabil în toată Africa, nu se cânta *Aliluia* decât între Paști și Cincizecime conform Epistolei 55, 32. „Ce vrea să însemne *Aliluia*? Este un cuvânt evreiesc; lăudați pe Dumnezeu. *Alelu*: lăudați, *ia*: Dumnezeu. A spune *Aliluia* înseamnă deci: lăudați pe Dumnezeu și noi ne îndemnăm unul pe celălalt să lăudăm pe Dumnezeu » (*Predica* 243, 8). Cântarea lui *Aliluia* și a lui *Amin* desemnează aici prin sinecdoacă cultul creștin în general, care de acum se întinde pe tot pământul.

⁴⁸ Întemeietorul sectei care îi poarta numele.

lui Iacob. Să vedem dacă într-adevăr sunt din această seminție”

25. „Să se teamă de El toți urmașii lui Israel” (v. 26). Să mai spună că sunt din neamul lui Israel, le permitem să o spună. „Că n-a disprețuit nici n-a lepădat ruga săracilor.” A căror săraci? A celor ce nu se socotesc pe ei înșiși. Să judecăm prin aceasta dacă sunt săraci cei ce spun: „Noi suntem drepti”⁴⁹, când Însuși Hristos a spus: „Strigătele păcatelor Mele depărtează de la Mine mântuirea” (v. 1). Să spună ei ce le va place. „Nu și-a întors de la Mine privirea Lui, și când am strigat către El, M-a auzit” (v. 28). Întru ce l-a ascultat, și pentru ce?

26. „Tu ești ținta laudei mele” (v. 29). Își pune lauda în Dumnezeu pentru a ne învăța pe noi să nu-l socotim pe om. Să spună ce vor vrea. Încep să simtă deja efectul focului ce se apropie: „Că nu se poate nimeni ascunde de căldura Lui” (Ps 18, 7)⁵⁰. Să mai spună: nu ne mai încredem în noi, ci în Dumnezeu ne lăudăm; să spună chiar: „În adunare mare voi cânta laudele Tale”. Aici mi se pare că Hristos îi atinge la inimă. Ce este aceasta fraților, dacă nu o mare Biserică? Vom numi oare o mare Biserică un colț de pământ? O mare Biserică

---

⁴⁹ Aceste afirmații pretențioase sunt citate și în lucrarea *Împotriva lui Parmenian* III, 6, 29. *Scrisoarea* 93, 42 adresată lui Vincent, episcop donatist de Cartena în anul 408, spune: «Nu sunteți oare fii răi, voi care vă dați drepti, și care nu vă puteți spăla mâinile voastre de rușinea despărțirii?» Augustin a compus chiar și un Psalm alfabetic împotriva donatiștilor în care scrie: «Strigați că doar voi sunteți drepti».

⁵⁰ Versetul evocă judecata divină ca și în *Predica* 32, 23. O interpretare frumoasă a acestui verset o avem într-o altă predică: «Căldura dumnezeiască este acum în Cuvântul divin: să te încălzească mai degrabă, și nu te vei topi ca și ceara înaintea focului pe care El îl va aprinde.» (*Predica* 22, 3)

este întreg pământul. Ar vrea cineva să-L contrazică pe Hristos? Iată cuvintele Tale, Hristoase: „Cânta-voi laudele Tale într-o mare Biserică”; spune-ne nouă care este această Biserică! Te-ai retras într-un colț al Africii⁵¹; ai pierdut lumea întreagă, Ți-ai vărsat sângele pentru toți⁵²; însă vrăjmașul a invadat terenul Tău⁵³. Dacă vorbim așa fraților, este ca și cum L-am întreba pe El, căci noi știm ce ar avea să răspundă.

Să presupunem totuși că nu știm ce spune El. Răspunsul Lui nu este oare: așteptați, am să vă vorbesc în așa fel să ridic orice îndoială? Să ascultăm ce are să zică. Iar eu voiam să spun și să nu las oamenilor libertatea de a interpreta aceste cuvinte ale lui Hristos: „În Biserica cea mare”. Și tu vii să-mi spui că El s-a retras într-o margine? Vor îndrăzni încă să ne spună: adunarea noastră este mare, ce spuneți de Bagai și Tamugade⁵⁴? Dacă Hristos nu mai are cuvânt să-i înfrunte vor spune că numai Numidia singură este această mare Biserică.

27. Să vedem, să ascultăm pe Iisus Hristos: „Voi împlini juruințele mele înaintea celor ce se tem de El” (v. 29). Care este legământul lui Hristos? Jertfa pe care o oferă lui Dumnezeu. Știți care jertfă? Cei credincioși cunosc juruințele lui Hristos înaintea celor ce se tem de El⁵⁵. Căci iată ce urmează: „Vor mânca săracii și se vor sătura” (v. 30). Fericiți sunt deci săracii

⁵¹ Același persiflaj în *Com. la Psalmul 36*, 2, 20 și în *Scrisoarea 93*, 24.

⁵² Mt 26, 28

⁵³ Imaginea este lămurită pe larg în paragraful 31. A se vedea și *Tratatul la Evanghelia Sf. Ioan 7*, 11.

⁵⁴ *Bagai*, cetate romană din secolul II, apare în anul 347 ca una dintre fortărețele donatismului. *Tamugade* sau *Timgad*, oraș important în secolul IV, poate fi numit capitală a donatiștilor; aici, episcopul lor, Optat de Mileve, a construit o mare catedrală.

⁵⁵ Cuvânt dezvoltat mai jos, în paragraful 28, este folosit de Augustin pentru a acoperi Taina Euharistiei, din pricina prezenței catchumenilor ce nu puteau înțelege acum pe deplin.

care mănâncă astfel pentru a fi săturați! Deci cei săraci mănâncă. Cât despre cei bogăți, ei nu se satură, pentru că nu le este foame. Cei săraci vor mânca. Era un sărac, pescarul Petru, și Ioan, un alt pescar, și Iacob, fratele lui⁵⁶, chiar și bogatul Matei⁵⁷. Erau săraci, toți ceilalți care mâncau și se săturau, deoarece sufereau ca și victima pe care o mâncau. Căci Hristos și-a oferit chinurile Sale așa cum Și-a oferit bogățiile; cel care suferă ca și El, acela este săturat. Cei săraci îl imită pentru că suferă pentru a urma pașii lui Iisus Hristos⁵⁸. „Vor mânca săracii.” Cum sunt săraci? „Îl laudă pe Domnul, cei ce-L caută pe El” (v. 30).

Bogații se laudă pe ei-înșiși, cei săraci laudă pe Domnul. Cum sunt săraci? Binecuvintează pe Domnul, caută pe Domnul, și Domnul este comoara celor săraci; de unde vine că le este în lipsă casa, pe când inima le este plină de bogății. Cel bogat se muncește să-și umple lăzile lui, săracul caută să-și umple inima: și atunci când inima îi este îmbogățită, binecuvintează pe Domnul, cel ce-L caută pe El. *Vedeți fraților, în ce constă bogăția celor cu adevărat săraci; ea nu stă nici în lăzi, nici în hambare, nici în beciuri.* „Inimile lor în veac vor fi vii.”

28. Ascultați-mă fraților. Hristos a suferit, a îndurat tot ce ați auzit; am căutat scopul chinurilor Lui, iar El ne-a spus: „Voi vesti numele Tău fraților Mei, Te voi cânta în mijlocul Bisericii”. Iar ei răspund: noi suntem Biserica. „Să se teamă de el urmașii lui Israel.” Și ei să zică: Noi suntem urmașii lui Israel. „Nu a lepădat nici nu a disprețuit ruga celor săraci.” Ei zic: noi suntem cei săraci. „Nu și-a întors de la mine fața Lui.” Iisus Hristos Domnul nostru, nu și-a întors fața Sa de la El Însuși, sau de la

⁵⁶ Mt 4, 18

⁵⁷ Id 9, 9

⁵⁸ 1 Pt 2, 21

trupul Lui care este Biserica. „Iar Tu ești lauda Mea.” Și voi vreți să vă lăudați pe voi înșivă. Dar, ne vor răspunde ei, și noi îl cântăm pe El. „Voi împlini făgăduințele Mele înaintea celor ce se tem de El.” Credincioșii știu că aceasta este jertfa păcii, jertfa dragostei, jertfa propriului trup: nu ne putem întinde astăzi asupra acestui subiect. „Voi împlini făgăduințele mele înaintea celor ce se tem de El.” Mâncăți bogaților, mâncăți pescarilor, mâncăți, urmați pe Domnul, suferiți, și veți fi săturați. Însuși Domnul a murit; și cei săraci au murit la rândul lor, și moartea ucenicilor vine să se adauge morții Învățătorului. De ce? Arătați-mi folosul. „Își vor aminti de Domnul marginile pământului, și se vor întoarce către El” (v. 31).

Ei! fraților, de ce să ne întrebăm noi ce vom răspunde partizanilor lui Donat? Psalmul pe care îl citim astăzi aici se citește și la ei astăzi. Să-l însemnăm pe frunțile noastre, să mergem cu el, să nu dăm nici o odihnă limbii noastre și să repetăm fără încetare: *Hristos a suferit, iată că ne arată dumnezeiescul neguțator ce trebuie să răscumpere, sângele pe care El l-a vărsat este prețul*. Ducea prețul acesta într-o pungă divină; iar punga s-a vărsat sub lovitura sulitei necredincioase și a ieșit de aici răscumpărarea întregii lumi.

Ce-mi spui tu, ereticule? Nu este oare prețul întregii lumi? Numai Africa ar fi răscumpărată!, ai îndrăzni să zici. Toată lumea a fost răscumpărată, vei spune, dar a scăpat lui Hristos. Ce răpitor a făcut pe Hristos să piardă ceea ce era a Lui? „Iată că toate marginile pământului își vor aminti de Domnul și se vor întoarce către El.” Să vă fie suficiente aceste cuvinte. Deci se spunea: Marginile pământului, iar nu „toate marginile pământului”, ei ar putea să ne răspundă: În Mauritania avem marginile pământului. Dar, o, ereticule, s-a spus: „Toate marginile pământului”, da, toate; unde vei putea fugi să eviți răspunsul? Nici un

fel de scăpare; nu-ți rămâne decât ușa să intri.

29. Totuși fraților, nu vreau să întăresc o dispută, de teamă să nu dați vreo valoare discursului meu. Ascultați psalmul și citiți-l. Hristos a suferit, s-a vărsat sângele Lui; iată de o parte pe Răscumpărătorul, și pe de cealaltă răscumpărarea. Să-mi spună cel răscumpărat. Dar de ce să-l întrebăm? Că ar putea să-mi răspundă, nebunul: la ce folosesc întrebările? Ai o carte, și în această carte este prețul răscumpărării, și obiectul răscumpărat. Poți citi: „Toate marginile pământului își vor aminti de Domnul și se vor întoarce spre El.” Da, își vor aminti marginile pământului. Iar ereticii L-au uitat, așa se citește în fiecare an. Credeți voi că sunt atenți atunci când lectorul repetă: „Își vor aminti de Domnul toate marginile pământului și către El se vor întoarce?” Dar nu este decât un verset, iar tu erai distrat sau vorbeai cu vecinul atunci când se citea acest paragraf; vedeți totuși cum îl repetă și forțează pe cei surzi să asculte: „Toate neamurile pământului se vor închina să-L cinstească pe El.” Încă este surd, și nu înțelege, să batem din nou. „A Domnului este împărăția și El va stăpâni peste neamuri” (v. 33).

Rețineți bine fraților, aceste trei versete. Le cântăm astăzi la ei, măcar ei să nu le fi șters. Iar eu fraților sunt atât de uimit, afară de mine însumi, de o asemenea surditate, o asemenea duritate a inimii mă încremenește, și mă îndoiesc câteodată dacă ei au aceste pasaje în cărțile lor. Astăzi toți credincioșii alcargă la Biserică, astăzi toți sunt atenți la citirea acestui psalm, toți rămân uimiți la această citire. Dar oare nu au fost atenți, nu este decât acest singur verset: „Toate marginile pământului își vor aduce aminte de Domnul și se vor întoarce spre El?” Vă treziți, vă frecați la ochi: „Și neamurile pământului se vor închina înaintea Lui”. Treziți-vă iarăși, ați ațipit, ascultați: „A

Domnului este împărăția, El va stăpâni peste neamuri”.

30. Ce-ar putea răspunde? Nu știu; să se ia după Sfintele Scripturi iar nu după noi. Iată cartea pe care ei o combat. La ce ne folosește să zicem: Noi am salvat Scripturile care ar fi ars? Au fost salvate ca să te ardă pe tine ereticule. Pentru ce să le salvăm? Deschide-le să le citești. Tu le-ai salvat și le combați.⁵⁹ De ce să salvezi din flăcări ceea ce tu ștergi de pe limba ta? Nu cred nimic, nu pot să cred că le-ai salvat; nu, nu le-ai salvat, nu cred nimic. Ai noștri, dimpotrivă, au dreptate să zică că tu le-ai aruncat.

Își arată trădarea acela care refuză să împlinească un testament pe care nu-l urmează. Eu îl citesc și îl urmez, tu îl contești. Ce mână l-a aruncat în foc? Oare mâna celui ce îl acceptă și îl urmează, sau mâna celui ce este supărat că încă mai există și pe care nu-l mai putem citi? Dar nu mai vreau să-l cunosc pe salvatorul acestei cărți; puțin contează în ce fel sau în ce cavernă s-a găsit; este Testamentul părinților noștri. Nu-i cunosc nici pe răpitorul care voia să-l ia, nici pe prigonitorul care voia să-l ardă: de oriunde ne vine, el trebuie să fie citit. Pentru ce să ne certăm? Suntem frați, de ce să ne judecăm? Părintele nostru nu a murit fără Testament. A făcut unul și a murit; după moartea Lui, a înviat. Ne certăm pe moștenirea unui mort, în timp ce testamentul nu a devenit public: imediat ce testamentul se produce în public, toți păstrează tăcerea, ca să se deschidă și să se citească. Judecătorul îl ascultă cu atenție, avocații tac, ușierii fac liniște, tot poporul rămâne în suspans,

⁵⁹ Prin anul 348, în timpul episcopului donatist Macarie, s-a întâmplat o disensiune între credincioșii Bisericii Universale și secta donatistă; acum donatiștii reproșează în mod calomnios că Scripturile au fost arse de adevărații creștini. Arhivele orașului însă, demonstrează că donatiștii au furat Sfintele Vase și au ars Cărțile Sfinte, așa cum scrie și Augustin în Scrisorile 76, 2 și 105, 2.

pentru a lăsa să se citească cuvintele unui mort, care sta fără de mișcare în mormânt. Acest om este deci fără viață sub piatră, însă cuvintele lui au o valoare: iar când Iisus Hristos este așezat în ceruri, îi contestăm Testamentul? Deschideți deci și citiți.

Suntem frați, pentru ce aceste dispute? Să fim mai pașnici, Părintele nostru nu ne-a lăsat fără Testament. Și Cel care a făcut acest Testament trăiește în veac, aude glasurile noastre, cunoaște ceea ce este al Lui. Să citim deci, la ce ne folosește să ne certăm? Să ne luăm moștenirea atunci când vom fi găsit-o. Deschideți Testamentul și citiți unul dintre primii psalmi „Cere de la Mine”. Dar cine vorbește așa? Poate nu este Iisus Hristos. Mai aveți un alt loc: „Domnul a zis către Mine: Tu ești Fiul Meu, Eu astăzi Te-am născut” (Ps 2, 7). Este deci Fiul lui Dumnezeu cel ce vorbește sau Tatăl care vorbește Fiului Său? Și ce zice Fiului? „Cere de la Mine și-ți voi da neamurile de moștenire, și stăpânirea Ta va îmbrățișa toate marginile pământului” (Ps 2, 8). Adescori, fraților, când se contestă asupra unui teren, se caută posesorii care îl învecinează, și între cutare sau cutare vecin, căutăm pe moștenitorul căruia i-a revenit sau pe cel care este cumpărător. La care vecini să ne informăm? La cei care au proprietățile înconjurătoare. Însă cel ce nu are nici un hotar al moștenirii lui nu are nici un vecin. Și, în orice parte v-ați întoarce, Hristos este posesorul.

Ai de moștenire marginile pământului, vino, ia împreună cu mine întreg pământul. De ce să mă chemi în judecată ca să-mi ceri parte? Vino aici, este un motiv în plus să pierzi procesul, căci vei avea tot. Ce motiv să te cerți? Am citit Testamentul și tu încă te mai cerți? Vei veni oare să obiectezi că s-a spus: „Marginile pământului” și nu *toate marginile*?

Să citim împreună atunci. Ce am citit? „Toate neamurile pământului se vor închina înaintea Lui. A Domnului este Împărăția, și El va stăpâni peste neamuri.” A Lui deci este stăpânirea. Recunoaște-ți deci pe Domnul Stăpân al vostru și moștenirea Domnului.

31. Însă voi care vreți să aveți o posesiune aparte, și nu împreună cu noi la unitatea lui Hristos, pentru că vreți să stăpâniți pe pământ, iar nu să împărățiți împreună cu El în ceruri, aveți casele voastre. Câteodată am mers să le găsim, fraților, să le spunem: să căutăm adevărul, să găsim adevărul. Iar ei să ne răspundă: păziți ceea ce aveți; tu ai oile tale, eu pe ale mele; lăsați în pace oile mele cum le las și eu pe ale voastre. Slavă lui Dumnezeu, eu am oile mele, și el le are pe ale lui, deci ce a răscumpărat Hristos? Ah! oile astea nu sunt nici ale tale, nici ale mele, ci ale Celui care le-a răscumpărat, ale Celui care le-a pecetluit cu numele Lui! „Nici cel care plantează nu este nimic, nici cel care udă, ci Dumnezeu care dăruiește creșterea” (I Cor 3, 7).

Pentru ce deci să avem tu oile tale și eu pe ale mele? Dacă este Hristos cu tine, și oile mele să meargă, că nu sunt ale mele; și dacă Hristos este cu noi, oile tale să vină și ele, pentru că nu sunt ale tale. Să intre întru moștenirea lor sărutându-ne fruntea și mâinile, iar fii străini să dispară. Ele nu sunt ale mele, spune el. Adică? Să vedem dacă nu sunt ale voastre, să vedem dacă voi nu v-ați revendicat posesiunea. Eu lucrez în numele lui Hristos, tu în numele lui Donat; căci dacă pentru Hristos lucrezi, Hristos este peste tot. Tu zici: „Hristos este aici” (Mt 24, 23), iar eu spun că El este peste tot. „Lăudați tineri pe Domnul, binecuvântați numele Domnului.” De unde va veni lauda aceasta? Și până unde va merge? „De la Răsărit la Apus, binecuvântați numele Domnului”

(Ps 102, 1). Eu vă arăt Biserica, pe ea a răscumpărat-o Hristos, pentru ea și-a dat sângele Lui. Iar tu, ce zici? Iar eu pentru El strâng. „Cel ce nu adună împreună cu Mine, își răspunde El, acela risipește (Mt 22, 30). Or, tu împarți unitatea, vrei o proprietate aparte. De ce să porți numele lui Hristos? Pentru că tu ai pretins ca numele să-ți fie ca un titlu care să garanteze posesiunea.

Oare nu asta fac mulți cu privire la casa lor? Pentru a o garanta împotriva avidității unui răpitor puternic, stăpânul ei pune numele unui alt om puternic, titlu mincinos. Vrea să fie stăpânul casei lui, și pentru a și-o asigura pune în față un nume de împrumut, ca, citind numele unui om puternic al lumii, răpitorul să fie cuprins de frică și să se abțină de la orice violență. Asta au făcut ereticii noștri când i-au condamnat pe maximianiști⁶⁰. Au plecat să găsească pe judecători, și pentru a arăta niște nume care să fie priviți ca episcopi, au recitat canoanele sinodului lor⁶¹. Atunci judecătorul a întrebat: mai este aici un alt episcop din partida lui Donat? Adunarea a răspuns: noi nu cunoaștem decât pe Aureliu⁶², care este ortodox. De frica legilor, nu au vorbit decât despre un singur episcop. Dar pentru a fi ascultați de judecător, au împrumutat numele lui Hristos și și-au acoperit numele posesiunii lor. Să-i ierte Domnul întru bunătatea Lui și să-și revendice moștenirea peste tot acolo unde găsește numele Lui; mila Lui este îndejuns

---

⁶⁰ Canonul 69 de la Sinodul din Cartagina vorbește despre maximianiști ca fiind o seetă desprinsă din erezia donatistă. Aceștia din urmă, deși s-au purtat foarte rău cu ei atunci când s-au desprins de erezia lor, i-au primit totuși înapoi, le-au recunoscut botezul, și i-au repus în funcțiile deținute înainte.

⁶¹ Ținut la Bagai în 394.

⁶² Episcopul ortodox al Cartaginei, primat al Africii, contemporan al lui Augustin.

de mare să le facă acest dar, și să-i aducă în Biserica Sa pe toți cei pe care îi va întâlni sub numele lui Hristos.

Voi, vedeți, fraților, când un stăpân găsește numele lui pe vreun domeniu, oare nu are grijă să îl revendice zicând: dacă nu era domeniul meu, nu ar fi purtat numele meu! Găsese numele meu pe el, domeniul este al meu, îmi aparține orice domeniu atunci când poartă numele meu. Oare își schimbă vreodată numele? Numele de altădată este numele de astăzi; moștenirea își poate schimba stăpânul, iar nu titlul. La fel, atunci când cei care au primit botezul lui Hristos revin la unitate, nu le schimbăm numele, nu le ștergem; ci recunoaștem numele Împăratului nostru, numele Stăpânului nostru. Ce să spunem? Nefericită moștenire, tu fii stăpânirea Celui Căruia îi porți numele; porți numele lui Hristos, să nu fii moștenirea lui Donat.

32. Ne întindem mult fraților; dar păziți-vă să nu uitați ceea ce am citit. Vă repet. și trebuie să vă spun adesea: în numele acestei zile sfinte, sau mai degrabă a tainelor pe care le sărbătorim, vă rog, nu uitați cuvintele: „Toate neamurile pământului își vor aduce aminte de Domnul și se vor întoarce spre El. Toate popoarele pământului se vor închina înaintea Lui. A Domnului este împărăția și El va stăpâni popoarele”. În fața unui atât de limpede nume, unei atât de autentice stăpâniri a lui Hristos, închideți-vă urechile la cuvintele unui impostor. Orice contradicție este cuvântul unui om, acesta este cuvântul lui Dumnezeu.

Comentariu la Psalmul al XXII-lea Pășunile Domnului

1. Biserica vorbește lui Hristos „Domnul mă paște¹ și nimic nu-mi va lipsi” (v. 1). Domnul Iisus este păstorul meu, și de nimic nu voi duce lipsă.

2. „În loc de pășune m-a așezat” (v. 2). M-a așezat, să mă hrănească, în acest loc de pășune, care începe prin a mă conduce la credință². „M-a hrănit cu apele mântuirii.” M-a

---

¹ *Pascit* folosit pentru *regit* în Psaltirea Romană și în Vulgata, corespunde altor variante ale Septuagintei. Augustin găsește expresia în Latina Veche africană, căci și donatistul Petilian folosește același text ca și el, așa cum vedem în *Contra Petilianum* II, 47, 109-110.

² Pășunile la care ne duce Hristos în acest verset evocă câteodată la Părinți Raiul eshatologic, sau mai adesea Scripturile și învățăturile catehetice. Imaginea mesei și a potirului ce înlocuiesc în versetul 5 pășunile de la început, ne cheamă să opunem hrana animală celei omenești și să vedem în text o progresie a omului de la una la cealaltă; folosirea verbului *educare* (v. 2) precum și a cuvântului *virga* (v. 4), care amintește de învățătorul școlii, ne împinge și ea la o astfel de lectură. În comentariul lui Augustin, începătorul (*incipiens*, ca în Comentariul la Psalmul 14, 4), numit apoi oaie (*De Genesi contra Manichaeum* I, 23, 40), se distinge de creștinii mai avansați (*grandiores, maior, crescentes*), ce au fost deja botezați. În timp ce primii încă mai mănâncă iarbă sau lapte, simboluri de hrană spirituală elementară, ceilalți sunt primiți la masa euharistică (*Confessiuni* VII.

crescut cu apele botezului, cele ce dau putere și sănătate celor ce au slăbit³.

3. „El dă putere sufletului meu, și mă face să merg în căile dreptății, pentru slava numelui Său” (v. 3). M-a condus întru căile cele strâmte ale dreptății Lui, unde puțini știi să meargă (Mt 7, 14); nu pentru vredniciile mele, ci pentru slava numelui Său⁴.

4. „Chiar atunci când mergeam în mijlocul umbrelor morții” (v. 4). Chiar atunci când mergeam în mijlocul acestei vieți care este umbră a morții⁵. „Nu mă voi teme de nici un rău, căci Tu cu mine ești.” Nu mă voi teme de rău că Tu locuiești în inima mea, prin credință⁶, iar acum ești împreună cu mine, ca, după umbrele morții, să fii și cu împreună cu Tine⁷.

„Toiagul Tău și varga Ta, iată ce m-a mângâiat” (v. 5). Rânduiala Ta este pentru mine ca o vargă ce duce oile în staul, ca toiagul care se face simțit copiilor mai mari, ce trec

---

10, 16: «Eu sunt hrana celor mari: crești, și Mă vei mânca»). Este de crezut că Augustin a cunoscut această interpretare ce venea de la Origen prin predicăția lui Ambrozie.

³ literal: lăncezit. Despre *integritas* pierdut de omul căzut a se vedea *De Libero arbitrio* III, 14, 41 și *Scrisoarea* 186, 37 Care spun că atunci liberul arbitru și-a pierdut din putere.

⁴ A se vedea *Predica* 177, 2, scrisă în 397.

⁵ Aceeași idee apare și în *Predica* 216, 4, iar spre 394, și în *Adnotationes in Iob* 12. A fost inspirată lui Augustin de către Ambrozie care în *De paradiso* 5, 29 opune vieții *in umbra mortis* pe care o cunoaște omul după cădere, vieții *in umbra vitae*, a omului paradisiac. Asemenea, țara îndepărtată în care se duce fiul risipitor este numită *umbra mortis*.

⁶ Ef 3, 17

⁷ Dumnezeu este mereu prezent omului, însă omul nu ajunge cu totul prezent lui Dumnezeu decât după moarte.

de la viața animală la cea spirituală⁸; departe de a mă necăji, ele m-au mângâiat, pentru că Tu porți grijă de mine⁹.

5. „Ai pregătit, sub ochii mei, masă, împotriva celor ce mă prigonesc” (v. 6). După varga ce a păzit, în staul și la pășune, copilăria și viața mea animală, după varga aceasta a venit toiagul¹⁰, și atunci ai pregătit masă ochilor mei, ca să nu-mi mai fie ca aliment laptele copilăriei¹¹, ci, devenit mai mare, să iau hrana care să mă întărească împotriva celor ce mă prigonesc¹². „Ai vărsat pe capul meu untdelemn sfințit.” Ai dăruit inimii mele bucurie duhovnicească¹³. „Ce fericită beție în potirul¹⁴ pe care

⁸ *Vita animalis*, simbolizată de oi, este aceea a omului fizic, trupese sau lăsat propriilor sale puteri omenești, spre deosebire de cel ce trăiește prin Duhul lui Dumnezeu, după I Cor 2, 14. Aceasta este condiția omului după păcatul original, cum spune Augustin în *De genesi contra Manichaeos* II, 8, 10 și *Comentariul la Psalmul 49*, 27.

⁹ Aluzie la Ps 8, 5 care exprimă în mod poetic uimirea faptului că, deși omul este o infimă creatură în univers, contează în ochii lui Dumnezeu.

¹⁰ Ciobanul din Palestina avea două bastoane, unul pentru a se apăra, altul pentru a merge. Și unul și celălalt, *virga* și *baculus*, reprezintă pentru Augustin disciplina lui Dumnezeu, îndreptările pe care El le dă oamenilor în scop educativ. Confesiunile evocă adesea loviturile de vargă sau baston, metaforic date oamenilor de propriile lor patimi, dar folosite de Dumnezeu pentru a-i aduce la El. «Cu toiagul învățăturii Tale, Tu mi-ai lovit oasele» (*Conf.* VI, 6, 9), Augustin consideră, ca și Origen, corecțiile divine diferite pentru păcătoșii nebotezați, încă și pentru creștini. Toiagul pare a fi în textul nostru echivalent termenului de lege a lui Hristos. Ambele etape menționate, a vârgii și a toiagului, corespund la ceea ce găsim în *Comentariul la Ps 24*, 8-9 și 12: vremea de dinaintea convertirii în care omul nu se supune decât lui însuși, și timpul de după convertire, când este ascultător legii lui Dumnezeu.

¹¹ I Cor 3, 2

¹² I Cor 3, 2. A se vedea *Coment. la Ps.* 8, 5 și 10, 3.

¹³ Uleiul simbolizează veselie ca și în Ps 44, 8, dar mai ales bucuria Duhului, cum arată Augustin în *Contra Petilianum* II, 47, 110 (în legătură cu ungerea baptismală) și în *Coment. la Ps 67*, 26.

¹⁴ Este cu siguranță vorba despre potirul euharistic pe care, pentru

Tu mi l-ai dăruit.” Cât de dulce este băutura Ta¹⁵ care ne face să uităm deșartele plăceri!

6. „Iar mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele” (v. 7); adică, atâta vreme cât sunt în viața aceasta muritoare, ce nu este a Ta, ci a mea¹⁶. „Ca să locuiesc casa Domnului, întru zile veșnice”. Ea mă va urma, nu doar aici pe pământ, ci îmi va dăruia casa Domnului, spre viață veșnică.

---

prima dată, îl primim după botez. Augustin vorbește de mai multe ori despre potirul lui Hristos ce aduce omului o atât de puternică veselie, că îl face să înfrunte chiar și martiriul.

¹⁵ Aici, băutura lui Hristos îl face pe cel nou botezat să uite viața trecută. Pasajul acesta este probabil inspirat din Sf. Ciprian, *Scrisoarea* 63, 11. O interpretare analoagă a beției se află în *De Musica* VI, 16, 52.

¹⁶ Viața muritoare, consecință a păcatului lui Adam, se deosebește de viața cea adevărată, la care cheamă Dumnezeu pe om.

Comentariu la Psalmul al XXIII-lea Înălțarea Domnului

1. Psalmul lui David pentru slăvita înviere¹, ce s-a întâmplat în dimineața primei zile după Sabat², zi pe care noi de atunci o numim Duminică sau Ziua Domnului³.

2. „Al Domnului este universul și tot ce cuprinde el, pământul și toate popoarele care-l locuiesc” (v. 1); fiindcă slava Lui este oferită peste tot de credința neamurilor, și Biserica Lui îmbrățișează întreg universul⁴. „El l-a întemeiat pe mări” (v. 2). El a așezat cu tărie Biserica peste valurile

---

¹ Mențiunea din titlul psalmului despre Ziua Domnului duce pe Augustin să interpreteze întregul psalm ca un cântec de slavă adus lui Hristos. El însă nu menționează nici o circumstanță liturgică în acest comentariu. Psalmul e compus din două părți distincte. Augustin atribuie primele versete Bisericii și concentrează exegeza primei părți (v. 1-6) în jurul celui de-al treilea verset: «Cine se va înălța pe muntele Domnului?» În cea de-a doua parte (v. 7-10), dublarea versetelor 7-8 și 9-10 nu este considerată ca o repetiție. Pentru Augustin, prima dată problema este pusă de oamenii care slujesc demonului, iar a doua oară de Satana și îngerii lui.

² Mt 28, 1

³ Se mai poate vedea asupra lui *dies dominicus* Coment. la Ps 93, 3.

⁴ Pământul reprezintă Biserica; asupra acestei universalități a Bisericii la Augustin să se citească *Predica de pe munte a Domnului* II, 10, 36 și *Confesiuni* XIII, 12, 13. Versetele 2-6 se referă la Biserică; într-însa neamurile au primit credința și profetia psalmistului: «a Domnului este pământul», în ea s-au împlinit.

acestui veac, care trebuie să-I fie Lui supuse, și să nu-i facă niciodată rău. „Și a înălțat-o pe ea deasupra râurilor.” Cum râurile merg spre mare⁵, tot așa omul nesățios se revarsă în această lume⁶: însă Biserica stăpânește și, înnăbușind, prin har, poștele pământești, se pregătește prin dragoste slavei celei nemuritoare.

3. „Cine se va înălța la muntele Domnului?” (v. 3). Cine ar putea atinge culmile dreptății dumnezeiești?⁷ „sau cine va locui în locașul Său cel sfânt”⁸? Și după ce se va fi înălțat în acest locaș sfânt întărit peste mări, ridicat deasupra râurilor, cine se va putea menține așa?

4. „Cel ce are mâini nevinovate și inimă curată” (v. 4). Cine va putea să se ridice la înălțimile acestea și să se mențină, de nu omul cu fapte nevinovate și cu inima curată? „Care nu și-a luat sufletul său în deșert.” Care nu și-a lăsat sufletul să se alipescă la tot ce este stricacios, ci care, mândru de nemurirea lui, l-a făcut să râvnească veșnicia care este netrecătoare și imuabilă. „Și care nu s-a jurat niciodată.” Și care lucrează spre frații lui fără de fățarnicie, ci cu simplitatea și adevărul a tot ceea ce este veșnic⁸.

5. „Acesta va primi binecuvântarea Domnului și milostivire de la Dumnezeu, Mântuitorul său.” (v. 5)

---

⁵ În întreaga tradiție clasică, marea este simbolul lumii, după cum reiese din cuvintele «Priviți peștii mării», adică pe cei pe care îi mistuie curiozitatea: străbat în toate direcțiile cărările mării, anume caută bunuri vremelnice în abisurile acestei lumi; dar aceste bunuri se șterg și dispar cu aceeași rapiditate ca și o cărare trasată pe mare... (Coment. la Ps 8, 13)

⁶ Se poate vedea *Coment la Ps 88*, 1, 26.

⁷ «Nimeni să nu se încreadă în sine, căci nu este decât al lui Dumnezeu a ne mântui din moartea păcatului» (Coment la Ps 3, 8).

⁸ «Unii au adevărul pe buze și nu în inimă» (Coment. la Ps 14, 3).

6. „Acesta este neamul celor ce-L caută pe Domnul” (v. 6). Așa se nasc toți cei ce-L caută pe El⁹, „care caută fața Dumnezeului lui Iacob. Diapsalma.”¹⁰ Ei caută fața aceluiași Dumnezeu ce a dăruit înțâictate celui mai tânăr dintre frați¹¹.

7. „Deschideți, căpetenii, porțile” (v. 7)¹². Voi, care căutați stăpânire peste oameni, ridicați porțile lăcomiei și ale fricii, pe care le-ați întărit de teamă să nu vă fie rău. „Ridicați porțile cele veșnice.” Porțile vieții celei veșnice, porțile lepădării de lume și a întoarcerii către Dumnezeu. „Și va intra Împăratul slavei.” Va intra atunci Împăratul întru care ne putem slăvi fără mândrie; care a sfărâmat porțile morții, și a deschis porțile cerului, împlinindu-se astfel ceea ce El a spus: „Bucurați-vă, că am biruit lumea.”¹³

8. „Cine este Acesta Împăratul slavei?” (v. 8) Fieca omenească cu frică întreabă: „Cine este Acesta Împăratul slavei? Este Domnul tare și puternic”, pe care voi L-ați crezut slab și învins. „Domnul cel puternic în război.” Atingeți rănile Lui¹⁴, le veți afla închise, și neputința omenească transformată

⁹ În *Predica 216*, 8 Augustin explică acest verset catehumenilor în raport cu nașterea din nou din apa botezului.

¹⁰ Asupra sensului lui *diapsalma* (pauză în cântarea psaltică) aici necomentat, a se vedea *Coment. la Ps 4*, 4.

¹¹ Gen 25, 23-34

¹² Versetele 7-10, constituite dintr-un triplet în care se succed un ordin, o interogație și un răspuns, pun problema unui interlocutor și a motivului dublării. Vechea tradiție creștină vede aproape unanim în aceste versete un dialog între puterile îngeresci, așa cum ne îndeamnă expresia «Împăratul slavei». Întrebarea: «Cine este Acesta Împăratul slavei?» este pusă în gura îngerilor care, văzând pe Fiul lui Dumnezeu urcând la cer, se uimesc și se cutremură. Pentru unii autori patristici, mirarea îngerilor este datorată înălțării trupului, căci pentru prima dată un Om se urcă la cer cu trup.

¹³ In 16, 33

¹⁴ In 20, 24-28. Rănile Lui au devenit cicatrice după înviere conform

întru nemurire. Ea a desăvârșit această slăvire a Domnului care trebuia să lumineze pe pământ, unde a luptat împotriva morții.

9. „Deschideți voi, căpetenii, porțile voastre” (v. 9). Ca de aici să putem merge la cer. Să răsune iarăși trâmbița profetului. „Ridicați, căpetenii ale cerului, porțile prin care intrați în sufletul celor ce cinstesc oștirile cerești” (IV Regi 18, 10); ridicați-vă porțile cele veșnice. Porțile dreptății veșnice, ale iubirii, ale curăției prin care sufletele noastre se unesc singurului adevărat Dumnezeu, fără să ofere atâtor alți așa-ziși dumnezei o jertfă desfrânată. „Și va intra Împăratul slavei.” Va intra Împăratul slavei, ce trebuie să șadă de-a dreapta Tatălui să mijlocească pentru noi.

10. „Cine este Acesta Împăratul slavei?” (v. 10) De unde vine mirarea¹⁵, o, căpetenii ale puterilor cerești, și pentru ce întrebarea: „Cine este Acesta Împăratul slavei? Este Domnul Puterilor, Împăratul slavei”. A înviat Cel pe care tu L-ai ispitit odinioară, și merge pe capul tău, se înalță deasupra îngerilor, Cel pe care îl ispitesc îngerul cel nelegiuit¹⁶. Nici unul dintre voi, de acum înainte, să nu se mai năpustească și să ne închidă trecerea¹⁷, să se facă cinstit de noi ca Dumnezeu¹⁸: nici stăpânie, nici înger, nici putere să nu ne despartă de acum de dragostea lui Iisus Hristos¹⁹; mai bine este pentru noi să

Epistolei 102, 7 către Deogratias, în 409.

¹⁵ Ef 2, 2

¹⁶ Mt 4, 1-11

¹⁷ După Origen, dubla poruncă de a se deschide porțile nu fac de fapt o dublă folosință sub aceeași semnificație: prima se adresează păzitorilor porților iadului, iar cea de-a doua păzitorilor porților cerești. Augustin nu se interesează despre identitatea celui ce dă porunca, nici de aceea a celui ce răspunde întrebării; pentru el se pare că este profetul.

¹⁸ despre falsul mijlocitor a se vedea *Predica F. Dolbeau* 26, 38-62.

¹⁹ Rom 8, 39

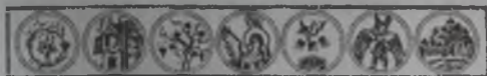

nădăjduim în Domnul decât în căpeteni²⁰; cel ce se slăvește să nu se slăvească decât în Domnul²¹. Este adevărat că în rânduiala acestei lumi duhurile din aer sunt puteri, însă „Domnul puterilor este Împăratul slavei”.

---

²⁰Ps 118,9

²¹1Coe 1,31

Comentariu la Psalmul al XXIV-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Iisus Hristos vorbește aici, însă în numele Bisericii Sale.¹ Căci tot ce cuprinde psalmul se referă mai mult la poporul creștin întors către Dumnezeu.²

2. „Spre Tine Doamne ridic sufletul meu” (v. 1), prin dorințe duhovnicești, pe cel care se târa pe pământ prin pofta trupești.³ „Întru Tine mi-am pus nădejdea, Dumnezeule, și nu mă voi rușina” (v. 2). Doamne, nădejdea în mine m-a redus la neputințele trupului, L-am abandonat pe Dumnezeu ca să fiu eu însumi ca un dumnezeu⁴, și uite că cel mai mic dintre animale⁵ m-a făcut să mă tem de moarte și a trebuit să mă rușinez de mândria mea; acum că nădăjduiesc doar în Tine, nu mă mai rușinez.

3. „Să nu mai rădă vrăjmașii mei de mine” (v. 2). Să nu

¹ «Christus in ecclesiae persona» este o expresie neobișnuită la Augustin care are bucuria de a spune mai mult: Cap și Trup.

² De trei ori psalmistul imploră iertarea păcatelor: în versetele 7, 11 și 18. Poporul creștin care aici se exprimă prin gura lui David, evocă succesiv convertirea (v. 2-7), drumul vieții celei noi de după botez (v. 8-15), precum și necazurile Bisericii (v. 16-22).

³ Metafora aceasta își are originea în Psalmul 7, 6.

⁴ Gen 3, 5

⁵ A se vedea *De vera religione* 45, 84.

mă mai batjocorească cei ale căror sugestii ascunse și otrăvitoare mă împiedică; și care, strigându-mi: curaj, curaj⁶, m-au înjosit⁷ în acest fel. „Că nu mai este rușinare pentru cei ce nădăjduiesc în Tine.”

4. „Să fie acoperiți de rușine cei ce fac cu mine lucruri deșarte” (v. 3). Rușine celor ce fac răul pentru a primi bunurile care trec. „Dar Tu, Doamne, arată-mi căile Tale, deschide-mi cărările Tale” (v. 4); ele nu sunt largi, și nu duc mulțimea la pierzare⁸; învață-mă căile Tale cele înguste, pe care puțini le cunosc.⁹

5. „Fă-mă să merg întru adevărul Tău” (v. 5), și să fug de greșală. «Învață-mă Tu», fiindcă prin mine nu cunosc decât minciuna. „Pe Tine Dumnezeu, Cel ce ești Mântuitorul meu, pe Tine Te-am așteptat toată ziua” (v. 5). Alungat de către Tine din Rai¹⁰, rătăcind în locuri îndepărtate¹¹, nu mă pot întoarce la Tine dacă nu vii Tu înaintea mea¹²; și întru această viață pământească, mila Ta a așteptat întoarcerea mea¹³.

6. „Adu-ți aminte Doamne, de milele Tale” (v. 6). Amintește-Ti Doamne de faptele milostivirii Tale, că oamenii Te acuză de uitare. „Amintește-Ti de bunătățile Tale cele veșnice.” Mai ales nu uita că milele Tale au început împreună cu lumea. Că ele sunt nedespărțite de Tine, fiindcă ai supus

⁶ euge, euge este reluat în psalmul 69, 3

⁷ smerit

⁸ Mt 7, 13

⁹ Mt 7, 13-14

¹⁰ Gen 3, 13

¹¹ Lc 15, 17

¹² Aceeași idee a întoarcerii către Dumnezeu numai cu ajutorul lui Hristos: omul «nu a putut să se întoarcă decât eliberat de Cel care nu s-a abătut în adunarea necredincioșilor» (Coment la Ps 1, 1).

¹³ Cf. *De Genesi contra Manichaeum* II, 22, 34.

pe omul păcătos deșertăciunii, dar întru nădejde¹⁴, și ai dat făpturii Tale atât de multe și mari motive de nădejde.

7. „Să nu păstrezi amintirea păcatelor tinereții mele și ale neștiinței mele” (v. 7). Nu pune deoparte pedeapsă pentru păcatele pe care le-am săvârșit din îndrăzneală și neștiință¹⁵, să fie șterse ele în ochii Tăi. „Pomenește-mă Dumnezeu, după mila Ta” (v. 8). Pomenește-mă nu după mânia de care sunt vrednic, ci după mila cea vrednică de Tine. „Pentru bunătatea Ta”, iar nu pentru meritele mele.

8. „Plin este Domnul de blândețe și dreptate” (v. 9)¹⁶. De blândețe pentru că i se face milă de păcătoși și necredincioși, până la a le ierta păcatele trecute, dar și de dreptate, că, după darul chemării¹⁷ și al iertării, dar pe care noi nu l-am meritat¹⁸, El va cere în ziua Judecării de Apoi merite egale acestui dar. „Și va face cunoscută legea Lui celor ce se rătăcesc pe cale”, căci pentru a-i duce pe cale, El s-a milostivit de ei.

9. „El îndreptează pe cei smeriți la judecată” (v. 10). El va conduce pe cei blânzi, și, în ziua Judecării, nu va arunca întru groază pe cei ce urmează voința Lui, care nu stau împotriva Lui pentru a prefera voința lor. „Va învăța pe cei blânzi¹⁹ căile Sale.” Va învăța căile Sale, nu pe cei ce vor să

¹⁴ Rom 8, 20

¹⁵ I Tim 1, 1-20. Neștiința este privită ca o consecință a căderii în păcat spune Augustin în *De libero arbitrio* III, 18, 51 în anul 391.

¹⁶ Blândețea lui Dumnezeu este pusă în legătură cu harul și iertarea la Origen și Ambrozie.

¹⁷ Nu poate exista convertire fără chemarea lui Dumnezeu: «Pentru a deveni drepti, trebuie să fie mai întâi chemați» (Coment la Ps 5, 17).

¹⁸ *Gratia sine meritis*: singurul exemplu al acestei expresii înainte de criza pelagiană.

¹⁹ S-ar potrivi mai mult cuvântul *docil*, deoarece, atunci când Augustin vrea să lămurească acest verset are în minte, așa cum este cazul și aici, imaginea măgarului sau a calului dresat pe care trebuie să-l urmeze omul ce vrea să «poarte» pe Dumnezeu.

le depășească, ca și cum ar fi ei înșiși mai în stare să se conducă, ci pe cei care nu știu nici să-și ridice capul, nici să se împotrivească atunci când li se pune un jug dulce și o sarcină ușoară²⁰.

10. „Toate căile Domnului nu sunt decât milă și adevăr” (v. 11)²¹. Ce căi poate Domnul învăța, de nu mila care se lasă înduioșată și adevărul care îl face de neînduplecat?²² O arată pe cea dintâi iertându-ne păcatele, și pe cea de-a doua judecând meritele noastre. De aici că orice cale a Domnului se reduce la cele două venituri ale Fiului Lui Dumnezeu, una pentru a-și arăta mila și cealaltă judecata. Acela ajunge la Dumnezeu pe drumul trasat, care recunoaște că fără de nici un merit el este izbăvit de păcatele lui, care renunță la mândrie și se teme de examenul exigent al unui Judecător a Cărui ajutor milostiv²³ el l-a încercat. „Pentru cei ce caută unirea și legea Lui”. Căci recunosc milostivirea Domnului în cea dintâi venire a Sa, dreptatea Lui în cea de-a doua, cei ce caută cu smerenie și blândețe Testamentul prin care El ne-a răscumpărat pentru viața cea veșnică. „Pentru numele Tău, vei fi milostiv păcatelor mele ce sunt atât de multe” (v. 12). Nu numai că ai acoperit cu iertare păcatele pe care le-am săvârșit înainte de a veni la

---

²⁰ Mt 11, 30

²¹ Mila este meru pusă în legătură cu iertarea păcatelor și cu harul cum se arată în *Quaestiones in Heptateuch* 1, 161. *Veritas* este considerat ca echivalent al dreptății divine, aceste două cuvinte formând un cuplu de contrast. Despre faptul că în Dumnezeu mila și adevărul fac pereche, dar și că omul cu greu le poate practica pe amândouă odată, vorbește Augustin în Comentariul la Ps 32, 2, 1 din anul 403 și în acela al psalmului 100, 1-3, datat 394-395.

²² Este vorba despre integritatea morală a judecătorului, iar nu despre incoruptibilitate ca atribut dumnezeiesc, cum se vede adesea la Părinți.

²³ literal: îndurător

credință: ci primești jertfa unei inimi înfrântă²⁴. Te va imblânzi pentru păcatele mele cele multe, căci adevărata cale nu este fără de piedică.

12. „Care este omul care se teme de Domnul” (v. 13) și care se îndreaptă astfel spre înțelepciune?²⁵ „Domnul îi va pune lege în calea pe care a ales-o”. Domnul îi va pune legile Sale în calea pe care cu bucurie a ales-o și nu va mai păcătui nepedepsit.²⁶

13. „Se va odihni sufletul lui întru bogăția bunătăților, și seminția lui va moșteni pământul” (v. 14). Faptele lui vor avea posesia trainică a unui trup reinnoit prin înviere.

14. „Domnul este puterea celor ce se tem de El” (v. 15). Frica nu pare să se potrivească decât celor slabi, însă Domnul este întărirea celor ce se tem de El. Și numele Domnului, în toată lumea slăvit, întărește pe aceia ce au frică de El. „Iar El le descoperă lor așezământul Lui.”²⁷ Îi face să cunoască așezământul Lui, că neamurile și marginile pământului sunt moștenirea lui Hristos.²⁷

15. „Totdeauna ochii mei s-au întors spre Domnul, că El va scoate din cursă picioarele mele” (v. 16). N-am să mă tem de primejdiile de pe pământ atunci când nu-l privesc, căci Cel pe care Îl contemp lu eu va scoate din cursă picioarele mele²⁸.

²⁴ literal: pocăite, Ps 50, 19

²⁵ Cf. Ps 110, 10

²⁶ Cf. Rom 3, 20. Legea a fost dată, spune Augustin în comentariul Epistolei către Galateni 24, ca să se arate păcatul.

²⁷ Cf. Ps 2, 8. Aici moștenire se traduce prin alianță, legătură de comuniune.

²⁸ Paradoxul faptului că omul nu cade dacă nu privește la picioarele sale se află și aici: «De ce să te temi că ridicându-ți ochii, să nu vezi în fața ta, iar piciorul tău să nu cadă în vreo cursă? Fii fără frică, s-au oprit și acolo privirile lui Dumnezeu pe care le avea asupra ta ațintite» (Coment. la Ps 31, 2, 21).

16. „Privește la mine și mă miluiește, că sărac și singur sunt” (v. 17). Eu sunt poporul cel unic, păzind duhul umilinței în Biserica Ta, ce este unică și nu suferă schismă nici erezie.

17. „S-au înmulțit durerile inimii mele” (v. 18) Tare s-a mâhnit inima mea când am văzut crescând nelegiuirea și dragostea răcindu-se²⁹, „Izbăvește-mă de nevoile mele”. Cum îmi este necesar să sufăr pentru a cuceri mântuirea prin răbdarea finală³⁰, izbăvește-mă de nevoile acestea ale mele³¹.

18. „Vezi smerenia și osteneala mea” (v. 19). Vezi că mă umilesc³² și că mândria dreptății mele nu mă aruncă în afara unității; vezi-mi osteneala de a suferi pe oamenii nedrepți ce mă inconjoară. „Și iartă păcatele mele”. Socotind dureroasele jertfe, iartă-mi păcatele mele, nu doar cele ale tinereții și neștiinței mele de dinainte de a crede în Tine, ci și pe acelea pe care slăbiciunea și întunericul acestei vieți m-au făcut să le săvârșesc de când merg întru credință.³³

19. „Bagă de seamă cât s-a înmulțit numărul vrăjmașilor mei” (v. 20). Îi întâlnesc nu numai în afară, ci și în comuniunea Bisericii. „M-au chinuit cu o ură nedreaptă”. M-au urât când eu îi iubeam.

20. „Fii păzitorul sufletului meu și mă izbăvește (v. 21)”. Păzește sufletul meu de teama să nu ajung să unnez pe cei răi, și izbăvește-mă de chinul pe care îl îndur de a fi împreună³⁴ cu

²⁹ Versetul de la Mt 24, 12 este foarte des folosit de Augustin în lupta contra donatiștilor.

³⁰ Mt 10, 22

³¹ Aceste afirmații au legătură cu lupta antipelagiană în care *nevoile mele* arată natura umană rănită de păcatul originar.

³² Aici, ca și în *Confesiuni VII, 9, 14*, *humilitas* înseamnă smerenie, pe când în operele de mai târziu, arată mai mult mizeria spirituală.

³³ Rom 1, 17

³⁴ literal: amestecat

ei. „Nu voi fi rușinat că am nădărdit în Tine”. Să nu se înalțe spre rușinare împotriva mea, că întru Tine iar nu în mine mi-am pus nădejdea.

21. „Cei nevinovați și drepti s-au alipit de mine, că pe Tine Te-am așteptat, Dumnezeule” (v. 22). Inimile curate și drepte nu-mi sunt alipite precum cei răi doar prin prezența trupască, ci prin aplecarea lor spre nevinovăție și dreptate, că nu Te-am lăsat pe Tine ca să urmez pe cei păcătoși; ci Te-am așteptat și încă Te aștept, până ce vei vântura ultima recoltă.

22. „Izbăvește, Dumnezeule, pe Israel de toate necazurile lui” (v. 23)¹⁵. Răscumpără, Doamne, pe poporul pe care L-ai pregătit să vadă lumina Ta¹⁶, izbăvește-l, nu numai de toate necazurile din afară, ci și de acelea pe care le îndură înăuntru.

---

¹⁵ Se pare că dintre toți Părinții Latini, Augustin este singurul care nu spune *redime me*, izbăvește-mă, ci redă corect acest verset, probabil din Latina Veche.

¹⁶ Sens etimologic al numelui de Israel, prezent și în Primul Comentariu la Psalmul 21, 4.

Primul Comentariu la Psalmul al XXV-lea Nevinovăția Bisericii

1. Aici David s-ar putea înțelege¹, nu numai despre Iisus Hristos mijlocitor întru umanitatea Sa², ci și despre Biserică cu desăvârșire statomicită în Hristos.

2. „Judecă-mă Doamne, că eu întru nevinovăție am umblat” (v. 1). „Judecă-mă Doamne, că după ce am fost prevenit de bunătatea Ta, am merit întru nevinovăția mea³, ale cărei cărări le-am păzit. Iar nădejdea mea în Domnul nu va fi clătinată.” Și totuși nu-mi pun nădejdea mea în mine, ci în Domnul, și nu voi fi clătinat.

3. „Încearcă-mă, Doamne, și cercetează sufletul meu” (v. 2). De teamă totuși, ca o neputință ascunsă să nu scape privirilor mele, încearcă-mă, Doamne, și mă ispitește; fă-mă

---

¹ Augustin subliniază în acest comentariu rolul milostivirii divine, continuând astfel linia logică a comentariului precedent. Insistența acestui psalm asupra separării între cei răi și cei nevinovați, lămurește faptul că el a fost folosit în controversa antidonatistă, deși numai în cel de-al doilea comentariu se lasă simțit acest ton.

² 1 Tim 2, 5

³ Cf. Comentariului precedent paragrafele 8 și 10.

cunoscut, nu Ție care vezi totul, ci mie însumi și oamenilor⁴. „Fă rărunchii și inima mea să treacă prin foc.” Dăruiește gândurilor și dorințelor mele tămăduirea care să le curățească precum focul⁵. „Că mila Ta este mereu înaintea ochilor mei” (v. 3). De teamă ca focul acesta să nu mă ardă cu totul, am înaintea ochilor mei pururea, nu meritele mele, ci milostivirea prin care Tu m-ai făcut să împrătez o asemenea viață.⁶ „Și mi-a plăcut adevărul Tău.” M-am degustat de tot ce nu este în mine decât minciună, adevărul Tău mi-a plăcut și în el și cu el am putut eu să-Ți plac Ție.

4. „Nu am șezut în adunarea deșertăciunii” (v. 4). Nu am căutat inimii mele tovărășia celor ce se silesc să afle în bucuria bunurilor trecătoare o fericire imposibilă. „Și nu mă voi alătura lucrătorilor fărădelegii.” Și cum acesta este izvorul tuturor nedreptăților, nu voi avea înțelegeri tainice cu oamenii păcatului⁷.

5. „Am urât adunarea păcătoșilor” (v. 5). Pentru că de aici rezultă o adunare a deșertăciunii, păcătoșii trebuie să se adune împreună, iar eu urăsc aceste adunări. „Nu vreau să șed cu cei necredincioși”. Nu vreau să mă așez în asemenea adunări, împreună cu cei necredincioși, nu întru aceasta îmi voi pune fericirea mea. „Nu voi șede cu cei necredincioși.”

6. „Între cei dreپți voi spăla mâinile mele” (v. 6). Printre cei sfinți voi săvârși fapte sfinte; împreună cu sufletele sfinte,

⁴ Omul nu se poate cunoaște pe sine însuși decât iluminat de strălucirea divină (*Confesiuni X, 5, 7*).

⁵ În comentariul la Psalmul 7, 9, Augustin arată o echivalență între rărunchi și plăcerile trupești pe de o parte, și între inimă și cugete, pe de cealaltă.

⁶ Autorul arată, ca și în *Confesiuni X, 34, 53*, modul în care Dumnezeu îl purifică de atașamentul față de lucrurile pământești.

⁷ literal: ai crimci

voi spăla mâinile care vor cuprinde înălțimile Tale sublime⁸.
„Și altarul Tău voi înconjura, Dumnezeu.”

7. „Ca să ascult galsul laudei Tale” (v. 7). Să învăț să Te binecuvintez.⁹ „Și să spun toate minunile Tale.” Când voi ști să Te laud, voi vesti toate minunile Tale.

8. „Am iubit Doamne, frumusețea casei Tale”, sau a Bisericii, „și locașul slavei Tale”; locașul în care este o măreție să locuiești¹⁰.

9. „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși” (v. 9)¹¹. Să nu pierzi, împreună cu cei care Te urăsc pe Tine, sufletul meu căruia îi place frumusețea locașului Tău. „Și viața mea cu oamenii vărsători de sânge.” Cu cei ce urăsc pe aproapele. Că două porunci înfrumusețază locașul Tău.¹²

10. „Sunt spurcate mâinile lor cu fărâdelegi” (v. 10). Să nu mă pierzi pe mine împreună cu cei necredincioși și cu vărsătorii de sânge ale căror fapte sunt rele. „Este plină de daruri dreapta lor.” Și ceea ce le-a fost dăruit să primească drept mântuire veșnică, ei au folosit pentru a-și procura bunătățile acestei lumi și au privit milostivirea ca pe un mijloc de câștig¹³.

11. „Iar pe mine, care am umblat întru nevinovăție, răscumpără-mă întru mila Ta” (v. 11). Prețul cel de neprețuit¹⁴

⁸ Aluzie la Taina Euharisticii, după cum vedem și în al doilea comentariu al acestui psalm, paragraful 10.

⁹ Tot în acest sens este citat versetul de față și în *Confesiuni XI*, 2, 3.

¹⁰ A se vedea și Predica 50, 11.

¹¹ Perechea oameni necredincioși, oameni vărsători de sânge corespunde negativ poruncii iubirii de Dumnezeu și de aproapele, așa cum se vede în acest pasaj precum și în al 12-lea.

¹² Dragostea de Dumnezeu și de aproapele este frumusețea sufletului.

¹³ I Tim 6, 5. Mâna cea dreaptă simbolizează bunătățile veșnice și dumnezeiești (Cf. Coment. Ps 120, 8).

¹⁴ inestimabil

al sângelui Dumnezeului meu să mă izbăvească cu totul și mila
Ta să nu mă lase niciodată.

12. „Piciorul meu a stătut în calea cea dreaptă” (v. 12).
Nu s-a depărtat dragostea mea de dreptate. „Întru adunare
Te voi binecuvânta pe Tine Doamne.” Nu voi lăsa Doamne,
pe cei ce Te cheamă pe Tine, să nu cunoască bunătățile Tale;
căci iubirii pentru Tine, eu voi alătura dragostea de aproapele.

Al doilea Comentariu la Psalmul al XXV-lea Nevinovăția

1. Sfințiiile voastre ați ascultat¹, ca și noi, citindu-se acest pasaj al Sfântului Pavel: „Trebuie, spune el, după adevărul pe care ni-l propovăduiește învăța Iisus Hristos, să vă dezbrăcați de omul cel vechi după care ați trăit altădată și care se strică urmând amăgirea poftelor sale. Înnoți-vă în lăuntru sufletului vostru și îmbrăcați-vă cu omul cel nou care este creat după asemănarea lui Dumnezeu, întru dreptate și sfințenie adevărată” (Ef 4, 21-24). Și, de teamă să nu ne imaginăm că trebuie să ne dezbrăcăm de un obiect sensibil ca de un veșmânt și să ne îmbrăcăm pe dinafară așa cum ne luăm o haină, ca și cum ar trebui să lăsăm o haină pentru a lua o alta, și ca un gând atât de pământesc să nu împiedice pe oameni să împlinescă în lăuntru și într-un mod duhovnicesc ceea ce ne recomandă Apostolul, ne lămurește imediat ce înscamnă a se dezbrăca de vechiul om și a se îmbrăca în cel nou. Căci urmarea a ceea ce am citit nu tinde decât să ne facă să înțelegem.

---

¹ În timpul conferinței de la Cartagina din iunie 411, donatiștii luau literal versetele 4 și 5 ale acestui psalm, refuzând să stea împreună cu ortodocșii. Acest lucru ne face să credem că acest comentariu a fost rostit puțin după această conferință, în 411 sau 412.

El pare să răspundă la întrebarea: cum să mă dezbrac de omul cel vechi și să mă îmbrac în cel nou? Voi fi oare ca un al treilea om² ce renunță la cel vechi ce eram, pentru a lua unul nou ce nu eram? Așa încât ar exista trei oameni, și cel din mijloc l-ar lăsa pe cel vechi pentru a se alipi celui nou? De frică deci ca o asemenea idee să nu ne incomodeze și ca, neîmplinind porunca, să nu ne găsim o scuză în obscuritatea pasajului, Sfântul Pavel adaugă: „De aceea renunțați la minciună și spuneți adevărul.” Aceasta înseamnă a se dezbrăca de vechiul om și a se îmbrăca în cel nou. «De aceea deci, lăsați minciuna, și ficcare să spună adevărul către aproapele său, căci suntem mădulare unii altora” (Ef 4, 25).

2. Să nu ne imaginăm, fraților, că nu trebuie să spunem adevărul decât creștinilor, și că putem spune minciuna păgânilor. Vorbiți aproapelui vostru după adevăr; *iar aproapele vostru este acela care este ca și voi născut din Adam și din Eva*. Noi suntem toți părinți din punctul de vedere al nașterii omenești; însă suntem frați într-un alt mod, și prin nădejdea moștenirii cerești. Trebuie deci să tratați ca pe aproapele vostru pe tot omul, înainte chiar de a fi în Hristos. Pentru că voi nu știți ce este el înaintea lui Dumnezeu, nu cunoașteți planurile lui Dumnezeu cu el.

Cutare adoră picturile, iar voi râdeți de el; el se întoarce într-o zi, îl cinstește pe Dumnezeu și devine mai evlavios decât voi, care odinioară îl găseați ridicol. Avem deci frați ascunși în oamenii aceștia care nu sunt încă fii ai Bisericii, așa cum sunt fii ai Bisericii ce se ascund departe de noi. Iată de ce, în necunoașterea noastră a viitorului, vedem în tot omul pe aproapele

² Expresia aceasta este cu totul neobișnuită pentru Augustin; nu o mai găsim altundeva în opera sa.

nostru¹, nu numai în virtutea acestei naturi omenești, care ne face să împărțim împreună cu el aceeași soartă aici pe pământ; ci și în virtutea moștenirii cerești, pentru că noi nu știm ce va ajunge cel ce acum nu este nimic.

3. Ascultați deci ceea ce mai numește Sfântul Pavel a se dezbrăca de vechiul om și a se îmbrăca în cel nou. „Să alungăm de la noi orice minciună, și fiecare să spună adevărul aproapelui său: pentru că noi suntem mădulare unii altora. Mâniați-vă, dar nu păcătuți.” Dacă vă mâniați împotriva slujitorului vostru care a făcut o greșală, supărați-vă pe voi înșivă ca să nu păcătuți. „Să nu apună soarele peste mânia voastră” (Ef 4, 26). Aceasta se înțelege fraților despre timpul cât trebuie ca să dureze. Că, dacă în slăbiciunea omenească, în neputința acestui trup muritor pe care îl purtăm, se strecoară la un creștin mânia, ea nu trebuie să fie de lungă durată, nici să meargă până la ziua de mâine. Izgonește-o din inima ta, înainte de a se lăsa lumina accasta văzută, de teamă ca lumina cea nevăzută să nu se lase.

Totuși, putem da acestui pasaj un alt sens și să-l înțelegem despre Hristos Cel ce este pentru noi Adevărul, Soarele

---

¹ Cel dintâi fundament al acestei afirmații este natura comună a oamenilor, condiția omenească muritoare. Un al doilea motiv de a vedea în tot omul pe aproapele nostru, îl reprezintă nădejdea aceleiași moșteniri cerești care face din noi frați. În Predica 359, paragraful 9, rostită tot după aceeași conferință, Augustin își îndeamnă auditoriul să nu-și limiteze dragostea numai la frații creștini: «Ce să faci, dacă nu este încă fratele tău în Hristos? Fiindecă el este om, este aproapele tău: iubește-l ca să-l câștigi și pe el. De trăiești în deplină armonie cu fratele tău creștin, iubește-l și pe aproapele tău, chiar atunci când nu poți trăi în perfect acord cu el, deoarece nu este încă fratele tău în Hristos, nu este încă renăscut în Hristos, nu cunoaște încă tainele lui Hristos; este păgân, este iudeu: totuși este aproapele tău, fiindcă este om... »

dreptății, nu soarele pe care îl adoră păgânii și maniheii și care strălucește ochilor noștri păcătoși; ci un alt soare care este lumina firii omenești și bucuria îngerilor. Cât îi privește pe oameni, dacă ochii inimii lor sunt prea slabi pentru a-i suporta strălucirea, să se curățească prin respectarea poruncilor, în așa fel încât să o poată admira. Atunci când Soarele acesta va locui în om prin credință, păziți-vă atunci să nu lăsați să biruiască mânia ce se ridică întru voi, ca Hristos să apună peste mânia voastră, sau mai degrabă să abandoneze sufletul vostru, căci nu îi place să stea împreună cu mânia. Aș spune de fapt că se stinge pentru voi, atunci când voi vă stingeți pentru El: că mânia învechită devine ură; și când este ură, este ucidere. Că Sfântul Ioan a zis: „Oricine urăște pe fratele său este ucigaș” (I In 3, 15). El a mai zis: „Oricine urăște pe fratele său rămâne în întuneric” (In 2, 9). Nu este de mirare că un om este în întuneric atunci când soarele a apus pentru el.

4. Poate acesta mai este sensul a ceea ce ați auzit în Evanghelic: „Corabia era în pericol pe lac” (Lc 8, 23). Căci noi plutim pe un lac unde nu ne lipsesc vânturile, nici furtunile; în fiecare zi ispitele acestui veac sunt pe punctul de a scufunda vasul nostru. De unde vine asta, dacă nu din aceea că Iisus a adormit? Dacă nu dormea Iisus în tine, tu n-ai îndura aceste vijelii, ci te-ai bucura de liniște interioară pentru că Iisus ar veghea împreună cu tine. Ce înseamnă a zice că Iisus doarme? Credința ta în Iisus Hristos a ațipit. Atunci se ridică furtunile pe lacul acestei vieți, vezi prosperând pe cel necredincios, pe cel drept întru neazuri, aceasta este încercarea, valorile ce se ridică. Și sufletul tău strigă: aceasta este oare, Doamne, dreptatea Ta, ca cei răi să se veselască, cel drept să fie în neaz? Te iei de Dumnezeu. Asta este deci dreptatea Ta? Iar Domnul îți răspunde: asta este credința Ta? Asta ți-am făgăduit

Eu ție? Pentru a te veseli⁴ în această viață ești tu creștin? Te chinui să vezi întru bucurie pe cei răi, care trebuie să fie chinuiți împreună cu diavolul. Pentru ce șoaptele astea? De ce să te tulbure urletul valurilor și a furtunilor acestei vieți? Asta pentru că Iisus doarme, sau mai degrabă credința ta în Iisus Hristos a ațipit în inima ta. Ce faci tu să ieși din pericol? Trezește-L pe Hristos și zi-I Lui: „Învățătorule, pierim” (In 8, 24). Lacul nu este sigur, ne înspăimântă: noi pierim.

Se va trezi Iisus, sau mai curând va reveni în inima ta credința în Iisus Hristos; și la lumina credinței vei vedea în sufletul tău că bunătățile dăruite astăzi celor răi, nu trebuie să le rămână pentru totdeauna. Căci trebuie, sau să le scape din această viață, sau cel puțin să le scape la moarte. Iară ție, ceea ce-ți este promis, trebuie să-ți rămână veșnic. Fericirea nu are pentru ei decât un timp, va dispărea curând. „Se usucă precum floarea câmpului; or, orice trup este o iarbă, și iarba s-a uscat iar floarea a căzut, pe când cuvântul lui Dumnezeu rămâne în veci” (Is 40, 8). Întoarce deci spatele tău la tot ceea ce trece, și fața spre tot ce rămâne. Când se va trezi Hristos, inima ta nu va mai fi bătută de furtună, nici barca scufundată de valuri: deoarece credința ta va porunci vânturilor și furtunilor, și pericolul se va risipi⁵. La acestea, fraților, se referă sfaturile pe care ni le dă nouă Apostolul de a ne dezbrăca de omul cel vechi.

„Mâniați-vă, dar nu păcătuiți; să nu apună soarele peste mânia voastră, și nu dați loc diavolului” (Ef 4, 27). Omul cel

---

⁴ literal: deschide, lumina

⁵ Aceeași temă, a somnului lui Hristos în cel ce uită de porunca Lui, este dezvoltată în Predica 63 unde Augustin scrie: «Ce vrea să zică: Hristos doarme în inima ta? Adică tu îl uiți. Trezește-te deci, amintește-ți de El, pentru ca Hristos să se trezească în tine.»

vechi îi dădea loc; nu așa este și cu cel nou. „Cel ce fura să nu mai fure” (In 4, 28). Omul cel vechi deci fură, cel nou să nu mai fure. Și acela este un om, este același om; era Adam, să devină Iisus Hristos; era vechiul om, să fie cel nou; și restul ce unnează apoi.

5. Dar să vedem mai cu atenție în psalm, că orice creștin ce crește în desăvârșire în Biserică, trebuie să-i suporte în Biserică pe cei răi⁶. Totuși, cel care se aseamănă lor nu îi cunoaște, *pentru că cel mai adesea cei care se plâng pentru cei răi sunt la rândul lor răi*; și un om sănătos va suporta mai ușor doi bolnavi, decât doi bolnavi să se suporte reciproc.

Iată deci, fraților, ce vă spunem noi: aici pe pământ Biserica este o arie în care se bate grâul. Am repetat-o adesea, o spunem iarăși. În această arie sunt paiele și grâul cel bun. Să ne păzim să căutăm să despărțim paiele, înainte să vină Dumnezeu, vânturându-le la mână. Nimeni, înaintea acestui timp, să nu iasă din arie, ca și cum n-ar putea suporta pe păcătoși: de teamă ca pasărea să nu-l găsească în afara arii și să nu-l adune înainte să fi intrat în hambarele cerești. Ascultați fraților ce înseamnă asta. Atunci când începe să se bată,

⁶ Donatiștii voiau o Biserică pură, alcătuită numai din oameni ireproșabili, și aceasta încă de pe pământ; nu puteau fi amestecați cu cei răi. Problema este cu mult tact dezvoltată în magnifica lucrare *De Civitate Dei*: dragostea este principiul apartenenței noastre de o parte sau de cealaltă, a celor răi sau a celor buni. La începutul acestei lucrări Augustin îndeamnă «cetatea cea străină de pe pământ a Împăratului Hristos să-și amintească că, chiar printre vrăjmașii ei, se ascund mulți dintre viitorii ei cetățeni. Se va păzi astfel să creadă că nu are nici un rost să nădăjduiască pentru ei suportându-i ca vrăjmași, până în ziua în care va ajunge să-i primească ca și credincioși. Asemenea, în timpul peregrinării ei în lume, Cetatea lui Dumnezeu adună în sânul ei oameni uniți ei prin participarea la tainele care nu vor împărți cu ea destinația veșnică a sfinților» (De Civ. Dei I, 35).

boabele. nu se ating înăuntrul paielor, ele sunt să zicem așa, străine din cauza paielor care le separă. Oricine nu privește hambarul decât de departe, nu zărește decât paiele; se chinuie să discearnă grăul cel bun, dacă nu se apropie mai mult, dacă nu întinde mâna, dacă nu suflă cu gura sa, ca suflul acesta să facă o separație. Se întâmplă deci câteodată, că boabele sunt atât de separate una de cealaltă, atât de străine, că creștinul ce înaintează în evlavie se crede singur.

Gândul acesta, fraților, a fost o ispită pentru Ilie⁷, și acest mare profet, așa cum ne-a amintit Apostolul, striga: „Doamne, au ucis pe profeții Tăi, au răsturnat altarele Tale și n-am rămas decât eu singur, iar ei vor să mă omoare.” Dar ce îi răspunde Dumnezeu? „Mi-am păstrat șapte mii de oameni care nu și-au plecat genunchiul înaintea lui Baal” (III Regi 19, 10). Nu a zis Dumnezeu: sunt doi sau trei care îți seamănă, ei: să nu te crezi singur sunt șapte mii împreună cu tine, iar tu te crezi singur?

Iată pe scurt recomandarea pe care am început să v-o fac vouă. Sfințiiile voastre să mă ascultați cu atenție, și eu rog pe Dumnezeu să atingă întru milostivirea Sa inimile voastre, ca voi să înțelegeți modul în care el lucrează și rodește în voi. Ascultați deci într-un cuvânt: cel ce încă înai este rău să nu creadă că nimeni altcineva nu este bun, și cel ce este bun să nu-și imagineze că este singurul. Înțelegeți oare bine? Vă repet, fiți atenți. Cel ce este rău, care-și întrebă propria conștiință, și nu primește decât o mărturie rea, să nu-și imagineze că nimeni altcineva nu este bun; acela care este bun să nu se creadă singurul și să nu-i fie frică, în ciuda dreptății lui, să fie amestecat celor răi; va veni vremea în care va fi despărțit de ei. Asemenea, noi astăzi am cântat: „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși, și viața mea cu cea a vărsătorilor de

⁷ I Regi 19, 10

sânge” (v. 9). Ce vrea să zică: „Să nu pierzi viața mea cu cei necredincioși”? Nu mă pierde, să nu fiu confundat cu ei. De ce se teme de o asemenea prăbușire? Eu cred că el spune lui Dumnezeu: Tu ne suporti pe noi acum că suntem confundați, dar să nu numeri în aceeași cădere pe cei pe care îi lași confundați. Acesta este sensul psalmului, pe care eu vreau să-l lămuresc grabei tale, că el este scurt.

6. „Judecă-mă, Doamne” (v. 1). Această dorință, de a fi judecat, este o dorință neplăcută și poate fi periculoasă pentru el. Care este judecata pe care el o cheamă? Despărțirea de cei răi. Această judecată de separație o arată cu claritate într-un alt psalm: „Judecă-mă Doamne și desparte cauza mea de cea a unui popor necuvios” (Ps 42, 1). Aici vedem sensul acestui cuvânt: „Judecă-mă.” Cei buni și cei răi să nu meargă în focul cel veșnic, așa cum vedem astăzi pe cei buni și pe cei răi intrând în Biserică, ca să zicem așa, fără nici un discernământ. „Judecă-mă, Doamne.” Și pentru ce? „Pentru că eu am umblat întru nevinovăția mea, și nădejdea mea în Dumnezeu nu va fi clătinită” (v. 1). Care este această „nădejde în Dumnezeu”? Acela șovăie printre păcătoși, care nu și-a pus nădejdea lui în Dumnezeu. De aici au venit uneltorii schismelor. Au tremurat văzându-se printre păcătoși, ei care erau mai răi⁸, s-au rușinat să fie buni în mijlocul necredincioșilor⁹.

Ah!, dacă ar fi fost grăuntele cel bun, ar fi tolerat paiele în hambar, până în ziua Vânturătorului. Însă cum nu erau decât paie, iată că un suflu s-a ridicat, a luat-o înaintea vânturării Domnului și a furat din hambar paiele pe care le-a aruncat între spini. A fost luat un pai, dar ceea ce a rămas nu este oare

⁸ Decât cei păcătoși

⁹ Așa cum am mai spus, această predică este contra donatiștilor, iar atitudinea redată de autorul ei mai sus le aparține acestora.

decât numai grâu? Numai paiele se ridică înainte de separație, și totuși rămân și paie și grâu; și la vremea despărțirii paiele acestea nu vor mai fi vânturate. Iată ce zice profetul: „Am umblat întru nevinovăția mea, și nu va fi clătinată nădejdea mea în Domnul”. Dacă nu nădăjduiam decât într-un om, l-aș vedea poate pe omul acesta căzând în dezordine și neurmând căile dreptății pe care le va face cunoscute sau chiar le învață în Biserică, ci rătăcindu-se în cele pe care i le-a arătat satan. Dacă deci era nădejdea mea într-un om, s-ar fi clătinat și ar fi căzut împreună cu omul ce se clatină și cade; dar cum ea este în Domnul, este de neclătinat¹⁰.

7. „Încearcă-mă, Doamne, și cercetează sufletul meu, spune apoi profetul, fă rărunchii și inima mea să treacă prin foc” (v. 2). Ce înseamnă: „Treci prin foc rărunchii și inima mea”? Treci prin foc poftele și gândurile mele. *Rărunchi* se zice aici *postelor*, și *inimă*, *gândurilor*; ca nici un gând să nu se oprească la rău, și nici un rău să nu trezească dorințele mele. Prin ce foc să treci rărunchii mei? Prin focul cuvântului Tău. Prin ce foc să treci inima mea? Prin focul Duhului Tău. Despre focul acesta s-a spus într-o altă parte: „Nimeni nu poate să se ascundă de căldura lui” (Ps 18, 7) și despre care Domnul a zis la rândul Său: „Foc am venit să aduc pe pământ” (Lc 12, 49).

8. Continuă profetul: „Mila Ta este înaintea ochilor mei, și mi-a plăcut adevărul Tău” (v. 3). Adică nu am căutat să plac oamenilor, ci Ție am voit să-Ți plac înlăuntru unde intră ochii Tăi, neîngrijindu-mă să plac oamenilor ce văd în afară, cum a spus Apostolul: „Fiecare să-și cerceteze faptele lui, și atunci

¹⁰ Ca răspuns la criza donatistă, Augustin își îndeamnă credincioșii să-și pună nădejdea lor nu în el, ci în Domnul: nu vor fi astfel ispitiți să părăsească Biserica (Cf. *Contra Petilianum* III, 2, 3).

se va putea lăuda întru sine și întru altul” (Gal 6, 4).

9. „În adunarea deșertăciunii n-am șezut” (v. 4). Care este sensul acestei expresii: „Nu m-am așezat”? Ascultați, fraților. Zicând: „Nu m-am așezat”, el cheamă pe Dumnezeu care vede totul. Poți fi absent de la o adunare, și totuși să șezi întru ea. De exemplu, nu ești la teatru, dar gândurile teatralului preocupă sufletul tău, contrar cuvântului: „Treci prin foc rărunchii mei”, atunci șezi la teatru, în ciuda absenței tale trupești. Dar se poate întâmpla ca un prieten să te facă să intri și să te rețină, sau ca o datorie de dragoste să te forțeze să stai. Cum este posibil acest lucru? Se poate întâmpla ca un creștin să aibă de săvârșit o faptă bună care îl forțază să stea în amfiteatru: a vrut să elibereze nu știu ce gladiator; atunci s-a putut așeza și a putut aștepta până a apărut cel pe care voia să-l elibereze. Omul acesta, în ciuda prezenței lui trupești, nu a șezut în adunarea deșertăciunii. Ce înseamnă a ședea? Înseamnă a fi într-o inimă cu cei ce asistă. Dacă inima ta nu este împreună cu ei, în ciuda prezenței tale, tu nu șezi cu ei; dacă este inima ta, tu șezi cu ei în ciuda prezenței tale. „Nu mă voi alipi lucrătorilor nedreptății; pentru că urăsc adunarea celor răi” (v. 4-5). Vedeți deci că „a ședea împreună cu cei necredincioși” se spune despre cele interioare.

10. „Între cei drepti voi spăla mâinile mele” (v. 6). Nu cu apa cea văzută. A-ți spăla mâinile înseamnă a avea drept fapte gânduri curate și nevinovate înaintea lui Dumnezeu. Tot sub ochiul lui Dumnezeu este și altarul de care s-a apropiat preotul ce s-a jertfit cel dintâi pentru noi. Altarul este sfânt și nimeni nu poate să-l îmbrățișeze dacă nu și-a spălat mâinile lui împreună cu sufletele sfinte. Este adevărat, mulți se apropie cu nevrednicie, iar Dumnezeu acceptă pentru o vreme să-l fie necinstite Tainele. Totuși, fraților, oare așa va fi și în Ierusalimul

ceresc, ca și cu zidurile care ne înconjoară? Deloc, și dacă intrați împreună cu cei răi între zidurile acestei Biserici, nu veți intra împreună cu cei răi în sânul lui Avraam. Deci să nu vă fie frică să vă curățiți mâinile voastre. „Voi îmbrățișa altarul Domnului”, altarul la care oferi darurile tale lui Dumnezeu, la care îți aduci¹¹ rugăciunile tale, unde încrederea ta este curată, unde spui lui Dumnezeu ce ești tu; și dacă ai ceva în tine ce nu place lui Dumnezeu, Cel care primește mărturisirea ta te va tămădui. Spală-ți deci mâinile tale între cei drepti, îmbrățișează altarul Domnului ca să asculți glasul laudelor Lui.

11. Asta urmează de fapt: „Ca să asculte glasul laudelor Tale și să facă cunoscute minunile Tale” (v. 7). Ce înseamnă: „Să ascult glasul laudelor Tale”? Adică să înțeleg. A înțelege, de fapt, înaintea lui Dumnezeu, nu înseamnă a auzi sunete pe care mulți le ascultă, și pe care mulți alții nu le înțeleg. Câți ne ascultă pe noi și sunt surzi în fața lui Dumnezeu! Câți au urechi, dar nu urechile despre care vorbea Iisus atunci când striga: „Cel ce are urechi de auzit să audă.” (Mt 13, 9). Ce înseamnă deci a auzi glasul laudei? O voi spune, dacă-mi este posibil, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile voastre. A asculta glasul laudei înseamnă a înțelege interior că tot ce este în tine stricat de păcat, vine de la tine; că tot ceea ce este bun și drept, vine de la Dumnezeu.

Tu ascultă deci glasul laudei astfel încât să nu te lauzi pe tine însuși, oricare ar fi dreptatea ta. A-ți lăuda propria bunătate înseamnă a deveni rău. *Smerenia* te-a făcut bun, *mândria* te arată rău. Întru întoarcerea ta ai căutat lumina, și uite că întoarcerea aceasta te-a făcut luminos, ai devenit strălucitor. Dar la cine te-ai întors? La tine însuși? De puteai fi iluminat întorcându-te la tine însuși, nu ai fi niciodată în întuneric, pentru

---

¹¹ literal: reverși

că ai fi mereu cu tine. De unde vine lumina ta? De la întoarcerea spre ceea ce nu erai? Și ce nu erai tu? Dumnezeu este lumina. Tu nu erai lumină din cauza păcatelor tale. Vrând Apostolul să facă auzit credincioșilor glasul laudelor, le zice: „Altădată crați întuneric, iar acum sunteți lumină” (Ef 5, 8). Ce înseamnă: „Altădată crați întuneric”, dacă nu că era întru voi vechiul om? Acum sunteți lumină, și nu degeaba, după ce ați fost întuneric, sunteți lumină, pentru că ați fost luminați. Păzește-te să nu te crezi lumină prin tine însăși: lumina este aceea care „luminează pe tot omul ce vine în lume” (In 1, 9).

În ceea ce privește, natura ta, voința perversă, îndepărtarea ta de Dumnezeu te-au făcut întuneric, iar acum ești lumină. Însă de teama de a nu se mândri cei pe care el îi felicită zicând: „Sunteți lumină”, Apostolul adaugă: „întru Domnul”. Că zice: „Erați altădată întuneric, iar acum sunteți lumină întru Domnul”. Dacă deci nu există lumină în afară de Domnul, și dacă voi sunteți lumină, cu siguranță pentru că întru El sunteți: „ce aveți voi, să nu fi primit? Și dacă ați primit, de ce să vă lăudați ca și cum n-ați fi primit?” (I Cor 4, 7). Acesta este, într-un alt loc, cuvântul Apostolului către cei mândri și care vor să-și atribuie darurile lui Dumnezeu, să se laude cu bunurile pe care le au, ca și cum vin de la ei înșiși. Ce aveți, le spune el, pe care să nu-l fi primit? Dacă aveți, de ce să vă lăudați ca și cum nu l-ați fi primit? Cel ce dăruiește celor smeriți, ia celor mândri; căci Acela care poate să dea, poate să și ia înapoi.

Acesta este sensul, fraților, dacă v-am făcut să-l înțelegeți, atât cât voiam; dar nu atât cât aș fi vrut, măcar cât am putut; acesta este sensul cuvintelor: „Cu cei dreți voi spăla mâinile mele și altarul Tău voi îmbrățișa, Dumnezeule, ca să aud glasul laudei Tale”; anume, ca binele ce este întru mine să nu-mi dea o încredere semeață în mine, ci nădejdea întru Tine, care mi l-ai

dăruit, și să nu caut lauda mea în mine însumi, ci pe a Ta întru Tine. Și profetul a adăugat: „Să ascult glasul laudei Tale și să mărturisesc minunile Tale”. Da, minunile Tale, iar nu pe ale mele.

12. Iar acum, fraților, să vedeți pe omul care Îl iubește pe Dumnezeu, care și-a pus nădejdea lui în Dumnezeu, iată-l în mijlocul celor răi, și cere lui Dumnezeu să nu fie pierdut împreună cu cei răi, deoarece Dumnezeu este desăvârșit întru judecățile Lui. Iar tu, dacă vezi oameni adunați în același loc, îi crezi egali în vrednicie; dar să nu te temi, nu se poate Domnul înșela. Ai nevoie de un suflu bun să desparți paiele de grâu; vrei să sufle vântul, și cum nu tu ești suflu puternic, vrei să-ți vină vântul în ajutor; și când vânturând scuturi paiele și grâul, vântul ia ce este ușor și lasă ce este greu. Ai cerut deci ajutorul vântului ca să desparți ce este în hambar. Dar oare Dumnezeu are trebuință de ajutor să judece, să nu piardă pe cei buni împreună cu cei răi? Nu-ți fie frică și stai liniștit, chiar cu cei răi; și zi împreună cu profetul: „Doamne, am iubit frumusețea casei Tale” (v. 8). Casa lui Dumnezeu este Biserica, care cuprinde fără îndoială mulți necredincioși; dar frumusețea casei lui Dumnezeu este în cei drepti și sfinți; și aceasta este frumusețea pe care eu o iubesc în ea. „Iubit-a locașul salvei Tale.” Care este sensul acestor cuvinte? Cuvintele acestea, o mărturisesc, mai au încă un sens, puțin mai ascuns, pe care l-am expus mai sus. Să-mi vină Domnul în ajutor și să facă atente inimile voastre. Ce numește profetul: „Locașul slavei Tale”? Toemai a spus: „Frumusețea casei Tale”; și pentru a lămuri frumusețea aceasta, adaugă: „Locul locașului slavei Tale”. Nu-i ajunge să spună: „Locașul Domnului”, ci „locul locașului slavei lui Dumnezeu”. Care este slava lui Dumnezeu? Despre ea am vorbit mai devreme, că, cel care devine bun, nu se laudă în el

însuși, ci în Dumnezeu¹². „Că toți au păcătuit, și toți au nevoie de slava lui Dumnezeu” (Rom 1, 23). Accia alcătuieste frumusețea casei lui Dumnezeu, întru care locuiește Domnul, pentru a se slăvi El însuși în darurile Sale, care nu vor să-și însușească și să-și revendice ca bun al lor ceea ce au primit de la Dumnezeu. Scriptura nu îi deosebește atât de special, dacă nu erau alții care au într-adevăr darurile lui Dumnezeu, și care, departe de a se lăuda în Dumnezeu, se laudă în ei-înșiși¹³; ei au darurile lui Dumnezeu, dar nu contribuie la frumusețea casei Lui. Căci cei ce contribuie la frumusețea acestei case, și întru care stă slava Lui, sunt locașul slavei Lui. Dar în cine stă slava lui Dumnezeu, dacă nu în cei ce se laudă, nu în propria lor slavă, ci în aceea a Domnului?

Deci, pentru că îndrăgesc slava casei Tale, adică a tuturor celor ce sunt ai Tăi și care caută slava Ta, pentru că nu mi-am pus nădejdea mea în om, că nu mi-am dat acordul celor necredincioși, că nu am vrut nici să intru și să șed în adunările lor; pentru că aceasta a fost purtarea mea în Biserica lui Dumnezeu, care va fi oare răsplata mea? Ne dă răspunsul versetul următor: „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși, și cu vărsătorii de sânge viața mea” (v. 9).

13. „Măinile lor sunt pline de nedreptăți, dreapta lor spurcată de daruri” (v. 10). Darurile nu sunt doar bogăție, aur, argint, obiecte prețioase; și toți cei care le primesc, nu le primesc ca daruri pentru aceasta. Biserica primește uneori, chiar și Petru a primit, Domnul a primit, a avut o răsplată, și argintul pe care l-a aruncat, Iuda l-a furat¹⁴. Ce înseamnă să primești daruri? Cel care judecă nedrept, nu doar din dragoste

¹² I Cor 1, 31

¹³ Augustin face aici aluzie la aceiași donatiști afirmând că tainele nu țin de omul care le săvârșește.

¹⁴ In 12, 6

de aur sau argint, sau de alte bogății, ci din slavă deșartă, primește un dar, și unul din cele mai deșarte. Și-a deschis mâna să primească mărturia unui cuvânt străin și a pierdut mărturia conștiinței lui. Deci, „mâinile lor sunt pline de nedreptăți, și dreapta lor pătată de daruri”. Vedeți, fraților, că sunt sub privirile lui Dumnezeu, cei a căror mâini nu sunt pline de tărădelegi și a căror dreaptă nu este spurcată de daruri, sunt sub ochii lui Dumnezeu, și nu-l pot spune decât Lui: Tu știi Doamne; doar Lui îi pot spune: „Să nu pierzi sufletul meu cu cei necredincioși, și viața mea cu vârsătorii de sânge”; numai El poate vedea că nu primesc nici un dar. Așa fraților, doi oameni au de terminat¹⁵ o neînțelegere înaintea unui slujitor al lui Dumnezeu; fiecare nu vede decât dreptatea cauzei sale. Dacă-și credea nedreaptă cauza, n-ar fi recurs la judecător. Unul se crede drept, asemenea și celălalt. Se duc în fața judecătorului. Înaintea sentinței, fiecare zice: acceptăm arbitrajul¹⁶ tău, nu-l place lui Dumnezeu să respingem hotărârea ta! Iar tu, ce zici? Spune după vederile tale, numai spune. Să fiu blestemat de cauză să te contrazic. Amândoi îl iubesc pe judecător înainte de hotărâre. Această sentință totuși, va condamna pe unul dintre cei doi, și nimeni nu știe care va fi cel condamnat.

Dacă judecătorul vrea să fie pe placul amândurora, primește în dar laudele omenești. Și darul acesta pe care îl acceptă, să vedeți ce dar îl va face să piardă. Primește un cuvânt ce face zgomot și trece, pierde pe *cuvântul* pe care îl repetăm, care nu trece; căci cuvântul lui Dumnezeu se rostește mereu fără a trece vreodată; și cuvântul omului dispare în măsura în care se rostește. Pierde ceea ce este netrecător, ca să aibă ce este lipsit de valoare. Dar dacă-nu îl are în vedere

¹⁵ golit

¹⁶ judecata

decât pe Dumnezeu, va rosti o sentință împotriva unuia dintre ei, privind spre Dumnezeu, care ascultă judecând astfel. Însă acela împotriva căruia va fi fost dată această sentință, dacă nu poate să o anuleze, deoarece este legat, dacă nu poate prin dreptul eccleziastic, cel puțin prin legea mai marilor acestei lumi, care, din respect pentru Biserică¹⁷ au mers până la a stabili că aceste judecăți, oricare ar fi fost ele, nu ar fi putut fi infirmate, dacă, spun eu, nu o poate anula, măcar refuză, din această clipă, să se cunoască pe sine însuși; își întoarce împotriva judecătorului sau ochii rătăciți de patimă și îl ocărăște cât poate. A voit să placă, spune el, adversarului meu, l-a favorizat pe cel bogat, a primit daruri, i-a fost frică să-l supere. Îl acuză deci pe judecător că a primit daruri. Un sărac are judecată împotriva bogatului, și se pronunță hotărârea în favoarea săracului; cel bogat are același limbaj. A primit daruri. Ce daruri poate un sărac face? A văzut, spune el, sărăcia lui, i-a fost frică de blestem dacă judeca în dezavantajul săracului și uite că a înnăbușit dreptatea și a dat o sentință împotriva adevărului. Dacă deci sunt inevitabile aceste reproșuri, să înțelegeți că numai Dumnezeu vede pe cei ce primesc darurile și pe cei care le resping, și că doar înaintea Lui, cei care le refuză pot spune: „Iar eu, întru nevinovăție am umblat, izbăvește-mă, miluiește-mă, piciorul meu a stat în calca cea dreaptă” (v. 11-12). Fără îndoială am putut fi clătinat de necazurile și eforturile celor ce protestau cu îndrăzneală împotriva judecății

---

¹⁷ Cu privire la acest subiect Codul Teodosian în caretea a XVI-a, sub titlul *Despre judecățile episcopilor*, o lege a lui Constantiu, dată lui Ablavius, prefect al pretoriului, prin care Împăratul ordonă ca sentințele pronunțate de episcopi, de orice natură ar fi, să fie inviolabile și irevocabile, iar toate cazurile, chiar și cele care aparțin dreptului civil sau pretorian, atunci când se sfârșese printr-o judecată episcopală, să fie pentru totdeauna valabile și irevocabil judecate.

mele, dar „piciorul meu a stat în căile cele drepte”. De ce în căile cele drepte? Pentru că s-a spus mai sus: „În Domnul nădăjduiesc, și nu voi fi clătinat” (v. 1).

14. Care este deci concluzia lui? „Te voi binecuvânta, Doamne, în adunările cele mari” (v. 12). Adică, nu pe mine mă voi binecuvânta în Biserici, așa cum eram asigurat de oameni, ci pe Tine te voi binecuvânta prin faptele mele; și a binecuvânta pe Dumnezeu, fraților, înseamnă a trăi în așa fel încât faptele fiecăruia să fie o laudă pentru Domnul. Să binecuvintezi pe Domnul cu limba și să-L blestemi prin fapte, aceasta nu mai înseamnă să-L binecuvintezi în adunări; *aproape toți îl binecuvintează cu limba; dar nu toți prin fapte*. Unii îl binecuvintează prin cuvinte, iar alții prin fapte. Însă cei ale căror fapte sunt în dezacord cu cuvintele îl blesteamă pe Domnul. Și cei care nu intră în Biserică, deși adevăratul motiv care îi împiedică să fie creștini este atașamentul de dezordinile lor, iau drept scuză pe creștinii cei răi și se aprobă pe sine, se înșală ci înșiși zicând: pentru ce să mă entuziasmez să devin creștin? Un creștin m-a înșelat, iar eu niciodată; un creștin și-a călcat jurământul către mine, iar eu niciodată. Limbajul acesta îl întoarce de la mântuire și degeaba, nu numai că au câteva calități, ci că sunt pe jumătate răi; așa cum un om care se află în întuneric își va deschide ochii degeaba, tot așa degeaba este în fața luminii, dacă vrea să-i închidă. Aceasta este imaginea unui păgân, și vorbesc bucuros din cauza vicțiilor lor cinstite în aparență; el își deschide ochii, dar este în întuneric, pentru că nu cunoaște pe Domnul care este lumina lui; cât despre creștinul care trăiește în dezordine, el este, o mărturisesc, în lumina lui Dumnezeu, dar ochii lui sunt închiși. În căderea lui, el refuză să vadă pe

Acela în numele Căruia este, în plină zi, un orb, pe care nu-l face viu nici o rază a adevăratei lumini.

Primul comentariu la Psalmul al XXVI-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Cuvântul acesta este al ostaşului lui Hristos ce vine la credință. „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de ce să mă tem?” (v. 1), Domnul îmi dăruiește harul de a-L cunoaște și de a mă izbăvi, cine va putea oare să mă smulgă de la El? „El este apărătorul vieții mele, cine mă va face să tremur?” (v. 2), Domnul care trebuie să respingă asaltul și cursele vrăjmașilor mei, de nimeni nu mă voi înfricoșa.

2. „Cei răi se apropie de mine să mă mănânce trupul meu” (v. 3). Cei răi se apropie de mine să mă cunoască, să mă necinstească și să se ridice asupra mea, când cu vreau să mă schimb în bine; dintele lor cel rău va mânca, nu pe mine, ci dorințele mele cele trupești. „Vrăjmașii mei mă prigonesc.” Nu doar cei ce vin în numele prieteniei să mă blesteme și să mă întoarcă de la planurile mele, ci și vrăjmașii mei. „S-au clătinat și au căzut.” Lucrând astfel să apere gândurile lor, au ajuns slabi ca să îmbrățișeze o mai bună credință și au urât cuvântul care mă face să lucrez împotriva voinței lor.

3. „Să mă înconjoare oștire, nu se va înfricoșa inima mea” (v. 5). Mulțimea dușmanilor mei să conspire și să se ridice împotriva mea, nu se va teme inima mea să șada împreună cu ei. „Să se ridice împotriva mea, îmi voi îndoi credința” (v. 6). Să curgă peste mine prigoanele lumii, îmi voi întări nădejdea

în rugăciunea pe care o gândește inima mea.

4. „Una am cerut de la Domnul. Și voi mai cere” (v. 7). Ce am cerut Domnului, voi mai cere. „Să locuiesc în casa lui Dumnezeu în toate zilele vieții mele.” Ca în vremea călătoriei mele de pe pământ, nici un necaz să nu mă despartă de cei ce păzesc unitatea credinței în lumea întreagă. „Să văd într-o zi frumusețea Domnului” (v. 8). Perseverența în credință să-mi descopere nespusa frumusețe a Domnului și să o pot vedea față către față. „Să fiu apărat precum locașul lui”, moartea, înghițită de biruință, să mă înveșmânteze în nemurire și să facă din mine un locaș al Domnului.

5. „Că m-a ascuns sub acoperământul Lui, în ziua chinurilor mele” (v. 9). Căci cu ajutorul acestui trup muritor, cu care Cuvântul S-a îmbrăcat, mi-a pregătit acoperământ împotriva ispitelor la care este supusă viața mea muritoare. „M-a primit în acoperământul locașului Său.” M-a apărat, atunci când credința ce îndreptează se afla în inima mea¹.

6. „Pe piatră m-a întărit” (v. 10). Și pentru a mă aduce la mântuire, prin arătarea credinței mele, mi-a dat puterea să o mărturisesc în ziua cea mare. „M-a înălțat deasupra vrăjmașilor mei.” Ce îmi pregătește pentru viitor, căci de astăzi, trupul meu a murit păcatului, iar sufletul, îl simt, este supus legii lui Dumnezeu, fără a se lăsa robit dezordinii legii păcatului?² „Am privit în toate părțile și am jertfit lui Dumnezeu, în templul Său ce sfânt, jertfă de laudă” (v. 11). Am văzut că lumea întreagă crede acum în Hristos, și pentru că El S-a smerit pentru noi, L-am binecuvântat întru veselie mea: asta este jertfa pe care i-am oferit-o. „Voi cânta, voi lăuda pe Domnul.” Inima și faptele mele vor mărturisi Lui bucuria mea.

¹ Rom 10, 10

² Rom 8, 10

7. „Ascultă Doamne glasul pe care către Tine îl înalț” (v. 12): Ascultă, Dumnezeule, glasul inimii, pe care dorințele mele cele vii le ridică în urechile Tale. „Miluiește-mă, ascultă-mă” Miluiește-mă, ascultă rugăciunea mea.

8. „Ție a zis inima mea: fața Ta am căutat” (v. 13). Nu înaintea oamenilor m-am rugat; ci în taină, unde doar Tu ascuți, inima mea a zis Ție: caut răsplătire, nu în afara Ta, ci întru privirea Ta binevoitoare. „Această privire, Doamne, vreau să o caut.” Această privire o voi căuta neîncetat; nimic josnic nu mi-ar putea place; fără margini va fi dragostea mea pentru Tine, că nimic nu-mi este mai scump.

9. „Nu întoarce fața Ta de la mine” (v. 14), ca eu să găsesc ceea ce caut. „Nu Te depărta, întru mânia Ta, de slujitorul Tău”; de teamă să nu mă alipesc altor lucruri, căutându-Te pe Tine. Ce pedeapsă mai dureroasă pentru cel ce Te iubește pe Tine, și care caută în privirea Ta strălucirea adevărului? „Vino în ajutorul meu!” (v. 15). Când Te-aș putea găsi, fără ajutorul Tău? „Nu mă lăsa, nu mă disprețui, Dumnezeule, Mântuitorul meu.” Nu lepăda un muritor ce îndrăznește să caute pe Dumnezeu cel veșnic: Tu, Dumnezeul meu, tămăduiești rănilor păcatului meu.

10. „Iată, tatăl meu și maica mea m-au părăsit” (v. 16). Iată că împărăția lumii acesteia, cetatea pământească, care mi-au dăruit pentru o vreme această viață muritoare, m-au lăsat că am nădăjduit să Te am pe Tine, iar eu am disprețuit ceea ce-mi puteau ele oferi; că ele nu-mi pot da ce caut eu cu insistență. „Dar Domnul m-a primit.” M-a primit Dumnezeul care poate să se dăruiască mie.

11. „Arată-mi Doamne, căile pe care trebuie să le urmez” (v. 17). Mă silesc să merg spre Tine, încep prin frică, cea mai înaltă faptă, să ajung la înțelepciune; învață-mă Doamne, calea

pe care trebuie să o urmez, de teamă să nu mă rătăcesc și credința Ta să nu mă părăsească. „Binevoiește să mă duci în calea cea dreaptă, ca să rușinez pe vrăjmașii mei.” În cărările Tale înguste, fă-mă pe mine să iau calea cea dreaptă. Căci nu ajunge să merg, fiindcă vrăjmașul nu va înceta să mă necăjească până la sosirea mea.

12. „Să nu mă dai pe mine furiei prigonitorilor mei” (v. 18). Nu suferi ca cei ce mă necăjesc să se îndestuleze de chinurile mele. „Martori nedrepti se ridică împotriva mea”. S-au ridicat oameni să mă acuze pe nedrept, ca să mă despartă și să mă depărteze de Tine, ca și cum aş căuta slava mea printre oameni. „Și nedreptatea a mințit împotriva ei însăși.” Nedreptatea însă nu s-a putut cinsti decât de falsitatea ei; că nu m-a clătinat, și pentru aceasta o și mai frumoasă răsplată mi-a fost promisă în ceruri.

13. „Sunt sigur să văd bunătățile Domnului în pământul celor vii” (v. 19). Și fiindcă Domnul a suferit prigonirile acestea înaintea mea, dacă eu, la rândul meu, disprețuiesc cuvintele oamenilor pradă morții, „căci gura care minte, omoară sufletul” (Înț 1, 11), sunt sigur să văd bunătățile Domnului, în pământul celor vii, unde nu mai este minciună.

14. „Așteaptă pe Domnul, lucrează cu putere; întărește sufletul tău și așteaptă pe Domnul” (v. 20). Când se va împlini făgăduința aceasta? Celui muritor să acuze greutatea, iubirii să acuze încetineala; ascultă totuși graiul de nepovestit care spune: „Așteaptă pe Domnul”. Suferă cu curaj focul ce arde rărunchii tăi și cu vitejie pe acela ce arde inima ta, nu privi ca refuzat ceea ce nu ai primit. Împotriva deznădejzii și a slăbiciunii, ascultă cuvântul: „Așteaptă pe Domnul.”

Al doilea comentariu la Psalmul al-XXVI-lea Nădejdea în Dumnezeu

1. Domnul Dumnezeu nostru, voind să ne adreseze cuvinte mângâietoare, văzându-ne rușinați de soartă la a mânca pâinea noastră în sudoarea frunții¹, binevoiește să împrumute limbajul nostru pentru a ne vorbi, pentru a ne arăta, nu doar că El ne-a creat, ci și că locuiește împreună cu noi. Am ascultat și în parte am cântat cuvintele psalmului. Dacă spunem că aceste cuvinte nu sunt ale noastre, să ne temem ca nu cumva să nu fim întru adevăr, căci ele aparțin mai mult Duhului Sfânt decât nouă. Totuși ar fi fost o minciună evidentă să spunem că acestea sunt cuvintele noastre, de vreme ce nu sunt decât suspine ale sufletelor în chinuri sau mai degrabă strigăte pline de durere și lacrimi, ce răsună de la un capăt la celălalt al psalmului, ar fi ele oare ale Celui ce nu poate fi trist?

Dumnezeu este milostiv, fraților, iar noi mizerabili. Cel ce este destul de compătimitor ca să binevoiască să ne adreseze cuvânt nouă celor nefericiți, a binevoit să ia și limbajul nefericirii. Este deci adevărat de spus că aceste cuvinte sunt ale noastre și că nu ne aparțin nouă; că este glasul Duhului sfânt și că, totuși, nu este al Său. Este cuvântul Duhului Sfânt, deoarece nu este în gura noastră decât prin inspirația Lui; dar nu este

¹ Gen 3, 9

cuvântul Lui, în sensul că nu răsună nici mizerie nici osteneală, iar cuvintele sunt strigătele durerii și ale osteneții. Ele sunt cuvintele noastre, căci mărturisesc mizeria noastră; dar nu vin de la noi, fiindcă este darul Lui, Căruia îi datorăm puterea de a susținea.

2. „Psalmul lui David, înainte de a primi ungera.” Acesta este titlul psalmului: „Psalmul lui David, înainte de a primi ungera”. Adică înainte să fie uns, căci el a primit ungera împărătească.² Atunci nu exista ungeră decât pentru rege și pentru preot, și acești doi oameni care primeau untelele sfânt erau simbolul lui Hristos, unicul împărat și unicul preot, și numit Hristos, de la ungeră pe care El a primit-o. Și nu doar Capul nostru a primit ungeră, ci și noi, cei ce suntem Trupul Lui. El este deci Împăratul nostru, fiindcă ne conduce și ne pastorește; este preot, căci mijlocește pentru noi³. Mai este unicul care este în același timp jertfă. Căci jertfa de sacrificiu, pe care El a oferit-o lui Dumnezeu, nu este altul decât El Însuși: nu a putut găsi în afara Lui o jertfă rațională, precurată, în stare să ne răscumpere prin vărsarea sângelui Său, ca și mielul fără prihană, și să ne încorporeze Luiși ca mădulare și să ne facă împreună cu El un singur și același Hristos.

De aceea toți creștinii iau parte la ungeră, care, în Vechiul Testament, era temelia exclusivă a celor două persoane. De unde urmează că noi suntem trupul lui Hristos, fiindcă am primit cu toții ungeră; și că toți suntem întru El hristoși și un singur Hristos, deoarece capul și mădularele îl alcătuiesc pe Hristos în totalitatea Lui. Ungerea aceasta trebuie să desăvârșească în noi viața cea duhovnicească ce ne este făgăduită. Acest

---

² I Regi 16, 13

³ Rom 8, 31

psalm este deci rugăciunea unui suflet după viața duhovnicească, cerând cu insistență harul care va fi desăvârșit întru noi, în cea din urmă zi a noastră. Și are drept titlu: Înaintea ungerii. Căci noi primim aici, pe pământ, ungera prin taină, și taina este simbolul a ceea ce trebuie să fim într-o zi. Și viitorul acesta necunoscut și de negrăit, pe acesta trebuie să-l dorim, să ne facă să suspinăm atunci când primim taina, pentru ca într-o zi să ne bucurăm de realitatea căreia taina îi este un simbol.

3. Iată psalmul: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de ce m-aș putea teme?” (v. 1). El mă luminează; înapoi întuneric! El este mântuirea mea, înapoi neputință! Umblând cu putere și întru lumină, de ce să mă tem? Mântuirea care vine de la Domnul nu este o mântuire pe care să o putem smulge; nici lumina Lui, o flacără ce se poate stinge. Dumnezeu este Cel care ne luminează, și noi suntem luminați; Dumnezeu ne mântuiește, iar noi suntem mântuiți. Dacă deci Dumnezeu este lumină, noi suntem luminați; El este Mântuitorul, noi, cei mântuiți, fără de El nu am fi decât întuneric și neputință. Având deci o nădejde de neclintit în El, întărită, fermă, de cine ne-am putea oare teme?

Domnul este lumina ta, Domnul este Mântuitorul tău. Teme-te, de găsești o putere mai mare. Eu sunt al lui Dumnezeu, Cel mai puternic decât toți, căci El este Cel Atotputernic; El mă luminează, El mă mântuiește; mă tem de El, nu am altă frică. „Domnul apără viața mea, cine m-ar putea înfricoșa?”

4. „Cei răi s-au apropiat de mine să mănânce trupul meu, vrăjmașii mei, prigonitorii mei s-au clătinat și au căzut” (v. 3). De ce să mă tem? Pentru ce să-mi fie frică? Cine să mă înfricoșeze, și pentru ce să tremur? Iată că prigonitorii mei se clatină și cad. Și pentru ce să mă prigonască? „Să mănânce

trupul meu." Ce este trupul meu? Dorițele mele cele trupești. Să mă pedepsească deci cu mânie prigonindu-mă, nimic din mine nu poate muri, decât ceea ce este muritor. Este ceva în mine ce prigonirea nu ar putea atinge; este templul pe care-l locuiește Dumnezeuul meu. Să mânânce trupul meu vrăjmașii mei; odată nimicit trupul meu, voi fi cu totul duh, om duhovnicesc. Și chiar Domnul mi-a făgăduit mântuire desăvârșită, că trupul acesta muritor, ce pare a fi pentru o vreme pradă prigonitorilor mei, nu va pieri veșnic, iar mândularele trebuie să nădărduiască pentru ele însele învierea pe care au văzut-o la Capul lor.

De ce se poate teme sufletul meu, când Domnul locuiește întru el? De ce se va putea teme carnea mea, când trupul acesta stricăcios se va îmbrăca întru nestricăciune? Vreți să vedeți cum prigonitorii, care mânâcă trupul nostru, nu sunt totuși de temut? „S-a semănat trup animal, va învia trup spiritual.” Care nu trebuie să fie oare nădejdea celui ce înțelege că: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de cine să mă tem? El apără viața mea, cine mă va înfricoșa”? Un stăpân este înconjurat de garda lui și nu se teme; un muritor păzit de alți muritori este plin de siguranță, și atunci când acest muritor va fi păzit de Dumnezeu cel nemuritor, se va mai teme oare și va mai tremura?

5. Să ascultați acum care trebuie să fie încrederea celui ce vorbește astfel: „Să mă înconjoare oștire, nu se va înfricoșa inima mea” (v. 5). Un câmp de luptă este fortificat, dar ce are mai puternic ca Dumnezeu? „Să mă asalte.” Ce-mi va face un asalt? Îmi poate lua speranța? Îmi poate smulge darul Celui Atotputernic? Cel ce dăruiește este de neînving, iar darul pe care El îl face nu poate fi răpit. A răpi un dar înseamnă a învinge pe dăruitor. Deci, fraților, însăși bunătățile vremelnice,

nu ni le poate răpi decât numai Acela care ni le-a dăruit. Bunătățile duhovnicești pe care El ți le dă, El nu ți le ia înapoi decât dacă tu le pierzi; însă bunătățile vremelnice, bunul sănătății, Dumnezeu ți le ia, căci nimeni altul nu poate decât să a primit puterea de la El.

Știm, pentru că le-am citit în Iov, că însuși diavolul⁴, ce pare a fi primit cea mai mare putere în viața aceasta, nu poate nimic fără permisiunea lui Dumnezeu. A primit o oarecare putere asupra bunurilor de jos, el care le-a pierdut pe cele mai mari și arătate. Puterea lui nu este nici măcar efectul mâniei, ci chinul osândirii lui. Nu are deci putere asupra noastră decât prin permisiunea lui Dumnezeu. Vedem acest lucru în cartea citată, iar Domnul spune în Evanghelie: „În noaptea asta, diavolul a cerut să treci prin sită ca și grâul, dar Eu m-am rugat pentru tine, Petre, să nu slăbească credința ta” (Lc 22, 30-31). Dumnezeu îi dă această putere să ne pedepsească sau să ne încerce. Dacă deci nimeni nu ne poate răpi darul lui Dumnezeu, să nu ne temem decât de Dumnezeu. Oricare ar fi groaza împotriva noastră, oricare ar fi obrăznicia vrăjmașului nostru, să ne întărim inimile.

6. „Să lupte împotriva mea, eu în ea vreau să nădăjduiesc” (v. 6). Cine ea? „Una am cerut de la Domnul” (v. 7). Punc la feminin binefacerea pe care o cere, ca și cum ar zice: o singură cere am făcut. În conversație, de exemplu, noi latinii punem adesea doi la feminin iar nu la masculin; în același fel a zis Scriptura: „Una am cerut de la Domnul, și o voi cere”. Să vedem ce a cerut cel ce nu are nici o teamă. Ce siguranță de suflet! Vreți și voi să nu vă temeți de nimic? Cereți acest singur har pe care îl cere doar acela care nu se teme de nimic; dar ce a cerut ca să nu se teamă de nimic? „Una am cerut de la

⁴ Iov capitolul I

Domnul și o voi mai cere.” Aceasta este ocupația celor ce umblă în calca cea dreaptă.

Care este această cerere, acest unic dar? „Să locuiesc templul Domnului în toate zilele vieții mele.” Una singură este, fiindcă numim templu lăcașul în care trebuie să fim veșnic. Numim case locuințele pământești, să le numim mai degrabă corturi, căci corturile sunt pentru călători, care sunt în oaste și care luptă împotriva dușmanului. Dacă sunt deci corturi, evident sunt și dușmani. Căci a locui aceleași corturi, înseamnă a fi tovarăși de cort, ceea ce se spune despre soldați, o știți. Aici jos este cortul, în ceruri este templul. Dar abuzăm de asemănare ca să numim cort ceea ce este casă, și mai ades încă, același abuz face să numim casă ceea ce este un cort. Totuși, cerul este, la drept vorbind, templul; aici pe pământ suntem în corturi.

7. Într-un alt psalm, profetul ne arată cu precizie ceea ce ne va ocupa în locașul acesta: „Fericiți, Dumnezeule, cei ce locuiesc locașul Tău, Te vor binecuvânta în vecii vecilor” (Ps 83, 5). Aceasta este dorință puternică, să spunem așa, este dragostea ce arde ca o flacără pe cel ce râvnește să-și petreacă toate zilele vieții sale în casa lui Dumnezeu, și, prin petrecerea acestor zile în casa lui Dumnezeu, el înțelege nu zile care se vor sfârși, ci zile veșnice. Cu aceste zile este ca și cu anii despre care s-a spus: „și anii Tăi Doamne, nu se vor sfârși” (Ps 101, 28). Că zilele vieții veșnice nu sunt decat o singură zi, fără de sfârșit. Spune deci Domnului: „Aceasta este dorința mea, aceasta este ruga mea; pe aceasta o voi repeta”.

Ca și cum i-am zice: ce vei face în casa lui Dumnezeu? Ce plăcere vei gusta aici? Ce bucurie îți va umple inima? Ce plăceri vor întreține veselia ta? Căci nu vei rămâne acolo dacă nu ești fericit. De unde-ți va veni fericirea cea netrecătoare?

Aici, pe pământ, plăcerile omului sunt diverse, și îl numim nefericit pe acela care este lipsit de ceea ce iubește. Totuși, este cu adevărat fericit nu cel care are ceea ce iubește, ci care iubește ceea ce este de iubit. Câteodată este mai nefericit să ai ce iubești decât să fii lipsit de el. Este nefericit să iubești ceea ce te poate vătăma, mai nefericit încă să îl și ai.

Atunci când este stricată dragostea noastră, Dumnezeu își folosește bunătatea Sa să ne refuze ceea ce noi iubim; și întru mânia Lui ne dăruiește ceea ce iubim pe nedrept. Ne învață acest lucru Sfântul Pavel, atunci când spune despre strămoși că „Dumnezeu le-a dat dorințelor inimilor lor” (Rom 1, 24). Le-a dat deci ceea ce dorcau, însă spre osândirea lor. Și ne mai spune că Dumnezeu repinge cererile noastre. „De trei ori, spune el, am rugat pe Domnul să mă izbăvească de boldul trupului, iar El mi-a răspuns: Îți ajunge harul Meu, căci virtutea se întărește întru slăbiciune” (II Cor 12, 8-9). Dumnezeu a lăsat deci a filozofa dorințelor inimilor lor, și a lepădat rugăciunea lui Pavel. Ascultă pe unii spre osândirea lor, refuză pe alții spre binele lor spiritual. Însă atunci când ținta doririlor noastre este în acord cu voința lui Dumnezeu, fără de nici o îndoială, El ne va dărui. Și ceea ce noi trebuie să dorim cu siguranță este să locuim în casa lui Dumnezeu în toate zielele vieții noastre.

8. Există, pentru oameni, în locuințele noastre pământești, plăceri și bucurii destul de diverse; și fiecare vrea să-și aleagă să locuiască locul în care nimic nu-i va necăji sufletul și unde va găsi numeroase plăceri; aceste plăceri să dispară, omul caută aiurea. Să avem curiozitatea de a-l întreba pe psalmist, iar el să binevoiască să ne spună ce trebuie să facă, ce vom face noi împreună cu el, în acest locaș plăcut la care râvnește, unde dorește atât de viu, în care cere ca și unic har al Domnului

să locuiască în toate zilele vieții lui. Ce faci tu acolo, spune-mi? Care este ținta dorințelor tale? Ascultăți răspunsul său: „Admirăm frumusețea Domnului”. Asta dorește, și iată de ce vreau să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele. Nesfârșită privești, să admiri frumusețea Domnului însuși! Când se va fi scurs noaptea aceasta pământească, el voiește să se odihnească în lumina lui Dumnezeu. Atunci va fi trecut noaptea noastră și se va ridica pentru noi dimineața.

Este la fel spus într-un alt psalm: „Dimineața mă voi scula și Te voi vedea” (Ps 5, 3). Acum, că am căzut, nu Te pot vedea; dar atunci mă voi îndrepta și Te voi vedea. Omul vorbește așa, pentru că omul a căzut, iar dacă noi nu cădem, Mesia nu ar fi venit pentru a ne ridica. Am căzut deci, și El S-a pogorât. El a urcat, iar noi ne-am ridicat: „Că nu poate nimeni urca, dacă nu a coborât mai întâi” (In 3, 13). Cel ce a căzut, S-a ridicat, Cel care S-a pogorât, a urcat. Dacă numai El a urcat, să nu ne descurajăm. Căci nu S-a pogorât decât pentru a ne ridica pe noi; și atunci vom sta drepti și vom contempla și vom fi plini de veselie.

Iată tot ce am zis, iar voi veți striga sub greutatea dorinței acestei frumuseți pe care nu o vedeți încă. Înălțați inimile voastre deasupra a tot ce este obișnuit, ridicați-vă înțelegerea peste toate aceste gânduri trupești, care vin la voi din poftele trupului, și care vă prezintă nu știu ce fantome. Goniți totul din mintea voastră, renunțați la tot ceea ce vi se va arăta și, mărturisindu-vă slăbiciunea inimii voastre, spuneți tuturor acestor gânduri care vă vor veni în minte: nu este așa; dacă asta mi se făgăduia, nu mi-ar veni în gând. În felul acesta nădăjduiți la bunătăți. Ce bunătăți? Bunătatea tuturor bunătăților, de unde curge tot binele, și căreia nu-i mai putem adăuga nimic bun. Oriunde în altă parte, vei spune un om bun.

un pământ bun, o clădire bună, un animal bun, un copac bun, o sănătate bună, un bun prin natură, adaugi calității binelui; aici însă, este Binele pur și simplu, Binele de unde vine tot restul bunătăților, Binele din care decurge, toate celelalte bunătăți: aceasta este bunătatea Domnului pe care noi o vom contempla.

Vedeți, fraților, dacă tot ce numim aici bunătăți, au pentru noi vreun farmec; dacă suntem îndrăgostiți de un bine care nu este bine prin el însuși; căci tot ceea ce este trecător nu este un bine prin el însuși; judecați voi care va fi farmecul frumuseților celor netrecătoare, veșnice și care vor rămâne mereu aceleași. Că, ceea ce numim pe pământ bunătăți, nu vor avea pentru noi nici o atracție, dacă nu au avut cu adevărat ceva bun; și nu vor fi acolo bunătăți, dacă nu au izvorât din Acela care este Binele simplu.

9. Iată pentru ce, spune profetul, vreau să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele. V-am spus motivul: „Ca să admir frumusețea Domnului”. Iar ca fără odihnă să contemplu, ca nici o ispită să nu mă întorcă, nici o putere să nu mă smulgă, să nu fiu expus geloziei și să gust în pace desfătările Domnului, Dumnezeule, ce trebuie oare să mi se întâmple? Ocrotirea Domnului. Vreau nu doar să admir frumusețea Domnului, spune profetul, ci vreau să fiu „apărat ca locaș al Lui”. Ca El să mă protejeze ca și templu al Său, voi deveni într-adevăr templu al Său și voi fi sub ocrotirea Lui. Este oare cu un templu al adevăratului Dumnezeu așa cum este cu templele idolilor? Idolii sunt la adăpost în templele lor, însă Domnul Dumnezeu nostru, El Însuși, își apără templul Său, și eu voi fi în siguranță.

A-L contempla pe El, va fi fericirea mea, ocrotirea Lui va fi siguranța mea. Cât de desăvârșită va fi contemplarea mea, atât va fi și ocrotirea Lui; și cu atât mai desăvârșită va fi fericirea

contemplării, cu cât sfințenia mea nu va putea fi coruptă. La aceste două cuvinte: „Voi contempla și voi fi ocrotit”, le putem reduce pe cele ce încep psalmul: „Domnul este lumina mea și mântuirea mea, de cine mă voi teme?” Domnul este lumina mea, căci voi contempla frumusețea Lui. Este mântuirea mea, pentru că El mă va ocroti ca pe un templu al Său.

10. Dar de ce Dumnezeu ne va dăruia acest har pentru veșnicie? „Fiindcă m-a ascuns sub acoperământul Lui în ziua necazului meu” (v. 9). Voi locui în casa Lui în toate zilele vieții mele, pentru a contempla frumusețea Domnului și a fi ocrotit ca templu al Său. De unde îmi vine totuși nădejdea de a ajunge aici vreodată? „M-a primit sub acoperământul Său în ziua necazurilor mele.” Nu vor mai fi atunci pentru mine zile nefericite, ci, în zilele cele grele ale acestei vieți, Domnul a privit la mine. Dacă El deci mă privește cu bunătate atunci când eu sunt atât de departe de El, cum va fi atunci când mă voi bucura de El?

Nu mă purtam oare cu îndrăzneală, când îi făceam Lui această singură rugăciune, și când inima mea nu îmi spunea: ce cerere, și cui o faci tu? Îndrăznești tu să te adresezi lui Dumnezeu, păcătos mizerabil? Cutezi să nădăjduiești să contempli pe Dumnezeu, făptură slabă cu inima spurcată? Da, cutez să sper, nu în mine, ci în negrăita Lui bunătate; nădejdea aceasta nu e la mine o îngâmfare, ci un gaj al iubirii Lui. Acela care îmi arată atâta bunătate în cursul călătoriei mele, mă va lăsa oare la sfârșit, „El care m-a primit sub acoperământul Său în zilele rele”? Zilele acestei vieți sunt zilele noastre rele. Altele sunt zilele rele pentru cei necredincioși, și altele pentru cei credincioși. De nu existau zile rele pentru cei ce au credință, dar care sunt încă departe de Domnul, căci – după Apostolul, „cât locuim în trup, suntem departe de Domnul” (II Cor 5, 6) –

ce ar însemna oare acest cuvânt al Rugăciunii Domnești: „Izbăvește-ne de rău?” (Mt 6, 13), dacă nu suntem în ziua nefericirii? Iar zilele rele sunt diferite pentru cei care nu au credință: Dumnezeu totuși nu îi leapădă, deoarece a murit pentru ei Iisus Hristos.⁵

Să prindă curaj sufletul nostru și să ceară de la Domnul singurul bine: îl va câștiga și îl va avea cu siguranță. Dacă întru urâțenia lui este atât de iubit, cum va fi oare când se va curăți! „M-a primit sub acoperământul Său, în ziua necazurilor mele, m-a ocrotit în taina templului Său.” Care este taina templului Său? Ce să înțelegem prin aceasta? Cortul sfânt avea, se pare, mai multe părți în exterior, însă era, înlăuntrul templului, un loc tainic numit Sfânta Sfintelor. Ce era acesta? Numai marele preot intra aici⁶. Și poate chiar Marele Preot este cortul cel tainic al Domnului. Căci și-a alcătuit trup din cortul trupului nostru și a devenit pentru noi tainic adăpost; și în același fel, mădularele ce cred în El alcătuiesc templul, iar El însuși va fi locul tainic. „Voi sunteți morți, iar viața voastră s-a ascuns în Dumnezeu cu Hristos” (Col 3, 3), a zis Apostolul.

II. Vrei să înțelegi că acesta este sensul Apostolului? Piatra este Hristos⁷. Ascultă ce urmează: „M-a primit în cortul Lui în ziua necazurilor mele, m-a ascuns la umbra templului Său”. Voi ai să cunoști taina acestui templu; ascultă urmarea: „Pe piatră m-a înălțat”. M-a înălțat deci pe Hristos. Tu în țărână te-ai smerit, iar Dumnezeu te-a înălțat pe piatră. Dar Hristos este în cer, iar tu pe pământ. Ascultă urmarea: „A înălțat de acuma capul meu deasupra capului vrăjmașilor mei”. De acuma, înainte să fi ajuns la templul pe care vreau să-l locuiesc

⁵ Rom 5, 6

⁶ Evr 11, 3

⁷ 1 Cor 10, 4

în toate zilele vieții mele, înainte să fi ajuns să contemp lu pe Domnul, „de azi, El a ridicat capul meu deasupra vrăjmașilor mei”. Sunt prigonit, este adevărat, de către vrăjmașii trupului lui Hristos, este adevărat că nu sunt cu totul deasupra vrăjmașilor mei, totuși „Domnul a înălțat capul meu deasupra tuturor vrăjmașilor mei”. Capul nostru, care este Hristos, este deja în cer: și totuși vrăjmașii noștri pot încă birui împotriva noastră, pentru că noi nu ne-am ridicat deasupra lor, însă Capul nostru este în cer de unde a zis: „Saul, Saul, de ce mă prigonești?” (Fapte 9, 4). A arătat astfel că El este întru noi aici pe pământ; noi suntem deci întru El în cer, căci, „de astăzi, El a înălțat capul meu deasupra vrăjmașilor mei”. Acesta este gajul pe care noi îl avem, al unirii noastre veșnice prin credință, nădejde și dragoste cu Capul nostru care este în cer; El însuși locuiește împreună cu noi pe pământ până la sfârșitul veacurilor⁸, prin dumnezeirea Sa, prin bunătatea și unitatea Sa.

12. „Am privit în toate părțile, și în templul Lui am jertfit jertfă de laudă” (v. 11). Noi jertfim jertfă de sărbătoare, jertfă de bucurie, jertfă de fericire, jertfă de mulțumire, ce rămâne deasupra tuturor cuvintelor. Unde o jertfim? În templul Său, în Sfânta Biserică. Care este jertfa aceasta? O veselie nesfârșită pe care nici un cuvânt nu o poate exprima. Aceasta este jertfă de bucurie. Unde să o căutăm și unde să o aflăm? Căutând în toate părțile. „Am privit peste tot”, spune profetul, și „am jertfit în cortul Lui jertfă de laudă”.

Să vorbească sufletul tău tuturor făpturilor, și toată făptura îți va răspunde: Dumnezeu m-a creat. Orice frumusețe a unei opere de artă face lauda creatorului ei, și admirația ta pentru Ziditorul cel mare va crește, în măsura în care vei aprecia

⁸ Mt 28, 20

faptele Lui. Vezi cerul, este cea mai mare lucrare a lui Dumnezeu. Vezi pământul, Dumnezeu l-a acoperit cu plante fără de număr, cu semințe variate la nesfârșit, El e cel Care l-a populat cu animale. Trece a doua oară cerul și pământul, nimic să nu-ți scape; vei auzi răspândindu-se în toate părțile lauda Creatorului; și aceste frumuseți de creaturi atât de diferite formează un concert armonios în cinstea Celui care le-a făcut. Cine ne va putea lămurii nouă toată creația? Cine va spune minunile Lui? Cine va putea cânta cu vrednicie cerul, pământul, mările și tot ceea ce ele cuprind? Acestea nu sunt totuși decât creaturi văzute. Cine va cânta cu vrednicie pe îngeri, Tronuri, Stăpânii, Domnii, Puteri? Cine va putea lăuda cu vrednicie ceea ce este viu în noi, ce însuflețește trupul, care face mădularele noastre să se miște, care lucrează asupra simțurilor noastre, care cuprinde atâtea lucruri în memorie, care ne face să deosebim prin înțelegere? Dacă limbajul omenească ajunge atât de sărac atunci când este vorba de făpturile lui Dumnezeu, cum să laude pe Creatorul, afară de cazul când, din lipsă de cuvinte, nu am recurs la strigăte de laudă? „Peste tot am căutat și am jertfit Domnului, în templul Său, jertfă de laudă.”

13. Putem da acestor cuvinte un alt sens care îmi pare mai în armonie cu continuarea psalmului. Spune interlocutorul că a fost înălțat pe piatra care este Hristos; că al său Cap, care iarăși este Hristos, a fost ridicat deasupra vrăjmașilor lui; vrea deci să ne facă să înțelegem că el însuși, înălțat pe piatră, a fost și ridicat, prin Capul său cel cinstit, înălțat deasupra vrăjmașilor lui, făcând aluzie la slava Bisericii căreia prigonitorii săi au trebuit să-i lase biruința. Și cum această biruință este convertirea întregului univers la credința în Iisus Hristos: „Am privit peste tot”, spune profetul, „și am jertfit lui Dumnezeu, în templul Său, jertfă de binecuvântare”; adică, am lăudat credința

lunii întregi, credința care înalță capul meu deasupra prigonitorilor mei, și în templul Domnului, sau mai curând în Biserica ce cuprinde lumea, L-am binecuvântat, cu o bucurie de nedescris.

14. „Voi binecuvânta pe Domnul, în cinstea Lui cântări voi cânta” (v. 11). În liniște atunci, vom cânta Domnului fără de frică, și fără de frică Îl vom binecuvânta, atunci când vom contempla frumusețea Lui, când El ne va ocroti ca pe templul Său, și când moartea, înghițită întru biruința Lui, ne va izbăvi de stricăciune. Ce să spunem acum că am arătat bucuria pe care trebuie să o gustăm, când singura noastră rugăciune va fi ascultată? Ce să spunem acum? „Doamne, auzi glasul meu” (v. 12). Să suspinăm acum, acum să ne rugăm: pentru cel nenorocit nu există decât suspinul, pentru cel nevoiaș, decât rugăciunea. Rugăciunea va trece și va face loc sărbătorii; suspinele vor trece și vor face loc bucuriei. Acum deci, cât suntem în zilele cele rele, să nu încetăm a chema pe Domnul, a-l adresa singura rugăciune; să nu fie niciodată întreruptă rugăciunea aceasta, până la sfârșit; prin harul și sub coordonarea ei, vom ajunge să-L contemplăm. „Ascultă, Doamne, glasul meu care spre Tine strigă; miluiește-mă, ascultă-mă” (v. 12). Este singura cerere, atât cât pot ține chemarea ei, suspinele și lacrimile ei, ea nu face decât o singură cerere. A pus capăt tuturor dorințelor, nu-i rămâne decât aceea de a fi ascultat.

15. Vedeți rugăciunea cu adevărat făcută de el: „Ție a zis inima mea: Fața Ta am căutat” (v. 13). Este același sens pe care l-a arătat mai devreme: „Vreau să contemplu frumusețea Domnului, inima mea a zis Ție: Fața Ta am căutat.” Dacă ne punem bucuria noastră în a admira soarele acesta pământesc, inima noastră nu va spune: „Fața Ta am căutat”. Cî mai degrabă

ochii trupului nostru. Dar cui va putea inima noastră spune: „Fața Ta am căutat”, dacă nu Aceluia care nu este văzut decât ochilor inimii? Lumina sensibilă este pentru ochii trupului nostru, însă lumina dumnezeiască pentru cei ai inimii. Or, vreți voi să vedeți lumina care este făcută pentru ochii inimii? Că Însuși Dumnezeu este, așa cum Sfântul Ioan a zis-o: „Dumnezeu este lumină, și nu este întru El întuneric” (In 1, 5); vreți deci să vedeți Lumina Această? Curățiți-vă ochiul care o vede: „Fericiți cei cu inima curată, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Mt 5, 8).

16. „Ție a zis inima mea: Fața Ta am căutat; fața Ta, Dumnezeule, voi căuta” (v. 13). Nu am făcut Domnului decât o singură cerere, și mereu o voi face, să văd fața Ta: „Nu întoarce de la mine fața Ta”. Vedeți cum se oprește la această singură cerere. Vreți și voi să o obțineți? Nici o alta să nu faceți. Rămâneți numai la aceasta, căci vă va fi de ajuns. „Inima mea a zis Ție: Fața Ta am căutat; și pe aceasta, Dumnezeule, o voi căuta. Nu întoarce de la mine fața Ta: nu Te întoarce, întru mânia Ta, de la slujitorul Tău” (v. 14). Nu se putea spune nimic mai măreț și mai dumnezeiesc. Înțeleg cei care îl iubesc cu adevărat.

Toți ceilalți își vor pune fericirea lor în a se veseli la nesfârșit de aceste bunătăți pământești pe care le iubesc mai mult decât orice: nu vor dăruii lui Dumnezeu laudele și rugăciunile lor decât pentru a câștiga să trăiască vreme îndelungată în aceste plăceri, să nu piardă nimic din cele pământești pe care le iubesc, nici aurul, nici argintul, puținele domenii a căror vedere le poate dăruii o oarecare bucurie, de a nu-și vedea murind nici prietenii, nici copii, nici soția, nici clienții; ar vrea mereu să trăiască în posesia bunătăților lui. Dar fiindcă nu poate mereu, și pentru că știe că va muri, în cinstirea pe care i-o dăruiește lui

Dumnezeu, în rugăciunile lui, mulțimea de suspinuri, el se va mulțumi poate să-I ceară aceste bunătăți pentru bătrânețe. Să-i spună Dumnezeu: te fac nemuritor împreună cu aceste bunătăți; va accepta nemurirea ca pe o mare binefacere, și nu s-ar putea sfârși veselia lui.

Nu aceasta este dorința celui ce nu a făcut Domnului decât o singură cerere. Ce își poate dori? Să contemple frumusețea Domnului în toate zilele vieții lui. La fel este și cu cel care, în slujba lui Dumnezeu, nu și-ar propune un alt scop și nu s-ar teme, în mânia lui Dumnezeu, decât să piardă vreuna din bunătățile vremelnice pe care le-ar putea avea. Nu de asta se teme cel ce vorbește aici, căci permite vrăjmașilor lui „să-i mănânce trupul” (v. 3). Pentru ce se teme deci de mânia lui Dumnezeu? Să nu fie lipsit de ținta iubirii lui. Ce a iubit el? Fața Ta, Dumnezeule. Ar privi-o ca pe un efect al mâinii divine, ca Domnul să-și întoarcă de la el fața Sa: „Nu întoarce, întru mânia Ta, fața Ta de la robul Tău”. Îi putem răspunde: De ce să te temi că El se va întoarce de la tine întru mânia Sa? Dacă s-ar întorce întru mânia Sa de la tine, te-ai teme mai puțin de răzbunarea Lui; iar de cazii în mâinile furiei Lui, El o va lăsa⁹ asupra ta. Trebuie deci să-ți dorești ca El să se întoarcă de la tine întru mânia Sa. Nu, răspunde el, căci știe ce își dorește. Mânia lui Dumnezeu înseamnă pentru el a-i ascunde fața.

Dar dacă Dumnezeu te făcea nemuritor în mijlocul acestor plăceri și bucurii voluptuoase? Nu asta vreau, ne răspunde curatul prieten al lui Dumnezeu; tot ce nu este El, nu are nici o dulceață pentru mine. Departe de mine orice alt dar pe care Dumnezeu ar vrea să mi-l facă pentru ca El însuși să se dăruiască mie. „Nu întoarce fața Ta de la robul Tău, întru mânia Ta.” Câteodată Domnul se întoarce de la noi, însă fără

⁹ literal: descărca

mânie, mulți îi zic: „Întoarce fața Ta de către păcatele mele” (Ps 70, 11). A-și întoarce fața Lui de la păcatele tale nu înseamnă a se întoarce de la tine întru mânia Lui. Să-și întoarcă deci fața Lui de la păcatele voastre, iar nu de la voi.

17. „Ajutorul meu fii, nu mă lăsa pe mine” (v. 15), căci sunt pe cale; Ți-am cerut doar să locuiesc în casa Ta în toate zilele vieții mele, să admir frumusețile Tale și să fiu ocrotit ca și templul Tău. Asta este singura bunătate pe care o cer, iar eu sunt pe calea care duce la ea. Poate îmi vei spune: silește-te, mergi, Ți-am dat liberul arbitru, ai voința ta; du-te pe cale, iubește pacea, caut-o; păzește-te să nu te rătăcești pe drum¹⁰, să nu te oprești pe cale, să nu privești înapoi; mergi cu îndrăzneală, că „acela se va mântui, care va răbda până la sfârșit” (Mt 19, 22). Tu crezi că poți merge cu liberul arbitru, nu-ți face o părere prea bună despre tine; să te părăsească ajutorul Lui, și nu va mai fi pentru tine decât slăbiciune pe drum, cădere, rătăcire, nemișcare. Spune-I Lui: adevărat Doamne că Tu mi-ai dăruit voință liberă și că fără de Tine eforturile mele nu înseamnă nimic. „Ajutorul meu fii, nu mă lăsa; nu mă părăsi, Dumnezeuule, mântuirea mea” (v. 15). Tu mă vei ajuta căci sunt lucrul mâinilor Tale; nu vei părăsi faptele Tale.

18. „Iată că maica mea și tatăl meu m-au părăsit” (v. 16). Se face înaintea lui Dumnezeu mic copil și îl alege pe El ca Tată, îl socotește drept mamă. Dumnezeu este tată fiindcă l-a creat, fiindcă îl cheamă la slujirea Lui, îl rânduieste, îl conduce; este mamă, pentru că îl încălzește, îl hrănește, îl alăptează, îl poartă la sânul ei; „Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, dar Domnul m-a luat” să mă ducă și să mă hrănească. Niște părinți ce trebuie să moară l-au născut; fii muritori au urmat acestor

¹⁰ Ps 31, 9

părinți muritori; s-au născut pentru a le urma, după moartea părinților; însă Acela ce m-a făcut pe mine, nu va mai muri; iar eu, niciodată nu mă voi despărți de El. „Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, dar Domnul m-a primit.”

Afară de acești doi părinți, bărbatul și femeia care au fost pentru noi Adam și Eva și care ne-au dat o viață trupească, avem, sau mai degrabă am avut un alt Tată și o altă Mamă. Diavolul, care este părintele acestui veac, era tatăl nostru atunci când eram în necredință; că spune Domnul celor necredincioși: „Pe diavolul aveți ca tată” (In 8, 44). Dacă el este tatăl tuturor necredincioșilor care lucrează asupra fiilor rătăciți¹¹, el va fi oare și mamă?

Exista un oraș oarecare care se numește Babilon; el este cetatea fiilor pierzării, de la Răsărit la Apus; el stăpânește pământul. Ea este capitala a ceea ce voi numiți Republică, pe care o vedeți îmbătrânind zi de zi și micșorându-se. Ea a fost mai întâi mama noastră, întru ea ne-am luat nașterea. Am cunoscut apoi un alt Tată și am renunțat la diavol. Oare cum ar îndrăzni el să se apropie de cei pe care i-a primit un Dumnezeu Atotputernic? Cunoaștem o altă mamă, Ierusalimul cel ceresc sau Sfânta Biserică a cărei parte este încă în exil pe pământ; iar noi am părăsit Babilonul. „Tatăl meu și maica mea m-au părăsit”: nu-mi mai fac nici un bine; iar când se părea că-mi făceau vreunul, Tu, Dumnezeul meu, îmi făceai, iar eu îl atribuiam lor.

19. Cine poate oare, dacă nu doar Dumnezeu, să facă în lumea aceasta de jos omului vreun bine? Nimeni nu-i poate lua nimic fără ordinul sau permisiunea lui Dumnezeu, care ni le-a dăruit pe toate. Însă oamenii, în nebunia lor, să țină bogățiile diavolului pe care îl adoră și adesea își spun în ei înșiși că le

¹¹ Ef. 2, 2

este necesar Dumnezeu pentru viața veșnică, viață cu totul spirituală. dar că, pentru bunătățile acestei vieți, trebuie să cinstim celelalte puteri demonice. Oameni nebuni! Dați întâietate acestor bunătăți care vă fac să cinstiți pe demoni; căci, sau preferați cultul demonilor, sau dacă nu-l iubiți mai mult, cel puțin la fel. Totuși Dumnezeu nu poate suferi să-l împărțim jertfa între altarul Său și cel al demonilor. Lui îi datorăm cea mai înaltă cinstire. Cum? îmi vei spune tu, nu sunt trebuincioase pentru bunătățile de pe pământ? Nicidecum. Nu trebuie să ne fie frică nici măcar că ei ne fac rău? Nu ne pot vătăma decât dacă Dumnezeu permite. Ei sunt mereu pregătiți să ne facă rău, și rugăciunile voastre nu vor înduioșa dorința lor de neștrămutat de a ne face rău. Acesta este caracterul distinctiv al răutății lor.

Jertfa pe care voi le-o veți aduce nu poate atinge decât pe Dumnezeu, care în dreapta lui răz bunare vă va da puterii lor; neputincioși în a vă face rău, dacă Dumnezeu nu le-ar fi fost favorabil, vor face din voi jucăria răutății lor, pentru că L-ați supărat pe El. Pentru a vă arăta, vouă, celor ce aveți aceste gânduri, că jertfa voastră către demoni este inutilă, chiar și pentru bunurile vremelnice, nu a existat oare niciodată un naufragiu al unui adorator al lui Neptun? Și niciunul dintre cei care îl necinstesc nu a ajuns în port? Toate mamele care o invocă pe lunona câștigă o naștere fericită? Înțelegeți prin acestea, frații mei preaiubiți, cât de mare este nebulnia oamenilor ce voiesc să cinstească pe demoni pentru a obține bunuri vremelnice. Dacă trebuie să-i adorăm pe ei să obținem aceste bunătăți, numai adoratorii lor ar trebui să posede marile averi. Și chiar când ar fi așa, ar trebui să lăsăm deoparte asemenea daruri, pentru a face lui Dumnezeu singura rugăciune. Ci, mai mult, numai Dumnezeu poate dărui aceste bunătăți, și a-i adora

pe demoni, înseamnă a-L supăra pe El.

Înapoi deci tată și mamă a noastră; înapoi satană; înapoi cetate a Babilonului! Trăiască Domnul care ne primește să ne mângâie prin bunătățile vremelnice și să ne facă fericiți prin cele ale veșniciei! „Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, dar Domnul m-a primit.”

20. Iată-ne deci primiți de Domnul, după ce am fugit din Babilon și de demonul care îl conduce; căci diavolul este acela care conduce pe cei necredincioși, care este căpetenia lumii, prinț al întunericului. Al cărui întuneric, spuneți voi? Al păcătoșilor, al necredincioșilor. Iar Apostolul zice celor care au îmbrățișat credința: „Altădată erați întuneric, acum sunteți lumină în Iisus Hristos” (Ef 5, 8). Acum, că Dumnezeu ne-a primit, ce trebuie să zicem? „Doamne, pune-mi mie lege pe care să o împlinesc în calea Ta.” Cutezi să ceri lege lui Dumnezeu? Și dacă Dumnezeu îți răspundea: vei împlini Tu legea aceasta? O vei respecta dacă Ți-o dau? Nu ar mai îndrăzni să o ceară, dacă nu îi spunea mai întâi: Domnul te-a primit. Nu ar mai fi cerut-o dacă nu îi spunea mai întâi: vino în ajutorul meu.

De ești Tu sprijinitorul meu, dacă Tu mă primești, „dă-mi mie lege Doamne, să o împlinesc în calea Ta”. Pune-mi mie lege în Hristosul Tău. Căci însăși calea ne-a vorbit nouă și ne-a spus: „Eu sunt calea, adevărul și viața” (In 14, 6). Legea în Hristos este o lege a milostivirii. El este înțelepciunea despre care s-a scris: „Are pe limba ei legea îndurării” (Prov 31, 26). De sunteți vinovați de încălcarea acestei legi, mărturișiți-vă, și veți câștiga iertarea de la Cel ce și-a vărsat pentru voi sângele Său. Numai aveți grijă să nu abandonați drumul, și spuneți Lui: „Ocotitorul meu fii, și du-mă în calea dreptății Tale, din pricina vrăjmașilor mei” (v. 17). Lege pune mie, dar nu mă

lipsi de mila Ta. Într-un alt psalm profetul a zis: „Cel ce v-a dat legea, vă va dărui și milostivirea” (Ps 83, 8). Deci, cuvintele: „Pune mie lege, Doamne, să o împlinesc în calea Ta”, privesc ponunca. Ce ne arată milostivirea Lui? „Îndreptează-mă, spune profetul, în calea cea bună, din pricina vrăjmașilor mei.”

21. „Nu mă da pe mine voinței prigonitorilor mei” (v. 18); adică, nu lăsa să consimt voinței lor. Că, dacă ești unit suflet și voință celui ce te prigonește, nu trupul tău îl mănâncă, într-un oarecare fel, ci sufletul tău, prin perversitatea pe care ți-o insuflă. „Nu mă lăsa voinței prigonitorilor mei.” Lasă-mă în mâinile lor dacă vrei. Aceasta era rugăciunea pe care o făceau mucenicii, iar El i-a lăsat în mâinile prigonitorilor lor. Însă ce le-a lăsat lor? Trupul numai. Și aceasta este scris în cartea lui Iov: „Pământul a fost dat în mâinile necredincioșilor” (Iov 9, 24), adică trupul e în mâinile prigonitorilor. „Nu mă da”, nu trupul meu, ci pe mine. Eu, sufletul, îți vorbesc; eu, duhul. Nu îți zic: nu da trupul meu în mâinile prigonitorilor; ci: „Nu mă da voinței prigonitorilor mei”. Cum s-au lăsat oare oamenii voinței celor care îi prigonesc? „Martori mincinoși s-au ridicat împotriva mea.” Mai întâi prin aceea că sunt martori mincinoși, că îngrămădesc acuzații contra mea și mă sfășie prin mulțime de ocari: dacă Tu mă lași voinței lor, voi minți și eu la rândul meu, voi ajunge complicele lor și, fără să iau parte la adevărul Tău, mă voi alătura minciunilor lor împotriva Ta. „Martori mincinoși s-au ridicat împotriva mea, și nedreptatea a mințit sieși” (v. 18). Ei înșiși, iar nu mie. Ea să fie victima propriei minciuni, nu eu. De mă dai voinței prigonitorilor mei, adică, de mă alătur planului lor, fărădelegea nu va mai minți doar pentru ea însăși, ci și pentru mine; să-și dezlănțuie împotriva toată mânia lor și să se străduiască să-mi împiedice drumul, numai Tu să nu mă lași voinței lor, iar eu să nu îmbrățișez

planurile lor perverse, voi sta atunci tare, voi rămâne întru adevăr, iar minciunile nedreptății se vor întoarce împotriva ei, și nu a mea.

22. După atâtea pericole, atâtea ostenceli, atâtea capcane, copleșit de ocările prigonitorilor, găfâind, extenuat, însă mereu tare și plin de nădejde în Acela care l-a primit, care-l sprijină, care îl însoțește, care îl ocârmuiește, profetul revine la singura lui cerere; a parcurs cu ochii toate fapăturile tresărind de bucurie, a suspinat sub greutatea ostencelilor, la sfârșit oftează și strigă: „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii” (v. 19).

O, bunătăți ale Dumnezeului meu, cât sunteți de dulci! Bunătăți nestricăcioase, fără pereche, veșnice, bunătăți netrecătoare! Când voi vedea oare bunătățile lui Dumnezeu? Cred că vă voi vedea, dar nu pe pământ unde murim. „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii.” Acesta îi este cuvântul când suspină, când este împovărat, cuvântul lui în mijlocul curselor fără de număr; și nădăjduiește totul de la bunătatea Aceluiași Dumnezeu căruia i-a zis: „Pune-mi mie, Doamne, lege”.

23. Și ce îi spune Cel care i-a dat legea? Să ascultăm glasul Domnului, glas de încurajare și mângâiere care ne vine de sus. Să auzim glasul Celui ce ne ține loc de tată și de mamă, care ne-au părăsit. Să ascultăm, căci El însuși a ascultat suspinele noastre, a înțeles plânsul nostru, a luat în seamă dorințele noastre, și singura răgăciune pe care i-o facem, a bine primit singura noastră cerere, prin mijlocirea lui Iisus Hristos, Apărătorul nostru; și, atâta vreme cât va dura petrecerea noastră în această viață, ce depărtează de la noi făgăduințele Sale, fără a ne lipsi totuși de ele, ne repetă: „Așteaptă pe Domnul”. Întru El nu vei aștepta un Dumnezeu

mîncinos, un Dumnezeu ce greșește, un Dumnezeu care să nu poată găsi ce să vă dăruiască. Cel Atotputernic v-a făgăduit, Care este prin excelență credincios, care este Însuși Adevărul. „Așteaptă pe Domnul și întărește-te.” Nu te lăsa abătut să nu fii cu cei cărora le este spus: „Nenorocire celor care și-au pierdut statonomia” (Ecc1 2, 16). Așteaptă pe Domnul, asta o spune tuturor oamenilor, deși nu vorbește decât unuia singur.

De fapt, nu suntem decât unul singur în Iisus Hristos, suntem Trupul lui Hristos, cei ce nu avem decât o singură voință, nu alcătuim decât o singură dorință, care suspinăm în zilele acestea ale tristeții, care credem să vedem bunătățile Domnului în pământul celor vii. Nouă tuturor celor ce suntem una în Iisus Hristos ne-a zis: „Așteaptă pe Domnul, muncește cu curaj, întărește sufletul tău și așteaptă pe Domnul.” Ce poate însemna asta, dacă nu repetarea a ceea ce ați auzit? „Așteaptă pe Domnul, întărește inima ta.” Aceluia care i-a lipsit nădejdea, este slab, un om fără vigoare. Bărbații să asculte acest cuvânt, femeile să-l înțelegă și ele, că bărbatul și femeia una sunt în Iisus Hristos, care este un singur om. Dar nu mai este nici bărbat nici femeie, acela care trăiește în Iisus Hristos¹². „Așteaptă pe Domnul, întărește inima ta și așteaptă pe Domnul.” Numai prin nădejde vei avea pe Domnul, vei avea pe Acela pe care îl vei fi așteptat. Ești liber să-ți formezi alte dorințe, dacă tu găsești o țintă mai mare, mai vrednică, mai plăcută.

---

¹² Gal 3, 28

Comentariu la Psalmul al XXVII-lea Înviearea lui Hristos

1. Interlocutorul acestui psalm este Mijlocitorul, al cărui braț a fost puternic în lupta patimilor Lui. Nenorocirea pe care El pare a o chema peste vrăjmașii Săi nu sunt atât blestemele, cât prevestirea pedepsei lor: așa cum în Evanghelie, dacă El vorbește despre cetățile care au văzut minunile Lui fără a crede în El¹, prezice nenorocirea care îi amenință, cu mult mai mult decât îi lovește cu anatema.

2. „Spre Tine se ridică strigătele Mele Doamne, nu lua de la Mine cuvântul Tău, Dumnezeule” (v. 1). Spre Tine strig, Doamne Dumnezeule, nu despărți întru Mine Cuvântul Tău de omenitatea cu care sunt îmbrăcat. „De ieri vreodată de la Mine Cuvântul Tău, voi fi asemenea celor ce merg în mormânt.” Unirea Cuvântului Tău veșnic cu Mine face să nu Mă asemăn celorlalți oameni, care se nasc în adâncile mizerii ale acestui veac, unde nu se mai cunoaște Cuvântul Tău ca și cum ai păstra tăcerea. „Ascultă, Dumnezeule, glasul rugăciunilor Mele, când strig către Tine și ridic mâinile Mele la templul Tău cel sfânt” (v. 2): când sunt pironit pe cruce, pentru mântuirea celor ce vor deveni templul Tău cel sfânt crezând întru Tine.

---

¹ Mt 11, 20

3. „Nu înfrunta sufletul Meu cu cei păcătoși, nu mă pierde pe Mine împreună cu cei ce săvârșesc fărădelegea, cu cei ce au cuvinte de pace pentru aproapele lor” (v. 3-4): cu cei ce-Mi zic: „Noi știm Învățătorule că de la Dumnezeu vii², dar cele rele sunt în inimile lor”, iar inima lor nu este deschisă decât gândurilor perverse.

4. „Dă-le lor după faptele lor.” Este drept să le dai după faptele lor: „Pedepsește-i după vicleșugul scopurilor lor”. Căci căutând răul nu pot afla binele. „Dă-le după faptele mâinilor lor” (v. 6). Măcar că faptele lor slujesc mântuirii celorlalți, dă-le lor totuși ceea ce este vrednic faptelor pe care le gândesc. „Răsplătește-le ce merită.” Deoarece, în locul adevărului pe care îl ascultau, nu au vrut să spună decât minciuna, să fie înșelați de propriile lor minciuni.

5. „Și nu au înțeles lucrurile Domnului” (v. 7). Cum știm că s-au înșelat pe ei înșiși? „Că nu au înțeles lucrurile Domnului.” Este cea dintâi pedeapsă a lor. Mintea lor perversă s-a alipit omului în Iisus Hristos și nu au cunoscut că El era Dumnezeu, nici în ce scop al Tatălui s-a îmbrăcat în trupul nostru. „Nici faptele mâinilor Lui.” Fapte atât de evidente, care se împlineau sub ochii lor, nu i-au putut clătina. „Îi vei nimici Doamne și niciodată nu-i vei zidi.” Să nu-Mi poată face rău și să nu reușească în planurile lor împotriva Bisericii Mele.

6. „Binecuvântat fie Domnul, care a ascultat glasul rugăciunii Mele” (v. 8).

7. „Domnul este sprijinul și tăria Mea.” (v. 9). Domnul M-a întărit în chinurile Mele și Mă sprijină dăruindu-Mi nemurirea și învierea. „În El a nădăjduit inima Mea, și și-a obținut ajutorul: „Și trupul Meu a înflorit.” A înviat. „Din tot sufletul Meu îl voi binecuvânta.” Și cei care cred în Mine vor binecuvânta pe

² In 3, 2

Domnul, nu prin teamă, ca sub lege, ci cu voință liberă conformându-se legii; și cum Eu sunt întru ei, Eu voi binecuvânta pe Domnul.

8. „Domnul este tăria poporului Său” (v. 11). Nu a poporului ce nu cunoaște dreptatea lui Dumnezeu și care se silește să o stabilească pe a sa¹, ci a poporului ce nu crede proprii sale puteri: că Domnul este sprijinul poporului Său în lupta cu diavolul, în greutățile acestei vieți. „El este apărător celor pe care Hristosul Său i-a mântuit.” Așa încât, după ce și-a mântuit poporul prin Hristosul Său și și-a păstrat curajul în lupte, va pune o pace fără de sfârșit.

9. „Mântuiește Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta.” (v. 12). A înflorit trupul Meu, și Eu îți aduc rugăciunea Mea; căci Tu Mi-ai zis: „Cere de la Mine și îți voi da neamurile de moștenire” (Ps 2, 8). Mântuiește poporul Tău, binecuvintează moștenirea Ta, fiindcă tot ce este al Meu îți aparține Ție⁴. „Paște-i pe ei, înalță-i în slavă pentru veșnicie.” Paște-i în viața aceasta, și de aici de pe pământ, ridică-i la viața cea veșnică.

¹ Rom 10, 3

⁴ Dan 17, 10

Comentariu la psalmul al XXVIII-lea Biserica și vestirea Evangheliei

1. Psalm în cinstea Mijlocitorului, mâinii celei puternice, spre desăvârșirea Bisericii Sale în lumea aceasta pământescă, în care zilnic trebuie să poarte război diavolului.

2. Profetul vorbește: „Aduceți, fii ai lui Dumnezeu, aduceți Domnului micii oilor” (v. 1). Aduceți-vă pe voi înșivă Domnului, voi pe care Apostolii, aceste căpetenii ale turmei, v-au născut prin Evanghelie. „Dați Domnului cinste și slavă.” Faptele voastre sa fie pentru Dumnezeu slavă și laudă. „Dați slavă numelui Domnului.” Cântați în lumea întreagă slava Lui. „Cinstiți pe Domnul înaintea slavei locașului Său” (v. 2). Cinstiți pe Domnul în inimile voastre sfințite și mărite. Căci voi înșivă sunteți Împărăția și locașul Lui cel sfânt.

3. „Glasul Domnului peste ape” (v. 3). Glasul lui Hristos deasupra popoarelor. „Domnul a tunat într-o măreție Lui.” Din mijlocul norului trupului Său, Domnul ne-a predicat pocăința cu glas înfricoșător și măreț. „Cel veșnic peste ape mari”, Domnul Iisus a făcut să se audă glasul Său peste popoare, pe care le-a înghețat de frică; le-a întors la legea Lui și a voit să locuiască întru ei.

4. „Glasul Domnului plin de putere.” (v. 4). Glasul Domnului este în ei deja și le-a dăruit putere. „Glasul Domnului plin de slavă.” Glasul Domnului lucrează în ei lucruri mari.

5. „Glasul Domnului ce sfârâmă cedri” (v. 5). Glasul Domnului sfârâmă inima celor mândri și îi smerește. „Domnul sfârâmă cedrii Libanului.” Domnul va sfârâma prin pocăință pe cei ce se socotesc de o cinste cu totul pământească, îi va înfrunta alegând pe cei pe care lumea îi disprețuiește¹, pentru a face să strălucească în ei puterea divină.

6. „Îi va sfârâma, ca pe vițelul Libanului” (v. 6). Va smeri mândria lor înaltă, îi va nimici să se smerească precum acela care, asemenea unui vițel, a fost dus la măcelărie de cei mari ai lumii. Căci „căpeteniile și cei mari ai lumii s-au ridicat și au conspirat împotriva Domnului și a Hristosului Său. Iar cel iubit ca puil de rinocer.” El, cel mult iubit, Fiul unic al Tatălui, s-a dezbrăcat de cinstea Sa; s-a făcut om asemenea fiilor iudeilor care nu au cunoscut dreptatea lui Dumnezeu² și care se lăudau cu mândrie pentru propria lor dreptate, ca și cum ar fi singura dreptate.

7. „Glasul Domnului ce împarte para focului” (v. 7). Glasul Domnului ce deschide trecerea celor ce Îl prigonesc pe El cu cea mai cumplită ură și nu primește nici o atingere, sau care aruncă divizare printre cei mai înverșunați dușmani ai Săi; El spune unora: „Nu este oare Hristos?”; iar celorlalți: „Nu, ci amăgește poporul” (In 7, 12). Aruncă astfel diviziunea în mulțimea fără de minte, îi aduce pe unii să-L iubească, și lasă pe ceilalți proprijii lor viclenii.

8. „Glasul Domnului ce cutremură pustiul” (v. 8). Glasul Domnului ce cutremură, să aducă la credință neamurile ce odinioară nu aveau nici speranță, nici Dumnezeu în viața aceasta³, și acolo unde nici un om nu locuia, adică nici un

¹ 1 Cor 1, 28

² Rom 10, 3

³ Ef 2, 12

profet, nici un vestitor al cuvântului lui Dumnezeu. „Și va cutremura pustiul Cadeșului.” Atunci va pune în evidență cuvântul cel sfânt al Scripturilor Sale, lăsat iudeilor care nu îl înțelegeau.

9. „Glasul Domnului ce desăvârșește cerbii” (v. 9). Glasul Domnului aduce la desăvârșire mai întâi pe cei ce știu să reziste și să biruiască limbile înveninate. „Într-o zi îi va pune în pădure.” Le va descoperi profunzimile Cărilor Sfinte, umbrele tainelor, să pască în libertate. „Și fiecare îl va slăvi în templul Său.” Și, în Biserica Lui, oricine este născut din nou într-o nădejdea cea veșnică, binecuvintează pe Domnul după darul primit de la Duhul Sfânt.

10. „Domnul locuiește potopul” (v. 10). Domnul locuiește mai întâi marile ape ale acestei lumi, în persoana sfinților, pe care îi păzește în Biserica Sa ca într-o arcă⁴. „Va ședea Domnul să împărătească în veci.” Apoi va ședea pentru a împărăți veșnic în cei aleși ai Săi.

11. „Domnul dăruiește tărie poporului Său” (v. 11). Pentru că Domnul trebuie să întărească pe poporul Său în lupta împotriva vijeliilor și furtunilor acestei lumi, căci nu i-a făgăduit pace aici pe pământ. „Va binecuvânta Domnul pe poporul Său în pace.” Același Dumnezeu, care își va binecuvânta poporul, îi va da în El însuși pacea; că a zis: „Pacea Mea o dau vouă, pacea Mea o las vouă” (In 14, 27).

---

⁴ Gen cap. 7

Primul Comentariu la Psalmul al XXIX-lea Biserica

1. Pentru sfârșit. Cântec de veselie al învierii, care a reinnoit nu doar Trupul lui Iisus Hristos, ci întreaga Biserică, și-a schimbat-o în trup nemuritor. În psalmul precedent, cortul pe care trebuie să-l locuim în timpul războiului s-a terminat; acum trebuie să facem sfințirea acestui templu, ce trebuie să-l locuim în pacea cea veșnică.

2. Aici vorbește Hristos în integritatea Sa: „Te voi înălța Doamne, că m-ai ridicat” (v. 1). Măreția Ta voi cânta pentru că m-ai ocrotit. „Și că nu ai veselit pe vrăjmașii mei de nimicirea mea.” Nu ai lăsat ca cei care, de atâtea ori în toată lumea, au căutat să mă strivească sub greutatea prigoanelor, să se bucure de mine.

3. „Doamne, Dumnezeu meu, către Tine am strigat și m-ai vindecat” (v. 2). Te-am chemat, Doamne Dumnezeu meu, și nu mai sunt îngreuiat de un trup țintă a morții sau a bolii.

4. „Ai scos, Doamne, sufletul meu din mormânt, m-ai despărțit de cei ce se coboară în groapa” (v. 3). M-ai izbăvit de adâncă orbire și de străfundurile unui trup stricăcios.

5. „Sfinți ai Domnului, cântați laudele Lui” (v. 4). Aici profetul vede în viitor ceea ce vestește, și strigă cu bucurie: „Cântați laudele Lui, sfinți ai Domnului, și mărturisiți pomenirea

sfințeniei Lui”. Și mărturișiți că nu a uitat sfințenia pe care v-a dăruit-o: cu toate că timpul ce desparte sfințirea răsplătirii pare lung dorințelor voastre.

6. „Mânia Lui aduce răzbunarea” (v. 5). A răzbunat asupra voastră cel dintâi păcat pe care voi îl ispășiți prin moarte. „Dar viață dăruiește voința Lui.” Viața cea veșnică, la care nu puteați ajunge prin propriile voastre puteri, v-a dăruit-o El, printr-un act de bunăvoință. „În lacrimi se va scurge seara.” Seara a început atunci când lumina înțelepciunii s-a stins în omul cel păcătos, iar el a fost osândit la moarte; din seara aceasta fatală, trebuie să curgă lacrimi, atâta timp cât poporul lui Dumnezeu va aștepta, în osteneli și încercări, ziua Domnului. „Dimineața ne vom veseli.” Va aștepta până de dimineață, când va tresări de bucuria învierii viitoare, pe care ne-o vestește, ca o floare de dimineață, învierea lui Hristos.

7. „În zilele bogăției mele am zis: nu voi fi clătinat” (v. 6). Iar eu, poporul care vorbea la început, în zilele bogăției mele, și atunci când nu simțeam lipsa, zis-am: nu voi fi clătinat.

8. „Întru bunătatea Ta, Doamne, cu fericire m-ai întărit” (v. 7). Dar am înțeles, Doamne, că bogăția aceasta din bunătatea Ta îmi venea iar nu de la mine, atunci când „ai întors de la mine fața Ta, iar eu am căzut în necaz”, căci păcatele mele Te-au făcut să-Ți întorci de la mine fața Ta, iar eu am căzut în necaz, când s-a stins lumina Ta pentru ochii mei.

9. „Către Tine voi striga, Doamne, pe Tine Te voi ruga, Dumnezeule” (v. 8). Când îmi aduc aminte de zilele mele de necaz și de mizerie și mă cred încă cuprins de ele, aștept atunci glasul Celui dintâi născut al Tău, a Celui ce-mi este Cap și care trebuie să moară pentru mine, și care strigă: „Pe Tine Te chem Doamne; pe Tine Te voi ruga, Dumnezeule!”

10. „Mai este oare nevoie să vărs sângele meu, dacă

trebuie să merg întru stricăciune? Putea-va oare țărâna să Te slăvească pe Tine?” (v. 9) Dacă nu înviez cât de curând, dacă trupul meu este pradă stricăciunii, „Vei scoate oare laudă din țărână”, sau din această ceată de necredincioși pe care trebuie învierea Mea să-i îndrepteze? „Sau va putea vesti adevărul Tău?” Adică, vor putea ei să vestească celorlalți adevărul mântuirii?

11. „M-a ascultat Domnul și m-a miluit; sprijinatorul meu El a fost” (v. 10.) Nu a lăsat pe cel cuvios al Său să devină pradă stricăciunii¹.

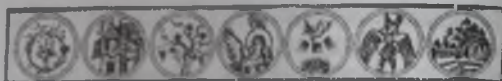
12. „Întristarea mea ai prefăcut-o în bucurie” (v. 11). Iar eu, Biserica Ta, care am primit pe Cel dintâi născut din morți, cânt sfințirea casei Tale: „Ai schimbat întristarea mea întru bucurie; ai rupt sacul² meu ca să mă îmbraci întru veselie”. Ai depărtat vălul păcatelor mele și întristarea morții mele; iar slava mea să cânte laudele Tale, și nu umiliția mea, că m-ai scos din înjosire, și conștiința păcatului meu, frica de moarte și de judecată să nu mai străpungă inima mea. „Doamne, Dumnezeuul meu, pe Tine în veci Te voi binecuvânta” (v. 12). Asta este lauda mea, Dumnezeule, de a mărturisi cu glas înalt lauda Ta, că nu este întru mine nimic de la mine însumi, și că tot binele de la Tine vine, Dumnezeule, care ești totul întru toate³.

---

¹ Ps 15, 10

² literal: haină aspră

³ I Cor 15, 28

*Al doilea Comentariu la Psalmul
al XXIX-lea
Slava creștinilor după viața
aceasta*

1. Cu siguranță am cântat: „Te voi înălța Doamne, că m-ai ridicat, și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele” (v. 1). Dacă Sfintele Scripturi ne-au făcut să ne cunoaștem vrăjmașii, înțelegem adevărul acestei cântări, dar dacă prudența trupului ne-a aruncat în iluzie să nu mai știm împotriva cui trebuie să luptăm¹, vom afla, dintru începutul psalmului, o greutate de nerezolvat pentru noi. Ale cui credem noi că sunt aceste cântări de mulțumire, acest glas ce binecuvintează pe Dumnezeu întru bucuria sa și care strigă: „Te voi înălța Doamne, că m-ai ridicat, și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele?”

Să socotim mai întâi că Domnul Nostru care, în umanitatea cu care a binevoit să se îmbrace, a putut să-și însușească cuvintele profetului. A deveni om, înseamnă a lua neputințele noastre, și, ajuns neputincios, trebuia să se roage. Citind Evanghelia, tocmai am văzut că s-a despărțit de ucenicii Lui pentru a merge în pustie, unde ei mergeau, Îl căutau și Îl găseau. Stând deoparte, se ruga, iar ucenicii găsindu-l îi spuneau: „Te caută oamenii. Să mergem să predicăm, a răspuns El, în alte

¹ Ef 6, 12

locuri, în alte cetăți; căci pentru aceasta am venit” (Mc 1, 35-38). Dacă nu luăm în seamă pe Domnul Nostru decât întru divinitatea Sa, cine este Cel care se roagă? Cui adresează El rugăciunea Sa? De ce se roagă? Se roagă oare Dumnezeu? Se roagă Celui ce îi este egal? Ce motiv pentru a se ruga poate avea Cel ce este mereu fericit, atotputernic, netrecător și veșnic, împreună veșnic Tatălui? Dacă ascultăm glasul tunetului, care a făcut pe Ioan, ca dintr-un nor, să spună: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul. Era dintru început cu Dumnezeu, toate prin El au fost făcute, și nimic din ce s-a făcut, nu s-a făcut fără El, în El era viața, și viața era lumina oamenilor, și lumina a strălucit în întuneric, iar întunericul nu a cuprins-o pe ea” (In 1, 1-5), până aici nu aflăm nici rugăciune, nici motiv de rugăciune, nici vreo ocazie, nici dorință de rugăciune; însă atunci când mai jos e spus: „Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit printre noi” (In 1, 14): aveți un Dumnezeu pe care trebuie să-L rugați, și un Om ce se va ruga pentru voi.

Căci Apostolul avea acest cuvânt după Învierea Domnului Nostru Iisus Hristos: „A șezut de-a dreapta lui Dumnezeu, spune el, și mijlocește pentru noi” (Rom 8, 34). De ce să mijlocească pentru noi? Că a binevoit să se facă Mijlocitorul nostru. Ce înseamnă a fi mijlocitor între Dumnezeu și oameni? Nu spun între Tatăl Său și oameni, ci între Dumnezeu și oameni. Ce este Dumnezeu? Este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ce sunt oamenii? Niște păcătoși, necredincioși, niște sârmani muritori. Între Sfânta Treime deci, și oamenii neputincioși și păcătoși, un Om s-a făcut mediator, Om nevinovat, este adevărat, și totuși neputincios: ca întru nevinovăța Lui, El să poată să vă apropie de Dumnezeu, și întru neputința Lui, să poată să vă apropie între voi.

Așa Cuvântul s-a făcut trup, sau Cuvântul s-a făcut om, a devenit mijlocitor între Dumnezeu și oameni. Sub numele de trup înțelegem pe oameni. De aici cuvântul: „Tot trupul va vedea mântuirea lui Dumnezeu” (Lc 3, 6). Tot trupul, adică toți oamenii. Și mai spune Apostolul: „Nu avem de luptat împotriva trupului și a sângelui”, adică împotriva oamenilor, „ci împotriva Stăpânilor. Puterilor, Căpeteniilor acestei lumi și a întinericului” (Ef 6, 12), despre care, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom vorbi mai târziu. Căci distincția aceasta ne este necesară pentru înțelegerea psalmului pe care am început să vi-l lămuresc întru numele Domnului. Am citat totuși astăzi exemplele acestea, ca voi să știți că trupul desemnează pe toți oamenii, și că a spune: „Cuvântul s-a făcut trup”, înseamnă pentru voi: Cuvântul s-a făcut om.

2. Nu fără motiv am făcut aceste remarci. Voi trebuie să știți, fraților, că altădată erau oarecareeretici numiți apolinariști³, și poate mai sunt și astăzi câte unii. Mulți dintre ei au greșit vorbind despre umanitatea cu care Înțelepciunea a lui Dumnezeu s-a îmbrăcat, pentru a locui întru ea personal, nu numai ca în ceilalți oameni, ci după cuvântul profetului:

---

³ Apolinarie s-a născut către 310 în Laodiceea, la sud de Antiohia, unde tatăl său era profesor de gramatică. După ce a făcut studii strălucite, a învățat și el retorica, întrecând pe tatăl său în știință și prin spiritul său pătrunzător, îndeplinind foarte curând funcția de lector. Către 360, partidul niceean din Laodiceea l-a ales episcop. Combătând diofizismul lui Diodor din Tars, spunea că Hristos este radical deosebit de noi, neavând un suflet omnesc. Cuvântul nu s-a făcut om, ci a fost încarnat în sensul literal al cuvântului. Trupul lui Iisus este acela care ne-a mântuit. Suspect de erezie din 373, a fost condamnat în 377 de Papa Damasius și apoi de Sinodul din Constantinopol în 381, precum și la diverse sinoade locale: Sinodul de la Alexandria din 362 și cele de la Roma din 374 și 380. A murit în 390. Multe dintre scrierile lui Apolinarie s-au pierdut.

„Domnul Dumnezeuul vostru, v-a pecetluit cu untdelemnul bucuriei, El vă ridică peste toți cei care trebuie să-l împartă cu voi” (Ps 44, 8), adică cu ungere mai mare decât a celorlalți oameni: de teamă să nu ajungem să credem că ungerea lui Hristos se aseamănă celorlalți oameni, celorlalți drepti, patriarhi, profeți, apostoli, mucenici și a tot ce a dat mai mare neamul omenesc. Nici un alt om nu a fost mai mare ca Ioan Botezătorul, și dintre fii oamenilor niciunul nu l-a depășit.⁴ De căutați care a fost măreția lui, ajunge să spunem că el este Ioan Botezătorul. Dar cine era Acela căruia Ioan nu se găsea vrednic să-i dezlege încălțăminte⁵, dacă nu Cel mai mare dintre toți oamenii? Întru chiar umanitatea Lui, avea mai multă măreție decât toți ceilalți oameni. Ca Dumnezeu, în divinitatea Lui, ca și Cuvânt ce era dintru început, Cuvânt care era în Dumnezeu, care era Dumnezeu, este egal Tatălui, și mult deasupra tuturor făpturilor. Dar noi vorbim aici despre umanitatea Lui. Unii dintre voi, fraților, vor crede poate că Omul acesta, cu care Înțelepciunea divină a binevoit să se îmbrace, era egal restului oamenilor.

În trupul omenesc, e o mare deosebire între cap și celelalte mădulare, cu toate că membrele nu alcătuiesc cu adevărat decât un singur și același trup, totuși capul este mult superior restului membrilor. În toate celelalte nu aveți simț decât prin pipăit; ele simt atingând, dar prin cap auziți, vedeți, mirosiți, gustați, pipăiți. Dacă aceasta este superioritatea capului asupra celorlalte mădulare, care va fi oare superioritatea Celui ce este Capul Bisericii, sau a Omului pe care Dumnezeu a voit să-L pună Mijlocitor între Dumnezeu și oameni?

Acești cretici deci, au spus că Omul, căruia s-a îmbrăcat

⁴ Mt 11, 11

⁵ Mc 1, 7

Cuvântul, atunci când Cuvântul s-a făcut trup, nu avea suflet omenesc, și doar un suflet lipsit de inteligență omenească. Voi știți din ce este omul alcătuit: suflet și trup. Dar în sufletul omului este ceva mai mult decât în cel al animalelor. Căci și animalele au un suflet, de aici numele lor de animale; și nu s-ar numi animale dacă nu ar avea suflet; vedem și că ele au viață. Ce are deci omul în plus, care poartă imaginea lui Dumnezeu?⁶ El înțelege, raționează, discerne binele de rău; prin aceasta este făcut după chipul lui Dumnezeu. Este ceva în el ce nu au animalele. Și, atunci când își nesocotește superioritatea asupra animalelor, nimicește în el, șterge, și într-un oarecare fel degradează imaginea lui Dumnezeu; acestor oameni le este spus: „Să nu vă asemănați calului și catârului care sunt fără înțelegere” (Ps 31, 9). Ereticii aceștia au susținut că Domnul Nostru Iisus Hristos nu avea suflet omenesc, nici ceea ce grecii numesc *logikon*, ceea ce noi numim rațiune, partea sufletului care gândește și pe care animalele nu o au.

Care este învățătura lor? Ei învață că Cuvântul lui Dumnezeu era, întru omenitatea Sa, ceea ce este în noi sufletul. Biserica i-a respins, credința universală i-a lepădat, iar ei au format o sectă eretică. Credința universală a declarat că Omul acesta, cu care a binevoit Înțelepciunea divină să se înveșmânteze, nu avea nimic altceva decât ceilalți oameni, în ceea ce privește integritatea naturii umane; ci că superioritatea Persoanei îl făcea superior celorlalți oameni. Fiindcă putem zice despre ceilalți că participă la Cuvântul lui Dumnezeu, de vreme ce Cuvântul lui Dumnezeu este în ei; însă nici unul dintre ei nu poate fi numit Cuvântul lui Dumnezeu, precum a fost Acesta din Evanghelie: „Cuvântul s-a făcut trup” (In 1, 14).

3. Alți eretici, născuți din aceștia din urmă, au respins

---

⁶ Fc I, 26

Omului lui Dumnezeu⁷, Iisus Hristos, mijlocitor între Dumnezeu și oameni, nu doar rațiunea, ci și sufletul omenesc. Au susținut că El este Cuvânt și trup, dar că nu avea întru El nici rațiune omenească, nici suflet omenesc. Iată ce învață ei, Cine era Iisus Hristos după ei? Cuvânt și trup. Biserica i-a respins și i-a despărțit de oile ei, de adevărata și simpla credință, și a declarat, așa cum tocmai am spus, că Omul mijlocitor a avut tot ce este al omului, cu excepția păcatului. Noi vedem în El atâtea fapte trupești, care ne arată că avea un trup adevărat, iar nu unul fictiv; cum vrem să pricepem că avea un trup?

Astfel, El merge, se așează, doarme, este prins, biciuit, pământuit, pironit pe cruce, moare. Depărtați trupul și nimic din toate acestea nu se vor întâmpla. Așa cum prin toate aceste indicii ale Evangheliei noi recunoaștem că Hristos avea un trup adevărat, tot așa El Însuși o atestă după învierea Sa atunci când zice: „Atingeți și vedeți, un duh nu are carne și oase, cum Mă vedeți pe Mine” (Lc 24, 39); cum credem acestor indicii și fapte, înțelegem, recunoaștem că Domnul nostru Iisus Hristos avea un trup, și celelalte particularități ale firii ne fac să credem că avea un suflet. A-î fi sete și foame, sunt fapte ale sufletului; depărtați sufletul, și trupul neînsuflețit nu va mai simți aceste trebuințe. Dacă ei susțin că aceste nevoi erau fictive, noi nu vom mai vedea decât ficțiune în ceea ce se spune despre trup; dar dacă adevărul faptelor trupești ne face să concluzionăm adevărul trupului, adevărul faptelor sufletești

⁷ În prima carte a *Retractărilor* sale, cap. XIX, 8, Augustin, făcând recenzia operei *De sermone Domine in monte* II, 6, 20, spune: „Dar nu văd dacă este bine spus *om dumnezeiesc* despre Acela care este Mijlocitor între Dumnezeu și oameni, Omul Iisus Hristos, când El este, oricum, Domn... Dar oriunde am spus acest lucru, nu aş vrea să-l fi spus”. Astfel, vedem că autorul acestor pagini se blamează pe sine de a fi numit pe Hristos, *Omul lui Dumnezeu*.

ne va face să conchidem că și sufletul era adevărat.

4. Ce? O. omule care mă ascuți, fără îndoială Domnul S-a făcut neputincios ca și tine, tu însă nu merge să te compari cu El. Tu nu ești decât o făptură, iar El este Creatorul, Cuvântul, Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om, nu este un motiv de a compara pe acest Om cu tine însuși, ci de a te ridica deasupra ta însăși, fiindcă El este Mijlocitorul tău, și deasupra a toată creatura, de vreme ce este Dumnezeu; și în sfârșit să înțelegi că Acela care s-a făcut om pentru tine, se poate pogori la a se ruga pentru tine: și, dacă rugăciunea nu este pentru tine o încălcare a demnității Sale, El poate, fără abatere, să și rostească pentru tine cuvintele: „Înălța-Te-voi Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”. Însă dacă nu înțelegem bine despre ce vrăjmaș este vorba, vom falsifica aceste cuvinte punându-le în gura lui Iisus Hristos. Cum Hristos va spune cu adevăr: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”? Cum ar fi acestea adevărate despre umanitatea Sa, despre slăbiciunea și trupul Său? Căci a fost biruință pentru vrăjmașii Săi, când L-au răstignit, L-au prins, biciuit, L-au batjocorit, zicându-I: „Profește-ne, Hristoase!” (Mt 26, 68) Bucuria pe care ei au avut-o, ne forțează oarecum să credem falsității cuvintelor: „Și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”. Apoi, atunci când era pe cruce, treceau sau se opreau, îl fixau clătinându-și capul și zicând: „Vedeți pe Fiul lui Dumnezeu, a mântuit pe ceilalți și nu se poate mântui pe Sine Însuși; să coboare de pe cruce și vom crede în El” (Mt 27, 42). Nu se bucurau ei oare aruncându-I aceste ocari? Ce devine deci cuvântul: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”?

5. Poate cuvântul acesta nu este despre Domnul Nostru

Iisus Hristos, ci despre om, despre Biserica întreagă, despre poporul creștin, de vreme ce în Iisus Hristos toți oamenii nu fac decât un singur om, și toți creștinii uniți nu alcătuiesc decât un singur om. Poate omul însuși, unitatea creștină zice: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”. Dar cum poate fi adevărat despre ei? Apostolii oare, nu au fost prinși, loviți, bătuți cu vergi, dați morții, pironiți pe cruce, arși de vii, osândiți animalelor, oamenii aceștia a căror amintire noi o sărbătorim astăzi? Atunci când oamenii îi tratează așa, nu se bucură de nimicirea lor? Cum oare spune poporul creștin: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele”?

6. Vom înțelege dacă ne oprim la titlul psalmului. Titlul este de fapt: „Pentru sfârșit, psalm pentru David, cântat la sfințirea casei lui”. În acest titlu nădăjduim să aflăm taina și să lămurim problema. Casa pe care astăzi o construim va fi într-o zi sfințită. Casa, care este Biserica, acum se clădește, mai târziu îi vom face sfințirea; or, la sfințirea aceasta va străluci frumusețea poporului creștin, frumusețe astăzi ascunsă. Să lăsăm pe vrăjmașii noștri să ne prigonească și să ne umilească, să ne facă nu ceea ce vor ei, ci ceea ce Dumnezeu le va îngădui. Noi nu trebuie să atribuim vrăjmașilor noștri tot răul pe care ei ne fac să-l îndurăm; câteodată el ne vine de la Domnul Dumnezeu nostru. Căci Mijlocitorul ne-a arătat prin exemplul Său că atunci când El permite ca oamenii să ne facă rău, El nu le dăruiește voința, ci numai puterea.

Orice om rău găsește în el însuși voința de a face rău; puterea însă nu este lăsată la discreția lui. Voința îl face vinovat; dar puterea răului îi vine din poruncile tainice ale Providenței divine, care îi permite să lucreze, pentru a pedepsi pe unul, pentru a încerca pe altul, pentru a încununa pe un al treilea. Să

pedepsească pe unii, așa cum a permis altădată străinilor⁸ să subjuge pe poporul Israel, care a păcătuit împotriva lui Dumnezeu.⁹ Să pună pe alții la încercare, cum a permis diavolului să ispitească pe Iov¹⁰. Biruință lui Iov, necinste diavolului. Să încununeze pe alții, așa cum a dat prigonitorilor pe martiri. Martirii au fost omorâți, iar călăii lor se credeau biruitori: aceștia în ochii lumii câștigă un fals triumf, aceia, o cunună nevăzută, dar adevărată. Deci puterea celor răi intră în ochii Providenței divine; voința de a face rău însă este a omului, care nu omoară totdeauna, așa cum el ar vrea.

7. Iată-L pe Domnul Însuși, Judecător al viilor și al morților, se arată la bara unui tribunal, înaintea unui om; nu este un învins, dar vrea să învețe de la orice soldat modul de luptă; și, atunci când judecătorul îi spune, cu un dispret plin de mândrie: „Nu știi Tu că putere am să Te eliberez sau să Te trimit la moarte?” El reprimă această nesocotință printr-un răspuns care trebuie să-i depărteze orice mândrie: „Nu ai avea nici o putere asupra Mea, îi spune, dacă nu-ți era ție dată de sus” (In 19, 10-11). Și Iov, căruia diavolul tocmai i-a ucis copiii și i-a nimicit toate bunurile, ce răspunde? „Dumnezeu a dat, Dumnezeu a luat; așa a plăcut Domnului, așa a făcut, fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21). Să nu se laude vrăjmașul cu fapta lui: iar eu, spune el, știu cine i-a dat puterea; a demonului e puterea de a face rău, a Domnului puterea de a încerca pe oameni. Când trupul îi este acoperit de răni, uite că vine femeia lui, care l-a lăsat, ca o altă Evă, în ajutorul demonului, iar nu pentru a-și mângâia soțul; ea încearcă să-l zdruncine, și îi zice, printre ocarile ei: „Blestamă pe Dumnezeu și mori” (Iov 2, 9).

⁸ Ἀλλόφυλοι

⁹ Iud. 10, 7 și 13, 1

¹⁰ Iov 1, 12

Și acest nou Adam a fost mai tare pe gunoiul lui, decât cel dintâi în paradisi. Primul Adam a plecat urechea la femeia lui¹¹, în raiul în care a fost omorât. Cel de-al doilea Adam, pe bălegarul lui, a respins pe femeia sa, și s-a învrednicit să intre în rai. Iar acest nou Adam, șezând pe gunoi, care năștea înăuntru nemurirea, când în afară el era mâncare viemilor, ce spune femeii sale? „Ca o femeie nebună ai vorbit: dacă am primit cele bune din mâinile lui Dumnezeu, de ce să nu primesc și pe cele rele?” (Iov 2, 10) Mai spune că mâna lui Dumnezeu este peste el, atunci când l-a lovit diavolul; pentru că atenția lui nu se oprea la cel care îl lovea, ci la Acela care permitea. La rândul lui diavolul numește mână a lui Dumnezeu putera pe care el o cerea. Căci vrând să afle păcate în acest om drept căruia Dumnezeu îi dădea mărturie, Satana spune lui Dumnezeu: „Oare degeaba cinstește Iov pe Dumnezeu? Nu l-ai înconjurat Tu ca de un gard, pe el, casa lui, și toate bunurile lui? Ai binecuvântat lucrul mâinilor lui, au crescut pe pământ averile lui; l-ai umplut pe el de atâtea bunătăți, pentru aceasta Te slujește. Dar întinde mâna Ta peste el, lovește tot ce este al lui, și vei vedea dacă Te va mai binecuvânta” (Iov 1, 9-11). Ce înseamnă: „Întinde mâna Ta”, când el însuși voia să-l lovească? Cum nu-l putea lovi el însuși, numește mână a lui Dumnezeu, puterea de a lovi pe care el o primește de la Domnul.

8. Ce vom spune, fraților, la vederea acestor mari răutăți pe care vrăjmașii noștri au făcut să le sufere creștinii, de nebunia, de bucuria lor? Când se va vedea că bucuria lor era mincinoasă? Atunci când unii vor fi acoperiți de rușine, iar ceilalți de veselie, la cea de-a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos, care va veni aducând în mâinile Sale răsplata

¹¹ Gen 3, 4

fiecărui; necredincioșilor, osândire; celor drepti. Împărăția; păcătoșilor, tovărășia diavolului; celor buni, însoțirea cu Iisus Hristos. Când astfel se va arăta Domnul, și dreptii se vor scula cu mare putere; vă citez din Scriptură, amintiți-vă cuvintele cărții Înțelepciunii. „Se vor ridica cei drepti cu putere mare împotriva celor ce-i vor fi chinuit; și vor zice aceștia în ei înșiși: La ce ne-a folosit mândria, ce ne-a adus deșarta noastră bogăție? Toate au trecut ca umbra” (Înț 5, 1-9). Și ce vor spune despre cei drepti? „Cum locul lor este printre fiii lui Dumnezeu, și partea lor cu sfinții?”

Atunci se va face sfințirea acestei case pe care azi o construim cu chinuri; și atunci poporul lui Dumnezeu va cânta într-o bucurie: „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele.” Acest cuvânt va fi drept pentru poporul lui Dumnezeu, care astăzi este la strâmtorare, care suspină astăzi sub greutatea atâtor încălări, chinuri, prigoniri, tulburări. Oricine nu înaintează în virtute, nu cunoaște în Biserică aceste dureri ale sufletului și își imaginează că totul este în pace: dar să înainteze și se va afla în tulburare. Căci când a crescut grâul și a rodit, s-a arătat și neghina.¹² „Și, oricine își înmulțește știința, își înmulțește și durerea” (Eccl 1, 18). Să înainteze, și va vedea: să aibă roade, și va apărea neghina. Este adevărat cuvântul Sfântului Pavel, și de la începutul până la sfârșitul lumii, nu se va șterge: „Toți cei care, spune el, vor să trăiască cu evlavie în Iisus Hristos, vor suferi prigoniri; cât îi privește pe cei răi și pe impostori, ei se vor întări din ce în ce mai mult în rău, mergând în rătăcire și aruncându-i și pe alții” (II Tim 3, 12-13). Nu acesta este oare semnul cuvintelor psalmului: „Așteaptă pe Domnul, lucrează cu putere, întărește-ți sufletul tău și așteaptă pe Domnul” (Ps 26, 20)?

¹² Mt 13, 26

Era puțin să fi zis o singură dată: „Așteaptă pe Domnul”, o repetă. Și, de teamă ca după o așteptare de două, trei, patru zile să nu mai fie încă tulburat și chinuit, adaugă: „Lucrează cu putere”; apoi: „Întărește inima ta”. Și cum așa trebuie să fie de la începutul până la sfârșitul lumii, repetă la final cuvântul începutului: „Așteaptă pe Domnul”. Relele care te chinuiesc vor trece, va veni Acela pe care îl aștepti; va șterge sudorile tale, va seca lacrimile tale, și nu vei mai avea de ce să plângi. Aici, pe pământ, să suspinăm în chinuri, după cuvântul lui Iov: „Oare nu este viața omului pe pământ decât o încercare?” (Iov 7, 1).

9. Totuși, fraților, așteptând ziua în care se va face sfințirea casei, să băgăm de seamă că sfințirea s-a făcut deja în Cel ce este Capul nostru; sfințirea casei s-a săvârșit deja în culmea ei și în piatra de temelie. Dar vârful ei, îmi veți spune, este în sus; piatra de temelie este jos; și poate am greșit eu, să spun că Hristos este temelia; este mai curând culmea, căci s-a înălțat la ceruri, pentru a ședea de-a dreapta Tatălui Său. Nu cred totuși să mă fi înșelat; pentru că Apostolul a zis: „Nimeni nu poate pune o altă temelie decât cea care a fost pusă, și aceasta este Iisus Hristos: dacă ridicăm pe această temelie o casă de aur, argint sau pietre prețioase...” (I Cor 3, 11) Aceia care duc o viață sfântă, care cinstesc și binecuvintează pe Dumnezeu, care sunt răbdători în chinuri, suspină după Patrie, accia clădesc de aur, argint, pietre prețioase: cei ce încă mai iubesc lumea, care sunt amestecați în treburi pământești, legați de o iubire trupească de pământurile lor, soțiile, copiii lor, și care totuși rămân creștini, anume inima lor nu se desparte de Hristos, și nu pun nimic înaintea lui Hristos, și construind nu pun nimic înaintea temeliei, accia într-adevăr zidesc. Însă de lemn, fân, paie.

Or, ce spune Sfântul Apostol Pavel după aceasta? „Focul va încerca lucrul fiecăruia.” Focul încercării și al chinurilor; îlacăra ce a încercat aici pe pământ pe mai mulți mucenici și care va încerca neamul omenesc în ziua de apoi. S-au găsit martiri care aveau aceste legături ale lumii. Câți bogăți și senatori au suferit moartea! Unii dintre ei totuși zideau lemn, fân, paie, pentru grijile și afecțiunile trupului și ale lumii; dar cum aveau pe Hristos ca temelie, și construiau pe această piatră de temelie, fânul a ars, iar ei au rămas pe temelie. Asta ne zice Apostolul: „Dacă lucrul unuia rezistă, el va primi răsplată” (I Cor 3, 13), și fără nici o pierdere; căci va găsi ce a iubit. Ce a făcut acestor oameni focul chinurilor? I-a încercat: „Dacă lucrul unuia rezistă, el va primi răsplată; acela însă a cărui lucru va fi ars de foc, va suferi stricăciune; va fi totuși mântuit, dar ca prin foc” (I Cor 3, 14-15). Or, a nu fi atins de foc, este destul de diferit de a fi mântuit trecând prin foc. De unde această mântuire? Temelia construcției.

Temelia aceasta deci să nu se îndepărteze niciodată de inima noastră. Să nu pui niciodată temelia pe fân, adică să nu preferi fânul sau paiele acestei pietre de temelie, așa încât cel dintâi loc în inima ta să fie dat paielor, al doilea lui Hristos; și dacă vă este încă imposibil să depărtați paiele cu totul, primul loc să fie pentru Hristos, și numai al doilea pentru paie.

10. Pentru noi, Hristos este piatra de temelie. Și, așa cum ziccam, a avut loc sfințirea culmii, și această culme este și piatra noastră de temelie; însă în mod obișnuit piatra este jos, în zidire, pe când vârful este în sus. Înțelegeți bine limbajul meu, fraților, poate mă va ajuta Dumnezeu să vorbesc cu claritate. Sunt două feluri de greutate, numim greutate rapiditatea cu care orice obiect tinde să-și câștige locul său: asta este greutatea. Luați o piatră în mână, imediat simțiți

greutatea ce apasă pe mână, deoarece ea își caută centrul. Vreți să vedeți ce caută? Luați-vă mâna, ea cade pe pământ și stă acolo: a ajuns la locul pe care îl căuta, și-a aflat centrul. Greutatea este ca o mișcare spontană, fără suflet sau simțire.

Există alte obiecte care au tendința de a se ridica. Aruncați apă în ulei, greutatea ei o duce imediat în jos. Își caută locul, vrea să fie la locul ei, și este contra firii apei să fie deasupra uleiului. Până ce nu este la locul ei firesc, și nu își găsește centrul, încearcă o mișcare continuă. Dimpotrivă, aruncați ulei în apă: un vas de ulei, de exemplu, cade în apă, în mare, sau într-un lac, și dacă se sparge, uleiul nu poate sta dedesubt; și așa cum apa aruncată în ulei tinde să coboare la fundul vasului, așa uleiul, din contră, aruncat în apă, tinde prin greutatea lui să se ridice la sprafață. Dacă deci, fraților, este așa, care este tendința reciprocă a focului și a apei? Focul se ridică și își caută locul lui întru cele de sus, apa își caută și ea locul ei care îi va fixa greutatea. O piatră coboară în jos, așa este și cu lemnul, coloanele, pământul, care servesc la construcția locuințelor. Toate acestea sunt din numărul obiectelor pe care greutatea lor le face să coboare. Este vădit deci prin aceasta că ele au jos temelia care le susține, apoi, că sunt antrenate de greutatea lor firească; și că fără această bază de susținere, totul se prăbușește, fiindcă totul tinde spre pământ. Jos deci trebuie să punem temelie corpurilor care au tendința de a coborî. Biserica lui Dumnezeu însă, construită pe pământ, tinde a se înălța spre cer. Acolo este piatra ei de temelie, care este Iisus Hristos Domnul Nostru, așezat de-a dreapta Tatălui Său. Dacă deci, fraților, ați înțeles că sfințirea pietrei noastre de temelie s-a făcut deja, să ascultăm și să parcurgem pe scurt întreg psalmul.

11. „Te voi înălța Doamne, că M-ai ridicat și nu ai dat vrăjmașilor mei bucuria nimicirii mele” (v. 1). Căror vrăjmași?

Iudeilor. Prin sfințirea pietrei de temelie, trebuie să înțelegem sfințirea viitorului nostru palat. Ce se spune azi despre piatra de temelie, trebuie spus atunci despre întreg palatul. Care sunt deci vrăjmași și despre care vorbim? Sunt oare iudeii sau mai degrabă diavolul și îngerii lui, care au trebuit să fugă acoperiți de rușine, la învierea lui Hristos? S-a chinuit căpetenia morții văzând biruită moartea. „Și nu ai suferit să se bucure de mine vrăjmașii mei”; că nu a putut iadul să Mă țină întru el.

12. „Doamne, Dumnezeu meu, către Tine am strigat și m-ai vindecat” (v. 2). Domnul, înaintea patimii Sale, L-a rugat pe Tatăl pe munte, și Tatăl Său L-a vindecat.¹³ Cum să vindeci pe Cel ce n-a bolit? Oare Dumnezeu Cuvântul, Cuvântul care este divinitatea, El a fost vindecat? Nu, însă avea un trup muritor, Cel ce trebuia să te vindece, purta rana ta. Trupul a fost deci vindecat. Când? La învierea lui Hristos. Ascultă pe Apostolul și constată adevărata tămăduire. „Moartea, spune el, a fost înghițită în biruința Lui. O, moarte! unde este boldul tău? O, moarte! unde este biruința ta?” (I Cor 15, 54) Noi va trebui să cântăm într-o zi biruința pe care astăzi o cântă Iisus Hristos.

13. „Ai scos, Doamne, sufletul meu din mormânt.” Nu este nevoie să lămuresc acest pasaj. „M-ai despărțit de cei ce se pogoară în groapă” (v. 3). Cine se pogoară în groapă? Toți păcătoșii care se aruncă în vârtej. Căci prăpastia este adâncimea acestui veac; și ce este adâncimea acestui veac? Este oceanul desfăului și a fărădelegilor. Acela se pogoară atunci în abis, care se aruncă în desfrâu și în poftele pământești. Așa au fost prigonitorii lui Hristos. Dar El ce spune aici? „M-ai izbăvit de cei ce se pogoară în abis.”

14. „Sărbătoriți laudele Lui, cei cuvioși ai Domnului” (v. 4). Deoarece a înviat Capul vostru, voi, care sunteți mădularele

¹³ Mt 26, 39

Lui, să nădăjduiți pentru voi ce vedeți la El: nădăjduiți pentru mădulare ceea ce credeți pentru Cap. Este un proverb vechi și adevărat, că acolo unde este capul, acolo sunt și membrele. Iisus Hristos, Capul nostru, este în ceruri; acolo Îl vom urma noi. El nu a rămas în prăpastie, a înviat pentru a nu mai muri; nici pentru noi nu va mai fi moarte, când vom fi trecut prin înviere. Întru bucuria acestor făgăduințe, „cântați Domnului, cei sfinți ai Lui, și mărturișiți amintirea sfințeniei Lui”. Ce înseamnă: „Mărturișiți amintirea”? Voi L-ați uitat pe El. El însă și-a adus aminte de voi.

15. „Mânia Lui aduce pedepsirea, și viață este întru voința Lui” (v. 5). Pedepsirea este întru mânia Lui împotriva păcătosului: „În ziua când veți mânca, veți muri” (Fc 2, 17). Părinții noștri au avut o mână nesculțătoare și au fost izgoșiți din Rai, pentru că mânia Lui aduce pedepsirea; dar pedepsirea Lui nu este fără nădejde, că „viață este întru voința Lui”. Ce înseamnă: „întru voința Lui”? Nu în puterile noastre, nici în vredniciile noastre; El însă ne-a izbăvit că ne-a voit, iar nu pentru că eram vrednici. De ce poate fi vrednic cel păcătos, dacă nu de pedeapsă? El ne-a dăruit viață, și dacă o păstrează păcătosului, ce nu păstrează oare celui drept?

16. „Întru plângere se va scurge seara” (v. 5). Nu vă înfricoșați dacă profetul ne vorbește despre suspine după ce ne-a zis: „Cântați întru veselie”; cântarea este expresia bucuriei, rugăciunea, cea a suspinelor. Suspinați acum, cântați viitorul; plângeți realitatea de acum, cântați-vă nădejdea. „Întru plângere se va scurge seara.” Care este „seara ce vede lacrimile”? Seara este clipa apunerii soarelui. Or, seara a apus soarele pentru om, adică lumina dreptății care este prezența lui Dumnezeu în noi. Ce ne spune Facerea despre izgonirea lui Adam? Dumnezeu se plimba prin rai; și se plimba spre

seară. Păcătosul se ascundea de mai dinainte la umbra copacilor, voia să evite fața lui Dumnezeu¹⁴, deoarece făcea poftele lui. Pentru el era deja apus soarele dreptății, iar prezența lui Dumnezeu îi era o povară. Atunci a început pentru el această viață muritoare. „Întru plângeri s-a scurs seara.”

Multă vreme vei fi în lacrimi, o, sârmană omenire; ai pe Adam ca părinte, și i-ai devenit asemenea: și noi venim din Adam; și toți copiii care se nasc de atunci, și care trebuie să se nască în viitor, sunt fii ai lui Adam ca și părinții lor. „Seara se va surge în lacrimi, iar dimineța va străluci bucuria.” Se va ridica pentru credincioși lumina care a părăsit pe cei păcătoși. Căci Domnul Iisus a ieșit din momânt de dimineță¹⁵, pentru a face întreg edificiul să nădăjduiască consacrarea făcută deja pietrei de temelie. Seara a fost pentru Domnul nostru Iisus Hristos clipa momântului; iar dimineța a avut loc învieră, a treia zi. Și tu, care ai fost spre seară îngropat în paradisi, și tu ai înviat a treia zi. Cum a treia zi? Dacă urmați cursul timpului, o zi este înaintea Legii, a doua zi va fi timpul Legii, a treia, vremea Harului. Ceea ce Capul vostru a arătat întru El Înșuși în aceste trei zile, se va arăta și întru voi în cele trei zile ale acestei vieți. În care vreme? Dimineța care trebuie să fie întru nădejde și veselie; acum este vremea durerii și a suspinelor.

17. „Zis-am în zilele îndestulării mele: niciodată nu voi fi clătinat” (v. 6). În ce îndestulare a putut omul zice: „Niciodată nu voi fi clătinat”? Aici îl ascultăm, fraților, pe omul cu adevărat smerit. Cine este aici pe pământ îndestulat? Nimeni. Care ar fi oare îndestularea omului? Mizeria și durerea. Pentru cei bogați, veți spune, există o îndestulare. Cu cât au mai multe,

¹⁴ Fc 3, 8

¹⁵ Mt 28, 1

cu atât sunt mai săraci. Poftele îi sfâșie, patimile îi agită, frica îi slăbesc, amărăciunea îi seacă: unde este îndestularea lor? În raiul pământesc omul avea îndestulare când nimic nu îi lipsea și se veselea de Dumnezeu; dar el a zis: „În veac nu voi fi clătinat”. Cum a putu zice: „În veac nu voi fi clătinat”? Atunci când el asculta cuvintele: „Gustați și veți fi ca dumnezeii”; la cuvântul Domnului: „În ziua în care veți mânca veți muri”, diavolul le punea împotriva pe acestea: „Nu veți mai muri” (Fc 3, 4-5). Omul atunci, prea credul, asculta sugestiile diavolului și își zicea: „Nu mă voi clătina în veac.”

18. Domnul însă a spus adevărul amenințând să ia celui mândru ceea ce i-a dat omului smerit, creându-l; iar profetul adaugă: „Întru bunătatea Ta, Doamne, ai însoțit în mine frumusețea și puterea” (v. 7); adică, de la mine însumi nu aveam nici putere nici frumusețe; toată frumusețea, toată puterea mea de la Tine vin: bunătatea care Te-a făcut să mă zidești, a unit întru mine bunătatea puterii. Și pentru a-mi arăta că voinței Tale datoram faptul de a fi așa, „întors-ai de la mine fața Ta, iar eu m-am tulburat”. Dumnezeu și-a întors fața Lui de la cel păcătos, pe care l-a izgonit din rai. Atunci, întru exilul său, să strige și să zică: „Spre Tine Doamne, voi striga, pe Tine te voi ruga, Dumnezeul meu”. În rai nu vei mai striga, ci vei cânta Domnului; nu vei mai suspina, ci vei juca: ești izgonit, trebuie să suspini, trebuie să strigi. Cel ce lasă pe cel mândru, vine la omul care își simte mizeria. „Căci Dumnezeu stă împotriva celor mândri, iar celor smeriți le dă har” (Iacov 4, 6). Spre Tine voi striga Dumnezeule; Doamne, „pe Tine Te voi ruga”.

19. Ceea ce urmează acum privește pe Doamnele nostru, care este piatra noastră de temelie: „Trebuie oare să-Mi vărs sângele, dacă trebuie să ajung întru putreziciune?” (v. 9) Care este scopul rugăciunii Lui? Învierea. De Mă pogor în stricăciune,

zice El, iar trupul Meu să ajungă putreziciune ca cel al celorlalți oameni, pentru a învia în ziua cea de apoi, ce folos să-Mi vârs sângele Meu? Dacă nu se întâmplă acum învierea, nu o voi predica nimănui, nu voi câștiga nici un ucenic; dar ca să vestesc cuiva minunile Tale, laudele Tale, viața veșnică, trebuie să înviez în trupul Meu și să nu ajungă întru stricăciune. Dacă el trebuie să ajungă ca al celorlalți oameni, ce folos are să-Mi vârs sângele? „Oare Te va mărturisii pe Tine țărâna, sau va vesti adevărul Tău?” Există două mărturisiri, una a păcatelor, cealaltă a laudei. În ne cazuri, mărturisim lui Dumnezeu păcatele noastre cu pocăință; întru veselie, cântăm cu bucurie dreptatea lui Dumnezeu: să ne păzim totuși ca vreodată să fim fără vreo mărturisire.

20. „M-a ascultat Domnul și m-a miluit” (v. 10). Cum? Amintiți-vă despre sfințirea templului. A ascultat Domnul și a miluit. „S-a făcut sprijinitorul meu.”

21. Acum ascultați învierea Lui. „Ai schimbat întristarea mea întru bucurie: rupt-ai sacul meu, ca să-mi faci centură de veselie” (v. 11). Ce sac? Moartea Mea. Un sac e țesut din păr de capre și de țapi: iar caprele și țapii își au locul lor între păcătoși.¹⁶ Domnul deci nu a luat între noi decât sacul, iar nu meritul sacului; meritul sacului e păcatul, pe când sacul este moartea. El, care nu merita moartea, s-a îmbrăcat cu un trup muritor pentru tine. Păcătosul merită moartea; însă Cel ce nu a cunoscut greșcăla, nu merită sacul. El este Cel ce strigă într-un alt loc: „Iar eu, când Mă supărau ei, cu sac mă acopream” (Ps 34, 12). Ce înscamnă: „Cu sac mă îmbrăcam”? Puneam împotriva prigonitorilor Mei ceea ce am

¹⁶ Mt 25, 32

de la sac. Ca prigonitorii să-L ia drept un om, El se ascundea ochilor lor; pentru că erau nevrednici să vadă pe Acela ce s-a îmbrăcat cu sac. Ai rupt deci sacul „pe care-l aveam să-mi faci centură de veselie”.

22. „Ca slava mea să-Ți cânte Ție, și nici un bold să nu măucidă” (v. 12). Ceea ce s-a împlinit la Cap se va împlini și la mădulare. Ce înseamnă: „Să nu fiu înboldit”? Să nu trec prin moarte. Că Iisus Hristos a fost ucis pe cruce când a primit împunsătură de suliță. Capul nostru strigă deci: „Să numai fiu înboldit”, sau să nu mai mor. Dar care este cuvântul nostru cu privire la sfințirea templului? Să nu ne mai mustre conștiința cu boldul păcatului; totul să ne fie iertat, și atunci vom fi liberi. „Să-Ți cânt Ție întru veselia mea”. spune profetul, iar nu întru umilință. Dacă slava aceasta a noastră este, ea este și a lui Hristos, pentru că noi suntem trupul lui Hristos. De ce? Fiindcă Însuși Hristos, așezat de-a dreapta lui Dumnezeu, trebuie să spună unora: „Mi-a fost foame iar voi Mi-ați dat să mănânc”. El este în cer și este și pe pământ; în cer întru El Însuși, pe pământ în noi. Ce spune El? „Ca slava Mea să cânte Ție, și să nu Mă mai tem de nici un bold.” Eu sunt cel ce suspin aici întru umilința Mea; acolo sus, întru veselie Îți voi cânta. Și în sfârșit: „Doamne, Dumnezeul meu, veșnic Te voi mărturisi...” Ce înseamnă: „Veșnic Te voi mărturisi”? În veac Te voi lăuda, căci am zis că există o mărturisire a laudci și că mărturisire nu se zice numai a păcatelor. Mărturisește-ți deci astăzi ce ai făcut împotriva lui Dumnezeu, și apoi vei cânta bunătața Domnului pentru tine. Ce ai făcut tu? Păcate. Ce a făcut Domnul? El iartă fărădelegile tale, numai tu să-ți mărturisești păcatele

taie, ca să cârți în veac mamele Lui și să nu mai fii îmboldi
de păcat.

Primul Comentariu la Psalmul al XXX-lea Prigonirea dreptului

1. Pentru sfârșit, psalm pentru David sau pentru Mijlocitorul nostru, care a arătat în prigoniri un braț puternic. Cuvântul de extaz adăugat titlului exprimă exaltarea sufletului care este efectul fricii sau al unei revelații. Psalmul care ne preocupă însă ne arată mai ales frica ce încearcă pe poporul lui Dumnezeu în fața prigoanei tuturor păgânilor și credința care slăbește pe pământ. Mijlocitorul vorbește mai întâi, iar apoi poporul pe care El l-a răscumpărat prin vărsarea sângelui Său Îi aduce mulțumiri, la sfârșit poporul vorbește mult despre necazul lui, care este efect al extazului. De două ori vorbește profetul în numele lui propriu; puțin înainte de sfârșit, apoi la final.

2. „Întru Tine Doamne mi-am pus nădejdea, și în veac nu voi fi rușinat” (v. 1). Doamne, nădejdea Mea în Tine nu va fi rușinată, chiar dacă nu vor ocări în Mine decât un om asemenea celorlalți oameni. „Izbăvește-Mă întru dreptatea Ta și Mă mântuiește.” Întru dreptatea Ta, izbăvește-Mă de prăpastia morții, desparte-Mă de cei pe care ea îi înghite.

3. „Plecă urechea Ta la strigătele Mele” (v. 2). Auzi-Mă întru smerenia Mea, apropie-Te de Mine. „Grăbește de Mă izbăvește.” Nu aștepta pentru Mine, ca și pentru cei ce cred

în Mine, sfârșitul veacurilor pentru a Mă izbăvi de cei păcătoși.
„Fii Mie Dumnezeu binevoitor.” Ocroțește-Mă în Dumnezeu.
„Cetate de întărire fii Mie și Mă mântuiește”, ca o scăpare
sigură unde să-Mi aflu prin fugă mântuirea.

4. „Tu ești puterea și scăparea Mea” (v. 3). Că Tu îmi dai
curajul de a îndura prigonirile vrăjmașilor Mei, Tu ești adăpostul
în care le pot scăpa lor. „Pentru slava numelui Tău, povățuitorul
Meu vei fi și hrana mea.” Ca să fac numele Tău cunoscut
tuturor popoarelor, întru toate voi împlini voia Ta, și aducând
pe Sfinți, vei completa Trupul Meu tainic și îi vei da desăvârșita
lui statură.

5. „Scoate-Mă-vei din cursa pe care Mi-au ascuns-o”
(v. 4). Mă vei scoate din cursele pe care ei Mi le întind. „Că
Tu ești sprijinitorul Meu.”

6. „În mâinile Tale pun sufletul Meu” (v. 5), puterii Tale
încredințez sufletul pe care imediat Îl voi primi. „M-ai izbăvit
Doamne, Dumnezeul adevărului.” Poporul răscumpărat de
suferințele Dumnezeului său, și care cântă slava Păstorului său,
să strige cu veselie: „Izbăvit-M-ai Doamne, Tu, Dumnezeul
adevărului”.

7. „Tu urăști pe cinstitorii deșertăciunii și ai zădărnicii”
(v. 6). Urăști pe cei ce se alipesc mincinoasci fericiri a acestei
lumi. „Iar eu, Doamne, întru Tine mi-am pus nădejdea.”

8. „Veseli-Mă-voi, voi birui întru mila Ta”, care niciodată
nu înșeală. „Că ai privit la smerenia Mea”, prin care ai înrobit
vanități, dar întru nădejde. „Ai scos din nevoi sufletul Meu.”
Ai mântuit sufletul Meu de chinurile fricii, să Te poată sluji
liber întru iubire.

9. „Nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașilor Mei” (v. 8). Nu
m-ai constrâns, în felul de a-mi lua orice mijloc de a nădăjdui
după izbăvirea mea, de a mă lăsa pentru vecie sub puterea

demonului care ne încâlcește în desfătările acestei vieți și ne înspăimântă prin moarte. „Întărit-ai pașii mei pe cale largă.” Învierea Mântuitorului, pe care o cunosc, a mea care îmi este făgăduită liberează dragostea mea de strânsorile fricii și îi deschide ei calea cea largă a libertății.

10. „Miluiește-mă, Dumnezeuule, că mă necăjesc” (v. 9). De unde la prigonitorii mei această cruzime care îmi insuflă groază? „Miluiește-mă, Dumnezeuule.” Nu moartea mă înfricoșează, ci chinurile și durerile. „Ochiul meu s-a tulburat de mânie.” Temându-mă de a fi abandonat, cu privirea Te rugăm, și mânia a tulburat-o. „La fel cu sufletul și inima mea.” Aceeași mânie a tulburat sufletul și mintea mea, care îmi aminteau chinurile Dumnezeului meu și făgăduințele Lui.

11. „Întru suferințe a slăbit viața mea” (v. 10). Viața mea este să mărturisesc numele Tău, ca însă a slăbit întru durere, când a zis vrăjmașul: la chinuri creștinii până la lepădare. „Se scurg întru suspine anii mei.” Nu se scurtează prin moarte zilele pe care trebuie să le petrec pe pământ, ci mă lasă să trăiesc, și să trăiesc în suspinuri. „Sărăcia a slăbit puterea mea.” Trupul meu are nevoie de sănătate, și nu i se depărtează chinurile; trebuie să mor și mi se refuză; în această îndoită nevoie, a slăbit nădejdea mea. „Și oasele mele s-au tulburat.” Și tulburarea îmi clatină puterea.

12. „Mai mult decât toți vrăjmașii mei, am ajuns șintă de ocară” (v. 11). Toți vrăjmașii mei sunt niște necredincioși, și totuși ei nu îndură pedeapsa păcatelor lor decât la mărturisirea lor: confuzia mea însă este și mai mare, îmi mărturisesc păcatul, și în locul morții, aflu durerea. „Vecinii mei o găesc prea multă.” Asta li se părea prea mult celor ce se apropiau de mine să mă cunoască și să îmbrățișeze credința mea. „Se uimesc cei ce mă cunosc.” Vederea suferințelor mele a lovit de groază și de

frică pe cei ce mă cunosc. „Cei ce mă vedeau afară fugeau de mine.” Cei ce nu înțelegeau nădejdea mea interioară și nevăzută, se dedau plăcerilor vizibile și superficiale.

13. „Uitat sunt ca un mort șters din inimă” (v. 12). M-au uitat ca și cum eram mort în inima lor. „Ca un vas spart sunt pentru ei.” M-am crezut fără de folos în slujba lui Dumnezeu, trăind aici pe pământ, fără a câștiga pe nimeni pentru El, căci fiecare se temea să se alipească mie.

14. „Am auzit ocara mulțimii care mă înconjură” (v. 13). În trecerea mea pământească, am primit ocările mulțimii ce mă înconjură, care urma curgerii acestui veac și care nu voia să se întoarcă împreună cu mine în Patria cea veșnică. „Și cum se adunau împotriva mea, căutau cum să ia sufletul meu.” Ca să ducă la sfaturile lor sufletul meu care le putea scăpa prin moarte, au făcut planul de a mă depărta de la moarte.

15. „Iar eu Doamne, mi-am pus nădejdea mea în Tine; zis-am: Tu ești Dumnezeul meu” (v. 14). Pentru că Tu nu Te-ai schimbat și nu pedepsești decât pentru a mântui.

16. „Soarta mea e în mâinile Tale” (v. 15). Soarta mea este într-o putere a Ta. Căci nu văd în mine vreo vrednicie care să fi întărit alegerea Ta, ca să mă despartă de toți oamenii păcătoși. Dacă este într-o Tine vreun scop drept și ascuns care să Te fi dus la alegerea mea, eu nu-l cunosc, ci soarta mi-a dăruit parte la cămașa Domnului.¹ „Scoate sufletul meu din mâinile vrăjmașilor și a prigonitorilor mei.”

17. „Revarsa peste robul tău lumina feței tale” (v. 16). Fă cunoscut tuturor oamenilor care cred că eu sunt al Tău, că fața Ta este mereu atentă spre mine, și că eu sunt robul Tău. „Izbăvește-mă întru mila Ta.”

18. „Să nu fiu rușinat Doamne, că pe Tine Te chem” (v.

¹ In 19, 24

17). O, Dumnezeuule, să nu mă rușinez înaintea celor ce mă necinstesc, că Te-am chemat pe Tine. „Să se rușineze necredincioșii și să fie duși în iad.” Să fie alungați în întuneric cei ce adoră pictrele.

19. „Tăcere buzelor înșelătoare” (v. 18). Făcând cunoscute popoarelor tainele Tale pentru mine, pune tăcere buzelor ce mă insultă, „care spun minciună împotriva dreptului, cu dispreț și îndrăzneală”. Care latră minciuna împotriva lui Hristos, și care, în mândria lor, nu văd în El decât un răstignit nesocotit.

20. „Cât de mare este, Dumnezeuule, dulceața Ta!” (v. 19), strigă Profetul, întru admirația lui, la vederea atâtor de mari minuni: „Cât de mare este Doamne dulceața pe care Tu o păstrezi celor ce se tem de Tine”. Tu iubești chiar pe cei pe care Îi pedepsești; de teamă însă ca o prea mare siguranță să nu-i ducă la lăncezcală, Tu le iei dulceața iubirii Tale, atunci când le este de folos să se teamă de Tine. „Dar lași să o simtă cei ce nădăjduiesc în Tine”. Lași să guste dulceața aceasta pe cei ce în Tine și-au pus nădejdea lor. Că nu-i vei lipsi pe ei de ceea ce au nădăjduit până la sfârșit cu atâta stăruință. Căci fiii oamenilor care nu mai trăiesc după vechiul Adam, ci după Fiul Omului, „pe care Îi vei ascunde în taina feței Tale” (v. 20), știu ce sălaş veșnic le păstrezi, în taina cunoștinței Tale, celor ce nădăjduiesc în Tine. «Departate oamenii tulburători.» Ca nici un om să nu-i mai tulbure.

21. „În locașul Tău îi vei pune la adăpost de împotrivirea limbilor” (v. 21). Dar, câtă vreme vor fi expuși pe pământ limbilor înșelătoare care le spun: *Cine știe cuvântul vostru? Cine a revenit de dincolo de mormânt?* , Tu îi vei pune la adăpostul credinței faptelor omenești și chinurilor vremelnice ale lui Hristos din această viață.

22. „Binecuvântat fie Domnul care a făcut să lumineze

mila Lui în cetatea care mă înconjoară” (v. 22). Binecuvântat fie Domnul, că, după cruda chinuire a prigonitorilor, a făcut mila Lui să strălucească în lumea întreagă, și tuturor popoarelor pământului.

23. „Iar eu am zis întru uimirea mea” (v. 23). Poporul reia cuvântul și strigă: iar eu, întru uimirea mea, și sub neînduplecata sabie a păgânilor. „Iată că sunt aruncat departe de privirile Tale”. Că de aveai asupra mea ochiul Tău, nu m-ai fi lăsat acestor chinuri. „Și ai auzit glasul rugăciunii mele când strigam către Tine” (v. 24). Atunci Tu, Doamne, ai făcut pace chinurilor, și, pentru a arăta că Tu porți grijă de mine, ai ascultat glasul rugăciunii mele, care cu strigăt mare se ridica sub povara durerilor mele.

24. „Jubiți pe Domnul, voi, sfinții Lui” (v. 25). În contemplarea a ceea ce vede, profetul cheamă iarăși pe oameni să laude pe Dumnezeu. „Jubiți pe Domnul, spune el, că Domnul adevărul caută.” Și dacă dreptul abia este mântuit, unde se va ascunde cel păcătos și cel necredincios ?² „Mare va arăta disprețul celor mândri.” Chinuri cumplite va avea pentru cei ce nu cedează convingerilor adevărului, reținuți fiind de un excesiv orgoliu.

25. „Îmbărbătați-vă, întăriți inimile voastre” (v. 26). Nu conțeniți să faceți binele, să recoltați la vremea secerișului. „Voi, cei ce nădăjduiți în Domnul.” Adică: nădăjduiți în Domnul, voi care vă temeți de El și slujiți Lui cu vrednicie.

Al doilea Comentariu la Psalmul al XXX-lea Nădejdea în Hristos

1. Să pătrundem, atât cât ne va fi posibil, tainele psalmului pe care tocmai l-am cântat, pentru a extrage din el un discurs care să se prezinte urechilor voastre spre a se întipări în inimile voastre. Iată titlul: „Pentru sfârșit, psalm pentru David în extaz”. Știm ce înseamnă „pentru sfârșit”, dacă îl cunoaștem pe Hristos. Deoarece Apostolul a spus: „Hristos este sfârșitul Legii spre îndreptarea celor ce vor crede în El” (Rom 10, 4), nu e sfârșitul care nimicește, ci sfârșitul ce desăvârșește; căci se folosește cuvântul sfârșit în două sensuri: sau când este vorba să exprimăm nimicirea a ceea ce era, sau atunci când trebuie să precizăm sfârșitul a ceea ce era început. „Pentru sfârșit”, deci, înseamnă pentru Hristos.

2. „Psalm pentru David în extaz.” Cuvântul grecesc extaz, pe cât îl putem traduce în latină, se spune într-un singur cuvânt emoție [puternică]; iar emoția sufletului se numește în mod obișnuit extaz. Prin emoția sufletului însă, se pot înțelege două lucruri; sau o frică puternică, sau trăirea celor cerești care ne fac să uităm toate lucrurile pământești. Așa a fost cu sfinții cărora Dumnezeu le-a descoperit taine mult superioare lumii pământești. Așa a fost răpirea în duh, adică extazul, de care

ne spune Sfântul Pavel vorbind despre el însuși: „Dacă am ieșit din noi înșine este pentru Dumnezeu. Dacă devenim mai calmi, pentru noi; căci ne silește dragostea de Iisus Hristos” (2 Cor 5, 13). Adică: de voiam să ne oprim în admirație și să armonizăm faptele noastre numai cu cele ce ne sunt descoperite în răpirile noastre, nu am mai fi cu voi, ci întru cele cerești, pentru voi având un oarecare dispreț. Cum ați putea voi, cu pas încet, să ne urmați în locașurile cerești și duhovnicești, dacă pe de o parte dragostea lui Iisus Hristos nu vă obliga, „El care din fire fiind Dumnezeu, n-a socotit răpire a se face egal lui Dumnezeu, ci s-a deșertat pe Sine, chip de rob luând” (Filipeni 2, 6-7); dacă, pe de altă parte nu ne-am socoti a fi slujitorii voștri, și, pentru a nu fi nemulțumitori spre Acela care ne-a ridicat pe noi la cele mai înalte daruri, departe de a disprețui pe cei pe care El i-a dăruit mai puțin, noi trebuie, pentru mântuirea celor slabi, să ne pogorâm la nivelul celor ce nu pot contempla cele sublime împreună cu noi? „Dacă suntem deci răpiți în duh, spune Apostolul, este pentru Dumnezeu.” Pentru că El vede ceea ce noi vedem în extaz, numai El ne descoperă tainele Sale. Cel ce ne vorbește în acest fel, ne mai spune că a fost înălțat până la al treilea cer și a auzit cuvinte tainice, ce nu-i dat omului să le pronunțe. Atât de înaltă a fost răpirea sa în duh, că adaugă: „De a fost cu trup sau fără de trup, nu știu; Dumnezeu știe” (II Cor 12, 2). Dacă în acest fel e răpirea, dacă așa este extazul pe care ni-l redă titlul psalmului, trebuie să ne aștepăm la mari descoperiri de la acela care l-a cântat, a profetului adică, și a Duhului Sfânt prin mijlocirea profetului.

3. Dacă aici extazul trebuie luat drept înfricoșare, textul psalmului nu ne va sta împotriva prin această semnificație. Căci se pare că profetul vrea să vorbească de suferința ce se alătură

fricii. Dar din partea cui această frică? A lui Iisus Hristos oare? Fiindcă psalmul spune „pentru sfârșit”, și prin sfârșit îl înțelegem pe Hristos. Frica aceasta ar fi ea oare frica noastră? O putem atribui lui Hristos în preajma patimilor, de vreme ce El a venit pentru a suferi; se putea oare teme de ea văzând venind moartea pe care a venit să o caute? De nu era întru El decât un om, și nicidecum un Dumnezeu, Învierea Sa nu i-ar fi motiv de bucurie mai mult decât moartea motiv de înfricoșare? Totuși, cum a binevoit să ia fire de rob, și prin aceasta să ne îmbrace pe noi întru El, iată că Cel ce nu a nesocotit a se îmbrăca cu noi ca să ne presehimbe în El însuși, va voi să ia și limbajul nostru, ca noi să ne putem însuși cuvintele Lui. Acesta este schimbul de nespun, minunata schimbare, dumnezeiasca transformare lucrată în lumea aceasta de către cerescul Neguțător. El vine să culceagă ochările, iar pe noi să ne umple de cinste; vine să se umple de chinuri, și nouă să ne dăruiască mântuirea; vine să treacă prin moarte, iar nouă să ne dea viață. În chiar elipa morții, prin ceea ce ținea de natura noastră, a fost cuprins de frică, nu în El însuși, ci în ceea ce este al nostru; căci zice într-o altă parte că sufletul Său era trist până la moarte¹, iar noi eram atunci cu toții întru El. Fără de El noi nu suntem nimic; întru El e Hristos și noi împreună cu El. De ce? Pentru că, în integritatea Sa, Hristos cuprinde capul și mădularele Sale. Capul este Mântuitorul, Cel ce a răscumpărat trupul și care a ureat la ceruri: trupul este Biserica ce suferă pe pământ.

Dar dacă trupul nu ținea de cap prin legăturile dragostei, așa încât capul și trupul să nu alcătuiască decât un singur om, nu ar fi putut face acest reproș eunoscutilui persecutor: „Saule, Saule de ce Mă prigonești?” (Fapte 9, 4). Deoarece El ședea

¹ Mt 26, 38

atunci în ceruri, unde nici un om nu-L poate atinge; și cum îl puteau supăra persecuțiile lui Saul împotriva creștinilor? Nu spune: de ce prigonești pe sfinții Mei; ci: „De ce Mă prigonești?”; adică pe Mine întru mădularele Mele. Capul striga pentru mădulare, Stăpânul preschimba mădularele în El Însuși. Într-adevăr, limba vorbește în numele picioarelor. Când piciorul nostru e strivit în mulțime, limba imediat strigă: „calci pe mine”. Nu zice: „îmi strivești piciorul”, ci se plânge că o strivește când nimeni n-o atinge, căci nu este despărțită de piciorul care suferă. Putem deci într-un sens asemănător să numim frica un extaz.

Ce voi mai adăuga, fraților? Dacă nici o teamă nu trebuia să-i neliniștească pe cei care vor suferi, Domnul i-ar spune lui Petru, vestindu-i chinurile care îl așteaptă, cuvintele pe care noi tocmai le-am ascultat la sărbătoarea Apostolilor²: „Când crai mai tânăr, îți puneai tu singur centura și te duceai unde voiai, însă când vei fi bătrân, un altul te va încinge și te va duce unde nu vei vrea”. Or, vorba așa, spune Evanghelistul, arătând în ce fel trebuia să moară¹. Dacă Sfântul Apostol Petru deci, om atât de desăvârșit, mergea împotriva voinței lui acolo unde nu voia să meargă, a murit împotriva voinței lui, a primit însă cununa muceniciei, ce este uimitor, dacă chinurile dreptilor și chiar ale sfinților nu sunt scutite de orice frică? Frica ne vine din neputința omenească, însă nădejdea, din făgăduința dumnezeiască. Frica ta, o, omule, vine de la tine, nădejdea însă este un dar ce vine de la Dumnezeu. E bine ca frica să te facă să te cunoști pe tine însuși, pentru ca la mântuirea ta să dai slavă Ziditorului tău. Omul să tremure, deoarece e slab.

² Acest amănunt ne indică faptul că acest comentariu a fost predicat puțin după sărbătoarea Sfinților Apostoli, nu se știe însă și anul.

¹ In 21, 18

frica însă nu înseamnă un abandon al milostivirii divine. Pentru frică începe profetul nostru psalmul strigând: „Întru Tine, Doamne, mi-am pus nădejdea mea, și nu voi fi rușinat” (v. 1). Vedeți, se teme și nădăjduiește; îi vedeți frica, nu este fără nădejde. Tulburarea pe care câteodată inima noastră o simte, nu depărtează de la noi orice mângâiere divină.

4. Hristos este deci Acela care vorbește aici prin Profetul Său; da, îndrăznesc să spun, Hristos este. El va spune pe parcursul psalmului lucruri ce par să se potrivească prea puțin lui Hristos, Stăpânului nostru prin excelență și mai ales Cuvântului ce dintru început era Dumnezeu și în Dumnezeu; încă și mai des vor fi cuvinte ce vor părea în dezacord cu Cel ce a luat fire de rob și care a luat-o în pântecul unei Fecioare: și totuși Hristos va vorbi, căci Hristos se află în mădularele Sale. Și e bine ca voi să înțelegeți că trupul și capul nu alcătuiesc decât un singur Hristos, El însuși ne spune vorbind despre căsătorie: „Vor fi doi într-un singur trup; nu vor mai fi doi, ci un singur trup”. Dar vorbește cumva de orice unire? Ascultați pe Sfântul Apostol Pavel: „Vor fi doi într-aceiași trup”, s-a zis. „Taina aceasta mare este; eu spun: în Hristos și în Biserică” (Mt 19, 5-6). Precum capul și trupul, așa soțul și soția, vor fi doi și nu vor mai alcătui decât o singură persoană. Iarăși această unitate de persoane, unitate pe care ne-o arată profetul Isaia, căci, profetind Hristos prin gura lui, spunea: „Cu cunună m-a împodobit ca pe un tânăr mire, rochia miresei mi-a dăruit-o” (Is 61, 10). El este Acela ce se dă în același timp drept Mire și Mireasă; or, de ce să se numească mire și mireasă, dacă nu pentru că ei vor fi doi în același trup? Și dacă cei doi nu au decât același trup, de ce nu ar avea și un singur glas?

Iisus Hristos vorbește deci, deoarece Biserica vorbește în Iisus Hristos și Iisus Hristos în Biserică; deoarece trupul

ține de cap și capul de trup. Ascultați pe Apostolul care ne lămurește mai clar taina: „Așa cum trupul nostru, care este unul, are totuși mai multe mădulare, și cum toate aceste mădulare ale trupului, deși numeroase, nu sunt decât un singur trup, așa este și cu Hristos” (I Cor 12, 12). Vorbind despre mădularele lui Hristos, sau despre credincioși, el nu spune: în acest fel este cu mădularele lui Hristos, ci dă numele lui Hristos tuturor celor pe care le-a enumerat. Cum trupul este unul singur și are totuși mai multe mădulare, toate mădularele trupului însă, cu toate că sunt numeroase, nu alcătuiesc decât un singur și același trup: așa Hristos este multiplu întru mădularele Sale, unic în trupul Său. Suntem deci cu toții împreună în Iisus Hristos capul nostru, și fără de acest cap nu avem nici o valoare. De ce? Uniți capului nostru, noi suntem vița; dar despărțiți de cap, ceea ce lui Dumnezeu nu-I place, nu suntem decât niște mlădițe tăiate, fără de nici un folos vierilor și destinate numai focului. Mai spune El în Evanghelie: „Eu sunt vița, iar voi sunteți mlădițele, Tatăl Meu e lucrătorul viei”; și iarăși: „Fără de Mine nu puteți face nimic” (In 15, 5). Doamne, de nu putem fără Tine face nimic, toate le putem cu Tine. Căci tot ceea ce El face prin noi, nouă ni se pare că le facem. El poate multe, toate le poate fără noi, iar noi, nimic fără El.

5. Deci, fraților, că luăm extazul ca frică sau ca răpire în duh, toate cuvintele psalmului se potrivesc lui Hristos. Să-l cântăm deci în Trupul lui Hristos, să-l cântăm cu toții ca nefiind decât un singur om, pentru că toți alcătuim în El unitatea, și să spunem: „Întru Tine, Doamne, eu mi-am pus nădejdea, și în veac nu mă voi rușina”. Mă tem mai curând de rușinea ce durează veșnic; există o rușine trecătoare ce e folositoare, atunci când sufletul se tulbură la vederea păcatelor lui, când acestea îl îngrozesc, când groaza îl face să roșească de rușine, iar rușinea

il duce spre îndreptare. De aceea a zis Sfântul Pavel: „Ce mărire vei avea atunci din neorânduielele ce astăzi te fac să roșești?” (Rom 6, 21). Anume: credincioșii se rușinează, nu de bunătățile de acum, ci de păcatele trecute. Departe de noi, creștinilor, de a ne teme de rușinea aceasta; și chiar dacă nu o avem aici, o vom avea în veșnicie. Și această veșnică rușine atunci va veni când se va împlini profeția: „Împotriva lor se vor ridica fărădelegile lor pentru a-i osândi” (Înț 4, 20). Și când îi vor acuza nedreptățile lor, turma celor lepădați va fi aruncată de-a stânga, ca și caprele separate de oi, și vor auzi: „Mergeți în focul cel veșnic pregătit diavolului și îngerilor lui”. Pentru ce, se vor întreba ei? „Că Mi-a fost foame și nu Mi-ați dat să mănânc” (Mt 25, 41). Disprețuiam, pe pământ, să dea o bucată de pâine lui Hristos Căruia îi era foame, să-l dea să bea când Îi era sete, să-L acopere când era gol; disprețuiam să primească pe cel străin, să cerceteze pe cel bolnav; ei lepădau acestea, iar atunci când vor auzi aceste reproșuri, vor fi acoperiți de rușine, iar rușinea le va fi veșnică. De acestea se teme cel ce vorbește aici cu frică sau întru răpirea duhului și care strigă: „Întru Tine mi-am pus nădejdea mea, Doamne, și în veac nu mă voi rușina”.

6. „Izbăvește-mă, întru dreptatea Ta, și mă mântuiește” (v. 1). De nu te uiți decât la dreptatea mea, mă vei osândi. „Dar izbăvește-mă întru dreptatea Ta.” Există o dreptate a lui Dumnezeu, ce devine și dreptatea noastră, prin darul pe care Dumnezeu ni-l face. Dar ea e numită dreptate a lui Dumnezeu, de teamă ca omul să nu ajungă să creadă că dreptatea aceasta o are prin el însuși. Căci, iată cuvintele Sfântului Pavel: „Credința e socotită dreptate, în cel ce crede în Acela care îndreptează pe păcătos” (Rom 4, 5). Ce înseamnă a îndrepta pe păcătos? A-l face drept din păcătos ce era. Or, iudeii au

crezut că pot împlini dreptatea prin propriile lor puteri și s-au izbit de piatra de poticnire și scandal⁴, și nu au cunoscut darul lui Hristos. Au primit Legea care i-au făcut vinovați, dar nu i-a izbăvit de greșelile lor. Ce spune același Apostol referitor la aceasta? „Le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar nu după cunoștință” (Rom 10, 2). Ce înseamnă că zelul evreilor nu este după cunoștință? Ascultă, de ce nu este după cunoștință. „Căci nu cunosc dreptatea lui Dumnezeu ci, și se silesc să-și statornicească propria lor dreptate, nu s-au supus dreptății lui Dumnezeu” (Rom 10, 3). Dacă deci râvna lor nu este după știință, pentru că nesocotesc dreptatea ce vine de la Dumnezeu, și silindu-se să-și statornicească propria lor dreptate, ea și cum ar putea deveni dreaptă prin ei înșiși, de atunci n-au mai cunoscut darul lui Dumnezeu și n-au voit mântuirea în dar.

Cine este deci mântuit în dar? Acela în care Mântuitorul nu află nimic de încununat, ci doar de osândit, nimic care să merite darul, tot ceea ce este vrednic chinului. Dacă El lucrează întru rigoarea Legii pe care a pus-o, trebuie să osândească pe cel păcătos. Dar, după legea aceasta, cine l-ar izbăvi? Pentru că află păcate în toți oamenii. Numai El e fără de păcat, care ne găsește pe toți păcătoși. Iată ce spune Apostolul: „Toți au păcătuit și toți au trebuință de slava lui Dumnezeu” (Rom 3, 23). Ce vrea să zică prin, „au trebuință de slava lui Dumnezeu”? Ai nevoie să fii izbăvit de Dumnezeu, iar nu de către tine. Neputincios în a te mântui tu însuși, ai nevoie de un izbăvitor. Pentru ce să te mai lauzi? La ce să te mândrești din Lege și dreptate? Nu vezi, în tine însuși, ce se slujește de tine pentru a te înfrunta? Nu auzi pe măritul atlet mărturisindu-și slăbiciunea și cerând ajutor în luptă? Nu ascuți pe atletul Domnului care, în lupta lui, cere sprijin de la Acela ce conduce

---

⁴ Rom 11, 32

în luptă? Căci, atunci când te lupti, Dumnezeu nu așteaptă ieșirea ta din luptă precum acela care ar conduce jocurile, dacă te lupti în amfiteatru. El îți va putea da premii, dacă ești tu învingătorul, dar nu te poate sprijini în pericol. Nu așa te privește Dumnezeu. Vezi deci cu atenție pe cel ce zice: „După omul interior, mă bucur de legea lui Dumnezeu, dar în mădularele mele simt o altă lege ce luptă împotriva legii duhului și mă ține prizonier sub legea păcatului ce se află în mădularele mele. Nefericit om ce sunt, cine mă va izbăvi pe mine de acest trup al morții? Harul lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul nostru” (Rom 7, 22-25). Pentru ce oare este dar? Pentru că e dat gratuit. Cum este dat gratuit? Pentru că nu i-au precedat meritele, iar bunătatea lui Dumnezeu te-a întâmpinat. A Lui este deci mărirea mântuirii noastre! Toți au păcătuit, și toți au trebuință de slava lui Dumnezeu. Întru Tine, Doamne, mi-am pus nădejdea mea”, iar nu în mine însumi: „în veac nu mă voi rușina”; că nădăjduiasc în Cel ce nu rușinează așteptarea noastră. „Izbăvește-mă întru dreptatea ta și mă mântuiește.” Deoarece în mine nu afli nici o dreptate, izbăvește-mă prin dreptatea Ta; anume, să fiu mântuit prin aceeași cauză care mă îndreptează, care din păcătos mă aduce la credință, din rău mă face drept, din orb mă aduce la lumină, mă ridică din căderile mele și schimbă întru bucurie lacrimile mele. Iată ce mă izbăvește, iar nu eu însumi. „Mântuiește-mă întru dreptatea Ta, și mă izbăvește.”

7. „Pleacă urechea Ta spre mine” (v. 2). Aceasta a făcut Domnul când a trimis pe Hristosul Său. Ne-a trimis pe Acela ce a aplecat capul să scrie cu degetul pe pământ, când i s-a adus înainte femeia cea desfrânată să o osândească⁵. El dar s-a pogorât pe pământ, sau mai curând Dumnezeu s-a coborât

⁵ In 8, 6

până la om, căruia i-a fost spus: „Pământ ești, și în pământ te vei întoarce” (Fc 3, 18). Nu în mod trupesc își pleacă Dumnezeu urechea Lui spre noi și nu este circumseris în membrele unui trup. Departe de cugetele noastre orice închipuire omenească. Dumnezeu este adevărul. Adevărul nu are formă colțuroasă, sau sferică, sau lunguiată. E prezent peste tot acolo unde ochii inimii se deschid pentru a-L privi. Or, Dumnezeu își înclină urechea Lui spre noi când coboară mila Sa asupra noastră. Dar există oare vreun act de milostivire mai mare ca acela de a-L dărui pe Fiul Său Cel Unic, nu pentru a trăi cu noi, ci ca să moară pentru noi? „Pleacă, Doamne, urechea Ta spre mine.”

8. „Grăbește de mă mântuiește” (v. 2). Dumnezeu deja l-a auzit când a zis: „Grăbește”. Cuvântul acesta trebuie să ne facă să înțelegem că tot ceea ce ni se pare lung în timp nu e decât o clipită. Nu este lungă o durată de timp, dacă trebuie să ia sfârșit. De la Adam până în zilele noastre, timpul s-a scurs; cu siguranță nu mult timp va mai rămâne. Dacă trăia încă Adam, ca să moară acum, la ce i-ar fi folosit să mai trăiască încă, și să fi trăit atât? Pentru ce deci această grabă? Pentru că timpul zboară, și ce vi se pare lung, este scurt înaintea lui Dumnezeu. Profetul a înțeles rapiditatea aceasta în extazul său, și a strigat: „Grăbește de mă ajută. Fii mie Dumnezeu apărător, fii scăparea mea și mă mântuiește” (v. 2). Fii mie casă de scăpare, Dumnezeu sprijinitor, loc de apărare. Adesea mă aflui în pericol, caut să fug; dar unde? În ce casă de scăpare voi fi sigur? În ce munte? Care peșteră? Ce curte întărită? Pe care meterez? Care cetate mă va adăposti pe mine? Ce ziduri mă vor putea înconjura? Oriunde merg, mă regăsesc.

O, omule! Te poate scăpa fuga de la tot ceea ce vei voi, numai de conștiința ta nu. Intră în casa ta să te odihnești pe

patul tău, întră în inima ta, nici un adăpost nu vei afla împotriva stăruințelor conștiinței tale, a remușcărilor păcatelor tale. Dar profetul strigă: grăbește de mă ajută, izbăvește-mă întru dreptatea Ta, ca să-mi ierți păcatele mele și să statornicești dreptatea Ta întru mine. Scăpare îmi vei fi mic, întru Tine eu vreau să mă adăpostesc. Căci unde oare mă pot duce să fug de la Tine? Dumnezeu, întru mânia Lui, te urmează; unde să-ți afli scăpare? Ascultă ce spune într-o altă parte profetul ce se teme de mânie: „Unde mă voi duce dinaintea duhului Tău? Încotro să fug dinaintea feței Tale? De mă urc în cer, Tu acolo ești; de cobor în iad, de față ești” (Ps 38, 7-8). Mă pot duce oriunde, Te întâlnesc pe Tine. De Te-ai mâniat pe mine, Te voi găsi să mă pedepsești și să mă sprijinești, dacă ești partea mea. Toată puterea mea este deci să fug la Tine, iar nu departe de Tine. Ca să scapi unui stăpân căruia îi ești sclav, cauți refugiu acolo unde el nu mai e stăpân. Să scapi Domnului, caută în Domnul adăpost, căci lui Dumnezeu nu-i poți scăpa. El este pretutindenea prezent, toate sunt descoperite ochilor Celui Atotputernic. Tu, Doamne, vei fi scăparea mea, spune profetul.

Dacă însă nu sunt tămăduit, cum să fug? Vindecă-mă, deci, și voi alerga la Tine. Că, de nu mă vindeci Tu, eu nu pot merge, cum dar să fug? Încotro se poate duce, unde ar putea fugi omul acesta, lăsat pe jumătate mort în drumul mare, acoperit de tâlhari cu răni și care nu poate merge? Omul nebăgat în seamă de preotul care trece pe lângă el, abandonat de levitul ce îl ocolește și miluit de samariteanul ce tocmai trecea⁶, sau mai curând de Domnul Cel ce are milă de neamul omenesc. Samaritean înseamnă păzitor. Dar cine ne va păzi pe noi, dacă Domnul ne lasă? Drept este că în cuvintele de ocară ale iudeilor către Iisus Hristos: „Nu avem oare dreptate

⁶ Lc 10. 30

să zicem că ești samaritean și stăpănit de diavol?” (In 8, 48). Domnul respinge o insultă și o primește pe cealaltă: „Eu nu sunt, spune El, stăpănit de diavol”. Nu spune: nu sunt samaritean, voind să ne facă să înțelegem că El este păzitorul nostru. El l-a miluit deci pe nefericitul acesta, s-a apropiat, i-a legat rănile, l-a dus la o casă de oaspeți, săvârșind pentru el o datorie de milostenie; omul acesta poate deja să meargă și chiar să fugă. Dar unde să fugă, de nu la Domnul ce l-a ales în adăpostul Său.

9. „Tu ești puterea și scăparea mea, și pentru numele Tău, povățuitorul și hrana mea vei fi” (v. 3). Nu pentru vrednicia mea, „ci pentru numele Tău”; să strălucească slava Ta, iar nu vrednicia mea. „Povățuitorul meu vei fi”, să nu mă rătăcesc departe de Tine. „Și hrana mea” ca să ajung suficient de tare pentru a lua mâncarea îngerilor. Fiindcă Cel ce ne-a făgădui mâncarea cea cerească, aici pe pământ, în blândețea Lui de mamă, ne dă lapte. Cum cea care hrănește copilul trece prin propriul ei trup mâncarea pe care copilul prea mic nu o poate lua încă, și i-o dă împreună cu laptele ei (căci copilul nu primește de la mama lui, și cu ajutorul trupului, decât mâncarea ce i-ar fi pusă pe masă), tot așa Domnul, ca să treacă în noi înțelepciunea Sa ca pe un lapte divin, ni se arată îmbrăcat în trup omenesc. Trupul lui Iisus Hristos, deci, zice aici: „Tu vei fi hrana mea”.

10. „De cursa care mi-au întins-o mie în ascuns, Tu mă vei izbăvi” (v. 4). Aici încep să se ivească Patimile. „Mă vei izbăvi de cursa ce mi-au întins-o în ascuns.” Nu numai Patimile pe care Domnul Iisus a trebuit să le sufere, ci și cursele demonului întinse până la sfârșitul lumii; și, nenorocire celui ce se lasă prins în aceste curse, și tot omul cade în ele, de nu își pune în Dumnezeu nădejdea lui, de nu zice: „Întru Tine

nădăjduiesc, Dumnezeuul meu, și nu voi cădea în rușine veșnică: mântuiește-mă întru dreptatea Ta și mă izbăvește” (v. 1). E întinsă capcana vrăjmașului, este pregătită. A pus în ca păcatul și frica: păcatul să ne înlănțuiască, frica să ne zdrobească și să ne fure. Dar tu, închide păcatului ușa postelor, fricii, ușa timidității, și vei scăpa curselor. Cel care este capul tău, Acela te-a învățat cum să lupți, El, care a voit, pentru a te învăța pe tine, să fie supus ispitelor. Prin poftă a fost ispitit mai întâi, căci diavolul încerca să-l deschidă poarta dorințelor, când îi zicea: „Poruncește acestor pietre să devină pâini. Închină-Te mie și îți voi da toate împărățiile. Aruncă-Te jos, căci scris este, a poruncit îngerilor Lui să te ia pe mâini, să nu-ti lovești de piatră piciorul Tău” (Mt 4, 3-9). Toate atracțiile acestea sunt momeli ale poftelor. Dar, când a văzut închizându-se ușile poftelor în Acela ce îndura pentru noi să fie ispitit, a încercat ușa fricii și a pus la cale Patimile. Acestea ne spune Evanghelistul: „După ce a terminat toate ispitele lui, diavolul s-a depărtat de El până la o vreme” (Lc 4, 13). Ce vrea să zică: până la o vreme? Că trebuia să vină din nou apoi și să-și pună puterile de partea fricii, de vreme ce a eșuat de partea poftelor. Trupul lui Hristos deci, va fi ispitit până la sfârșit.

Fraților, atunci când se dădea împotriva creștinilor nu știu care lege de prigoană, trupul lui Hristos, întreg trupul Lui era lovit; iată pentru ce cuvântul Psalmistului: „Ca pe o grămadă de nisip m-au împins să cad, dar Domnul m-a sprijinit” (Ps 117, 3). Dar când s-au sfârșit toate răutățile ce loveau întregul trup al Bisericii, ca să o împingă să cadă, ispitirea devine parțială. E încercat trupul lui Hristos; dacă nu suferă într-o Biserică, suferă în cealaltă. Nu mai are să-i mai fie frică de furia unui împărat, ci suferă ocările unui popor rău. Câte stricăciuni îi provoacă poporul acesta! Câte răutăți nu îndură

din partea acestor creștini, a celor prinși în plasa diavolului, și care se înmulțesc atâta, că scufundă corăbiile ca la pescuitul Mântuitorului de dinaintea patimilor Lui!? Nu-i lipsese de atunci încercările. Să nu spună nimeni: nu mai e vremea prigoanelor. Cel ce vorbește așa își promite pacea; și oricine își promite pacea, este surprins în siguranța lui.

Întreg trupul lui Iisus Hristos deci să strige: „Tu mă vei izbăvi de cursele pe care în ascuns mi le-au întins”; că Stăpânul nostru a fost izbăvit de cursa pe care în ascuns o întindeau cei pe care Evanghelia nu demult ni-i vestea că vor spune într-o zi: „Vedeți pe moștenitorul, veniți, să-l omorăm, iar noi să avem moștenirea”, și care au pronunțat osânda, când El i-a întrebat: „Cum va pedepsi stăpânul pe aceste slugi netrebnice? Pe cei răi cu rău îi va pierde, au răspuns, iar via o va da altor lucrători. Ce!, zice Mântuitorul, nu ați citit și voi la fel: piatra pe care au aruncat-o ziditorii a ajuns în capul unghiului?” (Mt 21, 38, 42) Ne lămurește în acest fel că „a arunca piatra, pentru cei ce zideau” însemna „a izgoni pe moștenitor din vie și a-l omorî”. El, deci, a fost izbăvit. Este în cer Capul nostru; este liber. Să ne alipim Lui prin dragoste, să-I fim mai strâns uniți prin nemurire și să spunem cu toții: „Tu mă vei izbăvi de cursele ce mi-au întins în taină, că Tu ești apărătorul meu” (v. 4).

II. Să ascultăm dar cuvintele rostite de Domnul pe cruce: „În mâinile Tale îmi dau duhul Meu” (v. 5). Când vedem în Evanghelia că Iisus Hristos repetă cuvintele acestui psalm, nu ne mai îndoiim că El vorbește aici. Citești în Evanghelia că Hristos a spus: „În mâinile Tale îmi dau duhul Meu; și plecându-și capul, și-a dat duhul” (Lc 23, 46). Repetând aceste cuvinte, scopul Lui a fost să te învețe pe tine că El este Cel ce vorbește în psalmul acesta. Pe El deci trebuie să-L cauți; amintește-ți că

El a voit ca noi să-L căutăm și în celălalt psalm, pentru ajutorul de dimineață: „Au străpuns mâinile și picioarele Mele: au numărat oasele Mele, M-au privit și s-au uitat la Mine, hainele Mele și-au împărțit, au tras la sorți cămașa Mea” (Ps 21, 18-20). Și, ca să te învețe că întru El toate acestea s-au împlinit, a rostit începutul psalmului: „Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Ps 21, 1) Și totuși, în numele mădularilor Sale El vorbea în acest fel, pentru că niciodată Tatăl nu și-a abandonat Fiul Cel Unic. „M-ai răscumpărat, Doamne, Dumnezeul adevărului.” Tu ești Dumnezeul adevărului, că Tu împlinești făgăduința ce ai făcut-o și nici o promisiune a Ta nu e deșartă.

12. „Urăști pe cei ce se alipesc deșertăciunii în zadar” (v. 6). Cine se alătură deșertăciunii? Cel ce moare prin frica de moarte. Frica de moarte îl face să mintă, și moare chiar înainte de a muri, el care nu mințea decât ca să trăiască. Tu minți pentru a nu muri, și ai atunci și minciuna și moartea: vrând să scapi de o moarte pe care o poți amâna pentru puțin, dar nu să o eviți, tu riști o îndoită moarte, a sufletului, iar apoi cea a trupului. De unde nenorocirea, dacă nu din atașamentul tău la aceste deșertăciuni? Că tu găsești desfătare în ziua care trece, în timpul ce zboară, din care nimic nu poți opri, care, dimpotrivă, te ia cu el. „Urăști pe cei ce se alipesc deșertăciunii în zadar.” Iar eu, care nu iubesc deșertăciunea, nădejdea mea o pun în Domnul. Tu nădăjduiești în banii tăi, înseamnă să te atașezi deșertăciunii; nădăjduiești în onoruri, în mărirea omenească, înseamnă să te alipești deșertăciunii; nădăjduiești într-un prieten puternic, înseamnă să te alipești deșertăciunii. Când tu ți-ai pus nădejdea ta în toate acestea; sau le lași prin moarte, sau, dacă trăiești, toate vor pieri, iar speranța ta este înșelată. Despre această vanitate spune Isaia profetul: „Tot

trupul nu este decât o iarbă, și toată slava lui nu-i decât o floare de câmp; floarea trece și iarba se usucă, dar cuvântul Domnului rămâne în veac” (Is 40, 6). Dar eu, departe de a urma celor ce nădăjduiesc în deșertăciuni, se alipesc vanității în Dumnezeu mi-am pus nădejdea mea, care nu-l deșert.

13. „În mila Ta mă voi bucura și voi birui”, nu întru dreptatea mea. „Că spre smerenia mea ai privit, din nevoi ai mântuit sufletul meu și nu m-ai dat în mâinile vrăjmașilor mei” (v. 7-8). Care sunt nevoile din care vrem să fie sufletul nostru izbăvit? Cine va putea să le enumere? Cine va spune cât de mari sunt? Mai ales cine ne va zice cât sunt de evitat, de temut? O primă durere, și chin crud printre oameni, să nu poți cunoaște inima aproapelui, să te îndoiești aproape mereu de sentimentele unui prieten credincios, și să ai permanent o bună părere despre un prieten infidel. O necesitate de plâns! Ce să faci să vezi inimile? Cu ce ochi le vei vedea, om slab și neputincios? Ce faci astăzi să vezi inima fratelui tău? N-ai nimic de făcut. Încă o și mai mare neputință: nu știi ce va fi mâine inima ta.

Ce voi mai zice de celelalte neputințe ale firii noastre? Noi trebuie să murim, și nimeni nu vrea să moară. Nimeni nu voiește ceea ce trebuie să i se întâmple cu forța sau de bunăvoie. O condiție deplorabilă, să respingi ceea ce nu ai putea evita. Că, de puteam, niciodată nu consimțeam să murim: am dori să devenim ca îngerii, dar printr-o oarecare schimbare, iar nu trecând prin moarte, cum zice Apostolul: „O altă casă ne va dărui Dumnezeu. O casă ce nu va fi făcută de mână de om, o casă veșnică în Ceruri. De aceea suspinăm, dorind să fim îmbrăcați de slava acestei case cerești ca și de un al doilea veșmânt. Dacă totuși suntem aflați îmbrăcați, iar nu goi. Câtă vreme suntem în trupul acesta ca într-un cort, suspinăm sub greutatea lui, căci ne dorim, nu să fim despuiați,

ci îmbrăcați pe deasupra: așa încât, ceea ce e muritor, să fie înghițit de viață” (II Cor 5, 1-4). Vrem să ajungem în Împărăția lui Dumnezeu, nu însă pe calea morții; și totuși necesitatea ne spune: vei veni acolo. Nu vrei să vii acolo, o, om slab, iar Dumnezeu pe acolo a venit la tine.

Ce dură necesitate, să biruim dorințele noastre cele vechi, obișnuințele noastre îmbătrânite! Să biruești o obișnuință este o luptă dureroasă, tu o știi. Vezi bine că faptele tale sunt rele, dezgustătoare, nefericite, și totuși te-ncăpățânezi: ce-ai făcut ieri, vei face și mâine. De nu-ți plac cuvintele mele aici, cât trebuie să te apese propriul tău cuget! Și totuși vei mai cădea încă. De unde antrenamentul acesta? Cine-l poate reduce până într-atât? Se află în mădularele tale o lege împotriva legii minții tale? Atunci strigă: „Nenorocit om ce sunt! Cine mă va izbăvi pe mine de acest trup al morții? Harul lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos Domnul nostru” (Rom 7, 23). Și se va împlini atunci întru tine ceea ce nu demult spuneai: „Iar eu mi-am pus nădejdea mea în Domnul; întru mila Ta mă voi bucura și voi birui, că ai privit la sinceritatea mea și ai izbăvit sufletul meu din robia vieții acesteia”. Cum a fost sufletul tău izbăvit de această robie, dacă nu deoarece Dumnezeu a privit întru umilința asupra ta? Dacă tu nu erai smerit, El nu te-ar fi auzit scoțând din robie viața ta. Se smerea pe sine cel ce zicea: „Nenorocit om ce sunt! Cine mă va slobozi pe mine de acest trup al morții?” Dar nu se umileau cei ce, „necunoscând dreptatea lui Dumnezeu și voind să-și statornicească propria lor dreptate, nu s-au supus dreptății lui Dumnezeu” (Rom 10, 3).

14. „Nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașilor mei” (v. 8): nu a vecinului tău, nici a colegului tău, nici a tovarășului de armă pe care l-ai rănit, nici a vreunuia din orașul tău pe care poate tu l-ai jignit prin ocări. Suntem obligați să ne rugăm pentru toți aceștia.

Dar avem un alt vrăjmaș care e diavolul, șarpele cel de demult. Vom scăpa cu toții puterii sale prin moarte, dacă moartea noastră este sfântă. Oricine moare în păcat e lepădat prin moartea aceasta în mâinile diavolului, ca să fie împreună cu el osândit chinului fără de sfârșit. Domnul Dumnezeu nostru deci, ne scapă pe noi strâmtorărilor vrăjmașului, și dușmanul acesta prin poftele noastre vrea să ne prindă. Or, poftele noastre, atunci când cresc să ne robească, se numesc trebuințe. O dată ce Domnul va fi izbăvit sufletul nostru de necesitățile acestea, ce puțință va mai avea demonul asupra noastră, ca să ne înrobească cu puterea lui?

15. „În cale largă ai întărit pașii mei” (v. 8). Sigur, calea este strâmtă⁸; îngustă pentru sufletul robit, dar largă pentru dragoste; dragostea face larg ceea ce este prea strâmt. „Ai întărit pașii mei, spune el, în calea cea largă”, de teamă ca picioarele mele, prea strâmtorate, să nu ajungă să se împiedice, și prin aceasta să-mi provoace căderea. Ce vrea să zică: „În loc larg ai pus picioarele mele”? Mi-ai arătat ușoare faptele dreptății, atât de dureroase altădată; acesta este sensul cuvintelor: „În loc larg ai pus picioarele mele”.

16. „Miluiește -mă, Dumnezeule, că necajit sunt; mânia Ta a tulburat ochii mei, sufletul și inima mea; a slăbit viața mea în suferință, și întru suspine anii mei.” (v. 9) Vă ajunge frăților voastre, iubiților; cu ajutorul lui Dumnezeu, într-o altă dată, voi sfârși restul datoriei mele, ca să termin psalmul înainte de plecarea mea.

---

⁸ Mt 7, 14

Al treilea Comentariu la Psalmul al XXX-lea Suspinele Bisericii

1. Să ne întoarcem atenția noastră, fraților, spre continuarea psalmului, și să luăm seama la persoana profetului. Căci, dacă înțelegem că ne aflăm în vremea necazului, vom avea bucurie în ziua răsplătirii. V-am făcut să băgați de seamă, fraților, expunându-vă primcle versete ale psalmului nostru, că Iisus Hristos este Cel ce vorbește; nu v-am ascuns că Hristos trebuie aici să se spună despre Cap și despre mădulare; și mi se pare că mărturiile Scripturii pe care le-am citat stabileau, cu o ultimă evidență și în modul de a nu lăsa îndoială, că Hristos se înțelege despre Cap și trup, despre Mire și Mircasă, despre Fiul lui Dumnezeu și Biserică, despre Fiul lui Dumnezeu ce s-a făcut om pentru noi, ca să ridice pe fiii oamenilor la calitatea de fii ai lui Dumnezeu; pentru ca, printr-o taină de nedescris, să fie doi într-un singur trup, așa cum doi sunt în același glas la profeți. Psalmistul a mulțumit deci lui Dumnezeu cu cuvintele: „Cu bunăvoință ai privit la smerenia mea; ai scos sufletul meu din robie, nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașului meu, și întru lărgime ai pus picioarele mele” (v. 7-8). Acestea sunt faptele de mulțumire ale omului izbăvit din necaz, ale tuturor mădularilor lui Hristos scăpate din chin și robie. „Miluiește-mă, Doamne,

iarăși strigă, că sunt necăjit.” Dacă e necăjit, e la strâmtorare; cum spunea atunci: „Întru lărgime ai pus picioarele mele”? Cum sunt picioarele lui la lărgime, dacă mai este încă în necaz? Doar dacă e un singur glas, așa cum nu vorbește decât un singur trup; dar ca unele mădulare să fie întru lărgime, iar altele la strâmtorare, înseamnă oare că multe vor găsi ușoare faptele dreptății, pe când celelalte vor suspina întru necazuri? Căci dacă nu erau mădularele în situații diferite, Apostolul nu ar fi spus: „De suferă un mădular, toate celelalte suferă împreună cu el, și dacă este cinstit un mădular, toate celelalte se bucură cu el” (I Cor 12, 26). Oarecare Biserici, de exemplu, sunt în pace, altele întru necaz; la cele ce sunt în pace picioarele le sunt întru lărgime, sunt însă în strâmtorare cele ce se află în necaz: dar durerea unora chinuie pe cele ce sunt în pace, iar pacea celorlalte mângâie pe cele suferinde. Există deci în trup o asemenea unitate, că orice schismă este gonită, iar schisma nu este decât roada disensiunii. *Dragostea formează legătura, legătura strânge unitatea, unitatea păzește iubirea, iubirea duce la frumusețile cele veșnice.* Să strige deci trupul în numele unora dintre mădulare: „Miluiește-mă, Doamne, că sunt necăjit, mânia Ta a tulburat ochii mei, sufletul și inima mea” (v. 9).

2. Să vedem atunci de unde tulburarea aceasta, fiindcă, nu demult, interlocutorul părea să se bucure de izbăvire și de dreptatea cu care Dumnezeu a îmbogățit din belșug sufletul lui și de lărgimea pe care dragostea a pus-o picioarelor lui. De unde deci necazul, dacă nu din cuvântul pe care Domnul l-a zis: „Și cum nedreptatea va spori, dragostea multora se va răci” (Mt 24, 12). Căci, după ce Domnul a arătat numărul cel mic al sfinților, face să se arunce năvodul în mare, iar Biserica prinse să creacă, cu mulțimea peștilor care au fost prinși, după

prezicerea: „Minunile Tale am spus și le-am făcut cunoscute, iar ei s-au înmulțit foarte” (Ps 39, 6). Și corăbiile erau gata să se scufunde, plasa să se rupă, cum s-a spus la primul pescuit al Domnului înainte de Patima Sa¹.

Aceasta este deci mulțimea ce se înghesuie în bisericile noastre, la sărbătorile Paștelui, că zidurile lor prea strânte pot cu greu să o cuprindă. Cum oare nu ar necăji mulțimea aceasta pe cel care vede la spectacole, în amfiteatre, pe aceiași oameni care nu demult umpleau bisericile?² Când vede în fărâdelegi pe cei care acum cântau laude lui Dumnezeu? Când aude blesteme în gurile ce răspundeau *Amin*? Să stăruiască totuși, să persiste, să nu slăbească în mijlocul nenumăratei mulțimi a celor răi, de vreme ce grăuntele cel bun nimic nu pierde în mijlocul paielor, până ce să fie vânturat și pus în hambar; acolo va fi în mijlocul sfinților, la adăpost de orice praf ce l-ar putea necăji. Să stăruiască, că Însuși Domnul, după ce a spus că „mulțimea de fărâdelegi va face să se răcească dragostea multora”, vrea să împiedice ca mulțimea aceasta de fărâdelegi să facă picioarele noastre să se clatine și să ne provoace căderea, și ca să mențină pe credincioși, să-i mângâie, să-i încurajeze, adaugă cuvintele: „Acela se va mântui, care va fi stăruit până la sfârșit” (Mt 24, 13).

3. Să socotim că acesta e necazul interlocutorului psalmului.

¹ Lc 5, 6

² Augustin critică această atitudine și în alte comentarii la psalmi: „Ce oameni sunt și creștinii ăștia?... Nu-i vedem oare în zile de sărbătoare și spectacole, umplând teatrele și amfiteatrele, apoi mergând în biserică la sărbători?” (Comentariul la Psalmul 99, 12). „Ce mulțimi nu umplu câteodată bisericile noastre, nu le strămtorează pereții, nu se înghesuie până la a se sufoca? Dacă sunt jocuri publice, îi vedem nestăpânit alergând la amfiteatre; aceștia sunt fără de număr” (Comentariul la Psalmul 39, 10).

Necazul ar trebui să-i smulgă lacrimi, de vreme ce orice necaz duce la tristețe, și totuși, întru durerea lui, se arată plin de mânie și zice: „Miluiește-mă, Doamne, că mânia a tulburat ochii mei”. Pentru ce mânie, dacă ești în necaz? Se irită împotriva păcatelor celorlalți. Cine nu ar fi cuprins de mânie văzând pe cei ce mărturisesc cu buzele pe Domnul, și care îl neagă prin moravurile lor?³ Cine nu s-ar supăra văzând oameni renunțând la lume în cuvânt, iar nu în faptă? Cine ar vedea cu nepăsare pe frați întinzând curse fraților lor și devenind mincinoși în sărutarea pe care și-o dau primind Sfintele Taine? Și cine ar putea spune toate păcatele ce cheamă mânia trupului lui Hristos, ce este înlăuntrul sufletului Lui, și care suspină ca și grăuntele cel bun amestecat cu paie? Degeaba se văd cei care suspină în acest fel, care se mânie; ca și cum în zadar vedem grăul când se bate în arie. Oricine nu ar cunoaște numărul spicelor aruncate pe câmp, ar putea crede că nu sunt decât paie; dar sub mormanul pe care l-am crede a fi numai de paie, cel ce vântură va descoperi multe boabe bune. În acești credincioși deci suspină în ascuns, se mânie cel care a zis într-o altă parte: „Râvna casei tale mă mănâncă” (Ps 68, 11). Și într-un alt loc, la vederea a mulțime de păcătoși, strigă: „Mâhnirea m-a cuprins la vederea celor ce părăsesc legea Ta” (Ps 118, 53), iar mai departe: „Văzut-am pe călcătorii de lege și de durere m-am uscat” (Ps 118, 158).

4. E de temut totuși ca furia aceasta să nu ajungă până la ură; căci mânia nu este încă ură. Ne supărăm pe fiul nostru, pentru aceasta nu-l urâm: păstrezi moștenirea celui ce tremură

---

³ Se pot găsi abordări morale asemănătoare și în alte predici. Iată un exemplu: „Nu spunți: Ce! Cutare nu este creștin botezat? Și se îmbată. Cutare nu este creștin botezat? Și are concubine. Cutare nu este creștin botezat? Și săvârșește fărâdelegi în toată ziua” (Predica 251, 2).

înaintea iritării tale; și chiar mânia ta nu are altă țintă decât să-i prevină ruina care l-ar duce la neorânduială. Mânia deci nu este încă ură, și adesea noi oamenii suntem departe de a urî pe omul împotriva căruia ne mâniem. Însă de durează puțin mânia în sufletul nostru, de nu e imediat izgonită, sporește și se transformă în ură. Iar noi trebuie să ne silim să înăbușim orice mânie înainte să devină ură, căci Scriptura ne avertizează „să nu lăsăm să apună soarele peste mânia noastră” (Ef 4, 26). Întâlnim uneori câte un creștin ce urăște și care mustră la celălalt un act de mânie; face o crimă din mânia altuia, iar el își hrănește propria ură; are o bârnă în ochiul lui, și blamează pe fratele lui că are un pai în al său¹. Acest pai totuși, mic lăstar, va ajunge bârnă dacă nu e smuls imediat. Psalmistul nu zice: s-a închis ochiul meu de mânie, ci s-a „tulburat”. Închiderea va fi rezultatul urii, iar nu al mâniei. Vedeți că ura va stinge cu totul ochiul lui: „Cel ce urăște pe fratele său, spune Sfântul Ioan, este încă în întuneric” (I In 2, 11). Deci ochiul e mai întâi tulburat de mânie înainte să ajungă în întuneric; dar să veghem mânia să nu degenereze în ură, iar ochiul nostru să nu se stingă. „Mânia a tulburat ochii mei, spune psalmistul, sufletul și inima mea”, adică, a tulburat tot ce se află înlăuntrul meu, căci inima le arată pe cele interioare. Este îngăduit uneori să ne mâniem împotriva celor răi, perversi, a călcătorilor de lege, a oamenilor cu viață rea, însă nu ne este permis să strigăm. Or, mânia ce nu trebuie să izbucnească în strigăte, este pentru noi o tulburare interioară. **Atât de mare e câteodată răul, că nici măcar nu-l mai putem muștra.**

5. „Întru durere s-a sfârșit viața mea, și anii mei întru suspine” (v. 10). „Viața mea, zice profetul, e o chinuitoare slăbiciune.” A zis și Sfântul Pavel: „Acum noi suntem vii, dacă

¹ Mt 7, 3

voi rămâneți tari întru Domnul” (I Tes 3, 8). **Toți cei ce au găsit desăvârșirea în Evanhelie și în har, nu trăiesc decât pentru ceilalți.** Căci nu mai au nici o trebuință să trăiască aici, pe pământ. Dar, cum ceilalți au nevoie de slujirea lor, se împlinește în ei cuvântul Apostolului: „Am dorința vie să fiu slobozit de legăturile trupului și să fiu cu Iisus Hristos, ceea ce este mult mai bine; dar vă e de folos să rămân în această viață” (Fil 1, 23-24). Pentru omul care nu-și vede decât interesele sale, ostenele, predicăția lui rămân fără roadă în ceilalți, viața lui se stinge în sărăcie. Nenorocită sărăcie! O foame de plâns! Căci cei pe care noi îi câștigăm lui Dumnezeu, sunt pentru Biserică o hrană. Ce spun eu, o hrană? Da, îi trece prin trupul ei, așa cum trece mâncarea prin corpul nostru. Aceasta este lucrarea Bisericii prin cei sfinți; îi e foame de cei pe care ea vrea să-i câștige, iar atunci când i-a putut câștiga, și-i face mâncare.

Sfântul Petru prefigura Biserica, atunci când a văzut din cer coborând așternut cuprinzând toate felurile de animale, patrupede, reptile, păsări ce, la rândul lor, simbolizau toate neamurile. Domnul ne arăta că Biserica trebuie să cuprindă toate popoarele pământului și să le preschimbe în propriul ei trup; și zice Sfântului Petru: „Junghie și mănâncă” (Fapte 10, 13). Junghie și mănâncă, o, Sfântă Biserică, o, Petre, fiindcă pe piatra aceasta voi zidi Biserica Mea⁵. Junghie mai întâi, mănâncă apoi; omoară ceea ce sunt ei, și fă-i ce ești tu. Atunci când se predică Evanghelia, iar predicatorul vede că oamenii nu au nici un câștig, de ce oare nu strigă: „În durere se încovoiaie viața mea, iar anii mei întru suspine. Slăbit-a întru sărăcie puterea mea, și oasele mele s-au tulburat” (v. 10)? Anii pe care noi îi petrecem aici se scurg întru suspine. De ce?

⁵ Mt 16, 18

„Pentru că abundă fărădelegea, și dragostea multora se răcește” (Mt 24, 12). Sunt suspine, iar nu strigăte puternice. Când vede Biserica mulțimea alergând spre pierzare, își înghite lacrimile, și spune lui Dumnezeu: „Nu-Ți sunt ascunse suspinele mele” (Ps 37, 10). Aceste cuvinte dintr-un alt psalm, și care se potrivesc cu acesta, vor să spună: pot fi ascunse oamenilor suspinele mele, dar Ție niciodată nu-Ți sunt uitate. „În sărăcie slăbește viața mea, iar oasele mele sunt tulburate.” Am făcut cunoscută deja sărăcia. Prin oase înțelegem pe cei puternici ai Bisericii; pe cei ce nu se tem de prigonitori, se tulbură uneori de fărădelegile fraților lor.

6. „Mai ocărât sunt decât toți vrăjmașii mei, vecinilor mei foarte, frică celor ce mă cunosc pe mine” (v. 11). Care sunt dușmanii Bisericii? Păgânii și iudeii? **Viața unui creștin rău este mai rea decât viața lor.** Vreți să înțelegeți cum de este ea mai stricată? Profetul Iezechiel îi compară pe vrăjmași cu niște ramuri nefolositoare⁶. Presupuneți că păgânii sunt copacii unei păduri din afara Bisericii, mai putem încă scoate o parte, așa cum găsește meseriașul o bucată care să-i convină în lemnul pe care îl lucrează; dacă găsește noduri, curburi, scoarță, taie, decupează, îndreaptă, ca să-l facă potrivit folosinței oamenilor. Lemnul din crengi însă nu-i aduce nici o roadă, și dacă este rupt din trunchi, lucrătorul nu poate face nimic cu el, nu e bun decât de aruncat în foc. Ascultați bine, fraților; lemnului de pădure îi este oriunde de preferat creanga ce ține de trunchi, căci atunci ea dă roade; când însă securea lucrătorului a tăiat-o de pe trunchi, îi preferăm lemnul de pădure, din care meseriașul poate folosi o parte, pe când crengile nu sunt căutate decât de acela care face focul.

Deci, la vederea a o atât de mare mulțime ce duce în

⁶ Iez 15, 2

Biserică o viață dezordonată, profetul strigă: „Ocara mea e mai mare decât a vrăjmașilor mei”. Mai rău trăiesc ei luând parte la tainele mele, decât cei ce n-au gustat din ele. De ce să nu o zicem direct în latină, atunci când explicăm un psalm? Și dacă suntem mai rezervați altădată, măcar necesitatea de a expune ceea ce tratăm, să ne dea libertatea de a muștra neorânduielele. „Ocărât sunt mai mult decât toți vrăjmașii mei.” Despre aceștia a spus Sfântul Petru: „Cea din urmă stare a lor devine mai rea decât cea dintâi; mai bine să nu fi cunoscut calea dreptății, decât să se întoarcă înapoi, după ce au cunoscut-o, și să lepede legea cea sfântă care le-a fost dată lor.” Dar a spune „că era mai bine pentru ei să nu cunoască calea dreptății”, nu înseamnă oare a crede că vrăjmașii noștri, cei din afara Bisericii, sunt mai buni decât creștinii ce trăiesc în neorânduială, care aglomerează astfel și sufocă Biserica? „Mai bine, spune Apostolul, să nu cunoască calea dreptății, decât să se întoarcă înapoi după ce au cunoscut-o și să lepede legea cea sfântă care le-a fost dată lor” (II Petru 2, 20-21). Vedeți ce comparație grozavă face la adresa lor: „Li s-a întâmplat ceea ce spune un proverb adevărat, s-a întors câinele la vărsătura lui” (II Petru 2, 22). Și, de vreme ce atâția creștini asemenea umplu bisericile noastre, numărul mic al celor buni ce se găsesc în ea, sau mai degrabă Biserica prin glasul celor puțini, are oare motiv să strige: „Ocărât sunt mai mult decât toți vrăjmașii mei: vecinilor mei foarte: frică celor ce mă cunosc pe mine”? Plin sunt de ocară în ochii vecinilor mei, adică a celor ce se apropiau de mine să îmbrățișeze credința, sau cei apropiați mie s-au dezgustat văzând viața dezordonată a celor răi și a creștinilor mincinoși. Câți oameni, vedeți voi, fraților, care vor să fie creștini, și care se întorc înapoi în fața moravurilor

stricate a creștinilor celor răi! Aceștia sunt vecinii noștri ce se apropiau de noi și care au dat înapoi în fața prea multei noastre ocări.

7. „Frică sunt celor ce mă cunosc pe mine.” Pentru ce atâta frică? „Frică sunt, spune psalmistul, celor ce mă cunosc.” Ce este pentru un om atât de înspăimântător, să vezi în dezordine o atât de mare mulțime, să afli în cădere pe cei la care aveai cele mai mari speranțe? Ți este frică atunci ca toți cei pe care el i-a crezut buni să nu fie asemenea lor, și atunci aproape orice suflet cinstit devine suspect. Ce om!, zice. Cum a căzut! Cum să-l surprind întru aceste ticăloșii, în faptele acestea urâte, nesuferite? Nu îi seamănă oare toți creștinii, credeți voi? Iată sensul cuvintelor: „Frică sunt celor ce mă cunosc pe mine”, chiar și cei care ne cunosc mai bine, au slăbit spre noi. Și dacă nu ești sprijinit de propria ta conștiință, presupunând că ai una, vei crede că nimeni altul nu-ți este asemenea. Totuși un om se sprijină pe conștiința pe care o are despre el însuși, și în viața sa de zi cu zi își spune: o, tu, care tremuri mai mult decât toi ceilalți să nu fii rău, oare ești? Nu, răspunde conștiința. Dar dacă nu ești, ești oare singurul? Fii atent, mândria ta să nu depășească căderea lor. Departe de tine a te crede singurul. Și Ilie, cuprins de tristețe, văzând mulțime mare de necredincioși, striga: „Au omorât pe toți profeții Tăi și au nimicit altarul Tău; sunt singur, și mă caută și pe mine să mă omoare”. Și ce îi răspunde Domnul? „Mi-am păstrat șapte mii de oameni, care nu și-au plecat genunchiul lor în fața lui Baal” (I Regi 19, 10; Rom 11, 3). Deci, frații mei, remediul pentru toate aceste probleme este ca voi niciodată să nu gândiți rău despre frații voștri. Să fiți cu smerenie ceea ce voiți să fie ei, și nu veți cugeta că ei nu pot fi ce sunteți voi. Și totuși, cei ce vă cunosc pe voi, care v-au pus la încercare, trebuie să rămână cu frică.

8. „Cei ce mă vedeau, departe fugeau de mine” (v. 11). Cei ce nu m-au cunoscut, sunt vrednici de iertare, chiar depărtându-se de mine: accia însă care m-au văzut, se depărtează de mine. Dacă cei care mă vedeau fugeau de mine (deși, la propriu vorbind, nu fugeau afară, pentru că nu erau înăuntru, căci dacă erau înăuntru mă cunoșteau; adică cunoșteau trupul lui Hristos, mădularele, unitatea lui Hristos), dacă, spun eu, fugeau afară, iată ce este mai deplorabil, chiar de nesuportat, ca mulțimea care m-a văzut să fugă de mine: anume, după ce a cunoscut ce este Biserica, să se ducă afară formând împotriva Bisericii schisme și crezii.

Vezi astăzi, de exemplu, un om născut la donatiști, care nu știe unde este Biserica; rămâne în religia în care s-a născut, nu vei putea să-i smulgi credința pe care a supt-o împreună cu laptele doicii sale. Dă-mi însă un om, un om care răsfoiește Scriptura, care o citește, care o predică. E oare cu putință să nu găsească în ea cuvintele: „Cere de la Mine și îți voi da neamurile de moștenire, și stăpânirea Ta se va întinde până la marginile pământului” (Ps 2, 8)? Nu va vedea oare: „Clătinase-vor toate marginile pământului, și la Domnul se vor întoarce, și toate popoarele pământului se vor pleca înaintea Lui” (Ps 21, 28)? Dacă deci afli aici unitatea întregului univers, de ce să cauți întru cele dinafară, ca să te orbești pe tine însuți, iar pe ceilalți să-i lepezi întru orbirea ta? „Cei ce mă vedeau”, adică cei care știau ce înseamnă Biserica, cei care corectau Scripturile, „afară, departe au fugit de mine.” Credeți oare, fraților, că toți ereticii, în diferite părți ale lumii, n-au văzut în Sfintele Scripturi, că Biserica nu este binevestită decât ca și o comunitate ce trebuie să cuprindă lumea întreagă? Adevărat vă spun, frații mei: sigur noi cu toții suntem creștini, sau cel puțin purtăm numele de creștini, cu toții suntem însemnați cu pecetea lui

Hristos; profeții au vorbit despre Hristos mai în taină decât despre Biserică; și dacă nu mă înșel, Duhul lui Dumnezeu le arăta lor, în viitor, că oamenii vor forma secte împotriva Bisericii, vor ridica discuții puternice contra ei și vor accepta mult mai ușor pe Hristos. De aceea, punctul ce trebuia să fie cel mai combătut, a fost vestit, precizat cu mai multă claritate, cu mai multă evidență, tocmai ca această evidență să devină mărturie împotriva celor ce au citit profețiile, și totuși au ieșit din Biserică.

9. Nu vreau să citez decât un singur exemplu. Avraam, care e părintele nostru, nu pentru că noi am ieșit din el, ci fiindcă urmărim credința lui, era drept și plăcut lui Dumnezeu; credința lui a câștigat la bătrânețe un fiu numit Isaac, pe care Dumnezeu i l-a făgăduit de la Saara, soția lui⁷. Dumnezeu i-a poruncit să-l jertfească pe acest fiu; și atunci, fără să ezite, fără să gândească, fără să pună la îndoială porunca Domnului, fără să privească rea porunca pe care a putut-o urma Cel ce este bunătatea însăși, Avraam a dus pe fiul său ca să-l sacrifice, i-a pus lemnul pe umeri, și, ajungând la locul arătat, și-a ridicat mâna să-l lovească; la glasul Domnului, a coborât mâna ridicată la porunca Lui⁸. Ca să asculte, s-a dus să-l junghie, și tot ca să asculte s-a abținut; s-a supus totdeauna, nu s-a rușinat niciodată. Totuși, ca sacrificiul să fie împlinit și să nu se depărteze fără vărsarea de sânge, s-a găsit un berbec ale cărui coame erau încurcate într-un rug; Avraam l-a junghiat, iar jertfa a fost împlinită.

Să luăm seama la această întâmplare: e o prefigurare simbolică a lui Iisus Hristos. Dar să facem în sfârșit să se ivească prin discuție lumina, să ridicăm vălul să vedem ce

⁷ Fc 21, 2

⁸ Fc 22, 3

ascunde. Isaac, unicul și preaiubitul fiu, simboliza pe Fiul lui Dumnezeu; el își duce lemnul precum Hristos crucea⁹; asemenea și berbecul simboliza pe Iisus Hristos. Ce înseamnă să fii prins de coame, dacă nu să fii agățat pe lemnul crucii? Era prefigurarea lui Iisus Hristos. Dar trebuia să vestim Biserica, și după ce am vestit Capul, vestim trupul; Duhul Sfânt, Duhul lui Dumnezeu, voiește ca în aceeași clipă să-i prezică lui Avraam Biserica și renunță la simboluri. Pe Hristos L-a vestit prin simboluri, iar Biserica o prezice deschis; iată ce-i spune lui Avraam: „Pentru că te-ai suspus glasului Meu și nu ai cruțat pe unicul tău fiu pentru Mine. Te voi binecuvânta, voi înmulți pe urmașii tăi ca stelele cerului și ca nisipul mării, și toate neamurile pământului vor fi binecuvântate întru cel ce va ieși din tine” (Fc 21, 16-18). Peste tot aproape este prezis Hristos prin profeți, sub vălul simbolului, pe când Biserica în mod direct; pentru a o putea vedea cei ce trebuie să se declare împotriva ei și să se împlinescă întru ei fărădelegea prezisă de psalmist: „Cei ce mă vedeau afară, departe fugeau de mine”. Au ieșit din mijlocul nostru, spune Sfântul Ioan, cu privire la acești apostoli, dar nu erau dintre noi¹⁰.

10. „Uitat am fost, ca un mort șters din inimă” (v. 12). Uitat am fost; cei ce m-au văzut, m-au uitat, ca și cum eram mort în inima lor. „Uitat am fost, ca un mort șters din inimă; ca un vas stricat.” De ce ca un vas stricat? Obosea și nu folosea nimănui: era considerat atunci ca un vas, și cum nu folosea nimănui, se numește vas stricat.

11. „Am auzit ocara celor ce mă înconjurau” (v. 13). Mulți sunt cei ce stau împrejurul meu să mă asalte cu ocările lor. Câte blesteme nu se fac împotriva creștinilor celor răi, blesteme

⁹ In 19, 17

¹⁰ 1 In 2, 19

ce cad asupra creștinilor în general! Zice oare cel care anuncă asupra noastră ocara sau blestemul: vedeți ce fac creștinii răi? Nu, ci fără nici o distincție: uite ce fac creștinii. Acesta este cuvântul celor ce mă înconjoară, adică se învârt în jurul meu fără să intre. Pentru ce să mă înconjoare astfel și să nu intre? Pentru că iubesc cercul timpului. Nu intră într-adevăr căci nu iubesc veșnicia; sunt alipiți celor vremelnice, și ca legați unei roți; despre ei vorbește profetul într-o altă parte: „Pune-i pe ei ca o roată” (Ps 82, 12); și iarăși: „În cere se vor întoarce cei necredincioși”. În uelțirile lor împotriva mea, „cugetau să răpească sufletul meu.” Ce înseamnă: „Cugetau să răpească sufletul meu” (Ps 11, 9)? Adică să mă aducă la netrebnicia lor. Pentru cei ce blestemă Biserica fără a intra în sânul ei, puțin înseamnă a nu intra, vor încă prin ocările lor să ne facă pe noi să ieșim. Și dacă te fac pe tine să ieși din Biserică, se agață de sufletul tău, îți câștigă consimțământul; atunci ești în afara Bisericii, iar nu în ea.

12. Iar eu, în mijlocul atâtor ocări, a atâtor scandaluri, a atâtor răutăți și curse, neaflând întru cele dinafară decât nedreptate, neorânduială, în toate părțile căutând oameni pe care să-i pot urma, fără să găsesc, ce am făcut? În care parte m-am oprit? „Întru Tine, Dumnezeule, cu mi-am pus nădejdea” (v. 14). Nimic mai bun, nimic mai sigur. Voi ai să iei de model pe nu știu cine, și nu l-ai găsit bun; nu te mai gândi să-l urmezi. Ai căutat pe un al doilea, și nu știu ce nu ți-a plăcut la el; cauți pe un al treilea care nici el nu-ți e pe plac; trebuie oare să mori, că nici unul nici celălalt nu-ți plac? Încetează să mai nădăjduiești în om, căci „blestat cel ce și-a pus nădejdea lui în om” (Ier 17, 5). A voi să te sprijinești pe un om, să-l urmezi, să depinzi de el, înseamnă a nu voi decât lapte de mâncare; înseamnă a te asemăna copiilor ce vor meru la

sân, chiar atunci când nu le mai este potrivit. A bea lapte, a nu voi decât hrana ce ne vine pe canalul trupului, înscamnă a voi să trăiești printr-un om. Fii deci în stare să mănânci la masă, să iei mâncarea pe care o ia el, sau pe care poate n-a luat-o vreodată. Îți e de folos să nu fi găsit decât un om rău în acela pe care tu îl credeai bun și să nu fi supt la sânul pe care îl căutai ca pe cel al mamei tale, decât o amărăciune respingătoare, pentru ca decepția aceasta să te facă să cauți o hrană mai solidă. Aceasta o fac doicele în fiecare zi pentru copiii greu de înțăreat; pun pe sânul lor ceva amar, copiii să lase, împinși de dezgust, sânul și să caute masa. Să spunem deci: „Întru Tine, Doamne, eu mi-am pus nădejdea mea; zis-am: Tu ești Dumnezeuul meu.”

Tu ești Dumnezeuul meu; înapoia mea Donat! Înapoi Cecilian, nici unul, nici celălalt nu sunteți Dumnezeuul meu, nu trăiesc în numele unui om, ci în numele lui Iisus Hristos de Care mă alipesc. Ascultă ce spune Sfântul Pavel: „A fost oare Pavel răstignit pentru voi, sau în numele lui Pavel ați fost botezați?” (I Cor 1, 13) Aș muri dac-aș fi din partida lui Pavel, cum să nu mor dacă sunt din partida lui Donat! Înapoia mea deci numele oamenilor, oameni păcătoși! „Întru Tine, Doamne, eu mi-am pus nădejdea; zis-am: Tu ești Dumnezeuul meu.” Nu un om, oricare ar fi el; Tu ești Dumnezeuul meu. Unul trece, celălalt moare; Dumnezeu însă, nici nu moare, nici nu trece; nu este întru El nimic trecător, de vreme ce e desăvârșit, precum nici moarte, căci este veșnic. „Zis-am Domnului: Tu ești Dumnezeuul meu.”

13. „În mâinile Tale este soarta mea” (v. 15). Nu în mâinile oamenilor, ci ale Tale. Care este soarta mea? De să o numim soartă? Numirea de soartă nu trebuie să vă facă să credeți în vrăjitorii. Soarta nu are nimic rău, ci fără îndoială arată oamenilor voia lui Dumnezeu. Însăși Apostolii au aruncat sorți

pentru a alege un succesor al lui Iuda care a murit după ce L-a trădat pe Mântuitorul, așa cum era scris despre el: „A luat locul lui”; sorții oamenilor au ales doi, și, prin judecata lui Dumnezeu, a fost ales unul din cei doi. Căci a fost El întrebât, pentru a ști pe care din cei doi îl voia ca Apostol, „iar sorții au căzut pe Matias” (Fapte 1, 25-26). Ce înseamnă deci: „Soarta mea e în mâinile Tale”? Cât pot eu judeca, soartă se numește darul prin care suntem mântuiți. De ce să dăm numele de soartă darului lui Dumnezeu? Pentru că în sorți nu există alegere, ci voia lui Dumnezeu. A spune: acesta a făcut un pact, celălalt nu, înseamnă a lua în considerare meritele; iar atunci când se cântăresc meritele, e alegere, și nu sorți; și când Dumnezeu nu găsește în noi nici un merit, ne mântuiește prin sorții voii Sale, adică pentru că vrea, iar nu pentru că suntem vrednici, iată soarta. Cu dreptate cămașa Mântuitorului, țesută de sus¹¹, simbol al iubirii veșnice, și pe care călăii nu și-o puteau împărți, a fost trasă la sorți; cei ce au avut-o în acest fel sunt chipul celor ce sunt părtași la soarta sfinților. „Căci harul ne mântuiește prin credință, și aceasta nu vine de la voi (este soarta), ci este darul lui Dumnezeu. Nu este răsplata faptelor voastre (ca și cum ați făcut fapte în stare să vă arate vrednici), pentru ca nimeni să nu se laude. Suntem a Lui făptură, zidiți în Iisus Hristos spre fapte bune” (Efes 2, 8-10). În sensul acesta, soarta este ca o voie ascunsă a lui Dumnezeu. Există deci o soartă cu privire la oameni, o soartă ce izvorăște din tainica voie a lui Dumnezeu, întru care nu locuiește fărădelegea¹². Căci El nu acceptă pe nimeni, ci dreptatea Sa tainică este pentru noi un sort.

14. Dublați atenția voastră, fraților, și vedeți cum Sfântul Apostol Petru vine să confirme învățătura aceasta. Atunci când

¹¹ In 19, 23

¹² Rom 9, 14

Simon Magul, botezat de Filip, s-a alipit lui prin credința în minunile săvârșite înaintea lui¹³, Apostolii veneau în Samaria, unde însuși vrăjitorul a îmbrățișat credința și a primit botezul. Și-au pus mâinile peste credincioșii nou botezați, ce primiseră Duhul Sfânt și vorbeau în diferite limbi. Simon a fost cuprins de admirație și uimire la vederea acestei minuni ce făcea Duhul Sfânt să se pogoare peste oamenii cărora alți oameni le-au pus mâinile: a râvnit, nu acest dar, ci puterea, nu ceea ce-l putea mântui, ci ceea ce trebuia să satisfacă vanitatea lui. Cuprins de dorința aceasta, și cu inima plină de mândrie, cu o necredință diavolească, cu iubirea de măreție ce merita să fie lepădată, a spus Apostolilor: „Câți bani trebuie să vă dau ca Duhul Sfânt să se pogoare peste oamenii cărora eu îmi voi pune mâinile?” Omul acesta, care nu căuta decât cele vremelnice, care stătea doar în jurul Bisericii, credea că poate cu preț de bani să cumpere darul lui Dumnezeu. Credea că cu bani se va face stăpân al Duhului Sfânt, și că Apostolii vor fi lacomi așa cum el era mândru și necredincios. Dar Petru îi zice: „Să piară împreună cu tine banii tăi, care ai cugetat că darul lui Dumnezeu se poate primi cu preț de bani. Tu n-ai parte, nici sorț la credință” (Fapte 8, 13-21); adică nu ești părtaș al harului pe care noi l-am primit în dar, căci ai cugetat că poți cumpăra cu bani darul ce este gratuit. Și fiindcă este gratuit, poartă numele de sorț: „N-ai nici parte nici sorț la credință”.

M-am întins puțin; expresia: „Soarta mea este în mâinile Tale”, să nu vă insufle nici un fel de frică. Ce e soarta? Moștenirea Bisericii. Care-i sunt marginile? Marginile lumii. „Îți voi da neamurile de moștenire, și stăpânirea ta se va întinde până la margiline pământului” (Ps 2, 8). Să nu vină omul să-mi

¹³ Fapte 8, 13 și următ.

promită nu știu ce parte. „Soarta mea, o, Dumnezeule, e în
mâinile Tale”. Vă ajunge pentru astăzi, fraților, mâine, în numele
și cu ajutorul lui Dumnezeu, vă voi lămuri restul psalmului.

*Al patrulea comentariu
la Psalmul al XXX-lea
A treia predică
Nădejdea sfinților*

1. Ne rămâne un pic mai mult de o treime din psalmul asupra căruia am vorbit deja de două ori, și văd că trebuie totuși să-l termin astăzi. De aceea vă rog să mă iertați de nu mă opresc în locurile ce sunt clare, ca să ne ocupăm de cele ce au nevoie de lămurire. În multe pasaje, sensul se prezintă în mod firesc sufletului, altele au nevoie să fie puțin lămurite, în sfârșit, altele, deși puține la număr, cer multă atenție ca să fie înțelese. Ca să potrivim timpul puterilor voastre și alor noastre, vedeți și recunoașteți împreună cu noi paragrafele care sunt clare, lăudați pe Dumnezeu: rugați-vă dacă psalmul este o rugăciune, suspinați când el se tânguie, săltați dacă se veselește, nădăjduiți dacă el nădăjduiește și temeți-vă dacă el inspiră teamă. Tot ceea ce e scris aici trebuie să ne slujească de oglindă.

2. „Izbăvește-mă din mâinile vrăjmașilor mei și a celor ce mă prigonesc” (v. 15). Noi înșine să facem rugăciunea aceasta, și fiecare să o facă pentru vrăjmașii lui. E bine și trebuie să cerem lui Dumnezeu să ne izbăvească din mâinile celor ce ne urăsc pe noi. Dar să facem bine vrăjmașilor. Trebuie să ne rugăm pentru unii, să ne rugăm împotriva altora. Nu trebuie să avem nici un fel de ură împotriva celor ce ne urăsc

pe noi, oricare ar fi ei; **de urăști pe cel ce te face să suferi, în loc de unul rău, sunt doi. Să iubim chiar pe cel care ne prigonește, ca el să rămână singur întru răutatea lui.** Vrajmașii, împotriva cărora trebuie să ne rugăm, sunt diavolul și îngerii lui, care ne invidiază Împărăția Cerurilor, care nu pot îndura să ocupăm noi locurile de unde sunt ei izgoniți; să cerem ca sufletul nostru să fie izbăvit din mâinile lor. Deoarece adesea oamenii ajung uneltele lor prin ura pe care o au pentru ei. În acest fel Sfântul Pavel, avertizându-ne de precauțiile pe care trebuie să le luăm împotriva acestor dușmani, spune creștinilor prigoniți, și care trebuie să sufere când revoltarea, când înșelăciunile, când ura oamenilor: „Nu aveți de luptat împotriva trupului și sângelui, adică a oamenilor, ci a Începătorilor, a Puterilor, a Stăpânilor acestei lumi” (Ef 6, 12). A cărei lumi? A cerului și a pământului? Lui Dumnezeu nu-I place! Nu există alt Stăpân al lumii decât Acela care a zidit-o. Despre care lume vrea Apostolul să ne vorbească? Despre cei care iubesc lumea. Iar ca lămurire a adăugat: „Ceea ce eu numesc lume, este întunericul ei”. Care e întunericul, dacă nu nelegiuiri și cei necredincioși? Și atunci când au lăsat starea lor de necredință și fărădelege pentru a deveni credincioși și evlavioși, Apostolul le vorbește în acest fel: „Altădată nu erați decât întuneric, acum sunteți lumină întru Domnul; și aveți de luptat, le spune el, împotriva duhurilor răutății răspândite în văzduh, împotriva diavolului și a îngerilor lui”. Nu-i vedeți pe vrăjmașii voștri și îi biruiți. „Scoate-mă, Doamne, din mâinile vrăjmașilor și a prigonitorilor mei” (Ef 5, 8 și 6, 12).

3. „Arată peste robul Tău lumina feței Tale, și întru mila Ta mă izbăvește” (v. 16). Am spus ieri¹, și cei care au ascultat discursul de ieri își aduc aminte, că cei dintâi prigonitori ai

¹ În predica precedentă paragraful 2 și următoarele.

Bisericii sunt creștinii ce refuză să trăiască în credință. Ei sunt ocară Bisericii și o fac să îndure groaza urii lor: să-i muștrăm, să nu-i lăsăm să trăiască în neorânduială, să le dăm cel mai mic avertisment, imediat ce plănuiască răzbușnarea în inimile lor și caută ocazie să izbușnească. În mijlocul acestor creștini profetul suspină, sau mai curând noi înșine suspinăm: căci mulți sunt și abia dacă, în mulțimea aceasta, se pot zări câțiva credincioși, cum în arie cu greu se vede grăuntele cel bun pe care cel ce vântură trebuie să-l despartă de paie, pentru a umple hambarul Domnului². În mijlocul lor deci, spune suspinând: „Arată peste robul Tău lumina feței Tale”.

Privim cu bucurie ca pe o ocară că toți creștinii, și cei ce trăiesc în sfințenie, și cei ce trăiesc în neorânduială, poartă același nume, că sunt însemnați cu toții de aceeași pccete, se apropie toți de același altar, sunt cu toții curății de același botez, rostese cu toții aceeași Rugăciune Domnească și participă toți la săvârșirea acelorași Taine. Când vom putea cunoaște pe cei ce suspină și pe cei pentru care suspinăm, dacă nu arată Dumnezeu peste adevăratul Său slujitor lumina feței Sale? Ce înseamnă dar: „Arată peste robul Tău lumina feței Tale”? Fă să văd că sunt al Tău; și că nu poate zice creștinul cel necredincios că este al Tău, căci atunci degeaba ar fi zis psalmistul: „Judecă-mă, Doamne, și desparte dreptatea mea de a poporului necredincios” (Ps 42, 1). Cuvintele: „Desparte dreptatea mea”, au același sens ca: „Arată peste robul Tău lumina feței Tale”. Și totuși, ca să ștergem orice mândrie, sau orice voință de a face să domine propria lui dreptate, adaugă cuvintele: „Întru mila Ta mântuiește-mă”; anume, nu pentru dreptatea, nici pentru meritele mele, ci „pentru mila Ta”; nu că sunt eu vrednic, ci pentru că Tu ești

² Mt 3, 12

milostiv. Nu mă trata cu severitatea unui judecător, ci cu nesfârșita Ta bunătate spre iertare. „Întru mila Ta măntuiește-mă.”

4. „Nu voi fi rușinat, Doamne, că Te-am chemat pe Tine” (v. 17). Profetul ne dă motivul pentru care nu va fi rușinat, „că Te-am chemat, Dumnezeuule”. Vrei oare să rușinezi sufletul celui ce Te roagă? Vrei să i se spună: „Unde este Dumnezeu, ținta nădejzii tale”? Dar care este omul, fie el chiar necredincios, care nu cheamă pe Domnul? Dacă deci profetul nu putea spune într-un mod mai deosebit, și care nu are nimic în comun cu ceilalți: „Te-am chemat”, n-ar putea să ceară o astfel de răsplată din rugăciunea lui. Căci ar auzi în cugetul lui răspunsul pe care Domnul i l-ar face: de ce să-Mi ceri să nu fii rușinat? Pentru care motiv? Pentru că M-ai rugat? Dar oare în fiecare zi oamenii nu Mă roagă să-și împlinească adulterele la care cugetă? Nu îndrăznesc în rugăciunile lor să cheme moartea peste cei cărora le râvnesc moștenirea? Și, zilnic, nu Mă cheamă oare să ducă la bun sfârșit fărădelegea pe care o cugetă? Pentru ce să te întemeiezi pe răsplătirea pe care o ceri cu cuvintele: „Să nu fiu rușinat, că Te-am chemat pe Tine”? Ei cheamă adevărul, răspunde profetul, dar nu pe Mine.

Tu chemi pe Domnul atunci când Îl chemi în tine însuși; căci a-L chema înseamnă a-L ruga să vină întru tine și în casa inimii tale. Însă n-ai putea să chemi un asemenea Tată al familiei, dacă n-ai ști să-i pregătești un locaș potrivit. Să-ți răspundă într-adevăr Domnul și să spună: m-ai chemat, iată-Mă, unde să intru? Pot suferi oare murdăria conștiinței? De chemai să intre în casa ta pe cel mai mic dintre slujitorii Mei, nu ai avea oare grijă să faci mai întâi curățenie? Tu Mă chemi în inima Ta, și ea e plină de răpiri. Locul unde tu chemi pe Dumnezeu este plin de ocări, de adultere, plin de răpiri, fărădelegi, poftă rușinoasă, și acolo tu Mă pui să intru! Cum a vorbit profetul

despre acești oameni într-un alt psalm? N-au chemat pe Domnul¹, zice el; fără de nici o îndoială L-au chemat, și totuși nu L-au chemat. În câteva cuvinte răspund întrebării pe care tocmai am pus-o: de ce un om cere o atât de mare răsplătire, când nu poate invoca decât meritul „de a fi chemat pe Dumnezeu” și când vedem atâția oameni răi chemându-L și ei; aceasta e problema de rezolvat.

Încă un cuvânt spun celui zgârcit: chemi pe Domnul? De ce să-L chemi? Să mă-mbogățească, răspunde. Câștigul îl chemi deci, iar nu pe Domnul. Bogățiile atât de râvnite nu se pot câștiga nici prin robul tău, nici cu ajutorul fermierului tău, nici a clientului, a prietenului, a celui ce stă împreună cu tine, și atunci ai recurs la Domnul, faci din Domnul intermediarul câștigurilor tale. Prea mult Îl înjosești pe Dumnezeu. Vrei să chemi pe Domnul? Cheamă-L dezinteresat. Puțin este pentru zgârcenia ta să vină Domnul întru tine? Și dacă vine fără aur sau argint nu-L vei vrea? Între toate făpturile lui Dumnezeu, ce ți-ar putea ajunge, dacă El însuși nu-ți este suficient? Nu degeaba deci profetul a zis: „Să nu fiu rușinat că Te-am chemat pe Tine”. Chemați pe Domnul, o, fraților, dacă nu vreți să fiți rușinați. Cel ce vorbește în acest fel se teme de o oarecare rușine, de care a spus în primul verset: „Întru Tine cu mi-am pus nădejdea, Dumnezeul meu, și în veac nu voi fi rușinat”. Și ca să ne precizeze rușinea de care se teme, ce a adăugat, după ce a zis: „Să nu fiu rușinat că Te-am chemat pe Tine”, „Rușine necredincioșilor, spune, și să fie duși în iad”, să cadă în rușinea cea veșnică.

5. „Tăcere buzelor mincinoase, care spun ocară împotriva celui drept cu mândrie și dispreț” (v. 18). Dreptul este Hristos. Din câte buze nu ies insulte împotriva Lui cu defăimare și

¹ Ps 13, 5: 52, 6

mândrie? De unde mândria și disprețul acesta? Venind într-o umilință, a părut de nesocotit celor mândri. Cum vreți voi ca oamenii nebuni după onoruri să nu disprețuiască pe Acela care S-a suspus atâtor ocări? Cum să nu fie defăimat de cei ce prețuiesc viața atâta, Cel care a voit să moară? Cum să nu aibă dispreț pentru un răstignit, cei ce privesc drept ocară moartea pe cruce? Cum să nu nesocotească cei bogați pe Ziditorul lumii, Care, aici pe pământ, duce viață săracă? De la tot ceea ce oamenii caută cu ardoare, Iisus Hristos S-a abținut, nu din neputința de a avea, ci ca, prin abținerea Lui, să ne insufle nouă disprețul față de toți cei ce caută nebunește. Orice credincios care va voi să umble în calea lui Hristos și să urmeze umilința Stăpânului său, defăimat va fi în Hristos, căci este mădular al lui Hristos. Există deci dispreț pentru Cap și pentru mădular, și prin urmare, pentru Iisus Hristos în întregime, deoarece dreptatea e prezentă și în Cap și în mădular. Iisus Hristos în întregime trebuie disprețuit de cei necredincioși și mândri, ca să se împlinescă cuvintele spuse despre ei: „Tăcere buzelor mincinoase, care, cu defăimare și dispreț, fărădelege răspândesc asupra Celui Drept”. Când vor fi reduse la tăcere? Pe pământ? Niciodată. În fiecare zi strigă împotriva creștinilor, mai ales a celor smeriți; în toată ziua latră ocări și blesteme: limbile necredincioșilor ațâță astfel chinurile setei ce trebuie să-i ardă în iad, unde vor râvni cea mai mică picătură de apă fără a o avea⁴.

Nu acum deci trebuie să tacă buzele celor necredincioși. Când dar? Când fărădelegile lor se vor ridica împotriva lor ca să-i rușineze, așa scrie la Înțelepciune: „Cei drepti vor sta atunci cu mare tărie împotriva celor ce i-au prigonit. Iar ei vor zice: iată-i pe cei pe care i-am acoperit cu ocări și batjocură.

⁴ Lc 16, 24

lat-i socotiți printre fiii lui Dumnezeu, și partea lor este cu sfinții! Nebuni ce eram, ca o nebulie credeam viața lor” (Înț Sol 5, 1-5). Vor fi atunci reduse la tăcere buzele celor ce, cu mândrie și dispreț, spun ocară împotriva Dreptului. Ei vă zic astăzi: unde este dumnezeul tău? Ce cinstești tu? Ce vezi? Crezi și suferi; chinul tău, acesta este sigur; iar nădejdea ta e nesigură. Dar vor tăcea buzele mincinoase, atunci când noi vom fi primit bunătățile cele sigure, și pe care le nădăjduim.

6. Ia seama ce adaugă profetul, după ce a poruncit tăcerea buzelor mincinoase care rostesc cu defăimare și dispreț ocară împotriva Celui Drept. Cel ce suspină în acest fel a cugetat întru sine în duh, a văzut cu ochiul cel interior bunătățile lui Dumnezeu, cele ce nu se văd decât în taină, și pe care cel necredincios nu le-ar putea vedea. A văzut pe necredincioși împroșcând cu ocară împotriva Celui Drept cu mândrie și defăimare, deoarece nu au ochi decât pentru bogățiile acestei lumi, și nicidecum pentru bunătățile ce vor să fie, pe care nici măcar nu știu să și le imagineze în cugetele lor. Dar, pentru a face pe oameni să prețuiască bunătățile cele viitoare, în timp ce ne poruncește nouă numai să le acceptăm iar nu să le iubim pe cele ale acestei vieți, iată ce strigă: „Cât de mare este, Dumnezeule, dulceața Ta!” (v. 19) Să mă întrebe necredinciosul aici: unde se află bogăția de dulceață? Îi voi răspunde: cum aș putea să-ți arăt bogăția aceasta de dulceață, când fierca nedreptății te-a făcut să pierzi gustul ei? De nu ai cunoaște mierea, nu ai lăuda dulceața ei înainte de a fi gustat-o. Or, inima ta nu mai are simț să guste aceste feluri de bunătați; ce să faci? Cum să și le arăt? Nu văd pe nimeni căruia să-i pot spune: „Gustați și vedeți cât de dulce este Domnul⁵. Cât de mare este, Dumnezeule, comoara dulceții pe care ai ascuns-o

⁵ Ps 33, 9

pentru cei ce se tem de Tine!” Ce înseamnă „ascuns”? Că o păstrezi pentru ei iar nu că o refuzi, așa încât ei singuri să poată ajunge la ea; căci e o bunătate ce nu poate fi comună celor buni precum și celor răi; și cci dintâi ajung la ea prin frică. Câtă vreme mai au frică, nu au ajuns la ea; nădăjduiesc însă să ajungă, și pun început prin frică. Nimic mai dulce decât o înțelepciune nestricăcioasă; dar începutul oricărei înțelepciuni este frica de Domnul⁶. Iar înțelepciunea aceasta, „o păstrezi celor ce se tem de Tine”.

7. „Ai făcut-o celor ce nădăjduiesc în Tine, înaintea fiilor oamenilor” (v. 19). Nu ai făcut-o înaintea fiilor oamenilor, ci „celor ce nădăjduiesc în Tine, înaintea fiilor oamenilor”; adică, ai făcut să guste dulceața Ta celor ce nădăjduiesc în Tine, înaintea fiilor oamenilor. În sensul acesta, Domnul a zis: „Cel ce se leapădă de Mine înaintea oamenilor, și Eu Mă voi lepăda de El înaintea Tatălui Meu” (Mt 10, 33). Dacă nădăjduiești deci în Domnul, nădăjduiește înaintea oamenilor, nu ascunde nădejdea ta în adâncul inimii tale, nu te teme să mărturisești că ești creștin, chiar înaintea celor ce te acuză. Cui i se reproșează astăzi faptul de a fi creștin? Atât de puțini oameni sunt care să nu fie creștini, că ni se pare mai bine să le reproșăm lor de a nu fi, decât să ne reproșăm nouă că suntem. Îndrăznesc să vă spun totuși, fraților: *începe, o, tu care mă ascuți, începe să trăiești ca un creștin, și vezi dacă nu cumva vei mai primi reproșuri de la creștinii care sunt creștini doar cu numele, iar nu prin viața și moravurile lor. Nimeni nu-mi înțelege cuvintele, dacă nu face mai întâi experiența lor. Ascultă bine cuvintele mele și cugetă la ele. Vrei să trăiești ca un creștin? Vrei să calci urmele Mântuitorului Tău? Să ți se facă un reproș, iar tu să te rușinezi, și rușinea aceasta mincinoasă te face să lepezi*

⁶Ps 110, 10

totul. Iată-te afară de drumul cel bun. Ți se pare că crezi din inimă ca să fii îndreptat, dar ai pierdut asta: „Cu gura trebuie să mărturisești să ajungi la mântuire” (Rom 10, 10). Dacă deci voiești să mergi pe calca Domnului, trebuie să-ți arăți nădejdea ta chiar și înaintea oamenilor, adică să nu te rușinezi niciodată de nădejdea aceasta. **După cum trăiește Dumnezeu în inima ta, așa să fie și pe buzele tale:** căci nu degeaba a voit Hristos să fie pecetea Lui pusă pe fruntea noastră, care este lăcașul curăției; pentru ca creștinii să nu se rușineze de ocările lui Hristos. Dacă faci în acest fel înaintea oamenilor, dacă nu te rușinezi de Hristos înaintea lor, dacă nu negi înaintea fiilor oamenilor pe Hristos nici prin faptele nici prin cuvintele tale, nădăjduiește că Dumnezeu te va face să simți dulcea Lui.

8. Care este versetul următor? „Sub acoperământul feței Tale îi vei ascunde” (v. 20). Care-i locul acesta? Profetul nu zice: în cerul Tău îi vei ascunde pe ei; nici: în raiul Tău; nici: în sânul lui Avraam. Căci Sfintele Scripturi dau multe nume locașurilor ce trebuie să le locuiască sfinții în viața viitoare. **Cu nici un preț să nu ne alipim de ceea ce nu este Dumnezeu.** El însuși să fie casa noastră, Dumnezeul cel ce veghează asupra noastră, în vremea locuirii noastre în viața aceasta: e de fapt cuvântul spus de psalmist mai sus: „Fii mie Dumnezeu apărător și casă de scăpare” (v. 2). Vom fi deci ascunși în fața lui Dumnezeu. Vă așteptați cumva să vă lămuresc retragerea în fața lui Dumnezeu? Curățește inima ta, ca Acela pe care tu Îl chemi să poată intra să o lumineze. *Fii pentru El casă aici, pe pământ, iar El va fi casa ta cea veșnică; să locuiască întru tine, și tu vei locui întru El.* De-L ascunzi în viața aceasta în inima ta, te va ascunde El în fața Sa în celaltă viață. „Îi vei ascunde”, spune profetul. Dar unde? „În taina feței Tale

împotriva tulburării oamenilor.” Nu mai există tulburare pentru aceia pe care îi ascunde această casă de taină; mai multă tulburare e în ascunzișul feței tale. De aici însă, omul cel ce se vede țintă ocărilor celorlalți, pentru că slujește lui Iisus Hristos, a cărui inimă scapă în Dumnezeu, punându-și nădejdea în dulcele Sale, este el oare destul de fericit, după voi, ca să atle în fața Domnului scăpare tulburărilor oamenilor care-l ocărăsc și să-i simtă fericirea? Intră în fața lui Dumnezeu, dacă este în stare să intre, adică dacă nu-i este încărcată conștiința, dacă nu este pentru el o povară nepotrivită porții celei strănte. „Îi vei ascunde sub acoperământul feței Tale, de tulburarea oamenilor; îi vei acoperi pe ei în locașul Tău de limbile cele potrivnice” (v. 21). Îi vei ascunde deci într-o zi sub acoperământul feței Tale de tulburarea oamenilor; nici un necaz omenesc să nu-i poată de acum atinge. Până atunci, în vreme ce călătoria lor prin viața aceasta supune pe robii Tăi la multe împotriviri, Tu ce vei face pentru ei? „În cortul Tău îi vei apăra” (v. 21). Care este cortul acesta? E Biserica de pe pământ, numită în acest fel deoarece pe pământ este călătoare. Pentru că cortul e acoperământul soldaților în luptă. Acesta este cortul la drept vorbind, casa însă nu e un cort. Trebuie deci să lupti câtă vreme nu ești decât un călător în campanie, ca după ce ai fost sub acoperământul cortului, să ai primire slăvită în casă. Căci cerul va fi casa ta pe veci, de trăiești în sfințenie în cortul acesta. În cortul Tău, Dumnezeule, le dai lor acoperământ de limbile potrivnice. Nu vedem decât limbi potrivnice, erezii, schisme ce înalță glasul lor, mulțime de limbi care se împotrivesc adevăratei învățături: dar tu, mergi și caută adăpost în cortul Domnului, intră în Biserica universală, fără să te abați de la poruncile adevărului, și vei afla în cortul acesta adăpost la împotrivirea limbilor.

9. „Binecuvântat fie Domnul, că a arătat mila Lui în cetatea

ce mă înconjoară” (v. 22). Care este cetatea care mă înconjoară? Poporul lui Dumnezeu nu locuia decât în Iudeea, ce părea a fi în mijlocul lumii; unde se sărbătorea slava Domnului, unde I se aduceau jertfe; unde profeția făcea cunoscute neîncetat, pentru cei ce vor urma, minunile pe care le vedem împlinindu-se; poporul acesta părea a fi deci în mijlocul neamurilor. Aici se oprește atenția profetului și înțelege că Biserica lui Dumnezeu se va afla în mijlocul neamurilor, că toate popoarele erau împrejurul poporului iudeu așezat în mijlocul lor; numește neamuri cetatea ce-l înconjoară. Este adevărat, Doamne, că ai strălucit mila Ta la Ierusalim; acolo a suferit Hristos, acolo a înviat, de acolo S-a ridicat la ceruri, acolo a lucrat atâtea minuni; dar mai minunat ești că ai arătat mila Ta în cetatea ce mă înconjoară, adică, ai făcut să cadă roua Ta peste toate neamurile, nu ai închis, ca într-un vas, miresele Tale cele fine în Ierusalim, ai spart vasul, ca miresele să se reverse în întreaga lume, și să se împlinescă în acest fel cuvântul Scripturii: „Ca o revărsare de mircasmă e numele Tău” (Cânt C 1, 2). Așa a strălucit mila Ta în cetatea ce mă înconjoară. Hristos S-a înălțat la Cer, a șezut de-a dreapta Tatălui, zece zile după aceea a trimis Duhul Sfânt⁷; și plini de Duhul Sfânt, ucenicii au predicat minunile lui Hristos, apoi au fost uciși cu pietre, junghiați, omorâți⁸. Izgoniți din cetatea cea unică, au devenit, prin focul cel dumnezeiesc, ca niște făclii arzânde ce au purtat în pădurea acestei lumi râvna Duhului Sfânt și lumina adevărului; iar Domnul a făcut să strălucească mila Sa în cetate înconjurătoare.

10. „Iar eu am zis întru extazul meu” (v. 23). Amintiți-vă titlul psalmului: acesta este extazul despre care se vorbește.

⁷ Fapte 1, 9

⁸ Fapte 8, 1

Cugetați bine la cuvintele pe care le spune: „Iar eu am zis întru extazul meu: lepădat sunt departe de ochii Tăi”. Întru frica mea am zis, asta înseamnă: „Zis-am întru extazul meu”. A fost înfricoșat în fața nu știu cărui necaz. Și-a văzut inima înfricoșată și tulburată și a strigat: „Lepădat sunt departe de ochii Tăi”. Dacă eram ascuns în fața Ta, nu m-aș mai teme; dacă priveai asupra mea, n-aș mai fi înfricoșat. Dar, așa cum într-un alt psalm scrie: „Când ziceam s-a clătinat piciorul meu, mila Ta Dumnezeule mă sprijinea”. Și iată chiar aici profetul adaugă: „Și ai auzit glasul rugăciunii mele”. Pentru c-am făcut o smerită mărturisire și am zis: „Lepădat sunt de la ochii Tăi”, deoarece, fără mândrie, mi-am învinovățit propria inimă, și simțindu-mă tremurând în încercări, spre Tine am strigat; iar Tu ai ascultat rugăciunea mea; s-a împlinit astfel ceea ce am spus într-un alt psalm. Căci cuvintele „Zis-am întru extazul meu; lepădat sunt de la ochii Tăi”, se reiau în acestea: „Când ziceam: se clatină piciorul meu”. Iar acestea: „Mila Ta, Dumnezeule, m-a sprijinit”, au același sens cu celelalte: „Auzit-ai, Doamne, glasul rugăciunii mele”.

Toate acestea le vedeți împlinindu-se cu Sfântul Petru; el vede pe Domnul umblând pe apă și îl crede duh. Domnul strigă: „Eu sunt, nu-ți fie frică”. Petru îndrăznește și răspunde: „Dacă Tu ești, Doamne, poruncește-mi să vin la Tine pe apă” (Mt 14, 26, 32); voi vedea prin aceasta dacă ești Tu, dacă pot, după cuvântul Tău, să fac ceea ce faci Tu. Iar Domnul: **Vino; și cuvântul Celui ce poruncește devine puterea celui ce ascultă.** Vino, spune Iisus, și Petru coboară din barcă; începe să meargă, merge fără frică, căci nădăjduiește în Iisus: dar la suflarea unui vânt puternic, îl cuprinde frica. „Zis-am întru extazul meu: lepădat sunt de la ochii Tăi.” Și cum începea să se scufunde, strigă: Doamne, pier. Iar Iisus întinzându-i mâna

il ridică zicând: puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit? Zis-am întru frica mea: „Lepădat sunt de la ochii Tăi”; și când va pieri în mare: „Glasul meu, Doamne, l-ai auzit când am strigat către Tine”. **Strigătul către Dumnezeu nu este cel al glasului, ci al inimii.** Mulți vorbeau cu inima și ale căror buze tăceau, și mulți vorbeau cu buzele, fără a câștiga nimic, căci tare departe era inima lor. De voiești să strigi către Dumnezeu, strigă din adâncul inimii, că acolo ascultă El. Când strigam către Tine, spune profetul, Tu ai auzit glasul rugăciunii mele.

11. După ce a avut o atât de dulce experiență, către ce ne cheamă profetul? „Iubiți pe Domnul, voi sfinții Lui” (v. 25). E ca și cum ne-ar zice: credeți trăirii mele; în necaz am chemat pe Domnul, care nu a lepădat așteptarea mea; în Domnul mi-am pus nădejdea și n-am fost rușinat: lumină a pus gândurilor mele, m-a întărit întru necazul meu. „Iubiți pe Domnul, voi sfinții Lui”; adică, cei ce nu iubiți lumea, iubiți pe Domnul, sau voi cei sfinți ai Lui. Să mai spun să iubească pe Domnul celui ce îndrăgește amfiteatrul? Să mai spun să iubească pe Domnul aceluia care iubește pe mimi și pantomimi, care-i înclinat spre beție, care este îndrăgostit de fastul acestui veac, de toată deșertăciunea, de toate smintelile păcatului? Mai mult îmi place să zic: învățați-vă să nu iubiți, ca să învățați să iubiți; întoarceți-vă de la rău, ca să vă întoarceți spre bine; goliți-vă pentru a fi umpluți. „Iubiți pe Domnul, voi cei sfinți ai Lui.”

12. „Că adevărul caută Domnul” (v. 25). Voi o știți, fraților, vedem azi mulți oameni care se dedau răului, mulți alții înălțându-se întru mândria lor, Domnul însă trebuie să caute adevărul. „Însutit va răsplăti cu prisosință celor ce lucrează cu mândrie.” Suportați-i până-i veți duce la mormânt, îndurați-i până veți fi izbăviți: căci Dumnezeu trebuie să caute adevărul și să pedepsească pe cei care nu lucrează decât prin mândrie.

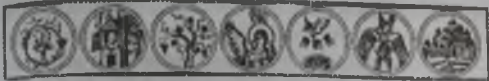
Dar, vei spune tu, când o va face? A Lui este voința. Fii sigur că o va face, nicidecum să nu te îndoiești de dreptatea Sa, iar despre clipa aceasta, nu cuteza să dai lui Dumnezeu sfaturi. Sigur este că va căuta dreptatea, că va pedepsi pe cei ce cu prisosință lucrează mândria. Pentru unii o face din viața aceasta; am fost martori la aceasta, am cunoscut dreptatea Lui. Atunci când smerește Domnul pe cei ce se tem de El, și care au strălucit în vredniciile acestei lumi, smerenia lor nu i-a rușinat, căci nu L-au alungat pe Dumnezeu din inima lor; înălțarea lor este atunci Însăși Dumnezeu.

Iov părea smerit după ce a încercat pierderea bunătăților lui, a copiilor și a bogățiilor pe care le avea de moștenire și a celor ce trebuiau să le moștenească; rămâne fără moștenire, și ce e mai trist, fără moștenitor; va rămâne singur împreună cu nevasta lui, care petru el era nu o mângâiere, ci mai degrabă o uncaltă a diavolului⁹: părea umilit; vedeți dacă era în mizerie și dacă nu cumva era ascuns în fața lui Dumnezeu. „Gol am ieșit din pântecul mamei mele, striga el, și gol mă voi întoarce în pământ: Domnul a dat, Domnul a luat; cum a plăcut Domnului, așa a făcut: fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21). E mărgăritarul laudei dăruită lui Dumnezeu, și care îi este izvorul? Voi vedeți, pe dinafară este sărac, iar înlăuntru are bogății. Ar ieși oare mărgăritarul laudelor lui Dumnezeu din gura lui, dacă nu avea ascunsă comoara în inima lui? Voi, cei ce suspinați după bogății, bogățiile acestea trebuie să le râvniți, ca să nu le pierdeți în naufragiu. Când sunt oamenii umiliți, păziți-vă să nu-i credeți nefericiți. Ar fi o greșeală, căci nu cunoașteți voi bogățiile lor sufletești. Slabi iubitori ai lumii, îi judecați după voi înșivă; pierzând aceste bogății, nu veți mai afla decât mizerie. Să nu-i judecați așa, ei au în ei înșiși izvor

⁹ Iov cap. 1 și 2

de bucurie. Stăpânul lor locuiește în ei, El le este păstor, El le mângâie sufletele. Nu este cu adevărat de plâns căderea decât pentru aceia ce-și pun nădejdea lor în această viață. Luați-le ceea ce strălucește în afară, și nu le mai rămâne decât fumul unei rele conștiințe. Nu mai au nimic ce-i poate mângâia, nimic în care să iasă în afară, nimic prin care să poată intra în ei înșiși, fără slava lumii, fără nici un dar spiritual, sunt într-o lipsă de plâns. În acest fel face Dumnezeu cu mulți din această lume, dar nu cu toți. De n-ar face așa cu niciunul, Providența divină ar părea că doarme, iar dacă i-ar pedepsi pe toți, răbdarea dumnezeiască ar dispărea. Dar tu, creștine, ai învățat să suferi, iar nu să te răzbuni. Ai vrea să te răzbuni, creștine, când Hristos încă nu S-a răzbunat? Ce ocară ai îndurat pe care El nu a trebuit să o sufere? Oare nu El a suferit cel dintâi pentru tine, El care nu merita să sufere? Suferința este pentru tine ca un cuptor pentru aur; dacă ești aur iar nu paie, atunci focul te va întări fără să te prefacă în cenușă.

13. „Iubiți pe Domnul, cei sfinți ai Lui, că Domnul adevărul a căutat și trebuie să pedepsească pe cei ce se dedau mândriei.” Când să-i pedepsească? Dacă-i pedepsea măcar în zilele noastre! Dacă îi vedeam astăzi smeriți, transformați în țărână! Ascultă ce urmează: „Îmbărbătați-vă”, nu lăsați în necaz să se abată mâinile voastre, nici genunchii voștri să se încovoie. „Îmbărbătați-vă, și să nu se elatine inima voastră” (v. 26). Aveți în inimă puterea de a îndura și a suferi toate răutățile acestei vieți. Cui dar adresează profetul cuvintele: „Îmbărbătați-vă și să nu se elatine inima voastră”? Oare celor îndrăgostiți de lume? Nicidecum. Ascultați care sunt cei pe care îi încurajează: „Toți cei ce nădăjduiți în Domnul”.

Primul Comentariu la Psalmul al XXXI-lea Mântuirea dreptului

Lui David spre înțelegere.

1. Lui David, pentru darul Duhului, care ne face să înțelegem că mărturisirea păcatelor noastre ne duce la mântuire, nu prin meritele faptelor noastre, ci prin harul lui Dumnezeu.

2. „Fericiți cei cărora păcatele le sunt iertate și cărora li s-au acoperit fărădelegile” (v. 1); cărora li s-au dat uitării păcatele. „Fericit bărbatul căruia Domnul nu i-a socotit păcatul și gura căruia nu răspândește fărădelegea” (v. 2); ale căruia cuvinte nu se laudă cu dreptatea, când conștiința lui e plină de fărădelegi.

3. „Au îmbătrânit oasele mele că păzeam tăcerea” (v. 3). Mi-a devenit puterea o neputincioasă bătrânețe, că gura mea nu a făcut mărturisirea care câștigă mântuirea¹. „Strigam totuși în toată ziua.” În necredința mea, împotriva lui Dumnezeu strigam blestemul, să apăr păcatele mele și să le scuz.

4. „Că ziua și noaptea a apăsat mâna Ta peste mine” (v. 4). Că, sub chinul nepotolit al răzbunării Tale, „am căzut în suferința cu care ghimpele mă chinuia.” La vederea sărăciei mele, ghimpele conștiinței m-a făcut nefericit.

5. „Diapsalma. Mi-am cunoscut păcatul meu și n-am

¹Rom 10, 10

ascuns fărădelegea mea.” (v. 5) Adică, n-am ascuns această nedreptate. „Zis-am: voi da vina fărădelegii mele, nu lui Dumnezeu, cum făceam când tăceam în necredința mea, ci mie însumi. Iar Tu ai iertat necredința inimii mele” (v. 6). Când ai văzut mărturisirea inimii mele, înaintea mărturisirii buzelor mele,

6. „Pentru aceasta tot cuviosul Te va chema la vreme potrivită” (v. 7). Necredința inimii va face spre Tine să se înalțe rugăciune sfinților. Că ei nu vor ajunge sfinți pentru meritele lor, ci pentru mila Ta, sau pogorârea Celui ce a răscumpărat păcatele noastre. „Și totuși, potop de ape multe de el nu se va apropia” (v. 7). Nimeni să nu se înșele și să nu-și imagineze că atunci când ne va surprinde cea din urmă zi, ca pe vremea lui Noe, el va putea să-și facă mărturisirea păcatelor ce ne apropie de Dumnezeu.

7. „Scăparea mea ești din necazul ce mă împresoară” (v. 8). Întru Tine eu găsesc scăpare din chinul păcatelor ce îngustează inima mea. „Tu ești bucuria mea, izbăvește-mă de cei ce mă înconjoară.” Întru Tine e toată veseliea mea, izbăvește-mă de tristețea ce mi-o provoacă păcatele mele.

8. „Diapsalma.” Răspunsul lui Dumnezeu. „Înțelegere îți voi dărui și te voi întări în calea în care vei fi mers” (v. 9). Pentru mărturisirea ta Eu îți voi da înțelepciune, ca să nu mai lași calea pe care ai ales-o și să nu mai cauți libertatea. „Spre tine vor privi ochii Mei.” Te voi primi întru iubirea Mea.

9. „Să nu te asemeni calului și catârului, care nu au înțelegere” (v. 10). De aici, că nu vor să se conducă pe ei înșiși. Iar profetul răspunde: „Supune-vei fâlcile lor cu zăbală și cu frâu”. Fă cu ei, Dumnezeule, cum se face cu calul și cu catârul, strâmtorează-i prin chinuri să se supună conducerii Tale. „Pe ei care nu vor să se apropie de Tine.”

10. „Multe sunt pedepsele păcătoșilor” (v. 11). Grele bătăi

are de îndurat cel ce nu voiește să-și mărturiscască păcatele
lui către Dumnezeu și care pretinde că se conduce el singur.
„Iar cel ce nădăjduiește întru Tine, înconjurat va fi de mila
Ta.” Domnul însă gătește mila Sa celui ce L-a luat păstor și
întru El și-a pus nădejdea lui.

11. „Bucurați-vă cei drepti în Domnul și vă veseliți!” (v.
12). Nu vă mai bucurați întru voi, ci în Domnul, voi cei drepti!
„Lăudați-vă în El, cei cu inima dreaptă.” În Dumnezeu lăudați-
vă, voi care-nțelegeți că Lui trebuie să-I fiți supuși, ca într-o zi
să aveți mila Lui.

Al doilea Comentariu la Psalmul al XXXI-lea Credința și faptele

1. Am început, în ciuda slăbiciunii mele, să expun fraților voastre, iubiților, psalmul ce mi-l arată mai ales Sfântul Pavel, după cum v-a putut convinge citirea care tocmai v-a fost făcută, pentru a vă arăta harul lui Dumnezeu și taina îndreptării noastre ce se săvârșește fără ca nici o faptă de-a noastră să o preceadă, ci din bunătatea Domnului Dumnezeului nostru care ne întâmpină pe noi. Sprijiniți-mi mai întâi slăbiciunea prin rugăciunile voastre, precum Apostolul a zis, „ca Dumnezeu să deschidă gura mea și să-mi dăruiască să vă vorbesc” (Ef 6, 19), în modul care să fie fără pericol pentru mine și mântuitor pentru voi. Căci aici sufletul omenesc, în mod firesc neliniștit și atârnând între mărturisirea neputințelor lui și lauda propriilor puteri, e adesea împins încolo și înapoi cu același pericol de a cădea în prăpastie.

Într-adevăr, dacă se lasă în întregime propriilor slăbiciuni, răpus de gândul acesta, își spune că este aceeași mila dumnezeiască pentru toți păcătoșii, oricare ar fi neorânduiele și încăpățânarea lor, că la sfârșit vor primi iertare, numai dacă ei cred că Dumnezeu îi va mântui și-i va ierta, așa încât nici un creștin păcătos să nu piară, adică să nu poată pieri nici unul din cei care își zic în ei înșiși: orice fac, cu orice ticăloșie, cu

orice mizerie sunt spurcat, oricât de multe ar fi păcatele mele. mă va izbăvi Domnul întru milostivirea Sa căci am crezut în El: dacă, spun eu, el ajunge să creadă că nici unul dintre acești păcătoși nu pierde, se prăbușește într-o credință mincinoasă, despre nepedepsirea păcatelor. Atunci Dumnezeu care este drept, și Căruia psalmul îi cântă mila și judecata, nu doar mila, ci și judecata¹, găsește pe omul acesta într-o falsă socotință a bunătății dumnezeiești, abuzând de mila divină spre propria lui pierzare, și nu poate decât să-l osândească. Un astfel de cuget este deci pentru om o prăpastie periculoasă.

Dacă însă se teme de pericolul acesta, pentru a se încrede în el însuși, și, printr-o cutezătoare încredere în dreptatea și puterile lui, își propune să îplinească toată dreptatea și să respecte cu strictețe ceea ce poruncește legea lui Dumnezeu, pentru a nu mai păcătui în nici un fel, de se socotește drept stăpân al vieții sale care să nu poată niciodată cădea, slăbi, clătina sau orbi, și își atribuie rezultatul acesta puterii voinței sale; chiar când el ar săvârși tot ceea ce i se pare drept în ochii oamenilor, fără a i se părea nimic vrednic de reproș în viața sa, Dumnezeu ar trebui și mai mult încă să pedepsească această îngâmfare, această deșartă paradă de mândrie. Dacă omul pretinde să se îndrepteze pe sine însuși, dacă se mândrește cu propria dreptate, cade: dacă-și socotește cu atenție nepuțința și se încrede în mila divină, nu se îngrijește să se curățească de păcatele lui, se aruncă în abisul patimilor, cade încă și mai mult. Pericol de-a dreapta încrezându-se în dreptatea sa, pericol de-a stânga nădăjduind nepedepsirea.

Să ascultăm glasul lui Dumnezeu care ne strigă: „Nu vă întoarceți nici la dreapta, nici la stânga” (Pilde 4, 27). Nu vă sprijiniți pe dreptatea voastră să nădăjduiți cerul, nici pe mila

¹ Ps 100, 1

dumnezeiască pentru a păcătui. Poruncă divină vă întoarce de la această îndoită primejdie, și de la înălțarea mândriei, și de la afundarea păcatului. A vă ridica la una, înseamnă a vă chema căderea; a coborî la cealaltă, înseamnă a vă îngloda. Nu umblați deci, zice Cel Înțelept, nici la dreapta nici la stânga. Într-un cuvânt vă repet, ca să se întipărească în sufletele voastre: nu vă sprijiniți pe dreptatea voastră spre a nădăjdui cerul, nici pe mila lui Dumnezeu pentru a păcătui.

Ce să facem atunci, îmi veți răspunde? Psalmul nostru ne învață: iar eu sper, cu ajutorul lui Dumnezeu, ca după ce am ascultat citirea și explicarea lui, să cunoaștem calea pe care trebuie să mergem, sau în care trebuie să stăruim cu curaj. Să asculte fiecare dintre noi după posibilitățile lui, și să se întristeze sau să se bucure după cum îl va îndemna conștiința, să îndrepteze un viciu, o virtute să o laude. Dacă își dă seama că a luat o cale greșită, să revină pe drumul cel bun; de se află pe calea cea bună, să meargă pentru a ajunge la capătul ei. Fără mândrie, pe calea cea bună; fără lenie pe drum.

2. Ne spune Sfântul Pavel că psalmul acesta tratează despre harul care ne face creștini: de aceea am voit să vi-l citesc. Pentru a statornici dreptatea din credință împotriva celor ce laudau dreptatea din fapte, Apostolul vorbește în acest fel: „Ce câștig, vom zice noi, a revenit lui Avraam, părintele nostru după trup? Căci, dacă Avraam a fost îndreptat din faptele lui, are merite, dar nu înaintea lui Dumnezeu” (Rom 4, 1-2). Ne apără Dumnezeu de un asemenea merit; să ascultăm mai curând cuvântul: „Cel ce se laudă, să nu se laude decât în Domnul” (I Cor 1, 31). Mulți se pot lauda cu faptele lor, și găsiți mare număr de păgâni ce refuză să se facă creștini, pentru că viața lor pare îndestulătoare în fapte bune. Ne ajuge să trăim bine, spune păgânul; ce mă va putea învăța Hristos?

Să-mi pun în ordine viața mea? Este ordonată; de ce am nevoie de Hristos? Nu săvârșesc nici ucidere, nici furt, nici răpire, nu râvnesc la bunurile celuilalt, nu mă spure cu nici o desfrânare. Ce-i de îndreptat în viața mea, și când va fi, mă voi face creștin. Omul acesta se poate lăuda, dar nu înaintea lui Dumnezeu. Nu așa este cu Avraam părintele nostru. Acesta este punctul pe care Scriptura îl pune înaintea atenției noastre. Căci trebuie să mărturisim, noi credem toți că patriarhul a fost bineplăcut lui Dumnezeu, recunoaștem și spunem că Avraam are slavă înaintea lui Dumnezeu; zice Apostolul: cu siguranță, o știm, și pentru noi este evident că Avraam este slăvit înaintea ochilor lui Dumnezeu, dar dacă a fost îndreptat de faptele lui, e slăvit înaintea oamenilor, iar nu înaintea lui Dumnezeu. Or, el este mărit înaintea lui Dumnezeu, deci îndreptarea lui nu vine din fapte, de unde vine ea? Ne lămurește Apostolul apoi: „Ce spune Scriptura?” (Rom 4, 3). Adică: cui a atribuit Scriptura îndreptarea lui Avraam? „Avraam a crezut în Dumnezeu, și aceasta i s-a socotit lui ca dreptate” (Fc 15, 6). Credinței lui Avraam deci i s-a datorat îndreptarea sa.

3. Dar atunci când se crede în îndreptarea din credință, iar nu din fapte, trebuie să evităm o altă prăpastie pe care am arătat-o. Vedeți, îmi veți spune, că din credință, iar nu din fapte, a fost îndreptat Avraam, pot deci să trăiesc după placul meu, să nu am nici o faptă de sfințenie, numai să cred în Dumnezeu, credința aceasta îmi va fi socotită ca dreptate. Omul care a vorbit în acest fel și a luat hotărârea aceasta, a căzut în prăpastie; dacă nu are decât gândul acesta, și este în incertitudine, se află deja în primejdie. Cuvântul lui Dumnezeu însă, bine înțeles, poate nu numai să oprească pe cel ce este lângă prăpastie, ci să scoată și pe acela ce s-a aruncat în ea. Răspund deci, să zicem așa, în sens opus Apostolului, și spun

de Avraam ceea ce citim tot în Epistola unuia dintre Apostoli, care voia să refacă sensul depreciat ce se dădea cuvintelor Sfântului Pavel.

În această scrisoare, Sfântul Iacov, vrând să respingă pe adversarii faptelor bune, care se sprijineau numai pe credință², arată faptele lui Avraam, căruia Sfântul Pavel i-a descoperit credința; cei doi Apostoli însă nu sunt în contradicție nicidecum. Sfântul Iacov spune despre Avraam ceea ce toată lumea cunoaște, jertfira lui Isaac; faptă minunată, e adevărat, dar faptă de credință. Privesc zidirea construcției, dar văd că la baza ei e credința. Laud desăvârșita roadă a unei fapte bune, dar o văd crescând în arborele credinței. Dacă Avraam făcea fapta aceasta bună în afara credinței, oricare i-ar fi fost lauda, ar fi fost fără rost. Dacă, dimpotrivă, credința lui Avraam l-ar fi făcut să răspundă în sine însuși, când Dumnezeu îi poruncea jertfa fiului său: nu mă supun, dar totuși cred că Dumnezeu mă va mântui în ciuda poruncilor Sale lepădate, credința lui fără fapte nu ar fi fost decât o credință moartă, un copac fără rod și uscat.

4. Ce este, deci? Nici o faptă bună nu poate exista înaintea credinței, adică nu se poate spune că un om a făcut vreun bine înaintea credinței? Pentru că toate faptele recunoscute care se săvârșesc înaintea credinței, oricât de laudabile ar părea ele oamenilor, sunt fapte fără valoare. Aceasta ar fi, după mine, marea putere desfășurată și o alergare rapidă în afara căii celei bune. Să socotim deci ca nimic faptele cele bune făcute înaintea credinței; căci nimic nu este cu adevărat bun, acolo unde nu este credință. Ceea ce dă valoare faptei, este intenția, iar intenția trebuie să fie rânduită de credință. Nu vă opriți la fapta pe care un om o săvârșește, ci la sopul care

² Iacov 2, 1

și-l propune și pe care vrea să-l atingă dirijând cârna cu putere și țintă.

Presupuneți că un pilot își cânnuiește cu pricepere nava sa, dar nu mai știe unde merge; la ce-i va servi buna cânnuire, să se miște fără țintă, să spintece valurile cu vâsla, să depărteze șocul de vasul său? Să presupunem chiar că este în stare să-și ducă și să-și aducă nava după bunul său plac și că îl întrebăm: unde te duci? Iar el să răspundă: nu știu nimic; sau chiar fără să zică: nu știu nimic, răspunde: mă duc în cutare port, și să se izbească de stânci; nu este oare evident că, cu cât omul acesta se crede mai capabil și în stare să conducă vasul, cu atât mai mult manevrele sale sunt primejdioase și îi vor grăbi naufragiul? Așa este omul ce rătăcește drumul său afară de calea cea bună. N-ar fi fost oare mai de preferat ca pilotul acesta să aibă mai puțină putere, mai puțină capacitate de a mânui cârna, și să urmeze cu exactitate drumul cel bun; ca un altul să conducă vasul lui mai încet și mai greu, dar pe calea cea bună, în loc să alege cu atâta viteză în afara drumului? Cel mai fericit dintre toți este deci acela ce se află pe calea cea adevărată, și merge cu înțelepciune; în al doilea rând e nădejdea, ce clatină fie puțin, fără să se oprească totuși, care întârzie uneori, dar înaintează puțin câte puțin. Deoarece putem nădăjdui că, în ciuda încetinelii ei, va atinge ținta.

5. Deci, frații mei, Avraam a fost îndreptat prin credință; dar credința aceasta, dacă n-a fost precedată, a fost urmată de fapte bune. Căci credința ta oare trebuie să fie fără roadă? Nu va fi dacă nu ești tu însuți fără roadă. Dacă amesteci credinței tale ceva rău, este focul ce arde rădăcina credinței. Stai deci tare în credință, dacă vrei să lucrezi. Dar, îmi vei spune, nu acesta e cuvântul Apostolului. Dimpotrivă, uite ce învață Sfântul Pavel: „Credința, spune el, lucrează prin iubire”

(Gal 5, 6). Iar într-o altă parte: „Desăvârșirea legii este iubirea” (Rom 13, 10). Și iarăși: „Orice lege se află cuprinsă într-un singur cuvânt, astfel formulat: să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Gal 5, 4). Vezi de nu vrea de la tine nici o faptă, cel care a spus: „Să nu faci desfrânare, să nu ucizi, să nu dorești răul, și orice altă poruncă e rezumată în cuvintele Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Dragostea este deci împlinirea legii” (Rom 13, 9-10). Ți permite oare iubirea să faci rău în vreun fel celui pe care tu îl iubești? Dar poate, fără a-i face vreun rău, nu-i faci nici un bine. Dragostea, te întreb, poate ea oare să-ți permită să nu faci tot binele posibil celui pe care îl iubești? Nu iubirea aceasta se roagă chiar pentru vrăjmași? Ai putea, căutând binele unui vrăjmaș, să lași un prieten? Credința va fi deci fără fapte, dacă este fără iubire. Dar pentru a nu încărea sufletul tău cu faptele credinței, adaugă nădejdea credinței, și silește-te spre fapte. Dragostea n-ar putea fi leneșă.

Ce ne face de fapt să săvârșim răul, dacă nu dragostea? Caută-mi o iubire fără roadă, o dragoste fără fapte. Crimele, desfrânările, fărădelegile, uciderile, toate acestea nu sunt oare fapte de dragoste? Curățește deci dragostea ta; adu în grădina ta pârăul care se pierde-n mocirlă; puternicele elanuri ale iubirii tale de lume, să le îndrepti spre Creatorul lumii. Voi ziceți: nu iubiți nimic? Niciodată. A nu iubi nimic, este propiu sufletelor moarte, fără viață, goale și mizerabile. Iubiți deci, dar înțelegeți ce trebuie să iubiți. Se numește dragoste iubirea de Dumnezeu, iubirea de aproapele. Dragostea de lume, iubirea acestui veac, se numește patimă. Lepădați patima, trăiți *dragostea*. Căci chiar dragostea dă celui ce face binele nădejdea unei bune conștiințe. Buna conștiință cuprinde întru ea nădejdea; și cum cea rea se află în deznădejde, cea bună se hrănește din

nădejde. Veți avea în acest fel cele trei virtuți despre care ne vorbește Sfântul Apostol Pavel: credința, nădejdea și dragostea³.

Într-o altă parte, el numește aceste trei virtuți, în loc de nădejde însă, spune buna conștiință: „Aceasta este sfârșitul poruncilor”, pune el. Dar care este sfârșitul unei porunci? Ceea ce-i dă desăvârșirea, iar nu ce o anulează. A spune: sunt la sfârșitul pâinii, este altceva decât a spune: sunt la sfârșitul hainei pe care o țeseam. Sfârșitul pâinii, înseamnă că nu mai rămâne; sfârșitul hainei, înseamnă că e terminată. Și totuși cuvântul de *sfârșit* se spune și în unul și în celălalt caz. Apostolul nu numește deci sfârșitul legii, ceea ce ar tinde să o distrugă, ci mai degrabă ceea ce o desăvârșește, ceea ce pentru ea este nu epuizarea, ci perfecționarea. Sfârșitul legii deci constă în cele trei virtuți: „Sfârșitul legii, spune el, constă în dragostea ce vine dintr-o inimă curată, o bună conștiință și o credință neprefăcută”. Buna conștiință înlocuiește aici nădejdea, căci cel ce nădăjduiește are conștiința curată. Însă omul ros de o conștiință vinovată, respinge nădejdea și nu are nimic, decât osândă. Pentru a nădăjdui cerul, să aibă o bună conștiință, și pentru a avea o bună conștiință, să creadă și să lucreze. Ceea ce face ca el să creadă este credința, și ca să lucreze, este iubirea. Sfântul Pavel, într-un loc, numește în primul rând credința. „Credința, nădejdea și dragostea” (II Cor 13, 13); într-o altă parte începe prin dragoste: „Dragostea ce vine dintr-o inimă curată, buna conștiință și credința neprefăcută” (I Tim 1, 5). Noi ceilalți, să începem câteodată din mijloc, prin conștiința curată sau prin nădejde. Să aibă deci, o repet, conștiința curată, acela care vrea să aibă o nădejde sfântă; și pentru a avea buna conștiință, să creadă și să lucreze. Din mijloc, să mergem la început și la

³ I Cor 13, 13

sfârșit: să creadă și să lucreze. Ceea ce face să creadă, este credința; ceea ce-l face să lucreze, este iubirea.

6. Cum a zis deci Apostolul că omul se îndreptează fără fapte și prin credință, de vreme ce într-o altă parte el spune: „Credința lucrează prin iubire?” (Gal 5, 6). Să nu mai opunem pe Sfântul Iacov Sfântului Pavel, ci mai bine pe Sfântul Pavel lui însuși, și să-i spunem: Pe de o parte, ne permiți să păcătuim nepedepsit, prin cuvintele: „Credem că omul e îndreptat din credință fără fapte” (Rom 3, 28). Iar pe de altă parte ne spui că „credința lucrează prin iubire”. Cum se face că, după tine, mă cred în siguranță fără nici o faptă bună, și tot după tine, mi se pare că nu pot avea nici credința, nici nădejdea, dacă nu lucrez prin dragoste? Căci țin cuvintele tale, o, mare Apostol. Scopul tău este sigur de a predica aici credința fără fapte: dar fapta credinței este *dragostea*; iar dragostea nu poate rămâne nelucrătoare: se abține de la rău, face tot binele posibil. Care e fapta iubirii? „Fugi de rău și fă binele” (Ps 36, 7). Aceasta este deci credința fără fapte, pe care tu o predici, când într-o altă parte spui: „În zadar aș avea credință să mut și munții, dacă dragoste nu am, nimic nu-mi folosește” (I Cor 13, 2). Credința deci nimic nu este fără dragoste, și dacă dragostea, oriunde este, nu poate rămâne nelucrătoare, credința este aceea care lucrează prin iubire. Cum va fi deci omul îndreptat din credință fără fapte?

Ne răspunde Apostolul: o, omule, dacă ți-am vorbit în acest fel, asta ca tu să nu te mândrești cu îndrăzneală de faptele tale și să nu atribui meritelor darul credinței pe care l-ai primit. Departe de tine să-ti socotești faptele tale care au precedat credința; să știi bine că credința a aflat întru tine un păcătos; și, dacă darul acestei credințe te-a îndreptat, înseamnă că ea a găsit în tine un necredincios de îndreptat. „Celui ce crede în

Acela care îndreptează pe necredincios, credința îi este socotită ca dreptate” (Rom 4, 5). Însă, pentru cel necredincios, a fi îndreptat, înseamnă a deveni din necredincios drept: și dacă devine drept, din necredincios ce era, care sunt faptele celui necredincios? Să se laude cel necredincios cu faptele lui, să ne zică: dau săracilor, nu fac rău cu nimic nimănui, nu râvnesc la nevasta altuia, nu ucid pe nimeni, nu nedreptățesc pe nimeni, întorc banii încredințați mie chiar fără martori; să ne spună toate acestea, iar cu întreb de este necredincios sau drept. Cum pot fi necredincios, îmi va zice el, cu asemenea fapte? Cum erau cei despre care s-a spus: „Au slujit făpturii mai mult decât Ziditonului, Cel binecuvântat în veți” (Rom 1, 25)? Cum a-i fi necredincios? Cum, dacă prin faptele acestea bune, tu nădăjduiești ceea ce trebuie să nădăjduiești, dar nu de la Acela ce trebuie să fie nădejdea noastră; sau dacă nădăjduiești ceea ce trebuie să nădăjduiești, chiar de la Acela ce trebuie să ne dăruiască viața cea veșnică, nu înseamnă oare a fi necredincios?

„Ești necredincios să aștepți fericirea vremelnică ca preț al faptelor tale bune. Nu aceasta e răsplata credinței. Credința e scumpă, tu o prețuiești prea puțin. Ești necredincios deci, iar faptele tale nu valorează nimic. Degeaba depui, în faptele tale cele bune, mari forțe, și ți se pare că-ți conduci cu îndemânare nava, te vei lovi de stâncă. Și dacă nădăjduiești ceea ce trebuie într-adevăr să nădăjduiești, anume viața veșnică, dar nu o nădăjduiești de la Domnul Dumnezeuul nostru, prin Iisus Hristos, de la care aceasta se poate câștiga, de crezi că viața cea veșnică îți va veni prin oștirile cele cerești, prin soare, lună, prin puterile văzduhului, ale mării, ale pământului, ale stelelor, ești necredincios. Crezi în Acela ce dăruieste dreptate necredinciosului, pentru ca faptele tale cele

bune să aibă o adevărată bunătate; căci nu le putem numi bune, decât atunci când ies dintr-o rădăcină bună. Cum adică? Sau aștepți, de la Dumnezeu cel veșnic, viața vremelnică, sau de la demoni viața veșnică: și într-unul și în celălalt caz ești necredincios. Îndreptează credința ta, și mai ales îndreptează-ți calea: iar atunci, cu picioare sprintene, umblă în toată siguranța, aleargă, ești pe calea cea bună; cu cât va fi mai rapidă alergarea ta, cu atât mai fericită va fi sosirea ta. Dar poate te clătini puțin; măcar nu abandona drumul: vei ajunge, deși mai târziu; departe de tine să te oprești, să te întorci înapoi, să te rătăcești.

7. Ce, fraților? Care sunt oamenii fericiți? Nu sunt cei în care Dumnezeu nu găsește nici un păcat; căci El află păcate în toți oamenii: „Pentru că toți au păcătuit și toți au nevoie de slava lui Dumnezeu” (Rom 3, 23). Dacă deci păcate se află în toții oamenii, nu rămân fericiți decât aceia cărora le sunt iertate păcatele. Asta ne spune Apostolul prin cuvintele: „Avraam a crezut în Dumnezeu, iar credința lui i-a fost socotită ca dreptate” (Rom 4, 3). Dar răsplată care se dă celui ce lucrează, care se întemeiază pe faptele lui, care atribuie meritelor lui credința ce i-a fost dată, răsplata aceasta nu-i este socotită ca har, ci ca o datorie. Ce înseamnă aceasta, dacă nu că răsplata noastră ia numele harului? Dacă este har, este dat în mod gratuit. Ce înseamnă că e dat gratuit? Că nu costă nimic. N-ai făcut nici un bine, iar păcatele îți sunt iertate. Se cercetează faptele tale și nu se găsește decât rele. Dacă Dumnezeu dădea faptelor tale după valoarea lor, El ți-ar fi dat moarte: „Căci moartea este plata păcatului” (Rom 6, 23). Ce se datorează faptelor rele? Osânda. Iar faptelor bune? Cerul. Dar tu, care te afli în faptele cele rele, ca să ți se dea ce ți se datorează, ar trebui să te pedepsească. Ce se întâmplă deci? Fără să-ți dea

chinul pe care-l meriți, Domnul îți dă harul pe care nu-l meriți.
Ți-ar datora osânda, El îți dă iertarea.

Astfel deci, prin iertare începi să fii întru credință; iar credința aceasta, vinându-se nădejdi și dragostei, începe să facă binele: și totuși, păzește-te să te lauzi, să te înalți în tine însuși; amintește-ți de Acela care te-a pus pe calea cea bună; amintește-ți că cu picioare puternice și sprintene te rătăceai: nu uita vreodată că, lipsit de vlagă și lăsat pe jumătate mort în cale, ai fost pus pe asinul Samariteanului, ca să fii duc la casa de oaspeți⁴. „Răsplata care se dă celui ce lucrează, spune Sfântul Pavel; nu-i este socotită drept har, ci ca datoric” (Rom 4, 4). Dacă deci nu voiești nici o parte la har, socotește-ți meritele. Dar Dumnezeu, El vede ceea ce este în tine, știe ce-i datorat fiecăruia. „Iar omul ce nu face nici o faptă”, continuă Sfântul Pavel; ia deci un necredincios, un păcătos, acela nu face nici o faptă. Ce face el? „Dar care crede în Cel ce îndreptează pe necredincios.” Din moment ce nu face nici o faptă bună, el este un necredincios; și chiar când i s-ar părea că face binele, cum este fără credință, faptele lui bune nu se pot numi bune. „Dar crede în Cel ce îndreptează pe cel necredincios, credința îi este socotită ca dreptate. Așa cum David a cântat fericirea celui căruia Domnul îi socotește dreptatea fără fapte” (Rom 4, 5-6). Însă care e această dreptate? Cea a credinței pe care n-au precedat-o faptele bune, ci care este urmată de faptele bune.

8. Fiți deci atenți, fraților; căci a înțelege rău, înseamnă a vă expune la prăbușirea în prăpastia nepedepsirii ce ni se fâgăduiește păcătuind: iar eu, nu mai mult decât Apostolul, nu sunt responsabil de toți aceia ce pot interpreta rău cuvintele mele. Cei ce le-au înțeles rău, lucrau cu un scop, se temeau

⁴Lc 10, 30

de faptele cele bune pe care trebuiau să le urmeze. Să nu aveți părtașie cu ei, fraților. A zis un alt psalm despre un astfel om, și acest singur om cuprinde o întreagă categorie: „Nu-avut să înțeleagă de teamă să nu facă binele” (Ps 35, 3). Nu s-a zis: nu a putut să înțeleagă. Iar voi, fraților, să aveți voința de a înțelege, ca să faceți binele. Nu vă va lipsi înțelegerea, și chiar va ajunge la evidență. Ce este evident celui care a înțeles? Că nimeni nu trebuie să se laude cu faptele cele bune care au precedat credința, iar după credință să nu le neglijeze. Dumnezeu miluiește pe toți necredincioșii, și îi mântuiește prin credință.

9. „Fericiți cei cărora le sunt iertate greșelile, iar păcatele le-au fost acoperite. Fericit bărbatul căruia nu i-a socotit Dumnezeu păcatul și gura căruia nu rostește minciuna” (v. 2). Avem, dintru începutul psalmului, înțelegerea, și înțelegerea aceasta constă în a ști bine că nu trebuie nici să ne lăudăm cu vrednicia noastră, nici să nădăjduim cu cutezanță neosândirea păcatelor noastre. Căci iată titlul psalmului: „Lui David spre înțelegere”. Este deci un psalm al înțelegerii; iar primul rezultat al acesteia este de a te recunoaște păcătos. Al doilea efect, de a nu atribui puterilor tale, ci harului lui Dumnezeu, faptele cele bune care vor fi primele roade ale credinței tale întrui iubire⁵. În acest fel nu va fi nici o prefăcătorie în inima ta, adică în gura omului interior, și nu vei avea cuvinte pentru buze și cuvinte pentru inimă. Nu vei fi asemenea fariseilor cărora le e spus: „Sunteți ca mormintele văruite; în afară, aveți pentru oameni înfățișare de dreptate; înlăuntru, sunteți plini de fățarnicie și de vicleșuguri” (Mt 23, 27). Și într-adevăr, păcătosul ce vrea să fie privit ca un drept, nu este oare un înșelător?

Nu așa era Natanael căruia Mântuitorul i-a zis: „Iată un

⁵ Gal 5, 6

adevărat israelit, fără fățarnicie” (In 1, 47). Dar de ce nu era nici o prefăcătorie în Natanael? „Te-am văzut când erai sub smochin” (In 1, 48). Era sub smochin, adică sub condiția trupului; și era sub condiția trupului pentru că era în necredință din naștere. Era sub smochinul ce smulge psalmistului strigătul: „Întru fărădelege am fost zămislit” (Ps 50, 7). Dar îl vede Acela ce vine cu harul. Ce spun eu, îl vede? I se face milă de el. Mântuitorul deci descoperă pe acest om fără vicleșug, pentru a ne arăta nouă comoara harului ce se află întru el. „Te-am văzut când erai sub smochin.” Te-am văzut, ce este atât de mareț, dacă nu i se descoperă vreo taină? Ce-i atât de mare a vedea un om sub un copac? De nu vedea Hristos neamul omenesc sub smochin, sau noi am fi cu totul uscați, sau, asemenea fariseilor, ce erau fățarnici, adică ale căror cuvinte erau drepte și fapte rușinoase, n-ar fi găsit în noi decât frunze, iar nu fructe. Hristos blesteamă și face să se usuce smochinul pe care îl găsește în această stare. Nu văd, zice El, decât frunze, sau mai degrabă cuvinte fără de nici o roadă: „Să se usuce cu totul și să nu mai facă nici măcar frunze” (Mt 21, 19). De ce și cuvinte? Un copac uscat nu mai are nici o frunză. Așa erau iudeii; copacul acesta erau fariseii ce aveau cuvinte, iar nu fapte; oprirea Mântuitorului îi osândește să se usuce.

Să ne zărească deci Domnul sub smochin: câtă vreme suntem în viața aceasta, să vadă întru noi roadele faptelor bune, ca blestemul Său să nu ne facă să ne uscăm. Și cum totul ne vine din harul Său, iar nu din meritele noastre: „Feriți cei cărora li s-au iertat fărădelegile și li s-au acoperit păcatele”. Nu cei la care se află păcate, ci aceia cărora păcatele le sunt acoperite, greșelile ascunse, șterse, date uitării. Dacă a șters Dumnezeu păcatele lor, nu vrea să le mai vadă; dacă nu vrea

să le mai vadă, nu vrea să le osândească; dacă nu vrea să le osândească, nu vrea să le cunoască, ci să-și închidă ochii la ele. „Fericii cei cărora greșelile le sunt iertate, păcatele acoperite.” Dacă profetul a spus că păcatele sunt acoperite, să nu credeți că ele există încă și sunt vii. De ce spune el că sunt acoperite? Pentru că nu mai sunt vizibile. Căci, în Dumnezeu, a vedea păcatul, nu înseamnă oare a-l osândi? Și ca să vă facă să înțelegeți că, pentru Dumnezeu, a vedea păcatul înseamnă a-l pedepsi, ce spune profetul? „Întoarce fața Ta de către păcatul meu” (Ps 50, 11). Să nu mai vadă deci păcatele tale, pentru a te vedea pe tine însuși. Cum oare te va vedea? Cum l-a văzut pe Natanael: „Te-am văzut când erai sub smochin”. Umbra smochinului nu este de nepătruns ochilor milostivini divine.

10. „Și buzele cănuia nu ascund vicleșugul” (v. 2). Dar cei care se întorc de la mărturisirea păcatelor lor, fac fără folos eforturi să le ascundă. Cu cât se străduiesc mai mult să se apere de păcat, lăudându-se cu meritele lor și orbindu-se de fărâdelegile lor, cu atât slăbește puterea și curajul lor. Acela este cu adevărat puternic, care și-a pus puterea lui în Dumnezeu, iar nu în el însuși. Sfântul Pavel spunea și el: „De trei ori am strigat pe Domnul să depărteze de la mine (pe îngerul Satanei); iar El mi-a răspuns: Harul Meu îți ajunge”. „Harul Meu”, a spus, iar nu puterea ta. „Harul Meu îți ajunge, spune El, că întru slăbiciune se desăvârșește puterea”. De aici că Apostolul, la rândul lui, ne spune mai departe: „Când sunt slab, atunci devin puternic” (II Cor 12, 8-10). Acela deci, care se pretinde puternic, care se mărește în ochii săi, care se laudă cu meritele lui, oricât de mari pot fi ele, se aseamănă fariseului, care se lăuda cu fast de darurile pe care recunoștea că le-a primit de la Dumnezeu: „Îți mulțumesc” (Lc 18, 51).

spune el. Vedeți, fraților, ce orgoliu ne pune Dumnezeu sub ochi: orgoliul ce poate intra în sufletul unui drept, care se poate strecura în omul ce are cea mai bună nădejde. „Îți mulțumesc”, spunea el. Zicând: „Îți mulțumesc”, mărturisirea că de la Dumnezeu a primit ce era în el. „Ce ai tu să nu fi primit” (I Cor 4, 7)? „Îți mulțumesc, spune el, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, desfrânați, nici ca vameșul acesta” (Lc 18, 11). În ce constă deci mândria acestui om? Nu în a mulțumi lui Dumnezeu pentru cele bune pe care le află întru el, ci în a abuza de cele bune pentru a se lăuda înaintea celorlalți.

11. Să luăm bine aminte la acestea, fraților; căci Evanghelistul are grijă să precizeze cu ce ocazie a rostit Domnul această pildă. Hristos a zis: „Credeți că Fiul Omului, venind pe pământ, va mai găsi credință?” (Lc 18, 8) Și, de teamă să nu se găsească câțiva eretici să creadă că lumca întregă a pierdut credința (căci toți ereticii formează secte și sunt mărginiți în câteva localități), și pentru a se lăuda de a fi păstrat ceea ce a dispărut în restul lumii, de cum a zis Domnul: „Credeți că Fiul Omului, revenind pe pământ, va mai găsi credință?”, Evanghelistul adaugă: „Adresându-se unora care se încredeau în ei înșiși și în dreptatea lor, și care disprețuiau pe ceilalți, El a rostit pilda aceasta: Un Fariseu și un vameș au venit la templu să se roage”; și restul pe care voi îl știți. Fariseul spunea: „Îți mulțumesc”. Unde dar este mândria lui? În disprețul pentru ceilalți. Ce dovadă aveți? În cuvintele Lui. Cum? Fariseul, e zis, disprețuia pe vameș, care stătea deoparte, iar mărturisirea lui îi reproșa lui Dumnezeu. „Vameșul, mai spune Evanghelia, stătea deoparte” (Lc 18, 13). Dumnezeu însă nu era departe de el. Și de ce nu era Dumnezeu departe de el? Pentru că într-o altă parte este spus: „Aproape este Domnul de cei cu

inima înfrântă” (Ps 33, 17). Vedeți dacă nu cumva vameșul avea inima înfrântă și veți înțelege că Dumnezeu se apropie de cei cu inima smerită. „Vameșul stătea deoparte și nu îndrăznea să-și ridice ochii lui spre cer, ci își bătea pieptul!” (Lc 18, 13). A-și bate pieptul nu este oare un semn că are inima smerită? Ce spunea bătându-și pieptul? „Dumnezeule, ai milă de mine căci sunt păcătos.” Și care a fost hotărârea Mântuitorului? „Adevărat vă spun, vameșul s-a întors de la templu la casa lui mult mai îndreptat decât fariseul.” De ce? Aceasta este sentința Domnului. „Nu sunt precum vameșul acesta, nici ca ceilalți oameni, ce sunt nedrepti, răpitori și desfrânați: postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuală din tot ce am”, spune fariseul; pe când vameșul nu îndrăznește să-și ridice ochii lui spre cer, nu dă atenție decât propriei conștiințe, stă deoparte și este mult mai îndreptat decât fariseul. Dar de ce? Lămurește-ne nouă, Doamne, te rog, lămurește-ne tainele dreptății Tale, dreptatea sentinței Tale. Aceasta o face dându-ne poruncile legii Sale. Vreți să le ascultați? Oricine se înalță pe sine se va smeri, și oricine se smerește pe sine se va înălța!⁶

12. Îndoțiți atenția voastră, fraților. Am zis că vameșul nu cuteza să-și ridice ochii lui spre cer. De ce să nu privească cerul? Pentru că se privea pe sine însuși. Se privea pe sine pentru a se îngrozi și prin aceasta să placă lui Dumnezeu. Iar tu ai capul ridicat întru orgoliul tău. Însă Domnul spune celui mândru: nu vrei să te privești pe tine însuși? Iar Eu să te privesc. Vrei să nu te privesc Eu? Uită-te la tine însuși. Vameșul deci nu cuteza să-și ridice ochii săi spre cer, deoarece privea în conștiința sa și se osândește pe sine, devenea propriul lui judecător, pentru ca Dumnezeu să-l miluiască; se osândește ca Dumnezeu să-l izbăvească; se acuza, ca Dumnezeu să-i fie

⁶ Lc 18, 14

apărător. Și l-a apărat, căci a vorbit în favoarea lui. „Vameșul a coborât acasă mai îndreptat ca fariseul, pentru că oricine se înalță va fi smerit, și oricine se smerește pe sine va fi înălțat.” S-a privit pe sine însuși, spune Domnul, iar Eu nu am mai vrut să-l privesc, am ascultat rugăciunea lui: „Întoarce-ți ochii Tăi de la fărădelegile mele”. Cine este cel ce vorbește în acest fel, de nu cel ce a zis și: „Îmi recunosc fărădelegea mea”. Și fariseul era un păcătos. Deși a zis: „Nu sunt ca ceilalți oameni nedrepti, răpitori și desfrânați”; deși a postit de ouă ori pe săptămână, și-a plătit zeciuiala, nu era mai puțin păcătos. În lipsă de orice alt păcat, mândria era păcatul lui cel mare; și totuși vorbea cu măreție. Căci până la urmă ce om e fără de păcat, și cine se va putea lăuda că are o inimă curată, sau că este scutit de orice greșală? Fariseul avea deci păcatele lui; dar în orbirea lui a uitat că a venit în templu; era precum bolnavul care, în cabinetul doctorului, își ascunde rănilor și nu-și arată decât mădularele în bună stare. Să ascundă Dumnezeu rănilor tale; nu o face tu însuși; dacă rușinea te face să le ascunzi, doctorul nu te va vindeca nicidecum. Să le acopere doctorul și să le panseze: căci el le acoperă cu leac vindecător. Când doctorul a acoperit el însuși o rană, ea se vindecă; când o acoperă cel bolnav, rana nu este decât ascunsă. Și pentru ce să o ascundeți Celui ce vede totul?

13. Să ne întoarcem, fraților, la ceea ce spune profetul: „Îmbătrânit-au oasele mele, căci păzeam tăcerea, iar eu strigam toată ziua” (v. 3). Ce sens să dăm acestor cuvinte ce par contradictorii? „Că am tăcut, îmbătrânit-au oasele mele din cauza strigătelor mele”? Dacă a strigat, cum a păzit tăcerea? A tăcut în unele împrejurări, nu a tăcut în celelalte; a tăcut în ceea ce l-ar fi făcut să propășească în bine, n-a tăcut în ceea ce l-a făcut să cadă; a tăcut mărturisirea păcatelor lui, a strigat

cu glas mare încrederea în sine însuși. „Tăcut-am, spune el, și nu mi-am mărturisit păcatele mele.” Și totuși aici trebuia să vorbească. Să-și tacă meritele, să-și strige păcatele: iar în nebulia lui el și-a tăcut păcatele, pentru a-și striga meritele. Ce s-a întâmplat atunci? I-au îmbătrânit oasele.

Să băgăm bine de seamă: dacă el și-a strigat păcatele iar nu meritele, oasele lui au fost înnoite sau mai curând puterile; el va fi devenit puternic înaintea Domnului, pentru că-și va fi înțeles slăbiciunea. Acum, că și-a pus forța în el însuși, a ajuns slab și oasele i-au îmbătrânit. A rămas în neputințele unui bătrân, căci n-a voit să întinerească prin mărturisire. Voi știți, frați mei, cu se înnoiește omul: căci „fericiți cei cărora li s-au iertat fărădelegile, și păcatele li s-au acoperit”. Acesta dimpotrivă, departe de a accepta iertarea păcatelor, a mărit numărul lor, și le-a apărat și s-a lăudat cu propriile merite. Deci, deoarece a tăcut, nemărturisindu-și păcatele, oasele i-au îmbătrânit. „Când strigam în toate zilele.” Ce înseamnă că striga în toate zilele? Că stăruia în apărarea păcatelor lui. Și vedeți care este omul acesta, căci se cunoaște. Imediat îi va veni înțelegerea; nu se va mai vedea decât pe sine însuși, îi va fi milă de el, căci se cunoaște. Îl veți auzi spre a vă vindeca voi înșivă.

14. „Fericit bărbatul căruia Domnul nu i-a socotit păcatul și buzele căruia nu au rostit fărădelegea. Iar eu am tăcut și oasele mele au îmbătrânit, când strigam toată ziua. Ziua și noaptea, mâna Ta a apăsât peste mine” (v. 2-4). Ce înseamnă cuvântul: „Mâna Ta a apăsât peste mine”? Aici este un sens adânc, fraților. Amintiți-vă de dreapta hotărâre pe care Dumnezeu a dat-o cu privire la cei doi oameni, a fariseului și a vameșului. Ce a zis fariseului? Că este smerit; iar vameșului? Că este semeț. De ce unul este smerit? Pentru că s-a înălțat; iar celălalt înălțat? Pentru că s-a smerit. Dar Dumnezeu, pentru

a smeri pe cel ce se trufește, apasă mâna Sa asupra lui. Refuză să se smerească prin mărturisire, e umilit sub greutatea mâinii lui Dumnezeu. Cu cât mâna aceasta este mai dură spre umilirea noastră, cu atât e mai mângâietoare spre a ne ridica. Pentru unul are putere, are și pentru celălalt: se arată puternică în a ne smeri, ca și în a ne ridica.

15. „Ziua și noaptea mâna Ta a apăsât peste mine, și am căzut în suferință când ghimpele mă împungea” (v. 4). Greutatea mâinii Tale, umilirea ce mă zdrobește m-au adus spre convertire, întru necazul meu: m-a cuprins mizeria, ghimpele mă împunge, iar conștiința mea mă ucide. Ce i s-a întâmplat sub ghimpele acestor spini? A simțit durerea și și-a recunoscut slăbiciunea. Iar el, care nu-și mărturisise păcatele, ci a strigat spre a și le apăra, pentru a-i slăbi puterile, adică a grăbi îmbătrânirea oaselor sale, ce a făcut sub durerea ghimpelui? „Am cunoscut păcatul meu.” Își recunoaște deci păcatele, și dacă el și le vede, Dumnezeu își întoarce ochii Lui de la ele. Ascultați urmarea și vedeți dacă nu cumva zice: „Mi-am recunoscut păcatul meu, și fărădelegea mea nu am ascuns-o” (v. 5). Spuneam de curând: nu-ți acoperi păcatele tale, și Dumnezeu Însuși ți le va acoperi. „Feriți cei cărora fărădelegile le sunt iertate și păcatele acoperite.” A-și acoperi păcatele, înseamnă a se descoperi pe sine însuși. Psalmistul și le descoperă, pentru a nu fi descoperit. „Fărădelegea mea nu mi-am acoperit-o.” Ce înseamnă: „Nu mi-am acoperit-o?” Până acum tăceam: acum ce face? „Zis-am”, ceea ce stă împotriva tăcerii. „Zis-am”, dar ce ai zis? „Mărtirisi-voi împotriva mea fărădelegea mea Domnului, iar Tu ai iertat nelegiuirea sufletului meu” (v. 6). „Zis-am.” Ce ai zis? Nu spune încă, dar făgăduiește să-și spună păcatele, și Dumnezeu i le iartă.

Luată bine seama, fraților, marea milostivire: psalmistul spune doar: „Mă voi mărturisi”; nu spune: mi-am mărturisit

păcatul meu, iar Tu, Doamne, L-ai iertat, ci doar: „Mărturisii-mă-voi, iar Tu m-ai iertat.” A spune: „Mărturisii-mă-voi”, înseamnă că mărturisirea n-a ieșit încă din gura ta, ci este făcută doar în inima ta. A spune: „Mărturisii-mă-voi”, înseamnă a face mărturisirea. Asemenea: „iertat-ai nelegiuirea inimii mele”. Mărturisirea nu era încă pe buzele mele; numai am zis: „Mărturisii-mă-voi împotriva mea”; și totuși Domnul a ascultat strigătul sufletului meu. Cuvântul meu nu era încă în gura mea, că în inima mea se afla urechea lui Dumnezeu. „Iertat-ai nelegiuirea sufletului meu”, fiindcă am zis: „Mărturisii-mă-voi.”

16. Acest lucru însă era insuficient. Profetul nu spune: Mărturisii-voi fărădelegea mea Domnului; nu fără rost adaugă: „Mărturisii-mă-voi împotriva mea”, ceea ce este important. Mulți își mărturisesc fărădelegile lor, dar și le mărturisesc împotriva lui Dumnezeu; și când sunt surprinși în fărădelege, răspund: a vrut Dumnezeu. Să spună un om: nu eu am făcut asta, sau, ceea ce-mi reproșezi nu este un păcat; nu se acuză nici pe sine, nici pe Dumnezeu. Dimpotrivă, să zică: am făcut asta, este un păcat, dar Dumnezeu a vrut așa, cu ce sunt eu vinovat? Atunci pe Dumnezeu îl acuză. Dar, veți spune, nimeni nu vorbește așa; cine ar îndrăzni să spună: Așa a vrut Dumnezeu? Mulți sunt cei ce vor să o spună; dar cei ce nu o zic formal, ce fac altceva, scuzându-se în acest fel: soarta a voit, steaua mea? Fac un ocol pentru a ajunge la Dumnezeu. Prin subterfugiile acestea, vor să ajungă să-L acuze pe Dumnezeu, în loc să ia drumul cel mai scurt să-L înblânzescă.

M-a împins destinul, spun ei. Ce este destinul? Steaua mea cea rea este cauza. Ce sunt aceste stele? Sigur cele pe care le vedem pe bolta cerului. Cine le-a făcut? Dumnezeu; cine le-a așezat acolo? Tot Dumnezeu. Deci, tu o vezi, ai vrut să spui că Dumnezeu te-a împins la păcat. Nedreptul este El.

tu ești cel drept: dacă El nu așeza așa lucrurile, tu n-ai fi păcătuît. Înapoia noastră toate aceste scuze ale păcatului; amintește-ti cuvintele psalmului: „Nu lăsa inima mea spre cuvinte de vicleșug ca să-mi dezvinovățesc păcatele mele, între oamenii cei ce fac fărădelege” (Ps 140, 4). Sunt totuși oameni considerabili, cei ce-și îndreptățesc păcatele lor; sunt oameni importanți cei ce pot număra stelele, care pot spune dacă un om va săvârși fapte păcătoase sau virtuozose, când Marte va comite o ucidere și Venus o desfrânare; sunt oameni considerabili, oameni de știință, oameni distinși în lume. Ce ne spune psalmistul însă? „Nu lăsa inima mea spre cuvinte de vicleșug, cu oamenii fărădelegii; nu mă voi însoți cu cei aleși ai lor” (Ps 140, 4).

Să-i numească alții savanți și aleși pe cei ce pot număra stelele; să li se dea înțelepciune celor ce potrivesc ca pe degete destinele oamenilor, care citesc în stele moravurile noastre; dar eu știu că Dumnezeu mi-a dăruit liberul arbitru, că, dacă am păcătuît, eu am păcătuît; nu numai că voi mărturisi păcatul meu Domnului, dar îl voi mărturisi împotriva mea, iar nu a Lui. „Iar eu am zis: Doamne, miluiește-mă”, cel bolnav cheamă pe doctor. „Iar eu am zis.” La ce să spui: „Eu am zis”, când ajungea doar să spui: am zis? Eu este aici emfatic; eu sunt, nu este nici destinul, nici norocul, nici diavolul; cel din urmă nu m-a obligat, ci eu am consimțit ispitelor lui: „Iar eu zis-am Domnului: miluiește-mă, vindecă sufletul meu, că împotriva Ta am păcătuît” (Ps 40, 4). E dezlegarea care-l oprește aici: „Zis-am: Mărturisi-voi împotriva mea fărădelegea mea Domnului, iar Tu ai iertat nelegiuirea inimii mele”.

17. „Pentru aceea tot cuviosul Te va chema la vreme potrivită” (v. 7). Care este vremea potrivită? Și ce înseamnă: „pentru aceea”? Pentru nelegiuirea lor. Care? Cea care a trebuit să acopere iertarea păcatelor lor. „Pentru aceea tot

cuviosul Te va chema, că ai iertat păcatele lui.” Fără iertarea păcatelor nu ar exista cel cuvios ca să Te cheme. „Pentru aceea tot cuviosul Te va chema la vreme potrivită”; sau atunci când Tu vei arăta legea Ta cea nouă; căci arătarea harului lui Hristos, aceasta este vremea cea potrivită.

„Când a fost plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie” (Gal 4, 4-5), adică dintr-o Fecioară pe care cei de demult o desemnau tot prin numele generic de femeie, *mulier*, „supus Legii, pentru a răscumpăra pe cei care erau sub Lege”. Din ce mâini să-i răscumpere? Din mâinile diavolului, ale pierzării, ale păcatului, din mâinile celui căruia erau vânduți. „Pentru a-i răscumpăra pe cei care erau sub Lege.” Erau sub Lege în sensul că Legea îi covârșea. Și a-i covârși însemna a-i covinge de păcat fără a-i mântui. Neîndoielnic ea oprea de la rău; dar fiindcă nu aveau puterea de a se îndrepta ei înșiși, trebuiau să strige spre Dumnezeu, ca acela care se simțea prizonier legii păcatului și care striga: „Nefericit om ce sunt, cine mă va izbăvi pe mine de acest trup al morții?” (Rom 7, 23-24). Toți oamenii erau deci sub Lege, iar nu în Legea ce apăsa peste ei și îi încredința de păcat. Deoarece Legea a arătat păcatul, ca a înfipt ghimpele, ea a ucis inima noastră, ea a înștiințat pe fiecare să se recunoască vinovat și să roage Domnului iertarea noastră. „Pentru aceea, tot cuviosul spre Tine trebuie să strige la vreme potrivită.” Am explicat deci timpul acesta potrivit cuvintelor Sfântului Pavel: „când a fost plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său”. Mai spune Apostolul: „La vreme potrivită te-am ascultat, te-am ajutat în ziua mântuirii” (II Cor 6, 2). Și cum profetul vorbea în acest fel despre toți creștinii, Apostolul adaugă: „Iată acum vremea potrivită, vremea mântuirii⁷. Pentru aceea tot cuviosul Te va chema la vreme potrivită”.

⁷ II Cor 6, 2

18. „Și totuși în potop de ape multe, de El nu se vor apropia” (v. 7). De El, de cine? De Dumnezeu. Vorbind despre Dumnezeu, profetul schimbă des persoana; astfel: „De la Domnul vine mântuirea, și peste poporul Tău binecuvântarea Ta” (Ps 3, 9), adică, de la Tine, Doamne, vine mântuirea, și binecuvântarea Ta se revarsă peste poporul Tău. Dar cum a zis la început: „De la Domnul vine mântuirea”, nu adresându-se Domnului, ci vorbind despre El; se întoarce de partea lui Dumnezeu pentru a-I spune: „Și peste poporul Tău binecuvântarea Ta”. Așa este și aici: auzim mai întâi „spre Tine, Doamne”, apoi „de la El”, dar să nu credem că vorbește de un alt dumnezeu decât despre Dumnezeu. „De aceea tot cuviosul Te va chema la vreme potrivită; și totuși, în potop de ape multe de El nu se vor apropia.”

Ce înseamnă „în potop de ape multe?” Adică, cei ce înoată în valuri fără opreliște de ape multe, nu se apropie de Domnul. Ce înțelege profetul prin ape multe? Ele înseamnă marea varietate de doctrine. Învățătura lui Dumnezeu este una singură, apele nu sunt multe, nu este decât una, fie apa Tainci Botzului, fie apa învățăturii mântuirii. Despre învățătura pe care Duhul Sfânt o revarsă asupra noastră e spus: „Bea apă din vasele tale și din izvoarele fântânilor tale” (Prov 5, 15). Or, păcătoșii nu se apropie de izvoarele acestea, ci cei ce cred în Acela care îndreptează pe necredincios⁸ și care sunt deja îndreptați, aceia se apropie. Celelalte ape atât de multe, celelalte învățături înmulțite nu duc decât la stricăciunea sufletelor, după cum ziceam mai devreme. O învățătură vă face să ziceți: destinul m-a împins; o alta: hazardul, norocul mi-a făcut asta. Dacă întâmplarea guvernează pe oameni, nu mai e prevedință care să conducă lumea; iată încă una din aceste învățături, o alta

⁸ Rom 4, 5

vine să-mi zică: există un fel de duhuri ale tenebrelor potrivnice lui Dumnezeu, care s-au revoltat împotriva Lui și care au făcut pe oameni să păcătuiască. Atunci, în această mulțime de ape, ei nu se vor apropia de Dumnezeu. Care este deci apa aceasta, fraților, dacă nu apa cea care ne învață să binecuvântăm pe Domnul? Care este apa, dacă nu apa ce ne învață să zicem: „Bine este să binecuvântăm pe Dumnezeu?” (Ps 91, 2)

În fine, care este apa aceasta, dacă nu apa care ne face să spunem împreună cu psalmistul: „Zis-am: mărturisii-voi împotriva mea fărădelegea mea Domnului”; și iarăși: „Iar eu am zis: Doamne, miluiește-mă, vindecă sufletul meu, că am greșit Tie” (Ps 40, 5). Or, apa aceasta a mărturisirii păcatelor, apa ce învață inima să se smerescă, apa vieții și a mântuirii, apa ce duce pe oameni la a se lepăda de sine, la a nu se mândri, a nu-și atribui nimic cu orgoliu; apa aceasta deci, a învățaturii celei curate, nu se găsește în nici o carte a păgânilor, nici la epicurei, nici la stoici, nici la manihei, nici la platonicieni; și chiar oriunde se află marile precepte de morală și conduită, nu se află smerenia divină. Smerenia pentru noi emană dintr-un alt izvor: vine de la Hristos. Ce altă învățătură ne putea El da nouă smerindu-se pe Sine Însuși până la moarte, și încă moarte pe cruce?⁹ Ce altă învățătură ne dădea El plătind o datorie pe care nu El a făcut-o, pentru a ne slobozi pe noi de datoria noastră? Ce altă învățătură ne dădea primind Botezul, El care n-a săvârșit nici un păcat¹⁰, fiind pironit pe cruce, El, care nu era vinovat? Ce ne învața El dacă nu smerenia? Nu în zadar a zis: „Eu sunt calea, adevărul și viața” (In 14, 6). Aceasta este deci smerenia care ne apropie de Dumnezeu, căci aproape este Domnul de cei cu inima smerită¹¹. Or, în mulțimea aceasta

⁹ Fil 2, 8

¹⁰ Mt 3, 13

¹¹ Ps 33, 19

de ape ce se ridică împotriva lui Dumnezeu, care învață mândria și necredința, nimeni nu s-ar putea apropia de Dumnezeu.

19. Tu dar, care ești deja îndreptat, mai ești încă în mijlocul acestor ape mari? Da, frații mei, chiar când ne mărturisim păcatele noastre, auzim zgomotul marilor ape ce ne împresoară din toate părțile. Nu suntem în mijlocul potopului, și totuși potopul ne înconjoară. Ne strâmtorează apele, dar fără a ne covârși; ne agită, fără însă a ne îneca. Ce vei face deci, frate, care te afli în mijlocul potopului și care trăiești în lumea aceasta stricată? Se poate să nu-i auzi pe învățătorii aceștia, să nu ajungă la urechile tale învățăturile lor mândre și să nu te chinuie în fiecare zi zicalele lor? Ce va spune deci în mijlocul acestui potop creștinul îndreptat deja și care se încrede în Dumnezeu? „Doamne, Tu ești scăparea mea în necazul ce mă înconjoară” (v. 8). Să caute ceilalți acoperământ la idoli lor, sau la demonii lor, sau în puterile lor, sau în apărarea păcatelor lor; pentru mine, în potopul acesta, nu ești decât Tu, Doamne, care mă poți pune la adăpost de necazul ce mă împresoară.

20. „Izbăvește-mă Tu, bucuria mea” (v. 8). De ce să vrei să te răscumpere, dacă te afli întru bucurie? „Izbăvește-mă Tu, bucuria mea.” Aud totodată strigarea de bucurie: „Tu ești bucuria mea” și glasul de suspin: „Izbăvește-mă”. Te bucuri și suspini. Adevărat, îmi răspunde profetul, mă bucur și suspin: mă veselesc întru nădejde, suspin în realitate. „Izbăvește-mă Tu, bucuria mea.” Veseliți-vă întru nădejde, ne spune Apostolul, ceea ce arată cuvântul: „Tu, nădejdea mea”. Dar de ce: „Izbăvește-mă”? Sfântul Pavel ne mai spune apoi: „Răbdați întru necazuri” (Rom 12, 12). Apostolul însuși era îndreptat, și totuși ce zice? „Și noi, care avem pârğa Duhului, suspinăm în noi.” Pentru ce deci „izbăvește-mă”? Pentru că noi înșine

suspiniâm în așteptarea înfierii, care va fi izbăvirea trupurilor noastre” (Rom 8, 23-25). Astfel „izbăvește-mă” înseamnă că suspiniâm în noi înșine, așteptând să fie trupurile noastre răscumpărate. De ce expresia: „Tu, bucuria mea”? Ne lămurește Apostolul puțin după aceea zicând: „Căci prin nădejde suntem mântuiți; dar nădejdea care se va vedea nu va mai fi nădejde. Cum să nădăjduim cele ce vedem? Și dacă nădăjduim ce nu vedem încă, așteptăm prin răbdare”. A nădăjdui înseamnă a se bucura; a aștepta cu răbdare, înseamnă a mai suspina încă: căci nu avem decât să răbdăm, când nu suferim. Ceea ce numim toleranță, îndurare, suferință, îndelungă răbdare, toate acestea nu se spun decât despre chinurile pe care le îndurăm. De sunteți doborâți, sunteți în necaz. Dacă așteptăm deci prin răbdare, spunem: izbăvește-mă de necazul ce mă împresoară; dar cum nădejdea ne va mântui, noi spunem: „Izbăvește-mă Tu, bucuria mea”.

21. Iată răspunsul: „Înțelepciune îți voi da ție”. Psalmul însuși este un psalm spre înțelegere. „Înțelepciune îți voi da, și te voi întări în calea pe care vei fi mers” (v. 9). Ce înseamnă: „Te voi întări în calea pe care vei fi mers”? Nu să rămâi încă pe ea, ci să nu te rătăcești. Înțelepciune îți voi da, ca mereu să înțelegi, mereu să tresari de nădejde în Dumnezeu: până ce ajungi în Patria în care nu mai este nădejde, ci unde totul va fi realitate. „Spre tine voi aținti ochii Mei.” Nu voi întoarce de la tine ochii Mei, deoarece niciodată tu nu-i vei întoarce de la Mine. Deși ești îndreptat și după iertarea păcatelor tale, ridică ochii tăi spre Dumnezeu. Pe pământ, inima ta putrezește. Nu degeaba ți se strigă: sus înalță inima ta, de frică să nu se strice. Tu deci înalță-ți și ochii spre cele de sus; ațintește-i la Domnul, ca El să-și oprească ochii Săi la tine. De ce să te temi dar, ca ridicând ochii tăi întru cele de sus, nu vezi în fața ta, și pionul

tău să nu cadă în cursă? Fii fără de frică, tot acolo s-au oprit privirile lui Dumnezeu, pe care El le avea ațintite asupra ta. „Fiți, ne spune Domnul, fiți fără de grijă.” A zis Sfântul Apostol Petru: „Lepădați lui Dumnezeu toată grija voastră, căci El se îngrijește de voi” (I Pt 5, 7). Deci, „la tine vor fi ațintiți ochii Mei”. Iar tu, ațintește-ți la rândul tău ochii asupra Domnului, și nu te teme, am zis, să cazi în cursă. Ascultă cuvântul acesta al psalmistului: „Totdeauna ochii mei vor fi ațintiți spre Domnul.” Și ca și cum l-am spune: Ce se va întâmpla cu picioarele tale, dacă nu te uiți pe unde mergi? El răspunde: „El va scoate din laț picioarele mele” (Ps 24, 16). Spre Tine deci voi aținti privirile mele.

22. Așa a promis Dumnezeu ajutor și înțelepciune profetului ce se întoarce spre cei mândri care își îndreptățesc păcatele lor: „Să nu vă asemănați, spune el, calului și catârului care nu au pricepere” (v. 10). Calul și catârul merg cu capul pe sus, nu se aseamănă bouului, care-și cunoaște stăpânul, și măgarului care știe staulul celui pe care îl slujește¹². „Să nu vă asemănați calului și catârului care nu au înțelegere.” Ce se va întâmpla cu ei? „Cu zăbală și cu frâu vei supune fălcile celor ce nu se apropie de Tine” (v. 10). Cal voiești să fii sau catâr? Nu vrei să suferi pe nici un călăret? Cu zăbală și cu frâu vor fi supuse fălcile tale; se va supune gura ce rostește meritele tale și care păstrează taina păcatelor tale. „Supune deci fălcile celor ce nu se apropie de Tine” prin smerenie.

23. „Multe sunt bătăile păcătoșilor” (v. 11). Nu este de mirare că frăul vine după zăbală. Voia să fie un animal de neîmblânzit, iar noi îl supunem cu zăbală și cu frâu: și-i place lui Dumnezeu să-l supunem! Căci nu e de temut decât prin încăpățânarea lui; nu merită să rămână neîmblânzit și să alerge

¹² Mt 21, 27

sălbatic și vagabond, acolo unde-l va duce voia lui, ca să zicem despre el ca despre cei a căror păcate rămân neosândite aici pe pământ, că „fărădelegea lor iese din bogăția lor” (Ps 72, 7). Să folosească deci frâul spre a-l îndrepta și a-l supune, cum spune interlocutorul că el însuși a fost împlânzit. Se compara unui cal și unui catâr pentru tăcerea lui; dar ce l-a împlânzit? Frâul pedepsirii. „Am căzut în suferință, zice el, și ghimpele m-a împuns.” Fie prin frâu, fie prin ghimpe, supune Dumnezeu calul pe care urcă, și e câștigul calului de a avea un asemenea călăreț. Și dacă urcă Domnul pe cal, aceasta nu pentru că este obosit să meargă pe picioare. Căci nu i S-a adus pe ascuns altădată Mântuitorului asinul¹³. Poporul ce poartă pe Iisus Hristos cu bunăvoință, cu blândețe și cu pace, este prefigurat de asin și este dus spre Ierusalim. „Că Dumnezeu îndreaptă pe cei blânzi la judecată, cum spune un alt psalm, pe oamenii păcii îi va învăța căile Lui” (Ps 24, 10). Care sunt oamenii blânzi? Cei ce nu ridică cu mândrie capul împotriva stăpânului lor, care îndură cu zăbala și frâul; care devin atât de supuși că merg fără frâu, și fără frâu și fără căpăstru urmează calea cea bună. Dacă nu ai pe Domnul de călăreț, tu vei cădea, iar nu El. „Multe sunt bătăile păcătosului, dar cel ce nădăjduiește în Domnul, înconjurat va fi de mila Lui.” Ce scăpare putem noi afla în nenorocire? Cel ce la început e în necaz, va găsi mai apoi milostivirea; căci ne va veni milostivirea de la Cel care ne-a dat lege¹⁴; legea ca pedeapsă, mila ca mângâiere. „Pe cel ce nădăjduiește în Domnul, mila îl va urma” (v. 11).

24. Care este deci concluzia psalmului? „Veseliți-vă, dreptilor, întru Domnul, și vă bucurați” (v. 12). Iar voi, necredincioșilor, care vă bucurați în voi înșivă, voi, cei mândri,

¹⁴ Ps 83, 8

care nu aveți bucurie decât în voi: acum, că credeți în Acela care îndreptează pe necredincios, acum, că credința voastră vă este socotită ca dreptate¹⁵, „Veseliți-vă, dreptilor, întru Domnul și vă bucurați” tot în Domnul. De ce bucuria aceasta? Pentru că sunteți drepti deja; și de unde vă vine dreptatea? Nu din meritele voastre, ci din harul lui Dumnezeu. De ce sunteți drepti? Pentru că ați fost îndreptați.

25. „Lăudați-vă, toți cei drepti la inimă” (v. 25). Cum sunteți drepti la inimă? Înceamnă că nu stați împotriva lui Dumnezeu. Să vă sporiiți atenția frațiiile voastre și să înțelegeți ce înceamnă o inimă dreaptă. O spun în puține cuvinte, dar pe care trebuie bine să le rețineți. Bindecuvintez pe Dumnezeu la sfârșit, ca acestea să rămână mai bine întipărite în mintea voastră. Iată diferența dintre inima cea dreaptă și inima stricată. Fie un om care se află, fără să vrea, în necaz, în durere, în ostenele, în umilințe, care nu vede în toate acestea decât voința cea dreaptă a lui Dumnezeu, fără să-L acuze de sminteală, ca și cum ar înfăptui toate orbește, lovindu-l pe acesta pentru a-l scuti pe acela, omul acesta are inima dreaptă; dimpotrivă, aceia au inimă rea, inimă stricată, pervertită, care socotesc mereu nedrepte necazurile pe care le îndură și care atribuie această nedreptate Celui care le îngăduie; sau care nu-L mai socotesc stăpânitor al lumii, căci îl acuză. Nu poate Dumnezeu face nimic nedrept, ne spun ei; sau, este nedrept că durerea este pentru mine, iar nu pentru celălalt: că sunt păcătos, sunt de accord; e însă mai vinovat ca mine cel care se veselește, iar eu mă chinui; cum este deci drept că cel mai rău decât mine se veselește când eu întru durere suspin, eu care sunt drept sau mai puțin păcătos decât el; cum aici se află o nedreptate, cred că Dumnezeu nu ar putea face răul, conchid

¹⁵ Rom 4, 5

că Dumnezeu nu se mai ocupă de cele ale lumii și nu mai poartă grijă de noi.

Deci rătăcirea acestor oameni răi la inimă și pervertiți, se poate reduce la trei puncte. Unul e că nu există Dumnezeu: „Zis-a nebunul în inima sa: nu există Dumnezeu” (Ps 13, 1). Aici e una dintre apele potopului despre care am vorbit. S-au găsit filosofi care să susțină învățătura aceasta, și spun că nu există Dumnezeu care stăpânește și care a făcut toate, ci că sunt mai mulți dumnezei care se ocupă de ei înșiși și afară de lume, și care nu au nici o grijă de lumea aceasta. Deci, sau nu există Dumnezeu, și acestea sunt cuvintele necredinciosului, care dezaprobă tot ce i se întâmplă în afara voinței lui, fără să i se întâmple același lucru și celui în fața căruia el se mândrește, sau: este nedrept Dumnezeu, deoarece săvârșește și îngăduie toate acestea, sau: Dumnezeu nu stăpânește cele de aici, și nu are grijă de noi. În fiecare din aceste trei puncte e o mare necredință, căci Îl neagă pe Dumnezeu sau Îl acuză de nedreptate, sau Îl lipsește de conducerea evenimentelor. De unde necredința asta? Dintr-o inimă stricată. Dumnezeu este însăși dreptatea, și o inimă nedreaptă nu se aseamănă Lui. Asta a zis psalmistul într-o altă parte: „Cât de bun este Dumnezeu lui Israel cu cei drepti la inimă” (Ps 72, 1). Și, pentru că el însuși atingea unul din aceste puncte și se întreba: „Cum știe Dumnezeu acestea și cum cunoaște Cel Preaînalt” (Ps 72, 11), în același loc a zis: „Puțin a fost că nu s-au clătinat picioarele mele” (Ps 72, 2).

Așa cum, punând un lemn rotund pe o suprafață plană, nu-l puteți aranja, nici nu-l puteți consolida, nici să-l faceți asemenea: ci este mercu instabil și fără soliditate; nu pentru că suprafața e inegală, ci pentru că lemnul pe care vreți să-l aplicați aici e rotund; tot așa inima voastră, de este stricată, de este

colțuroasă, nu se poate uni lui Dumnezeu care este dreptatea însăși, nu se poate uni lui Dumnezeu printr-o adevărată adeziune, după cum este zis: „Cel ce se alipește de Domnul, devine același duh cu El” (I Cor 6, 17). Deci, „lăudați-vă, toți cei dreپți la inimă”, spune profetul. Cum se pot lăuda cei dreپti la inimă? Ascultați în ce fel se vor lăuda: „Ne lăudăm, spune Apostolul, nu numai întru nădejde, ci și în necazuri” (Rom 5, 3). A se veseli de bânătăți și de bogăție este lucru ușor: dar omul cel drept la inimă se bucură chiar și în necazuri. Or, tu vezi care este bucuria lui, atunci când se necăjește, căci nu degeaba, nu în zadar se bucură. Vezi pe omul cu inimă dreaptă: „Știm, ne spune Sfântul Pavel, că necazurile aduc răbdare, răbdarea curăție, iar curăția nădejde; or, nădejdea aceasta nu este în zadar, căci dragostea de Dumnezeu s-a revărsat în inimile noastre prin Duhul Sfânt, care ne-a fost dăruit nouă” (Rom 5, 3-5).

26. Aceasta este, fraților, dreptatea inimii. Oricare ar fi omul căruia i se întâmplă ceva, să strige: „Domnul a dat, Domnul a luat”. Aceasta e dreptatea inimii. „Cum a plăcut Domnului, așa a fost făcut: fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21). Cine este Cel care a luat? Ce a luat? Cui a luat? Când a luat? Fie numele Domnului binecuvântat. Nu spune: Domnul a dat, diavolul a luat. Să bage bine de seamă frățiiile voastre, pentru a nu spune niciodată: diavolul mi-a făcut acestea. La Dumnezeu trebuie să-ți raportezi pedeapsa pe care tu o înduri, că diavolul nu are nici o putere asupra ta, decât prin îngăduința Celui ce se folosește de puterea Lui supremă, sau pentru a pedepsi, sau pentru a îndrepta; pentru a pedepsi pe cel necredincios, pentru a îndrepta pe fiii Săi. „Dumnezeu bate pe cel pe care-l primește în numărul fiilor Săi” (Evr 12, 6). Să nu pretinzi deci să scapi de frâu, afară de

cazul în care nu vrei să renunți la moștenire. Domnul pedepsește pe tot copilul pe care-l înfiază. Oare pe toți, fără excepție? Unde să te ascunzi? Tot fiul; fără excepție; nu este nimeni înfiat fără să treacă prin frâu. Cum? Nici măcar unul singur? Vrei să înțelegi că nu va fi măcar unul singur?

Fiul Său cel unic era fără de păcat, n-a fost acceptat fără de pedeapsă. De aceea Fiul cel Unic, copleșit de neputințele tale, întruchipându-te pe tine, ca și cap ce reprezintă trupul, în apropierea patimilor, a fost cuprins de tristețe¹⁶, pentru a-ți aduce ție bucurie; a fost lăsat în necaz, ca să te mângâie și să poată, într-o dumnezeire Sa, să înfrunte suferința fără nici un fel de tristețe. Nu putea oare generalul ceea ce a putut soldatul? Și cum a putut soldatul? Ascultă pe Pavel veselindu-se în apropierea patimilor: „Iar eu, spune el, mă voi jertfi, și vremea morții mele se apropie. Lupta cea bună am luptat; mi-am săvârșit călătoria, credința am păzit-o: nu-mi mai rămâne decât să aștept cununa dreptății ce-mi este gătită mie, și pe care Domnul, ca un drept judecător, mi-o va dărui în ziua cea mare, nu doar mie, ci și tuturor celor ce râvnesc venirea Lui” (II Tim 4, 6-8). Vedeți cum se bucură când va suferi. Se veselește cel ce va primi cununa, iar Cel care o va da se întristează. Ce simboliza deci Fiul lui Dumnezeu, dacă nu neputințele unora ce se întristează în fața chinurilor sau a morții? Mai vedeți cum îi aduce pe ei către dreptatea inimii. Tu voi ai să trăiești și să te pui la adăpost de orice accident; Dumnezeu însă a decis într-un alt fel: sunt două voințe; a ta să se conformeze deci celei a lui Dumnezeu, iar nu cea a lui Dumnezeu să se supună voinței tale; căci a ta e stricată, cea a lui Dumnezeu este însăși dreptatea: să rămână dreptatea ca să slujească îndreptării a tot ceea ce este întortocheat. Vedeți cum învățătura aceasta

¹⁶ Mt 26, 38

este a lui Iisus Hristos. „Întristat, spune El, e sufletul Meu până la moarte”; pe urmă: „Tată, de este cu putință, depărtează paharul acesta de la Mine”. Aici se arată voința umană. Dar ascultați inima cea dreaptă: „Dar totuși, nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu, Tată” (Mt 26, 38-39). Acesta este modelul tău, întru bucuria a tot ce ți se poate întâmpla: și bucură-te, chiar de tocmai sună ultimul tău ceas. Și dacă tu simți vreo slăbiciune a voinței omenești, du-o pe ea de partea lui Dumnezeu, ca să faci parte din numărul celor cărora s-a spus: „Lăudați-vă, totii cei drepti la inimă”.

Primul Comentariu la Psalmul al XXXII-lea Nădejdea celui drept

1. „Bucurați-vă, dreptilor, întru Domnul” (v. 1). Bucurați-vă dreptilor, dar nu întru voi, nu v-ar fi de siguranță, ci bucurați-vă în Domnul. „Inimilor drepte le este a se lăuda.” Ei sunt cei ce laudă pe Domnul supunându-se Lui: nu așa e cu inimile nedrepte și stricate.

2. „Cântați Domnului din psaltire” (v. 2). Cântați Domnului făcând din trupurile voastre o jertfă sfântă vie! „Binecuvântați-L din psaltire cu zece strune.” Toate mădularele voastre să slujească iubirii de Dumnezeu și de aproapele, sau împlinirii celor trei porunci din prima tablă și a celor șapte din cea de-a doua.

3. „Cântați Domnului cântare nouă” (v. 3). Cântați cântarea harului și a credinței. „Cântați cu înțelepciune în strigăt de bucurie.” Cântați cu bucuria ce măsoară înțelepciunea.

4. „Că plin de dreptate e cuvântul Domnului” (v. 4). Este drept cuvântul Domnului, să vă faceți pe voi să deveniți ce nu puteți prin voi înșivă. „Și toate faptele Lui întru credință.” De atunci, nimeni nu trebuie să se creadă ajuns la credință prin meritele lui, căci din însăși credința vin faptele plăcute lui Dumnezeu.

---

¹ Rom 12, 1

5. „El iubește mila și judecata” (v. 5). Iubește mila pe care o revarsă acum și în avans asupra oamenilor; și judecata care îl face să ceară roadele darurilor Sale. „Plin este pământul de mila Domnului.” În toată lumea oamenii primesc iertarea păcatelor lor prin milă dumnezeiască.

6. „Cuvintele Domnului întăresc cerurile” (v. 6). Nu de la ei înșiși s-au întărit dreptii, ci din cuvântul Domnului. „Și din duhul gurii Lui vine toată puterea lor.” De la Duhul Sfânt vine credința lor.

7. „El adună ca într-un burduf apele mării” (v. 7). Adună toate popoarele de pe pământ spre mărturisirea păcatelor lor care sunt osândite, de frică să nu le facă mândria să se transforme în desfrânare. „În visteriile Lui pune adâncurile.” Păstrează pentru ei taine ascunse, pentru a-i îmbogăți.

8. „Tot pământul să se teamă de Domnul” (v. 8). Să se teamă păcătosul ca să se abțină de la păcat. „Să tremure înaintea Lui”, nu de frica oamenilor, sau a oricărei alte făpturi, ci Dumnezeu să facă să tremure „pe toți cei ce locuiesc pământul”.

9. „Căci El a zis și toate au fost făcute”, nimeni altcineva nu a creat făpturile ce se pot teme de oameni; ci El a zis, și iată-le făcute. „El a poruncit și totul a fost făcut.” A poruncit prin Cuvântul Său, și s-a săvârșit creația.

10. „A risipit Domnul sfaturile neamurilor” (v. 10), ce căutau stăpânirea lor, iar nu a Lui. „Leapădă gândurile popoarelor”, celor care râvnesc fericirea lumii. „Și planurile căpeteniilor”, care caută să stăpânească popoarele.

11. „Dar sfatul Domnului rămâne în veac” (v. 11). Netrecător este pentru veșnicie sfatul Domnului, care nu dăruiește fericirea decât celor ce îi sunt supuși. „Cugetele inimii Lui rămân în veacul veacului.” Nu sunt supuse schimbării

sfaturile înțelepciunii Lui, ci rămân în veacul veacului.

12. „Fericit poporul care are pe Domnul ca Dumnezeu al său” (v. 12). Nu există decât un singur popor, al cetăți celei cerești, care nu este ales de alt Dumnezeu, decât de Domnul. „Fericit poporul pe care Domnul l-a ales de moștenire.” Nu poporul s-a ales, ci Dumnezeu l-a ales pe el întru mila Sa, ca să-l aibă, și să nu sufere nimic murdar și neîngrijit.

13. „A privit Domnul dintru înălțimea cerului și a văzut pe toți fii oamenilor” (v. 13). A văzut Domnul, în sufletul cel drept, întru bunătatea Sa, pe toți ce vor să renască la o viață nouă.

14. „Din înălțimea cortului pe care și l-a pregătit” (v. 14). Din cortul trupului pe care și l-a pregătit întrupându-se. „A privit spre cei ce locuiesc pământul.” Întru bunătatea Sa, a văzut pe cei ce locuiesc pământul, ca să-i stăpânească.

15. „El a zidit inima fiecăruia dintre ei” (v. 15). A pus în inimă daruri care le sunt proprii, pentru ca trupul să nu fie nici numai ochi, nici numai urechi²; ci să fie încorporați în Hristos, unul într-un fel, celălalt într-altul. „Cunoaște toate faptele lor.” Înaintea Lui nici o faptă a oamenilor nu este neînțeleasă.

16. „Nu puterile cele multe vor mântui pe împăratul” (v. 16). „Cela ce este împăratul trupului său, nu va fi mântuit dacă își pune nădejdea lui în propria putere.” „Și uriașul nu-și va găsi mântuirea în puterile lui.” Toți cei ce se luptă cu vechile obișnuințe ale poftei, sau cu diavolul și îngerii lui, totuși nu vor fi mântuiți, dacă se mândresc cu puterea lor.

17. „Deșartă nădejde are calul de mântuire” (v. 17). Se înșală dacă crede că poate, cu ajutorul oamenilor, să atingă mântuirea ce a primit-o printre oameni, sau să scape pierzării prin încăpățănare de caracter. „Nu se va mântui cu mărirea puterii lui.”

² I Cor 12, 17

18. „Ochii Domnului se opresc peste cei ce se tem de El” (v. 18). De cauți mântuirea, Dumnezeu își pune iubirea Lui asupra celor ce se tem de El. „Și care nădăjduiesc în mila Lui.” Care nădăjduiesc nu în propria lor putere, ci în mila lui Dumnezeu.

19. „Să smulgă sufletul lor din moarte și să-i hrănească în foamete” (v. 18). Să-i hrănească cu Cuvântul Său și cu adevărul cel veșnic, pe care l-au pierdut mândrindu-se cu puterile lor, și iată că foamea de dreptate le-a sfârșit puterile.

20. „Cu răbdare va aștepta sufletul nostru pe Domnul” (v. 19). Ca într-o zi să se îngrașe de carnea cea nestricăcioasă, cât este în viața aceasta, sufletul nostru va aștepta cu răbdare pe Domnul. „Că ajutorul și apărătorul nostru este.” Ne ajută când ne ducem spre El; ne sprijină când stăm împotriva vrăjmașului.

21. „În El se va veseli inima noastră” (v. 20). Nu întru noi, că nu găsim în noi decât mizerie, pe când Domnul nu este mizerie, ci în Dumnezeu se va veseli inima noastră. „În sfințenia Numelui Lui ne-am pus nădejdea noastră.” Și dacă nădăjduim să ajungem într-o zi la Dumnezeu, aceasta pentru că El ne-a făcut să-I cunoaștem Numele prin credință, atunci când noi eram departe de El.

22. „Să se pogoare, Doamne, mila Ta spre noi, precum am nădăjduit și noi întru Tine” (v. 21). Da, Doamne, să se reverse mila Ta asupra noastră, căci nădejdea noastră în Tine am pus-o și este neînșelătoare.

*Al doilea Comentariu la Psalmul
al XXXII-lea
Prima predică
Nădejdea în Dumnezeu*

I. Psalmul acesta ne cheamă să ne veselim în Domnul. Are drept titlu: *Lui David*. Ascultați deci cântarea voastră, voi, cei ce sunteți urmași ai lui David: fiți ecourile cântării voastre și veseliți-vă întru Domnul. Iată cum începe el: „Veseliți-vă cei drești în Domnul”. Să-și afle cel necredincios bucuria lui în veacul acesta; veacul se va sfârși, și împreună cu el, veselia celui necredincios. În Domnul însă să se bucure cei drești, că veșnic este Domnul, și veselia lor la fel va fi. Bucuria noastră întru Domnul însă trebuie să se manifeste, slăvind, prin laudele noastre, pe Acela care numai El nu are nimic în care să ne poată displace, și care mai mult ca oricine, are pentru ce să nu fie plăcut celor necredincioși. Și putem spune într-un singur cuvânt: **Acela place lui Dumnezeu, care își află în Dumnezeu plăcerea lui.** Dar voi păziți-vă să credeți, fraților, că acesta e lucru ușor. Vedeți cât de mulți sunt cei care murmură împotriva lui Dumnezeu, câți au ceva să răspundă faptelor Lui. Când Lui îi place să lucreze împotriva voinței oamenilor, căci El este Stăpânul care știe ce face, și care se oprește mai puțin să ia seama la dorințele noastre decât la câștigul nostru, atunci oamenii, ademenind voinței lor voința

lui Dumnezeu, departe de a-și îndrepta voința lor după aceea a lui Dumnezeu, pretind că voința lui Dumnezeu ar face mai bine să se adapteze voinței lor. Oamenii aceștia păcătoși, necredincioși, stricați, află după bunul lor plac, mă rușinez să vă vorbesc așa, și totuși o voi spune, pentru că voi știți că este adevărul, află în Dumnezeu, după bunul lor plac, mai mult un comediant.

2. Și după ce a spus: „Veseliți-vă cei drepti în Domnul” (v. 1), și cum noi nu ne putem veseli în El decât cântând laudele Lui, și cum aceste laude îi sunt cu atât mai plăcute cu cât în El ne punem bucuria noastră, profetul adaugă: „Celor drepti se cuvine a lăuda pe Dumnezeu”. Care sunt oamenii cu inima dreaptă? Cei care se mlădiază după voința lui Dumnezeu; care se mângâie întru dreptatea dumnezeiască a necazurilor pe care firea lor omenească fragilă, cu toate că slăbiciunea omenească îi face să râvnească ceea ce ar putea să le convină numai lor, ceea ce ar fi în armonie cu starea de acum a trebuințelor lor, sau cu vreo nevoie ce se ivește, totuși, atunci când recunosc și știu că Dumnezeu vrea altceva, pun, înaintea voinței lor, voința Celui Înțelept, înaintea voinței celui neputincios, voința Atotputernicului, înaintea voinței omului, voința lui Dumnezeu. Căci, cu cât Dumnezeu este deasupra omului, cu atât voința divină este deasupra voinței omenești. De aceea, făcându-se Hristos om, ne dăruiește ca model viața Lui, și voind să ne învețe să trăim și totodată să ne facem vrednici de har, ne face să vedem în El o oarecare voință omenească și proprie, care întruchipa voința Lui și, în același timp, și pe a noastră, căci El este Capul nostru, iar voi o știți, noi aparținem Lui ca mădule ale Sale: „Tată, spune El, depărtează dacă se poate paharul acesta de la Mine”. Iată voința omenească, care se oprea asupra unui lucru propriu și particular. Dar cum El voia ca

omul să aibă inima dreaptă, pentru a face să se îndrepteze ceea ce putea fi colțuros pe modelul cel pururea drept, adaugă: „Și totuși, nu cum voiești Eu, ci cum voiești Tu, Tată” (Mt 26, 39). Or, ce voință perversă putea fi în Hristos? Ce putea El voi să nu voiască și Tatăl? Nu au decât o singură dumnezeire și nu pot avea o voință separată. El voia însă să întrupeze în umanitatea aceasta pe toți ai Săi, după cum îi întrupa în El Însuși, atunci când zicea: „Mi-a fost foame și voi Mi-ați dat să mănânc” (Mt 25, 35); cum îi întrupa în Sine, atunci când, deși nimeni nu-L lovea, striga din înălțimea cerului spre Saul care fremăta de furie și prigonea pe sfinți: „Saul, Saul, de ce Mă prigonești?” (Fapte 9, 4). Voia deci să-ți arate întru El o voință proprie omului. Ți-a pus sub ochi propria ta imagine ca tu să te îndrepti. Recunoaște-te în tine însuși, îți spune El; poți avea, e adevărat, propria ta voință, alta decât voința lui Dumnezeu, se iartă neputinței tale, se iartă neputinței omenești; greu îți este să nu ai nici o voință a ta: dar amintește-i imediat că Cineva se află deasupra ta; că El este superior, iar tu ești inferior, că El este Creatorul, iar tu creatura, că El este Stăpânul, iar tu slujitorul, că El este Atotputernic, iar tu neputincios; și pentru a te îndrepta, supune voința ta voinței Lui, zicând: „Totuși, Tată, nu cum vreau eu, ci cum voiești Tu”. Cum ai putea atunci să fii despărțit de Dumnezeu, când tu voiești ce voiește El? Atunci tu vei fi drept, iar El te va învăța să binecuvintezi pe Dumnezeu: „Că inimilor drepte se cuvine a luda pe Dumnezeu”.

3. Dacă nu este dreaptă însă inima ta, vei binecuvânta pe Dumnezeu în bogăție, pentru a-L huli în nenorocire; și totuși, un rău nu mai este rău când este drept; și este drept atunci când vine de la Dumnezeu, care nu poate face nimic nedrept. Te vei afla deci în casa tatălui ca un fiu nedorit, vei iubi pe tatăl

tău când vei primi bogății și-l vei uri de te pedepsește: ca și cum atât pedepsele cât și bogățiile lui nu te-ar pregăti să devii moștenitorul său. Vezi deci cum lauda se potrivește inimilor drepte; ascultă ce cântă o inimă dreaptă într-un alt psalm: „Binecuvânta-voi pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea” (Ps 33, 2). „În toată vremea” are același sens ca „pururea”; „binecuvânta-voi” și „lauda Lui în gura mea” sunt identice. A-L lăuda pururea și în toată vremea, înseamnă a-L lăuda în necaz ca și în bogăție. Că dacă nu binecuvintezi pe Dumnezeu decât în cele bune, iar nu și în necazuri, cum ar însemna *în toată vremea*, sau *pururea*?

Și totuși nu auzim oare în fiecare zi mulți care fac așa? Li se întâmplă câte o bucurie, se veselesc, tresar de fericire, binecuvintează pe Dumnezeu, cântă laudele Lui; departe de a-i dezaproba, îi felicit, căci sunt mulți care nici măcar atunci nu o fac. Trebuie însă să-i învățăm pe cei care binecuvintează pe Dumnezeu în cele bune, să recunoască că tot El este Tată și atunci când pedepsește, și să nu murmure împotriva mâinii Lui care îi chinuie, de teamă să nu rămână în deznădejde, să nu fie lipsiți și să nu se afle nevreznici de moștenirea cea veșnică; trebuie să devină drepti, și drepti vor fi când nimic din faptele lui Dumnezeu nu le va displăcea; și să binecuvinteze pe Dumnezeu în necaz și să zică: „Domnul a dat, Domnul a luat, cum a bineplăcut Domnului, așa a fost făcut, fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21); acestor inimi drepte le este lauda, care nu vor binecuvânta mai întâi pentru a huli apoi.

4. Voi, cei drepti deci, voi, cei cu inima dreaptă, veseliți-vă în Domnul, căci vouă vă este a-L binecuvânta pe El. Să nu spună nimeni: cine sunt eu să fiu drept? Sau: când aș putea cu

fi drept? Nu vă disprețuiți, nu deznădăjduiți de voi înșivă. Sunteți oameni; sunteți creați după chipul lui Dumnezeu¹: Cel ce v-a făcut pe voi oameni, El Însuși S-a făcut om pentru voi și pentru ca voi să fiți înfiați în număr cât mai mare spre moștenirea cea veșnică, s-a vărsat sângele Fiului cel Unic. Dacă neputința trupului pământesc vă face de lepădat în ochii voștri, socotiți-vă cel puțin la prețul cu care ați fost rscumpărați. Gândiți cu chibzuială la hrana voastră, la băutura voastră² și la ceea ce subscrieți zicând: *Amin*. Și totuși, oare orgoliul îl predicăm noi aici, iar voi cutezați cumva să vă atribuiți vreun merit? Încă o dată: să vă credeți străini vreunei dreptăți. Nu vreau să vă întreb despre dreptatea voastră; căci nici unul dintre voi n-ar îndrăzni să-mi răspundă: sunt drept; ci vă întreb despre credința voastră; și cum nimeni n-ar cuteza să răspundă: sunt drept, tot așa nimeni n-ar îndrăzni să-mi zică: eu nu am credință. Nu cercetez care este viața ta, te întreb ce crezi. Îmi vei răspunde că crezi în Iisus Hristos. Nu auzi pe Apostolul care îți spune: „Dreptul trăiește din credință” (Rom 1, 17)? Credința ta ea este dreptatea: că de crezi, te păzești pe tine însuți; de te păzești, te ostenești, iar ostenețile tale sunt știute de Dumnezeu, care vede voința ta, care socotește lupta ta împotriva trupului, care te spijină în luptă, care te ajută să învingi, care te vede în vremea luptei, te apără de slăbești, te încununează dacă biruiești. Deci, „bucurați-vă dreptilor întru Domnul”, înscamnă, bucurați-vă în Domnul, voi, cei ce aveți credință, căci credința este hrana celui drept. „Inimilor drepte se cuvine lauda” (v. 1). Învățați să mulțumiți lui Dumnezeu și în cele bune și în cele rele. Învățați să puneți în inima voastră ceea ce fiecare are pe limba lui: facă-se voia lui Dumnezeu.

¹ Fc 1, 27

² Este cu siguranță vorba despre Taina Împărtășirii.

Cuvintele acestea ale poporului au adesea învățături mântuitoare. Cine oare nu zice zilnic: să facă Domnul cum îi va place? Să aibă inima dreaptă și va avea locul lui între cei ce se veselesc în Domnul, și căruia I se cuvine lauda; lor li se adresează în continuare psalmul, zicând: „Lăudați pe Domnul în alăută, cântați-I Lui în psaltire cu zece strune” (v. 2). Asta cântam mai înainte, e lecția pe care o dădeam inimilor voastre unindu-le glasului nostru.

5. Dar fixând aceste privegheri sfinte în numele lui Hristos, nu am alungat oare instrumentele muzicale din acest loc?³ Și iată că profetul le poruncește să răsune: „Cântați, ni se spune, cântați Domnului din alăută și psaltire cu zece strune”. Nu vă opriți gândurile voastre la muzica de teatru. În voi înșivă aveți alăuta despre care se vorbește, după cum se spune într-o altă parte: „În inima mea am, Dumnezeule, laudele pe care Ți le voi aduce Ție” (Ps 55, 12). Cei ce erau odinioară aici când lămuriam diferența ce deosebește psaltirea de alăută și mă străduiam să vă fac pe toți să înțelegeți, pot să-și amintească: ascultătorii judecă dacă am reușit. Nu este totuși fără folos să repetăm, ca să găsim în diferența dintre aceste două instrumente muzicale deosebirea faptelor omenești, deosebire căreia ele le sunt închipuire și căreia viața noastră îi va deveni realitate. Numim alăută lemnul concav în felul tobei, a cărui parte de jos e indoită ca o toartă, și căreia i se adaugă corzile ce răsună când le atingem: nu vorbesc de arcușul care servește să le atingem, ci de lemnul concav pe care se întind corzile, ca ele să răsune când le vom atinge, și fremătând pe această concavitate, să devină mai răsunătoare. Lemnul acesta concav

³ Primatul Africii, Aurelius al Cartaginei, a hotărât fixarea unor *vigilae* (*privegheri*) care să înlocuiască nopțile de cântare păgână din Cartagina

⁴ Diferență abordată în Comentariul la Psalmul 42

este deci în josul alăutei și în partea de sus la psaltire⁵. Aceasta este diferența.

Or, poruncit ne este să lăudăm pe Dumnezeu în alăută și în psaltire cu zece strune să cântăm laudele Lui. Nu ne este spus de alăută cu zece strune, nici în psalmul acesta și cred că nici într-un altul. Iubiții noștri fii lectori pot citi și căuta cu mai multă plăcere decât noi; totuși, atât cât îmi pot eu aminti, am întâlnit des psaltirea cu zece strune, și în nici o parte alăuta cu zece strune. Rețineți bine deci că în partea de jos răsună alăuta, și în cea de sus psaltirea. Or, în viața noastră inferioară sau pământească întâlnim bogăția sau necazul, care ne fac să binecuvântăm pe Dumnezeu și într-una și în cealaltă, ca lauda Lui mereu să fie pe buzele noastre și să-L binecuvântăm în toată vremea. Așa cum există o fericire pământească, tot așa există și o vitregie aici pe pământ; noi trebuie să mulțumim lui Dumnezeu și de una și de cealaltă, ca mereu să răsune alăuta noastră. Ce este bogăția pământească? Sănătatea trupului, bogăția a tot ce ne este de trebuință în viața aceasta, siguranța împotriva oricărui pericol, recoltele îmbelșugate, „soarele, pe care Dumnezeu îl face să strălucească peste cei răi și peste cei buni, iar ploaia să coboare peste cei drepți și peste cei nedrepți” (Mt 5, 45). Acestea toate țin de viața vremelnică. Oricine nu binecuvintează pe Dumnezeu, se ofilește prin nemulțumire. Darurile acestea, deoarece sunt pământești, sunt ele oare mai puțin daruri ale lui Dumnezeu? Sau trebuie să credem că ne vin de la altcineva, pentru că se întâmplă și celor răi? Milostivirea divină se diversifică la nesfârșit: Dum-

⁵ „... la psaltire, lemnul concav pe care sunt puse coardele ce trebuie să răsune, se află în partea de sus, pe când ele se găseseră în partea de jos la alăută. Și cum sufletul vine din cer, iar trupul din pământ, psaltirea pare a fi un instrument ceresc, iar alăuta pământesc” (Al doilea Comentariu la Psalmul 70, 11).

nezeu are răbdare, îndelungă răbdare. Cele bune cu care El binecuvintează pe cei răi nu ne arată decât mult mai bine cele pe care le pregătește celor buni. Dimpotrivă, greutățile ne vin din tot ceea ce este inferior, din neputința omenească, în durere, în lăncezeală, în chinuri, suferințe, ispite. Atunci, și mai ales atunci, trebuie să laude pe Dumnezeu acela care ține alăuta. Ce contează pentru el că toate acestea țin de viața inferioară, de vreme ce totul nu este condus și rânduit decât prin Înțelepciune, care merge cu putere de la o margine la alta și rânduieste toate cu blândețe?⁶ Dacă Domnul guvernează cerurile, nu lasă totuși uitării pământul; nu Lui oare Îi este spus: „Unde mă voi duce dinaintea duhului Tău, unde voi fugi dinaintea feței Tale? De urc la cer, acolo ești; de mă cobor în cele mai de jos, și acolo ești Tu” (Ps 138, 7-8). Unde nu poate fi Cel ce nu este de nicăieri lipsit? Cântați, deci, Domnului din alăută. În bogăția bunurilor pământești, mulțumiți Celui ce vi le-a dăruit; în lipsă sau în pierderi, cântați fără să vă temeți de nimic. Căci nu ați pierdut pe Acela care v-a dăruit aceste bunătăți, chiar când vi s-ar lua aceste daruri. Lăudați pe Dumnezeu, vă spun, chiar și în aceste condiții: nădărduiți în Dumnezeul vostru, atingeți corzile inimii voastre și spuneți ca dintr-o alăută ce scoate în partea cea de jos sunete armonioase: „Domnul a dat, Domnul a luat, cum a bine plăcut Domnului, așa s-a făcut; fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21).

6. Dacă însă îți oprești atenția ta asupra darurilor superioare pe care ți le-a făcut Domnul, asupra poruncilor pe care El ți le-a dat, asupra învățurii cerești cu care El luminează sufletul tău, asupra adevărului care-ți vine de la Izvorul cel mai curat, ia atunci psaltirea ta, binecuvintează pe Domnul în

⁶ Înț Sol 8, 1

psaltirea cu zece strune. Poruncile legii sunt în număr de zece, și acestea zece alcătuiesc pentru voi o liră cu zece strune. Armonia este desăvârșită. Trei porunci privesc dragostea de Dumnezeu, iar celelalte șapte dragostea de aproapele. Totuși, însă, Domnul a spus: „Aceste două porunci cuprind toată legea și profeții” (Mt 22, 40). Dintru înălțime ți-a spus Domnul: „Domnul Dumnezeul tău este singurul Dumnezeu” (Ieșire 20, 59 și urmât.), pentru lira ta aceasta e prima coardă. „Să nu iei în deșert numele Domnului Dumnezeului tău”: e cea de-a doua. „Cinstește ziua sabbatului”, nu în mod trupesc, nu în desfătări, precum abuzează iudeii de odihnă pentru a săvârși fărădelegea; mai mic este răul de a petrece ziua întreagă semănând pământul, decât să dansezi; dar tu, care râvnești la odihna în Dumnezeu și care nu faci nimic decât în vederea obținerii ei, abține-te de le orice faptă înrobitoare: „Căci tot omul care săvârșește păcatul devine rob al păcatului” (In 8, 34). **Și mai mult îi place lui Dumnezeu să fii robul unui om, decât al păcatului.** Aceste trei porunci îmbrățișează iubirea de Dumnezeu, căreia tu trebuie să-i cugeți adevărul, unitatea, bucuriile. Căci există în Dumnezeu desfătări în care ne vom afla adevăratul sabbat, adevărata odihnă. Mai este spus: „În Domnul pune desfătarea ta, și El va împlini toate dorințele inimii tale” (Ps 36, 4). Cu adevărat, cine altcineva ne poate aduce cele mai curate desfătări decât Ziditorul a tot ceea ce ne aduc aceste desfătări?

În aceste trei porunci se rezumă dragostea de Dumnezeu; în celelalte șapte, dragostea de aproapele: „Să nu faci altuia ceea ce vrei să nu ți se facă. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”, pentru că vrei să fii cinstit de fii tăi. „Nu săvârși desfrânare”, că nu vrei ca femeia ta să se dedea desfrânării în absența ta. „Să nu ucizi”, fiindcă nu vrei să fii ucis. „Să nu furi”, deoarece

nu vrei să ți se fure. „Să nu pui mărturie mincinoasă”, căci urăști pe cel ce dă mărturie mincinoasă împotriva ta. „Să nu râvnești la nevasta aproapelui tău”, căci tu nu vrei ca un altul să se gândească la a ta. „Să nu râvnești ce aparține celui alt” (Ex 20, 1-17; Deut 5, 6-21), pentru că nu-ți place să râvnească altcineva la ceea ce este al tău. Întrebă deci propriile tale sentimente, de vreme ce nu te poți vătăma fără a-ți displace. Toate aceste porunci de la Dumnezeu ne vin: este un dar de la Suprema Înțelepciune; de sus ne-au răsunit. Atinge deci psaltirea ta, împlinește legea pentru care Domnul Dumnezeu tău a venit, nu să o nimicească, ci El însuși să o împlinească⁷. Căci tu vei împlini prin dragoste ce nu puteai împlini prin frică. Cel ce nu ocolește răul decât din frică, îl va face de bună voie fără a se apăra. Nu-l săvârșesc, va spune. De ce? Pentru că mi-e frică. Nu iubești încă dreptatea, ești încă în robie: fii deci ca un fiu, căci **un rob bun poate deveni un fiu bun**. Evită până aici răul din frică și vei învăța să-l eviți din dragoste. Deoarece dreptatea are bucuriile ei. Să te oprească osânda. Dreptatea are frumusețea ei, caută privirile, atâtă dragostea în cei ce o iubesc. Pentru ea au călcat mucenicii lumea în picioare și și-au vărsat sângele. Ce iubeau ei renunțând la toate aceste bunătăți? Căci nu iubeau nimic oare? Iar vouă vă vorbim așa cumva pentru a stinge dragostea în inimile voastre? E rece, înghețată, inima ce nu iubește. Iubiți deci; numai iubiți frumusețea ce încântă ochii inimii voastre. Iubiți, iubiți numai frumusețea ce aprinde inimile atunci când se cântă dreptatea. Iată oameni care vorbesc, care strigă, care spun peste tot: e bine, e bine. Ce au văzut? Au văzut dreptatea ce dăruiește celui bătrân frumusețe, fie el încovoiat. Vedem mergând bătrânul acesta înzestrat cu dreptate, nu-i în el nimic

⁷ Mt 5, 17

trupese ce să putem iubi, și totuși este iubit de toți. Iubim în el ce este nevăzut, sau mai degrabă iubim în el ce este vizibil inimii. Adevăratele bunătăți să facă deci desfătarea voastră, cereți lui Dumnezeu să aibă pentru toți bucurii. „Că va revărsa Domnul bunătățile Sale asupra noastră, iar pământul își va da rodul său” (Ps 84, 13). Ca voi să împliniți din iubire ceea ce este greu de împlinit din frică. Ce zic eu, greu? Sufletul nu mai poate împlini: i-ar place mai mult să nu mai aibă nici o poruncă de urmat, când frica este aceea care îl face să se supună, iar nu dragostea care să-l cheme. Oprește-te de la orice răpire și teme-te de iad, îi este spus: mai mult i-ar place să nu existe iad care să-l înghită. Dar când începe oare să iubească dreptatea, dacă nu atunci când se abține de la orice răpire, să nu trebuiască să existe iad care să înghită pe tâlhari? Asta înseamnă să iubești dreptatea.

7. Ce este dar dreptatea? Cine o va putea zugrăvi? Câtă frumusețe strălucește în înțelepciunea lui Dumnezeu! Ea dă farmec a tot ce este atrăgător ochilor noștri: ca să o vedem, să o îmbrățișăm, trebuie să ne curățim inimile. Ei îi facem mărturisire de dragoste; și ea pune totul în rânduială în noi, pentru ca nimic să nu-i displacă. Și atunci când oamenii blamează în noi ceea ce facem să fim pe placul acestei înțelepciuni pe care o iubim, puțin caz să facem de cenzorii noștri, puțin să ne îngrijim de ei, și chiar să-i disprețuim! Sunt oameni care au pentru femei o dragoste condamnabilă; acești amanți se gâtesc după gustul lor și puțin se neliniștesc că nu plac celorlalte când sunt pe placul acestor femei, și le ajunge să fie pe gustul celor cărora le caută bunăvoința: și adesea, sau mai degrabă totdeauna, ei displac oamenilor prea chibzuiți, și își află osânda la oamenii judicioși. Părul tău e rău aranjat, spune un om auster unui tânăr obraznic, coafurile astea sunt

indecente. Amantul știe însă bine că părul grizonat în felul acesta place nu știu cărei ființe, și atunci te urâște pe tine pentru dreapta ta judecată, își păstrează freza care nu place decât gusturilor depravate, te dușmănește că îl îndemni la decență. Se sustrage ochilor tăi, și puțin îi pasă dacă certarea ta e dreaptă. Dacă deci ei leapădă certarea ta adevărată, pentru a fi înșelători plăcuți, noi, în cele ce facem spre a place dumnezeieștii Înțelepciuni, va trebui oare să ne tulburăm de acești nedrești batjocoritori, care nu au ochi să vadă ce iubim noi? Cugetați la acestea, voi, cei dreپți la inimă, „și binecuvântați pe Dumnezeu în alăută, cântați-I Lui în psaltire cu zece strune”.

8. „Cântați-I Lui cântare nouă” (v. 3). Dezbrăcați-vă de omul cel vechi: voi cunoașteți cântarea cea nouă. Omul cel nou, cântarea noului legământ, iată cântarea cea nouă. Cântarea cea nouă nu este moștenirea omului vechi: nu sunt decât oamenii cei noi pentru a o înțelege, care au întinerit în har pe omul cel de demult și care sunt ai Noului Testament, anume ai Împărăției Cerurilor. Spre El suspină iubirea noastră, Lui îi cântă această cântare. Să cânte cântarea aceasta, nu cu vocea, ci prin faptele vieții. „Cântați-I Lui cântarea cea nouă, cântați cu înțelepciune.” Toți se întrebă: cum să cântăm lui Dumnezeu? Cântați, da, dar să nu fie nici un dezacord; Dumnezeu nu poate suferi să-i deranjăm urechile. Cântă cu înțelepciune, fratele meu. Când ti se spune: cântă să plăci cutărui bun muzician care te va asculta, ți-e frică să cânti, dacă nu ai vreo cunoștință a artei muzicale, de teamă să nu-l șochezi pe artist, pentru că el ar ști să observe în cântarea ta lipsurile pe care un neștiutor nu le-ar recunoaște. Cine ar îndrăzni deci să se ofere să cânte cum trebuie înaintea lui Dumnezeu, înaintea unui Judecător, în fața unui astfel de apreciator, a unui asemenea ascultător?

Când va fi oare cântarea voastră îndeeajuns de armonioasă, să nu supere cu nimic urechi atât de delicate? Iată că El Însuși vă spune cum să cântați; nu mai cântați cuvinte, ca și cum ați putea găsi unele pentru a lămuri ce place lui Dumnezeu.

Cântați „cu bucurie”. Pentru Dumnezeu, a cânta bine înseamnă a cânta cu bucurie. Ce înseamnă dar, a cânta cu bucurie? Înseamnă a înțelege că cuvintele sunt neputincioase în a arăta cântarea inimii. Îi vedeți pe lucrătorii ce cântă fie la seceriș, fie la cules de vie, fie la orice altă muncă obositoare: își mărturisesc mai întâi bucuria prin cuvintele pe care le cântă; apoi, sub povara unei mari bucurii pe care cuvintele nu ar putea-o exprima, lasă deoparte orice cuvânt articulat și merg mult mai liber cu sunete confuze. Bucuria aceasta este deci pentru inimă un sunet ce înseamnă că nu poate spune ce zămislește și naște. Or, cui se potrivește bucuria aceasta, de nu lui Dumnezeu care este inefabil? Căci inefabil se numește ceea ce este deasupra oricărui cuvânt. Dar dacă, neputând să-L exprimați, trebuie totuși să vorbiți despre El, ce altă resursă aveți decât bucuria, bucuria inexprimabilă a inimii, bucuria fără măsură, care depășește marginile tuturor silabelor? „Cântați cu armonie, cântați întru bucurie.”

9. „Că drept e cuvântul Domnului, și toate lucrurile Lui întru credință” (v. 4). Și prin însăși dreptatea Lui displace celor ce nu au inima dreaptă. „Toate lucrurile Lui sunt întru credință”; și ale tale să fie întru credință, „că dreptul trăiește din credință” (Rom 1, 17), iar „credința lucrează prin iubire” (Gal 5, 6). Întru credință să fie faptele tale, căci, crezând în Dumnezeu, devii credincios. Cum pot dar faptele lui Dumnezeu să fie întru credință, ca și cum și El ar trăi din credință? Aflăm totuși că Dumnezeu este credincios, și nu eu spun acestea, ascultați-l pe Apostolul: „Credincios este Dumnezeu, spune el, și nu va

suferi să fiți ispitiți peste puterile voastre, ci vă va face să câștigați din însăși ispitire ca să puteți persevera” (I Cor 10, 13). Dumnezeu este credincios, voi înțelegeți; ascultați ce spune în altă parte: „De suferim cu El, cu El vom împărăți; de ne lepădăm de El, și El se va lepăda de noi; de-i suntem credincioși, și El va rămâne credincios, căci nu poate fi împotriva Lui Însuși” (II Tim 2, 12-13). Avem deci un Dumnezeu credincios.

Să facem deosebirea totuși între credința lui Dumnezeu și credința omului. Omul este credincios când crede făgăduințelor pe care i le face Dumnezeu; Dumnezeu e credincios când dă omului ce a promis. Marea Lui milostivire în a ne făgădui, ne face garanția credincioșiei Lui în a-și ține promisiunea. Nu i-am împrumutat nimic să facem din El datornicul nostru; de la El ne vine tot ce-I putem Lui oferi, și dacă avem vreo valoare, de la El o avem. Toate bogățiile care fac bucuria noastră de la El ne vin. „Cine cunoaște planurile lui Dumnezeu? Sau cine a pătruns sfaturile Lui? Sau cine I-a dat Lui cel dintâi să aștepte răsplata? Totul de la El este, totul prin El este, totul întru El este” (Rom 11, 34-36). Nu I-am dat deci nimic, și totuși e datornicul nostru. Datornic, de ce? Deoarece ne-a făgăduit. Nu-I spunem: Doamne, întoarce ce ai primit; ci: dă ce ai făgăduit. „Că drept este cuvântul Domnului.” Ce înseamnă: „Drept este cuvântul Domnului”? Că nu vă înșală niciodată și că voi nu trebuie să-L înșelați pe El, sau, mai mult, să vă înșelați pe voi înșivă. Cum să înșelați pe Cel ce cunoaște totul? „Fărădelegă minte sieși. Că drept este cuvântul Domnului, și toate faptele Lui sunt întru credință.”

10. „Mila și judecata iubeste” (v. 5). Iubiți-le, că Dumnezeu le iubeste. Siliți-vă, fraților. Vremea milostivirii este acum, va veni apoi aceea a judecății. De ce astăzi este ceasul milostivirii?

Pentru că astăzi îi cheamă pe cei ce se întorc de la El și iartă celor ce se întorc la El; așteaptă cu răbdare să se întoarcă păcătoșii; uită trecutul după întoarcerea lor, făgăduiește viitorul, stimulează încetineala, mângâie întru necazuri, învață pe cei ce vor să-nvețe, vine în ajutorul celor ce luptă: nu lasă pe nici unul din cei necăjiți și care strigă spre El; ne dă ceea ce trebuie să-l jertfim și pune în mâinile noastre împăcarea cu El. Să nu ne treacă, fraților, vremea atât de prețioasă a milostivirii, să nu se scurgă fără de rost pentru noi. Va veni totuși judecata cu pocăința ei, dar pocăință fără roadă. „Spune-vor în ei înșiși întru pocăință, și suspinând în tulburarea sufletului lor”: așa scrie în cartea Înțelepciunii: „La ce ne-a slujit orgoliul, și ce am câștigat din mulțimea bogățiilor? Toate au trecut ca o umbră” (Înț Sol 5, 3 și 8-9). Să spunem acum: „Toate trec ca o umbră”. Cu folos să zicem: „Toate trec”, de teamă să nu spunem într-o zi fără rost: „Toate au trecut”. Acum este vremea milostivirii căreia trebuie să-i urmeze clipa judecării.

11. Păziți-vă totuși, fraților, să credeți că pot fi aceste două atribute despărțite în Dumnezeu. Par a fi contradictorii și că mila n-ar trebui lăsată pentru judecată, ca și cum judecata ar trebui să se facă fără milă. Dar Dumnezeu e Atotputernic, și în milostivirea Sa El își arată judecata, după cum nu uită mila în judecățile Lui. Căci El ne miluiește pe noi, ia seama la chipul Său din noi, știe neputința noastră, greșelile, orbirea noastră și ne cheamă, și iartă păcatele celor ce se întorc la El, le ține însă pe ale celor ce nu revin la El. Este El oare milostiv celor nedreți? Lasă deoparte dreptatea Lui și confruntă pe cel drept cu cel nedrept? Vi s-ar părea drept să trateze în același fel pe păcătosul care se pocăiește și pe acela care nu se întoarce spre El, să primească la fel pe cel ce-și mărturisește păcatele și pe acela care și le ascunde, pe omul smerit și pe

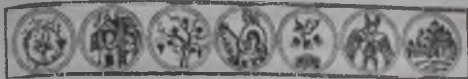
cel mândru? Dumnezeu deci arată dreptatea Lui făcând milă, și în dreptatea aceasta, va arăta mila Sa celor cărora le va zice: „Foame Mi-a fost și Mi-ați dat să mănânc” (Mt 25, 25). Că s-a spus într-o parte a unei scrisori apostolice: „Dumnezeu va face judecată fără milă aceluia care nu va fi făcut milă” (Iacov 2, 13). „Fericiți cei milostivi, mai este spus, că aceia se vor milui” (Mt 5, 7). Judecându-i, Dumnezeu se va folosi de mila Lui, însă nu fără judecată. Căci dacă nu folosește mila pentru toți, ci doar spre acela care va fi fost milostiv, mila Lui va fi dreaptă, fiindcă nu va avea nimic neclar. Evident că prin milostivirea Sa El ne iartă păcatele; prin milostivirea Sa ne dăruiește viața veșnică; vedeți însă în același timp și dreptatea: „Iertați și vi se va ierta; dați și vi se va da” (Lc 6, 37-38). Sigur, „a vi se ierta, a vi se da” este milă. Dacă însă mila era despărțită de dreptate, n-ar mai zice Mântuitorul: „Cu măsura cu care veți fi măsurat cu aceea vi se va măsura” (Mt 7, 2).

12. Ai auzit, frate, cum își arată Dumnezeu mila și judecata: fii și tu drept și milostiv. Sunt oare aceste două însușiri numai ale lui Dumnezeu, iar nu ale oamenilor? Dacă ele nu priveau pe oameni, n-ar mai fi zis Dumnezeu fariseilor: „Lăsați deoparte ce este mai important în lege: dreptatea și judecata” (Mt 23, 23). Să nu crezi că nu trebuie să-ți arăți decât mila, iar nu și judecata. Ești câteodată arbitru unei neînțelegeri între doi oameni, dintre care unul este bogat și altul sărac; și se întâmplă de cauza cea rea e a săracului, în timp ce bogatul susține adevărul; dacă tu ești neștiutor în cele ale lui Dumnezeu, vei crede că faci bine miluind pe sărac, să micșorezi, să ascunzi nedreptatea lui și să vrei să-l justifici, ca el să pară că are dreptate; și dacă ți se reproșează nedreptatea hotărârii tale, ici ca scuză o falsă milă, zicând: știi totul, am înțeles treaba, dar era sărac, trebuia să-l miluiesc. Nu asta înseamnă să faci

milă în detrimentul dreptății? Cum, vei spune tu, poți fi drept fără să uiți mila? M-aș pronunța cumva împotriva unui sărac care nu are cu ce să plătească, sau dacă avea, n-ar mai fi avut din ce să trăiască? Iată răspunsul lui Dumnezeu: „Să nu fii părtinitor săracului în judecățile tale” (Ieșire 23, 3). Bogatului, lui îi este ușor să înțeleagă că nu trebuie să-l părăsești. Orice om vede, și-l place lui Dumnezeu ca tot omul să o arate; cea mai ușoară greșeală constă deci în a căuta să placă lui Dumnezeu, judecând în favoarea săracului, ca și cum am vrea să zicem lui Dumnezeu: am făcut milă săracului. Trebuie însă să fii drept și totodată milostiv. Care este cea dintâi milă care constă în a face favor nedreptății? I-ai lăsat banii, dar i-ai păgubit inima: săracul a rămas nedrept, și într-o nedreptate cu atât mai ucigătoare cu cât el te vede părăsindu-i nedreptatea, pe tine care te credea un om drept. Te-a lăsat acoperit de nedreapta ta părtinire, să cazi sub dreapta osândă a Domnului. Ce milă i-ai făcut făcându-l nedrept? E mai multă cruzime decât milă. Dar ce trebuia să fac, îmi vei spune? Trebuia să vorbești după dreptate, să cerți pe cel sărac, să cedezi celui bogat. E vreme să judeci și vreme să ceri. Când te va fi văzut bogatul păzind legile dreptății, nepărăsindu-l săracului nedreapta lui mândrie, ar mai fi fost el oare înclinat să-i facă lui milă după cererea ta, întru bucuria care i-ar fi dat-o hotărârea ta?

Ne rămâne, fraților, o mare parte din psalm, și trebuie să consultăm puterile sufletului și ale trupului ascultătorilor mei atât de diverși; căci, dacă grâul ne dă tuturor aceeași hrană, el pare totuși să se acomodeze gusturilor diferite și să scape astfel dezgustului. Atât este suficient pentru astăzi.

*Al treilea Comentariu la
Psalmul al XXXII-lea
A doua predică
Frica și dragostea de Dumnezeu*

1. A predica cuvântul adevărului, ca și a-l asculta, este o osteneală. Dar e o osteneală pe care o îndurăm cu bucurie atunci când ne gândim la patimile Domnului și la firea noastră. Căci, din leagănul neamului omenesc, omul a auzit cuvântul acesta, nu de la un om care să-l poată păcăli, nici de la diavolul cel înșelător, ci din însuși adevărul ce izvora din gura lui Dumnezeu: „Pâinea ta o vei mânca în sudoarea frunții” (Fc 3, 19). Dacă deci pâinea noastră este cuvântul lui Dumnezeu, trebuie să asudăm pentru a-l asculta, mai mult decât să murim de foame. La sărbătoarea ultimelor noastre privegheri, am lămurit primele versete ale psalmului; să lămurim astăzi restul.

2. Iată unde începe partea care ne rămâne și pe care tocmai am cântat-o: „Plin este pământul de mila Domnului. Cuvântul Domnului întărește cerurile” (v. 5-6). Cuvântul acesta dă cerurilor tărie. A spus profetul ceva mai sus: „Cântați cu înțelepciune și cu bucurie”, cântați anume fără cuvinte: „Căci cuvântul Domnului drept este și toate faptele Lui întru credință” (v. 3-4). El nu făgăduiește nimic să nu țină: este datornic credincios, iar tu fii exigent ca un zgârcit. După ce a zis: „Toate faptele Lui sunt întru credință”, profetul adaugă: „Mila și

„judecata iubește” (v. 5). Dar cel ce iubește mila are compasiune. Or, poate, Cel care are milă, să promită fără să dea, El care ar putea dărui fără să fi promis? Așadar, Cel ce iubește mila trebuie să dea ce a făgăduit; dar cum iubește și judecata, trebuie să ceară roadele darurilor Sale. Mai spune Domnul unui slujitor: „De ce n-ai dat banii mei schimbătorilor, ca la întoarcere să-Mi iau dobânda” (Lc 19, 23)? Vă amintesc, fraților, ca să înțelegem cu toții ce tocmai am ascultat. Căci într-un alt loc din Evanghelie e spus: „Iar Eu nu judec pe nimeni, ci cuvântul pe care vi l-am vestit vouă vă va judeca în Ziua de Apoi” (In 8, 15; 12, 48). Să nu spună cel ce nu vrea să asculte, ca să se scuze, că nimic nu-i va fi cerut în Ziua de Apoi. Căci de refuzul de a primi ceea ce i se dă, i se va cere socoteală. A nu fi *putut* să primească și a nu fi *voit* sunt destul de diferite: putem, într-un caz, să-i luăm în seamă neputința; în celălalt însă, voința este vinovată. Deci, „toate lucrurile lui Dumnezeu sunt întru credință; El iubește mila și judecata”. Primiți mila, dar vă temeți de judecată; de teamă ca Domnul, atunci când va veni, să nu ceară datoria noastră și să nu ceară ca să ne întoarcem lipsiți cu totul. Căci El ne cere socoteală, și după aceasta ne dăruiește vesnicia. Primiți deci mila, fraților, cu toții s-o primim. Să nu aștească nici unul dintre voi ca să o primească, de teamă să nu se trezească, spre nefericirea lui, în clipa în care trebuie să dea socoteală. Primiți mila; aceasta ne zice Dumnezeu, ca și cum în vremea foametei, am striga: Primiți și veți trăi. Și dacă te-ai găsi în asemenea situații, care ar fi purtarea ta? Vei pune oare întârziere venirii tale? Ei bine, astăzi ți se spune: primește milostivirea, „căci Dumnezeu iubește mila și judecata”. După ce ai primit-o, folosește-o cu sfințenie, ca să dai cu ușurință socoteală de ea, atunci când va veni să judece chiar Acela care îți pregătește mila Lui în timpul acesta de foamete.

3. Să nu-mi spui: de unde-mi va veni milostivirea? și unde trebuie să mă duc? Adu-ți aminte de cuvintele pe care tocmai le-ai cântat: „Plin este pământul de mila Domnului” (v. 5). Unde nu-i predicată Evanghelia? Unde nu se face auzit cuvântul Domnului? Unde nu ți se dă mântuirea? Nu trebuie decât să vrei: hambarele sunt pline. Deplinătatea aceasta, bogăția aceasta nu a așteptat să vii tu să o cauți, s-a dus ea să te caute în somnul tău. Nu este zis: să se ridice neamurile, să meargă în cutare loc; ci tainele acestea au fost vestite fiecărui popor în ținutul pe care-l locuia, pentru ca să fie împlinită această profecie: „Oamenii Îl vor cinsti pe El, fiecare în țara lui” (Înt Sol 2, 11).

4. „Plin este pământul de mila Domnului” (v. 5). Ce să spunem de ceruri? Ascultă ce s-a spus despre ceruri. Le este nefolositoare mila, de vreme ce nu există acolo nici un fel de mizerie. Pe pământ mizeria-i din belșug, este însă și bogăție de milostivire. Plin este pământul de mizeria omului, „și plin este pământul de mila Domnului.” Și totuși, în cer, unde nu există mizerie și unde nu e nevoie de milă, oare nu avem nevoie de Domnul? Fericiți sau nefericiți, toți au nevoie de Dumnezeu. Fără El, cel nefericit nu mai are alinare, după cum fără El, cel nefericit nu mai are rânduială. Dacă deci, după ce ai ascultat: „Plin este pământul de mila Domnului”, te interesai de ceruri, ascultă câtă nevoie au cerurile de El. „Cuvântul Domnului întărește cerurile.” Nu se întăresc deci prin ele însele, iar tăria lor nu este înfăptuirea lor. „Cuvântul Domnului întărește cerurile, și toată puterea lor din Duhul gurii Lui” (v. 6). Nu aveau deci nimic prin ele însele, și ceea ce le vine de la Domnul nu le era o adăugire. „Din Duhul Domnului vine”, nu în parte, ci cu totul „tăria lor.”

5. Vedeți, frații mei, că aceleași sunt lucrările Fiului și ale

Duhului Sfânt. Nu trebuie să uităm să o spunem în trecere, în legătură cu oarecare distincții nedrepte și a câtorva neclarități foarte adânci. Și într-unele sisteme și în celelalte, există neadevăr. Din lipsă de deosebire, acestea confundă creatura cu Creatorul și socotesc printre făpturi Duhul lui Dumnezeu, Duh care este creator: deosebesc pentru a confunda; și să poată ei să fie rușinați și să se întoarcă, să înțeleagă că Fiul și Duhul Sfânt nu au decât aceeași lucrare! Cuvântul lui Dumnezeu cu siguranță este Fiul lui Dumnezeu, așa cum Duhul gurii Lui este Duhul Sfânt; or, „Cuvântul Domnului întărește cerurile”. Ce înseamnă, pentru ele, *a fi întărit*, dacă nu *a avea tărie*, *a fi de neclătit*? „Din Duhul gurii Lui vine tăria lor.” Am mai putea spune: Duhul gurii Lui întărește cerurile, și din Cuvântul Lui vine tăria lor. Căci tăria are același sens cu întărirea. Lucrarea Fiului este deci și lucrarea Duhului. Dar acționează ei oare despărțit de Tatăl? Cine este Cel ce lucrează prin Cuvântul Său și prin Duhul Sfânt, de nu Acela Căruia îi aparține Cuvântul și Duhul Sfânt? Treimea deci este un singur Dumnezeu. Pe Acesta îl cinstește toți cei ce știu că trebuie să-L cinstească; pe El îl întâlnește oriunde cel ce vrea să se întoarcă la El. Cei care se-ndepărtează de El, nu Îl caută; El însă le amintește depărtarea lor, ca să-i desăvârșească după întoarcerea lor.

6. Las deoparte, fraților, cerurile care ne stăpânesc, care ne sunt necunoscute și pe care nu le putem cunoaște decât prin conjuncturi omenesti; nu mă voi ocupa deci de ceruri, pentru a vă explica ierarhia, numărul, deosebirea unora de celelalte, fericirii lor locuitori și cântarea armonioasă și fără de sfârșit care se înalță din toate părțile slavei lui Dumnezeu; e o sarcină grea; să ne străduim totuși să ajungem la ele într-o zi. Căci acolo este Patria noastră, pe care lungul exil ne face s-o

uităm. Iar noi spunem într-un psalm: „Vai mie, că pribegia mea se prelungește” (Ps 119, 5). Este deci greu, dacă nu imposibil, și pentru mine să vă vorbesc despre cer, iar pentru voi să mă-nțelegeți. **Dacă m-a depășit cineva în înțelegerea acestor lucruri dumnezeiești, să se bucure de propășirea lui și să se roage și pentru mine ca să-l pot urma.** Fără a vorbi deci de ceruri, avem un bogat material de predică, în celelalte ceruri mai apropiate nouă, care sunt Sfinții Apostoli ai lui Dumnezeu, predicatori ai cuvântului adevărului, care au făcut să coboare peste noi o dulce rouă, pentru ca pământul Bisericii să rodească această bogată recoltă, care bea, cu adevărat, din aceeași ploaie¹ care o îmbată, dar care nu este menită aceluiași hambar.

7. După ce a zis deci că „plin este pământul de mila Domnului”, profetul, ca și cum l-ați fi întrebat: de unde vine pe pământ această bogată milă?, pune mai întâi înaintea cerurilor care au făcut să plouă mila dumnezeiască pe pământ, și în tot pământul. Că vedeți voi ce s-a spus într-o altă parte cu privire la ceruri: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu, și facerea mâinilor Lui o vestește tăria” (Ps 18, 2). Cerurile și tăria sunt identice. „Ziua spune zilei cuvânt, și noaptea dăruiește nopții știință.” Fără întrerupere, fără tăcere. Unde dar au predicat, până unde au ajuns? „Nu este cuvânt, nici limbă în care să nu se audă glasul acesta” (Ps 18, 4). Dar, vei spune, profeția aceasta privește ceea ce s-a împlinit atunci când Apostolii, adunați în același loc, au vorbit limba tuturor. Or, „vorbind toate limbile” (Fapte 2, 4), vor împlini ceea ce era profețit: „Nu e cuvânt, nici limbă, în care să nu se audă glasul acesta”. Dar întreb: glasul ce vorbea toate limbile, până unde a ajuns, ce colț l-a umplut? Ascultă ce urmează: „În tot pământul a ieșit glasul lor.

¹ Mt 12, 20

și cuvintele lor au răsunit până la marginile lumii” (Ps 18, 5). De la cine cuvintele acestea, dacă nu de la cerurile ce spun slava lui Dumnezeu? Dacă deci glasul lor a răsărit în tot pământul, dacă au răsunit cuvintele lor până la marginile lumii, să ne spună Cel ce i-a trimis pe cei ce ne-au vestit. Ne-o spune clar, ne-o spune amănunțit; căci ne-a prezis toate, chiar înaintea împlinirii lor, Acela ale Căruia fapte sunt întru credință. Că a înviat din morți și, cum ucenicii Lui Îl recunoșteau atingându-l, le spune: „Trebuia să sufere Hristos, să învieze din morți și să se predice în numele Lui pocăința și iertarea păcatelor” (Lc 24, 46-47). De unde și până unde? „La toate neamurile, le spune, începând de la Ierusalim.” Or, ce altă faptă mai mare de milostivire putem noi nădăjdui, fraților, de nu că Domnul iartă toate păcatele noastre? Dacă iertarea păcatelor este cea mai mare milostivire spre noi și dacă a fost profețit că iertarea păcatelor va fi vestită la toate nemurile, „plin este pământul de mila Domnului”. De ce este plin pământul? De milă. De ce? Că Domnul iartă păcatele în tot locul, că a trimis cerurile să plouă pe pământ.

8. Și cum au cutezat cerurile să meargă cu atâta îndrăzneală, și, din oameni slabi ce erau, au devenit ceruri, dacă nu deoarece „Cuvântul lui Dumnezeu le-a dăruit credința”? De unde atâta curaj la oile acestea printre lupi, dacă „Duhul gurii Sale nu ar fi fost tăria lor”? „Iată, spune Mântuitorul, vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor” (Mt 10, 16). O, Doamne, Dumnezeul milostivirii!, așa lucrezi Tu, ca mila Ta să se reverse în tot pământul. Dacă deci aceasta este mila Ta de care tot pământul este plin, ia seama la cei pe care Tu îi trimiți, și unde îi trimiți. Unde îi trimiți, spun, și ce oameni trimiți? Trimiți oile în mijlocul lupilor. Trimite dar un lup, unul singur, în mijlocul unei nenumărate turme de oi, cine-i

va putea rezista? Ce măcel nu va face el, chiar dacă este sătul? Va devora tot. Trimiți deci oameni slabi între oameni vărsători de sânge? Ii trimit, spune El, căci vor deveni ceruri care să ude pământul. Cum sunt dar niște oameni neputincioși ceruri? Înseamnă că „Duhul gurii Lui este tăria lor”. Imediat vă vor prinde lupii, vă vor judeca, vă vor duce înaintea celor puternici, pentru numele Meu. Voi însă, îmbrăcați-vă armele. Oare puterile voastre? Nu. „Să nu gândiți ce veți răspunde: căci nu voi veți răspunde, ci Duhul Tatălui vostru va vorbi prin voi²; căci Duhul gurii Lui este tăria voastră.”

9. Aceasta s-a întâmplat; Apostolii s-au dus în lume, multe rele au îndurat. Căci suferim noi oare atât ascultând aceste adevăruri, cât au suferit ei pentru a le vesti? Sigur nu. Va fi oare osteneala noastră fără roadă? Nu. Vă văd atât de mulți; iar voi vedeți sudoarea frunții mele. Dacă suferim împreună cu Hristos, vom și împărăți împreună cu El³. Acestea deci s-au împlinit. Iar noi astăzi sărbătorim amintirea mucenicilor, sau a oilor trimise în mijlocul lupilor. Locul unde vorbim era plin de lupi, când a fost înghițit fericitul mucenic Ciprian: o singură oaie s-a prins și a fost mai puternică decât toți lupii laolaltă; înghițită, o singură oaie a umplut de oi ținutul acesta. Atunci, marea furioasă și-a ridicat valurile persecuțiilor și a acoperit pământul uscat, căruia îi era sete de cerul lui Dumnezeu. Numele lui Iisus Hristos este astăzi vestit prin chinurile pe care le-au îndurat cei ce-au înfruntat pe prigonitori în furia lor: și au supus toate aceste puteri, călcând în picioare valurile adâncului. Or, când s-au împlinit toate acestea, credeți voi că văd cu ochi buni și fără a fremăta de mânie, și adunările noastre, și serbările noastre, și slujbele noastre, și manifestările publice

² Mt 10, 19-20

³ II Tim 2, 12

ale cultului nostru, toți aceia care le sunt martori, fără a împărtăși credința noastră? S-a împlinit cu ei această proorocie: „Va vedea păcătosul și va fremăta de mânie”. Ce se va întâmpla însă cu mânia aceasta? Nu vă temeți, oilor, nu mai are lupul putere. Să nu vă fie acum frică, nici de urletul lui, nici de amenințările lui neputincioase. Se înfurie: iar după aceea? „Va scrășni din dinți și se va topi” (Ps 111, 10).

10. Cum însă apa aceasta sărată a mării, care rămâne încă printre noi, nu mai îndrăznește să se ridice împotriva creștinilor și își macină în ea însăși propria furie; fiindcă apa aceasta clocotește că se află închisă într-un trup muritor, ascultați ce urmează: „El adună ca într-un burduf apele mării” (v. 7). Marea, care-și înalță liberă împotriva noastră valurile înspumate, nu mai este decât o amărăciune cuprinsă în câteva piepturi muritoare, și aceasta e lucrarea Celui ce biruit într-ai Săi, care a pus opreliște mării pentru ca valurile ei, întorcându-se, să spargă chiar împotriva lor furia lor⁴. El a adunat ca într-un burduf apele mării: și tot cugetul cel amar în trup omenesc. Or, acești oameni dușmănoși, temându-se pentru viața lor, țin înăuntru ce nu îndrăznesc să arate în afară. Au pentru noi mereu aceeași amărăciune, aceeași ură, aceeași furie; furie altădată liber exprimată, iar acum ascunsă; ce vă voi spune deci, dacă nu cuvintele profetului: „Va fremăta și se va topi”?

Duceți-vă deci la Biserică, mergeți: calea e ușoară, e deschisă, bătătorită de Capul nostru ce veghează la siguranța ei. Să alergăm în calea faptelor bune, căci pe ea trebuie să mergem. Și dacă totuși ni se întâmplă prigoană de unde nu ne așteptam, de cum sunt apele închise ca-ntr-un burduf, să înțelegem că Dumnezeu nu lucrează în acest fel decât pentru binele nostru sufletesc, pentru ca noi să stăm departe de

⁴ Prov 8, 29

încrederea în cele vremelnice și să reglăm dorințele noastre așa încât să ne îndreptăm spre Împărăția Lui. Dorințele acestea sunt născute de chinurile ce ne lovesc de o parte și de cealaltă, ca noi să răsunăm armonios în urechile Domnului, ca și trâmbițele din metal ductil. Căci ne este spus în Cartea Psalmilor să lăudăm pe Dumnezeu în glas de trâmbiță din metal ductil.⁶ Ciocanul este acela care face ductil metalul trâmbiței; tot așa, inima creștină se înalță spre Dumnezeu prin bătăile chinurilor.

11. Iar acum că apa mării s-a adunat ca-ntr-un burduf, să nu uităm, fraților, că nu duce Dumnezeu lipsă de modul de a ne pedepsi când este nevoie. Iar profetul adaugă: „Sunt adâncuri în visteriile Lui” (v. 7). Numește visterii tainele lui Dumnezeu. Or, Dumnezeu cunoaște inimile oamenilor, știe ce trebuie să facă la vreme potrivită, mijloacele pe care trebuie să le folosească, puterea pe care trebuie să o dea celor răi împotriva celor buni, să osândească pe cei răi și să îndrepteze pe cei buni. Acestea le cunoaște Cel ce pune adâncuri în visteriile Sale. Să urmărim deci sfatul acesta: „Tot pământul să se teamă de Domnul” (v. 8). Să nu se înalțe cu o bucurie cutezătoare și orgolioasă, zicând: s-au adunat apele mării ca în niște burdufuri; cine se va mai ridica împotriva mea? Nebunule! Nu știi oare că a pus Tatăl tău adâncuri în visteriile Lui? Nu iei tu seama că El știe că are pentru ce să te pedepsească când îi place Lui? Are în mâinile Lui visteriile adâncurilor, ca să te învețe și să te îndrepte pe tine spre bogățiile cerului. Întoarce-te deci la frică, tu care te credeai deja în siguranță! Să se bucure pământul, dar să se și teamă. De ce să se teamă? Că plin este pământul de mila Domnului. Să se înfricoșeze, dar de ce? Deoarece, ca într-un burduf a închis apele mării, și a pus adâncurile în visteriile Sale. Dar I se

⁶ Ps 97, 7

intâmplă ce s-a spus în două cuvinte într-un alt psalm: „Slujiți Domnului cu frică, bucurați-vă Lui cu cutremur” (Ps 2, 11).

12. „Să se teamă pământul de Domnul; să tremure înaintea Lui toți cei ce locuiesc în lume” (v. 8). De El să se înfricoșeze, nu de altul: „Înaintea Lui să tremure toți cei ce locuiesc pământul”. Te amenință vreo fiară plină de furie? Teme-te de Domnul. Se strecoară un șarpe? Teme-te de Domnul. Te urâște un om? Teme-te de Domnul. Te atacă diavolul? Mai mult teme-te de Domnul. Că Acela de care trebuie tu să te temi este Stăpânul a toată creatura. „El a zis și toate s-au făcut; El a poruncit și toate s-au zidit” (v. 9). Asta ne spune psalmul mai apoi. După ce a zis: „Înaintea Lui să tremure toți cei ce locuiesc pământul”, ca să ia omului toată frica, numai cea de Dumnezeu nu, de teamă ca omul, nemaiînfricoșându-se de Dumnezeu, să nu ajungă să-i fie frică de fapte și să nu disprețuiască pe Ziditor spre a cinsti zidirea; profetul ne întărește doar în frica de Dumnezeu, și vorbindu-ne nouă: de ce vă puteți teme, ne spune, în cer sau pe pământ sau în mare? „Dumnezeu a zis și totul a fost făcut; a poruncit și totul s-a zidit.” Or, Cel al cărui cuvânt a făcut toate, a cărui voință le-a zidit, poruncește și totul se pune în mișcare; poruncește iarăși, și totul rămâne nemișcat.

Un om, în răutatea lui, poate avea dorința proprie de a face rău; nu are însă puterea decât dacă i-o dă Dumnezeu. „Căci nu există putere care să nu fie de la Dumnezeu” (Rom 13, 1). E o vorbă decisivă a Apostolului. N-a spus că nu există voință care să nu fie de la Dumnezeu, deoarece sunt unele voințe rele care nu vin de la Dumnezeu; dar voința cea rea nu poate nimănui face rău fără îngăduința Domnului, de vreme ce nu există altă putere decât aceea care vine de la Dumnezeu. De aici că Dumnezeu-Omul, la judecata unui om,

zicea: „Nici o putere n-ai avea asupra Mea, dacă nu-ți era ție dată de sus” (In 19, 11). Omul judeca, Dumnezeu-Omul învăța: **ne învăța când era judecat, ca să judece pe cei pe care-i va fi învățat.** „N-ai avea nici o putere asupra Mea, dacă nu-ți era ție dată de sus.” Adică? Oare numai omul nu are decât atâta putere câtă primește de sus? A îndrăznit diavolul cumva să ia sfântului bărbat lov cea mai mică dintre oi fără să fi zis mai întâi lui Dumnezeu: „Întinde mâna Ta”, adică, dă-mi mie puterea? Diavolul voia, Dumnezeu nu-i îngăduia; când Dumnezeu permite, diavolul are putere; puterea nu este deci la el, ci la Dumnezeu care i-a permis. Iar lov, care era bine învățat, nu spune, așa cum v-am făcut să băgați adesea de seamă: Domnul a dat, diavolul a luat, ci: „Domnul a dat, Domnul a luat; cum a bineplăcut Domnului, așa s-a făcut” (In 1, 21); iar nu, după cum a plăcut diavolului.

Voi deci, fraților, care nu puteți decât cu mare chin să gustați din pâinea cea mântuitoare a cuvântului, să nu aveți altă frică decât aceea de Dumnezeu. Ne avertizează Scriptura să nu ne temem decât de El. Pământul întreg să se teamă deci de Domnul, Cel ce pune adâncul în visteriile Sale. Să tremure în fața Lui toți care locuiesc pământul: „Că El a zis și toate s-au făcut; El a poruncit și toate s-au zidit”.

13. Însă astăzi căpăteniile, din rele ce erau, au devenit bune: au primit credința, și pe fruntea lor se pune pecetea lui Hristos, semn mai de preț decât orice perlă din coroana lor, prigonitorii au dispărut. Cine a făcut asta? Tu, poate, ca să te lauzi? „Domnul risipește sfaturile neamurilor, leapădă cugetele popoarelor, și defaimă sfaturile căpeteniilor” (v. 10). Când au zis: să-i nimicim de pe pământ, dacă facem asta, va dispărea numele de creștin; să sufere moartea, să fie torturați, să fie chinuiți. Așa ziceau căpăteniile, iar Biserica creștea în mijlocul acestor chinuri. „Domnul

rușinează gândurile popoarelor. leapădă sfaturile căpeteniilor.”

14. „Sfatul Domnului rămâne în veac, și cugetele inimii Lui în vecii vecilor” (v. 11). Aici este o repetiție, căci „sfatul” are același sens cu „cugetele inimii”, iar ceea ce s-a spus mai sus: „Rămâne în veac”, e repetat aici: „în vecii vecilor”. Repetițiile acestea sunt un mod de întărire. Totuși, atunci când profetul vorbește despre „cugetele inimii Lui”, să nu credeți că Dumnezeu stă să gândească la ceea ce vrea să facă și cugetă în Sine însuși ce este de folos sau nu să facă. Aceste greutăți de înțelegere sunt mai degrabă în natura ta, o, omule, Cuvântul Lui însă curge cu o mare viteză. Ce greutate în gândire poate avea Cuvântul cel Unic, care le cuprinde pe toate⁶? Se folosește cuvântul de *cuget al lui Dumnezeu*, ca să fie la nivelul înțelegerii tale, și ca tu să îndrăznești, atât cât poți, să-ți înalți inima ta, să înțelegi cuvintele potrivite slăbiciunii tale: ceea ce ele semnifică e mult deasupra ta. „Cugetele inimii Sale vor rămâne în veacul veacului.” Care sunt cugetele inimii Sale și care sunt sfaturile lui Dumnezeu ce rămân în veac? De ce au fremătat neamurile împotriva sfaturilor Lui, și popoarele au urzit sfaturi deșarte⁷? Că Domnul rușinează cugetele popoarelor și leapădă sfaturile căpeteniilor. Unde poate sfatul lui Dumnezeu să rămână în veac, dacă nu în noi, pe care de multă vreme ne-a văzut și ne-a ales⁸? Cine poate șterge alegerea lui Dumnezeu? El ne-a văzut înainte de zidirea lumii, ne-a făcut, ne-a trimis pe Fiul Său, ne-a răscumpărat: acesta este sfatul Lui ce rămâne în veac, cugetul Lui ce rămâne în veacul veacului. Atunci fremătau neamurile, se ridicau valurile lor furioase în plină zi; să se topească, acum că s-au adunat și

---

⁶ Ps 147, 15

⁷ Ps 2, 1

⁸ Efes 1, 4

sunt cuprinse într-un burduf. Au făcut să izbucnează liber cutezanța lor, să-și macine acum gândurile lor amare și sfâșietoare. Cum ar putea ei nimici sfaturile lui Dumnezeu cele ce rămân în veac?

15. Care este sfatul acesta? „Fericit poporul” (v. 12). Cine nu se trezește la acest cuvânt? Căci fiecare iubește fericirea: și aceasta este decăderea oamenilor care vor să fie răi, iar nu nefericiți; și, cu toate că nefericirea e tovarăș nedespărțit al răutății, oamenii aceștia stricați nu vor numai răul fără nefericire, ceea ce este imposibil, dar nu caută răul decât pentru a evita nefericirea. Ce spun eu, nu caută răul decât pentru a evita nefericirea? Socotești, fraților, că tot omul care săvârșește răul, mereu caută să fie fericit. Săvârșește un furt iar voi vă întrebați de ce? Foamea, nevoia. Este deci rău ca să evite nefericirea; și e cu atât mai nefericit cu cât este mai rău. Ca să-ndepărteze mizeria și să aibă fericirea, oamenii săvârșesc răul sau binele, caută neîncetat fericirea. Fie criminală viața lor sau păcătoasă, ei caută fericirea; nu toți însă ating ținta căutărilor lor și nu vor fi fericiți decât aceia ce vor fi vrut să fie drepti. Și totuși, uite că nu știu care om, pentru că face răul, ar vrea să fie fericit. Dar cum? Prin bogățiile lui, prin aurul și argintul lui, pământurile, palatele, robii lui, printr-un fast lumesc, printr-o onoare trecătoare și care se topește. Vor să aibă ca să fie fericiți; tu însă, caută ceea ce-ți va da fericirea. Dacă ești fericit, vei fi mai bine decât în mizerie. Dar e imposibil să devii mai bun având ceea ce are mai puțină valoare decât tine.

Tu ești om, și tot ce vrei ca să fii fericit, e mult sub tine. Aurul, argintul, toate cele trupești, pe care vrei să le ai cu atâta zgârcenie, averea, bucuria, totul e mult mai prejos decât tine. Ești mai mult decât ele, mult mai mult valorezi tu; iar pentru tine, care ești mizerabil, a dori fericirea, înseamnă a

dori să fii mai bun decât ești. Sigur este mult mai bine să fii fericit decât nefericit. Voești deci să-ți fii superior (te însuși); iar tu ceri superioritatea celor ce-ți sunt mult inferioare; căci tot ce poți tu căuta pe pământ, se află mult sub tine. Acestea le dorește tot omul cu căldură prietenului său: să poți fi mai bine, să te aflăm mai bine, să ne bucurăm de propășirea ta. Vrea deci pentru el ceea ce dorește prietenului său. Primește un sfat neînșelător; vrei să fii mai bine decât ești, o știi, cu toții o știm, și chiar și noi o dorim; ei bine, caută ce se află deasupra ta, ca astfel să fii mai mult decât ești.

16. Privește acum cerul și pământul: să nu aibă pentru tine făpturile acestea înzestrate cu frumusețe și farmec, astfel încât tu să-ți cauți în ele fericirea ta. În sufletul tău vei găsi ce râvnești. Vrei fericirea, caută în sufletul tău ceea ce lui îi este superior. Suntem alcătuiți dintr-o dublă natură, a sufletului și a trupului, și cum dintre acestea două, cea superioară este aceea pe care o numim suflet, trupul tău poate deveni mai bun prin natura aceasta, care are superioritate, căci trupul este supus sufletului. Sufletul tău deci, poate îmbunătăți trupul, așa încât trupul acesta să devină nemuritor atunci când sufletul va fi drept. Deoarece prin iluminarea sufletului se învrednicește trupul să fie nemuritor, astfel încât natura superioară este aceea care reface natura inferioară. Dacă deci sufletul tău reprezintă binele pentru trupul tău, pentru superioritatea lui, atunci când îți cauți binele, trebuie să-l cauți în ceea ce este superior sufletului tău. Or, ce e bun în sufletul tău? Ia seama la el, de teamă ca, disprețuind sufletul și luându-l ca pe ceva josnic și rău, să nu te duci să cauți pentru suflet fericirea în cele de jos. Chipul lui Dumnezeu este în sufletul tău⁹, și sufletul omului este capabil de acest chip; l-a primit dar l-a desfigurat înclinând spre

⁹ Fc 1, 27

păcat. Iată că vine să-l refacă Cel care l-a creat mai întâi; căci prin Cuvânt au fost toate făcute, și de Cuvânt a fost chipul acesta întipărit în noi. Cuvântul a venit să ne spună prin gura Apostolului: „Schimbați-vă prin înnoirea minții” (Rom 12, 2). Ne rămâne deci să căutăm ce este superior sufletului. Cine va fi oare, te întreb, dacă nu Dumnezeu? Nu vei găsi o altă superioritate pentru sufletul tău; deoarece firea ta, odată desăvârșită, egală va fi îngerilor. Deasupra noastră, nu este deci decât Creatorul. La El trebuie să te ridici, fără descurajare, fără să zici: e prea greu. E mai greu poate pentru tine să ai aurul pe care-l râvnești. În ciuda dorințelor tale, se poate să nu-l ai; pe Dumnezeu însă îl vei avea dacă-L râvnești; că El a întâmpinat voința ta venind la tine, și când voința ta se depărta, El o chema; iar când tu te întorceai, El te-nspăimânta, și când, sub povara fricii, îți mărturiseai păcatele tale, El te mângâia. De la El le ai pe toate; El ți-a dăruit viața, Cel ce dă soarele și celor răi ce sunt împreună cu tine, care dă ploaia¹⁰, care dă roadele, care deschide izvoarele, care dă viață și mântuire, și atâta alinare, El care pune de o parte ceea ce-ți va da numai ție. Și ce-ti pregătește, dacă nu pe El Însuși? Caută de poți găsi ceva mai bun între dorințele tale. Dumnezeu ți se pregătește El Însuși. Zgârcitul! Pentru ce să cauți în cer sau pe pământ? Cel ce a făcut cerul și pământul le este mult superior: pe El îl vei vedea, pe El îl vei avea. Pentru ce să râvnești să ai cutare domeniu și să vrei să spui, traversându-l: fericit cel care îl posedă? Asta spun toți cei care-l travesază. Dar a spune, a-l traversa, a clătina din cap și a suspina, înseamnă oare a-l avea? Glasul poftei este glasul nedreptății; dar: „Să nu poștești la bunul aproapei tău” (Deut 5, 21). Fericit stăpânul acestui domeniu, stăpânul palatului, al țarinii. Lepădați nedreptatea ca să ascultați

¹⁰ Mt 5, 45

adevărul: „Fericit poporul căruia...” Ce? Știți cum trebuie să termin. Râvniți-L deci pe El, ca să-L aveți și să fiți în sfârșit fericiți. Numai El va fi fericirea voastră: ceea ce vă este superior, vă va înălța deasupra voastră. Dumnezeu, spun, vă este superior, și El v-a făcut pe voi. „Fericit poporul căruia Dumnezeu îi este Domn” (v. 12). Pe El trebuie să-L iubiți, pe El trebuie să-L aveți, pe El îl va avea voința ta, pe El Îl vei avea în dar.

17. „Fericit poporul căruia Domn Îi este Dumnezeu” (v. 12). Dumnezeu nostru oare? Cărui popor nu-i este El Dumnezeu? Nu este în același fel Dumnezeu tuturor. El este mai mult Dumnezeu nostru, pentru noi, care trăim din El ca dintr-o pâine zilnică¹¹. El să fie și moștenirea noastră, averea noastră. Nu suntem cumva prea îndrăzneți să facem din Dumnezeu moștenirea noastră, din El care este Dumnezeu, care este Creator? Nu-i cutezanță, e dragoste, e avântul nădejzii noastre. Să spună sufletul nostru, să spună cu toată siguranța: „Tu ești Dumnezeul meu”, căci El spune sufletului nostru: „Eu sunt mântuirea ta” (Ps 34, 3). Să spună, și să spună cu siguranță; nu va aduce ocară lui Dumnezeu cu acest cuvânt, ar face-o nespunându-l.

Voi ai să ai copaci ca să te bucuri de posesia lor? Ascultă ce spune Scriptura despre Înțelepciune: „Este copacul vieții pentru cei care îl au” (Prov 3, 18). Vedeți, El ne dă înțelepciunea de moștenire: dar, de teamă ca voi să nu credeți că înțelepciunea pe care Scriptura v-o dă de moștenire vă este inferioară, adaugă: „Statornică este pentru cei ce se sprijinesc pe Domnul”. Domnul devine deci toiaș spre sprijinul nostru: omul se poate sprijini pe El în siguranță, căci niciodată nu ne lasă. Spuneți deci că El e moștenirea noastră; Scriptura o

¹¹ Este o aluzie la împărțirea zilnică, ce se practica poate la Hippona.

spune celor ce o au, și ca vă dă încredere în îndoielile voastre. Vorbiți deci cu glas puternic, iubiți cu încredere, nădăjduiți cu încredere. Să vă însufle psalmistul aceste cuvinte: „Domnul este partea moștenirii mele” (Ps 15, 5).

18. Vom fi fericiți deci, fraților, dacă avem pe Domnul. Ce? Îl vom avea noi fără să ne aibă și El? Pentru ce dar a spus Isaia: „Doamne, posedă-ne pe noi” (Isaia 26, 13 după Septuagintă)? Dumnezeu ne are pe noi așa cum și noi Îl avem pe El; și aceasta spre binele nostru. Totuși, El nu e ca noi. Dacă noi Îl avem pe El, aceasta spre fericirea noastră, El însă nu-și află fericirea avându-ne pe noi. El nu ne are pe noi și se face posesiunea noastră pentru a ne face pe noi fericiți. Noi Îl avem, iar El ne are pe noi, pentru că noi Îl cinstim, iar El ne crește. Îl cinstim ca pe un Dumnezeu, El ne seamănă ca pe pământul Lui. Să-L cinstim, fără de nici o îndoială: dar cine ne asigură că El ne crește pe noi? El însuși, atunci când zice: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele, iar Tatăl Meu este lucrătorul” (In 15, 1-5). Și pe Unul și pe Celălalt Îi aflăm în psalmul acesta, ne sunt arătați aici și Unul și Altul. Ne-a spus mai înainte că îl avem pe Dumnezeu: „Fericit poporul căruia Domnul îi este Dumnezeu”.

Al cui este câmpul acesta, spunem? Al cutărui om. Și celălalt? Al altuia. Să punem aceeași întrebare despre Dumnezeu. Ni se răspunde asemenea despre cutare domeniu, cutare proprietate mare și plăcută: e a cutărui senator; cutare, care se numește așa, el are aceste domenii; ceea ce ne face să zicem: fericit bărbatul acela! Dacă întrebăm: al cui Domn este Dumnezeu? Fericit este poporul care Îl are, ni se va spune, căci Domn este Dumnezeul lui. Cu Dumnezeul acestui neam nu este ca și cu senatorul ce are un domeniu, dar care nu aparține domeniului său. Trebuie deci să ne silim să fim domenii

Lui; căci există o posesie reciprocă. Ați auzit cum neamul acesta posedă pe Dumnezeuul lui: „Fericit poporul căruia Domnul este Dumnezeuul lui”. Ascultați acum cum posedă El neamul acesta: „Fericit poporul pe care Domnul l-a ales de moștenire!” Fericit este neamul pentru moștenirea pe care o are! Fericită moștenirea pentru Stăpânul căruia îi este moștenire! „Fericit poporul pe care Domnul l-a ales de moștenire!”

19. „Din înălțimea cerului a privit Dumnezeu, a văzut pe toți fii oamenilor” (v. 13). Prin expresia „toți”, trebuie să înțelegem toate neamurile care sunt spre moștenire, sau chiar pe acelea care formează moștenirea. Că toate sunt moștenirea Domnului, și pe toate El le-a privit dintru înălțimea cerurilor; le-a văzut Cel care a zis: „Te-am văzut când erai sub smochin” (In 1, 48). Te-am văzut și Mi-a fost milă de tine. Așa spunem unui om căruia îi cerem mila: vezi-mă. Și ce spuneți despre cel care vă leapădă? Nu se uită la mine. Este deci o privire de compasiune, iar nu de osândă. Această ultimă privire asupra păcatelor voastre ar fi o osândă; și nu vrea ca păcatele acestea să fie văzute, cel ce strigă: „Întoarce fața Ta de către păcatele mele” (Ps 50, 11). Vrea să i se ierte păcatele, iar nu să i se cunoască. „Întoarce, zice el, fața Ta de către păcatele mele.” Dar dacă-și întoarce fața Lui de la păcatele voastre, oare nu vă va mai vedea? De ce atunci într-o altă parte este spus: „Nu-Ți întoarce de la mine fața Ta” (Ps 25, 9)? Să-și întoarcă deci Domnul ochii de la păcatele tale, iar nu de la tine; să te vadă, să te miluiască, să-ți vină în ajutor. „Dintru înălțimea cerului Domnul a privit, a văzut pe fii oamenilor” cei ce sunt ai Fiului Omului.

20. „Din lăcașul Său i-a privit” (v. 14), care era pregătit. Prin Apostolii Săi ne-a văzut, prin predicatorii adevărului, prin vestitori pe care ni i-a trimis. Ei alcătuiesc casa Lui, ei sunt

lăcașul Lui, ei sunt cerul care spune slava lui Dumnezeu¹². „Din înaltul Său, locaș cel gata văzut-a pe toți fiii oamenilor; privit-a pe toți cei ce locuiesc pământul” (v. 14). Pe ei i-a privit, ei sunt ai Lui, neam fericit, căruia Domnul Îi este Dumnezeu; poporul pe care Dumnezeu l-a ales de moștenire, căci El S-a revărsat pe întreg pământul, iar nu numai într-o parte. „A privit pe toți cei ce locuiesc pământul.”

21. „El a zidit inima fiecăruia” (v. 15). Cu mâna harului Său, cu mâna milostivirii Sale, a făcut inimile noastre, le-a zidit îndeosebi, dăruind fiecăruia inima ce ne este proprie, fără a încălca unitatea. Așa cum sunt mădularele noastre alcătuite separat, cum au funcția lor deosebită, și cum trăiesc totuși în armonie; cum mâna are alte funcții decât ochii, urechea poate face ce nu fac nici ochii, nici mâna, și toate aceste mădulare lucrează totuși în unitate, cum mâna, ochii și urechile, în ciuda deosebirii funcțiunilor lor, nu se află în opoziție; tot așa, în trupul lui Iisus Hristos, toți oamenii sunt ca niște mădulare ce se mândresc de însușirea lor particulară, fiindcă Cel ce și-a ales poporul de moștenire, a alcătuit îndeosebi inimile lor. „Sunt oare toți Apostoli? Oare toți sunt proroci? Toți învățători? Toți au darul vindecării bolilor? Toți vorbesc în limbi? Oare toți au darul tălmăcirii? Unul primește de la Duhul Sfânt darul de a vorbi cu înțelepciune; celălalt primește de la același Duh darul de a vorbi cu știință, altul darul credinței prin același Duh; altul primește darul de a vindeca pe cei bolnavi” (I Cor 12, 29-30 și 8-9). De ce? Pentru că El a alcătuit îndeosebi inima fiecăruia. După cum, în mădularele noastre, sunt funcții diverse, dar aceeași sănătate, în același fel între mădularele lui Hristos, darurile sunt deosebite, totul însă se restrânge la dragoste, care este una singură.

22. „El cunoaște toate faptele lor” (v. 15). Ce înscamnă că

¹² Ps 18, 2

le cunoaște? Pătrunde tainele inimii noastre. Spus este într-un alt psalm: „Înțelege stigarea durerii mele” (Ps 5, 2). Căci nu e nevoie de strigare pentru ca rugăciunea noastră să ajungă la urechile lui Dumnezeu. Vederea tainică se numește înțelegere. Profetul a vorbit cu mai multă precizie când a zis: El vede toate faptele lor; ai fi putut crede că faptele se pot vedea cum vezi un om lucrând. Omul vede faptele materiale ale altuia; Dumnezeu însă vede inima lui. Deoarece El pătrunde inima, s-a zis: „Înțelege toate faptele lor”. Doi oameni miluiesc un sărac, unul voiește răsplătă cerească, iar celălalt laudă omenească: dar tu nu vezi decât o singură faptă, pe când Dumnezeu vede două; căci El pătrunde inima; El cunoaște inimile lor, vede scopul pe care și-l propun, descoperă intențiile lor, El, „care înțelege toate faptele lor”.

23. „Nu puterea cea multă va mântui pe împăratul” (v. 16). Să ne înălțăm cu toții spre Dumnezeu, să fim în Dumnezeu. Dumnezeu să fie nădejdea ta, Dumnezeu să fie tăria ta, sprijinul tău, El să fie rugăciunea și lauda ta; să fie slășritul în care să-ți afli odihna, încurajarea osteneții tale. Ascultă cu atenție adevărul: „Nu puterea cea multă va mântui pe împăratul, și nici uriașul nu va afla mântuirea în mulțimea tăriei lui”. Uriașul este cel mândru care se ridică împotriva lui Dumnezeu, ca și cum în el și prin el însuși este ceva. Nu în puterea lui cea multă își va găsi mântuirea.

24. Dar poate are un cal mare, puternic, agil și ușor, care-l va putea izbăvi la nevoie din necaz? Iluzii! Să asculte ce urmează: „Calul! Deșartă nădejde de mântuire” (v. 17). Înțelegeți oare bine cuvântul, că un cal vă înșeală când e vorba de mântuire? Să nu făgăduiască calul mântuirea voastră; și dacă vă promite mântuirea, își va trăda promisiunea. Izbăviți veți fi dacă Dumnezeu vrea să vă izbăvească, iar dacă

Dumnezeu nu vrea, calul vostru se va rătăci, și din cele înalte veți cădea. Să nu crezi deci că expresia „mincinos este calul spre mântuire”, *mendax equus*, înseamnă că cel drept se înșală în mântuire, și că cei dreپți sunt mincinoși promițându-și mântuirea; nu-i scris *aequus*, care derivă de la echitate sau dreptate, ci *equus*, animal patruped. Asta vedem în greacă, ἵππος; și în aceste animale vicioase, profetul ceartă pe oamenii cei ce caută ocazie de miciună; cu toate că Scriptura zice: „Gura care minte omoară sufletul” (Înțel Sol. 1, 11); și iarăși: „Vei pierde pe cei ce spun minciuna” (Ps 5, 7).

Ce înseamnă deci „calul mincinos spre mântuire”? Înseamnă că vă înșală când făgăduiește mântuirea voastră. Or, poate calul vorbi și promite mântuirea? Ci tu, atunci când vezi un cal bine făcut, puternic, bun alergător, îți pui în el mântuirea la nevoie; e o greșeală, dacă însuși Dumnezeu nu te izbăvește, căci „deșert este calul spre mântuire”. Mai ia calul la figurat, drept orice măreție omenească, sau o treaptă de cinste la care urci cu fast: cu cât e mai mare înălțarea ta, cu atât te crezi, nu numai cinstit, ci și sigur. Iarăși iluzie! Că nu știi cum te va dărâma vizitiul, cu atât mai grozav cu cât erai mai sus. „Mincinos este calul spre mântuire, și nu te va mântui mulțimea puterii lui.” Cum ne vom mântui dar? Nici cu tăria lui, nici cu puterile lui, nici cu onorurile lui, cu mărirea, cu calul lui. Dar cum și unde mă voi duce să aflu mântuirea? Nu căuta nici mult, nici departe. „Ochii Domnului spre cei ce se tem de El.” Voi vedeți, e vorba aici de cei pe care El i-a privit din înălțimea lăcașului Său. „Ochii Domnului spre cei ce se tem de El și care nădăjduesc în mila Lui”: nu în vrednicia lor, nu în puterea lor, nici în calul lor, ci în mila Lui.

25. „Să scoată din moarte sufletele lor” (v. 18). El făgăduiește viața cea veșnică. În vremea călătoriei din viața

accasta, îi va lăsa oare? „Ca să-i hrănescă pe ei în foamete.” Suntem în vremea foametei, cea a bogăției va veni mai târziu. Dacă nu ne lasă în foametea stricăciunii noastre, cu ce bunătați dar ne va sătura El atunci când vom fi devenit nemuritori? Dar atâta vreme cât trebuie să dureze foametea, trebuie să îndurăm, trebuie să suferim, să răbdăm până la sfârșit. Să parcurgem acum tot psalmul, că este bătătorită calea, și trebuie să avem grijă de trupul acesta neputincios pe care îl purtăm. Mai rămân spectatori, în jurul nostru, care se dedau nebuniilor lor în amfiteatru, unde șed în plin soare. Noi însă, dacă stăm în picioare, măcar suntem la umbră, iar cele pe care le vedem sunt mult mai folositoare și mai frumoase.

Să privim deci la ceea ce este frumos, pentru ca Însăși Frumusețea să privească asupra noastră. Să vedem cu mintea ce se află cuprins în cele simțite ale Sfintelor Scripturi și să ne bucurăm de acest spectacol. Cine însă ne va vedea pe noi? „Iată ochii Domnului peste cei ce se tem de El, și care nădăjduiesc în mila Lui: ca să scoată din moarte sufletele lor și să îi hrănescă în vremea foametei.”

26. Ca să suportăm însă exilul acesta, în vremea căruia îndurăm foamea și așteptăm să ne îndestuleze Dumnezeu, de frică să nu slăbim, ce ne este poruncit și ce trebuie să facem? „Sufletul nostru va aștepta pe Domnul” (v. 19). Va aștepta cu liniște pe Cel ce a făcut atât de milostive promisiuni și care le va împlini cu milă și adevăr. Dar ce să facem până ce le împlineșete? „Cu răbdare va aștepta sufletul meu pe Domnul.” Și ce se va întâmpla dacă-i lipsește răbdarea? Nu ne va lipsi niciodată răbdarea: „Că El vine în ajutorul nostru, apărătorul nostru este”. Ne sprijină în luptă, ne acoperă de căldură, nu ne lasă: răbdați deci, suferiți cu răbdare. „Acela

va fi mântuit care va fi răbdat până la sfârșit” (Mt 24. 18).

27. Și când vei fi așteptat, vei fi suferit cu răbdare, vei fi răbdat până la sfârșit, ce ți se va întâmpla? „Atunci în El se va veseli inima noastră, că în numele Lui am nădăjduit” (v. 20). Așteaptă deci în viața aceasta ca atunci să te veselești; îndură foame și sete aici, ca acolo sus să fii îndestulat.

28. Profetul ne îndeamnă să îndurăm totul, ne-a săturat de bucuriile speranței, ne-a pus înainte ce trebuie să iubim, sau pe Acela în Care și de la Care trebuie să le așteptăm pe toate; termină printr-o rugă scurtă și folositoare: „Fie, Doamne, mila Ta spre noi”. Și prin ce merit? „După cum am nădăjduit și noi întru Tine” (v. 21).

Am fost lung pentru unii, o simt; dar simt și că pentru alții predica mea e scurtă; cei slabi să fie îngăduitori celor tari, și cei puternici să se roage pentru cei neputincioși. Cu toții să fim mădulare ale aceluiași trup, iar hrana noastră să vină de la Stăpânul nostru: în El este nădejdea noastră, în El este tăria noastră. Să nu ne fie frică să cerem de la Dumnezeu mila Lui; El vrea să o cerem. Cererile noastre stăruitoare nu-L vor tulbura, nici nu-L vor necăji, ca și nefericitul care nu are ce i se cere, sau care are puțin, sau care se teme să dea de frică să nu ducă lipsă apoi. Vrei să știi cum își va revărsa Dumnezeu mila Lui asupra ta? Revarsă tu dragoste și vezi dacă obosești dăruind. Câtă bogăție atunci în Căldura Supremă, dacă este atâta în chipul Ei!

29. La această iubire vă chemăm mai ales, fraților, nu doar între voi, ci și cu cei din afară, fie păgâni, care nu cred încă în Hristos, fie frați ai noștri despărțiți, care mărturisesc împreună cu noi același Cap, dar care se despart de trup. Să-i plângem, fraților, să-i plângem pe aceștia din urmă ca pe niște frați; că ei cu adevărat sunt frații noștri, că vor sau nu. Nu vor înceta

să fie frații noștri decât încetând să spună lui Dumnezeu: „Tatăl nostru” (Mt 6, 9). Profetul spune unora: „Celor ce vă spun voi nu sunteți frații noștri, să le răspundeți: dar voi sunteți frații noștri” (Isaia 66, 5 după Septuagintă). Vedeți despre cine putea vorbi în acest fel: oare despre păgâni? Nu, căci nu-i numim frați ai noștri după Scripturi și în limbajul Bisericii. Oare despre Iudeii care nu cred în Iisus Hristos?

Citiți pe Sfântul Pavel și o să vedeți că, atunci când folosește cuvântul *frați* fără a-i adăuga nimic, vrea să-i arate pe creștini. „Un frate sau o soră, spune vorbind de căsătorie, în asemenea cazuri, nu mai au obligații” (I Cor 7, 15). Cei pe care el îi numește *frate* și *soră*, sunt un creștin și o creștină. Mai spune: „Iar tu, de ce să judeci un frate; de ce să osândești un frate?” (Rom 14, 10) Iar într-o altă parte: „Voi faceți nedreptate, voi aduceți pagubă, și asta fraților voștri” (I Cor 6, 8). Cei care ne spun: nu sunteți frații noștri, ne tratează ca pe niște păgâni. De aceea vor să ne boteze, pretextând că noi nu avem ceea ce dau ei¹³. Stăruiesc deci în greșelile lor negându-ne ca frați ai lor. De ce dar ne zice profetul: „Iar voi, spuneți-le: Sunteți frații noștri”, dacă nu pentru că noi recunoaștem la ei ceea ce noi nu dăm din nou¹⁴? Pentru ei, a nu recunoaște botezul nostru, înseamnă a nega că noi suntem frații lor; iar noi, nerepetând iarăși botezul lor și recunoscându-l pe al nostru, le zicem: sunteți frații noștri.

Iar ei să zică: De ce ne căutați și ce vreți de la noi? Voi să răspundeți: sunteți frații noștri. Să vă spună: duceți-vă de la noi; n-avem nimic comun cu voi. Ci noi, din contră, avem cu voi

---

¹³ Amănuntul acesta ne spune fără echivoc că aceste reproșuri se adresează sectei donatiștilor, care botezau din nou, chiar și pe creștinii deja botezați.

¹⁴ anume botezul

în comun asta: mărturisim pe același Hristos, și sub același Cap trebuie să fim același trup. Dar, spune nefericitul, pentru ce să mă cauți dacă sunt pierdut? Ce nebunie! Ce nesocotință! De ce să mă cauți dacă sunt pierdut! Dar, dimpotrivă, pentru ce te-ai căuta dacă nu erai pierdut? Dacă sunt pierdut, îmi spune el iarăși, cum de sunt fratele tău? Așa mi se zice pentru tine: „Mort era fratele tău, a înviat; pierdut era și s-a aflat” (Lc 15, 32).

Vă îndemnăm, fraților, din adâncul dragostei, al cărei lapte ne hrănește, a cărei pâine ne-ntărește, vă îndemn în Iisus Hristos Domnul Nostru și întru bunătatea Lui dumnezeiască! E vremea să avem pentru acești nefericiți o iubire fără margini, o milă bogată și să ne rugăm lui Dumnezeu pentru ei; El să le înțeleptească mintea, să pună pocăința în inima lor, și să vadă, nefericiții, că nu au nimic de pus împotriva adevărului: nu le rămâne decât slăbiciunea și ranchiuna, slăbiciune cu atât mai mare cu cât se cred mai tari. Vă îndemn să răspândiți ce este mai delicat în iubirea voastră, asupra acestor neputincioși, asupra acestor oameni cu înțelegere trupească, necizelați și fără cultură, care slujesc aceleași taine, fără îndoială, nu împreună cu noi, care răspund ca și noi *amin*, dar nu cu noi, ei ca și noi. În iubirea voastră, rugați-vă lui Dumnezeu pentru ei. La sinodul nostru, am făcut pentru ei ceea ce timpul nu-mi permite să vă spun astăzi.

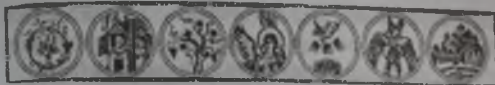
Vă îndemn să ne găsim și mai râvnitori și mai mulți, mâine în biserica de la Tricliarum¹⁵; frații noștri care nu sunt aici vor afla de la voi că trebuie să ne găsim acolo.

---

¹⁵ P. Lapeyre datează această predică la sfârșitul lui septembrie 403. Augustin a fost reținut toată toamna la Cartagina din cauza unor ploii excesive, unde, profintând de ocazie, a predicat împotriva donatiștilor. Aici cheamă pe auditoriu la *Basilica Tricliarum* sau *Tricillarum* în

---

ziua următoare pentru a asculta ce s-a hotărât cu privire la donatisti la Sinodul de pe 25 august. Migne, dimpotrivă, spune că ar fi vorba despre Sinodul de la Cartagina din 411.

Primul Comentariu la Psalmul al XXXIII-lea Prima predică Euharistia

1. Psalmul acesta nu pare a avea în text nici o obscuritate care să merite o lămurire, titlul însă trezește atenția noastră și cere să batem. După cum s-a spus că fericit este bărbatul care și-a pus nădejdea lui în Domnul, să nădăjduim și noi că Dumnezeu ne va deschide, dacă batem la ușă. El nu ne-ar cere să batem dacă nu ar voi să deschidă celor ce bat¹. Dacă uneori se întâmplă că, chiar cel ce era hotărât să-și țină mereu ușa închisă, se ridică totuși, stingherit, și deschide în ciuda hotărârii sale, pentru a nu mai auzi bătând²; cum să nu nădăjduim că va pune mai multă dragoste încă în a ne deschide, Cel care a zis: „Bateți și vi se va deschide”? Bat deci cu toată dragostea inimii mele la ușa Domnului Dumnezeu, ca El să binevoiască să-mi descopere taina aceasta. Bateți și voi fraților, prin buna voință de a mă asculta și prin sinerenia cu care vă veți ruga pentru mine. Se află aici, trebuie să o mărturisesc, o mare taină, greu de pătruns.

2. Iată titlul psalmului: „Psalm al lui David când s-a schimbat la față înaintea lui Abimelec care l-a trimis, iar el s-a

¹ Mt 7, 7

² Lc 11, 8

dus". Să căutăm timpul acestei întâmplări în Sfintele Scripturi în care s-au consemnat faptele lui David. Atunci când am găsit titlul: „Psalm al lui David, când a fugit dinaintea fiului său Abesalom” (Ps 3, 1), am citit și am întâlnit în Cartea Regilor în ce vreme a fugit David dinaintea fiului său Abesalom³; acesta e un fapt care cu adevărat a avut loc și care e consemnat pentru că s-a întâmplat; și, cu toate că titlul ascunde o oarecare taină, se trage totuși dintr-un eveniment real. Eu cred că și titlul: „Când David s-a schimbat la față înaintea lui Abimelec, care l-a izgonit, iar el s-a dus”, trebuie să fie consemnat în Cărțile Regilor, care au adunat în ele tot ceea ce ține de faptele lui David⁴.

Totuși nu găsim faptul acesta aici, ci găsim o istorisire de unde pare luat⁵. Scrie că David, fugând de prigonirile lui Saul, s-a retras la Achiș, regele Gatului, adică la regele unui neam de la marginea regatului iudeilor. A stat aici ascuns ca să scape de Saul, prigonitorul lui. Moartea lui Goliat⁶, care dintr-o dată a dat regelui și poporului glorie și liniște în regat, era încă recentă și i-a adus lui David pizmă în schimbul unei binefaceri. Provoacă-l la luptă ale lui Goliat l-au iritat pe Saul; moartea uriașului l-a făcut vrăjmaș al celui ce l-a omorât; și invidia lauda tânărului erou, mai ales când poporul, cu veselie, și femeile cântau în cor laudă lui David, zicând: Saul a omorât mii, iar David zeci de mii⁷. Saul s-a mâniat să vadă că o singură luptă a adus unui copil o laudă ce o întrecea pe a lui, să audă mai ales că toate gurile puneau pe David mai presus de rege, și, așa cum este obișnuit, otrava invidiei, mândria luminează l-a făcut pizmaș și

³ I Regi 15, 14

⁴ I Regi 21, 13

⁵ I Regi 21, 10

⁶ I Regi 17, 50

⁷ I Regi 18, 7

prigonitor. Atunci, după cum am spus, a fugit David la regele Gatului numit Achiș⁸.

Dar s-a înștiințat regele că ținea sub mână lui același soldat care și-a făcut la iudei un nume atât de mare și cunoscut: „Nu este acesta oare, i se zicea, David cel pe care îl laudă femeile lui Israel zicând: Saul a omorât mii iar David zeci de mii?” (I Regi 21, 11) Dacă însă lauda aceasta care acum se năștea a fost pentru Saul motiv de invidie, era de temut și pentru David, ca regele care i-a dat adăpost să nu plănuiască să se lipsească de el, ca de un vecin care-ți putca deveni vrăjmaș, dacă îl lăsa să scape. David „se teimea deci de Achiș, și, așa cum este scris, s-a schimbat la față înaintea servitorilor lui, s-a prefăcut nebun, bătea toba la poarta cetății, se purta pe mâini, dădea cu fruntea de pragul ușii și balele gurii îi curgeau pe barbă” (I Regi 21, 13), Regele la care se ascundea l-a văzut în starea aceasta și a spus oamcnilor săi: „De ce l-ați adus pe nebunul acesta? Va să intre în casa mea?” (I Regi 21, 15) L-a trimis astfel alungându-l; iar sub vălul acestei nebulii, David a scăpat sănătos și teafăr.

Aceasta este istorisirea ce pare să ne aducă aminte de titlul psalmului: „Cântarea lui David, când s-a schimbat la față înaintea lui Abimelec, care l-a alungat, iar el s-a dus”. Dar regele era Achiș, iar nu Abimelec⁹. Doar numele pare în dezacord, căci fapta este arătată în termeni asemănători în psalmi și în Cartea Regilor. Schimbarea numelui trebuie să ne stimuleze să căutăm taina. Deoarece acesta este un fapt, într-adevăr, dar care nu s-a întâmplat fără rost: aici este deci un simbol, și iată de ce istoria aceasta e scrisă cu schimbarea numelor.

3. Înțelegeți, fraților, adâncimea simbolurilor tainice. Dacă

⁸ I Regi 21, 10

⁹ I Regi 21, 12

nu-i nici un simbol în moartea lui Goliat¹⁰, răpus de un copil, atunci nu e nici pentru David schimbarea lui la față, nebulia prefăcută, bătaia de tobă, lovirea porții cetății și a pragului ușii, lăsarea balelor să-i curgă pe barbă. Cum ar fi posibil ca aici să nu fie nici un simbol, când Apostolul ne spune clar: „Toate aceste lucruri, care se întâmplau (părinților noștri), erau simboluri, iar ele au fost scrise să ne învețe pe noi, cei ce ne aflăm la sfârșitul vremurilor” (I Cor 10, 11)? Dacă nu e nici un simbol în mana despre care Apostolul a zis că „au mâncat pâine duhovnicească” (I Cor 10, 3), dacă nu-i nici un simbol în marea ce s-a despicat pentru a lăsa trecere fiilor lui Israel și a-i izbăvi pe ei de urmărirea lui Faraon, când Apostolul ne spune: „Nu voiesc, fraților, să vă las fără să știți că părinții noștri au fost toți sub nor, au fost toți botezați sub conducerea lui Moise, în nor și în mare” (I Cor 10, 1-2); dacă nu era simbolică piatra pe care a lovit-o Moise și a dat apă, cu toate că „piatra este Hristos” (I Cor 10, 4), după Sfântul Pavel; dacă aceste fapte deci, deși reale, nu aveau nici o semnificație, dacă nu era nici un simbol în cei doi fii ai lui Avraam care-i sunt născuți după rânduiala obișnuită a oamenilor, deși Apostolul numește acești doi fii cele două Testamente, cel Vechi și cel Nou, și spune: „Sunt cele două Testamente sub formă alegorică” (Gal 4, 24); dacă deci nici o figură nu există în toate aceste fapte care ne sunt date ca niște simboluri ale viitorului, printr-o autoritate apostolică, trebuie să credem că nimic nu mai este simbolic în această istorisire a Cărții Regilor, pe care tocmai v-am spus-o în legătură cu David. Nu fără taină este însă că numele s-a schimbat și că s-a scris: „înaintea lui Abimelec”.

4. Cercetați deci împreună cu mine. Tot ceea ce tocmai

¹⁰ I Regi 17, 50

v-am spus e pentru a vă face să bateți la ușa care încă nu este deschisă. Noi am bătut vorbindu-vă, voi a-ți bătut ascultându-ne. Să batem prin rugăciune, ca Domnul să ne deschidă în cele din urmă. Avem sensul unor nume evreiești; nu ne-au lipsit oamenii de știință ca să le traducă din ebraică în greacă și din greacă în latină. Dacă ne uităm deci mai îndeaproape la aceste nume, vom afla că Abimelec înseamnă *împărăția Tatălui meu*; iar Achiș, *cum este asta?* Să lămurim numele acestea și poarta se va deschide sub loviturile noastre. Dacă întrebi: ce înseamnă Achiș?, ți se răspunde că el înseamnă: *Cum este asta?* Dar *cum* este cuvântul unui om care se uită fără a înțelege încă. Abimelec, *împărăția Tatălui meu*; David, *brațul cel puternic*. Or, David era simbolul lui Hristos, așa cum Goliat era simbolul diavolului; iar David ce răpune pe Goliat e simbolul lui Hristos, e simbolul lui Hristos care ucide pe demon.

Ce înseamnă însă Hristos care omoară pe diavol? E smerenia care ucide mândria. În acest fel, fraților, a-L numi pe Hristos înseamnă în principal a ni se predica smerenia. Prin smerenie El ne-a deschis calea cerului: orgoliul ne-a despărțit de Dumnezeu, noi neputând să ne întoarcem la El decât prin smerenie, și neavând nici un model pe care să-l putem urma. Oamenii, acești nefericiți muritori, erau plini de orgoliu, iar dacă unii aveau duhul umilinței, precum profeții, patriarhii, neamul omenesc refuza să-i urmeze întru smerenia lor. Dar, **ca omul să nu mai refuze să imite umilința unui alt om, iată că Dumnezeu S-a smerit pe Sine, pentru ca omul, în mândria lui, să nu mai disprețuiască să urmeze pașii lui Dumnezeu.**

5. Voi știți, era odinioară la iudei o jertfă după rânduiala lui Aaron, și a căror victime erau animale: toate acestea erau

simbolice; atunci nu exista jertfa Trupului și Sângelui Domnului, pe care o cunosc credincioșii¹¹ și cei care au citit Evanghelia, și care astăzi s-a răspândit în tot pământul. Imaginați-vă deci două jertfe, una după rânduiala lui Aaron, cealaltă după rânduiala lui Melchisedec, despre care s-a scris: „Juratus-a Domnul, și fără părere de rău e cuvântul Lui: Tu ești preot în veac după rânduiala lui Melchisedec” (Ps 109, 4). Despre cine spune psalmistul: „Tu ești preot în veac după rânduiala lui Melchisedec”? Despre Domnul nostru Iisus Hristos. Cine era Melchisedec? Rege al Salemului. Or, Salemul a fost cetatea care se numește mai apoi Ierusalim, după spusa savaților. Deci, înainte să-i fie iudeii stăpâni, era acolo preotul Melchisedec, numit, în Faccr, preot al Celui Preaînalt.¹² El a venit înaintea lui Avraam, atunci când patriarhul a izbăvit pe Lot din mâinile prigonitorilor lui, și, ca să-l izbăvească pe fratele lui, a ucis pe cei ce-l duceau în robie. După eliberarea aceasta, a venit Melchisedec înaintea lui; și atâta era măreția lui Melchisedec, că el îl binecuvintează pe Avraam. Ia pâine și vin, apoi binecuvintează pe Avraam, iar Avraam îi dă lui zeciuială. Vedeți deci ce îi oferă omului care îl binecuvintează. Multă vreme după aceea David strigă: „Tu ești preot în veac după rânduiala lui Melchisedec”. La multă vreme după Avraam, Duhul lui Dumnezeu face pe David să vorbească în acest fel; și în timpul lui Avraam trăia Melchisedec. Despre cine altcineva a putut spune David: „Tu ești preot în veac după rânduiala lui Melchisedec”, dacă nu despre Accla a Cărui jertfă voi o cunoașteți?

6. Jertfa lui Aaron deci s-a desființat, iar atunci a început jertfa după rânduiala lui Melchisedec. S-a schimbat un chip,

¹¹ Spre deosebire de cei chemați, care nu cunosc încă tainele credinței.

¹² Fc 14, 18

nu știu care. Cine este cel despre care eu nu știu? Să nu ne mai fie necunoscut, fiindcă e Domnul nostru Iisus Hristos. Cel pe care noi îl cunoaștem. El a voit să pună mântuirea noastră în jertfa Trupului și a Sângelui Său. Prin ce mijloc Trupul și Sângele acesta au ajuns în puterea noastră?¹³ Prin smerenia Lui. Dacă nu s-ar fi smerit pe Sine, nu ar mai fi mâncarea și băutura noastră. Voi vedeți din ce înălțime S-a pogorât: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era în Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu” (In 1, 1). Aceasta este hrana cea veșnică, hrana îngerilor, mâncarea Puterilor celor de sus, a Duhurilor cerești; mănâncă și se satură, și ceea ce face hrana și fericirea lor nu rămâne în ei mai puțin întregă. Ce om ar putea ajunge la hrana aceasta? Ce inimă de om ar fi îndeajuns de pregătită?

Carnea aceasta duhovnicească trebuia deci să fie preschimbată în lapte, pentru a putea ajunge copiilor. Dar cum devine carnea lapte? Cum poate suferi schimbare, dacă nu trecând prin trup? Acest lucru îl face mama. Ceea ce a mâncat mama, mănâncă și copilul; dar cum copilul nu este în stare să mănânce pâine, mama trebuie să facă să treacă pâinea prin trupul ei și s-o dea fiului ei în sucii laptelui, și prin umilinta sânilor. Cum ne-a hrănit Înțelepciunea cea dumnezeiască din pâinea îngerilor? Așa: „Cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi” (In 1, 14). Iată rodul smereniei, care dă omului pâinea îngerilor, după cum este scris: „Pâinea cerului le-a dat-o lor, pâinea îngerilor a mâncat omul” (Ps 77, 24-25). Adică, omul a mâncat pe Cuvântul, hrana veșnică a îngerilor și Care este egal Tatălui; căci „firea lui Dumnezeu avându-o, n-a socotit pentru El o ocară a se asemena lui Dumnezeu”. Aceasta este hrana îngerilor: „El însă S-a smerit pe Sine Însuși, luând fire de rob și arătându-se asemenea celorlalți oameni, și S-a făcut

¹³ Mt 26, 26

ca un om în tot ce era în afara Lui; S-a smerit făcându-se ascultător până la moarte, și încă moarte pe cruce” (Filip 2, 6-8), pentru ca prin cruce să arate slăvită pentru noi jertfa Trupului și Sângelui Domnului.

Și-a schimbat deci chipul înaintea lui Abimelec, sau înaintea Împărăției Tatălui Său. Pentru că Împărăția Tatălui era împărăția iudeilor. Cum era împărăția Tatălui? Împărăția lui David, împărăția lui Avraam. Căci Împărăția lui Dumnezeu Tatăl e mai curând Biserica decât poporul iudeu: Israel însă este împărăția Tatălui Său după trup. Într-adevăr s-a spus: „Dumnezeu îi va da Lui tronul lui David, tatăl Său” (Lc 1, 32). Se înțelege deci: David este după trup tatăl Domnului; după dumnezeire însă, Hristos este Domnul lui David, iar nu fiul lui. Pe când iudeii au cunoscut pe Hristos după trup, ci nu după dumnezeire. Iată de ce le-a pus lor întrebarea: „Al cui fiu sunteți voi că este Hristos? Al lui David”, au răspuns ei. Dar El: „Cum deci David, inspirat, îl numește pe El Domn, zicând: Zis-a Domnul Domnului meu: șezi de-a dreapta Mea, până ce voi face din vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale? Dacă deci David, la inspirația Duhului Sfânt, îl numește pe El Domn al Său, cum îi este lui fiu? Iar ei nu puteau să-i răspundă” (Mt 22, 42-46), pentru că nu cunoșteau pe Hristos decât cu ochii, iar cu inima lor nu-L înțelegeau. Dacă ar fi avut lumina interioară a sufletului, tot atât cât pe cea a zilei, faptele exterioare le-ar fi arătat în Iisus pe fiul lui David, iar mișcarea inimii lor i-ar fi făcut să cunoască în El pe Domnul lui David.

7. „S-a schimbat la față înaintea lui Abimelec.” Ce înseamnă înaintea lui Abimelec? Înaintea împărăției Tatălui Său. Care împărăție a Tatălui? Înaintea iudeilor. „Iar El i-a lăsat și s-a dus.” Pe cine a lăsat? Pe poporul iudeu care s-a depărtat de El. Caută acum pe Hristos la iudei, nu-L vei găsi. Cum i-a

lăsat, iar ei au plecat? Pentru că s-a schimbat la față. S-au încapățânat în jertfa după rânduiala lui Aaron și n-au primit jertfa după rânduiala lui Melchisedec¹⁴, și au pierdut pe Hristos, care a devenit moștenire neamurilor, cărora totuși nu le-a trimis pe profeții Săi. Căci a trimis iudeilor și pe David, și pe Isaac, pe Iacov, pe Isaia, pe Ieremia și pe ceilalți profeți; dar dintre iudei puțini i-au înțeles: zic puțini, în comparație cu cei care au voit să piară; pentru că mulți erau cei ce se pierdeau, și citim că erau cu miile. Scris este: „Rămășița se va mântui” (Rom 9, 27). Astăzi însă degeaba căutați creștini tăiați împrejur, nu veți găsi. Totuși, în cele dintâi vremuri ale credinței, tăierea împrejur dădea mii de creștini. Căutați acum, dacă mai sunt. Și este drept să nu-i găsiți. „Că s-a schimbat la față înaintea lui Abimelec și l-a lăsat și s-a dus.” S-a schimbat la față înaintea lui Achiș și l-a lăsat, și s-a dus.

Numele sunt aici schimbate, ca schimbarea aceasta a numelor să ne angajeze pe noi să căutăm motivul cel tainic: de teamă să nu ajungem să credem că nu se întâlnesc și nu se menționează în psalmi decât istorisirile cuprinse în Cărțile Regilor, fără a ne chinui să căutăm în ele simboluri, ci privind faptele acestea ca simple istorii. Care este deci planul lui Dumnezeu pentru voi în aceste schimbări de nume? Aici se află o taină ascunsă; bateți fără să vă țineți de literă, căci litera ucide; căutați Duhul, căci Duhul face viu¹⁵. Cunoștința Duhului mântuiește pe adevăratul credincios.

8. Să vedem acum, fraților, cum l-a lăsat pe regele Achiș, Achiș, am spus, înseamnă: cum este aceasta? Căci, amintiți-vă ce ne spune Evanghelia. Când Domnul nostru Iisus Hristos vorbea despre trupul Său, spune iudeilor: „De nu mănâncă

¹⁴ Evr 7, 11

¹⁵ II Cor 3, 6

cineva trupul Meu și nu bea sângele Meu, nu va avea viață întru el; că trupul Meu e adevărată mâncare, iar sângele Meu, adevărată băutură” (In 6, 54-56). Ucenicii care-L urmau au fost cuprinși de mirare, s-au îngrozit de cuvântul Lui, și fără să înțeleagă, credeau că le vorbește prea dur, ca și cum trebuiau să mănânce trupul Celui pe care-L vedeau și să bea sângele Lui; nu puteau suporta cuvintele acestea, zicând: Cum este aceasta? Regele Achiș este deci simbol al greșelii, al neștiinței, al nebuniei. Oricine spune: *Cum*, nu înțelege; iar a nu înțelege e propriu întunericii neștiinței. Deci ei erau sub stăpânirea neștiinței, sau a regelui Achiș; adică îi stăpânea puterea greșelii. Iisus spunea: „De nu mănâncă cineva trupul Meu, și nu bea sângele Meu”. Dar S-a schimbat la față, iar noi nu vedeam decât o nebunie, un nonsens să dea oamenilor trupul Său spre mâncare, sângele ca băutură. Astfel, David a trecut de nebun în fața lui Achiș, care striga: „De ce să-mi aduceți mie pe nebunul acesta?” (I Regi 21, 14) Nu se vede dar nebunia în cuvintele: „Măncați trupul Meu și beți sângele Meu”? Și zicând: „De nu mănâncă cineva trupul Meu și nu bea sângele Meu, nu va avea viață întru el” (In 6, 54), Iisus e luat de nebun. Regele Achiș îl ia de nebun, sau mai degrabă adevărații nebuni, ignoranții. Îi lasă deci și se duce: inima lor rămâne fără înțelegere, ca să nu priceapă. Cum i-au vorbit? Zicând: cum este aceasta? Cece ce este simbolul lui Achiș. Au spus într-adevăr: „Cum va putea Acesta să ne dea trupul Lui să-l mănâcăm?” (In 6, 53) Îl priveau pe Domnul ca pe un nebun, un om în delir, neștiind ei ce zicea. El însă, care știa ce zicea, predica dinainte Tainele acestea, schimbându-Se la față, simulând nebunia și delinul; și își ieșise din sine, și bătea toba la poarta cetății.

9. Dar să vedem ce spunea simulând nebunia, bătând toba la poarta cetății. Nu degeaba s-a zis: „Se izbea de pragul

ușii"; nici că s-a scris: „Balele curgeau pe barba lui” (I Regi 21, 13). Nimic din toate acestea nu s-a zis fără rost; iar ceea ce câștigăm noi înțelegându-le, trebuie să ne facă să îndurăm un discurs puțin mai lung.

Voi știți, fraților, că iudeii înaintea cărora Hristos s-a schimbat la față, pe care i-a lăsat, de care s-a despărțit, astăzi se odihnesc¹⁶. Dacă deci cei care L-au pierdut pe Hristos, care L-au lăsat despărțindu-se de El, păzesc sabbatul fără de nici un câștig, pentru noi odihna va fi folositoare în a ne face să-L înțelegem pe Hristos care i-a lăsat pe ei pentru a veni la noi. Nu fără rost deci toate acestea s-au întâmplat în nebulnia lui David, nici că ni se spune că își ieșise din sine, că bătea toba la poarta cetății, că se purta pe mâini, că se izbea de pragul ușii și că îi curgeau balele pe barbă. *Affectabat*, își ieșise din sine. Ce înseamnă a-și ieși din sine? A se afla sub povara unei iubiri vii. Și pentru ce dragostea aceasta vie? Pentru că i s-a făcut milă de neputințele noastre; El a voit a lua trupul nostru, și a omorî moartea. Deci a ne milui pe noi, aceasta o putem numi dragoste. Iar Apostolul a aruncat și el blestemul asupra celor împietriți, fără dragoste. Căci reproșează onora de a fi fără dragoste, fără milă¹⁷. Unde există dragoste deci, există milă. Unde se află mila? Fiului lui Dumnezeu i s-a făcut milă de noi dintru înălțimea cerului; și dacă El n-ar fi voit să se smerească pe Sine, dacă ar fi rămas în starea divină care îl face egal Tatălui Său, noi am fi rămas pe veci sub stăpânirea morții; dar pentru a ne izbăvi pe noi de moartea cea veșnică unde ne-a adus mândria, El S-a smerit pe Sine, a devenit ascultător până la moarte, și moarte pe cruce. A avut deci cutezanța de a merge la moarte pe cruce. Dar Cel ce se

¹⁶ Într-adevăr, predica aceasta a fost rostită într-o zi de sâmbătă.

¹⁷ Rom 1, 31

răstignește este întins pe cruce; și pentru a obține o tobă se suferă pe lemn o tensiune violentă a trupului, adică a pielii; și s-a zis că bătea toba, adică era pironit pe cruce, în chip cumplit întins pe lemn. „Își ieșise din Sine”, da, își ieșise din dragoste din Sine pentru noi, voia să-și dea viața pentru oile Sale¹⁸. „Bătea din tobă.” Cum? La poarta cetății. Poarta este aceea care ni se deschide pentru a ne face să credem în Dumnezeu. Noi am închis aceste porți lui Hristos, pentru a le deschide diavolului, era închisă inima noastră vicții celei veșnice; și pentru că noi, ceilalți oameni, am închis inima noastră vicții veșnice și nu putem vedea pe Cuvântul pe care îl văd îngerii, Domnul Dumnezeu nostru se deschidea, prin cruce, inimilor muritorilor; în acest fel bătea El din tobă la porțile cetății.

10. „Se purta pe mâini” (I Regi 21, 13). Cine va putea, fraților, pricepe cum este posibil lucrul acesta pentru un om? Cine se poartă pe propriile sale mâini? Un om poate fi purtat pe mâinile altuia, niciodată pe ale sale. Vedem deci că nu putem înțelege acestea despre David, în sens literal; dar pentru Hristos o vedem. Căci El se purta în propriile Sale mâini când ne arăta Trupul Său zicând: „Acesta este Trupul Meu” (Mt 26, 26). El purta atunci Trupul Său în mâinile Lui. Adâncă smerenie a Domnului nostru e recomandată oamenilor. Ea ne îndeamnă să-L urmăm pe El și să-L facem să vină în viața noastră, pentru ca noi să răpunem pe Goliat¹⁹, și, alipindu-ne lui Iisus Hristos, să putem birui orgoliul. „Cădea la stâlpul porții” (I Regi 21, 13). Ce înseamnă, se lăsa să cadă? Se pogora pe Sine până la cea mai adâncă umilință. Ce înseamnă „stâlpul porții”? Semnifică credința ce trebuie să ne mântuiască. Nimeni nu se poate mântui dacă nu începe prin a crede, după cum e spus în

¹⁸ In 10, 15

¹⁹ I Regi 17, 49

Cântarea Cântărilor: „Vei veni, și dincolo vei trece prin începuturile credinței” (Cânt C. 4, 8, după Septuagintă). Noi trebuie să mergem până la a vedea pe Dumnezeu față către față, așa cum este scris: „Iubiților, fii ai lui Dumnezeu suntem; însă ceea ce trebuie să fim într-o zi nu s-a arătat încă. Știm că atunci când va veni în slava Sa, asemenea Lui vom fi, fiindcă-L vom vedea așa cum este” (I In 3, 2). Îl vom vedea deci, dar când? Când va fi trecut această viață. Ascultă pe Sfântul Apostol Pavel: „Pe Dumnezeu nu-L vom vedea acuma, decât ca-ntr-o oglindă și imagine, atunci însă Îl vom vedea față către față” (I Cor 13, 12). Înainte deci de a vedea pe Cuvântul față către față, așa cum îngerii îl văd, trebuie să stăm încă la porțile la care a bătut Domnul, smerindu-Se până la moarte²⁰.

11. Ce înseamnă iarăși „saliva care-i curgea pe barbă?” Mai ales prin aceasta „s-a schimbat la față înaintea lui Abimelec, sau Achîș, pe care l-a lăsat și s-a dus” (I Regi 21, 13). I-a lăsat pe cei care nu-L înțelegeau. La cine S-a dus? La păgâni. Iar noi înțelegem ceea ce ei nu puteau înțelege. Saliva curgea pe barba lui David. Ce simbolizează saliva? Cuvintele copilărești, căci copiii lasă să le curgă saliva în acest fel. Cuvintele: „Mâncăți Trupul Meu și beți Sângele Meu”, nu erau oare niște copilării pentru iudei? Și totuși, copilăriile acestea tănuiau puterea Lui; căci barba e simbolul puterii; iar saliva ce-i curgea pe barbă, ce însemna, dacă nu cuvintele cele slabe care slujesc la a ascunde nesfârșite măreții?

Sfințiiile voastre, cred, au înțeles titlul psalmului; și dacă intrăm în lămurirea textului, mă tem că inimile voastre să nu lase să scape ceea ce ați ascultat. Să ne fie de ajuns că am lămurit titlul acesta în numele Domnului nostru Iisus Hristos; cum mâine e zi de duminică și trebuie să vorbim, să ne păstrăm

²⁰ Filip 2, 8

*Al doilea comentariu la psalmul
al XXXIII-lea
A doua predică
Pregătirea pentru Sfânta
Împărtășanie*

1. Nu mă îndoiesc în nici un fel că, accia dintre voi care ne-au ascultat ieri, își aduc aminte de promisiunea noastră. Este vremea să ne achităm de datoria noastră cu ajutorul lui Dumnezeu. El ne-a insuflat promisiunea, El ne vă dăruie să o și îndeplinim, noi însă mereu vă vom fi datori cu dragoste. Aceasta este datoria mereu achitată și care rămâne mereu: după cuvântul Apostolului: „Să nu rămâneți datori nimănui cu nimic, decât numai cu dragostea unuia către altul” (Rom 13, 8). Ieri am vorbit despre titlul psalmului, și cum lămurirea textului ne-ar fi reținut prea mult timp, am amânat explicarea lui. Să ascultăm deci ceea ce Duhul Sfânt ne spune prin gura profetului Său și care, pe parcursul psalmului, are legătură cu titlul pe care îl explicam ieri. Cei care nu erau aici, mi-o cer ca pe o datorie; de frică însă să nu mă întind iarăși ca și ieri, să înșel așteptarea celor față de care trebuie să-mi împlinesc promisiunea, cei ce sunt astăzi de față, și care care nu erau ieri, să înțeleagă rezumatul meu atât cât vor putea! Ah! De vor să mă întrebe asupra vreunui lucru, urechile mele pregătite vor fi să-i asculte în numele lui Hristos, dar în altă vreme, ca să nu o folosesc pe aceasta de acum.

2. E scris în Cartea Regilor, spuneam noi ieri, că David, fugind de Saul, a voit să se adăpostească la regele Gatului, numit Achiș.¹ Dar cum isprăvile lui erau cunoscute, temându-se ca pizma să nu ducă pe regele, la care era refugiat, la a urzi împotriva lui un plan răutăcios, s-a prefăcut nebun și, ca cuprins de mânie, „s-a schimbat la față”; și, după cum e scris, „își ieșise din sine, bătea toba la poarta cetății, se purta pe mâini, se izbea de pragul ușii. Iar regele Achiș zise: de ce să-mi aduceți mie pe nebunul acesta? Am eu oare nevoie de un nebun?” Și l-a lăsat să se ducă, împlinind ceea ce s-a scris: „S-a schimbat la față și l-a lăsat și s-a dus”. Însă regele pe care David l-a lăsat era Achiș, pe când titlul psalmului spune: „S-a schimbat la față înaintea lui Abimelec, și l-a lăsat și s-a dus”.

Am zis că aceste schimbări ale numelor sunt simbolice, iar dacă psalmul repeta același nume ca și istorisirea, noi n-am fi putut crede decât că profetul povestea un fapt, fără a ne dăruia nici o profeție simbolică. Există deci o prefigurare în fiecare din aceste nume: căci Achiș vrea să-nsemne: *Cum este aceasta?*, iar Abimelec: *Împărăția Tatălui Meu*; este neștiință în a spune: cum este aceasta?, este cuvântul unui om care se uită și nu știe. Cât privește numele de Abimelec, el desemnează împărăția iudeilor, pe care Hristos o poate numi împărăția Tatălui Meu, fiindcă David îi este părinte după trup, și că David stăpânea pe poporul iudeu. Înaintea împărăției Tatălui Său deci, „s-a schimbat la față, și i-a lăsat (pe iudei) și s-a dus”, căci acolo se jertfea după rânduiala lui Aaron, și pe care El a instituit-o după jertfa Trupului și a Sângelui Său, a lăsat neamul iudeilor, și s-a dus la păgâni. Ce înseamnă: „Își ieșise din sine”? Era cuprins de iubire. Ce dragoste oare e comparabilă milostivirii Domnului nostru Iisus Hristos care,

¹ I Regi 21, 10 și urm

văzând neputința noastră, pentru a ne izbăvi de moartea cea veșnică, El Însuși a suferit moartea cea vremelnică cu atâtea ocări și jigniri? „Bătea din tobă.” Tobă nu se face decât întinzând o piele pe lemn, și atunci când David bătea toba îl simboliza pe Hristos pe cruce. „Bătea toba la poarta cetății.” Ce-ar însemna oare porțile cetății, dacă nu inimile pe care noi le aveam închise lui Hristos, și care s-au deschis prin bătăile crucii? „Se purta pe mâini.” Cum se purta pe propriile Sale mâini? Când ne dăruia însuși Trupul și Sângele Său, ținea în mâinile Sale ceea ce credincioșii știu; se purta pe Sine Însuși când zicea: „Acesta este Trupul Meu” (Mt 26, 26). „Se izbea de pragul porții”, adică se umilea pe Sine. Căci aceasta înseamnă a se pogori până la pragul credinței noastre. Pragul ușii este începutul credinței, care a fost începutul Bisericii, spre a ajunge la vederea clară a lui Dumnezeu: a crede ceea ce nu se vede, înseamnă a se învrednici să se veselească de Dumnezeu față către față.

Acesta este în puține cuvinte titlul psalmului nostru. Să auzim acum cuvintele acestui nebun care bate toba la porțile cetății.

3. „Binecuvânta-voi pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui va fi în gura mea” (v. 1). Așa zice Hristos, așa trebuie să spună creștinul; căci creștinul e încorporat lui Hristos, iar Hristos nu S-a făcut om decât pentru ca omul să poată deveni un înger. El este Cel ce spune: „Binecuvânta-voi pe Domnul”. Când Îl voi binecuvânta? Când îți va fi făcut bine. Oare în bogăția pământească? Când e belșug de grâu, de vin, de unt-delemn, de aur, de argint, de robi, de turme; când sănătatea aceasta muritoare rămâne nestrăcioasă și incoruptibilă, când tot ce se naște pe pământurile tale crește după pofta inimii tale, când o moarte prematură nu-ți ia nimic, când prosperă

totul în casa ta, când toate îți vin din toate părțile; oare atunci vei binecuvânta tu pe Domnul? Nu: ci în toată vremea; adică și în clipa aceasta, și când belșugul, fie pentru o vreme, fie din rânduiala lui Dumnezeu, va fi tulburat, când bunătățile acestea îți vor fi luate, când ți se vor arăta mai rar, când abia născute vor dispărea. Căci acestea se întâmplă, și întâmplarea aduce sărăcia, lipsa, chinul, suferința, ispita. Tu însă, frate, care ai cântat: „Binecuvânta-voi pe Domnul în toată vremea, pururea va fi lauda Lui în gura mea”, binecuvintează-L pe Dumnezeu când îți dăruiește aceste bunătăți, binecuvintează-L când ți le ia. El ți le dă, El ți le ia; nu se întoarce însă de la cel care-L binecuvintează pe El.

4. Cu toate acestea, care este omul care binecuvintează pe Domnul în toată vremea, de nu omul smerit cu inima? Pentru că Domnul ne-a învățat umilința în Trupul și Sângele Său: dacă El ne dă Trupul și Sângele Lui, ne predică umilința, așa e scris în istorisirea aceasta, și în acest fel de mânia a lui David, despre care am vorbit. „Și saliva curgea pe barba lui” (I Regi 21, 13). Citirea Apostolului v-a lămurit saliva, dar ea curgea pe barbă. Îmi va spune cineva: despre care salivă am auzit vorbindu-se? Apostolul pe care tocmai l-am citit nu spunea oare: „Iudeii cer minuni, elinii caută înțelepciunea”? Asta s-a citit: „Iar noi predicăm pe Iisus Hristos răstignit (iată-L că bate din tobă), scandal pentru iudei, nebunie pentru păgâni; pentru cei chemați însă, iudei și păgâni, Iisus Hristos este puterea lui Dumnezeu, înțelepciunea lui Dumnezeu, căci ceea ce pare în Dumnezeu slăbiciune, e mai puternic decât oamenii” (I Cor 1, 22-26). Saliva era simbol al nebuniei ca și al neputinței. În Dumnezeu însă nebunia este mai înțeleaptă decât înțelepciunea oamenilor, iar slăbiciunea în Dumnezeu mai puternică decât puterea oamenilor: să nu vă supere saliva

aceasta, ci fiți atenți că ea curge pe barbă; și dacă saliva este semn de neputință, barba este simbol al puterii. Hristos a învăluit deci puterea Sa sub slăbiciunea trupului, și ceea ce în El părea slăbiciune, era ca o salivă, puterea Lui însă era ascunsă înăuntru, după cum barba era mănjită. Toate acestea ne predică umilința.

Fii deci smerit, fratele meu, dacă vrei să binecuvintezi pe Dumnezeu în toată vremea, iar lauda Lui să fie în gura ta. Pentru că Iov a binecuvântat pe Domnul nu numai atunci când gusta din plin din bunătățile Lui, care-l făceau, după spusele istoriei, atât de fericit și bogat; bogat în turme, în robi, în palate, bogat în urmași și în toate lucrurile. Într-o clipită de ochi totul i-a fost luat, iar el trăiește ceea ce spune psalmul nostru, strigând: „Domnul a dat, Domnul a luat, cum a bineplăcut Domnului, așa a fost făcut; fie numele Domnului binecuvântat” (Iov 1, 21). Iată un om care ne dă exemplu și care binecuvintează pe Domnul în toată vremea.

5. Dar de ce binecuvintează omul pe Domnul în toată vremea? Pentru că este smerit. Ce înseamnă dar a fi smerit? A nu căuta lauda pentru el însuși. Oricine vrea să fie laudat pentru el însuși, este mândru. Dar unde nu există mândrie, acolo este umilință. Vrei să nu fii mândru? Pentru a putea fi smerit, zi ceea ce urmează: „În Domnul se va lauda sufletul meu; să-L audă cei blânzi, și cu mine să împartă bucuria mea” (v. 2). Nu e blând acela care nu vrea să fie laudat în Domnul, ci e încăpățânat, arogant, mândru, orgolios.

Domnului îi trebuie un asin blând; fii tu asinul Domnului, adică fii blând. El va ședea pe tine, El vrea să te conducă; nu te teme să-ți izbești piciorul, nici să cazi în adânc. Într-adevăr, tu ești neputincios, dar ia scama la Cel ce te conduce. Poți fi tu mânzul, dar porți pe Hristos. Căci pe mânzul asinei a intrat

El în Ierusalim, iar acest animal era blând. Or, pe animalul acesta îl cântau ei atunci? Lui i se cânta: „Osana, Fiul lui David, bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului” (Mt 21, 9)? Mânzul îl ducea, dar Hristos îl conducea, Lui i se adresau aclamațiile celor ce se aflau înaintea Lui și care Îl urmau. Animalul acesta poate spune: „În Domnul se va lăuda sufletul meu: să audă cei blânzi și să se veselească.” Nu, fraților, niciodată mânzul acesta nu a vorbit așa, ci sunt cuvintele poporului pe care el îl simbolizează, dacă poporul acesta vrea să poarte pe Domnul. Se va necăji oare acest popor să fie comparat mânzului ce este animal de călătorie al Domnului Iisus? Iar niște oameni plini de mândrie și de orgoliu, ajung să zică: uite că facem din noi mânji. Ei bine, să devină mânzul Domnului cel care-mi va vorbi așa, dar să nu fie nici cal, nici catâr care nu au pricepere. Cunoașteți psalmul care zice: „Nu vă asemănați nici calului, nici catârului fără pricepere” (Ps 31, 9).

Calul și catârul își înalță câteodată capetele lor, și întru neascultarea lor dărâmă pe călăreț. Se supun cu frâu și cu zăbală, cu biciul, până ce se-mblânzesc și poartă pe stăpânul lor; dar tu, chiar înainte să-ți fie gura strivită de zăbală, fii blând și poartă pe Dumnezeuul tău; nu căuta lauda pentru tine însuți, caut-o pentru Acela pe care-L porți, și cântă atunci: „Înaintea Domnului se va lăuda sufletul meu; să audă cei blânzi și să se veselească”; deoarece, dacă nu-L aude un om blând și smerit, departe de a se bucura, se necăjește: și ei sunt aceia care ne reproșează că îi comparăm cu mânji. Iar cei blânzi cu inima, îl pot asculta pe El și pot deveni ceea ce ascultă.

6. Să vedem urmarea: „Lăudați pe Domnul împreună cu mine” (v. 3). Cine este cel ce ne cheamă să binecuvântăm pe Domnul împreună cu el? Oricine, fraților, aparține trupului lui Iisus Hristos nu trebuie să aibă mai mare grijă decât să ne

facă să binecuvântăm pe Domnul împreună cu el. Oricare ar fi acest om, îl iubește pe Domnul. Și un mod de a-l mărturisi dragostea este de a nu purta pizmă celor ce-L iubesc împreună cu el. Cel ce iubește cu o dragoste trupească, resimte cu necesitate în dragostea aceasta otrava cea amară a geloziei: și dacă ține să vadă într-o goliciune hidoasă făptura spre care stăruie cu o dragoste ucigătoare, ar vrea oare ca un altul să o vadă și el în acest fel? Cu siguranță ar fi rănit de invidie împotriva celui ce ar vedea-o și el. Pentru o femeie, paza castității înseamnă a nu fi văzută decât de cel ce are dreptul să o vadă, dar de nici un altul, sau chiar nici de acela. Nu în acest fel este cu înțelepciunea divină: o vedem față către față, o vedem cu toții, și fără invidie. Se arată tuturor, și pentru toți rămâne totdeauna curată și mereu pură. Cei ce o văd se schimbă întru ea, iar ea niciodată nu se schimbă întru ei. Ea este adevărul, ea este Dumnezeu. Or, ați auzit voi vreodată zicându-se, fraților, că Dumnezeu suferă schimbare? Adevărul se ridică deasupra tuturor, e Cuvântul lui Dumnezeu. Înțelepciunea lui Dumnezeu prin care toate au fost făcute; ale ei sunt inimile îndrăgostite de ea. Ce zice însă acela care o iubește cu bucurie? „Binecuvântați pe Domnul împreună cu mine.” Să nu fiu eu singurul care să binecuvintez pe Dumnezeu, singurul care să-L iubesc, care să-L îmbrățișez pe El; iar de voiesc să-L îmbrățișez, să nu mă tem că un altul nu găsește unde să-și pună mâna lui. Atât de întinsă este măreția acestei Înțelepciuni, că toate sufletele pot să se alipească ei și să se bucure de ea.

Ce voi mai spune, fraților? Rușine celor ce L-ar iubi pe Dumnezeu în modul de a pizmui pe ceilalți! Oamenii cei fără moravuri se aprind pentru un comediant de circ, și oricine iubește un comediant sau un vânător ar vrea ca ficcare să-l

iubească împreună cu el; face presiuni, cheamă: iubiți împreună cu mine pe comediant, iubiți cu mine cutare sau cutare netrebnicie. Strigă în mijlocul poporului, vrea să împărțim cu el dragostea lui de rușine; iar un creștin n-ar striga el în Biserică să ne cheme să iubim împreună cu el dumnezeiescul Adevăr? Încurajați deci între voi dragostea, frații mei, și strigați fiecăruia dintre voi: „Binecuvântați pe Domnul împreună cu mine”. Fiți toți în întrecerea aceasta, altfel la ce folosește să cântăm psalmi și să vi-i explic? Dacă iubiți pe Dumnezeu, atrageți spre dragostea de Dumnezeu pe toți cei care vă sunt vouă alături, pe toți care stau împreună cu voi; dacă iubiți Trupul lui Iisus Hristos, sau unitatea Bisericii, chemați-i să se bucure de Dumnezeu și cu veselie spuneți: „Binecuvântați pe Domnul împreună cu mine”.

7. „Și să lăudăm împreună sfințenia numelui Său” (v. 3). Ce înseamnă: „Să lăudăm împreună”? Să lăudăm în armonie obștească, așa cum citim în multe exemplare. „Binecuvântați pe Domnul împreună cu mine, să cântăm laolaltă sfințenia numelui Său.” Dar a spune „împreună” sau a spune „în armonie obștească”, are mereu același sens. Atrageți cu voi deci în iubirea aceasta pe toți pe care veți putea; îndemnați-i, luați-i cu voi, rugați-i, învățați-i, arătați-le motivul, cu blândețe și bunătațe, aduceți-i spre iubire, pentru ca toți, dacă binecuvintează pe Domnul, să-L binecuvinteze laolaltă.

Oamenii lui Donat cred că binecuvintează pe Domnul; dar ce le-a făcut restul lumii? Să le spunem deci, fraților: „Binecuvântați pe Domnul împreună cu noi, cântați laudele Lui în armonie obștească”. De ce să vă separați ca să binecuvântați pe Domnul? El este singurul Dumnezeu, de ce vreți să-I faceți Lui două popoare? De ce să dezbinați trupul lui Hristos? Știm toți că El a fost agățat pe cruce atunci când

bătea din tobă și că pe cruce și-a dat duhul; iar când au venit cei ce L-au răstignit, au găsit că El era deja mort, iar ei nu i-au zdrobit fluierile picioarelor; le-au zdrobit însă tâlharilor care încă mai trăiau pe cruce², ca să grăbească moartea lor prin această nouă durere și să-i coboare de pe cruce, cum era rânduiala pentru cei răstigniți. Chinuitorul a venit deci și a aflat că Domnul și-a dat duhul în pace, după propriul Său cuvânt: „Putere am să-Mi dau viața” (In 10, 18). Pentru cine deci și-a dat El viața? Pentru tot poporul, pentru trupul Său întreg. Iată astfel un călău, care nu zdrobește fluierile picioarelor lui Iisus; ci vine Donat și face ruptură în Biserica lui Hristos. Pe cruce, în mâinile călăilor, trupul lui Hristos rămâne în întregimea lui, iar trupul Bisericii nu rămâne în integritatea sa în mâinile creștinilor.

Să facem deci să se audă strigătele noastre, fraților, precum și suspinele adânci de care vom fi în stare, și să zicem: „Binecuvântați pe Domnul împreună cu mine, și să cântăm laolaltă numele Lui cel sfânt”. Asta le strigă lor Biserica: e glasul Bisericii chemând în acest fel pe dizidenți. De unde dezbinarea lor? Din mândrie. Dar Iisus Hristos ne învață smerenia prin instituirea Trupului și a Sângelui Său: acesta este, cum am spus sfinților voastre, subiectul pe care îl tratează psalmul, în care e vorba de Trupul și Sângele lui Hristos și în care ni se arată desăvârșita smerenie la care a binevoit a se pogori Hristos pentru noi.

8. „Căutat-am pe Domnul, și El m-a auzit” (v. 4). Unde l-a auzit? În cele dinlăuntru. Unde-și dăruiește El harul Său? În cele dinlăuntru. Acolo te rogi, acolo ești ascultat, acolo câștigi fericirea. Te-ai rugat, ai fost ascultat, ești fericit; iar cel de lângă tine nu știe nimic. Totul s-a făcut în taină, după cuvântul

² In 19, 32-33

Domnului din Evangheliile: „Intră în cămara ta, închide ușa, roagă-te în taină, iar Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti ție” (Mt 6, 6). Dar a intra în cămara ta înseamnă a intra în inima ta. Fericiți cei ce intră cu veselie în inima lor și care nu gădesc nimic rău în ea.

Să ia aminte bine sfințiiile voastre la acestea: vedeți că cei care au o soție răutăcioasă nu se întorc decât cu părere de rău la casele lor, ci se duc în piețele publice ca să discute, și se întristează când a venit vremea să se întoarcă la casele lor; căci nu se pot întoarce acasă decât pentru a găsi necazul, murmurele, amărăciunea și tulburarea; pentru că nu poate fi casa rânduită cu bine când nu este pace între soț și soție, și când e mai bine să se plimbe pe afară. Dacă deci este trist întorcându-se acasă să se teamă mereu din partea alor săi de necaz și de tulburare, cu cât mai mult încă sunt nefericiți aceia care nu îndrăznesc să intre în conștiința lor, de frică să nu găsească acolo tulburarea și remușcările păcatului!

Curățiți deci inimile voastre, ca să puteți intra în ele cu bucurie. „Fericiți cei cu inima curată, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Mt 5, 8). Alungați din ele spurcăciunile poftelor rele, izgoniți pata zgârceniei, infecția practicilor superstițioase. Izgoniți necinstirea celor sfinte și cugetele rușinoase; scoateți afară ura, nu zic împotriva prietenilor voștri, ci a vrăjmașilor voștri; alungați toate acestea, și atunci veți putea intra în inimile voastre și să găsiți veselie. Atunci când veți începe să gustați bucuria aceasta, veți afla în curăția inimii o bună mireasmă și chemarea spre rugăciune; așa cum, ajungând într-un loc unde stăpânește tăcerea, unde totul este calm și inspiră curăția, imediat spuneți: să ne rugăm aici; sobrietatea locului vă face să credeți că aici va asculta Dumnezeu rugăciunile voastre.

Dacă deci curățenia unui loc văzut are pentru voi atâta

atracție, cum de nu sunteți oare revoltați împotriva necurăției inimii voastre? Intrați deci în lăuntrul ei, curățiți-o cu totul, ridicați ochii voștri spre Dumnezeu, și curând vă va auzi. Strigă deci, frate, și spune în inima ta: „Căutat-am pe Domnul, și m-a auzit, și din toate necazurile mele m-a izbăvit pe mine”. De ce? Odată ce vei fi curățit și conștiința ta va începe să se îmbunătățească aici pe pământ, îți vor rămâne necazurile, căci totdeauna va fi o neputință în tine, până ce moartea va fi înghițită de biruința Lui, iar trupul acesta muritor, îmbrăcat în nemurire³: trebuie deci să fii pedepsit în viața aceasta, trebuie permanent să ai ispite de învins. Dar într-o zi Dumnezeu va curăți totul și te va izbăvi de necazurile tale. Caută-L numai!

9. „Căutat-am pe Domnul și m-a auzit.” Aceia deci, care nu sunt ascultați, n-au căutat pe Domnul. Să aibă răbdare sfințiiile voastre să mă asculte. Profetul nu zice: căutat-am la Domnul aur și m-a auzit; căutat-am o bătrânețe lungă la Domnul și m-a auzit; căutat-am cutare sau cutare lucru la Domnul, iar El m-a auzit. Alceva este să cauți un lucru la Domnul, și altceva să cauți pe Domnul Însuși. „căutat-am pe Domnul, spune el, și m-a auzit.” Atunci însă când spui în rugăciunile tale lui Dumnezeu: trimite moarte aceluia, care e dușmanul meu; nu asta înseamnă să cauți pe Domnul, înseamnă să stai la judecată cu vrăjmașul tău și să faci din Dumnezeu călău la ordinele tale. Ce știi tu, dacă omul pentru care tu ceri moartea nu este cumva mai bun decât tine și chiar prin aceasta el o cere pe a ta? **Nu te duce deci să ceri lui Dumnezeu nimic care să nu fie Dumnezeu**, ci caută pe Dumnezeu Însuși, iar El te va auzi și tu vei vorbi, și El îți va zice: „Iată-Mă” (Is 65, 24). Ce înseamnă: iată-Mă? Iată că sunt prezent, ce voiești? Care este cererea ta? Orice ți-aș putea da este mai puțin decât

³ I Cor 15, 54

Mine; dar ia-Mă pe Mine, bucură-te de Mine, îmbrățișează-Mă cu dragostea ta, nu poți încă cu tot ceea ce ești tu; măcar atinge-Mă cu credința, și te vei alipi Mie, spune Domnul, iar Eu te voi despovăra de toate celelalte greutăți ale tale; ca tu să fii cu totul unit Mie, atunci când ceea ce este muritor în tine va fi devenit nemuritor⁴; ca tu să fii asemenea îngerilor Mei⁵ și mereu să vezi fața Mea, și să fii întru veselie și nimic să nu fure bucuria ta⁶; că ai căutat pe Domnul, iar El te-a auzit și te-a izbăvit de toate necazurile tale.

10. Am spus mai înainte care este acela care ne cheamă, îndrăgostitul care nu vrea să îmbrățișeze singur ținta iubirii sale și care spune: „Apropiati-vă de El și vă veți lumina” (v. 5). Spune ce a încercat el însuși. Ce spune omul duhovnicesc care aparține trupului lui Iisus Hristos, sau mai curând Domnul nostru Iisus Hristos întru umanitatea Sa, capul ce cheamă celelalte mădulare? „Apropiati-vă de El și vă veți lumina.” Sau, mai degrabă, este un creștin care trăiește în duh acela care ne cheamă să ne apropiem de Iisus Hristos, Domnul nostru. Să ne apropiem de El, ca să fim luminați, iar nu ca iudeii, să fie aruncați în întuneric. Ei s-au apropiat de El ca să-L răstignească, noi însă, să ne apropiem de El, pentru a primi Trupul și Sângele Lui. Cel răstignit i-a acoperit de întuneric; iar noi, mâncând Trupul și bând Sângele Celui răstignit, să ne luminăm. „Apropiati-vă de El și vă veți lumina.” Păgânilor se adresează aceste cuvinte. Hristos era pe cruce în mijlocul iudeilor, care-L vedeau și Îl tratau cu cruzime; păgânii nu erau acolo, și iată că cei ce erau întru întuneric s-au apropiat, iar cei ce nu vedeau au fost umpluți de lumină. Cum se apropie

---

⁴ I Cor 15, 54

⁵ Mt 22, 30

⁶ In 16, 22

păgânii? Urmându-l credința, revărsându-l Lui dorințele inimilor lor, urmându-L din dragoste.

Picioarele tale sunt dragostea ta. Mergi pe amândouă picioarele, nu fii ciung. Care sunt cele două picioare? Cele două porunci ale iubirii de Dumnezeu și de aproapele. Alargă pe aceste două picioare la Dumnezeu, apropie-te de El, căci El Însuși te cheamă să alergi; și nu îți dă lumina Lui, decât pentru a-ți da mijlocul de a-L urma într-un mod minunat și dumnezeiesc! „Căci fețele voastre nu se vor rușina. Apropiati-vă de El, spune profetul, și vă veți lumina; iar fețele voastre nu se vor rușina” (v. 5). Nu se vor rușina decât numai fețele celor mândri. De ce? Pentru că vor să fie lăudați și se rușinează când trebuie să înghită vreo ocară, să îndure vreo umilință, o neplăcere a lumii, sau un necaz. Dar voi nu vă temeți, apropiați-vă de El și nu vă veți rușina. Să vă facă rău vreun vrăjmaș, să pară a avea superioritate înaintea voastră, în ochii oamenilor; și totuși, voi îi sunteți superior înaintea lui Dumnezeu. L-am ocărât, l-am legat, l-am omorât. Ce superioritate nu-și dau cei ce vorbesc în acest fel! Cât de superiori nu se credeau iudeii, atunci când biciuiau pe Domnul, când îi scuipau în față, când loveau cu trestie capul Lui, când îl îmbrăcau în răs cu porfiră! Cât de puternici se credeau! Părea neputincios, dimpotrivă, Cel ce se izbea de pragul ușii⁷, nu se rușina. El era Lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul ce vine în lume⁸. Cum pentru Lumina aceasta nu există umbră, așa și cei pe care Ea îi luminează nu vor fi rușinați. „Apropiați-vă de El și vă veți lumina, iar fețele voastre să nu se rușineze.”

11. Dar, va spune cineva, cum să mă apropii de Dumnezeu? Atâtea răutăți, atâtea greșeli apasă peste mine,

⁷ 1 Regi 21, 13

⁸ In 1, 9

atâtea păcate rușinează conștiința mea, cum voi cuteza oare să mă apropie de Dumnezeu? Cum? Smerindu-te prin pocăință. Dar, spui, mi-e rușine să fac pocăință. Apropie-te deci de Domnul și vei fi luminat, și nu se va rușina fața ta. Dacă frica de rușine te întoarce de la pocăință, iar pocăința te apropie de Dumnezeu nu vezi oare că porți pe chipul tău chinul păcatului tău, de vreme ce fața ta s-a rușinat, mai ales pentru că nu se apropie de Dumnezeu și că nu se apropie de Dumnezeu pentru că nu vrea să facă pocăință? Acest lucru ne spune profetul: „Săracul a strigat și Domnul l-a auzit pe el” (v. 6). El te învață modul de a fi ascultat. Pentru că tu ești bogat, Dumnezeu nu te ascultă. Poate ai strigat fără să fii auzit, ascultă de ce. „Săracul acesta a strigat, și Domnul l-a auzit pe el.” Fii deci sărac ca să strigi, și Domnul te va auzi. Cum să strig întru sărăcia mea, ai să spui? Nu te mândri cu puterile tale, oricare ar fi bogățiile tale; înțelege în sfârșit că te afli în nevoie, și că nevoia aceasta trebuie să țină atâta vreme cât nu-L vei avea pe Acela ce trebuie să te-mbogătească. Cum l-a auzit Domnul? „Izbăvindu-l, spune profetul, de toate necazurile lui.” Cum l-a mântuit de toate necazurile lui? „Îngerul Domnului va fi împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi pe ei” (v. 7). Acestea sunt scrise, fraților, iar nu așa cum au unele exemplare puțin exacte: „Va pune Domnul pe îngerul Său împrejurul celor ce se tem de El”; ci: „Poposi-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi”. Care este acela pe care îl numește înger al Domnului și care trebuie să stea împrejurul celor ce se tem de El pentru a-i izbăvi pe ei? Iisus Hristos Domnul nostru este numit în profeții Îngerul sfatului celui mare, Vestitorul sfatului celui mare, așa îl numesc profeții⁹. Îngerul

⁹ Isaia 9, 6 după Septuagintă

sfatului celui mare deci, sau Vestitorul, va sta împrejurul celor ce se tem de El, ca să-i izbăvească. Să nu vă fie frică să scăpați la ocrotirea lui; oriunde vă veți teme de Domnul. Îngerul acesta vă va descoperi și va sta împrejurul vostru pentru a vă izbăvi.

12. Iată că acum profetul vorbește cu claritate despre taina în care El se purta pe mâinile Sale. „Gustați și vedeți cât de dulce e Domnul” (v. 8). Psalmul nu începe prin a se lămuri, ci prin a-ți arăta nebunia și furia cea liniștită, nebunia cea înțeleaptă, cumpătata beție a lui David, care arăta simbolic un nu știu ce mister, atunci când, în persoana lui Achiș, iudcii l-au spus Lui: „Cum se poate aceasta?” (I Regi 21, 11) Amintește-ți că Domnul spunea: „Cel ce nu mănâncă trupul Meu și nu bea sângele Meu nu va avea viață întru sine” (In 6, 54). Iar cei ce erau ai împărăției lui Achiș, sau ai greșelii și neștiinței, ce au răspuns? „Cum poate El să ne dea să mâncăm trupul Lui?” (In 6, 53) Dacă nu-L știi, gustă, și vezi cât de dulce e Domnul: dacă nu-L înțelegi, cști regele Achiș. David se va schimba la față și te va lăsa, se va retrage de la tine pentru a se duce.

13. „Fericit bărbatul care nădăjduiește în El!” (v. 8) Este oare nevoie să lămuresc mult fraza aceasta? Oricine nu nădăjduiește în Domnul, este în nevoie. Și cine nu nădăjduiește în Domnul? Cel ce nădăjduiește în sine însuși. Adesea chiar, ceea ce este cel mai rău, fraților, nu uitați, oamenii nu vor să nădăjduiască în ei înșiși, ci în ceilalți oameni. Cât va trăi Gaius Seius, își spun ei, nu mi se poate face nimic. Adesea vorbim în acest fel despre un om mort deja. Se spune în cetatea aceasta: Câtă vreme va trăi omul acesta, n-am să mă tem de nimic, și adesea omul acesta este mort într-o altă cetate. Cu toate acestea nimic nu este mai obișnuit ca acest cuvânt, iar oamenii nu zic: În Dumnezeu eu cred, care nu-ți va îngădui să-mi faci

rău. Nu zice: în Dumnezeu mă încred, că dacă El îți dă vreo putere asupra mea, nu-ți va da și asupra sufletului meu. Dar atunci când zice: mă jur pe mântuirea acestui om, mai întâi, ei nu vor adevărata mântuire, și mai mult fac rău celor prin care speră izbăvirea pentru ei înșiși.

14. „Temeți-vă de Domnul toți sfinții Lui, că de nimie n-au lipsă cei ce se tem de El” (v. 9). **Frica de a nu îndura lipsa, iată ce întoarce pe mulți de la frica de Dumnezeu.** Li se spune: nu păcăliți pe nimeni; iar ei răspund: cum voi trăi? Nu-mi pot exersa profesia mea fără minciună; în negoț, trebuie să păcălesc puțin. Dar Dumnezeu pedepsește vicleșugul: teme-te deci de Domnul. Dar dacă mă tem de Domnul nu voi putea trăi. „Temeți-vă de Domnul toți sfinții Lui, că de nimie n-au lipsă cei ce se tem de El.” El făgăduiește bogăție celui ce se teme de El și care nu ezită să-L slujească, de frica de a nu fi lipsit de cele de prisos.

Și ce! **Domnul care îți dă când tu îl nesocotești, te va lăsa oare când te temi de El?** Fii deci înțelept și nu zice: cutare e bogat iar eu sunt sărac; mă tem de Domnul, iar el nu se teme, câte bunătăți n-a strâns el, pe când frica mea m-a lăsat în sărăcie! Ascultă bine ce unnează: „Bogații au încercat sărăcia și foamea, iar cei ce-L caută pe Domnul, din belșug vor avea toate bunătățile” (v. 10). Îți par înșelătoare aceste cuvinte luându-le după literă; căci vezi mulți bogați necredincioși murind în mijlocul bogățiilor lor și neîncercând în viața lor sărăcia; îi vezi îmbătrânind și ajungând la sfârșitul vieții, între bogățiile lor cele mari; li se fac înmormântări cu mult fast; în mijlocul lacrimilor familiei sunt duși la un mormânt bogat, cei ce au murit în pat de fildeș; iar tu, care știi poate nelegiuirile și crimele unui astfel de om, spui în sufletul tău: știu ce a făcut el; și totuși a îmbătrânit și a murit pe patul lui, ai săi îl duc la

mormânt și i se face o atât de mare înmormântare iar eu știu ce a făcut, și Scriptura îmi spune, mă înșală, când ascult și când cânt: „Bogații au încercat sărăcia și foamea.” Când a fost omul acesta sărac și în nevoie? „Iar cei ce-l caută pe Domnul, din belșug vor avea toate bunătățile.” În fiecare dimineață mă duc la biserică, în fiecare zi îmi plec genunchii mei, în fiecare zi caut pe Domnul, și cu toate acestea nu am nici o bogăție: cutare puțin s-a îngrijit de Domnul și a murit în mare bogăție.

Aici e nodul scandalului care sufocă pe cel ce cugetă astfel. Caută pe pământ hrană stricăcioasă și nu caută în cer adevărata răsplătire; își pleacă capul în cursa diavolului, care-i strânge grumazul, îl împinge la rău, și îl face să urmeze pe cel bogat pe care-l vede murind între atâtea bogății.

15. Departe de tine să ascuți în acest fel cuvintele acestea. Cum să le asculti? Despre bunătățile cele duhovnicești. Unde sunt ele? Inima le vede, iar nu ochii. Dar nu văd aceste bunătăți. Oricine le iubește, le vede. Nu văd eu dreptatea? Nu e aur, nu e argint. Dacă era aur, ai fi văzut-o; dar pentru că este credință, nu o vezi. Și dacă nu vezi credința, de ce iubești atunci un rob credincios? Întreabă inima ta și vezi care este robul pe care-l iubești. Ai poate un servitor cu o înfățișare frumoasă, de o statură înaltă, cu haine elegante, dar este șiret, rău și viclean; ai pe un altul, care este poate mic de statură, neplăcut la vedere și cu tenul negricios, dar credincios, econom și cumpătat; bagă bine de seamă, te rog, la cel pe care îl preferi. Ochii trupului tău vor prefera pe slujitorul cel viclean, dar bine făcut; ochii inimii însă, pe slujitorul credincios, dar dizgrațios. Vezi ce vrei să-ți dea altul, adică bună credință, iar tu să-i întorci lui. De ce simți afecțiune pentru acela care se arată credincios și ai laude pentru calitățile pe care le vezi numai cu ochii inimii?

Vei fi oare sărac, atunci când vei fi îndestulat de bogățiile cele spirituale? Era oare pentru omul acesta o mare bogăție, un pat de fildeș? Iară tu te crezi sărac, când patul inimii tale adună ca pe niște perle virtutea dreptății, a adevărului, a dragostei, credinței, a răbdării, a blândetii! Ia seama la bogățiile tale, dacă ai aceste virtuți, și le compară marilor bunătăți de bogăție. Dar acesta, în negoțul lui, află perle de mare preț și le cumpără; dacă putea credința să se vândă, cu ce preț n-ai cumpăra-o oare? Și cu toate acestea Dumnezeu a voit să ți-o dăruiască gratuit, iar tu nu-l mulțumești. Bogății sunt deci în lipsă, sunt în sărăcie; și ce este încă și mai rău, nu au o bucată de pâine. Nu vreau să spun că nu au nici aur, nici argint, deși adesea acestea le lipsesc. Câte nu avea celălalt? Și a fost el oare îndestulat? A murit cel sărac, pentru că voia să strângă încă mai mult decât avea. Ei însă nu au o bucată de pâine. Cum nu au pâine? Dacă nu cunoști pâinea cea adevărată, Însăși Pâinea îți spune: „Eu sunt pâinea cea vie, coborâtă din cer” (In 6, 41); și iarăși: „Fericiți cei ce flămânzesc și însetoșează de dreptate, că aceia se vor sătura” (Mt 5, 6). Da, de bunătățile despre care am vorbit.

16. „Veniți, fiilor, ascultați-mă, frica Domnului vă voi învăța pe voi” (v. 11). Credeți, fraților, că eu vă vorbesc; să credeți că David vă vorbește în acest fel, credeți că vă vorbește Apostolul, sau mai degrabă Iisus Hristos este Acela care vă zice: „Veniți, fiilor, ascultați-Mă”. Să-L ascultăm deci cu toții, ascultați-L pe El prin gura mea: vrea să ne învețe întru smerenia Lui, Nebunul acesta divin, care bătea din toabă, vrea să ne învețe pe noi. Și ce spune? „Veniți fiilor, ascultați-Mă, frica lui Dumnezeu vă voi învăța pe voi.” Să ne învețe, să plecăm urechile noastre, să deschidem mai curând inimile noastre. Nu urechile trupului să ni le deschidem, ca să închidem inimile

noastre, ci, așa cum spune Evanghelia: „Cine are urechi de auzit, să audă” (Mt 11, 15). Cine ar refuza să asculte pe Hristos care ne învață prin profetul Său?

17. „Care este omul care dorește viața, care suspină după zile fericite?” (v. 12) Iată ce întrebă el. Nu răspunde oare fiecare dintre voi: eu sunt? Este vreunul dintre voi care să nu-și dorească viață, adică să nu vrea să trăiască și să nu suspine după zile fericite? Nu asta spuneți voi în toate zilele în șoptirile voastre: cât va mai ține mizeria asta? Fiecare zi merge din rău în mai rău. Părinți noștri aveau zile mai frumoase, mai fericite. De puteai întreba pe părinți tăi, i-ai auzi plângându-se și ci de vremurile lor; și-ar spune întru suspinele lor: fericiti erau părinții noștri, pe noi uită-ne în mizerie, avem zile rele; stăpânirea unuia era de plâns, am crezut că la moartea lui vom avea puțină liniște, iar noi suntem încă și mai rău.

O, Dumnezeule, fă să strălucească pentru noi zile fericite! „Care este omul care dorește viață și care suspină după zile fericite?” Să nu caute fericirea aici pe pământ. E bine ce caută, dar nu caută unde este. De cauți un om într-o țară pe care el nu o locuiește, și se va spune: cauți un om de bine, cauți un om mare, caută-l, dar nu aici, în deșert îl vei căuta în ținuturile acestea, nu-l vei găsi niciodată. Cauți zile fericite, le căutam împreună, dar nu aici jos. Și, cu toate acestea, părinții noștri le aveau. Vă înșelați, toți au suferit în viața aceasta. Citiți Scripturile: le-a scris Dumnezeu ca să fie pentru noi un sprijin. În vremea lui Ilie, era mare foamete, iar părinții noștri sufereau crunt de foame. Capete de măgar mort se vindeau la preț de aur, își omorau proprii copii ca să-i mănânce; două femei au căzut împreună de acord să omoare pe fiii lor și să-i mănânce: una și-a ucis fiul și l-au mâncat amândouă; cealaltă apoi n-a mai vrut să-și omoare fiul, iar cea dintâi care l-a omorât pe al

său, o cerea totuși; procesul acesta a fost dus înaintea regelui, au apărut înaintea lui, pledând moartea fiilor lor.¹⁰

Să depărteze Dumnezeu de la noi ceea ce citim în aceste fapte oribile. Dar în lume vor fi mereu clipe nefericite, iar toate zilele fericite în Dumnezeu vor fi. Avraam a avut zile fericite, dar înlăuntrul inimii lui. A avut zile rele, când foamea l-a silit să-și schimbe țara pentru a căuta din ce să trăiască¹¹. Toți au căutat ca și el; avea oare Pavel zile fericite, el care suferea „foamea, setea, frigul, goliciumea” (II Cor 11, 27)? Să se supere robii: Însuși Domnul nu a avut zile fericite în lumea aceasta, El care a trebuit să treacă prin ocări, prin jigniri, cruce și prin atâtea alte răutăți.

18. Să nu murmure creștinul, să ia seama la Cel pe ale cărui urme pășește. Dar dacă vrea zile fericite, să asculte pe dumnezeiescul Învățător care-i zice: „Veniți, fiilor, ascultați-Mă, frica lui Dumnezeu vă voi învăța pe voi”. Ce-ți dorești tu, creștine? Viață și zile fericite. Ascultă și lucrează: „Ferește limba ta de la rău” (v. 12). Da, asta fă. Nu vreau, spune omul din adâncul mizeriei lui, nu vreau să pun opreliște răului pentru limba mea și totuși vreau viață și zile fericite. Dacă-ți zicea un om de rău: îți prădez via, și mai vreau și răsplată; m-ai adus în via ta s-o tai, s-o curăț, eu tai toți pomii fructiferi, tai ramurile puternice, ca tu să nu poți culege nimic, și când voi fi făcut acestea, ai să-mi plătești munca. N-ai să spui oare că omul acesta e nebun? Nu l-ai alunga de la tine înainte să ia toporul în mână? Aceștia sunt oamenii care vor să facă răul, să ocărăscă, să blesteme pe Dumnezeu, să murmure, să se dedea minciunii, necumpătării, criticilor, desfrânării, să folosească amulete, să meargă la vrăjitori și să aibă zile fericite. I se spune:

¹⁰ IV Regi 6, 26-30

¹¹ Fc 12, 10 și 26, 1

nu poți, săvârșind răul, să ceri răsplata binelui. Dacă tu ești nedrept, Domnul va fi și El? Ce voi face deci? Iar tu ce vrei? Vreau viață, vreau zile fericite; „Ferește limba ta de la rău, și buzele tale să nu grăiască vicleșug”; adică nimeni să nu sufere din vicleșugul tău, din minciunile tale.

19. Ce înseamnă însă: „Întoarce-te de la rău” (v. 14)? Puțin înseamnă a nu face rău nimănui, a nu omorî pe nimeni, a nu săvârși nici furt, nici răpire, nici desfrânare și a nu aduce nici o mărturie mincinoasă. „Întoarce-te de la rău”: dar degeaba te-ai întors de la acestea dacă zici: sunt în siguranță, am făcut totul, viață voi avea, voi vedea zile fericite. Nu doar „întoarce-te de la rău”, ci „fă binele”. Puțin înseamnă să nu dezbraci pe nimeni, trebuie să îmbraci pe cel sărac. A nu dezbrăca înseamnă a evita răul; tu însă n-ai să faci binele decât cu condiția de a primi pe cel străin în casa ta. Evită deci răul, ca să faci binele. „Caută pacea și o urmează pe ea.” Nu-ți spune: aici pe pământ vei avea pacea, ci: caut-o și urmeaz-o pe ea. Unde să o cauți? Unde s-a ascuns? Pacea noastră este Domnul cel înviat, care s-a înălțat la ceruri. „Caută deci pacea și o urmează pe ea”: căci la înviere, ceea ce este în tine muritor va fi preschimbat și vei îmbrățișa pacea pe care nimic nu ți-o va putea tulbura. Pacea va fi desăvârșită pentru tine, fiindcă tu nu vei mai suferi de foame. Pâinea este aici pacca; depărtează pâinea și vezi ce luptă vei simți în măruntaiele tale. Pentru ce au de suspinat aici cei dreپți, frașilor? Să vă învețe pe voi ca în viața aceasta să căutam pacea, și că numai la sfârșit o vom câștiga. Să încercăm însă să o avem în parte în viața aceasta, pentru a o avea întreagă în cealaltă. Ce vrea să zică, în parte? Să fim în bună înțelegere, să iubim pe aproapele nostru ca pe noi înșine. Să ai deci pentru fratele tău aceeași dragoste ca pentru tine însuși, fii în pace cu el.

Este însă cu neputință să alungăm orice fel de neînțelegere, așa cum vedem ridicându-se printre frații noștri, și chiar printre sfinți, cum s-au ridicat între Varnava și Pavel¹², care însă nu au mers până la a stinge dragostea, până la a îngrădi înțelegerea. Că tu adesea ești în dezacord cu tine însuși, și totuși nu te urăști pe tine însuși. Oricine se pocăiește e în dezacord cu sine însuși, a păcătuit, intră întru sine, se rușinează de a fi făcut așa, de a fi greșit. Vezi cum se dojenește un drept și își zice: „Pentru ce tristețea aceasta, suflete al meu, și pentru ce mă necăjești? Nădăjduiește în Domnul, că-L voi lăuda pe El” (Ps 62, 6). Dacă spune sufletului său: „De ce mă necăjești?”, înseamnă că îl necăjește. Voia să sufere poate pentru Hristos, iar sufletul i se necăjește. Iar el, care știa și care zicea: „Pentru ce, suflete al meu, să te întristezi și să mă necăjești?” nu era împăcat cu sine însuși; dar era cu sufletul alipit lui Hristos, pentru ca sufletul lui să-L urmeze pe El și să nu-l mai necăjească. Căutați pacea deci, frații mei. „Vă vorbesc astfel, spune Domnul, ca voi în Mine să aveți pacea; nu pe pământ vă făgăduiesc vouă pacea” (In 16, 33). Nu există în viața aceasta nici pace adevărată, nici liniște. Ni se promite bucuria nemuriri și însoțirea îngerilor. Dar oricine n-o va fi căutat în viața de acum, n-o va avea atunci când va veni.

20. „Ochii Domnului sunt peste cei drepti” (v. 16). Izgonește deci toată frica și te ostenește; ochii Domnului sunt peste tine, „iar urechile Lui, atente la rugăciunile tale”. Ce-ți dorești mai mult? Dacă tatăl unei familii nu asculta într-o casă numeroasele șoapte ale unui slujitor, acesta s-ar putea plânga și spune: câte sunt chinurile noastre! Și nimeni nu ne ascultă! Dar poți tu spune, vorbind lui Dumnezeu: câte sunt chinurile mele, și nimeni nu mă ascultă? Dar, vei zice, dacă mă asculta,

¹² Fapte 15, 39

mă izbăvea de necazul meu: strig, și totuși sunt chinuit. Stai tare numai, în căile tale și întru durerea ta, El te va asculta. El este tămăduitorul; și rămâne în tine nu știi ce putreziciune, tu țipi, El însă taie; și mâna Lui nu se va opri până ce nu va face tăieturile pe care le știe necesare. Aceasta este cruzimea unui doctor, de a auzi țipetele unui bolnav, de a curăța rana, putreziciunea. Cum își mascază o mamă copiii ei în baie? Nu țipă oare copiii în mâinile ei? Cu toate acestea ea este crudă, ca să nu înceteze și să nu asculte lacrimile lor; îi iubește oare din tot sufletul ei? Și totuși copiii strigă, iar mamele nu îi cruță. Așa este și cu Dumnezeu cel plin de iubire; și dacă se pare că nu ne ascultă, aceasta pentru a ne tămădui și pentru a ne izbăvi pe noi în veșnicie.

21. „Ochii Domnului sunt peste cei drepti, și urechile Lui atente la rugăciunea lor” (v. 14). Dar, va putea spune cel rău, ascund răul cu toată puterea mea, că nu sunt peste mine ochii Domnului: dacă Dumnezeu nu privește decât pe cei drepti, pe mine nu mă vede; iar eu sunt neclătinat în toate faptele mele. Or, văzând Duhul Sfânt cugetele acestor oameni, imediat adaugă: „Ochii Domnului sunt peste cei drepti și urechile Lui atente la rugăciunea lor: iar privirea mâinii Sale spre cei ce fac răul, ca să șteargă de pe pământ pomenirea lor” (v. 15).

22. „Strigat-au dreptii și Domnul i-a auzit pe ei și din toate necazurile lor i-a izbăvit” (v. 16). Cei trei tineri din cuptor erau drepti: au strigat către Domnul, și la cântarea lor flăcările s-au prefăcut într-o dulce rouă. N-au putut flăcările să se apropie nici să ucidă pe cei trei tineri, drepti și nevinovați, și Domnul i-a izbăvit pe ei din flăcări¹³. Dar, va spune careva, cu adevărat, cei trei tineri au fost ascultați după cuvântul:

¹³ Dan 3, 49

„Strigat-au dreptii și Domnul i-a auzit pe ei și din necazurile lor i-a izbăvit”; eu însă am strigat și nu m-a izbăvit: deci ori eu nu sunt drept, ori nu fac ce poruncește Dumnezeu; sau poate că Dumnezeu nu mă vede.

Fii fără frică și fă ce poruncește Dumnezeu; și dacă nu te izbăvește în mod trupesc, va izbăvi sufletul tău. Cel ce a izbăvit pe cei trei tineri din cuptor, nu a izbăvit pe Macabei? Dacă unii cântau în mijlocul flăcărilor, ceilalți oare nu mureau în mijlocul flăcărilor?¹⁴ Dumnezeul celor trei tineri nu era și Dumnezeul Macabeilor? I-a izbăvit pe unii fără a-i izbăvi pe ceilalți; din contră, i-a izbăvit pe toți; i-a izbăvit pe cei trei tineri, ca să rușineze pe oamenii trupești; n-a izbăvit în același fel pe Macabei, pentru ca prigonitorii lor să fie mai cu putere osândiți, deoarece au crezut că pot oprima pe martirii lui Dumnezeu. L-a izbăvit pe Petru când l-a găsit îngerul pe Apostol în lanțuri și i-a zis: „Scoală-te și du-te”; și atunci i-au fost dezlegate lanțurile, iar el a urmat pe îngerul care l-a izbăvit.¹⁵ A încetat cumva Petru de a mai fi drept, când nu l-a izbăvit Domnul de cruce? Dar nu l-a izbăvit oare atunci? Cu siguranță l-a izbăvit. N-a trăit prea mult să devină nedrept? L-a izbăvit Dumnezeu în clipa aceea mai mult decât înainte, căci cu adevărat l-a scos din necazurile lui. După ce l-a izbăvit prima dată, cât nu a avut Apostolul de suferit apoi? În loc să-l facă Dumnezeu să treacă de cruce, l-a dus în locașul unde nu trebuie să mai suferim.

23. „Aproape este Domnul de cei umiliți la inimă, și trebuie să mântuiască pe cei cu sufletul smerit” (v. 17). Dumnezeu este înalt; creștinul să se coboare, să fie smerit de voiește ca Dumnezeu să se apropie de el. Acestea sunt marile taine,

¹⁴ II Macabei 6, 3

¹⁵ Fapte 12, 7

fraților. Dumnezeu e deasupra tuturor; tu înalță-te, nu-L vei atinge; smerește-te iar El se va pogori până la tine. „Multe necazuri sunt pregătite dreptilor.” Nu cumva spune Dumnezeu: creștinii să fie drepti, să asculte cuvântul Meu ca să nu aibă nici un necaz de îndurat? Nu acestea sunt făgăduințele Lui; ci El zice: „Mari necazuri sunt pregătite dreptilor”. Dacă deci nu sunt drepti, vor avea mai puțin de îndurat, dar pentru că sunt drepti, multe vor avea de suferit. Însă, după niște suferințe sau ușoare sau inexistente, vor ajunge nedreptii la chinul cel veșnic, de care nu se vor izbăvi; pe când cei drepti, după marile chinuri din această viață, vor ajunge la veșnica odihnă, unde nu vor mai avea nici un rău de suferit. „Multe necazuri sunt pregătite dreptilor; Domnul însă îi va izbăvi pe ei din toate relele” (v. 18).

24. „El păzește toate oasele lor, nici unul din ele nu va fi zdrobit” (v. 19). Nu trebuie înțelese aceste lucruri, fraților, într-un mod trupesc. Oasele sunt tăria credincioșilor. *Așa cum în trupul omenesc, oasele dau tăria, așa în inima creștinului, credința este aceea care dă putere.* Răbdarea care vine din credință constituie pentru noi un sistem osos interior. Acesta nu se poate zdrobi. „Păzește Domnul toate oasele lor, nici unul din ele nu va fi zdrobit.” Dacă profetul, plecând de la Domnul nostru Iisus Hristos, a spus: Domnul păzește toate oasele Fiului Său, nici unul din ele nu va fi zdrobit, după simbolul care ne este dat într-un alt loc, când s-a spus să se junghie mielul, iar Moise a adăugat: „Să nu zdrobești oasele lui” (Ieșire 12, 46), cu siguranță proorocia aceasta s-a împlinit în Iisus Hristos. Când atârna pe cruce, și-a dat duhul înainte să vină soldații la El, și cum au găsit neînsuflețit trupul Lui, n-au vrut să-l zdrobească fluierile picioarelor, și s-a împlinit astfel proorocia.¹⁶ Dar Domnul mai face încă făgăduința aceasta celorlalți creștini:

¹⁶ In 19, 33

„Păzește Domnul toate oasele lor, nici unul din ele nu va fi zdrobit”.

Dacă deci, fraților, vedem pe vreun drept îndurând suferință, vreo tăiere pe care i-o face doctorul, sau vreo rană pe care i-o face vrăjmașul, astfel încât oasele lui să fie zdrobite, să nu zicem că omul acesta nu era drept, căci Dumnezeu a făcut dreptilor Săi făgăduința: „Domnul păzește toate oasele lor, nici unul din ele nu va fi zdrobit”. Vreți să vedeți că vorbește despre alte oase, despre cele pe care noi le numim tăria credinței, anume răbdarea în a suferi durerea? Pentru că acestea sunt oasele care nu se zdrobesc. Ascultați și vedeți ce am să vă spun despre patimile Mântuitorului. Domnul a fost răstignit în mijlocul a doi tâlhari: unul dintre ei îl ocăra, celălalt a crezut în El; unul a fost osândit, celălalt îndreptat; unul și-a îndurat pedeapsa lui aici pe pământ și în veșnicie, iar Domnul a zis celuilalt: „Adevărat zic ție, astăzi vei fi cu Mine în rai” (Lc 23, 43); și, cu toate acestea, cei ce au venit și n-au zdrobit oasele Domnului, le-au zdrobit pe ale celor doi tâlhari¹⁷; așa au fost zdrobite oasele tâlharului celui ce ocăra precum și oasele celui ce a crezut în Iisus Hristos. Unde este deci adevărul cuvântului: „Domnul păzește toate oasele lor, nici unul din ele nu va fi zdrobit”? Nu a putut păzi El toate oasele tâlharului căruia i-a zis: „Astăzi vei fi cu Mine în rai”? Ți răspunde Domnul: dimpotrivă, le-am păzit, căci loviturile călăului care i-a zdrobit fluierile picioarelor n-au putut clătina tăria credinței lui.

25. „Cumplită este moartea păcătoșilor” (v. 20). După cele ce tocmai le-am spus, ascultați acestea, fraților. Cu siguranță Dumnezeu este mare, mare este mila Lui; mare este Cel ce ne-a dat să mâncăm trupul Lui cel înjunghiat și să bem sângele Lui. Înțelegeți că El vede cugetele cele stricate ale

¹⁷ In 19, 32

oamenilor ce zic: omul acesta a murit, fiarele l-au devorat; nu era drept, că a murit atât de mizerabil; altfel, ar fi murit în acest fel? Este deci drept acela care moare la el acasă și în patul lui? Dar și asta mă miră, vei spune tu, căci știu păcatele și crimele lui, și totuși a murit în pace la casa lui, în odaia lui, fără să fi îndurat nimic în călătoriile lui, nici măcar la o vârstă înaintată. Ascultă bine, fratele meu. „Cumplită este moartea păcătoșilor.” Moartea pe care tu o crezi fericită este rea, din punct de vedere sufletesc. Vezi în afară un om întins pe patul de moarte; dar îl vezi oare, cu ochii credinței, înlănțuit în iad?

Ascultați-mă, fraților, și vedeți după Evanghelic ce este cumplit în moartea păcătoșilor. Nu vedeți oare pe cei doi oameni ce trăiau pe pământ, unul bogat, îmbrăcat în purpură și mătase, și care în fiecare zi făcea ospete¹⁸, celălalt sărac, întins la poarta bogatului și acoperit de bube, și câinii veneau și lingeau bubele lui, iar el dorea să se sature din firmiturile ce cădeau de la masa bogatului? S-a întâmplat că a murit săracul, și săracul care era drept a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam. Nu putea spune oare cineva că a văzut trupul lui întins la poarta bogatului, fără să se chinuie nimeni să-l îngroape? Așa să poată muri dușmanul meu, cel care m-a prigonit, să-l pot eu vedea în starea asta! Se scuipe pe cadavrul lui, iese putoarea din bubele lui, dar sufletul odihnește în sânul lui Avraam. Să credem acestea, dacă suntem creștini; iar dacă nu le credem, fraților, să nu ne imaginăm că suntem creștini. Credința este aceea care ne conduce. Cum spune Domnul, așa este. Ar fi oare adevărul în cuvintele unui astrolog, și minciuna în cele ale lui Iisus Hristos? Care a fost moartea bogatului? Cum a putut muri în purpură și mătase? Cu câtă cinste și măreție? Cum n-a fost îngroparea lui? Cu ce miruri n-au îmbălsămat trupul lui?

¹⁸ Lc 16, 19-25

Și totuși, când era în chinurile iadului, dorea cu ardoare o picătură de apă să-i cadă, prin degetul săracului altădată ocărât, pe limba-i uscată; și nu a obținut-o. Învățați ce înseamnă: „Cumplită este moartea păcătosului”, și nu vă uitați în paturi cu draperii înfrumusețate, la cadavre cuprinse de broderii bogate, după plângeri fastuoase, după familia în doliu, după mulțimea de dinainte și care urmează ceea ce duce în pământ, după epitafuri de aur și marmură.

Dacă vă întrebați despre toate acestea, nu veți avea decât un răspuns mincinos, toate vă vor spune că e frumos să mori, nu doar pentru oamenii cu păcate ușoare, ci și pentru marii criminali, când s-au învrednicit de fastul de lacrimi, de fastul de mirodenii, podoabe, de fastul cortegiului, al momântului. Întrebați însă Evanghelia, și în ochii credinței voastre, ea vă va descoperi sufletul bogatului ce arde în flăcări și pe care nu pot în nici un fel să-l ușureze toate aceste onoruri, cortegiul cel zadarnic al celor vii care înconjură cadavrul său.

26. Dar, fiindcă există diferite feluri de păcătoși și pentru că este greu, poate chiar cu neputință, să nu fii în viața aceasta păcătos, profetul spune imediat căror păcătoși le este moartea cumplită. „Iar cei ce urăsc pe cel drept, vor pieri” (v. 20), ne spune el. Care e cel drept, dacă nu cel ce judecă pe cel necredincios?¹⁹ Care este Dreptul, dacă nu Domnul nostru Iisus Hristos, care e jertfă de milostivire pentru păcatele noastre?²⁰ Cei ce Îl urăsc pe El au o moarte cumplită, pentru că mor în păcatele lor și nu sunt împăcați prin El cu Dumnezeu. „Va mântui Domnul sufletele robilor Săi” (v. 21). Din punctul de vedere al sufletului trebuie să privim cumplită moartea, sau de dorit; iar nu din punctul de vedere al ocărilor ce se pot

¹⁹ Rom 15, 5

²⁰ 1 In 2, 2

aduce trupurilor noastre, sau a cinstirii ce se poate da lor înaintea oamenilor. „Și nu vor fi lăsați cei ce nădăjduiesc în El” (v. 21). Aceasta e regula dreptății omenești. Oricare ar fi eforturile noastre, cu neputință este ca viața omenească să fie fără de păcat, noi măcar să nu păcătuim prin nădejdea în Acela care iartă păcatele noastre. Amin.